CONSTANTIN ARGETOIANU

ÎNSEMNĂRI ZILNICE

Volumul IV

1 ianuarie — 30 iunie 1938

Ediţie
de
STELIAN NEAGOE

EDITURA *MACHIAVELLI*
Bucureşti, 2002

Colecția
ISTORIE & POLITICĂ

EDITURII ***MACHIAVELLI***

DIRECTOR – FONDATOR

Prof. univ. dr. STELIAN NEAGOE

București-1, B-dul Banu Manta nr. 22

ISBN 973-96599-9-17

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Cu acest volum — al IV-lea — începem editarea ineditelor *Însemnări Zilnice* din anul 1938 ale lui Constantin Argetoianu. Materia fiind densă, și anul 1938 l-am secționat în două volume. Cel de față cuprinde perioada 1 ianuarie – 30 iunie 1938.

Argetoianu continuă în primele două luni ale anului să zugrăvească viața politică românească din timpul scurtei guvernări a lui Octavian Goga. Sunt notate cu de-amănuntul scenariile regale care au făcut posibilă guvernarea respectivă. În cadrul Guvernului certurile se țineau lanț, între gogiști și cuziști, ambele tabere componente ale Partidului Național Creștin adus pe nepusă masă la putere.

Parlamentul reieșit după scrutinul din decembrie 1937 n-a fost întrunit. Se preconizau noi alegeri generale. În campania electorală deschisă, incidentele au atins cote alarmante, mai cu seamă între formațiunile naționaliste.

Opoziția — condusă de P.N.Ț. și P.N.L. — era în fierbere față de situația politică pentru ale cărei consecințe făceau vinovat pe Regele Carol al II-lea.

În țară, Guvernul Goga s-a ilustrat prin unele măsuri antisemite (a se vedea bucluclul în care a intrat prin suspendarea precipitată a ziarelor *Adevărul* și *Dimineața*), iar în străinătate, la Geneva, ministrul de Externe Istrate Micescu se străduia din răsputeri să convingă oficialii și opinia publică de fidelitatea României față de tratatele postbelice de pace și securitate în vigoare și de onorarea angajamentelor luate față de democrațiile occidentale.

Realizând într-un târziu ce primejdioasă greșeală comisese, Regele Carol al II-lea a decis înlăturarea Guvernului Goga, instituind — la 10 februarie 1938 — *dictatura regală*. Suveranul a alcătuit în grabă un Guvern personal (zis de uniune națională), compus în principal din transfugi de vază din P.N.Ț. și P.N.L. și pus sub președinția patriarhului Miron Cristea. Peste zece zile — la 20 februarie — Regele a promulgat o nouă Constituție, ce pecetluia sfârșitul regimului parlamentar stipulat de Constituția din 1923.

La 31 martie a fost dată lovitura de grație partidelor politice: au fost desființate printr-un decret-lege. Tot atunci s-a oficializat Consiliul de Coroană ca organ de Stat cu caracter permanent. Regele a numit consilieri regali pe foștii prim-miniștri (mai puțin Barbu Știrbei și Iuliu Maniu), cărora le-a alăturat pe Constantin Argetoianu — vechi adept, dacă nu inspirator al unei guvernări tari, autoritare — pe mareșalul Constantin Prezan și pe Ernest Ballif din partea Casei Regale.

Reacțiile liderilor politici au fost diferite. Unii — precum Iuliu Maniu, Dinu Brătianu — au rămas intransigenți în ostilitatea față de noul regim, alții — precum Gh. Tătărescu, mareșalul Averescu, N. Iorga — au subscris la mai toate avatarurile carliste.

Autorul *Însemnărilor Zilnice* consemnează conștiincios și cu lux de amănunte toată activitatea politică din acea vreme, cu avantajul redării faptelor cunoscute din interior de unul dintre protagoniștii regimului. Că lovitura de Stat din 10 februarie l-a surprins pe Argetoianu și nu a evoluat după îndrumările sale anterioare — aceasta este o poveste pe care o narează el însuși cu amărăciune și remușcări.

În plan extern, prima jumătate a anului 1938 a înregistrat recrudescența evenimentelor prezente încă în 1937: războiul civil din Spania mergea spre un deznodământ favorabil lui Franco; războiul japono-chinez se desfășura cu intermitențe, finalul rămânând încă nedecis; la Moscova, Stalin continua să-și căsăpească adversarii politici; S.U.A. nu avea încă atitudini de răsunet vizavi de deriva în care intra Europa.

La umbra ineficienței Societății Națiunilor (S.D.N.) și a atitudinilor șovăielnice ale marilor State democratice (Anglia, Franța), Mussolini își definitiva opera de cuceritor în Abisinia, iar Hitler transforma Austria într-o provincie germană, mutând drama înspre Cehoslovacia. Și astfel războiul mondial sta să izbucnească.

În luna mai, C. Argetoianu a întreprins o călătorie de afaceri în Anglia și în Franța. Locurile și oamenii în descrierea lui au o savoare aparte și un parfum de epocă inconfundabil.

Dar — mărturisește Argetoianu — tot scurtele evadări la Breasta părintească îi umpleau sufletul de frumusețe și îi încărcau bateriile pentru frecăturile din cafeneaua politică bucureșteană.

STELIAN NEAGOE

1938

1 ianuarie 1938. Regimul de zadarnică trăncăneală continuă. O trâmbiță a fost înlocuită prin alta mai răgușită. În locul lui Guță Tătărescu își revarsă logoreea Tavi Goga. Petrecând seara de ieri la prieteni, am fost silit să înghit cuvântările d-lui prim ministru și d-lui Rege difuzate prin Radio. Cuvântarea Regelui a fost pur și simplu inconștientă, în megalomania ei oarbă. „Poporul Meu", „Țara Mea", „Armata Mea", „Guvernul Meu", „Șoselele Mele" — numai despre „Jidoavca Mea"— nimic. Păcat.

Cuvântarea lui Goga, mai literară, mai puțin bombastică și mai puțin „ronflantă" ca precedentele d-lui Guță, le-a continuat totuși tradiția: vorbe răsunătoare menite să ia văzul și să acopere sărăcia ideilor și neputința înfăptuirilor. Un caraghios mai mult continuă șirul șefilor noștri de Guvern. Suprimarea *Adevărului*, scoaterea câtorva nenorociți de ovrei din pâinea lor și o vagă făgăduială de ieftinire a traiului, iată în rezumat tot programul unei noi guvernări, în care nimic nu e nou nici chiar lăcomia cu care partizanii s-au aruncat pe toate ghelirurile permise și nepermise.

Pe lângă alelalte toate, în Guvern mai e și ceartă de dimineața până seara. Se ceartă ai lui Goga cu ai lui Cuza, și ai lui Goga și ai lui Cuza împreună, cu țărăniștii băgați de Rege în Guvern. Se ceartă Cuza care vânează toată ziua prin ministere după ovrei, cu Goga care ar vrea să o mai domolească cu antisemitismul de frică să nu-l răstoarne conjunctura internațională. Se ceartă în fine generalul Antonescu cu țivilii lui pe tema Gărzii de Fier împotriva căreia generalul nu admite nici o ieșire din legalitate.

Cu tot optimismul discursului său de aseară, Regele începe să-și dea seamă de prostia pe care a făcut-o, și se gândește serios la o nouă formulă, formulă ce va fi bineînțeles, o nouă prostie. Se gândește la o dictatură militară cu generalul Antonescu în cap, dacă nu va putea ajunge să pună în picioare combinația Armand Călinescu înainte de prăbușirea lui Goga. Vorba lui Maniu: „Majestatea Sa nu a terminat încă seria de absurdități pe care e hotărât să le înfăptuiască pe rând".

Încetul cu încetul încep să se afle toate. Combinaţia Goga-Călinescu a fost pregătită de mai multe săptămâni; bruscată a fost numai data aducerii ei la îndeplinire, care cu câteva zile înainte chiar fusese fixată pentru sfârşitul lui ianuarie sau începutul lui februarie. Regele a pus-o la cale îndată ce a bănuit că Tătărescu nu va lua majoritatea în alegeri, şi a preparat-o în vederea acestei situaţii. Dacă Tătărescu ar fi luat 40% din voturi ar fi rămas la putere, şi Goga ar fi fost păcălit o dată mai mult. De aceea Regele, deşi trăgea toate sforile din culise nu s-a angajat prea mult cu Goga înainte de rezultatul alegerilor. Tratativele au fost ţinut extrem de secrete, aşa încât nici Guvernul (Tătărescu) n-a ştiut nimic. Întâlnirile între Goga şi transfugii ţărănişti au avut loc în casa lui Nicu Condiescu, prietenul lui Goga şi omul lui Vodă. Aşa se explică că înţelegerea între fripturiştii de toate nuanţele a putut fi făcută în mai puţin de 48 de ore: erau lucrurile pregătite. Numai noi, cei din afară de zidurile bordelului regal n-am ştiut nimic şi am căzut din pod când am aflat inverosimila veste. Ca toţi oamenii cinstiţi, sunt adânc măgulit că n-am ştiut nimic şi că nu am fost amestecat în această porcărie.

Fiecare zi cu telegrama ei. Ni se dau cu ţârâita — e vorba de ale lui Micescu (Istrate) şi de răspunsurile ce le primeşte. Azi, ziarele publică pe cele schimbate între Grecia şi noi, amabile şi chiar calde, — şi pe cele ce au circulat pe firul Bucureşti-Moscova şi retur. De observat că telegrama d-lui Micescu, exponentul partidului care a cerut ruptura cu Sovietele, e prevenitoare şi plină de făgăduieli, pe când răspunsul lui Litvinov e cam înţepat şi rece.

Până acum nu ni s-au dat depeşele trimise la Roma şi la Berlin — sau oare nu s-au trimis? Nu ni s-au dat nici telegramele adresate domnilor Delbos şi Eden. Poate că cam întârzie răspunsurile...

Perle culese în discursul Majestăţii Sale de aseară la Radio:

„O linie a cărei călăuză este timpul de azi" — „Se va pune la îndeplinire" — „Pe această lozincă să lucraţi!"

---

3 ianuarie. Cu prilejul Anului Nou s-au ţinut obişnuitele discursuri la Patriarhie. Al lui Goga e de o platitudine direct dezgustătoare. Un imn de adulaţie şi de recunoştinţă la adresa Stăpânului „care a ştiut să înţeleagă cutele sufletului românesc" — citez textul — „şi să-l satisfacă (sufletul)". Probabil aducând pe dl Tavi şi pe madam Veturia, cu toată şleahta lor, la putere.

Discursul Regelui e de o frumoasă ținută literară, unul din cele mai bune ale lui. Toată cuvântarea sa nu e decât *o încercare de înfrânare* a năzbâtiilor puse la cale de duhul rău a lui G. Cuza. După ce a provocat incendiul, nu știe cum să-l stingă!

Titulescu s-a înscris la național-țărăniști! Din fieful său electoral, de la St. Mortiz, a trimis o telegramă lui Maniu, în ajungul Anului Nou, „acum când alții pleacă etc. etc."..., cerând înscrierea sa. Dl prezident trebuie să fie încântat, dar cu toată această „încântare" a răspuns paranoicului că e măgulit și fericit să poată colabora mai departe cu dânsul în viitor, *cum a colaborat și în trecut* (mărturisire?). S-au curățat amândoi. Mă întreb cum au primit partizanii, ahtiați după putere, înscrierea lui Titulescu? S-au strâmbat desigur!

Odată cu Titulescu s-au înscris în Partidul Național-Țărănesc, Savel Rădulescu, Nenișor și țucalul marelui bărbat de Stat.

În *Patria* de Anul Nou, dl Iuliu Maniu publică un lung articol în care vorbește cum poate de trecut, de prezent și de viitor. Despre Ministerul Tătărescu spune: *Guvernul ieșit din păcat*!

Universul de azi-dimineață care a aflat se vede că se va reveni asupra suprimării *Adevărului* și *Dimineții*, după cererea Partidului Liberal, se dă rău la Guvern deși până acum n-au avut decât cuvinte de laudă și de măgulire pentru dânsul.

Universul cere să se facă o anchetă serioasă, să se constate dacă într-adevăr acțiunile celor două ziare au fost cumpărate de liberali, și în acest caz să se cerceteze *cu ce bani au fost plătite*. Cu ce bani? Cu ai contribuabililor, bineînțeles!

Cei doi moralizatori ai Țării, Regele și Goga continuă să recruteze, direct sau prin agenții lor, lichelele și oamenii slabi de îngeri, din toate partidele. În această vânătoare după oameni, fiecare zi aduce surpriza ei. Cea de azi ne-o oferă Nicu Ottescu. Înscris în Partidul Național-Țărănesc, acum câteva săptămâni — publică în ziarele de azi-dimineață o scrisoare adresată lui Mihaláche, prin care-i aduce la cunoștiță că *dinasticismul său* îl silește să pășească alături de Armand Călinescu... A doua felonie într-un an — e cam mult! De notat că s-a înscris în Partidul Național-Țărănesc în ajunul scontatei veniri la putere! Să mă fi înșelat eu asupra lui atât de greu — sau să nu mai fie în toate mințile sale?

A trecut cu Armand Călinescu la Goga și dl Aurel Popescu[1], omul lui Madgearu!

Se vorbește asemenea de trecerea lui D.R. Ioanițescu și de a lui Ionel Lupescu, oricare ar fi atitudinea lui Vaida și a vaidiștilor, care continuă să negocieze cu Partidul Național-Țărănesc.

Gheorghe Brătianu a fost azi-dimineață la mine și am stat lung de vorbă cu dânsul. Am fost de acord împreună că a întreține un partid pentru a băga din când în când în Cameră între 5 și 15 deputați, nu era o afacere. În circumstanțele de azi, și partidul lui și al meu sunt instituții de gestiune ale unei loterii în care câțiva câștigă periodic câte un loz de deputat. Pe Rege ca factor constituțional *rațional* nu se mai poate conta. Doctrina nu mai interesează pe nimeni. Patimele singure mișcă oamenii. Carența Regelui în care atâția și-au pus încrederea determină o revizuire a tuturor „pozițiilor" politice și sociale. Gheorghe Brătianu e hotărât să facă ce va putea pentru reintegrarea sa în Partidul Liberal, convins că numai prin *mase mari*, duse cu dibăcie s-ar mai putea pune o stavilă nebuniilor de Sus. M-a întrebat dacă nu mi-ar conveni și mie să mă alătur Partidului Liberal, căruia am putea da „o față nouă". Am răspuns lui Brătianu că mă voi mai gândi, dar că în tot cazul nu zic *nu*, pentru moment. Și e de gândit...

O informație publicată în toate ziarele de azi, anunță că „forțele legionare" nu vor participa la viitoarele alegeri. Se confirmă astfel zvonul de acum câteva zile. Rămâne de văzut dacă Garda de Fier va mai da concursul său Partidului Național-Țărănesc (mai exact lui Maniu), după înscrierea lui Titulescu.

Ghelmegeanu a luat astăzi contact cu Iunian în vederea reîntoarcerii sale în partid. Nu va fi ușor. E interesant însă de notat că feloniile Regelui pe toate terenurile determină un curent de concentrare a tuturor grupărilor politice. Fiecare caută să se apere și „l'union fait la force!"

Diferitele grupări care s-au asociat în actualul Guvern de vicleim au ajuns deja, după câteva zile, la cuțite. Între goghiști, armandiști și cuziști a izbucnit războiul celor trei roze. Fiecare grupare și-a închiriat câte o odaie la un hotel; în fiecare din ele se fumează, se sorb păhăruțe și se șuetează toată noaptea. Ziua se înjură și se bat „pretenii" pe unde

[1] Înrudit cu Rudăreanu, sau cu Buchman, prin femei.

pot. La Ministerul Muncii s-au înjurat cei doi miniştri. Dr Banu şi George Cuza, au declarat ritos partizanilor: „Ne-a băgat Regele în Guvern, 4 lichele dar veţi vedea dvs ce vom face cu ei *după alegeri*!"

Acest „după alegeri" e şi formula lui Goga, cu care bietul Prim, zăpăcit şi uluit, caută să împace toate verzele cu toate caprele din Guvernul său. La Craiova n-au aşteptat însă alegerile ca să se răfuiască. Acolo „situaţia" a fost dată lui Potârcă care a numit prefect pe frate-său Eugeniu, un caraghios ce nu se ridicase decât până la primăria Pleniţei, cu toată protecţia fratelui Vergică. Vineri seara, întorcându-se Puiu Pleşa la Craiova, l-a întâmpinat la gară tot partidul, vreo 1 000 de oameni, şi cu toţii au plecat urlând spre Prefectură unde au huiduit pe prefect şi s-au văicărit de exoflisirea lor de la masa în fine pusă. Oamenii care făcuseră atâtea „sacrificii", erau indignaţi de nesocotirea drepturilor lor. Un apelpisit, doctorul Albu a început să înjure pe Virgil Potârcă, „acest tank al lichelismului"(!!) şi să ceară capul lui. Neavându-l la îndemână, manifestanţii au pornit-o pe Calea Unirii şi au spart geamurile câtorva prăvălii ovreieşti, între altele pe ale lui Mendel, cel mai cumsecade negustor din Craiova (giuvaergiu). Scene de felul acesta s-au petrecut şi în alte oraşe...

Azi, înainte de amiază a avut loc întrunirea comitetului lui Vaida. Fratele Alexandru foarte abătut a povestit pentru ce a făcut pactul cu Tătărescu, aruncând vina asupra Regelui care l-a silit să-l facă. A declarat apoi că cu naţional-ţărăniştii nu se împacă, cât timp va fi Maniu în fruntea lor, deşi un personaj foarte apropiat de domnul prezident a venit la dânsul cu ramura de măslin. Faţă de Guvernul Goga, ca să menajeze „susceptibilităţile" partizanilor gata „să treacă"[1], Vaida a propus *o expectativă binevoitoare*. Vaidistul care mi-a raportat aceste lucruri, mi-a adăugat însă, *că niciodată Vaida personal nu se va înţelege cu Goga*. „Il ne faut jurer de rien".

Radian a venit să-mi povestească că a asistat fără să vrea la un adevărat teatru. S-a dus să dejuneze la restaurantul „Modern" şi acolo a dat peste toţi vaidiştii care se adunaseră la masa mare, după comitet. Vaida nu era prezent. Partizanii au început să se certe între ei, şi apoi să discute cu vecinii de pe la mese(!!) reproşându-şi unii altora greşelile comise. La sfârşitul mesei a luat cuvântul Ioaniţescu şi s-a dat la atacuri violente împotriva şefului, care n-a ţinut seamă de părerile lui, şi a fă-

[1] Ioaniţescu cu ai lui — Lupescu etc.

cut cartelul cu liberalii *ca să pricopsească pe câțiva* (aluzie la Tilea și la Costică Angelescu). S-a născut o mare confuzie, vorbeau mai mulți deodată, unii țineau isonul lui Ioanițescu, alții îl înjurau! Un ofițer, la o masă lângă Radian, a strigat în gura mare: „E o rușine! Bietul bătrân (era vorba de Vaida), să-l terfelească așa o lichea!" Și dama, la masă cu ofițerul, era indignată și cât pe aci să sară! De la mai multe mese s-a auzit cuvântul „rușine"! Această spălare de rufe murdare în public, a dezgustat pe toți cei de față...

După ce a vorbit, Ioanițescu s-a sculat și a plecat cu prietenii săi prin ieșirea care dă pe curte. În acel moment precis a intrat în restaurant, pe altă ușă, Vaida care fusese probabil chemat de credincioșii lui. Pus la curent despre cele întâmplate, s-a luat cu Tilea după Ioanițescu, pe care l-a ajuns în curte. Acolo, ce îi va fi spus Vaida lui Ioanițescu nu știu, dar faptul este că s-a înapoiat cu dânsul și cu prietenii lui în sală, și ședința a mai continuat, fără ceartă și fără discursuri. A fost însă mai mult o salvare a aparențelor, căci vaidiștii cu care a vorbit Radian i-au spus că Ioanițescu e ca și trecut la Goga și că va fi numit ministru al Agriculturii...

Din toate părțile îmi vin știri că „prietenul" meu C. Radovici a trecut la Guvern. Dacă l-ar imita toți! Aș scăpa de această ghiulea a partidului pe care o duc de picior de 5 ani fără nici un folos, decât pentru câțiva caraghioși care au abuzat de mine...

Pentru mâine dimineață mi-am convocat Delegația Permanentă, să mă răfuiesc cu toți.

Contradicții:

Azi-dimineață Blumenfeld a venit să-mi spună că Tătărescu, cu care vorbise, a fost foarte mirat de încântarea pe care Regele a manifestat-o față de noul său Guvern cu prilejul dejunului oferit joia trecută fostului său prim sfetnic[1]. A fost aproape ofensatoare pentru predecesor, căldura cu care a vorbit despre succesor...

Și iată pe Șoneriu care vine să-mi spună *din partea lui Malaxa*, că „Sus" e deprimare mare, că situația Guvernului e foarte compromisă și că să fiu gata pentru orice eventualitate(!!).

Încurcă-i Doamne pe toți, căci numai așa vom ieși poate din încurcătură!

---

[1] Această informație mi-a fost confirmată și prin cineva care venise direct de la Franasovici.

4 ianuarie. Zelea Codreanu, care se află la Predeal a trimis o drastică dezminţire ziarelor care au publicat ieri informaţia „oficială“ că Garda de Fier nu se va prezenta în alegerile viitoare. În acelaşi timp Căpitanul a dispus darea în judecată a acestor ziare.

Aflu că Regina Marioara, care a sosit alaltăieri-seară de la Belgrad sub pretext să facă o vizită mumă-sii (a cărei stare s-ar fi înrăutăţit din nou), *a fost în realitate însărcinată cu o misiune importantă*. Aşa se explică că a şi plecat azi-dimineaţă. Regina Marioara a venit trimisă de Prinţul Regent Paul cu o scrisoare pe care acesta a primit-o de la Londra şi în care se arăta[1] că „tot ajutorul şi *favorurile* cu care Anglia şi Franţa au copleşit România în ultimii ani nu puteau fi *plătite* şi *răsplătite* decât prin fidelitatea ei faţă de linia politică urmărită de cele două mari democraţii occidentale. Prin instaurarea noului său Guvern, antisemit şi simpatizant cu metodele şi cu directivele scumpe Berlinului şi Romei, România s-a îndepărtat însă de la această linie. Regele Carol să nu fie deci mirat dacă şi atitudinea Angliei — şi probabil şi a Franţei — nu vor mai fi aceleaşi ca în trecut şi dacă România va avea consecinţe grele de tras, în cel mai apropiat viitor“.

Această scrisoare, pe lângă care au mai sosit şi ştiri foarte supărătoare asupra atitudinii presei engleze faţă de noi[2], a deprimat mult pe Rege şi a determinat o adevărată alarmă la Palat. Ziare serioase din Londra compară gestul Regelui făcând apel la Goga cu al lui Hindenburg, chemând pe Papen ca să evite pe Hitler. În curând, pretind ele, va fi şi Regele Carol prizonierul extremiştilor din dreapta. Sunt ziare — tot atât de bine informate — care compară Ministerul Goga din România cu Ministerul Primo de Rivera din Spania. Bieţii englezi ne judecă după criterii occidentale *şi cred în pericol acolo unde nu e decât păcătoşenie*!

Oricum, presiunea externă începe să se simtă deja, şi avertismentul pe care mi l-a trimis aseară Malaxa prin Şoneriu se baza pe informaţiile mai sus notate. *Guvernul a fost ieri la două degete de a fi „concediat“, şi starea lui continuă să fie precară*. Ca să-şi prelungească viaţa, Goga a turnat imediat o nouă vadră de apă în paharul său de vin. Ordine se-

---

[1] Raporturile de intimitate dintre Familia Regală engleză şi Prinţul Paul sunt cunoscute.

[2] Ziarelor româneşti le este îngăduit să publice numai extrasele din cele câteva ziare franceze şi engleze secundare — şi plătite — mai mult sau mai puţin rezervate în judecata lor despre „lovitura de Stat din Bucureşti“ — şi bineînţeles să reproducă coloane întregi din gazetele italiene şi germane, toate elogioase pentru noul nostru Guvern.

vere au fost date ca așa-zișii lăncieri, sau cămăși albastre să se potolească[1]; informații au fost date prin presă că nici o măsură vexatorie pentru ovrei și pentru străini nu se va lua decât pe bază de lege votată de viitoarea Cameră (!!!). Nu se vor mai numi comisari ai Guvernului decât pe lângă instituțiile și societățile care nu sunt în regulă cu *legea actuală* privitoare la munca națională. Pe de altă parte un comunicat oficial ne aduce la cunoștință că n-a fost niciodată vorba de o *anchetă* la Primăriile Capitalei ci numai de *verificări* menite să îngrădească unele cheltuieli exagerate ale acestor administrații!! În realitate, fuseseră ordonate anchete în toată regula, în vederea găsirii unor motive legale de dizolvare — dar probabil că Regele nu mai dă Guvernului dizolvarea Primăriilor din București...

Pe când Goga toarnă astfel apă în vin, bețivul de Gheorghe Cuza — care la Ministerul Muncii nu vrea să știe de nimeni, „îi trage cu ciocanul"! „A ordonat" (!!) astfel ca nici un evreu să nu mai aibă servitori creștini (măsură rasistă copiată din Germania)! Ce e mai nostim, e că cei dintâi care protestează sunt servitorii! Prin faptul că e copiată din Germania, măsura va face peste graniță mult mai multă vâlvă decât merita!

Deși liberalii au cerut reapariția *Adevărului* și *Dimineții*, deși Goga îmi spusese că dacă liberalii o vor cere — o va acorda-o — cele două ziare n-au reapărut. S-a opus Cuza (A.C.) sub amenințarea că va vorbi, el, presei. Ca să tacă, Goga a amânat cu opt zile rezolvarea chestiunii. E însă probabil că liberalii nu se vor lăsa, și că până în cele din urmă ziarele oropsite vor reapare.

Musiu Șmil Honigmann, zis Fagure, zis Rabin-rahat Fagore se află la Paris și excită toate redacțiile locale împotriva Guvernului Goga. Ziarele noastre guvernamentale îi făgăduiesc o sfântă de bătaie la înapoierea lui în țară. Mi-ar face plăcere, numai să se țină de cuvânt.

Citta Davila și-a dat demisia din postul de ministru la Washington, pe ziua de 31 decembrie 1937. Se vede că s-a umplut (juca la bursă și

[1] Ieri s-au dus la Camera de Muncă și au dat cu forța afară comisiile existente, obligând cu bătaia pe membrii lor să demisioneze; azi s-au adunat în culoarea de Negru și cu C.C. Brăesku în cap erau gata să meargă la Ioanițescu (concurent al Brăeskului la Primăria Capitalei) să-i devasteze casa — când a sosit Parizianu cu ordinul de împrăștiere semnat de Goga. Și lăncierii postați de sentinelă la ușile fiecărui ministru, au fost ridicați. Și numirea nebunului de Robu ca comandant al tuturor lăncierilor a fost contramandată.

câştiga) şi că i-a revenit pofta să facă politică proastă în România. Păcat de el; era mai la locul lui în străinătate.

Deoarece Vaida a declarat ieri că Maniu i-a trimis pe cineva cu o scrisoare cerându-i o întâlnire — domnul prezident dă azi o dezminţire categorică. N-a făcut nici un demers pe lângă Vaida şi nici n-a autorizat pe cineva să facă vreunul. Încă un „mare" incident politic lămurit!

Mi se afirmă din comunitatea evreiască că Vasile Rădulescu a primit bani mulţi (se vorbeşte de mai multe sute de mii de lei) ca să combată pe Goga la Mehedinţi. Iată-l acum instalat lângă Goga în Minister! Moravurile timpului!

Bursa e în continuă scădere. În bursa neagră, devizele în continuă urcare; francul francez a ajuns la 12 lei 1/2! La CEC (Casa de Economii), oamenii fac coadă ca să retragă banii. Trăiască Regele şi Guvernul Goga! Nu e nimic, vor trece şi astea!

D. Micescu a publicat în fine şi depeşele schimbate cu d.d. Eden şi Yvon Delbos. Deşi telegramele sale sunt foarte călduroase, răspunsul lui Eden e foarte sec şi numai de câteva rânduri, fără nici o cordialitate. Mulţumeşte „de aducerea la cunoştinţă" şi „speră" într-o colaborare pentru pace. În directă legătură cu cele conţinute în scrisoarea adusă de Regina Marioara. Răspunsul lui Delbos e ceva mai cordial, fără să fie călduros, şi plin de subînţelesuri.

Radio de la Budapesta a difuzat ieri asupra Ardealului, pe ungureşte, toate înjurăturile tipărite la adresa noastră în Paris şi în Londra, la care a mai adus un supliment de înjurături maghiare.

Victor Antonescu, ale cărui legături în Paris sunt serioase, a spus lui Blumenfeld că niciodată România n-a avut o asemenea presă în Franţa, nici chiar în vremurile cele mai grele ale neutralităţii.

Citesc în gazete că Regele a fost la vânătoare *la Scrovişte*, alaltăieri. A plecat dimineaţa şi s-a înapoiat seara, cu trenul, prin gara Mogoşoaia. N-aş fi relevat această ştire, dacă n-aş fi citit mai departe, că atât la plecare cât şi la înapoiere s-au aflat pe peronul gării, pe lângă toate „şarjele" Palatului, primul ministru, miniştrii de Interne şi de Comunicaţii, ministrul Armatei, prefectul Poliţiei, procurorii generali, comandantul Corpului de Armată, etc. Citeam, şi-mi părea că visez. Îmi rea-

minteam plecările şi sosirile Împăratului Austriei, Regelui Italiei, Împăratului Rusiei — şi simplicitatea lor. Să fie numai platitudine din partea slugilor? Nu. Căci aceste corvezi — o ştiu din experienţă — sunt totdeauna *comandate*. Cred mai mult că Regele a înnebunit de-a binelea, şi că se crede Irod, din Vicleim!

În *Monitorul Oficial* nr. 259 din 21 decembrie 1937, pag. 9612, citesc următorul rezumat de decret:

„Prin Decretul Regal nr. 4093 din 8 decembrie 1937, se aprobă conferirea Medaliei „Virtutea Militară“ de pace cl. II-a, fruntaşului Coldea Gavril, *pentru pilda strălucitoare de credinţă ostăşească şi devotamentul neclintit dovedit în timpul executării serviciului încredinţat*“.

Nici o altă specificare, nici o altă motivare. Acum iată ce mi s-a raportat de la *Ministerul Armatei*, cu privire la această decorare. Cu câteva zile înainte de data acestui decret, 4 vlăjgani s-au introdus prin dosul Palatului la intrarea casei în care locuieşte Regele, s-au repezit asupra celor două sentinele şi asupra sergentului ce veghea, i-au ucis, s-au îmbrăcat în mantalele lor şi au aşteptat să iasă d-na Lupescu — ce se afla la Rege — ca să o împuşte. S-a întâmplat însă că fruntaşul Coldea să nu fie ucis, şi, deşi grav rănit a putut să se târască în întuneric şi să dea alarma. Cei 4 vlăjgani au fost împrejuraţi şi arestaţi. *Erau 4 membri ai Gărzii de Fier.* Ce s-a făcut cu ei nu se ştie, căci afacerea a fost înnăbuşită. Dacă această povestire corespunde adevărului, *avem un punct de plecare* şi o explicaţie pentru toate năzbâtiile Regelui din ultima vreme.

Azi-dimineaţă la ora 11 am avut şedinţa Delegaţiei Permanente a Partidului Agrar.

Am făcut o scurtă expunere a evenimentelor desfăşurate de la noiembrie şi care au tulburat adânc opinia publică şi au frământat şi frământă încă toate grupările politice.

După neaşteptata reîncredinţare a puterii lui Tătărescu, a venit neaşteptata înfrângere a Guvernului în alegeri şi în fine şi mai neaşteptata formare a Guvernului Goga. Fără a mai vorbi de succesul Gărzii de Fier, care a încurcat şi el spiritele. Am arătat că Guvernul Goga era o mare greşeală:

1. — fiindcă a guverna nu înseamnă numai *a prevedea, dar şi a împăca şi a linişti — nu a învrăjbi şi a provoca;*

2. — fiindcă se prezenta ca „Guvern de autoritate“ numai împotriva adversarilor — iar faţă de partizanii săi ca Guvern de gaşcă, de câr-

dășie, de abuz și de demagogie, compromițând astfel și ultima formulă rămasă la dispoziția Regelui;

3. — fiindcă prin compoziția lui (adunătură de incompetențe și de escroci) nu putea inspira încredere înăuntru, iar prin politica conducătorilor săi nu putea inspira încredre în afară.

Față de acest nou Guvern, oricât de precar ar fi el, am ținut să lămuresc atitudinea mea și a partidului meu. Atitudinea mea, am cerut voie să o hotărăsc eu singur — pe a partidului rămânând să o hotărască membrii lui.

Întrucât mă privește am declarat că voi rămâne *neclintit* pe următoarele trei puncte:

1. — Primatul intereselor agrare;
2. — Monarhism și dinasticism *fără nici un echivoc*;
3. — Necesitatea unui Guvern totalitar de ordine, de autoritate, de asanare — în afară de orice considerație de partid sau de demagogie.

În ce privește partidul, am căutat să explic că avea de ales între trei căi:

1. — Să continue a fi mai departe un partid mort electoralicește; păstrătorul unui doctrine prețioase dar inactuale, în așteptarea unor zile mai bune. Soluție care cere multă răbdare, multă tenacitate, mult spirit de sacrificiu;
2. — Să se încadreze într-un curent mai viu, înrudit ideologic, fără să renunțe la fondul doctrinei ci numai la aplicările ei imediate;
3. — Să înceteze orice activitate politică și să procedă la lichidarea organizațiilor sale, lăsând fiecăruia o complectă libertate de acțiune.

Am schițat în câteva cuvinte avantajele și dezavantajele fiecărei soluții și am încheiat cerând tuturor celor prezenți să mediteze bine asupra fiecăreia. În politică soluțiile nu trebuiesc luate în pripă. Desigur, trebuie să cădem de acord asupra formulei de adoptat, înainte de alegeri. „Îmi voi permite să vă convoc din nou după câteva săptămâni, și vom lua atunci o hotărâre definitivă. Până atunci gândiți-vă; mă voi gândi și eu!"

Dau aci un foarte palid rezumat al cuvântării mele, care a plăcut și a fost viu aplaudată — și adaug că propunerea mea de liniștită amânare a fost primită în unanimitate.

N-am avut decât o singură defecțiune, a lui C. Radovici, care a trecut la Goga. Cea mai puțin așteptată — dar și cea mai plăcută. Încolo nici una. Chiar Tătaru, a cărui inerție în alegeri a fost atât de supărătoare, mi-a dat o telegramă foarte călduroasă de necondiționată adeziune.

După Comitet am luat cu toţi masa la Cina. Cordialitate deplină. Sunt mulţi leneşi, dar sunt băieţi buni.

Tot azi are loc şi întrunirea Comitetului Executiv al naţional-ţărăniştilor. La ei e vorbărie multă. A început de dimineaţă şi mai ţine şi după amiază. Nu voi şti decât mâine ce au hotărât. Se pare însă că Maniu va fi atacat de reprezentanţii grupului Costăchescu—Ghelmegeanu—Măcărescu, care îi vor cere fie să-şi schimbe politica faţă de Rege, fie să cedeze preşedinţia altuia. În nici un caz însă cei nemulţumiţi nu vor trece cu Armand Călinescu la Goga, ci se vor solidariza cu Mihalache. Cu alte cuvinte, în Partidul Naţional-Ţărănesc vor reîncepe luptele vechi. O dovadă mai mult că nimic nu se schimbă pe pământ.

Blumenfeld, care ştie toate mi-a anunţat vizita „proximă" a d-lui Guţă Tătărescu „care vrea să se înţeleagă cu mine"!

---

5 ianuarie. Se vede că Goga a reîncălecat pe cal peste noapte, căci azi-dimineaţă a apărut decretul de dizolvare a tuturor consiliilor comunale, rurale şi urbane, *inclusiv Bucureştii*. Toate platitudinile lui Donescu faţă de Rege, timp de 4 ani de zile au fost inutile. L-a lăsat să cadă ca o baligă. O lecţie pentru toţi „boii".

Motivarea decretului e pur şi simplu copilărească. Mă întreb de ce se mai pun în legi termene şi cuvinte ca cele de „autonomie comunală". Cu toată stabilitatea legal prevăzută, fiecare Guvern dizolvă consiliile ca să le refacă pe placul lui. Imoralitatea administrativă se adaugă astfel la toate imoralităţile ce necinstesc viaţa noastră publică şi privată.

Voievodul Mihai a plecat aseară la Atena, prin Constanţa-Constantinopol, pentru a asista la căsătoria unchiului său Paul cu fiica „unserer Victoria-Luise", ducesă de Braunschweig. Va avea ce povesti, de la Bucureşti. Şi din călătorie, căci Marea Neagră pare furioasă.

Prefectura Poliţiei a fost ridicată la rangul de Subsecretariat ca să se facă din Gavrilă o jumătate de ministru. În materie de lichelism, Goga pare că poate să dea puncte lui Tătărescu.

Alarma pe care am notat-o, produsă de reaua primire făcută Guvernului Goga în Occident, a împins pe primul ministru şi pe ministrul de

Externe să facă „declarații" categorice de supunere „politicii noastre tradiționale".

Goga a dat un interviu prin agenția Havas, ca să afirme că guvernarea sa va fi *strict constituțională* și că nu poate prin urmare fi vorba de o îndrumare a Statului român pe căile croite de Hitler sau de Mussolini. (Aceasta e sigur! Trebuie să fie cineva francez corcit cu jidan ca să creadă pe Goga și consorții capabili de a determina o revoluție socială! Șmecherii fac afaceri, nu revoluții!). În continuare dl prim-ministru a făcut teorie asupra aplicării principiilor naționaliste în România, aplicare ce nu trebuie judecată după criterii occidentale (cred și eu!). În ce privește politica externă — și pentru această spovedanie a fost dat tot interviul — amicul Goga a mărturisit că Guvernul său se încadrează în politica tradițională a României, că va respecta și cultiva alianțele existente. Mărturisirea a fost ce e drept făcută fără exagerările obișnuite de ordin sentimental, și fără platitudine. Intervievatul a îndrăznit chiar a vorbi de „amiciții lărgite", fără să precizeze în ce direcție.

Agenția Havas care se mulțumește și cu puțin declara că acest interviu a făcut o excelentă impresie în Franța. De văzut...

Cam în același sens, dar cu mai multă căldură pentru alianțele existente, a vorbit dl ministru de Externe Micescu, reprezentanților presei străine. D-sa a insistat asupra unui punct special: anume *că nu trebuia confundată politica externă cu cea internă*. Talleyrand nou născut, d-sa s-a desolidarizat de colegii săi și a afirmat că principiul hotărâtor al politicii noastre externe era *continuitatea*. Încă un om al Regelui.

Dl Micescu ne dă depeșele primite de la colegii săi, una câte una, ca hapurile. Azi ne-a dat textul celei primite de la Ciano. În fine, un ton călduros și plin de încredere! Așteptăm pe a neamțului.

Cu prilejul căsătoriei civile a fiicei mele[1], celebrată astăzi, a venit și Goga să semneze ca martor și apoi ne-am dus să dejunăm la Condiescu.

Multă politică n-am făcut, nu era momentul, totuși Goga mi-a spus câteva lucruri interesante.

Alegerile vor fi târziu, cel mai devreme în aprilie, mi-a confirmat-o din nou. Afacerea cu *Adevărul* și *Dimineața* se complică. Liberalii nu numai că nu vor să mărturisească că ziarele sunt ale lor, dar *Viitorul* a

[1] A doua căsătorie a fiicei mele, cu Matei Condiescu fiul.

publicat chiar o notă prin care dezminţea categoric faptul. Goga vrea să-i aducă să mărturisească ca să le ceară apoi seamă de provenienţa banilor. Nu e de nasul domnului care a plecat în 1927 cu 13 milioane de la Ministerul de Interne... Va sfârşi prin a pune botul pe labe. În legătură cu Regele mi-a povestit una bună care dovedeşte desigur că orice sentiment de cinste n-a dispărut din sufletul iubitului nostru Suveran, dar subliniază totdeodată şi atmosfera de corupţie şi de imoralitate ce domneşte în jurul Majestăţii Sale. Majestatea Sa a însărcinat într-adevăr pe Goga să ceară tuturor miniştrilor *să ia imediate sancţiuni împotriva oricui va invoca numele doamnei Lupescu în prezentarea sau susţinerea unei afaceri*. „Pricepi — a adăugat Goga — efectul pe care l-a făcut o asemenea declaraţie în faţa a peste 20 de persoane!" Unde am ajuns, şi de *ce* ne bucurăm!

Fanteziile Majestăţii Sale:

De sărbători, s-au ridicat de la Banca de Credit *350* milioane, de la CEC peste 1 miliard şi cam tot atât de la Românească! N-au ridicat banii numai ovreii; au ridicat şi creştinii — a fost un început de panică. Pentru moment retragerile s-au mai calmat. Kaufmann, care era în concediu la Viena a fost rechemat de urgenţă şi s-a înapoiat ieri-seară la Bucureşti.

În întrunirea Comitetului Executiv naţional-ţărănesc de ieri nu s-a mai produs nici o ruptură şi Maniu a rămas preşedinte aclamat al partidului. Maniu a făcut un discurs prin care s-a declarat monarhic, dinastic şi carlist (cu toate rezervele iezuite pe care şi le poate oricine închipui) — şi Ghelmegeanu & consorţii n-au mai dat atacul plănuit, mulţumindu-se să ia act de declaraţiile d-lui prezident. Dl prezident nu şi-a schimbat însă nimic din atitudinea d-sale, căci a declarat că *totdeauna a fost* monarhic, dinastic şi carlist — şi că respectuoasele observaţii pe care le-a făcut, nu le-a făcut decât în interesul Regelui şi pe un ton cu totul cuviincios. Mult mai cuviincios în tot cazul ca al liberalilor, în 1930, şi mai încoace.

Şi Gheorghe Brătianu şi-a întrunit ieri prietenii. A vorbit cu reticenţă despre viitoarea întregire a Partidului Liberal, declarând că dacă se va face va fi bine căci s-ar întări unul din partidele pe care Coroana se sprijină — iar dacă nu se va face nu va fi rău nici atunci, căci gruparea sa ar rămâne ca o rezervă pentru momentul când „forţele tineretului"

(aluzie la Garda de Fier) vor birui. Optimismul e un excelent lucru, mai ales în politică.

---

6 ianuarie. Ieri-seară s-au răspândit vești alarmante despre călătoria Voievodului Mihai, plecat spre Atena cu crucișătorul „Regina Maria". Marea Neagră e atât de dezlănțuită, furtuna suflă atât de tare încât crucișătorul abia putea să lupte cu valurile. Aseară la masă la Negroponte, Collas[1] a fost chemat de mai multe ori la telefon, și pus în curent cu starea lucrurilor. Prin radiotelegrafie Regele a fost încontinuu în legătură cu vasul. Șase ore după plecarea lui din Constanța, crucișătorul se afla abia la 30 kilometri de capul Caliacra. În acel moment înainta cu 1 milă pe oră! Ordine au fost date comandantului să se înapoieze imediat la Constanța, de unde Voievodul va fi expediat la Atena cu trenul, prin Belgrad. Pe o asemenea furtună nu trebuia să plece. La un moment dat, orice știre de pe vas a încetat, se vede că se stricase T.F.F. Înapoierea la Constanța nu va fi ușoară. Valurile au fost atât de puternice, încât, după ultimele știri primite au smuls ambarcațiunile de salvare ancorate pe punte.

Iarnă grea. Nu numai pe Marea Neagră și în România (la noi zăpadă de 0,30–0,40 pretutindeni și temperatură sub 10 grade) dar pretutindeni. La Budapesta sunt 22 grade sub zero. În Prusia Orientală — 25. Îmi e frică că voi găsi săptămâna viitoare zăpadă și la Paris.

Apa în vin:

Ieri-seară Consiliu de Miniștri, fără Cuza tatăl și fiul, împotmoliți la Iași, — prezidat de Goga.

S-a luat în cercetare chestiunea retragerii brevetelor cârciumarilor evrei, *s-a insistat asupra laturii sanitare a problemei*, și s-a numit o comisie compusă din 4 miniștri (sanitarul, finanțul, internul și industrialul), ca *să studieze* cele mai bune soluții.

S-a discutat asupra revizuirii situației evreilor imigrați în timpul războiului și după război, fără autorizare — și s-a numit altă comisie de miniștri, *ca să studieze* chestiunea.

S-a abordat în fine problema reducerii prețului bumbacului, petrolului și sării — și s-a numit a treia comisie *de studiu*! Cine a inventat sufragiul universal, și alegerile în general, a fost un porc — dar cine a inventat „comisiunile" a fost un om de geniu!

---

[1] Ministrul Greciei.

Nea Istrate („trei boboci de rață, frate"!) a mai tras un interviu în *Le Temps*, în care o scaldă cum poate între alianțele tradiționale și prieteniile „cât mai numeroase". Săptămâna viitoare dl Micescu-Metternich va oferi o vânătoare corpului diplomatic în Banat, iar de acolo va pleca la Geneva (sesiunea S.D.N.) prin Praga și Belgrad unde va face vizite prealabile domnilor Beneș, Krofta și Stoiadinovici.

Pe ziua de azi, ministrul de Externe publică depeșele schimbate între d.d. Istrate și Neurath (Berlin). Cordialitate și nădejde de mai bine.

Încurcăturile Guvernului — și ale Regelui — cresc pe fiecare zi. Azi după amiază am aflat de la Jean Paul-Boncour că miniștrii Franței și Angliei au făcut demersuri foarte serioase, în baza instrucțiunilor primite de la Paris și de la Londra. „Ils ont parlé très fort" a fost expresia întrebuințată de diplomatul francez. Mai ales sir Reginald Hoare a vorbit de sus de tot. A întrebat pe ministrul nostru de Externe *dacă are cunoștință de anumite tratate prin care s-a constituit România Mare și de clauzele lor*. Ceea ce a scos din sărite Guvernul englez este ultima știre primită, că Guvernul român pregătește formele pentru a recunoaște anexarea Etiopiei de către Italia[1]. Sir Reginald a amintit lui Sir Istrati că în Anglia nu există numai un curent puternic împotriva acestei recunoașteri dar și unul în favoarea *revizionismului*. Dacă Guvernul român nu mai vrea să țină seamă de primul curent, nici Guvernul englez *nu se va mai putea opune la progresele celui de al doilea.*

Thierry, Hoare, Boncour sunt furioși. Boncour a mai povestit că ar fi prins azi-dimineață la Radio din Moscova (difuziune pe franțuzește) o declarație foarte importantă. Anume declarația că dacă România continuă pe calea pe care a apucat-o, negocierile pendinte cu Sovietele, referitoare la chestiunile teritoriale, vor fi rupte. Comunicarea mai adăuga, că Rusia Sovietică nu are diferende teritoriale pe granița de Vest, decât cu o singură țară, cu România.

Delmas, atașaul militar francez, ar fi declarat și el că situația sa ca militar a devenit foarte delicată: *bazat pe cuvântul Regelui*, a obținut acum în urmă să se expedieze din Franța 200 tunuri și 200 avioane (?) comandate de noi (o fi 200 în tot?). Delmas se vede descoperit față de Statul Major francez și a fost silit să trimită un nou raport prin care mărturisește *că a fost înșelat de Rege.*

---

[1] Aluzie la numirea probabilă a lui D. Burilleanu la Roma și la acreditarea lui pe lângă Regele Italiei și Împărat al Etiopiei.

Sir Reginald Hoare a trimis un lung raport la Londra, cu cele mai pesimiste informații, iar Thierry a raportat „că de acum înainte se așteaptă la orice în România".

Buda, atașatul militar cehoslovac a confirmat unui prieten comun că toate comenzile noastre în Cehoslovacia au fost sistate, și că doi directori de la Skoda sosesc luni în București ca să informeze Guvernul nostru *că anumite deteriorări* supravenite în fabrică silesc direcția ei să suspende pentru trei luni efectuarea comenzilor noastre.

Teama unei schimbări de orientare în politica noastră ne-a ridicat pe toți aliații (afară de sârbi „dubioși" ca și noi!) împotrivă — iar ovreimea a făcut restul. Presa franceză continuă să fie cât se poate de ostilă, nu numai față de Guvernul Goga, dar și față de țară. Faimosul Pertinax scrie „că s-a sfârșit cu încrederea în România" iar *Echo de Paris* publică portretul Regelui Carol cu mențiunea: „Cel din urmă trădător!" Presa engleză e mai rezervată ca formă, dar tot atât de dură ca fond.

Guvernul nostru e fiert. Regele pleacă mâine la vânătoare pe două zile, să se răcorească. Halal să-i fie!

Alecu Rioșeanu a dejunat azi la noi. E umbra lui Antonescu (generalul) de care e nedespărțit, și vorbește cât îl ține gura. Doar că nu mi-a spus că generalul e înțeles cu Zelea Codreanu[1] și că în curând *va fi el șeful Guvernului*. Că umblă după așa ceva nu încape îndoială, și e foarte posibil, dacă Goga nu va putea rezista, să facă Regele apel la dânsul.

Antonescu vrea să numească pe colonelul Dobre subsecretar la Armament (locul lui Glatz), au anunțat-o toate ziarele. Rioșeanu îmi povestește că decretul a fost semnat alaltăieri, dar chiar în seara care a urmat, Regele a telefonat lui Antonescu cerându-i să nu-l publice. Generalul a întrebat a doua zi pentru ce, și Majestatea Sa i-a dat acest înspăimântător răspuns: „Se opune Malaxa!" Colonelul Dobre trece drept un om foarte cinstit... Generalul Antonescu pretinde însă că tot va obține numirea. Să meargă Regele până a lașa și pe Malaxa? Vorba lui Thierry: „Ne putem aștepta la toate!"

---

7 ianuarie. Voievodul Mihai Naufragiatul a sfârșit prin a scăpa din valuri și a se înapoia ieri-dimineață la Constanța. A sosit tot ieri la amiază în București și a replecat la Atena cu trenul, prin Belgrad la orele

[1] Între altele: „Vrei să-ți arăt fotografia luată alaltăieri la Predeal, Antonescu de braț cu Codreanu?". Și câte „fine" subînțelesuri!

2.20. Norocul nuntaşilor, căci Collas a putut să-i încredinţeze şi 10 kilograme de icre pentru salăţile de ţâri.

Guvernul face sforţări uriaşe pentru liniştirea presei din Occident, din Paris mai cu seamă. Aşa se aruncă pe fereastră banii noştri. *Le Temps* a publicat în fine o notiţă din care reiese că înainte de a fi condamnat (a fost vorba de aşa ceva? Babemus reum confitentem"), Guvernul Goga trebuie văzut la treabă. După cum se vede Tavi cheltuieşte mult dar se mulţumeşte cu puţin.

Ne dă gata Italia. Crede că România şi-a şi schimbat politica. Oficiosul *Giornale d'Italia*, vorbind de apropiata conferinţă de la Budapesta, a Statelor semnatare a Convenţiei de la Roma, deschide braţele şi ţării noastre şi socoteşte că o eră nouă începe pentru Statele dunărene.

Şi foaia d-lui Mussolini încheie: „Prin noua sa politică România s-a aşezat în domeniul realităţilor". Nu ştiu pe ce ne-am aşezat, dar ştiu că ne înţeapă.

Pe piaţă îngrijorarea e tot mai mare, deşi retragerile au mai diminuat, fără să înceteze. Teama multor bănci e că firme importante evreieşti să nu plătească la scadenţă preferând să-şi păstreze banii, chiar cu riscul unei declarări în faliment. Am impresia că băncile merg prea departe în pesimismul lor, dar nu încape îndoială, că în lumea afacerilor tulburarea e mare.

Sadoveanu (Ion Marin), directorul general al Teatrelor m-a dus ieri la Operă la repetiţia de ansamblu cu cântăreţii nemţi veniţi să joace „Meistersinger". Am asistat la două acte şi am petrecut de minune. Au venit Wilh. Rode (Hans Sachs), Laholm (Walter von Stolzing), Ed. Kandl (Beckmasser) şi d-na Stetzler (Eva) — toţi de la Opera din Charlottenburg de la Berlin. Rode, care la Berlin cumulează îndeletnicirile de cântăreţ, de director al teatrului şi de regizor, e un minunat bariton cam obosit, dar cu toată oboseala lui cântă frumos. Kandl e unul din cei mai buni Beckmasser din câţi am văzut. Tenorul Laholm are o voce clară şi puternică. D-na Stetzler e o mătuşică cam ofilită, cu totul nepotrivită pentru rolul Evei. Voce bună, dar mai puţin impresionantă ca a bărbaţilor.

Cei patru nemţi cântă pe nemţeşte încadraţi în trupa Operei noastre, care cântă pe româneşte. Orchestra noastră — sub direcţia d-lui general

musikdirektor Rother, al cincilea oaspete venit de la Berlin. La început fusese vorba să vină toată trupa, cu orchestră și cu decoruri. S-a renunțat însă, din motive tehnice și n-au venit decât cei 4 cântăreți și dirijorul lor, să dea două reprezentații din „Meistersinger". Nona Ottescu mi-a spus ieri, că un „Gartspiel" mai complect nu e înlăturat, ci numai amânat, și că în primăvară trupa întreagă, cu orchestră și cu decoruri, se va muta de la Charlottenburg la București, să dea în serie *Tetralogia*. Serviciul propagandei germane a hotărât să facă orice sacrificiu ca să ne câștige sufletele. Cu atât mai bine pentru noi.

N-am asistat în viața mea la o repetiție. Cât am fost tânăr și mi-a plăcut teatru n-am avut prilej — iar când s-au ivit prilejurile, încetase pofta. Ceea ce mi-a părut mai ciudat e mentalitatea acestor oameni, toți convinși că lumea se învârtește în jurul lor, și că meseria și activitatea lor nu e numai ceva serios, dar singurul lucru serios pe acest pământ! Dialogurile în două limbi, Eva în galoși, Walter von Stolzing în „complet" cafeniu și Hans Sachs în turist dau formidabilei creații wagneriene, un aspect neașteptat. Rother, șeful de orchestră, genial — impresionant. Singur el era în comuniune sufletească cu Wagner; în orchestră, oamenii mai pricepeau încă ce cântau — pe scenă se plimbau porcii. Am stat două acte, și am plecat, fiindcă mă plictiseau melomanii din jurul meu.

---

8 ianuarie. Azi-noapte au fost 25 grade de frig în București, și cu asta, lucru ciudat o ceață de tăiat cu cuțitul. Nu se vedea la 5 pași. Circulația foarte anevoioasă, la pas. Vâlcovul la gurile Dunării e amenințat să fie cotropit de ape din cauza zăpoarelor de ghiață formate, ce refulează apa peste maluri. Întreaga localitate a fost evacuată. Pe șoseaua Ploiești-Câmpina, automobilul colonelului Della Porta, atașatul militar italian, a alunecat, s-a izbit de o autocamionetă și a fost răsturnat în șanț, sfărâmat. Della Porta s-a ales cu răni grave la cap și la membrele superioare, și a fost dus la spital. La Constanța, în fața portului, vasul turcesc „Yekta" a fost lovit și culcat de vasul norvegian „Irania", din cauza ceții și a vremii îngrozitoare.

N-am avut așa iarnă grea din 1929.

Guvernul Goga a mai recrutat câteva lichele, de data asta de la Vaida. Au „trecut" D.R. Ioanițescu, I. Gr. Periețeanu, foști miniștri, I. Lupescu, Electorul de la Râmnicul Sărat, Marinescu, Electorul de la Brăila și alți câțiva seniori mai mărunți. Printr-o scrisoare adresată lui Vaida,

zișii domni „explică“ (vorba lui Niou Filipescu!) motivele ideologice (realizarea programului naționalist) care îi împinge spre sacul cu grăunțe. D. R. Ioanițescu a fost numit ministrul Agriculturii și a și depus jurământul ieri, înainte de plecarea Regelui la vânătoare, în Banat. Periețeanu și ceilalți nu și-au încasat încă prețul trădării, dar probabil că și condicuța lor e iscălită. Pe ce mâini a încăput biata țară: un Ioanițescu, ministru cu repetiție! Și mai vorbește tânărul nostru Suveran de moralizare și de progres!

Deoarece s-a răspândit zvonul că Victor Antonescu va merge la Geneva, după cererea Regelui, să „recomande“(!) și să sprijine pe Micescu, Blumenfeld-Scrutator s-a dus să-l întrebe și iată ce a aflat din gura lui Victoraș-Iepuraș: „Zvonul e cu totul neîntemeiat; atât ar mai lipsi să mă duc cu Istrate Micescu la Geneva, *când știu ce știu*. Regele nu mi-a cerut să merg la Geneva, mi-a cerut altceva, și probabil că știrea deformată a audienței mele a dat loc la zvonul despre care vorbești. Marțea trecută[1] m-am pomenit cu Urdăreanu la telefon înștiințându-mă că Regele mă aștepta în aceeași zi la ora 3 1/2. M-am dus întrebându-mă pentru ce mă va fi convocat. La Palat am găsit pe Goga și pe Micescu, și spre marea mea mirare am fost poftiți câteșitrei în cabinetul Regelui. Regele mi-a spus că avea mare încredere în mine și că mă ruga să pun în curent pe succesorul meu cu situația politică! Această dare de seamă a predecesorului, adresată succesorului în prezența Suveranului, era un obicei nou, pe care Regele voia să-l creeze — afirma el — în interesul continuității (!!!). M-am executat și am spus și eu cât am putut, în fața celor doi miniștri buclucași. Dacă Regele m-ar fi chemat singur în prealabil, i-aș fi spus mai multe, căci nimeni nu știe ca mine *tot ce se gândește și se pregătește* în momentul de față la Paris, la Londra și aiurea. Pot să-ți spun *că niciodată n-am stat așa de rău ca acum. Tot ce am câștigat de la război încoace a fost pierdut într-o zi*“.

Antonescu a mai spus lui Blumenfeld că foarte probabil chestiunea minorităților va fi pusă la ordinea zilei la Geneva, acum în ianuarie și că nu vom fi susținuți decât de Beck (Polonia), antipatizat de toată lumea la S.D.N. *Toate* celelalte țări vor fi împotriva noastră.

Antonescu mai crede a ști că Franța *nu va lucra cu Guvernul Goga*. Din audiența de marți a plecat cu impresia că Regele nu și-a deschis

---

[1] 4 ianuarie.

încă bine ochii asupra situației, care e din cele mai compromisă. Goga, în schimb i-a părut foarte îngrijorat de tot ce auzise. „Pe de altă parte mi s-a părut că Regele amână alegerile — a sfârşit fostul nostru Foreigner — în speranța că i se va oferi o formulă mai bună. Ştie că trei alegeri pe rând nu pot fi încercate și *așteaptă ceva,* înainte de a convoca pentru a doua oară corpul electoral. Național-țărăniștii ar trebui să o termine odată cu nebuniile și cu neînțelegerile lor. La noi, înțelegerea cu George Brătianu a devenit imposibilă după ultimul său discurs. Ea nici nu va mai fi pusă luni[1] la ordinea zilei. Tătărescu a făcut prostii, trebuia să se retragă la noiembrie «en beauté» ca să nu cadă cu rușine după o lună. A făcut mari greşeli, dar tot dânsul va avea ultimul cuvânt în partid".

Se zice că Goga a declarat lui Sola că România va recunoaşte Imperiul Italian. Ştirea a fost difuzată la Radio, de la Roma sau de la Milano, cu comentariul că nimic nu va mai putea opri România, după această hotărâre, să se alipească de axa Berlin-Roma.

Pe de altă parte se afirmă că Micescu ar fi declarat lui Thierry că România *nu* va recunoaşte anexarea Etiopiei. Vom şti foarte curând de care parte atârnă adevărul.

Ca răspuns la intervențiile franceze şi engleze, ministrul nostru de Externe ar mai fi declarat că România va respecta Tratatul minorităților, dar va aplica *ovreilor* art. 42(?) din Tratatul de la Berlin. Dl Micescu uită că tratatele postbelice din 1919–1920 au abrogat toate clauzele tratatelor antebelice în contradicție cu ele.

A.C. Cuza soseşte astă-seară de la Berlin cu o falcă în cer şi alta pe pământ ca să ceară socoteală lui Goga pentru ce s-a renunțat, sau s-a întârziat, cu măsurile relative la numirea comisarilor speciali pe lângă instituțiile cu capital străin şi la interzicerea servitorilor creştini de a sluji pe ovrei.

Armand Călinescu s-a încăierat la Ministerul de Interne cu dl subsecretar de Stat Tilică Ioanid — ba unii spun chiar că s-au bătut.

Bietul Goga, mă întreb cum are să o ducă cu toți nebunii lui!

Informatori siguri îmi aduc amănunte privitoare la consfătuirea intimă care a avut loc marțea trecută, între fruntaşii Partidului Național-

[1] Întrunirea Comitetului Executiv al Partidului Național Liberal.

Țărănesc, înainte de ședința Comitetului Executiv. Reprezentanții generației mai tinere, Ghelmegeanu, Ralea, Andrei, Gafencu, Georgescu (Tulcea) și Zane (trimisul special al lui Costăchescu împiedicat să vină) au luat de scurt pe cei din generația mai coaptă și au îndreptat un asupru rechizitoriu împotriva „direcțiunii" partidului în ultimii ani. Au învinuit pe *toți șefii de până acum* că n-au făcut decât să urmărească scopuri meschine personale și să se războiască cu patimă între ei, neglijând cu totul și interesele partidului și realizarea programului politic în jurul căruia s-a închegat crezul țărănesc. Toți au declarat pe rând, că fără o radicală schimbare în metodele întrebuințate până acum, vor părăsi partidul. Ralea și Andrei (discipolii lui Stere!) au adăugat chiar că vor merge la Garda de Fier, a cărei ideologie — deosebită în metode — nu se deosebește prea mult de a *țărănismului*, în care dânșii cred! Ghelmegeanu, Gafencu, Zane au protestat în numele principiilor lor democratice împotriva acestei tendințe, așa încât nici printre răzvrătiți nu s-a putut păstra o unitate de vederi!

Declarațiile lui Maniu, în ședința subsequentă a Comitetului nu au mulțumit pe deplin pe cei care *așteptau altceva*, decât iezuiticele reticențe ale d-lui prezident. Se zice că o campanie foarte serioasă a început pentru reîntregirea partidului *fără învinși și fără învingători*. Adică nici șefia lui Vaida, nici a lui Maniu (un mod elegant de a debarca pe acesta din urmă). Atunci a lui Mihalache, din nou? Și mai puțin. Se vorbește de șefia lui... Gusti, omul Regelui și verișorul d-nei Lupescu, prin alianță!!! Apoi n-are dreptate Regele Carol să socotească pe toți oamenii politici români drept lichele?

Marina Română (ce expresie de operetă) e la ordinea zilei și Irimescu e amenințat să sară. Regele e furios. De două ori, de când există, Marina noastră a fost pusă la contribuție: odată a plecat pe un vas de război Regele Ferdinand să asiste la căsătoria principesei Elisabeta cu Regele George — și a doua oară acum, pe alt vas, Voievodul Mihai a încercat și el să ajungă la Pireu. Regele Ferdinand a trebuit să fie salvat de un vas grecesc — iar Mihai s-a dus până la calea întoarsă. Și câți bani nu s-au aruncat în ultimii ani pentru așa-zisa noastră „înzestrare navală"! Toate numai chiul, șperțărie și incapacitate!

---

9 ianuarie. Cuvinte scrise acum 300 de ani și mai bine, dar de actualitate și azi, în înțelesul lor moral: „Plângeți-mă, căci n-a fost vreodată om chemat să îndrepte o situație atât de disperată. Armata e în

mare nevoie şi nu e aprovizionată cu nimic... Cavaleria noastră e fără curaj. Ţara, de la Berwick până la York e în puterea scoţienilor; teama e pretutindeni, o dezafecţiune generală faţă de Rege... Într-un cuvânt, sunt singur aci în luptă cu atâtea rele, fără nici un ajutor. De m-ar scăpa Dumnezeu, în bunătatea lui, de cea mai mare nenorocire a vieţii mele!" Dedicate domnului Goga. Aceste rânduri au fost scrise de lord Strafford, favoritul şi primul ministru unui alt Carol, cu numărul I, şi în Anglia. Şi Regele şi favoritul au murit dealtminteri pe eşafod...

Abia acum aflu că Regele a fost atât de furios împotriva lui Franasovici pentru pierderea alegerilor, încât nici n-a vrut să-l mai primească. Tătărescu a încercat acum în urmă să obţină pentru tovarăşul său de lanţ iertarea Stăpânului, dar n-a reuşit. Dealtminteri şi acţiunile lui Tătărescu continuă a fi jos de tot la Rege, cu tot dejunul şi cu fotografia pe care i le-a oferit. Astfel dl Guţă a mişcat cerul şi pământul ca să obţină o invitaţie la vânătoarea regală din Banat, în curs de desfăşurare, dar n-a reuşit.

Vaporul „Oituz", unul din cele câteva cargo-boaturi ale S.M.R.-ului, e în flăcări, în portul Constanţa. Nici o salvare nu e posibilă, vaporul fiind încărcat cu bumbac şi cu celuloză.

Iarna excesivă care ne nenoroceşte are ca contra partidă o vară tot atât de excesivă în emisfera australă. Din Argentina se telegrafiază că sunt 47° căldură şi că seceta cumplită a compromis recolta porumbului. De s-ar usca tot! Atât folos să tragem şi noi din suferinţele pe care le îndurăm!

Voievodului Mihai i s-a făcut la Atena o primire împărătească. Delicată atenţie din partea Regelui George pentru soru-sa Elena, sau dorinţă de a vexa pe fostul cumnăţel Carol? Pe acesta, George-l ştie pe dinafară, şi cât e de gelos de cinstirea unui neam, fie propriul său fiu. După telegramele primite de la Atena, presa elenă „scoate în relief *personalitatea* Voievodului". Ce personalitate? Platitudinea va pierde monarhiile, pretutindeni!

Generalul Bengliu a fost numit comandant al Jandarmeriei în locul lui Pârâianu. Un agent al lui Goga în locul unui agent al lui Tătărescu: pentru spinarea alegătorilor nici o schimbare!

Vaida publică un comunicat cu privire la trădarea lui Ioaniţescu şi consorţii, în termeni mai mult ironici decât asprii. Din comunicat reiese că şeful Frontului Românesc ar fi dorit ca primul Guvern de doctrină naţionalistă să fi fost scutit de îmbrăţişarea lichelelor care invocă interese obşteşti pentru a acoperi mizeria lor morală.

Cele notate, încă ieri cu un punct de întrebare, încep să se lămurească. Ziarele de azi-dimineaţă reproduc pasaje entuziaste din presa italiană care salută Guvernul Goga ca pe iniţiatorul unei noi politici româneşti — şi anunţă iminenta recunoaştere de către România a cuceririi Etiopiei. Şi telegrame de la Paris confirmă ştirea. Pentru ca cenzura noastră să fi lăsat să treacă aceste informaţii, cele relatate trebuie să fie adevărate. E drept că Guvernul Goga se găsea într-o mare încurcătură; avea de ales între supărarea, adâncă, a Londrei şi vrăjmăşia lui Mussolini. A ales. Vom vedea ce ne va aduce ziua de mâine.

Înaintea Guvernului, Manoilescu a recunoscut deja cucerirea Etiopiei. Caraghiosul escroc, care caută să-şi refacă virginitatea pe seama naţionalismului şi italofiliei, a trimis o călduroasă telegramă de urări Regelui Italiei, Împărat al Etiopiei — telegramă reprodusă de mai multe ziare[1].

Ziarele de azi-dimineaţă mai dau drumul şi ştirii privitoare la demersurile Angliei şi Franţei relative la persecuţia ovreilor, având grijă să îndulcească caracterul intervenţiilor *amicale* făcute. Din informaţiile publicate ar rezulta că Guvernul englez a adoptat faţă de Ministerul Goga o atitudine de expectativă, că Chamberlain ar fi spus unei delegaţii de evrei, că Guvernul român actual ia măsurile pe care le ia ca să nu ia alt Guvern ulterior măsuri mai grave (!!!) — şi ar mai rezulta că întreaga problemă va fi dezbătută la Geneva cu consimţământul Guvernului român.

În foile de azi-dimineaţă a început să-şi publice şi Goga schimbul lui de depeşe cu diferiţi şefi de Guverne. Literatură searbădă şi cam ridicolă: aceleaşi declaraţii de dragoste tuturor, cu obişnuita notă de pa-

[1] Escrocul a primit să prezideze comitetul român al asociaţiei italiene *Universalita di Roma*, asociaţie ce nu e altceva decât biroul de propagandă fascistă în străinătate. Ceva în felul „Cominternului" comunist, dar într-o direcţie opusă. Acum câţiva ani mi s-a propus cu insistenţă mie această prezidenţie dar am refuzat-o. Manoilescu a primit-o bineînţeles îndată ce i s-a propus, şi s-a grăbit să organizeze o excursie la Roma, în masă. Atrase de preţul de necrezut de 5 200 lei de om pentru 10 zile în Italia, preţul călătoriei dus şi întors cuprins, peste 1 000 de persoane s-au înscris. Manoilescu a plecat în fruntea lor la Roma, şi acolo face de câteva zile pe tribunul şi pe nebunul.

triotică platitudine către Franța. Răspunsurile sunt și ele de o identică banalitate. Politețe, de o parte și de alta. De ce se dau publicității? Nu e obiceiul; dar nu e nici obiceiul să se solicite astfel indirect certificate de prietenie, dealtminteri lipsite de orice importanță.

Singur Hitler n-a răspuns în scris, ci a trimis pe ministrul său Fabricius să mulțumească verbal și să hiritisească la rândul lui. Să nu fi fost mulțumit de foarte vagile angajamente ale primului ministru român — sau poate că a voit să-i transmită propuneri pe care n-a îndrăznit să le încredințeze scrisului?

Telegrame din *Londra* ne aduc informația că dl Goga a primit pe reprezentanții intereselor engleze în România, care i-au fost prezentați de Principele Anton Bibescu, și că le-a spus că nu numai nici o măsură vexatorie nu va fi luată împotriva capitalului și intereselor britanice, dar că Guvernul va face tot ce-i va sta în putință pentru a încuraja colaborarea anglo-română sub toate aspectele ei.

Păcat că angajamentul e luat numai de Goga și nu și de Cuza, și păcat că întrevederea a avut loc sub auspiciile lui Anton Bibescu, un om cu totul neserios. Prin protecția lui Tilică Ioanid (!!), Anton Bibescu a ajuns tare și mare în Ministerul de Externe. Istrate Micescu a hotărât să-l ia cu dânsul în turneul pe care-l va face în curând. Politica românească condusă de doi țicniți ca Micescu și Bibescu, iată ce nici un om de bun simț n-ar fi putut prevede înainte de 1930. *Și câte vom mai avea de înregistrat de acum înainte!*

Dl ministru de Finanțe Savu, a făcut și d-sa declarații presei. Banalitatea lor ne îndreptățește să le neglijăm. Un singur punct interesant: Dl ministru de Finanțe a declarat că toate măsurile excepționale despre care s-a vorbit sunt de domeniul fanteziei, și că Guvernul dimpotrivă *e hotărât să apere și mai mult decât s-a făcut până acum libertatea capitalului și pașnica dezvoltare a muncii individuale. Interesant pentru A.C. Cuza, mai ales!*

Și pentru a încheia, o glumă tâmpită. Se povestește că Thierry întâlnind pe noul ministru de Finanțe l-a întrebat: „Comment ça-va?" — „Pardon" — a răspuns Excelența „pas Sava, Savou!"

---

10 ianuarie. Ieri după-amiază căsătoria fiicei mele cu Matei Condiescu. Ceremonie intimă la mine acasă. Veselie. Priveam, și parcă mă

aflam printre străini — toți ai mei sunt sub pământ și tot ce mi-a fost scump sub cenușă. Urâtă e bătrânețea.

Dl Istrate Micescu, după ce a vânat în Banat, a ajuns la Praga — cu madama (a 5-a) și el. Primit de drotoși cu onoruri în principalele grăi, la Praga, Krofta Kamil i-a oferit o masă, un cordon și un discurs care „a cimentat" o dată mai mult „indestructibilele temelii" ale Micii Înțelegeri. În ce privește pe dl Micescu, d-sa a aruncat la coș cu o dezinvoltură demnă de tot trecutul său, întreg programul afirmat în opoziție de conducătorii actualului Guvern, d.d. Goga și Cuza. Dl Micescu „a adus salutul Guvernului român care se consideră aliat credincios al Cehoslovaciei și devotat colaborator al Societății Națiunilor". Nici Victor Antonescu n-ar fi vorbit mai frumos. Dar unde sunt fulgerele de acum un an împotriva Micii Înțelegeri și a S.D.N-ului? Dar unde sunt „imperativele" care ne împingeau în brațele Germaniei și ale Italiei? Unde e intransigența d-lui Cuza și logoreea d-lui Goga? Dl Micescu le-a întors spatele și a mărturisit o credință diametral opusă pășind „pe calea care duce la Geneva prin Praga și Belgrad, după propriile d-sale declarații.

Generalul Condiescu mi-a transmis o rugăminte din partea Regelui: să caut să îmbunătățesc la Paris și la Londra atmosfera făcută Guvernului (Regele fusese informat că plec deseară). Față de Condiescu am luat act de dorința Suveranului, dar un răspuns lămurit i-am trimis prin Urdăreanu, mai bun de gură, care venise și el la nuntă. L-am rugat să spună Sus că de câte ori trec granița, încetez de a face politică, nu mai sunt decât român și nu cunosc decât țara și Regele. Niciodată nu am criticat un Guvern român în străinătate, nici chiar când în fruntea lui era un om pe care nu-l puteam mistui. Nu voi face altfel acum. Întrucât privește *a spune bine* despre actualul Guvern, sau mai exact a împrăștia atmosfera creată de antisemitismul lui, voi cere lui Goga să-mi dea o formulă care să-mi permită să o fac. „Te rog — am încheiat — transmite M. Sale răspunsul meu. Și dacă vrei, mai adaugă-i, tot din partea mea că a greșit adânc cu formula Goga". Urdăreanu m-a întrebat ce formulă aș fi preconizat eu. „O știe Regele, și probabil o știi și d-ta!" — „Dar dvs nu credeți că prin formula actuală s-ar putea ajunge la formula dvs?" — „Nu. Guvernul Goga e un Guvern de autoritate (în realitate de pseudo-autoritate) în afară, *dar de gașcă și de demagogie înăuntru.* Întârziind, Regele nu va mai putea folosi formula unui ade-

vărat Guvern de autoritate, pe care actuala formațiune o sabotează!" — „Când vă întoarceți? Vă întreb, fiindcă probabil Majestatea Sa va avea nevoie să vă vadă". — „Peste trei săptămâni".

Tocmai trecea Goga, l-am luat la o parte și l-am rugat să-mi dea o formulă cu care să pot liniștii ovreii din Apus. „Te rog să le spui că Guvernul meu nu va persecuta, nu va molesta, nu va stânjenii pe ovreii băștinași. Înțelegem să aplicăm Tratatul minorităților și considerăm că ovreii băștinași constituie o minoritate. Vrem însă să curățim țara de ovreii care s-au strecurat fraudulos de la război încoace". — „Bine; dar Cuza ce zice?" — „Dă-l în moașă-sa!" Am priceput că coarda era întinsă între șef și șeful suprem. E chiar foarte posibil să plesnească astăzi. În tot cazul Goga avea ieri aerul atât de plictisit, încât toată lumea a fost impresionată. Până și „augurii" Palatului vorbeau ironic de soarta Guvernului.

Partidul Liberal ca și cel național-țărănesc au hotărât să ia atitudine de protestare față de eventuala dizolvare a Parlamentului înainte de constituirea lui. Cearta a început. În *Viitorul* și în *Dreptatea* jurisconsulții celor două partide caută să demonstreze că o dizolvare înainte de constituire ar fi anticonstituțională, iar ministrul Justiției, dl Vasile Rădulescu combate într-un interviu, cu argumente juridice acest punct de vedere. Ceartă bizantină: Constituția nu specifică, și cine poate mai mult, poate și mai puțin — dacă, prin urmare, Regele poate dizolva o Cameră constituită, poate cu atât mai vârtos dizolva una care nu s-a constituit încă.

Partidul Liberal e în mare fierbere. Azi se întrunește Delegația Permanentă ce urmează să decidă asupra reîntregirii partidului. După declarațiile lui George Brătianu de marțea trecută, bătrânii liberali — furioși — hotărâseră să nu mai pună chestiunea la ordinea zilei. Alaltăieri însă situația s-a schimbat și Dinu Brătianu cu ai lui s-au pronunțat din nou *pentru* o înțelegere cu georgiștii. Tătărescu care plecase la Poiana convins că chestiunea fusese înmormântată, a regăsit-o deschisă la înapoierea lui. Și dânsul, și prietenii lui, și grupul „H", și cei de la „Păreri libere" sunt consternați. Ieri-seară, într-o consfătuire prealabilă a membrilor Delegației Permanente, voturile au fost împărțite, jumătate și jumătate. Azi-dimineață barometrul e mai defavorabil georgiștilor. Vom vedea.

Regina nu merge bine. Cu toate știrile optimiste care se răspândesc din ordin de către anturaj — adevărul e cu totul altul. Mi l-a mărturisit ieri Irina Procopiu, nițel fără să vrea...

---

12 ianuarie. Alaltăieri după amiază pe când îmi terminasem valizele în vederea plecării la Paris, am fost luat deodată de amețeală și abia am putut să ajung să mă arunc în pat. Sincopa n-a fost complectă, n-am pierdut de tot cunoștința, dar după ce mi-am revenit în fire — chestiune de un minut, două — m-am simțit foarte slab, și cam tâmpit. Vina cordului, de-a dreptul? Influența toxică a mai multor doze de „novatofan", luate pe nemâncate, cu care încercasem să tai un acces de gută care mă plictisea? Indiferent — căci și într-un caz și în altul slăbiciunea aparatului cardiac apărea evident. *Primul semnal mai serios pe panta cea proastă a vieții*... Am stat în pat până azi la amiază. Deși au trecut 48 de ore, mă simt încă foarte slab. Am amânat plecarea la Paris pe vineri seara 14 ianuarie. Renunțând la oprirea de două zile la Viena, pe care o proiectasem voi fi la Paris la timp. Comitetul „Stelei" fiind fixat pentru ziua de 17 curent.

Regele a dat ziarului englez *Daily Herald* un interviu într-adevăr senzațional. Senzațional, *fiindcă pentru prima dată vorbește străinătății de sus*. Vorbește așa cum trebuie să vorbească un Rege care și-a făcut datoria, *numai că el nu și-a făcut-o pe a lui!*

La întrebarea ziaristului dacă actualul Guvern român nu este o dictatură regală, sub formă constituțională, Suveranul român a răspuns că trebuie *să se înțeleagă* că cuvântul „dictatură" nu poate fi aplicat în mod universal. Și după ce a servit ziaristului toate distincțiunile dintre dictatură și dictatură, democrație și democrație, constituționalism și constituționalism, *după latitudinea și longitudinea terestră* — învățate de la mine — Suveranul a explicat în modul următor amestecul său în guvernarea țării:

„Din cauza partidelor și a politicii în România, Suveranul este singurul element care păstrează o linie dreaptă. Dacă unele măsuri par a nu fi bune, *aceasta este o problemă de conștiință a Regelui*..."

Regele a mai adăugat:

...„Nu știu dacă rezultatele alegerilor reprezintă totdeauna exact voința opiniei publice. Rolul Regelui este de a aprecia care este adevărata voință a opiniei publice".

...„Alegerea Guvernului nu a depins de ceea ce se va spune în străinătate, ci de necesitățile naționale".

...„Nu trebuie să se confunde politica internă cu cea externă..."

Până aci foarte frumos, și orice român va fi mândru să audă din gura Regelui cuvinte de conștientă răspundere și de demnitate în locul milogelilor cu care ne obișnuise până aci...

Dar e frumos numai până aci, căci în restul interviului o scrântește. Mai întâi afirmă că Guvernul actual e un Guvern „autoritar", ceea ce e pur și simplu caraghios. Nici *de autoritate,* nici *autoritar*! Guvern de gașcă, de lașitate, de sperțuială și de compromisuri ca toate Guvernele de partid! Apoi o încurcă cu chestiunea evreiască *din care face pivotul politicii românești*! De când? Până acum nu ne-a vorbit niciodată de ea! *Niciodată!* În cei 4 ani de guvernare ai lui Tătărescu, chestiunea evreiască *n-a fost pusă o singură dată la ordinea zilei.* Dacă e pivotul politicii românești, de ce a însărcinat pe Tătărescu să facă un al doilea Guvern, și n-a chemat pe Goga de-a dreptul, să o rezolve? Dar dacă Tătărescu lua 40% din voturi în alegeri (adică 2% mai mult), ce se întâmpla cu marea problemă pe care Majestatea Sa ne-o prezintă azi ca singura a cărei soluție trebuie să ne preocupe?

După ce face pe voinicosul în primele trei pătrimi ale interviului, scumpul nostru Suveran, obosit se vede de atâta curaj, cade, ca un simplu veleitar ce e — și ca să împace sau cel puțin să încerce să împace și pe cei din Apus, toarnă încă o vadră de apă în paharul lui Goga, după ce acesta turnase una în paharul lui Cuza. Goga spusese că pe evreii băștinași îi va lăsa în pace și că numai pe cei imigrați de la război încoace *îi va nimici*. Regele explică, că chiar pentru aceștia nu poate fi vorba de nimicire *sau de expulzare,* ci numai *de retragerea drepturilor politice celor ce vor fi dovediți că au dobândit nelegal cetățenia*! Până la sfârșit vor plăti 100 de inși oalele sparte — și toate vor rămâne cum sunt!

Nea Istrate Micescu s-a transportat de la Praga la Belgrad, unde a celebrat aceleași rituri Miciantantiste în ciuda principiilor cuziste de politică externă. Nici la Praga, nici la Belgrad n-am văzut „în suita" poznașei Excelențe pe Alteța Sa Principele Bibesco (Antoine) ci numai pe Alex. Crețeanu. Și totuși mi s-a afirmat că l-a luat. Poate că cenzura îi taie numele, cum a tăiat pe al Principesei Elena din toate dările de seamă de la Atena — te întrebi pentru ce? Dar cine se mai întreabă în ziua de azi?

Asociaţia avocaţilor creştini a cerut consiliului Baroului Bucureşti eliminarea — fără altă formă! — a tuturor avocaţilor evrei! Consiliul, deşi naţionalist, n-a îndrăznit şi a declarat cererea inadmisibilă. Asociaţia persistă însă în cererea sa, şi o adunare generală a votat o moţiune în acest sens.

Vorba lui Tavi Goga: nici xenofobie, nici intoleranţă.

Bietul Blumenfeld e opărit rău de tot. Vine de la Tătărescu care i-a spus că părerea lor, a liberalilor, e ca Goga să stea la putere cât de mult şi să facă alegerile. Numai aşa se va putea vedea ce reprezintă zisul curent naţionalist, şi numai după ce toată lumea se va dezgusta de Guvernul actual *se va naşte o reacţie* care să permită altui Guvern de autoritate (înţelegeţi: liberal) să vină şi să repare răul făcut. Dacă Goga ar cădea prea iute, s-ar zice că l-au răsturnat jidanii, şi curentul naţionalist s-ar întări şi mai mult.

La liberali, după împăcare, se pare că entuziasmul e mic. Nu încape îndoială că între Tătărescu şi Gh. Brătianu va începe lupta pentru succesiunea la şefie. Lupta va fi mai întâi ascunsă, dar nu va putea fi multă vreme tăinuită. Brătienismul contra liberalismului oportunist. Cine va învinge? Greu de prevăzut.

---

17 ianuarie. Am întrerupt aceste însemnări joia trecută. Către seară m-am simţit mai rău şi a trebuit să mă pun din nou în pat. N-am putut pleca la Paris nici vineri — şi cum era ultimul termen ca să ajung la timp am renunţat definitiv la călătorie. Vor discuta Kaufmann, Creţeanu şi Osiceanu cu Champin şi cu Stern — lipsindu-se de luminile mele.

Am trecut printr-o formidabilă intoxicaţie urică; cum se adună apele dindărătul unui zăpor de ghiaţă şi îneacă tot — aşa s-a adunat ureea şi acidul uric în circulaţia mea; din pricina spasmelor vasculare, mi-a otrăvit tot organismul. Azi m-am sculat din nou din pat, dar mă simt slăbit ca după o boală lungă.

Se pare că în ultimele zile Guvernul a izbutit (prin Cuza) să câştige pe Iorga, dar a pierdut definitiv pe Vaida şi pe Stelian Popescu cu *Universul* său. Stelele naţionalismului integral vor continua prin urmare să zbârnâie răzleţe pe firmamentul nostru politic — căci câştigul unui milog politic ca Iorga, întotdeauna gata să se dea oricărui Guvern pentru o bucată de pâine, e egal cu zero. Stelian Popescu a şi început să

înjure în gazeta sa, sub semnătură proprie. Moralitatea lui nu poate ierta încurajarea diferitelor trădări pe temelia cărora s-a clădit actualul Guvern. Vaida, la o întrunire a comitetului său, a ieşit şi el din „expectativa binevoitoare“ şi s-a declarat adversar ireductibil al actualei stări de lucruri. Interesant este că declaraţiile lui Vaida au fost făcut a doua zi după o audienţă la Rege, audienţă *la care fusese convocat* probabil pentru a fi ademenit în favoarea Guvernului.

Joia trecută a fost un Consiliu economic la Palat, prezidat de Rege. Au luat parte în afară de primul ministru, conducătorii Departamentelor economice.

Consiliul s-a pus de acord asupra următoarelor puncte, pe care Guvernul le va aduce la îndeplinire cu binecuvântarea Regelui.

1. — Înlocuirea Discomului printr-un oficiu de desfacere a produselor Monopolurilor şi în special al Sării (nu pot zice că mi s-ar rupe inima dacă s-ar desfiinţa Discomul, dar ce s-ar face favoritul Aristide şi Banca Naţională care-şi recuperează banii avansaţi băncii Blank din beneficiile zisului Discom?);

2. — Crearea monopolului desfacerii bumbacului, cu o sensibilă scădere de preţ;

3. — Reducerea preţului petrolului lampant cu un leu-un leu şi jumătate de kilogram;

4. — Reducerea tarifului C.F.R. pentru clasa a III-a cu 25%;

5. — *Suprimarea impozitului agricol direct şi înlocuirea luiprin taxe asupra tranzacţiilor.*

Singurul punct important este acesta din urmă; pe care onorabilii guvernanţi *l-au furat din programul meu*. Restul este simplă demagogie. Sunt obişnuit, cu furtul; mi s-au furat atâtea idei! Din nenorocire punctele de program care mi-au fost furate, au fost totdeauna sabotate. Inteligenţa nu însoţeşte întotdeauna îndrăzneala. Probabil că bietele mele idei vor fi sabotate o dată mai mult.

După vizitele triumfale de la Praga şi Belgrad, cu dama jună şi drăguţă de deget, Mefiste Micescu a sosit şi la Geneva, dar a căzut rău. Tocmai a izbucnit criza ministerială franceză şi Franţa şi Anglia au cerut amânarea întrunirii Consiliului S.D.N., de la 17 la 26 ianuarie. Probabil că dl avocat Istrate va lua termenul la cunoştinţă şi va folosi răgazul pentru a studia dosarele... o dată în viaţa lui!

Interesant este de notat că pe când ministrul nostru de Externe se plimba cu stegulețe în mână „pe drumul de costișe" ce duce la... Geneva — colega Stoiadinovici a șters-o la Berlin unde s-a pupat în bot cu Neurath, cu Göring și cu Hitler. Evident, unanimitate de sentimente nu mai există decât în Mica Înțelegere.

După neașteptata unanimitate cu care Delegația Permanentă[1] a Partidului Liberal a primit împăcarea cu georgiștii (acum opt zile), Tătărescu a mai încasat o umilință prin modul cum s-a alcătuit comisia menită să discute cu Gheorghe Brătianu amănuntele fuziunilor locale. Dinu Brătianu a desemnat pe Sassu, pe Franasovici și pe Bebe Brătianu. Acesta din urmă va forma cu cei trei ai georgiștilor (Gh. Brătianu, Atta Constantinescu, Toma) o majoritate de 4 împotriva 2, în contra lui Tătărescu.

Întrebat de un prieten pentru ce a cedat, Tătărescu a răspuns: „Aș fi rupt altfel partidul. Ceasul meu nu e pierdut încă..."

Zelea Codreanu s-a manifestat din nou. Mai întâi printr-un interviu în același *Daily Herald* în care a apărut și al Regelui. Apoi prin instrucțiuni către toți conducătorii Mișcării Legionare, în vederea viitoarelor alegeri.

În interviu, Zelea își exprimă mirarea pentru ce Regele, odată hotărât pentru o formulă naționalistă, nu l-a chemat pe dânsul care a obținut la alegeri îndoitul voturilor înregistrate de Goga — apoi afirmă că nu e vrăjmașul Coroanei, că va lupta și în viitoarele alegeri și încheie declarând încă odată că 48 de ore după venirea lui la Guvern, România va avea un tratat de alianță cu Germania și cu Italia. Mica Înțelegere, alianța cu Franța, colaborarea cu Societatea Națiunilor, sunt socotite de dl Căpitan ca fără valoare și chiar dăunătoare evoluției sociale românești[2].

Circulara către conducătorii Mișcării Legionare e mai puțin cuprinzătoare și mai puțin discutabilă în concluziile ei. Căpitanul se mulțumește să declare noua campanie electorală deschisă și să dea ca cuvânt de ordine dublarea voturilor din decembrie. „Fiecare din cei care au votat pentru noi să mai aducă unul, și vom ajunge astfel ușor la un milion de voturi!"

---

[1] Afară de Manolescu-Strunga, care a demisionat din toate sarcinile lui statutare.

[2] Întrebat de corespundentul ziarului englez dacă va colabora vreodată cu d.d. Goga și Cuza, Zelea Codreanu a răspuns apăsat: „Niciodată!".

În afară de acest îndemn, circulara mai conține și o aspră condamnare a metodelor de trădare politică ce au dat o bază atât de imorală acualului Guvern.

Cenzura n-a dat drumul interviului lui Zelea, dar a lăsat să treacă circulara.

Universul a publicat-o în loc de cinste (pentru prima oară, de la 1933, apare în presă un text gardist) și dl Stelian a lăudat conținutul ei într-un articol bleg dar entuziast. În curând o să vedem și pe Radu Polizu în Garda de Fier în care va lua ființă o secție specială, îmbrăcată în solizi.

C.C. Brăesku, primar general al Capitalei! Pe timpul Guvernului Averescu (1920–1921) l-am avut în Cameră (a fost chiar vicepreședinte), dar nu s-a distins decât printr-un raport de ciocolată din care i-au rămas ceva franci pe degete. Tipul incapacității în toate privințele — în afară de imoralitatea lui notorie! De ce și-o fi bătând joc Regele de țara asta căreia îi datorește atât de mult?

Regele a fost alaltăieri la vânătoare, la Rușețul, în județul Brăila și iar și-a scos tot Guvernul la gară, la dus și la întoarcere. Ce batjocură!

Nimic mai oribil de citit în acest moment decât presa naționalistă. Toate javrele, toate lichelele, caută să smulgă, în numele sfintelor drepturi ale „neamului" sugrumate de străini! Mă simt atât de scârbit încât îmi vine să mă arunc în brațele jidanilor năpăstuiți!

Dl dr Banu, noul ministru al Sănătății, a învelit în jurnale vechi portretul d-lui dr Costinescu, predecesorul său, și i l-a trimis acasă, fiind de prisos în cabinetul Ministerului. Ziarul *Dreptatea*[1] relevă acest gest și îl consideră ca o răsplată a unui alt gest și mai elegant datorat unui ministru liberal care a alungat din toate birourile și cazărmile Armatei portretul unui fost Prinț Moștenitor. „Ce e mai ciudat, adaugă *Dreptatea*, e că ministrul dobitoc (așa-l califică foaia d-lui Maniu) a ajuns din nou ministru, și ministru «tabu», sub domnia Prințului expulzat"! Așa se învârtește roata lumii. Numai *Dreptatea* nu o știe.

Ordonanța — căci e ordonanță și nu un decret —, ordonanța relativă la interzicerea angajării servitoarelor creștine de către evrei a apă-

[1] Oficiosul Partidului Național-Țărănesc.

rut la *Monitorul Oficial*, dar n-a fost publicată în nici un jurnal! Pe de altă parte, ordonanța nu conține nici o sancțiune în caz de contravenire, și nici nu putea prevede vreuna, legală! Toată afacerea e praf în ochi pentru satisfacerea iubiilor lui Cuza, tatăl și fiul!

Ecouri din audiența lui Vaida (izvor: Gavrilă Marinescu):

Regele l-a chemat pe Vaida ca să-i ceară să intre în combinație cu Goga. Vaida a demonstrat Regelui că era o imposibilitate, și a refuzat. Suveranul i-a cerut atunci să facă cu Guvernul un cartel electoral, așa cum făcuse unul cu Tătărescu. Și această propunere a fost declinată. Regele din ce în ce mai enervat, a cerut atunci lui Vaida „să-i dea cel puțin pe Costică Angelescu, ca ministru de Finanțe", căci cu Savu-Sava nu mergea deloc — dar nici cu această cerere n-a avut succes. Vaida a explicat M. Sale că Angelescu nu putea fi *autorizat de dânsul* să primească un post în Guvern, căci o asemenea autorizare ar fi însemnat „o colaborare", fie și indirectă din partea sa — dar că Angelescu era liber să facă ceea ce i-ar fi dictat conștiința sa. Regele furios a bătut cu pumnul în masă și a strigat lui Vaida: „Voi merge totuși cu Goga înainte!"[1] Fratele Alexandru, s-a înclinat și a replicat: „Sunt devotatul servitor al Majestății Voastre!" — și a plecat.

Dar a doua zi, și el și Costică Angelescu au rupt și ultimele fire dintre ei și Guvern și Goga.

Timpul de azi-dimineață a reprodus două interviuri din *Stampa* milaneză, luate lui Goga și lui Cuza A.C. Cenzura a lăsat să treacă(!) interviul lui Goga, dar a tăiat pe al lui Cuza! Un ministru (și încă un cloncan!) supus cenzurii, iată ce s-a văzut mai rar, chiar la noi. Partea tăiată din declarațiile inefabilului A.C. suna astfel: „Soțietatea Națiunilor e o asociație jidovească; ea e moartă de mult, dar cei din jurul ei nu știu cum să o înmormânteze! Dacă Marile Puteri nu ne vor ajuta să scăpăm de jidani — ne vom scăpa noi de ei și fără ajutorul acelor Puteri!"

Foarte bine: la noi ne salvează cenzura, dar în Franța, în Italia, în Anglia nu e cenzură. Declarațiile d-lui Cuza vor jena probabil puțin pe vicontele Micescu în încercările sale de prestidigitație!

Ostrovski ne-a părăsit ieri. În locul lui nu va mai funcționa decât un însărcinat cu afaceri, în semn de protestare pentru politica dusă de Rege și de Guvern.

---

[1] Nu „cu Goga", ci „cu el însuși" — căci Guvernul Goga e planul lui, e ideea lui genială și în capul lui, Goga în această ipostază — se confundă cu el însuși.

Se zvonește că Parlamentul va fi dizolvat mâine sau poimâine.

---

18 ianuarie. Ieri, în Consiliul de Miniștri, s-au luat hotărârile privitoare la revizuirea cetățenilor. Revizuirea se va face de către autoritățile judecătorești. Ce-i mai trebuie României ca să fie fericită? Nimic, căci atât îi lipsea. Toate celelalte merg bine. În tot cazul șperțăria românească are zile frumoase înaintea ei.

Citesc, tipărit cu litere groase, în ziarele de azi-dimineață, următorul anunț: „O expoziție a femeilor din Mica Înțelegere". Adică cum? Vor fi expuse damele Micii Înțelegeri? Toate? Va mirosi a acru!

Mihalache a ținut ieri o mare întrunire la Pitești. A venit lume din toate părțile; a fost de față chiar Pițigoi „sufletul mișcării țărăniste din Argeș"(!). Trebuie să-i fi țiuit urechile lui Armand Charmand, căci din trădător, mișel și lichea nu l-a scos fostul său șef — în aplauzele foștilor săi prieteni...

Ieri, nuntă mare la liberali. S-a celebrat „întregirea partidului". Dejun cu vin de Sâmburești la nenea Dinu, apoi recepție la Club, pentru șefii de organizație din ambele tabere. Nu știu cine a răspândit zvonul că la dejunul lui Dinu Brătianu au fost invitați toți miniștrii din Cabinetele lui Ionel Brătianu, chiar cei care nu mai făceau sau n-au făcut niciodată parte din Partidul Liberal. În realitate au fost poftiți toți foștii miniștri *liberali*, și numai ei. Nici n-ar fi avut un sens altfel.

Dea Dumnezeu ca întregirea liberală să fie serioasă și ca tinerii din jurul lui Gh. Brătianu să mai schimbe spiritul și vechile obiceiuri ale partidului.

Nici o nădejde nemaiputând fi pusă în Rege de acum înainte, ridicarea unei alte puteri de ordine și autoritate devine o necesitate imperioasă pentru țară. Altfel ne cotropesc nebunii, dezmățații și hrăpăreții.

Ca la fiecare schimbare de regim, noul Guvern a trimis „anchetatori" în toate administrațiile. Anchetatorii vor stabilii neregulile găsite; partizanii „celor noi" și foile ce le sunt devotate se vor indigna, bineînțeles nici o sancțiune nu se va aplica și odată aceste formalități îndeplinite, noii stăpâni vor începe să fure la rândul lor, călcând pe urmele celor plecați și folosindu-se de experiența lor. Sub binecuvântatul nostru regim politic asemenea anchete periodice au devenit un obicei

ele dau o satisfacție ieftină blegilor care tolerează domnia hoților și nu supără câtuși de puțin pe cei hârșiți în rele.

---

19 ianuarie. Aseară a apărut decretul de dizolvare a Camerelor alese în decembrie trecut. Noile alegeri au fost fixate pentru Cameră în ziua de 2 martie, iar pentru Senat în zilele următoare.

Odată cu dizolvarea Corpurilor Legiuitoare a mai apărut un decret-lege prin care se modifică legea electorală în două puncte: 1) Se înlocuiesc semnele electorale de până acum prin puncte, al căror număr se fixează pentru fiecare grupare, și de fiecare alegere prin ordinea de admitere pe listele de candidatură; 2) Această ordine se fixează pentru toate județele pe baza unei cereri unice înaintată Comisiei Centrale de pe lângă Ministerul Justiției, de către fiecare șef de grup politic.

Așa cum a fost făcută, modificarea legii electorale e o prostie fiindcă constituie o ilegalitate fără nici un folos pentru Guvern. E o ilegalitate, fiindcă fără nici o îndoială Guvernul nu putea schimba legea electorală pe cale de decret. Fără a mai discuta dacă o împuternicire dată de un Parlament dizolvat mai e valabilă, mai ales când între timp a mai fost ales unul, și dacă această împuternicire dată *intuitu personae* unui anume Guvern ar mai putea fi invocată și de alt Guvern — e un fapt precis că Parlamentul Tătărescu *n-a împuternicit Guvernul să decreteze decât legi cu caracter economic și financiar în vederea echilibrării bugetului*. La o eventuală modificare a legii electorale nu s-a gândit nimeni și o asemenea modificare rămâne în actuala stare a lucrurilor, un abuz de putere. Dar să trecem, care poate fi folosul lui? Niciunul. Dacă decretul n-ar fi limitat la *grupările politice* dreptul de a cere înscrierea la Comisia Centrală și dacă Guvernul ar fi putut lua astfel nu numai locul I-u, dar împinge prin liste camuflate pe ale opoziției până la locul al 10-lea și următoarele — ar fi fost ceva. Alegătorii s-ar fi încurcat între multiplele puncte ale diferitelor liste de opoziție, în beneficiul Guvernului. Dar așa cum s-a procedat, nu văd ce foloase poate trage Guvernul din ilegalitatea comisă. Lista guvernamentală a fost înscrisă la nr. 1, cea liberală la nr. 2, cea vaidistă la nr. 3, cea gardistă la nr. 4 și cea național-țărănistă la nr. 5. Dând listelor opoziționiste un număr, și prin urmare *un loc fix pe toată țara*— Guvernul n-a făcut decât *să înlesnească propaganda lor*.

Național-țărăniștii au făcut contestație împotriva aplicării decretului-lege electoral, rezervându-și dreptul de a aduce înaintea Curții de

Casație chestiunea constituționalității lui. Prin prima contestație au negat dreptul de înscriere pe lista Comisiei Centrale a diferitelor grupări înscrise înaintea lor, înainte de publicarea decretului. Cererile de înscriere ale guvernamentalilor și liberalilor au fost introduse într-adevăr la ora 18,45 dar Ministerul de Justiție pretinde că decretul de dizolvare și de convocare a fost publicat la ora 18,30. Prin a doua contestare, dl prezident Iuliu a contestat înscrierea partidului vaidist și Totul pentru Țară făcute după ora 19, după ora legală. Comisia Centrală va judeca ambele contestații. A doua ar putea fi admisă căci, ar împinge Totul pentru Țară, — la locul 5, adică pe pagina a doua, ceea ce ar conveni Guvernului. Guvernul a mai comis o mare greșeală: n-a schimbat pe prezidentul Lupu din fruntea Comisiei Centrale, și prezidentul Lupu e incoruptibil.

Am convocat pentru duminică, 23 ianuarie, Comitetul Executiv al Partidului Agrar, pentru a hotărî o atitudine față de aceste noi alegeri inutile.

La Paris, criza ministerială s-a sfârșit deocamdată prin formarea unui nou Cabinet Chautemps, fără socialiști dar cu câțiva membri din Centrul republican. Socialiștii vor susține Guvernul, comuniștii nu. Rămâne de văzut dacă voturile câștigate la dreapta vor compensa pe cele pierdute la stânga, și câtă vreme va dura sprijinul socialiștilor. Noul Cabinet, tot cu Delbos la Externe și cu Daladier la „Apărarea Națională", care întrunește Ministerele de Război, al Aerului și al Marinei, se va prezenta Camerelor poimâine, vineri.

Ziarul *Temps* de ieri reproduce un articol al fraților Tharaud asupra lui Titulescu. Fostul dictator al politicii noastre externe este prezentat ca un om de Stat perimat, ca „o figură a trecutului". *Sic transit gloria...*

Ziarele publică, cu litere groase, următoarea informație, sub titlul „O importantă dispoziție a șefului Guvernului":

„Dl Octavian Goga, președintele Consiliului a rugat pe toți membrii Guvernului să nu mai acorde interviuri în legătură cu dizolvarea Parlamentului și, în general, asupra situației politice".

La confiance règne...

---

20 ianuarie. Ieri după-amiază a trecut Blumenfeld pe la mine. Era fiert, fiert, fiert. Ca un om căruia i se înecaseră toate corăbiile, a în-

ceput să-mi povestească deprimantele conversații pe care le avusese în ajun cu Ghelmegeanu, cu Victor Antonescu și cu Tătărescu — conversații din care, după dânsul, nu se putea trage decât o singură concluzie: că totul era pierdut!

De la Ghelmegeanu:

În Partidul Național-Țărănesc domnește descurajarea. Regele a luat naționalismul în mână și va merge mai departe cu dânsul. Dacă Goga nu va izbuti să-și facă o majoritate în Parlament (și el, Ghelmegeanu, crede că va reuși), Regele va pune la cale o colaborare între Goga și Garda de Fier și Partidul Național-Țărănesc se poate aștepta la toate persecuțiile, până la desființarea lui. Și chiar dacă n-ar fi așa, chiar dacă Regele nu ar îndrăzni până în cele din urmă să se dea pe mâna lui Codreanu și a Gărzii de Fier, cu siguranță că nu se va adresa Partidului Național-Țărănesc. Pe cine să cheme? Pe Maniu? Evident nu. Pe Mihalache? După cele întâmplate în noiembrie ar fi greu. Fie că va recurge, în această ipoteză a rezistenței față de Garda de Fier, la un Guvern de dictatură fățișă — fie că ar chema din nou pe liberali, soarta Partidului Național-Țărănesc va fi foarte grea. „În partid, o vedem toți așa cum e, numai Maniu e senin, plin de încredere și ne cere răbdare până *după alegeri*. Cum până acum nu s-a prea înșelat în prevederile sale, mulți îl cred. Așteptăm și noi să vedem ce ne va mai cădea pe cap". Ghelmegeanu s-a mai plâns lui Scrutator de atitudinea liberalilor care nu pricep că numai o intimă colaborare între dânșii și național-țărăniști ar mai putea pune stavilă demagogiei naționaliste.

De la Victor Antonescu:

O notă și mai pesimistă. Regele s-a dat cu totul pe mâna demagogiei naționaliste și mâine va fi prizonierul Gărzii de Fier. Din informațiile Partidului Liberal, la țară curentul gardist e în continuă creștere. E o nebunie! Vina mare a situației de azi o poartă Tătărescu care nu trebuia să primească formarea ultimului său Minister, ci dimpotrivă să sprijine un Guvern național-țărănist. Dar cu cine să vorbești în partid? Dinu își vede de afaceri și de vânătoare și n-are nici o autoritate. Partidul a ajuns pe mâna hoților și șperțarilor[1], iar oamenii cinstiți sunt lăsați la o parte! Poate că acum, după reîntregirea partidului, influența lui Gheorghe (Brătianu), să mai schimbe puțin lucrurile!

Dar Victor Antonescu a devenit un specialist al politicii externe și înainte de toate îl preocupă legăturile noastre internaționale. La Geneva, situația lui Micescu va fi jalnică. Acolo, toți au oroare de avocați și

[1] O asemenea mărturisire din parte unui Victor Antonescu e plină de savoare!

de pledoarii bazate pe subtilități juridice. Abia le tolerau din partea lui Titulescu — pe Micescu nici nu-l vor asculta! Și cum va putea el susține teoria evreilor împământeniți fraudulos după război, când în fiecare zi sunt bătuți și alungați din slujbe evreii băștinași, stabiliți de generații în România? În Franța și în Anglia situația noastră e deplorabilă. Antonescu pretinde că înainte de a pleca la Paris, Thierry a fost la dânsul și că aproape plângea. „Nu-ți imaginezi — spunea lui Blumenfeld fostul nostru ministru de Externe — ce angajamente a luat Regele față de Delbos când a fost aci! Ca să le arunce pe toate la coș după o lună! *Nimeni nu se va mai încrede în vorba lui.* Mă miră că vrea să se mai ducă la Londra; cine-l va mai lua în serios? Mă întreb dacă se va opri la Paris; va fi bine primit! Ce se dezolează Thierry de informațiile greșite pe care le-a trimis la Paris, când șeful lui, Delbos, a fost mințit cum a fost mințit?"

Antonescu se plimba prin odaie și repeta mereu: „Am pierdut partida — dragă doctore — am pierdut-o definitiv!"

De la Tătărescu:

Deși mai puțin pesimistă, notă descurajată și aci. Dar descurajată mai mult din cauza vrăjmășiei surde pe care o simte din toate părțile, printre ai lui. Socotește clipa ca foarte importantă pentru viitorul Partidului Liberal, a cărui evoluție nu o vede decât într-o strictă colaborare (adică „supunere!") cu Regele. Ar voi să vadă cadrele partidului lărgite. *El* e gata să stea de vorbă oricând cu Maniu și cu conducătorii Partidului Național-Țărănesc pentru o înțelegere în vederea creării unui front de rezistență împotriva Gărzii de Fier. Unde am ajuns, după 4 ani de guvernare a domnului Guță!

Dinu și Gheorghe Brătianu au fost primiți ieri în audiență de Rege. Dinu a fost poftit la dejun, iar Gheorghe primit după amiază. Amândoi ceruseră audiențele de luni, ca să comunice Regelui că erau gata să dea concursul în Cameră și în Senat, Guvernului, care putea astfel alcătui o majoritate în fiecare din adunările alese în decembrie. O făceau — urma să spună dânșii — ca să scutească Coroana de necesitatea unei dizolvări și de o situație neplăcută în eventualitatea unui repetat succes Gardist în noi alegeri. Îndată ce Regele a aflat scopul audiențelor s-a grăbit să dea drumul decretului de dizolvare, ce nu trebuia să apară decât duminica viitoare. Se vede că a preferat să riște aventura gardistă decât să lase Guvernul său în mâna liberalilor.

Din tot programul „naționalist" trâmbițat de Goga, Guvernul n-a pus până acum în mișcare decât revizuirea *judecătorească* a împământenirilor efectuate de la război încoace, și anularea celor dovedite frauduloase. Încolo, mi-a furat mie desființarea impozitului agrar și ieftinirea materiilor prime necesare țărănimii — liberalilor și țărăniștilor regimul șperțăresc — și lui Hitler supresiunea „bonelor" creștine în casele ovreiești.

Și a dat drumul haimanalelor să molesteze pe jidani și să tulbure ordinea publică. Astfel la Palatul de Justiție sunt bătăi zilnice și scandal. Ministrul Justiției subliniind printr-o declarație publică că excluderile Baroului nu erau executorii până nu rămâneau definitive prin confirmarea judecăților de apel și de recurs, haimanalele „Asociației Avocaților Creștini" s-au aruncat cu bâta în Palatul Justiției asupra avocaților evrei, ca să-i sperie și să nu se mai prezinte înaintea instanțelor. În capul bătăușilor e fostul șef al rumilor Murgășanu, un escroc și un analfabet, care era cât pe aci să fie numit secretar general al Ministerului Justiției. Ieri bătăile s-au ținut lanț. Reclamându-se primului președinte al Curții, Stârcea, acesta a delegat pe primul procuror, să facă anchetă. Primul procuror deși în fața lui a avut loc o bătaie, a raportat, de frică, lui Stârcea că pe sălile Palatului totul era liniștit... și bătăile au continuat până seara.

La Facultatea de Medicină bătăi; la Facultatea de Drept același lucru. Acolo cel puțin tradiția era mai veche. Au fost bătute fără milă *fete*, așa încât au trebuit să fie trimise la spital. În restaurantul Andrei (hotel Continental) au fost puse afișe cu inscripția „În acest local evreii sunt indezirabili". Afișele au fost înfipte cu sila de clienții cuziști și sunt menținute sub amenințarea lor. În berăria de sub Cercul Militar, Leni Kaler, cunoscuta actriță se afla la o masă cu mai mulți ofițeri. De la altă masă, bandiți cuziști[1] au început să strige „afară jidanii!" Cum Leni Kaler nu se mișca, bandiții s-au apropiat de masa ei: „Nu înțelegi cucoană că trebuie să ieși?" Ofițerii s-au opus, dar cu sfială — bandiții au insistat și în cele din urmă ofițerii au declarat că ies și ei cu „Doamna"! Halal de ofițeri!

De când bestiile cuziste și-au dat drumul, un vânt de nebunie suflă pretutindeni. Acum câteva zile noul prefect de Ilfov, Odăgescu, se înapoia acasă și pe drum în Calea Văcărești, automobilul său a fost izbit

[1] Deși o lege interzice portul uniformelor și însemnelor neautorizate, Bucureștiul e plin de haimanale în cămăși albastre cu svastica la braț. Sunt așa zișii „lăncieri" ai domnului Cuza.

de un tramvai electric ce trecea. Odăgescu a sărit asupra vatmanului și l-a luat la palme; vatmanul a înșfăcat manivela de la motor și a cârpit de câteva ori în cap pe bătăiosul său agresor așa încât acesta s-a prăbușit scăldat în sânge. Dus la spital a trebuit să fie trepanat; era grav rănit și câtăva vreme a stat între viață și moarte. Arestat, vatmanul a fost supus metodelor polițienești și bătut de moarte. Răspândindu-se zvonul că a fost ucis, vatmanii, *toți Gardiști ca și cel arestat,* s-au declarat în grevă și au amenințat să dea foc la tot depozitul S.T.B. dacă nu li se arată colegul lor „în viață". Cum nu fusese ucis, ci numai stâlcit în bătăi, au fost satisfăcuți, și efervescența a fost domolită pe jumătate.

———

Costică Stoianovici vine la mine azi la ora 3 1/2: bătăile continuă și azi la Palatul de Justiție. „Teroarea domnește în tot orașul", adaugă simpaticul meu prieten, cu exagerarea obișnuită tuturor românilor. Nu domnește încă teroarea — dar toate se îndrumează spre o stare de anarhie împotriva căreia va fi greu de reacționat.

———

Tratativele dintre Vaida și național-țărăniști au rămas la un punct mort. Ele vor fi desigur reluate după alegeri.

———

Ieri a stat la mine un ceas Gayda, directorul ziarului oficios fascist *Il Giornale d'Italia.* Inteligent, vede clar. E departe de a fi încântat de ce vede aci. Își dă și el seama *că se sabotează ideea națională și că autoritatea Regelui se prăbușește.* În politica externă nu-și face iluzii: nu e Goga omul care să aibă destul suprafață politică ca să schimbe orientarea unei țări.

Azi-dimineață am primit pe dl Steinkopf, reprezentantul lui *Associated Press* din America. Jidan fricos, e speriat de ce vede la noi și declară că nu pricepe politica Regelui: „Cum să pricepi d-ta, un străin — i-am spus — când nu pricepem noi, cei băștinași?" Ne face „o presă" bună în America, nu încape îndoială.

———

Una bună ce se atribuie lui D.R. Ioanițescu, omul ambelor trei chestiuni. Prezentându-se un partizan la dânsul și cerându-i o favoare prea afară din cale, noul ministru al Agriculturii i-a tăiat pofta astfel: „Domnule, îți răspund prin următoarele *trei cuvinte*: im-po-sibil!" *Se non e vero...*

———

Scandalul cu procedura dizolvării: din izvor sigur aflu că decretul de dizolvare a fost dat la imprimat la tipografia Poliției, de frică de indiscreții.

---

21 ianuarie. Ziarul *Cuvântul* a reapărut ieri, după mai bine de 4 ani de tăcere. Ceea ce Regele n-a îngăduit lui Tătărescu, a îngăduit-o lui Goga: a dat drumul în fine din nou, condeiului lui Nae Ionescu. Imprudență, din partea Majestății Sale...

În *Universul* de azi Stelian Popescu publică — sau mai exact iscălește — un foarte judicios articol privitor la politica noastră externă. *Echivocul* trebuie să înceteze pe acest teren. Politica fiecărei țări trebuie să fie bine lămurită și bine fixată. Prin urmare și a noastră. Nu e admisibil ca ministrul nostru de Externe să-și afirme devotamentul față de alianțele noastre și de Geneva, pe când un factor atât de important în Guvern ca Cuza, declară în auzul lumii că S.D.N.-ul este o „asociație jidovească moartă“ și că trebuie să ne despărțim de aliații noștri, iar șeful Guvernului o scaldă cum poate între cele două politici.

Așa nu se poate. Ori, ori.

Incoerența Guvernului în această materie se oglindește în atitudinea cenzurii. Ziarele de azi-dimineață reproduc un interviu acordat de generalul Antonescu ziarului francez *Candide* și trei interviuri ale lui Istrate Micescu (*Candide*, *Neue Freie Presse*, Agenția *Rador*) — ori câteșipatru interviurile sunt *ciopârțite de cenzură.* Cred că de când există cenzura așa ceva nu s-a mai pomenit. Dealtminteri, aceste divergențe de opinii între miniștri au determinat „rugămintea“ adresată de primul ministru colegilor săi, de a se abține de la orice manifestări politice de ordin personal. Intervenția fusese dealtminteri cerută de Rege, furios împotriva lui Cuza și a interviurilor lui, date ziarelor italiene și germane — interviuri în care bătrânul fantezist afirma, punct cu punct, exact contrariul celor conținute în declarațiile Regelui și ale ministrului său de Externe.

În asemenea conjunctură e la mintea oricui că bietul Micescu asudă în zadar să schimbe opinia publică în Apus: nu-l crede nimeni!

În schimb, Regele și Guvernul său se bucură de o excelentă presă în Germania, în Italia și în Polonia.

Se vede că s-a încurcat ceva cu mersul Regelui în Anglia, căci Istrate Micescu a plecat pe neașteptate de la Geneva la Londra. Cred că

nu e omul indicat ca să seducă pe englezi, care nu se împacă cu farsorii chiar când știu englezește, darămite când nu știu.

Iorga, fostul miluit al lui Tătărescu, devenit miluitul lui Goga (formula lui Goga: „înțelegerea e foarte ușoară între o mână care dă și una întinsă“!), mai e și un om fără rușine. După ce s-a înțeles cu Guvernul să-i aleagă vreo 10–12 caraghioși, *scrie articole împotriva dizolvării săvârșite*! Bine face, de vreme ce se mai găsesc oameni care să-l tot scoată din lada cu vechituri.

Mi se spune că Ostrovski ar fi rechemat la Moscova și că nu pleacă din propria lui inițiativă. E o chestie cu o scrisoare a lui, pe care polițiști de la Moscova au pus mâna astă-vară, și care ar fi compromițătoare pentru dânsul. În afacere a fost amestecat și Vinogradski[1] fostul consilier al lui Ostrovski, mutat astă-toamnă la Varșovia și chemat acum și el la Moscova, de unde, după spusele ziarelor poloneze, *nu se va mai întoarce*. În locul lui Vinogradski a fost numit la București un agent al G.P.U.-ului, cu misiunea probabilă de a supraveghea și de ancheta pe Ostrovski. Se vede că informațiile trimise de spionul de la Moscova au fost proaste, căci Ostrovski a fost rechemat. Știind ce-l așteaptă acasă, omul refuză să plece și vrea să rămână la noi, ca simplu particular. Mâna lui Stalin îl va ajunge și la noi. Fioroase moravuri!

Cu camioane, cu automobile de turism, cu căruțe și pe picioare — propaganda electorală a Gărzii de Fier a reînceput cu intensitate, pretutindeni. Afișe și manifeste în profunzime; cheltuieli enorme. Se pune chestiunea: de unde atâția bani? Moștenirea lui Zizi Cantacuzino și dubioasele beneficii ale diverselor cooperative înființate au trebuit să fie epuizate cu prilejul alegerilor din decembrie. Tot așa și ce le va fi rămas de la Vaida[2], dacă le-a rămas ceva. Sunt oameni care pretind că Mișcarea Legionară e gros subvenționată de Hitler. O fi.

Afamații Gogo-cuziști se aruncă cu patimă asupra tuturor instituțiilor publice din care pot stoarce ceva. Ieri au dizolvat și Uniunea Camerelor de Agricultură, împreună cu toate Camerele din țară. Cu Camerele de Agricultură s-au purtat însă mai omenos ca cu cele de Muncă,

---

[1] Un băiat frumos ce se ținea cu Natașa Arcizewska.

[2] Vaida, în 1932 și 1933 a dat o subvenție regulată, lunară, lui Zelea Codreanu. Unii cred a ști că această subvenție se urca la 500 mii lei pe lună.

căci pentru dizolvarea Uniunii lor s-au mulțumit cu un decret în *Monitor* și nu s-au dus, ca la Uniunea Camerelor de Muncă, *cu revolverul în mână* să silească pe membrii ei să demisioneze. În locul lui C. Sescioreanu, omul competent și cumsecade care a dus 4 ani Uniunea, au numit pe Goiceanu, clănțău de la Craiova și transfug de la Vaida, care habar nu are nici de agricultură nici de economie agricolă. Politicianismul de gașcă e mai în floare sub acest Guvern de autoritate regală, ca sub cel mai deșănțat Guvern de partid.

Intimii lui Gh. Brătianu îmi spun că acesta a ieșit miercuri de la Rege cu impresia că Majestatea Sa era foarte plictisită. Să înceapă să deschidă ochii și să-și dea seamă de prostia pe care a făcut-o?

Bursa, în București, e tot mai slabă și mai enervată. Livra engleză a ajuns la 1 200, rentele scad în fiecare zi, iar nivelul acțiunilor a coborât până la cel din toamna 1936. Și cum să fie altfel? Ovreii vând pe capete titlurile lor și cumpără devize ca să plece. În restaurante, în teatre, în localurile de lux și de petrecere — stagnare tot mai mare. Și aci, lipsește clientela evreiască, atât de însemnată. Bieții harhări nu mai ies de frică. E ceva comic în spaima lor, dar e și ceva tragic.

---

22 ianuarie. Regele îi dă înainte cu publicitatea ca să-și explice năzbâtia și să împace Apusul cu Guvernul capriciului său și al incoerenței politice. De data asta a dat un suculent interviu d-lui Didier Poulain, de la foaia hebdomadară *Candide*. *Candide* trebuie să fi fost uns din gros, căci în trei zile a publicat trei interviuri (general Antonescu, Micescu și Regele) favorabile Guvernului. Și trebuie să fi fost atins bine și tânărul Poulain, căci față de personalitatea Majestății Sale, e pur și simplu ditirambic.

Reproduc aci interviurile Regelui (după *Universul*) fiindcă rezumă cu siguranță cea mai abilă apărare a regimului și că un elementar spirit de echitate și de obiectivitate mă silește să înregistrez aci și acest sunet de clopot:

„Paris, 21, Rador. — *Candide* publică la loc de frunte interviul pe care M.S. Regele Carol al II-lea a binevoit să-l acorde d-lui Didier Poulain, trimisul special al ziarului la București.

Interviul este precedat de o descriere elogioasă a puternicei personalități a Suveranului României și de unele observații asupra însemnătății unei bune înțelegeri între Franța și România.

«Echilibrul european şi mântuirea Franţei se sprijină pe alianţele şi prieteniile noastre», şi mai departe: «ar fi cea mai mare stângăcie să se pună la îndoială o prietenie statornic atât de sinceră cum este aceea a României», constată ziaristul francez la introducerea acestui important interviu.

«Am văzut la Bucureşti tot felul de oameni: iugoslavi, cehoslovaci, germani, italieni, englezi — scrie dl Didier Poulain — reacţiile lor sunt felurite şi concepţiile lor sunt deosebite. Dar cu toţii ştiu, proclamă şi admit[1] că M.S. Regele Carol II *iubeşte* Franţa». Şi acum interviul:

«M.S. Regele Carol II, înainte de a-i pune ceea ce trebuia să fie prima întrebare, îmi declară:

— Ştiu că sunt unele nelinişti în Franţa, nu văd prea bine de ce (!!??), în privinţa vâltorilor(?) noastre politice. În ce *vă* priveşte nimic nu este schimbat. România este angajată pe o cale dreaptă, neted trasă, fără bifurcare. Daţi-mi voie să vă asigur, în chipul cel mai formal că această cale a noastră rămâne aceea a Micii Înţelegeri, a Înţelegerii Balcanice şi a prieteniilor noastre fireşti, în Franţa şi în Anglia. Nici un semn important, nici un simptom grav nu permite vreo îndoială în această privinţă[2].

— Totuşi Sire, relaţiile personale dintre noul preşedinte de Consiliu al României şi cancelarul Germaniei?

— Mi-e uşor să vorbesc fără ocol, foarte deschis — a răspuns M.S. Regele. Da, dl Goga s-a întâlnit într-adevăr odinioară cu Hitler. De ce nu? E foarte normal.

Prima datorie a unui politician este să aibă legături cu toată lumea. Politica este o chestiune de relaţii între oameni; factorul individual este însemnat, în diplomaţie ca şi în toate lucrurile. De ce, de altfel, România şi-ar mărgini numărul prieteniilor ei? Şi fiindcă este vorba de Germania, trebuie să vă spun că există între acea ţară şi România un curent foarte puternic de schimburi economice şi că la Berlin s-a pus multă bunăvoinţă pentru a-l orândui».

Ziaristul francez, ascultând cuvintele regale, se gândeşte că Parisul s-a arătat poate mai puţin îndemânatic; s-a limitat sever importul în Franţa al cerealelor, al lemnului, al petrolului din România.

— «Pot întreba pe Majestatea Voastră cum consideră problema evreiască?

[1] Dacă nici acest certificat multiplu nu va convinge pe francezi, e că sunt cu căpăţână groasă!

[2] Ce devine „supremul“ Cuza cu declaraţiile filo-hitleriste şi anti-geneveze şi poetul-prezident-Goga, cu scăldăturile sale!

— Foarte simplu — răspunde M.S. Regele. Trebuie să se facă o deosebire între evreii care se poate crede că au devenit legitimi români prin drept de vechime, dacă o pot spune, şi ceilalţi — acei care de la război încoace s-au aşezat fără drept, pe seama naţionalilor noştri(?). Ştiu că este greu, în Franţa şi în Anglia, să se pătrundă bine această chestiune, a cărei complexitate ne hărţuieşte. În orice caz, măsurile inspirate de un spirit larg de moderaţie(!!!) pe care le va lua Guvernul Meu, nu se vor referi decât la evreii de imigraţie recentă».

Ziaristul francez întrebând dacă, privitor la natura însăşi a Guvernului, ar fi de prevăzut o evoluţie către forme de mai mare autoritate, M.S. Regele răspunde:

— «Nicidecum. De ce? Aplicarea Constituţiei române este suficientă. Alegătorii ne-au arătat preferinţa lor pentru naţionalism. Încercăm numai să le dăm satisfacţie. De altfel, trebuie să ţineţi seamă că naţionalismul românesc nu trebuie confundat cu hitlerismul sau cu fascismul. El nu se întemeiază numai pe ideea de Stat, ca în Italia, sau pe ideea de rasă ca în Germania. Aceasta nu înseamnă în gândul Meu, vreo critică, fiecare popor având reacţii proprii firii sale. Analogia între naţionalismul românesc şi naţionalismul occidental, nu poate fi teoretic considerată(?) decât cu naţionalismul francez, şi aceasta cu mari sacrificii de nuanţe. Dar, suntem aci în plină politică internă şi este pentru Mine prilejul să vă spun (Suveranul a rostit aceste cuvinte în chip foarte regal) că nu vreau ca politica internă să înrâurească politica externă şi de altfel, nici invers».

Ziaristul francez exprimă Suveranului constatarea sa (sic) că M.S. Regele se interesează mult de formarea tineretului român.

— «Acesta este un punct capital — declară M.S. Regele. Am organizat străjerii, organizaţie din care trebuie să facă parte tot tineretul nostru de la 7 ani până la 18 sau 21.

— Este ceva în genul organizaţiei italiene „Balila"?

— Nu; sunt deosebiri fundamentale. Străjeria nu se aseamănă cu „Balila", căci nu este o formaţiune cu spirit militar. Nu este asemănătoare nici cu organizaţia „Hitlerjugend", căci nu se face la străjeri o politică de Stat. În sfârşit, nu este asemănătoare nici cu organizaţia Sokolilor, căci natura sportivă nu este decât secundară. Străjeriile sunt în realitate şcoli de cetăţeni şi şcoli de morală socială — întrucâtva sistemul cercetăşesc al lui Baden Powell, având în plus o atmosferă de mistică naţională. Vreau să întăresc prin aceasta unitatea ţării şi să înlesnesc dezvoltarea însuşirilor individuale, într-un sens obştesc».

«Cum convorbirea este pe sfârşite — adaugă ziaristul francez — M.S. Regele îmi vorbeşte despre Franţa, în cuvinte foarte simple, foarte mişcătoare, vădit inspirate de un suflet sincer ataşat ţării noastre. Ultimele sale cuvinte mă mişcă pentru tot ce cuprind ca amabilitate şi atenţie personală:

— Voi fi mulţumit să vă citesc articolul. Îmi va fi foarte uşor căci sunt abonat la *Candide*».

«Din această lungă conversaţie duc o impresie covârşitoare. M.S. Regele Carol nu este numai un mare Suveran; este un Şef[1]. Mai simpu, este un bărbat (un homme). Iar în prevederile ce se pot face asupra politicii externe a României, trebuie să se ţină seamă înainte de toate, de coeficientul personal al Suveranului. Pentru noi, este o constatare fericită, numai dacă stângăcii din păcate de temut, n-ar veni să strice situaţia[2].

Părăsind cabinetul de lucru al M.S. Regelui Carol II, am rostit o frază protocolară oarecare. Regret că n-am cedat dorinţei mele de a-mi lua rămas bun prin frumosul salut al militarilor români: Să trăiţi!

Dar republicanii sunt totdeauna timizi în faţa Regilor.

— Să trăiţi! Da, să urăm viaţă lungă şi propăşire Regelui Carol II al României! Şi pentru că merită să fie iubit pentru el însuşi, şi fiindcă interesele Franţei se potrivesc în total cu interesele Regatului Său!»"

Bre, bre, bre, ce entuziasm!

Ciudat e că aproape tot atât de entuziast e prietenul Gayda în *Giornale d'Italia*, în care nu publică ce e drept un interviu, ci numai un articol asupra scumpului nostru Suveran!

Probă că Regele vorbeşte frumos — cu fiecare. Dar ce folos că vorbeşte frumos, dacă nu-l mai crede nimeni, nici chiar cei pe care-i plăteşte ca să creadă? Şi cum o să-l creadă lumea când vorbeşte de analogia naţionalismului francez — când vorbeşte de o linie dreaptă în politica noastră externă tocmai în momentul în care cele mai neaşteptate piruete sunt la ordinea zilei — când invocă „largul spirit de moderaţiune" al Guvernului său în chestiunea ovreiască, ca justificare a bătăilor din Palatul Justiţiei şi a molestărilor din localurile publice şi de pe stradă?

Dacă M.S. crede că mai poate păcăli pe cineva, se înşală. Pe *Ea* însăşi — poate.

[1] Ne rămâne şi nouă o impresie covârşitoare: e că dl Didier Poulain a fost plătit scump. Scump, dar nu face.

[2] Ar fi şi asta o posibilitate?

Se vede că la Londra s-au cam încurcat lucrurile, cu voiajul. Iată că pe lângă Micescu a mai fost expediată peste Mânecă şi Regina Mignon, care a părăsit ieri Belgradul. Bine văzută de Familia Regală engleză, a fost probabil trimisă şi ea, *să lucreze*.

Noul Minister Chautemps s-a prezentat ieri înaintea Camerei şi a avut un succes nemaiînregistrat în analele parlamentare franceze: un vot de încredere de 501 contra 1 (Bergery). Toate partidele i-au votat încrederea ca să salveze ceva: francul la dreapta şi „Frontul popular" la stânga.

S-a semnat în fine (după 19 ani!) acordul cu Ungaria relativ la fundaţia Gojdu şi arhivele privitoare la Transilvania, Crişana, Maramureş şi Banat. S-a înfiinţat în Ungaria „Fundaţia de burse şi studii a românilor greco-orientali din Ungaria" — căreia, Statul ungar va remite până în 30 de zile averea Gojdu. Fundaţia va fi administrată de români. Arhivele provinciilor alipite, ne vor fi şi ele remise în termen scurt. Bine.

Rechemarea lui Ostrovski a devenit oficială: fostul ministru al Sovietelor a fost primit ieri de Rege, în audienţă de plecare. Ostrovski e însă otrăvit rău: n-ar vrea să mai plece de la noi, ştiind ce-l aşteaptă la Moscova — dar are o fetiţă rămasă acolo, şi tremură pentru zilele ei. Aşa se întoarce roata lumii, *şi toate se plătesc până la cele din urmă*.

Până să ajungă la Londra, Istrate Micescu pledează pe drum, pledează în faţa gazetarilor, pledează în faţa conductorilor în tren, pledează prin „pisotiere" în faţa apelor care se scurg. Şi toate degeaba. Poate va fi mai fericit la Londra.

În faţa Comisiei Centrale Electorale, prezidată de Lupu, contestaţiile lui Maniu se judecă de trei zile. Comisia se va pronunţa deseară sau mâine. Din partea Guvernului şi împotriva naţional-ţărăniştilor pledează Nicu Ottescu, acelaşi care acum o lună pleda în faţa aceleiaşi Comisii pentru naţional-ţărănişti împotriva Guvernului de atunci. Cum am putut să mă înşel cum m-am înşelat asupra acestui băiat? Iată-l acum la braţ cu Radovici, din pricina căruia m-a părăsit...

Liberalii au putut lua locul al doilea, după Guvern, pe buletinele electorale mulţumită unei indiscreţii a lui Tilică Ioanid, care a prevenit

pe Franasovici din recunoştinţă. În alegerile trecute, Franasovici dăduse câteva milioane lui Goga, ca să combată Garda de Fier — şi goghiştii în schimb au dat liberalilor cel mai bun loc de pe listă.

Maniu şi toţi naţional-ţărăniştii au hotărât să se abţină de la recepţia tradiţională din 24 Ianuarie, prezidată de Rege, la care sunt poftiţi cei decoraţi cu ordinul Ferdinand. În scrisoarea lor de scuză, decoraţii naţional-ţărănişti invocă *neaşteptatele* alegeri, şi împiedicarea campaniei electorale deja începută.

Prietenul meu A. a văzut pe Maniu, „care i-a părut nebun" (sunt propriile cuvinte ale prietenului meu). Într-adevăr domnul prezident pare convins că zilele domniei Regelui sunt numărate. Regele va fi înfrânt:
1. Prin voinţa ţării;
2. Prin greşelile proprii;
3. Prin influenţa nefastă a d-nei Lupescu; şi în convingerea lui, dl prezident aşteaptă cu seninătate desfăşurarea evenimentelor.

„Eu merg drept pe calea mea, zicea dânsul, mă urmează cine o vrea. Eu nu mă ocup de cine rămâne în drum. Sunt în partidul meu oameni care vor să facă politică — să nu mai facă. Eu merg înainte, şi n-am tras încă toate săgeţile din tolba mea!"

Nebun — sau cuminte?

A ieşit în fine şi Antoine Bibescu la iveală. La Londra. A poftit pe Istrate Micescu la dânsul (căci şi în Londra are o instalaţie, pentru nevastă-sa) şi amândoi împreună vor pune Anglia la cale.

---

23 ianuarie. Întrunit azi-dimineaţă Comitetul Executiv al Partidului Agrar. La ordinea zilei: luarea unei hotărâri cu privire la alegeri. Am expus Comitetului situaţia, având grijă să deosebesc problema electorală de problema politică. Problema politică, adică atitudinea pe care Partidul Agrar urmează să o adopte pentru viitor, anume dacă va continua să-şi urmărească scopurile singur, cu puterile şi cu şansele lui proprii sau dacă va căuta să fuzioneze cu alte grupări — era o chestiune ce nu putea fi pusă pentru moment în discuţie, fiindcă nu era încă coaptă. Problema electorală, dimpotrivă, trebuia numaidecât soluţionată. Comitetul avea să hotărască dacă ne prezentam sau nu în alegeri.

Lăsând la o parte orice altă consideraţie (lipsa de parale, de vlagă din partea noastră — corupţia, ilegalităţile şi teroarea din partea Guvernului), faptul singur că n-am putut pune mâna decât pe nr. 11 de bule-

ține, hotărăște soarta noastră. Își închipuie cineva pe analfabeții noștri numărând punctele și fixându-se pe lista cu 11 puncte mai degrabă decât pe cea cu 10, cu 12 sau cu 13? Mă întreb dacă aș reuși chiar eu! De la 4 puncte înainte pecetea va cade la noroc: nu vor mai fi alegeri ci curată loterie.

Adoptând propunerile mele, Comitetul a hotărât să nu ne prezentăm în alegerile viitoare decât într-un eventual cartel, dacă ni s-ar propune și ne-ar conveni. Abținerea a fost hotărâtă fără nici o părere de rău; mai întâi fiindcă chiar alegerea câtorva deputați, în cazul cel mai bun, n-ar fi însemnat lucru mare — și apoi, toată lumea și-a dat seama că viitoarele alegeri iar nu vor duce la nimic: sau Guvernul nu va avea 40% sau, dacă le va avea își va fi pus lumea în cap. Și într-un caz și în altul șubredul edificiu ridicat în fața noastră se va prăbuși. Nici pentru un cartel n-a fost mare entuziasm, din aceleași motive de neîncredere în soarta viitorului Parlament.

Comitetul mi-a dat depline puteri pentru tratativele unui eventual cartel și în cazul — aproape dorit — în care acesta nu s-ar încheia, pentru redactarea unui manifest către țară prin care se vor explica motivele abținerii noastre.

Au venit mulți la ședința de azi-dimineață. Frumoasă scrisoare de solidarizare din partea lui Tătaru, reținut la Cluj. Până acum o singură defecțiune: a lui Radovici — cu clienții lui. Am impresia că și Vladimir Christi cu ai lui se clatină. Christi e un om cinstit, dar lipsit de toate, până și de caracter. Ducă-se învârtindu-se!

Una din frazele care s-au cenzurat în ultimul interviu al lui Micescu era privitoare la *regimul de mâine* din România. Gazetarul întrebând pe ministrul nostru de Externe ce se va întâmpla dacă Guvernul Goga nu va obține majoritatea în alegeri, Excelența Sa a răspuns liniștit: „Lucrul e prevăzut, și soluția găsită: *Regele va instala o dictatură militară*!" Dacă nu e adevărat (cum pretinde Regele!), dl Micescu e vinovat de minciună — iar dacă e adevărat, e și mai vinovat: e vinovat de indiscreție, *maximum de culpă pentru un diplomat!*

Se zice că numirea lui D. Burilleanu la Roma nu e încă făcută fiindcă frumosul bărbos se tocmește cu Goga asupra „emolumentelor". Ministrul nostru la Roma primește vreo 400 000 lei pe lună; Burilleanu vrea să primească postul decât dacă i se dă un milion *mai mult*, căci vrea să „epateze" Roma prin fastul său. Până acum i s-a consimțit *un milion în tot*. Dar Burilleanu nu vrea să lase un leu, din 1 400 000.

Bieții bani storși „din sudoarea contribuabililor"! Goga și-a numit trei șefi de cabinet, și fiecare și-a cumpărat numaidecât un automobil la Leonida[1] — ca și cum sub Tătărescu nu s-ar fi cumpărat nici unul! La Interne s-a tocmit un Buick nou, tot la Leonida — apoi nu s-a mai luat, ci s-a cumpărat un Packard *de ocazie*, fiindcă șperțul a fost mai mare!

În Partidul Liberal mai toți înjură pe Tătărescu, acuzându-l că a favorizat venirea lui Goga la Guvern, ca să facă pe placul Regelui și să-și facă mână bună pe lângă el în vederea unei rechemări la putere după actualul regim. Și țărăniștii, în *Dreptatea,* îi aduc aceeași învinuire și-l înjură la rândul lor. E un fapt cert că Tătărescu face ce poate ca să potolească manifestările liberale împotriva Guvernului „ales de Rege". Dar Tătărescu explică că numai o oarecare durată a Guvernului Goga ar determina o reacție suficientă ca să se poată reveni la un Guvern liberal fără să se treacă prin „experiența fatală" a Gărzii de Fier! Toți fanteziști — dar fanteziști după ce au dat drumul căruței în prăpastie!

Azi a apărut un nou decret-lege în complectarea art. 190 al Codului Penal. *Divulgarea actelor și secretelor de Stat,* dăunătoare siguranței Statului sau Capului Statului(sic) — a actelor și secretelor aflate în exercițiul unei funcții publice sau unui mandat idem — va fi pedepsită cu închisoare până la 5 ani, cu amendă până la 20 000 lei și cu interdicție de domiciliu. Cu drept cuvânt, *Universul* urlă împotriva unei măsuri atât de importante luată pe cale de decret, și se întreabă în favoarea cărui „furnizor tabu" s-a făcut acest pas greșit?

Giurgiuveanu, de la Hotin, îmi povestește prăpăd despre cele ce se întâmplă în județul său. Când a sosit noul prefect Ciolac la Noua Suliță, de la Cernăuți, i-au ieșit înainte 5–6 000 de cuziști, toți cu câte un sac la subțioară în care trebuiau să care tot ce ar fi putut lua de la ovrei. S-au dus cu toți la biserică, după ritul partidului și după slujbă haimanalele au cerut prefectului să proceadă la împărțirea bunurilor ovreiești. Cu mare greutate a parvenit Ciolac să-i calmeze și să-i convingă să plece acasă cu desagele goale. Și nu i-a putut convinge decât făgăduindu-le că *împărțeala* se va face *după alegeri*!! Toată pleava cuzistă din Hotin e convinsă că după alegeri își va împărți pământurile, pădurile, casele și boarfele ovreilor — căci așa li s-a făgăduit, ani de zile de-a

[1] Țin informația de la Costică Leonida.

rândul. Un nimica tot, un anume Roşca, care se intitulează secretarul prefectului a venit la Noua Suliţă şi s-a dus din funcţionar în funcţionar să ceară demisia, din ordinul d-lui prefect! Unii, mai slabi de inimă au dat-o de frică — şi Giurgiuveanu cita un profesor, preşedintele eforiei din fruntea Şcolii Comerciale locale, un medic, un veterinar etc. Gospodarii au început să-şi aducă aminte de pe vremea lui Kerenski şi au intrat cu toţii la grijă. Toate afacerile, toate tranzacţiile au încetat la Noua Suliţă; derbedei cu svastica la mânecă pătrund în cârciumi, beau fără să plătească şi bat pe negustori, bineînţeles, toţi evrei. Şi Giurgiuveanu al meu era abătut de tot...

În *Bunavestire* de ieri, ziarul lui Manoilescu care serveşte de oficios Gărzii de Fier, au apărut cele 26 de articole ale regulamentului prin care se instituie o nouă unitate legionară în Partidul „Totul pentru Ţară": „Corpul Legionar Moţa-Marin". Prin art. 8 se defineşte astfel ţelul legionarului înscris în Corpul Moţa-Marin: „Luptătorul în Corpul Legionar Moţa-Marin are un ţel: prin sacrificiul anilor pe care îi are de trăit şi prin sacrificiul vieţii sale — dacă are bucuria să merite această cinste — să se apropie pe cât poate de zbuciumul chinuitor cu care s-au învrednicit Ionel Moţa şi Vasile Marin[1]".

Aproape toate articolele sunt redactate cu acelaşi misticism şi într-un spirit de exaltare bolnăvicios. E un fel de echipă a morţii în stil mare, răspândită peste tot cuprinsul ţării. Admiterile se fac printr-o întreită selecţionare din corpul legionarilor ordinari. După statute, numărul membrilor acestui corp de „executori" se urcă la 10 033. Din prima zi s-au oferit peste 40 000 de legionari...

---

24 ianuarie. Aniversarea Unirii Principatelor — dar câtă vrajbă printre români! În ajunul acestei serbări de înfrăţire a apărut decretul pentru revizuirea cetăţeniilor obţinute de la război încoace — de fapt a tuturor evreilor. Ce locma pentru d.d. avocaţi creştini! Sunt atâtea formalităţi prevăzute de decret, sunt atâtea articole cu atâtea prescripţii care complică fiece pas, încât nici un biet creştin de ovrei nu va putea să se descurce singur, şi bineînţeles că se va adresa unui avocat cu trecere, fie şi numai pe lângă dl judecător de Ocol, adică unui avocat creştin. Dacă se vor revizui 4 până la 500 000 de ovrei socotind câte 1 000 de lei de ovrei, vor fi 4 până la 500 milioane de lei care vor trece din

---

[1] Cei doi gardişti ucişi pe frontul spaniol.

buzunarele caftanelor ovreiești în al paltoanelor creștine. O mică recuperare...

Decretul-lege pare făcut de un nebun. Nici o discriminare. Evreul care și-a făcut datoria de război, care a câștigat grade pe câmpul de bătaie[1], e pus de-a valma la control cu perciunatul din Sadagura. Profesionistul cumsecade stimat de toată lumea, comerciantul de frunte, bancherul cu vază — toți sunt puși pe același picior cu escrocii strecurați de peste graniță. Și Majestatea Sa trâmbițează „moderațiunea" Guvernului său! Ce ar fi dacă n-ar fi moderat!

Avakumovici, consilierul Legației iugoslave, și un foarte inteligent cunoscător al situației noastre politice, s-a arătat, într-o lungă conversație cu Pangal, foarte îngrijorat. „Prin formula care a adoptat-o — spunea Avakumovici — Regele Carol a compromis ideea unui Guvern de autoritate, tăvălind-o în făina antisemită și încredințând-o unei echipe incapabile să o valorifice. Nouă, sârbilor, falimentul formulei în România ne-ar fi foarte dezagreabil, căci ar avea repercusiuni asupra regimului nostru de autoritate, ce are deja așa destule greutăți de întâmpinat. Și iarăși nu pricepem toate declarațiile de fidelitate față de Franța și de Mica Înțelegere, aproape zilnice. Și noi suntem aliații Franței și aderenții Micii Înțelegeri, dar nu facem declarații de dragoste în fiecare zi. Și mergem la Roma și la Berlin, în urmărirea unei linii *asupra căreia Guvernul de la Belgrad e înțeles cu Regele Carol.* Și atunci nu mai pricepem nimic... Unde vrea să ajungă Regele Carol?"

La faliment — răspundem noi!

A murit doctorul Nanu Muscel, un cunoscut practician, cinstit, și iubit de toată lumea. Ajunsese la 75 de ani, cu toată firea lui suferindă.

Voievodul Mihai a fost decorat cu Medalia Marinei, fiindcă a vărsat 24 de ore pe crucișătorul „Regina Maria" prins de furtună (în drum spre Atena, la nunta Principelui Paul). Platitudinea slugilor curăță Dinastiile...

---

[1] E cazul cunoscut al doctorului Sperling, plutonier pe vremea războiului, care, după ce au căzut toți ofițerii companiei a luat comanda ei și a dus-o la asalt. A fost încetățenit pe loc și înaintat ofițer. După război din grad în grad a ajuns până la cel de maior (în rezervă). N-a fost oare verificată cetățenia lui la fiecare înaintare? Și așa sunt mai mulți ajunși până la gradul de colonel

25 ianuarie. Stelian Popeşte — chiar sub solzi se ascunde câteodată bun-simţ — protestează în *Universul* de astăzi împotriva tâmpitei măsuri a cenzurii de a confisca ziarele străine care vorbesc de stările de la noi, şi ne împiedică astfel să răspundem la multe exagerări şi năzbâtii tipărite peste graniţă. În lipsa unui răspuns românesc, a trebuit să ia cuvântul însuşi Regele şi prin interviuri să pună lucrurile la punct, ceea ce nu e nici constituţional, nici politic. Şi Popeştele profită de ocazie pentru a se arunca asupra Guvernului — căruia până mai ieri îi ridica osanale — batjocorind „revoluţia naţional-creştină" pe care o tratează de *revoluţie verbală.*

Nea Istrate Micescu n-a mai plecat la Londra. Anglia nu e Bărăganul şi englezii nu sunt dropii, cum credea iscusitul vânător. Se vede că i s-a adus la cunoştinţă că prezenţa sa pe malurile Tamisei nu era oportună. N-a mai plecat la Londra, ci a chemat pe Grigorcea la Geneva, *ca să se sfătuiască,* spre marea decepţie a principelui Anton Bibescu care se pregătise „să facă minuni!"

Dezordinea şi anarhia domnesc până sus de tot, şi mi-am dat seama de starea lucrurilor cu totul întâmplător. Prinţul de Rohan (Karl Anton), publicist de oarecare valoare (de o valoare în tot cazul mult mai mică decât prestigiosul său nume) se află de câteva zile la Bucureşti, unde a venit să studieze „revoluţia naţionalistă" la faţa locului[1]. Între altele a cerut şi o audienţă Regelui, care îi fusese acordată pentru ieri după-amiază, ora 3 şi 1/2. La dejun, îl poftisem eu. Pe la ora 11 dimineaţa m-a chemat Ulea (de la Palat), la telefon, să mă întrebe dacă Rohan era la mine. „Nu, domnule, dejunează azi la mine, dar nu stă la mine, stă la hotel Splendid". — „Ştiu. Dar nu-l pot găsi nicăieri, şi Majestatea Sa nu-l poate primi la ora 3 1/2 şi ar voi să-l primească la ora 12". — „N-am ce-ţi face, nu-l văd pe Prinţ decât la ora 1 1/2!" După o jumătate de ceas iarăşi Ulea la telefon: „Vă rog, domnule Argetoianu, nu vă supăraţi, binevoiţi a spune Prinţului Rohan că M. Sa nu-l poate primi *azi* la ora 3 1/2 ci *mâine* la aceeaşi oră! — „Da, mâine". Iată-mă transformat şi în curier al Mareşalatului. La ora 1 din nou telefon, din nou Ulea: „Iertaţi-mă, vă rog, tot eu sunt. Nu găsim nicăieri pe Prinţul Rohan. Vă rog binevoiţi a-l informa că M. Sa îl va primi azi, la ora 3 1/4!" — „Cum, *azi,* nu mâine?" — „Nu, s-a schimbat din nou, M. Sa a revenit la ziua de azi, dar la ora 3 1/4 în loc de 3 1/2!"

---

[1] Karl Anton de Rohan, fratele şefului familiei s-a căsătorit cu fiica lui Appony. Am petrecut cu ei câteva săptămâni, în acelaşi hotel, la Roma, în 1932.

O fi așa cu toate audiențele?

Impresia lui Rohan — chestiunea audienței lăsată la o parte —: „Am venit să asist la o dramă și asist la o operetă!" Mi-am permis să observ că, el ca vienez, trebuie să fie încântat de această schimbare de program!

În urma vizitei lui Stoiadinovici la Berlin, ziarul *Le Temps*, care oglindește mai totdeauna părerile în curs la Quai d'Orsay, publică în numerele sale din 18 și 19 ianuarie editoriale de o importanță excepțională. Concluzia lor, după o cântărire a puterii ce reprezintă încă Franța în lume[1] și după un examen al atitudinii anumitor aliați (și aci România e băgată într-un sac cu Iugoslavia) — e că Franța ar face poate bine *să-și regândească* („repenser") politica sa externă, ca și cea internă dealtminteri. Nici o influență străină în politica internă (aluzie la presiunile sovietice) — iar în cea externă „un certain repliment". Mâna Franței să se ofere mai puțin, ca să fie cerută cu mai multă insistență, mai ales de cei care nu vor găsi niciodată alt ajutor, împotriva adevăraților lor dușmani. Fraza lui Stoiadinovici la masa lui Göring, prin care amintea că la porțile marelui Frederic au vegheat santinele croate — frază nenorocită — a scos pe francezi din sărite. „Dl Stoiadinovici, observă *Le Temps*, dacă a citit istoria, ar putea să-și aducă aminte fapte mai recente în care însăși existența țării sale a fost pusă în chestiune de armatele succesorilor marelui Frederic — dezastru de la care conaționalii d-sale și d-sa n-au scăpat decât cu ajutorul armatelor franceze".

După cum se vede se clatină „tot sistemul" — și nu e bine...

Pangal îmi povestește că la recepția de aseară a decoraților cu ordinul Ferdinand, Regele era vesel ca o grădină înflorită. Nici usturoi nu mâncase, nici gura nu-i mirosea. A strâns mâna, a vorbit cu mai toți — cu Goga mult și de mai multe ori, cu Vaida aproape deloc. Mai mult decât cu dânsul, cu dr Lupu, care deși înjurase Coroana și pe purtătorul ei ca la ușa cortului, în ajun (la o întrunire în Grivița) venise la sindrofia regală cu toată abținerea adoptată de partidul său. De la național-țărăniști a mai fost prezent Ionel Pop, devotatul lui Maniu, lucru ciudat.

---

[1] „Puterea absolută a Franței în lume, ca armată, ca colonii, ca bogăție, a rămas aceeași, numai puterea ei relativă a slăbit din cauza atitudinii aliaților ei și a scăderii influenței Societății Națiunilor".

Serdici[1], care fusese dat în judecată pe timpul ultimelor alegeri pentru „lèse Majestate", a fost judecat și achitat. „Cum? — a pledat dânsul în fața Justiției — eu care am dezertat în timpul războiului odată cu Regele, cu care mi-am riscat viața ca să-l însoțesc la Odessa și să-l ajut să se însoare, eu să fiu acuzat că uneltesc împotriva Sa"? — Justiția a fost convinsă și l-a achitat.

Comisia Centrală Electorală, după nesfârșite deliberări, și-a dat în fine hotărârea aseară, cu privire la diferitele contestații introduse de Maniu. N-a reținut decât una, cea relativă la depunerea cererilor de inscripție din ziua de 18 ianuarie *după ora 7 seara*. Comisia a anulat toate primirile făcute după acea seară așa încât n-au rămas din 18 ianuarie decât două liste: a Guvernului cu nr. 1 și a liberalilor cu nr. 2. Celelalte liste au fost înscrise în ordinea depunerilor de a doua zi dimineața, așa încât a rămas definitiv: nr. 3 pentru național-țărăniști, nr. 4 pentru vaidiști, nr. 5 pentru „Totul pentru Țară" — iar restul neschimbat. Gardiștii sunt furioși, fiindcă cu nr. 5 trec pe pagina a doua a buletinului, dezavantaj mare în practică.

Comisia a respins celelalte contestații — unele ca inadmisibile, altele fiindcă s-a declarat incompetentă să se pronunțe. Printr-una din contestații se cerea anularea tuturor înscrierilor făcute în seara de 18 ianuarie înainte de ora 9,30, *ora reală* la care a apărut decretul de dizolvare și cel de modificare al legii electorale. Dacă Comisia ar fi admis această contestație, Guvernul ar fi ajuns la locul nr. 22 pe buletin, căci nu se îngrijise să se mai înscrie a doua oară miercuri dimineața 19 ianuarie.

N-a mai rămas Guvernului să treacă decât de hopul alegerilor. Floare la ureche pentru artiști ca Goga, Armand Călinescu chiorul și Tilică Ioanid.

Primit succesiv mai mulți prieteni politici. Toți mă împing la carteluri și la înțelegeri — înțelegeri până la fuziuni — cu diferite grupări și partide.

Nu mă trage inima nici la carteluri, nici la fuziuni. În nebunia și lăcomia care mă înconjoară, mă simt atât de bine singur...

---

26 ianuarie. Consiliul de Miniștri în ședința sa de ieri, a luat o serie de măsuri *pentru menținerea ordinii* în timpul alegerilor, în realitate

[1] Lupist fuzionat cu național-țărăniștii.

măsuri de constrângere împotriva partidelor de opoziție. Singura măsură nouă și eficace constă în interzicerea celor străini de circumscripție (afară de candidați) de a face propagandă electorală. Prin urmare toți fruntașii partidelor și propagandiștii de la centru vor fi trimiși peste granițele circumscripției electorale în care vor fi prinși și împiedicați astfel să activeze în favoarea partidului lor.

Celelalte măsuri rezumă și legalizează tot ce se făcea și până acum, în materie electorală, și fără aprobarea Consiliului de Miniștri. Atâta grijă pentru menținerea ordinei în timpul alegerilor e lăudabilă, dar o simplă întrebare: de ce nu se ocupă Consiliul de Miniștri de alegeri, pe stradă, în localurile publice, în tramvaie și în trenuri — unde ovreii sunt bătuți sau molestați în fiecare zi?

Deși își făcuse contract pe 5 ani, Sergiu Dimitriu, fostul secretar general de la Interne, a fost scos din fruntea Oficiului de Turism, și înlocuit printr-un avocat Paraschivescu. Și Sergiu Dimitriu era unul din favoriții Regelui! Lasă în urma lui un lucru frumos, foarte frumos chiar: localul ridicat în strada Wilson, pe terenul Ministerului de Interne — poate cea mai reușită clădire a Bucureștilor Noi. Seara, sub mângâierea luminii indirecte, piațeta din fața Legației Austriei se aseamănă cu un colț artistic de oraș italian din vremea Renașterii. Pentru această bucățică de frumusețe, să iertăm pe Sergiu Dimitriu *că n-a făcut nimic* pentru turismul românesc, de la crearea Oficiului și până azi.

S-a stins și Olga Brăiloiu[1], una din ultimele contemporane ale mumă-mii. Femeie bună și simpatică, pleacă aproape nebăgată în seamă, deși pe vremuri a fost una din cele mai cunoscute figuri ale boierimii bucureștene. Soră cu Marie Berindei (soția generalului), a fost una din intimele casei mele părintești. Se duc toate, și în curând și rândul nostru!

Maniu a făcut recurs în Casație împotriva modificării legii electorale prin decret, cerând infirmarea decretului-lege ca neconstituțional. Probabil însă că Casația își va da avizul când nu va mai fi operant, adică după ratificarea decretului prin Parlament — dacă Guvernul va izbuti să ia 40% din voturi...

---

[1] Olga Brăiloiu, fiica lui C. Brăiloiu, a fost căsătorită cu Duca (nici o rudenie cu ministrul) de care a divorțat. Lasă o singură fată, Nineta căsătorită cu Mihai Kogălniceanu.

Comisia Centrală Electorală a hotărât ieri că buletinele de vot vor purta 4 liste pe fiecare pagină. Tot e ceva, căci se vorbise de câte o listă pe fiecare pagină, așa încât buletinul să fie transformat într-un mic volum în care alegătorii să se piardă căutându-și lista. Despre mărimea și alinierea punctelor nu s-a hotărât încă...

Partidul Național-Țărănesc și-a publicat manifestul către alegători. O peltea scrisă fără talent și fără vlagă, în care se repetau toate recriminările partidului împotriva călcării regimului constituțional și împotriva Guvernului. Mai multe alineate tăiate de cenzură — probabil ceva aluzii la Sacra Familie.

---

27 ianuarie. Consiliul S.D.N.-ului s-a întrunit ieri la Geneva. În ședințele de ieri — una privată și alta oficială — s-a stabilit numai ordinea de zi. Dezbaterile vor începe azi. Atmosfera generală e hotărât împotriva oricărei modificări a art. 11 și 16 — fără de care nu există o serioasă reformă a Covenantului. Chestia ovreiască se va pune — și pusă va rămâne, fără alte consecințe.

Domnul Mirto a demisionat din partidul lui Vaida. Mai toate partidele se curăță de escroci, atrași aiurea de mirosul fripturii sau chiar și numai de perspectiva unui asemenea miros în viitor.

Maniu a înaintat Casației cererea lui privitoare la neconstituționalitatea decretului-lege din 18 ianuarie, prin care a fost modificată legea electorală. Casația a fixat termen pentru judecată, la 10 februarie, adică înainte de alegeri. Va declara Casația decretul neconstituțional? Își va declina competența, socotind promulgarea decretului ca un act de guvernământ? Va amâna procesul? Iată trei soluții posibile. Una singură e imposibilă: calificarea procedurii guvernamentale ca una constituțională!

Corneliu Zelea Codreanu s-a urcat, ca scroafa în copac. Vorbește în fiecare zi Europei: interviurile sale au ajuns la preț în presa italiană, în cea germană și până în cea franceză sau engleză! O să înnebunească de-a binelea dacă o ține-o tot așa!

La Universitatea din Varșovia se înființează o facultate pentru studiul problemei evreiești. Mă mir că această idee nu ne-a venit și nouă:

s-ar găsi astfel un prilej fericit pentru crearea câtorva zeci de noi profesori universitari!

Baroul de Ilfov a suspendat ieri pe toţi avocaţii evrei înscrişi după 1 Decembrie 1918. Principiile naţionaliste în slujba lăcomiei lichelelor care compun consiliul baroului. Lichelele n-ar fi avut însă curajul gestului lor, dacă decretul pentru revizuirea cetăţeniei n-ar fi prevăzut şi el suspendarea drepturilor politice pentru toţi cei supuşi revizuirii, până după examinarea situaţiei lor.

O altă manifestaţie antisemită şi deplasată a avut loc tot ieri în sala „Arta" din Batişte, unde Sfaturile Negustoreşti au dat o masă lui Gigurtu şi lui Ioaniţescu. Falitul de Niculescu Ritz pe care liberalii l-au dus patru ani cu picioarele în posterior, a ajuns în fine la preţ sub acest regim lipsit de oameni. Gigurtu l-a numit preşedinte al Camerei de Comerţ, în locul lui Penescu Kertsch, şi bietul Ritz s-a simţit obligat să-şi sărbătorească stăpânul. Pentru ce a invitat şi pe Ioaniţescu e mai greu de explicat — probabil că au fost afinităţi sufleteşti la mijloc; pentru ce a invitat şi câţiva ovrei, nu se poate explica deloc, dată fiind conjunctura. Abia s-au aşezat cu toţii la masă, câţiva cuzişti s-au ridicat şi au început să urle: „afară jidanii!" Unul din asistenţii lui Ritz a avut curajul să protesteze, să declare că toţi cei prezenţi erau invitaţii Sfaturilor şi că nimeni nu avea să plece. Cuziştii s-au sculat atunci cu toţii şi precedaţi de lăncerii şi de steagurile cu care veniseră, au părăsit sala. Scandal, învălmăşeală — miniştrii jenaţi. În fine Ritz şi Osiceanu (preşedintele Uniunii Camerelor de Comerţ) au intervenit personal pe lângă cei câţiva evrei prezenţi (Herdan, Birman, etc.) şi i-au convins să plece ei, unul câte unul, de bună voie. A trebuit apoi să convingă pe cuzişti — care pândeau la ieşire — să nu-i bată! În fine toate s-au terminat cu bine: ovreii au plecat, cuziştii s-au înapoiat şi caraghioşii au putut să-şi debiteze searbedele discursuri. Bineînţeles, domnii negustori n-au vorbit decât de ideea naţională, şi de rasă românească — evident singurele probleme de rezolvat pentru normalizarea comerţului nostru.

Ca urmare la cele hotărâte în şedinţa Comitetului nostru Executiv de duminica trecută, am căutat să mă lămuresc asupra intenţiilor celorlalte partide şi asupra situaţiei lor. Am făcut-o fără să-mi bat mult capul, căci nu prea am poftă de nici un cartel electoral. Politica, adevărata politică, a trecut de pe planul electoral pe acela al apărării Statului.

Dintre partidele mici, cel mai interesant era al lui Vaida, din cauza rangului său pe buletin: Vaida a izbutit într-adevăr să ia locul al 4-lea. Am delegat pe Em. Antonescu și pe Pangal să ia contact cu Vaidiștii. Și unul și altul mi-au adus ieri răspunsul lor: deși Vaida e foarte deprimat, deși e convins că nu va lua nici 2% din voturi, e hotărât să nu facă nici un cartel cu nimeni, și să-și încerce norocul singur. Să-i fie de bine!

Cu Iunian, am însărcinat pe Al. Radian să ia contact. Iunian nu sosește decât diseară din străinătate, așa încât în privința lui nu sunt încă lămurit.

La Averescu am trimis tot pe Pangal, fiindcă e prieten cu Papacostea. N-am încă nici un răspuns dar după câte știu — și faptul a fost semnalat și prin ziare — Averescanii tratează o înțelegere, o fuziune chiar, cu Goga.

În ce privește partidele mari, ne vor și liberalii și național-țărăniștii. Ele nu vor însă cartel electoral[1], ci fuziune. Dată fiind totala schimbare a situației politice, dată fiind carența definitivă a autorității regale, propunerile acestor partide sunt de examinat, fie și numai pentru alcătuirea unui zid de rezistență împotriva fanteziilor celor străini de țara noastră, de la Hohenzollern (Rex), până la Șercală zis Cuza și Goga fost iobag unguresc.

Deja de pe timpul alegerilor trecute mă tot pisase Radian cu avansurile pe care ni le făceau, care mai de care, fruntașii de diverse calibre ai partidului d-lui Maniu. Pe baza similitudinii de program, Andrei, Ralea, Ghelmegeanu, Costache Lupu și până și d-rul Lupu și Mihalache, puseseră lămurit lui Radian chestiunea unei fuziuni. Radian răspunsese evazisv și făgăduise să mă pună la curent cu sugestiile primite. Azi a venit la mine Em. Antonescu să-mi spună că aseară a stat un ceas și jumătate de vorbă cu Mihalache (cu care a avut o întâlnire de ordin personal) și că și-a dat seama că țărăniștii sunt foarte doritori de o fuziune cu noi. Mihalache ar fi întrebat chiar pe Antonescu: „N-a văzut încă Maniu pe Argetoianu?" Prietenul meu Antonescu m-a asigurat că în ceea ce privește programul nostru agrar, Mihalache l-a primit în întregime. Ba bine că nu, îl primesc toți! Dar prietenul meu Antonescu a mai spus una bună lui Mihalache: „Vezi, dle Mihalache, la dvs ar trebui să vă înțelegeți odată într-un fel. Când d-ta ești în fruntea partidului, dl Maniu, de la spate, cântă altfel; când dl Maniu e în frunte, cânți d-ta de la spate altfel — ar trebui să cântați odată de acord, același cântec, oricare ar fi el!"

---

[1] Național-țărăniștii ar primi și un cartel electoral.

Povestindu-mi toate acestea, Antonescu nu insista prea mult spre o fuziune cu țărăniștii. Ba chiar mi-a adăugat că puteam face una și cu liberalii, că mai mulți fruntași liberali i-au vorbit în acest sens. O știam de mult. De mai bine de o lună mă urmărește Blumenfeld cu „Havădișuri“ de la Tătărescu, Șoneriu cu propuneri din partea lui Franasovici, și câți alții. Știu că chestiunea a fost discutată serios „între auguri“ după împăcarea cu Gheorghe Brătianu, că Tătărescu s-a oferit să vină să-mi vorbească, dar că Dinu Brătianu i-a tăiat pofta amintindu-i că asemenea chestiuni erau de competența sa, înainte de toate.

Azi-dimineață a venit la mine Victor Slăvescu, băiat cinstit și care fusese legat de mine printr-o sinceră simpatie, să-mi ceară să revin în Partidul Liberal. Toți mă așteaptă cu brațele deschise — spunea el. Nu m-am lăsat însă convins, fiindcă de fapt n-am luat încă nici o hotărâre, și hotărârea nu e ușor de luat. Știu bine că carența Regelui îmi zădărnicește toate planurile. Dar înainte de a mă repune la lucru *cu alții,* mai am o soluție de examinat, și poate cea mai ademenitoare: să mă retrag din politică și să-mi văd *de ale mele.*

Blumenfeld vine iar să plângă în sânul meu. Toate merg rău. Zelea Codreanu va lua majoritatea în alegeri. Curentul și progapanga Gărzii se întețesc pe zi ce trece. La o vânătoare în Făgăraș, unde erau numai liberali, bătăușii toți băteau pădurile cântând cântece gardiste. La Țăndărei, unde în trecutele alegeri au fost numai 18 voturi gardiste, sunt acum 1 000 de oameni înscriști, cu jurământ. În toate județele Codreanu are forțe motorizate(!!!) gata să se arunce asupra adversarilor! (Gavrilă Marinescu dixit!).

Tot Gavrilă i-a spus că, chiar dacă Goga va lua 40% în alegeri, tot nu va rămâne la Guvern. Fiindcă nu știe să guverneze, fiindcă nu-l vrea străinătatea. Blumenfeld crede, că chiar în noaptea care va urma alegerilor, Regele va forma un Guvern militar fără Parlament în cazul în care Garda de Fier ar avea multe voturi.

Ceva mai serios, tot de la Blumenfeld:

Naționalistul *Cuvântul* s-a aranjat pentru scoaterea sa la tipografia *Adevărului*!

Naționalistul Nae Ionescu vrea să angajeze pe ovreiul Marcovici, actual administrator al *Adevărului*, ca administrator al *Cuvântului*!

Naționalistul Nae Ionescu, vrea să angajeze câțiva reporteri *ovrei* „fiindcă numai ei știu să *facă* o gazetă!“

Naționalistul Nae Ionescu aruncă banii pe fereastră. Plățile la *Adevărul* cât nu face, oferă lui Marcovici zece mii de lei pe lună mai mult decât are la *Adevărul* — și toate la fel!

Zice Blumenfeld!

„Doux Pays" ar fi zis Forain dacă ar mai fi trăit și ar fi cunoscut țara românească.

---

28 ianuarie. Nae Ionescu pretinde (articolul lui de azi în *Cuvântul*) că decretul-lege pentru pedepsirea destăinuirii secretelor de Stat a fost făcut împotriva lui Titulescu și a publicării cărții pe care o scrie. E bună! Nae Ionescu aprobă măsura, dar mai cere să fie urmăriți și cei care „șterpelesc" dosarele publice de prin Ministerele pe care le conduc (cazul Ionel Brătianu cu dosarele răscoalelor din 1907, cazul lui Titulescu cu jumătate arhiva Ministerului de Externe). Dacă ar șterpeli domnii miniștri numai dosarele!

În noaptea dintre 25 și 26 ianuarie a fost observată o „auroră boreală" pe mai toată întinderea țării. E un fenomen destul de rar la noi. Oamenii spun că e semn rău!

Generalul Antonescu, ministrul Apărării Naționale a suspendat audiențele până la 1 martie, sub pretext că „e ocupat cu interesele generale ale Armatei". Am protestat întotdeauna împotriva abuzului de recurs la ministru, și am căutat de câte ori am avut răspunderea unui Departament să pun un zăgaz pornirilor solicitatorilor. Am fost chiar singurul ministru care, în 1931, am încercat să reglementez materia. Încercările mele au dat însă greș față de demagogia colegilor mei. Generalul Antonescu merge însă prea departe suprimând pur și simplu audiențele — căci încurajează astfel tirania și lăcomia celor câțiva intimi care vor continua să aibă acces la dânsul. O să-și piardă și bruma de popularitate ce mai avea, și o să câștige parale câteva lichele.

La Geneva, conferențiarii și-au dat drumul de ieri... Pe rând Delbos și Eden și-au afirmat încrederea și fidelitatea față de Societatea Națiunilor, care pentru cele două mari democrații din Apus continuă să fie pivotul și garanția păcii generale. Eden a mărturisit criza prin care trece S.D.N. dar a adăugat că o reformă a Instituției, o modificare a Statutelor Pactului, n-ar fi posibilă câtă vreme Statele care au părăsit Liga nu s-au întors înapoi. Rusia, a declarat prin Finkelstein-Litvinov, că deși

activitatea S.D.N.-ului a dat în ultima vreme mari decepţii, rămâne credincioasă Instituţiei care urmăreşte pacea solidară fără a se preocupa de formele interne ale Statelor asociate, de la comunism la semi-fascism, şi acum în urmă — la fascism (aluzie delicată la România!). În numele Poloniei, Beck a vorbit de avantajele înţelegerilor bilaterale, prin urmare împotriva S.D.N.-ului, dar fără să pronunţe o singură dată numele Instituţiei de la Geneva. Istrate Micescu a făcut în numele *Micii Înţelegeri*, declaraţiile cele mai ortodoxe, în sensul crezului francez. Restul cuvântărilor nu interesează, sau cel puţin nu ne interesează pe noi.

Pe timpul amânării sesiunii de la Geneva, Micescu a fost la Cannes să se pună de acord cu Beck pe chestiunea minorităţilor. În momentul primirii Sovietelor în S.D.N., Polonia a cerut să se aplice şi Rusiei clauza convenţională a minorităţilor. Consiliul n-a aprobat însă cererea Poloniei, care a declarat atunci că nu mai recunoaşte faimoasa clauză impusă numai unora din Statele Europei şi că minorităţile vor trebui să se mulţumească în Polonia, din acel moment înainte, cu garanţiile constituţionale, existente. Afară numai dacă *toate* Puterile europene ar fi primit să se supună clauzei cu pricina...

Până să nu părăsească Micescu Bucureştii, Guvernul nostru hotărâse să recunoaştem la Geneva obligativitatea clauzelor minoritare, dar să pledeze (asta vrea Micescu, să se pună la concurs cu Titulescu!), şi să demonstreze că aceste clauze nu se aplicau ovreilor *intraţi în România după semnarea şi ratificarea tratatelor*. Se pare că Beck a convertit pe Micescu, şi că acesta — cu aprobarea Bucureştiului — se va pune la Geneva pe acelaşi teren cu Beck. „L'union fait la farce"... zice un vechi dicton francez.

De la polonezi am aflat mişcarea diplomatică care se pregăteşte: Comnen va fi numit *ambasador* la Varşovia, Radu Djuvara la Berlin(!!!) iar Zamfirescu secretar general la Externe sau ministru la Roma. Arcizewski nu va fi numit decât mai târziu la Roma; pentru moment va primi gradul de ambasador la Bucureşti. E probabil că şi italienii şi nemţii vor face numaidecât Ambasade la Bucureşti şi la Belgrad. Se crede că Franţa şi Anglia vor lăsa pentru moment la Bucureşti... un însărcinat cu afaceri!

Pangal a aflat prin Avakumovici că în întrevederea lor de la Geneva, Eden a pus lui Micescu chestiunea plănuitei călătorii a Regelui la Londra, cam în termenii următori: „*Je me demande* si dans les condi-

tions actuelles, nous pourrions recevoir le roi Charles a Londres, avec toute la chaleur, avec tout le concours populaire que nous voudrions!" Atât. N-a spus ce crede, n-a spus ce vrea — s-a mulţumit să pună chestia în mod interogativ şi dubitativ. Cei care cunosc pe englezi pricep „ce que parler veut dire". Dacă Regele şi Guvernul nu vor pricepe, nu e exclus ca englezii să vorbească mai precis. Să fie soarta mult doritului şi gloriosului voiaj compromisă?

Zelea Codreanu publică prin gazete o categorică dezminţiere a zvonului după care Garda de Fier ar plănui o nouă expropriere, după formula „omul şi pogonul". Dl Căpitan afirmă că nu se va atinge de averea oamenilor cinstiţi şi că numai cea agonisită pe căi necinstite va fi urmărită pentru restituirile la care Statul furat are dreptul.

A apărut regulamentul pentru aplicarea modificărilor aduse legii electorale. Mărimea punctelor variază; de la 9 înainte punctele sunt de 3 ori mai mici decât unul singur. Punctele sunt înşirate pe o linie, până la 10. De la 10 înainte se reîncepe, pe o a doua linie.

Deşi toate veştile din ţară sunt deplorabile din punct de vedere electoral pentru Guvern (şi excelente pentru Garda de Fier), oamenii de la Interne par siguri de izbânda lor. Această siguranţă s-ar explica, după unii, prin hotărârea luată de a modifica din nou legea electorală, după expirarea termenului de depunere a candidaturilor (10 zile înainte de alegeri), în sensul proiectat deja şi consemnat în aceste Însemnări[1], acordându-se adică prima majoritară listei care va fi întrunit mai multe voturi, fără nici o limită procentuală. Dacă s-a renunţat la început la această măsură, ar fi fost de teamă să nu se provoace un cartel electoral între Maniu şi Garda de Fier (teamă de prisos de altminteri!) — ambele partide împreună ar fi luat într-adevăr mai multe voturi ca Guvernul şi prin urmare şi prima majoritară. De aci hotărârea de a nu modifica legea decât după ce nici o listă nu va mai putea fi depusă.

Sunt însă alţii care pretind că Regele nu va acorda Guvernului o atât de absurdă modificare a legii electorale, nici chiar în faţa pericolului iminent, şi că măsura salvatoare va consta pentru Guvern în concentrarea ultimelor zece contingente pentru câteva zile, ca să lipsească astfel pe gardişti de cei mai mulţi alegători ai lor. Dar dacă oamenii în loc să meargă la cazarmă vor merge la vot, se vor putea oare deschide sute de mii de procese? Modificarea legii electorale e mai sigură.

[1] A se vedea pag. 42 şi 62.

Ziarele ne aduc la cunoştinţă că s-a cerut controlul averii lui Tabacovici. În fine! Dar de ce numai a lui Tabacovici? De ce se plimbă Mirto, Franasovici, Tătăreştii, Ioaniţescu şi atâţia alţii nesupăraţi?

La Braşov se judecă procesul celor 6 studenţi învinuiţi pentru atentatul împotriva rectorului Traian Bratu. Între alţi martori a fost citat şi doctorandul Şerban Milcoveanu, preşedintele Asociaţiei Studenţilor Creştini. Cum cei mai mulţi din martorii citaţi nu s-au dus la Braşov, s-a emis împotriva lor mandat de aducere. Adus la Comisariatul de Poliţie al circumscripţiei sale, Milcoveanu a protestat, a cerut citaţie şi a spus că va merge singur la Braşov, fără să fie dus cu forţa. Cu acest prilej s-a încins o ceartă între Milcoveanu şi comisarul Zbârciog. Comisarul pretinde că Milcoveanu l-a înjurat, fapt pe care Milcoveanu îl neagă dar afirmă că Zbârciog i-a tras o palmă. Milcoveanu a părăsit comisariatul, a înaintat o plângerea Ministerului de Interne şi a sesizat „forurile" legionare în calitatea sa de gardist. Studenţii s-au pus imediat în mişcare, şi printre ei a domnit fierbere mare joi şi ieri toată ziua. Cei de la Medicină, de la Drept şi de la Academia Comercială s-au pus în grevă. Ieri-dimineaţă a fost o ciocnire violentă în faţa statuii lui Mihai Viteazul între studenţi şi Jandarmerie.

După ce a dispus o anchetă prin Gavrilă Marinescu şi a luat cunoştinţă de rezultatul ei, Armand Călinescu a hotărât darea lui Milcoveanu în judecată pentru insulta unui funcţionar în exerciţiul funcţiunilor sale şi de asemenea trimiterea lui Zbârciog înaintea Comisiei de disciplină, pentru lovitură. Studenţii nu s-au mulţumit însă cu atât şi până aseară cereau nici mai mult nici mai puţin decât: 1) demiterea lui Gavrilă Marinescu; 2) scuze personale din partea primului ministru şi 3) judecarea lui Zbârciog de către instanţele disciplinare gardiste!!!

Studenţii au luat aceste hotărâri în întruniri foarte tumultuoase, în mijlocul urletelor şi strigătelor de „Jos Gavrilă", „Jos Lupeasca", „Jos jidoavca"!

Agitaţia continuă şi azi-dimineaţă. Văd din ziar că Zbârciog a fost suspendat. Se vor mulţumi Majestăţile lor Studenţii, stăpânii noştri, cu atât?

Neagoe Flondor a dejunat ieri la mine. Dorinţa lor[1] ar fi să ia ei cît de multe locuri în alegerile viitoare şi Guvernul să nu ia 40%, ca să

[1] Neagoe Flondor e un personaj important în mişcarea Gardistă!

poată ei complecta majoritatea Guvernului. „I-am susține ca funia pe spânzurat, nu e vorba“ spunea Flondor. De văzut dacă ar conveni Guvernului. Cred că mai degrabă i-ar conveni să-și facă o majoritate și fără 40%, prin modificarea legii electorale!

Iunian s-a înapoiat alaltăieri-seară din străinătate și l-am văzut ieri-dimineață pentru încheierea unui cartel electoral. El vrea să-l încheie, fără reticențe. Eu sunt mai indiferent, fiindcă socotesc participarea la aceste alegeri, chiar sub formă de cartel, ca o glumă de prost gust. Pentru noi, partidele mici. Am impresia că s-a cam terminat chiar pentru partidele mari...

Fiindcă mi-am luat duminica trecută angajamentul să supun Comitetului nostru Executiv, spre aprobare, orice propunere de cartel, am convocat această onorabilă sindrofie pentru marți dimineața 1 februarie. Iunian își întrunește pe ai lui luni. Și vom vedea.

Iunian mi-a părut cam slăbit, se plângea de continue dureri de cap — se vede că a fost rău bolnav. Nu mai pricepe nici el experiențele Regelui. Dacă crede că prin Guvernul Goga va izbuti să înlăture Garda de Fier, se înșală. Clasarea Partidului Național-Creștin ca partid de guvernământ, cu tot programul antisemit paroxistic al lui Cuza, *a întărit Garda de Fier* și curentul ei. Numai printr-o atitudine fermă și fățișă *împotriva* unor asemenea nebunii s-ar fi putut stăvili un curent, în care mistica joacă desigur un rol, dar naivitatea unul și mai mare. Mă întreb însă cum s-ar fi putut înjgheba un Guvern *de autoritate* sub un Rege bleg? Un Guvern despotic, da — un Guvern de autoritate nu.

Iunian a stat tot timpul la San Remo și s-a oprit câteva zile la înapoiere, la Viena. La Viena Guvernul Goga a produs o adevărată stupefacție. Dar până și în Italia reacțiunea reală n-a fost aceea pe care o arată presa locală. Italienii au scris articole politicoase la adresa Regelui și a lui Goga fiindcă în tot cazul noul Guvern însemna în România un pas spre ideologia lor, și le-au scris ditirambice fiindcă așa e temperamentul italian, exuberant. Superlativele italienești nu trebuie însă să înșele pe nimeni; opinia publică italiană consideră încercarea din România ca neserioasă și declarațiile lui Micescu la Geneva, adevărate palinodii, vor contribui mult la dezamăgirea celor câțiva de la Roma care au putut fi amăgiți.

Printr-un mesaj adresat Senatului, Roosevelt expune un plan de înarmare în stil mare, menit să pună apărarea națională a Statelor Unite la

înălțimea necesităților momentului. Bineînțeles planul de înarmare e precedat de declarațiile cele mai pacifiste. Roosevelt pune în sarcina celor care au nesocotit tratatele și au călcat angajamentele semnate, răspunderea marilor cheltuieli cărora marea democrație americană va trebui să facă față în anii viitori. Despre necesitatea însuflețirii industriei armamentului, *ca paleativ economic în criza prin care trece lumea întreagă*, nici o vorbă — deși acesta este adevăratul motiv al inițiativei luate.

Podul de peste Niagara s-a prăbușit. Îndrăzneala prea mare a oamenilor a fost astfel pedepsită.

Congresul Mondial Evreiesc a înaintat și el întâmpinările sale la Geneva cu privire la presecuțiile evreilor în România. O delegație a Congresului s-a prezentat chiar lui Micescu, care a avut cu privire la chestiunea evreiască conferințe interesante cu Delbos și cu Eden. După câte ne spun telegramele (și telegramele spun atât de puțin!) pare că Delbos a ascultat expunerea lui Micescu fără să o judece sau să o comenteze, pe câtă vreme Eden nu s-a putut abține de a declara că măsurile ce se iau în România fac cea mai rea impresie în Anglia. Chestiunea minorităților și în special cea evreiască nu vor fi discutate în sesiunea actuală a Consiliului, ci, cel mai devreme, în luna mai. După cum nu se va discuta nici chestiunea reformei statutelor S.D.N.-ului. Lozinca Genevei este și de astă dată AMÂNARE!

Goga, interimar la Externe, a dat ieri un dejun de adio lui Ostrovski. Soarta este crudă, și pune pe bietul Goga să debuteze pe terenul diplomatic printr-un compliment adresat... Sovietelor. Discursurile au fost convenabile. Goga a marcat, fără să insiste, *granițele noastre actuale*, iar Ostrovski (mai are vreo răspundere, și vorba lui un răsunet?) a pomenit „pietrele de frontieră care păzesc pacea generală". Și, ca și Litvinov la Geneva, a repetat că prietenia între două State nu e în funcție de regimurile lor interne.

Ceva foarte grav s-a întâmplat aseară:
Pangal îmi povestește că a aflat de la colonelul Dombrowski, cumnatul său și comandantul Pieței, că Comisarul Regal chemat la evacuarea Căminului Gutenberg *a refuzat să facă somațiile legale*. Faptul s-a întâmplat aseară înainte de ora 8 căci la 8 a fost făcut raportul la Rege. Ministerul de Interne hotărâse evacuarea tuturor căminelor studențești;

evacuarea n-a putut fi efectuată, decât cu greu azi-dimineață la ora 5. Comisarul care a refuzat să facă somațiile a fost arestat. A trebuit să vină comandantul Corpului de Armată, general Argeșanu, la fața locului ca să se restabilească prestigiul autorității.

La Palat și în jurul Guvernului sunt fierți. Încep oare să-și dea sama că s-au jucat cu focul?

Pangal a văzut aseară pe Averescu, care îl chema ca să-i spună că ar dori să examineze cu mine situația, și că-i făgăduisem să vin să-l văd după alegeri. Am explicat lui Pangal că, dacă nu m-am ținut de vorbă, cauzele sunt următoarele: 1) absența lui Averescu (dus la Severin); 1) boala mea; 3) faptul că aflasem că începuse tratative cu Goga, și nu voiam să le stânjenesc. Am făgăduit să mă duc mâine.

Cu prilejul vizitei pe care i-a făcut-o aseară, Averescu a povestit lui Pangal că negocierile între dânsul și Goga au ajuns la un punct mort. Dânsul primește un cartel electoral, sau o colaborare — iar Goga și Cuza cer o fuziune. Mareșalul nu primește fuziune, decât după ce se va fi făcut *numai* un cartel pentru alegeri. Fuziunea să vină mai târziu, după ce partidele vor fi luptat împreună, cot la cot. Dânsul n-ar intra în fuziune, s-ar retrage din politică, și ar da dezlegare prietenilor săi să o facă. De aceea vrea întâi cartelul: ca o ultimă satisfacție de amor propriu pentru dânsul.

Averescu a mai povestit că primise ieri vizita lui Cuza, tot în vederea tratativelor dintre cele două partide. „Nu știu — spunea dânsul — dacă sunt eu ramolit, sau dacă e Cuza. După ce mi-a schițat programul său, am observat că toate erau bune dar că în politica externă îl sfătuiam să nu piardă niciodată din vedere Anglia, să se strice cu toată lumea, dacă vrea, dar să rămână bine cu Anglia". Cuza mi-a răspuns textual: „Nu-mi pasă de Franța, nu-mi pasă de Geneva, nu-mi pasă de Anglia, nu-mi pasă de nimeni! Cu sau fără voia jidanilor de peste graniță, îmi voi îndeplini programul!" Nu știu dacă Averescu e ramolit, dar Cuza e desigur nebun!

---

30 ianuarie. Un comunicat al Centrului Studențesc, publicat în cursul zilei de ieri, aduce la cunoștință că greva studenților a luat sfârșit. La cererea de satisfacție adresată Guvernului de către studențimea jignită în onoarea ei, prin palma aplicată pe obrazul lui Milcoveanu, Ministerul de Interne a răspuns prin evacuarea și închiderea Căminelor. Față de această atitudine a unui Guvern naționalist, în sânul căruia se

află dl profesor A.C. Cuza, tineretul universitar creştin nu mai are nimic de cerut, renunţă la orice satisfacţie, îşi reia activitatea şcolară... şi se retrage politiceşte sub cort. Sub cortul lui Zelea Codreanu...

Avocatul Tonegaru, care astă-vară a ucis pe Stravolea, amantul primei sale soţii, şi al cărui proces a pasionat[1] anumite cercuri bucureştene săptămâna aceasta — a fost achitat aseară.

Ziarele escrocilor de toate nuanţele — mai ales cele „convinse" de Guvern bat toba în jurul *marii victorii* obţinute de Micescu la Geneva: s-a amânat definitiv discuţia reclamaţiilor ovreieşti. Or, nu e nici o victorie la mijloc, nici mare, nici mică. Procedura S.D.N.-ului, reglementară, e următoarea: orice reclamaţie primită împotriva unui Stat e mai întâi supusă acelui Stat, care dă explicaţiile pe care le crede de cuviinţă într-un termen „rezonabil" şi numai după acest răspuns se pune reclamaţia la ordinea de zi a Consiliului. În afară de această procedură *ordinară, şi aplicată în aproape toate cazurile*, mai există şi o procedură *de urgenţă*, cu totul excepţională şi foarte, foarte rar aplicată, pe baza căreia Consiliul se sesizează imediat de reclamaţia înaintată. Faţă de reclamaţiile evreieşti S.D.N.-ul s-a mulţumit să aplice regulamentul. Unde e victoria?

Evreii exploatează în reclamaţiile pe care le-au adresat la Geneva cifrele statisticii noastre oficiale, cifrele recensământului din 1930 — cifre vădit false. După aceste cifre numărul ovreilor din Vechiul Regat ar fi scăzut în 1930 faţă de 1912! Pe baza cifrelor d-lui Mănuilă evreii pot proba că nici un israelit venetic nu s-a instalat în România după război! Vina e a celor care au tolerat şi tolerează un escroc în fruntea Statisticii noastre de Stat.

În jurul unei averi de peste un miliard de franci se ceartă mai mulţi musulmani. E vorba de averea Prinţului egiptean Şef-el-Eddin, decedat toamna trecută.

Şef-el-Eddin era cumnatul Regelui Fuad, care a ţinut pe soru-sa într-o primă căsătorie. Jumătate ţicnit încă din copilărie, Şef-el-Eddin s-a luat pe vremuri la ceartă cu cumnatu-său Faud, la clubul Mehemet Ali, a tras cu revolverul într-însul şi l-a rănit destul de grav la gât. Din aceas-

[1] Ieri-seară la ora 8 în aşteptarea pronunţării juraţilor, strada Câmpineanu, în preajma Curţii cu Juri, era atât de plină de lume încât nu se mai putea circula.

tă rană Faud a rămas cu defectul de pronunţare bine cunoscut: când vorbea, părea că latră. Înnebunit de-a binelea, Şef-el-Eddin a dus o viaţă aventuroasă şi a murit la Constantinopol după ce s-a căsătorit a doua oară cu o turcoaică. Procesul de revendicare se desfăşoară între această a doua soţie, şi cea dintâi, căci căsătoria a doua n-a fost recunoscută în Egipt, unde se găseşte averea rămasă.

Formidabilă explozie la pulberăria de la Colleferro, în apropiere de Segni (Italia). Mulţi morţi şi mai mulţi răniţi. Pagube enorme.

Fost azi-dimineaţă la Averescu, „să examinăm situaţia", dar n-am examinat nimic. Dorinţa lui de a mă vedea, exprimată lui Pangal, trebuie pusă în socoteala excesivului său formalism. Ne obligasem amândoi să reluăm contact „după alegeri" şi dânsul se ţinea cu atât mai mult dator să reia acest contact, cu cât luase altul cu Goga şi cu Cuza, şi nu voia să treacă în faţa mea drept „un lâcheur" (!!!).

Întrucât priveşte tratativele (?) lui cu Guvernul, mi-a confirmat cele ce aflase Pangal de la dânsul. Pangal pricepuse chiar mai mult decât era.

Iată ce mi-a spus mareşalul în această privinţă:

„Goga mi-a făcut o lungă vizită în care mi-a expus programul său de politică externă. O harababură în capul lui, încât cred că nici dânsul nu mai pricepe nimic. După ce a terminat mi-a cerut ajutorul meu ca să-şi poată îndeplini programul. I-am răspuns că rămân la punctul de vedere fixat la Evian în august trecut, fiindcă eu nu mă schimb. Sunt gata să-i dau un concurs electoral, dar nu să fac o înţelegere de Guvern. În Guvernul lui, eu nu intru. I-am spus-o şi la Evian, şi când m-a întrebat pentru ce, i-am declarat că era o chestiune de estetică politică; nu i-am spus mai mult fiindcă nu voiam să-l jignesc. Fusese convenit la Evian că-mi va trimite punctele lui esenţiale de program, că eu mă voi solidariza cu unele, dar nu cu toate, şi că voi redacta în acest sens un proiect de manifest comun. Aceste puncte esenţiale, Goga nu mi le-a trimis niciodată, şi n-am mai auzit nici de dânsul, nici de programul său, de la august şi până acum. Cu toate astea, am declarat că fără a ţine seamă de lunga lui eclipsă, rămân pe terenul înţelegerii noastre de la Evian.

Mai departe n-am mers. Goga s-a sculat şi mi-a spus că va veni Cuza la mine să ne înţelegem pe chestiunea colaborării electorale. După două zile a venit şi Cuza care mi-a făcut şi el un lung discurs asupra programului său antisemit. Mi-a povestit cât a suferit în viaţa lui din cauza jidanilor. I-am răspuns că era un om favorizat de soartă, căci îl

persecutaseră jidanii; pe mine m-au persecutat creştinii. Dânsul se plânsese că jidanii l-au scos prematur din învăţământ, eu i-am reamintit că după încheierea păcii, detaşamente din 23 Divizii şi-au făcut intrarea lor triumfală în Bucureşti — 23 Divizii din care comandasem cu cinste 19 în timp de război — şi că „creştinii" m-au alungat în acea zi memorabilă, din fruntea trupelor mele... Căutând să-l aduc pe terenul pe care trebuia să se desfăşoare vizita lui, Cuza a încurcat câteva fraze din care rezulta că trebuia să se sfătuiască cu Goga. Aşa încât Goga mă trimitea la Cuza şi Cuza la Goga. Aş fi putut să rup conversaţia din acest punct. N-am făcut-o ca să nu mă acuze prietenii mei de intransigenţă. Printre aceştia unii sunt pentru, alţii contra unui cartel cu Guvernul. Vom hotărî marţi, în şedinţa Comitetului nostru Executiv. Poate până atunci să am mai multe precizări din partea Guvernului, şi poate să n-am. Chiar dacă se va încheia un cartel electoral, chiar dacă mai târziu ar intra dintr-ai mei în Guvern, eu nu voi intra...

Ce e dezgustător e că Guvernul ademeneşte sau încearcă să ademenească pe fripturiştii mei — unde nu sunt fripturişti? — cu tot felul de momeli, *ca să facă presiune asupra mea!* Presiune asupra mea! Mă mir că Goga care mă cunoaşte îşi închipuie că aş putea să mă las influenţat de presiuni!

Ne-am înţeles foarte uşor să amânăm „examinarea situaţiei" până după ce chestiunea alegerilor se va lămuri într-un fel sau altul pentru fiecare din noi.

Şi fiindcă ieri mă abordase, la Jockey-Club, Georges Meitani cu „o comunicare" din partea lui Averescu, am profitat de prezenţa mea la acesta ca să-l întreb dacă credea în succesul propunerii pe care mi-o transmisese prietenul său. Meitani îmi împărtăşeşte propunerea unui front comun *al tuturor* partidelor de opoziţie fie pentru alcătuirea unei singure liste de candidatură, fie pentru o abţinere totală de la alegeri. Am observat că nu există nici o şansă ca partidele *Totul pentru Ţară* şi *Liberal* să intre într-o astfel de combinaţie, fără a mai vorbi de celelalte. „Ai dreptate, mi-a răspuns mareşalul, e şi părerea mea. Am făcut propunerea fără nici o nădejde de succes, ca să-mi uşurez conştiinţa şi fiindcă mi-au cerut-o unii din prietenii mei".

Vizita mea la Averescu n-a fost cu totul inutilă, căci mi-am îmbogăţit paleta cu un ton suplimentar pentru cazul în care m-aş hotărî să repun pe şantier portretul nepreţuitului nostru Rege Carol cu numărul doi. Am aflat că mai e şi epileptic, sau cel puţin isteric. Jelindu-ne amândoi asupra anarhiei în care ţara aluneca constant de la 1930 încoace,

Averescu a reînceput cu istorioarele lui, mi-a povestit câteva din cele pe care le cunoşteam deja şi mi-a povestit şi una inedită:

„Era în 1928, ultima oară când am văzut pe Principesa Elena, înainte de divorţul ei. Am sfătuit-o să nu se despartă de Carol. Mi-a răspuns că nu ştiam ce om pierdut este; înainte de a o părăsi i-a cerut *să ia ca damă de onoare pe d-na Lupescu* şi cum ea a refuzat să se preteze la o atât de ruşinoasă promiscuitate, dânsul a căzut pe covor în convulsii, cu spume la gură, şi fără cunoştinţă, şi-a muşcat limba şi buzele până la sânge! Ăsta-i omul, domnule Argetoianu!"

Am plecat de la Averescu cam pe gânduri, şi mi-am dat seama că, dacă ura şi-a ales undeva domiciliul în ţara românească, apoi desigur că e la nr. 57 din şoseaua Kisseleff!

---

31 ianuarie. Ieri s-a sărbătorit cu mare alai în prezenţa Regelui şi a patriarhului centenarul Seminarului Central. Plănuit de mitropolitul Grigore, zis „Dascălul", Seminarul Central n-a fost deschis la Mănăstirea Antim, decât la 2 februarie 1836, în prezenţa Domnitorului Alexandru Ghica. Centenarul Seminarului ar fi trebuit să fie celebrat acum doi ani, în 1936, dar se vede că nu s-a făcut fiindcă nu aveam încă în fruntea ţării un Guvern creştin.

Tot ieri şi-a ţinut adunarea generală Asociaţia Generală a Inginerilor Români, AGIR-ul cum i se zice îndeobşte. Adunarea a votat o moţiune prin care se cere excluderea tuturor evreilor din corpul inginerilor şi din toate slujbele şi întreprinderile care interesează „apărarea naţională". Cum se vede, vântul de nebunie dezlănţuit prin criminala chemare la putere a actualului Guvern, mătură tot în calea lui. Unde o să ajungem? Dar la urma urmelor, la ce se putea aştepta de la o Asociaţie destul de ticăloasă ca să aleagă ca preşedinte pe un escroc ca Manoilescu?

Excelenţele Lor, domnul şi doamna Istrate Micescu au părăsit Geneva. Au fost duşi la gară de toate autorităţile româneşti şi balcanice prezente la Geneva. Pentru un moment Micescu trebuie să fi avut iluzia că e Titulescu...

Blumenfeld îmi povesteşte că Ghelmegeanu a întâlnit pe Armand Călinescu la serata lui Buşilă şi că ministrul de Interne i-a părut foarte opărit. Nu vorbea de sus deloc, şi pentru alegeri recunoştea că Guver-

nul întâmpină mari dificultăţi. Doctorul Banu a făcut un turneu în Ardeal şi s-a înapoiat de acolo foarte pesimist, iar pesimismul său a contaminat şi pe colegii săi. Călinescu a mărturisit lui Ghelmegeanu că ei fac o încercare; dacă nu va reuşi va veni dictatura, dar el, Călinescu, nu se sperie de dânsa căci va face parte şi din Guvernul de dictatură. De unde Ghelmegeanu a conchis că Guvernul de dictatură dacă se va face, nu va fi un Guvern de pură dictatură militară.

Blumenfeld a mai aflat din anturajul lui Gavrilă Marinescu că intervenţia acestuia a pricinuit tot scandalul cu studenţii în noaptea de vinerea trecută spre sâmbătă. Într-adevăr, după cele întâmplate în faţa Universităţii, când jandarmii s-au lăsat dezarmaţi şi bătuţi, Gavrilă s-a dus *de-a dreptul* la Rege şi i-a spus că Armata nemaiamestecându-se în tulburările de stradă, că Jandarmeria nemaifiind sigură în mâinile generalului Bengliu, iar Poliţia fiind cu totul dezarmată, *el* nu mai putea răspunde de ordine câtă vreme căminele erau pline cu studenţi răzvrătiţi — fiecare cămin fiind un focar de dezordine. Regele impresionat, a dat ordin lui Gavrilă să meargă şi să evacueze imediat căminele. Gavrilă a trecut pe la Interne, a informat pe Călinescu despre ordinul pe care-l primise de Sus şi a pornit la treabă. Restul se cunoaşte.

Tot Blumenfeld îmi mai raportează că în cursul zilei de ieri (duminică) au fost vii incidente în toată ţara între gardişti şi reprezentanţii autorităţii. Bătăi şi arestări. În judeţul Constanţa s-a petrecut însă un incident grav de tot. Ordin fusese dat să se împiedice turneul unui camion-automobil încărcat cu gardişti conduşi de Zelea Codreanu, tatăl. În nu mai ştiu ce sat, camionul a fost oprit, şi somat să se înapoieze la Constanţa. Gardiştii au refuzat şi au început să pornească înainte. Ofiţerul de faţă a comandat jandarmilor să facă uz de armă, *dar aceştia au refuzat.* Adus la cunoştinţa Regelui, acest incident l-a impresionat rău de tot.

Maniu a fost la mine. Vede şi el situaţia sub culorile cele mai negre. Crede că singura salvare ar fi reîntoarcerea în constituţionalism şi înscăunarea Partidului Naţional-Ţărănesc, care singur ar putea lupta în alegeri cu Garda de Fier şi să o învingă. Schimbarea ar trebui făcută înainte de alegerile sorocite, căci o a treia campanie electorală în câteva luni n-ar fi posibilă. Maniu crede că şi Regele e foarte îngrijorat, atât de situaţia internă, cât mai ales de cea externă şi că e „împăcat“ cu ideea chemării naţional-ţărăniştilor, dar că nu ştie cum să procedeze ca să nu pară înfrânt (!?). După Maniu, cea mai nimerită procedură ar fi ca

Regele să ceară Casației să judece la 10 februarie contestația Partidului Național-Țărănesc în toată libertatea. Decretele lui Goga anulate, criza s-ar declanșa în mod legal.

După toate aceste premise și după multe alte considerații de ordin politic mai mult sau mai puțin transcendental, Maniu a ajuns la scopul real al vizitei sale. Ar trebui, după dânsul, ca toți șefii de partide să ceară o audiență colectivă Regelui, ca să-i arate că regimul inaugurat prin Guvernul Goga duce țara la pieire, că acest regim trebuie schimbat imediat, și că dacă nu-l schimbă, Suveranul va duce toată răspunderea viitoarelor cataclisme. Dacă Regele n-ar voi să primească pe șefii de partide în audiență colectivă, s-ar putea duce numai unul, să înmâneze Majestății Sale un memoriu semnat de toți. El, Maniu, nu vrea însă să ia inițiativa unor asemena gesturi, fiindcă ar fi destul să le ia el pentru ca liberalii, spre pildă, să refuze să-l urmeze. Participarea Partidului Liberal la aceste demersuri ar fi însă indispensabilă și iată de ce Maniu mă ruga pe mine să le propun, *fără să pomenesc numele lui* (Maniu e tot Maniu!). În afară de aceste demersuri pe care Maniu mă ruga cu insistență să încerc să le pun la cale, dânsul mă mai ruga și cu mai multă insistență încă, să mai fac unul, direct, pe lângă Rege. *Să-i cer audiență și să-i deschid ochii cât mai e timp.* Ca șef de partid, el ar fi făcut-o deja de mult, dacă raporturile cu Regele n-ar fi ce sunt. *Dar e de datoria mea să o fac eu — căci altfel mi-aș încărca conștiința cu un mare păcat* — adăuga dl Maniu ținându-mă de mână.

Am declarat lui Maniu că eram gata să văd pe Dinu Brătianu și să vorbesc cu dânsul, și i-am făgăduit să o fac fără să pomenesc numele lui, deși eram aproape sigur că liberalii nu vor primi nici o propunere care i-ar solidariza cu Garda de Fier, și chiar cu Partidul Național-Țărănesc în care văd o concurență pentru succesiunea actualului Guvern. În ce privea audiența la Rege, a rămas să mă mai gândesc. N-am vrut să intervin pe lângă Suveran în favoarea reintroducerii unui stric constituționalism după ce i-am bătut capul până acum cu un regim de autoritate. Fără să mai adaug că pentru mine nu era nici o plăcere să mai stau de vorbă cu un om care mă înșelase atât de grosolan.

Nu știu pentru ce întâlnirea mea de azi cu Maniu a luat în ochii gazetarilor importanța unui eveniment capital. Mai întâi că nu știu cum s-a aflat, căci eu n-am vorbit nimănui de ea. Probabil că indiscreția s-a făcut de partea lui Maniu. Ieri-seară, azi-dimineață, (chiar pe când Maniu era încă la mine, am fost chemat de două ori) — telefonul n-a încetat să zbârnâie. Ba un reporter de la *Timpul* voia să vină la mine să aștepte „rezultatul"! Ce-și vor fi închipuit oamenii că punem la cale?

Înainte de a mă părăsi, Maniu mi-a spus că primise propunerea lui Averescu (front comun în alegeri) prin P.P. Negulescu, dar că o declinase cu politețe.

Național-țărăniștii nu vor mai încheia pact de neagresiune cu Garda de Fier în viitoarele alegeri. Se vor combate chiar „teoretic" cu înverșunare, dar se vor abține de o parte și de alta de la violențe verbale și fizice. Violențele, le vor rezerva și unii și alții, Guvernului.

Șoneriu vine la mine cu știrea că Guvernul va cădea până miercuri seara (poimâine) din cauza greutăților extrene și financiare. Ar fi aflat-o din anturajul lui Malaxa (bre!). Aceeași știre mi-o aduce și Em. Antonescu, care o ține de la Banca Urbană (Const. Angelescu) și ceva mai târziu Pangal. Controlând toate aceste informații aflu că zvonul a plecat de la *Curentul*, de la Pamfil Șeicaru... A început cu Goga ca cu Tătărescu, al cărui Minister cădea în fiecare săptămână și a ținut patru ani! Să ne amenințe aceeași nenorocire și de astă-dată?

Jora povestește la Club o istorioară de toată nostimada. Ca profesor la Conservatorul de Muzică s-a dus alaltăieri să-și țină cursul. La ușa clasei doi studenți l-au întâmpinat: „Suntem în grevă, domnule profesor!" — „Dar pentru ce?" — „Nu știm!" — „Și cât o să țină greva?" — „Până vom obține satisfacție!" — „Ce satisfacție?" — „Nu știm!" — Fără comentariu, cum spun gazetarii!

---

1 februarie. Greva studenților încetând, căminele s-au redeschis, afară de căminul mediciniștilor care a rămas mai departe închis.

Ziarele de aseară sunt pline de știri senzaționale cu privire la un cartel electoral al Partidului Național-Țărănesc cu noi. Dacă toate știrile politice publicate de ziare nu au o temelie mai solidă ca acestea, apoi desigur că publicul românesc e bine informat. Vizita pe care mi-a făcut-o Maniu ieri i-a înnebunit pe toți.

Azi-dimineață ședința Comitetului Executiv al Partidului Agrar. Îl convocasem în vederea discutării cartelului electoral cu Iunian. Aseară la ora 8 1/2 Iunian a venit însă la mine, nădușit și deprimat prin trei ore de discuții cu netoții lui. Cartelul, pe care el îl dorise *și-l vrea* a fost respins de către fracțiunea basarabeană (moștenită de la Stere) a partidului

său care vrea să încheie cartel numai cu social-democrații (adică cu comuniștii). Iunian era dezolat și furios. „Am impresia că mă duc la căsăpie. Sunt idioți, nu vom lua 2% pe țară. Dar ce să fac? Eu le dau programul, eu cheltuiesc — în alegerile trecute am cheltuit 3 milioane — dar *ei* hotărăsc, și asta se numește democrație".

Retragerea lui Iunian nu m-a tulburat nicidecum. Din conversațiile avute cu prietenii mei în ultimele zile mă convinsesem că acest cartel nu era dorit de nimeni, și probabil că dacă s-ar fi admis în principiu, ai mei l-ar fi anulat cu prilejul discuțiilor de aplicare. Mi-a părut numai rău că hotărârea iunianiștilor mi-a fost adusă atât de târziu la cunoștință, căci n-am mai putut decomanda Comitetul meu Executiv de azi.

Ședința a fost scurtă. Am explicat ce se întâmplase și m-am scuzat că pe planul politic nu pot spune nimic. Oamenii mei au fost foarte mulțumiți afară de dl Puiu Filotti, un încurcă-lume bun de gură dar zevzec, venit în partid odată cu Em. Antonescu — care m-a acoperit de laude dar a declarat că dânsul și câțiva prieteni ai săi au hotărât să-și ia libertatea... ca să se înjuge la alt jug, care îi va duce, cred ei, spre o izbândă mai sigură „a meritelor lor". Le-am urat drum bun. Din nefericire n-a plecat cu ei — încă — și Em. Antonescu, ale cărui palinodii senile au început să mă plictisească.

Nici un cartel electoral nemaifiind „en vue", am rămas singuri, așa încât nu ne vom prezenta în alegeri cu cele 11 puncte pe care ni le-a hărăzit soarta! Vom hotărî mai târziu cui vom da voturile noastre. Să ajungem până acolo!

Regele i-a mai tras un interviu. Da data asta l-a dat unui jidan, lui Steinkopf, reprezentantul lui *Associated Press* care a fost și la mine.

Interviul atacă de la început fără nici o pregătire, chestiunea ovreiască. Vădit, intenția Regleui e să liniștească democrația filosemită americană, dar rezultatul dobândit e exact cel opus. După ce afirmă că nu vor fi pogromuri, că nu vor fi violențe în România împotriva ovreilor, mărturisește *că nu vede care va fi soluția*!! După ce afirmă iarăși că ovreii nu vor fi deportați, adaugă că ar face bine să plece! După ce afirmă că fidelitatea alianțelor și vechilor noastre prietenii e indestructibilă (ce plăcere trebuie să fi făcut aceste declarații la Roma, la Berlin și... lui Cuza!!) încheie textual: „*Un Guvern nou pornit pe o cale nouă* are nevoie de mai mai mult timp decât câteva săptămâni *spre a-și fixa politica*".

Mai bine tăcea.

Plecat de la Geneva cu vagonul și madama, Istrate Micescu s-a oprit pentru o zi la Belgrad. Ca să mai petreacă puțin și Stoiadinovici!

Principesa Iuliana a pus pe lume o fată. Șirul ororilor continuă astfel în fericita Olandă. Femeile urâte sunt cu noroc. De ce n-a fost și Regina noastră Maria urâtă?

Ziarele anunță că s-a hotărât numirea a 150 ajutori de judecători, pentru deblocarea judecătorilor prea încărcați cu revizuirea actelor ovreilor de cetățenie. În realitate acești ajutori de judecători sunt numiți în vederea alegerilor și vor fi desemnați dintre creaturile regimului, gata să săvârșească orice fraudă sau porcărie electorală.

Și corpul arhitecților s-a hotărât să excludă pe toți evreii din exercițiul meseriei. Față de avântul de nebunie care suflă, oamenii cu scaun la cap se întreabă unde vrea să ajungă Guvernul? Căci de trimis pe ovrei aiurea, neputând fi vorba — cum vor mai putea ei să-și mai câștige o pâine? Va ajunge Statul să-i întrețină ca pe niște șomeri?

Generalul Antonescu e supărat și amenință cu demisia. Se spune că s-ar fi prezentat la Rege cu două decrete: unul prin care se lua comanda Corpului II generalului Argeșanu, altul prin care generalul Glatz era mutat la Bălți. Regele mirat a întrebat pentru ce — întrebare la care Antonescu ar fi răspuns că n-avea încredere în Argeșanu, și că Glatz era fiu de străin și nu putea fi lăsat prea aproape de secretele Armatei. Regele, care ține și la Argeșanu și la Glatz, a refuzat să semneze decretele și le-a pus în sertar. *Inde irae* arțăgosului ministru de Război.

Persoane bine informate pretind a ști că un număr destul de important de generali ar fi adus la cunoștința Regelui intenția lor de a demisiona, fiindcă nu pot lucra cu Antonescu.

Între Goga și Cuza a izbucnit conflict mare pe chestia stabilirii listelor de candidatură. Cuza vrea numai de-ai lui, vechi devotați ai crezului antisemit, ca să ajungă la o Cameră „de revoluție socială" și să voteze „marile legiuiri" pe care le-a visat o viață. Goga vrea naturalmente exact contrariul. Cuza e încăpățânat...

Vizita lui Maniu la mine de luni a fost așteptată cu oarecare înfrigurare și de prietenii mei politici și de național-țărăniști. Și unii și alții

aşteptau ca din această întrevedere să rezulte un cartel electoral, şi mai mult chiar, o fuziune sau o îndrumnare spre fuziune. Faptul că n-a ieşit nimic, i-a decepţionat. Naţional-ţărăniştii socotesc într-adevăr că o alianţă cu mine ar servi de contrapondere lui Maniu şi i-ar apropia de Rege(!!) iar o bună parte[1] din ai mei, socotind că luptăm în zadar singuri şi în dorinţa de a se agrega unui partid mare, ar voi ca acest partid să fie cel naţional-ţărănesc. Radian şi Em. Antonescu trăseseră, din conversaţiile lor cu fruntaşii naţional-ţărănişti, concluzia că o fuziune cu noi era într-adevăr dorită şi că la prima întrevedere dintre Maniu şi mine bazele unei asemenea fuziuni vor fi puse. Se vede însă că Maniu e tot atât de puţin hotărât *în fond* ca şi mine pentru fuziune, căci nu mi-a făcut nici o aluzie la aşa ceva, şi bineînţeles că nu i-am făcut nici eu.

Radian nu s-a lăsat însă, şi azi a fost la Maniu cu care a avut o lungă convorbire asupra *chestiunii*. Maniu s-a arătat faţă de Radian nu numai dispus, dar şi încântat la ideea unui cartel (deşi Partidul Naţional-Ţărănesc nu face cartel cu nimeni) sau unei fuziuni „cu dl Argetoianu, acest eminent om de Stat, cu care am fost totdeauna *prieten* şi cu care mă înţeleg atât de bine". Dacă la ultima noastră întâlnire n-a atins această chestiune, e fiindcă n-am atins-o nici eu, şi n-a ştiut dacă îmi convenea sau nu să o aducem în discuţie. „Vezi dragule, a continuat Maniu către Radian, eu nu ştiu dacă dl Argetoianu vrea să colaboreze cu noi, *cum* vrea să colaboreze. Dacă vrea o fuziune, noi cu dragă inimă o primim. Dacă vrea un cartel, fie şi un cartel. Dar poate că preferă să rămână independent, cu partidul d-sale, şi să colaborăm numai împreună. Şi asta ne convine de minune, şi ar fi poate cea mai bună formulă, căci ajutorul pe care dl Argetoianu ni l-ar putea da în asemenea condiţii ar fi mult mai mare".

Radian a venit să-mi povestească conversaţia lui cu Maniu, şi i-am mărturisit, că, *dacă m-aş hotărî să fac politică alături de Partidul Naţional-Ţărănesc, aceasta ar fi singura formulă care mi-ar conveni.*

Până acum nu m-am hotărât însă să fac politică alături de un partid de masă, deşi nu mai am nici o nădejde că s-ar mai putea face ceva în afară de ele. Va trebui însă să iau în curând o hotărâre.

Un prieten care a stat de vorbă cu Ghelmegeanu şi cu Andrei, i-a părăsit cu convingerea că în Partidul Naţional-Ţărănesc se pregăteşte o răfuială pentru după alegeri. Ramura ţărănistă e tare nemulţumită îm-

[1] Altă parte ar vrea să ne apropiem de liberali.

potriva intransigenței lui Maniu și acesta va fi atacat viguros. O debarcare a lui din șefia partidului nu e exclusă.

---

2 februarie. Vine Columna! *Universul* anunță cum copia Columnei Traiane din Roma, sau mai exact a baso-reliefurilor acestei columne, turnată în bronz e pe punctul de a sosi în țară. Până să vină, a sosit fragmentul de piatră cu o inscripție votivă, dezgropat în Forul lui Traian și oferit de Municipiul Romei „pelerinilor români" aduși acum câteva săptămâni de Manoilescu. Se zice că blocul de piatră va fi așezat pe una din piețele noastre.

Cei 6 studenți din Iași acuzați de atentatul împotriva rectorului Bratu au fost achitați ieri, la Brașov. Așa încât Bratu rămâne fără nici o compensație, nici măcar de ordin sentimental, pentru urechea tăiată.

În Senatul american, senatorul Hamilton-Fish (probabil un Fischer ovrei) a adus chestiunea persecutărilor ovreimii din România. Secretarul de Stat Hull a declarat că Statele Unite nu se pot amesteca în afacerile unui Stat străin și în cazul României cu atât mai puțin cu cât Senatul american n-a ratificat tratatul pentru protecția minorităților.

La Geneva, după plecarea „așilor" sindrofia S.D.N.-ului a continuat să se întrunească în searbede ședințe de malahie subsolidară, cu Paul Boncour și Ghiță Cruțescu ca vedete. Bani aruncați pe fereastră.

Pe drum de la Geneva la București dom' Istrate della Micesco s-a oprit la Belgrad, a depus o coroană la Prințul Paul, a dejunat cu soldatul necunoscut și a încasat un cordon. Mâine vom avea fericirea să-l avem iarăși între noi. E ciudat că despre o vizită la Berlin sau la Roma nu se vorbește. La Roma merge Manoilescu...

Raportul Van Zeeland cu propuneri pentru fericirea lumii a fost luat în discuția Camerei Comunelor. Toate soluțiile lui Van Zeeland se bazează pe restabilirea unui etalon comun al valorilor. Asta o știe toată lumea; chestia era, cum? Chamberlain a acoperit pe Van Zeeland cu flori, dar a înmormântat raportul său, declarând concluziile lui ca greu de pus în practică.

Goga (Tavi) dă un interviu ziarului *Berliner Tagblatt*, în care afirmă și el fidelitatea actualului Guvern față de tratatele existente și în

schimb, ca să facă şi nemţilor puţină plăcere, declară război *ideologic* Rusiei Sovietice... Bine că e numai ideologic, căci pe acest teren, cu ajutorul lui Tilică Ioanid, suntem siguri de izbândă!

O mică plăcere şi pentru generalul Antonescu: Regele a semnat decretul prin care colonelul Dobre a fost înaintat general de brigadă. E acelaşi colonel Dobre pe care Regele a refuzat să-l facă subsecretar de Stat la Armament. Îl va face poate acum că *a ajuns* general!

În *Viitorul,* liberalii iau pe faţă atitudine împotriva Gărzii de Fier, pe care o declară *periculoasă.* Abia acum şi-au dat seamă de acest lucru? Dar patru ani de zile, la Guvern, ce au făcut?

Se zice că Dinu Brătianu va lua iniţiativa unui front în alegeri împotriva Gărzii, şi că în acest scop va trimite o circulară tuturor şefilor de partide, în afară de Partidul „Totul pentru Ţară", bineînţeles!

La 20 februarie am adunarea generală a Jockey-Clubului. Printre membrii de onoare ai clubului figurează şi Prinţul Nicolae, devenit în cursul acestui an social Nicolae Brana şi exclus din Familia Regală. Am rugat pe Flondor, mareşalul Curţii, să întrebe pe Majestatea Sa, Preşedintele nostru, dacă e de părere să scoatem numele Prinţului din Anuar, sau să-l menţinem. După zece zile — se vede că Majestatea Sa s-a trudit — Flondor mi-a adus răspunsul. Părerea Regelui e că Nicolae nu mai poate figura printre membrii de onoare ca Principe deoarece a pierdut calitatea de membru al Familie Regale şi pe cale de consecinţă toate situaţiunile legate de această situaţie. Dar Regele crede că ar fi bine să fie menţinut ca membru ordinar (adică „permanent") al Clubului sub numele de Nicolae Brana!! Am însărcinat pe Flondor să spună Regelui că înscrierea d-lui Nicolae Brana printre membrii permanenţi ai Clubului nu este atât de simplă, căci după statutele Societăţii, aceşti membri trebuiesc „balotaţi" în anumite forme. Chiar dacă, în mod excepţional, am admite posibilitatea proclamării fostului Principe ca membru permanent printr-un vot al Adunării Generale, tot mai rămâne chestiunea *consimţământului său.*

Flondor mi-a propus să-mi trimită pe colonelul Manolescu, procuratorul Prinţului Brana, ca să vorbesc cu el despre această chestiune. Regele doreşte să scoatem şi portretul Prinţului din salonul rezervat membrilor Familiei Regale, dar să-l punem într-altul, şi fără coroana deasupra cadrului. Uf!

Regina iar nu e bine. Nu se prea vorbește de starea ei, dar nu merge. De unde trebuia să plece la Meran, s-au adus aci mai mulți specialiști din străinătate și mai multe consultații au avut loc la căpătâiul bolnavei. Regina ar fi extrem de deprimată. Cred și eu!

De azi-dimineață zvonurile de schimbare de Guvern s-au întețit în așa fel încât aproape m-au impresionat și pe mine. Ce nu se spune! Ba că Armand Călinescu a făcut un raport Regelui prin care mărturisește că Guvernul nu poate reuși în alegeri, ba că Thierry a fost la Rege chiar în seara în care a sosit de la Paris și a stat două ore, ba că comandanții de Corpuri de Armată au raportat că aproape toate regimentele sunt contaminate de gardism, și câte și mai câte.

Mai toate zvonurile pornesc de la vaidiști. Costică Angelescu afirmă că *știe* (fără să spună de unde) că Guvernul cade. Vaidiștii spun că pentru succesiune formulele ar fi două: sau un Guvern de uniune națională compus din reprezentanții, sau chiar șefii tuturor partidelor, sub președinția lui Vaida — sau Guvern de dictatură militară sub generalul Antonescu. Și un Guvern și altul fără alegeri și fără Parlament. Noul Guvern ar avea misiunea unei redresări morale prin stârpirea abuzurilor întronate de regimul de partid (și Guvernul acesta ar fi totuși compus din reprezentanții partidelor?) și ar dura cât ar fi necesar pentru calmarea spiritelor și demonetizarea Gărzii de Fier.

Și averescanii răspândesc zvonuri de criză, brodând bineînțeles în jurul personalității lui Averescu. Generalul Antonescu ar fi stat ieri două ceasuri închis cu mareșalul...

La liberali, la țărăniști, pretutindeni neliniște mare. Radian pretinde că aceeași neliniște e și în lagărul guvernamental.

Tratativele dintre Guvern și Averescu au fost rupte. Deocamdată atât pare adevărat, și e puțin.

Cu privire la incidentul de vinerea trecută, cu Comisarul Regal care ar fi refuzat să facă somațiile legale, ancheta a dovedit că, cazul n-a fost atât de grav cum a părut la primul moment. Lucrurile s-au întâmplat așa: Călinescu și Gavrilă Marinescu, cel dintâi de frică, cel din urmă din șmecherie n-au vrut să apară la fața locului unde au trimis un chestor. Acesta a cerut la un moment Comisarului Regal să facă somațiile, iar Comisarul a cerut ca ministrul sau prefectul de poliție să vină să vadă cum stau lucrurile care, lui, nu-i păreau atât de grave. Chestorul s-a repezit la telefon și a telefonat „că Comisarul Regal *refuză* să facă so-

mațiile". Fără altă cercetare, cei de sus s-au alaramt, au raportat numaidecât la Palat etc., în fine au făcut tot tămbălăul pe care l-au făcut!

Comisarul Regal a fost pus în libertate, scos din urmărire și toată afacerea a fost cocoloșită.

Gurănescu, în treacăt prin București, a venit să mă vadă ca să-mi exprime părerea lui de rău că n-am putut să mă opresc la dânsul la Viena din cauza gutei care mi-a zădărnicit acum trei săptămâni călătoria. Gurănescu era impresionat de dezordinea care domnește la Externe, de când s-a înscăunat noul regim. Se pregătește o mișcare mare în diplomație. Până acum, sigură e numai numirea lui Radu Crutescu la Moscova, în locul lui Ciuntu, rechemat (s-a cerut agrementul).

Gurănescu mi-a mai spus că chestiunea cu Ambasada la Varșovia nu e încă de tot sigură. Arcizewski împinge grozav să se facă, fiindcă Bucureștii ar fi singura Ambasadă în care ar fi primit cu nevastă-sa. Varșovia i-a pus într-adevăr condiție, dacă vrea să fie numit aiurea, să se despartă de biata Natașa, bețivă simpatică dar scandaloasă. Și el nu se îndură să o facă... Gurănescu a aflat chestiunea cu Natașa de la colegul său polonez de la Viena.

---

3 februarie. Forurile geneveze prezintă bilanțul sesiunii Consiliului S.D.N. încheiată ieri, în modul următor:

„Consiliul a votat în ce privește China o rezoluție care dovedește că competența Ligii în acest tragic conflict rămâne întreagă(!!?), și înnoind și întărind în același timp într-o anumită măsură (!) blamul pe care l-a dat în octombrie trecut, agresorului(!)"

Adică zero.

„Comitetul de 28 a făcut să se înțeleagă, cu hotărâre(!), că o reformă a pactului ar fi deocamdată inoportună".

Adică alt zero.

„Imperiul Italian al Etiopiei n-a fost recunoscut de Ligă".

Un al treilea zero.

„Societatea Națiunilor a știut să concilieze obligațiile sale față de minorități cu considerația pe care o datorează intereselor unuia din membrii ei cei mai vechi și mai credincioși, România".

Un al patrulea zero.

„În fine, s-au pregătit (!) câteva mari anchete economice și financiare, care vor putea să se extindă(!) și asupra țărilor din afara ligii, fără ca aceasta să renunțe la prerogativele ei(?) în acest domeniu".

Un ultim zero!

Şi după această frumoasă colecţie de nule, sedenistul nostru vine cu neaşteptata şi hazlia următoare concluzie:

„Despre rezultatele sesiunilor, se poate spune *aşadar*, că Societatea Naţiunilor n-a cedat asupra nici unuia din punctele esenţiale, *trasând* în acelaşi timp un program de lucru pentru sesiunile viitoare".

Frumos, nu?

Micescu, ilustrul Micescu, marele Micescu cu duh şi cu cioc s-a înapoiat triumfător, Micescus Helveticus, de la Liga Naţiunilor. De la graniţă, gazetarilor care veniseră să-l iscodească le-a declarat ritos „că înainte de a face raportul său Regelui" nu va spune o vorbă. Şi imediat a început să vorbească. A vorbit despre cei doi mari inamici, cu care a avut să se lupte la Geneva: Saint-Moritzul[1] şi Garda de Fier[2]; a vorbit despre cavalerismul ungurilor, despre „înţelegerea" lui Eden şi a lui Delbos, despre „independenţa" României recâştigată, despre ovrei, despre creştini, despre franţuzi, despre sârbi, despre italieni, despre... dar despre ce n-a vorbit?

La gară la Bucureşti a fost primit cu alai de întreg Guvernul. Au fost mari greutăţi însă cu bătrânul Cuza ca să-l aducă şi pe el. „Bine, bine — a declarat neînduplecatul antisemit în cele din urmă — dar gara e gară, Geneva Genevă şi zidanii zidani!" Fiu-său, Gheorghe boul, n-a putut fi înduplecat să iasă înaintea lui Micescu genevezul.

Azi mare Consiliu de Miniştrii. Expunerea lui Micescu, discuţie şi eventuală înţelegere sau ruptură cu Cuza pe chestiunea candidaturilor etc. etc. Soarta Guvernului se va decide.

Ieri au fost mari devastări la Moineşti. Casele şi prăvăliile ovreilor au fost făcute harcea-parcea. Bătăi şi la Cernăuţi, încasate tot de jidani.

La Zalău, în schimb, guvernamentalii au încercat zadarnic să ţină o întrunire publică. Au venit gardiştii, cu un preot în frunte şi le-au furat publicul.

Victor Slăvescu îmi spune azi-dimineaţă că a auzit foarte serios despre un Guvern prezidat de Averescu, cu mine la Externe, cu general An-

[1] Adică Titulescu.

[2] Garda de Fier ajunsă mare putere la Geneva? iată ceva nou. Să felicităm pe Zelea Codreanu.

tonescu la Război, şi cu Gavrilă Marinescu la Interne. Aceasta este curată fantezie.

Ceea ce nu e fantezie însă este informaţia pe care mi-o aduc oamenii mei că în Ardeal se răspândesc afişe ilustrate care reprezintă pe Armand Călinescu dansând cu d-na Lupescu şi pe d-na Călinescu dansând cu... Kaufmann! Până la ce grad de tâmpenie şi de înjosire a ajuns propaganda noastră politică!

Zvonurile de criză continuă şi azi, cu aceeaşi intensitate ca ieri. Eu mi-am cumpărat „Amintirile" lui Creangă pe care nu le citisem încă, şi petrec cu ele.

Avut azi pe Sir Reginald Hoare la dejun. L-am întrebat cum se simţea sub noul nostru regim: „Pas très content", a fost răspunsul său după un moment de gândire. Ceea ce-l plictisea mai mult era că nu vedea ce ar putea face *ei* (adică dânsul şi ministrul Franţei) în momentul de faţă. Orice presiune din partea lor ar fi, după dânsul (şi probabil că în această afirmaţie nu face decât să urmeze instrucţiunile Londrei) o greşeală. Schimbarea actualului regim nu trebuie să pară impusă de străinătate, căci o schimbare în asemenea condiţii ar înteţi mişcarea extremistă naţionalistă. „Şi pe urmă, e voiajul la Londra — a continuat Sir Reginald — care *trebuie* să aibă loc. Evident că nu va mai fi *ce ar fi trebuit să fie,* dar cred că trebuie să aibă loc, nu numai fiindcă Regele Carol ţine numaidecât să-l facă, dar şi fiindcă altfel *ar înnebuni de tot prietenii noştri francezi, care deja aşa aproape nu mai sunt de domolit!"*

Concluzia ministrului Angliei a fost că schimbarea trebuie să vină de la Rege, dar că îşi da seama cât de greu trebuie să vină, chiar unui Rege, să recunoască că a făcut o prostie. Din toată atitudinea diplomatului englez reieşea o totală nepricepere a nebuniilor noastre şi o vădită ostilitate împotriva Guvernului actual.

---

4 februarie. Se vede că Popeştele Stelian a dat pe fundul băltoacei sale peste un soi de iarbă a bunului simţ căci de câtva timp scrie sau pune să scrie în *Universul* articole bine cumpănite.

În numărul de azi semnalează sub titlul sugestiv de „Încurcătura limbilor" haosul în care se zbate politica noastră externă de la înscăunarea actualului Guvern. Un ministru e cu ochii spre Paris-Londra, altul spre Berlin-Roma. Ba uneori acelaşi ministru se îndreaptă cu un ochi spre Berlin sau spre Roma, şi cu altul spre Paris şi spre Londra. Şi *Universul* citează următoarele două declaraţii contradictorii, făcute de către

ministrul de Extrene și de către președintele Consiliului, în interviurile pe care le-au dat acum în urmă.

Dl Micescu a spus:

„În clipe grele pentru politica noastră externă, să faci o declarație în care să spui că vei încheia alianțe cu dușmanii de ieri, este după mine o trădare de neam".

Iar dl Goga:

„Dorim să încheiem un pact de amiciție cu Germania".

Echivocul ar trebui să înceteze, încheie cu drept cuvânt, dl Stelian. Numai că echivocul e o însușire congenitală și ireductibilă a Guvernului Goga, născut din haos și în haos.

Regele Carol a dăruit Universității din Napoli o colecție complectă a volumelor editate de către Fundațiile Regale. Ziarele italiene exultă față de această manifestare regească. Napolitanii obișnuiți cu macaroane, n-au mai văzut se vede cărți. În tot cazul cărți românești!

Un act de xenofobie stupidă: în *Universul*, două coloane sunt pline de numele meseriașilor și specialiștilor străini cărora s-a refuzat biletul de mai departe liberă petrecere în țară. Ceva mai tâmpit nu poate fi, fiindcă de la acești străini românii noștri învățau ceva. Și nici mai laș, căci asemenea hotărâri dovedesc plecarea autorităților față de un curent nesănătos dar puternic.

Fierberea politică pricinuită de greutățile electorale ale Guvernului continuă. În Consiliul de Miniștri de ieri trebuia să se spargă cel puțin buba între gardiști și cuziști. După comunicatul dat, care nu vorbește decât de expunerea lui Micescu, pare că nici măcar această chestiune nu s-a elucidat.

Alecu Rioșanu urmând să-și închirieze casa din str. Academiei Ministerului de Interne, prietenul său generalul Antonescu i-a spus alaltăieri-seară: „Alecule, grăbește-te și o închiriază, căci poate poimâine să fie alt ministru la Interne..."

Alexandru Cantacuzino, care vine din provincie *e înspăimântat* de curentul pe care l-a găsit pentru Garda de Fier. Îi e frică și lui că „ideia" să nu fie copleșită de tâmpenia și lăcomia maselor.

Inginerul Petre Carp, fiul lui Ion Carp (ministru plenipotențiar) și nepotul lui P.P. Carp, a fost arestat alaltăieri. Motivul arestării se ține

secret. Petre Carp a fost până acum câteva zile întrebuințat la I.A.R. de unde a fost brusc concediat, așa încât mirarea tuturor celor care l-au cunoscut e mare. Se vorbește de tot felul de lucruri...

Guvernul „de autoritate" Goga, în loc să oprească puzderia de foi de șantaj să se înmulțească, a permis apariția unei serii de noi ziare. Printre ele, *Răsăritul*, scos de dr Ilie Rădulescu escrocul de la *Porunca Vremii*, face pe independentul dar în realitate e la ordinul lui Goga, cel puțin cât va fi prim-ministru — iar *Semnalul* nu e decât camuflajul *Adevărului* suspendat. Ca să nu-și mărturisească legăturile, liberalii l-au pus să-i înjure — dar în fruntea lui sunt Totu și Orășanu, redactori de la *Viitorul*!

---

5 februarie. Alaltăieri-seară a fost o sângeroasă ciocnire la Ploiești între legionari și trupă. Învălmășeala a durat mai multe ore. În ziare, nici ieri, nici azi, nu a transpirat nimic. După versiunea Ministerului de Interne ciocnirea a fost foarte serioasă, s-ar fi tras de o parte și de alta și ar fi mai mulți morți și răniți. După versiunea Gărzii de Fier, legionarii n-au tras nici un foc, *dar conform instrucțiunilor generale primite* s-au repezit asupra baionetelor întinse ca să rupă rândurile soldaților — pe care le-au și rupt — și cu acest prilej mai mulți din ei au fost răniți.

Ciocnirea de la Ploiești a impresionat adânc sferele guvernamentale, de aceea s-a și ținut secretă.

• Ostrovski a plecat. La gară n-a fost multă lume. Turcul, și câțiva de la Externe, ținuți la anumite corvezi prin funcțiile lor. Înainte de a pleca, a telefonat lui Victor Antonescu să-și ia încă odată rămas bun de la dânsul. „Poate că-ți vorbesc pentru ultima oară!" Și lui Antonescu i s-a părut că vocea lui tremurândă a mai îngânat: „Săraca biata fetița mea!" Cum se întoarce roata...

Garda de Fier se organizează ca un Stat în Stat. După „Corpul Moța și Marin", un fel de S.S. valah, după atâtea alte formațiuni politice, sociale și gospodărești, Căpitanul mai înființează pe ziua de ieri „Corpul foștilor militari" compus din foștii ofițeri, plutonieri și subofițeri înscriși în Mișcarea Legionară. În curând o să avem profesori legionari, magistrați legionari, popi legionari și escroci legionari. Popii și escrocii ar putea forma un singur Corp.

În Germania mari schimbări în conducerea Guvernului. Mareşalul Blomberg a fost pus la pensie, Neurath a fost înlocuit prin Ribbentrop la Ministerul de Externe; generalul Fritsch, comandandul Forţelor de uscat a fost înlocuit şi el, iar Göring a fost numit mareşal. Hitler a luat comanda supremă a tuturor forţelor de pământ, în aer şi pe mare, delegând drepturile sale celor care vor exercita comanda efectiv.

Această mare bulversare a comandamentelor supreme şi a direcţiei politicii externe e oficial justificată prin starea „sănătăţii" lui Blomberg, lui Fritsch şi lui Neurath dar îndărătul acestui pretext trebuie să mai fie ceva...

Micescu polemizează şi îi dă înainte cu interviurile. A mai dat unul în care *explică* ce a vorbit de „cei de la St. Moritz" şi de Garda de Fier cum a vorbit. Despre „cei de la St. Moritz" afirmă că are *dovada scrisă* că lor se datoreşte că chestiunea minorităţilor n-a fost reglată deja din 1935, în momentul intervenţiei Poloniei în favoarea noastră. Întrucât priveşte Garda de Fier, o ia „d-a capo" cu axa Berlin–Roma.

Un ministru de Externe ar face mai bine să tacă. Dar probabil că dl Micescu nu ştie ce „e aia", un ministru de Extrene. Să ne aşteptăm, pe axa Berlin–Roma, la o polemică interesantă între Excelenţa Sa şi Excelenţa Sa A.C. Cuza.

Blumenfeld îmi aduce o serie de veşti senzaţionale. Regele a primit aseară pe Corneliu Zelea Codreanu — chemat — într-o lungă audienţă, de la ora 7 la ora 8 1/2. Nae Ionescu ar fi povestit lui Vaida cum a decurs audienţa. Regele ar fi început prin a întreba pe dl Căpitan: „Spune-mi şi mie ce vrei, Codrean?" — „*Nimic*, Sire, şi chiar dacă mi-ai oferi Guvernul l-aş refuza că nu sunt gata. N-am nici programul făcut nici oameni pregătiţi. Am vreme!" Conversaţia a continuat asupra situaţiei politice. Codreanu a arătat Regelui ce mare greşeală a făcut cu Guvernul Goga. Şi dânsul e extremist şi radical şi antisemit, dar nu poate să-şi închipuiască cum reforme ca cele pe care le mângâie în gând, ar putea fi realizate bătând din palme. Chestiunea ovreiască mai ales n-ar putea fi rezolvată decât în 20–30 de ani, şi în înţelegere cu alte ţări, prin eliminări succesive. Cum se pot înlocui ovreii dintr-o zi pe alta, în activitatea în care s-au specializat? Cu cine îi înlocuieşti? Această înlocuire trebuie lung pregătită. „Guvernul Goga a adus violenţa şi anarhia în mijlocul nostru — a încheiat Zelea — şi trebuie schimbat numaidecât". După care a recomandat Regelui un Guvern de concentrare, prezidat de

Vaida. Unui asemenea Guvern, Garda n-ar face nici o dificultate *timp de trei ani*. Regele s-ar fi sculat încântat de pe scaunul său, ar fi sărutat pe Zelea şi i-ar fi spus: „Aşa am să fac!" ·

— Zice Nae Ionescu...

Blumenfeld îmi mai povesteşte, că în legătură sau nu cu această audienţă şi cu acest plan, Vaida, Malaxa şi Gavrilă Marinescu au luat contact şi au avut deja mai multe conciliabule. Vaida, care ar lua preşedinţia Consiliului, ar fi declarat că s-ar face forte să aducă pe Maniu pocăit la Ministerul Justiţiei, şi încă un ţărănist sau doi, în tot cazul pe Mihalache; pe liberali la două-trei Ministere, pe mine (eu nu ştiu nimic!) la Agricultură, pe Mironescu la Externe, pe Iunian nu mai ştiu unde! Costică Angelescu ar lua Finanţele, iar pentru Război, se fac sforţări pe lângă Averescu ca să primească. Blumenfeld era foarte emoţionat: „Domnule Argetoianu, nu e o simplă informaţie de duzină pe care v-o dau, *e foarte serios lucru*, Regele prepară Guvernul pe care vi-l spun! Malaxa şi Gavrilă sunt agenţii lui! Astăzi va fi chemat la Palat Mihalache, veţi vedea..." Din acest Guvern de concentrare n-ar face parte nimeni din Guvernul actual...

Să o vedem şi pe asta! *Am şi eu impresia că se pregăteşte ceva.* Pe de altă parte însă, Goga va vorbi diseară la Radio, cu ţara, de sus — şi toţi ai Guvernului se pregătesc de alegeri!

A fost devastat şi Adjudul. În Bacău a fost bătut „măr" Cancicov, iar lui Poltzer care era cu dânsul, „lăncierii" cuzişti i-au rupt două coaste.

Afacerea Carp va deveni oare un fel de afacere Dreyfus românească? Gioni Carp şi nevastă-sa au fost la mine şi mi-au explicat cum s-au întâmplat lucrurile. N-a fost vorba de examinarea şi de recepţia unui model nou de motor de către fabrica I.A.R. Motorul, construit de Carp, şi socotit ca unul din cele mai bune din câte există, aparţine de mult fabricii. Acum în urmă s-au comandat avioane în Italia: tot se face acolo, afară de motor care se construieşte la Braşov (şi e tocmai modelul Carp) şi se trimite la Milano unde se adaptează fuselajului. Avioanele trebuiesc predate într-un anumit termen, dar acest termen este în legătură cu termenul de predare al motoarelor. S-a dovedit însă că motoarele fabricate nu corespund tocmai caietului de sarcini, cu privire la consumarea uleiului. Defect minimal şi *birocratic,* cunoscută fiind tâmpenia cu care se alcătuiesc caietele de sarcini de către birourile noastre, care nu ţin seamă de necesităţile practice şi vor totdeauna să dea dova-

dă de erudiţie tehnică... Carp *a prevenit prin scrisoare* fabrica italiană de defectul motoarelor, şi s-a angajat să-l repare la înapoierea avioanelor în ţară, dar *ca să nu aibă plictiseli* şi convins că era urgenţă să se trimită *cât mai iute* motoarele în Italia, a trucat experimentarea lor pe masa de încercări...

Procedeu blamabil, dar în nici un caz crimă sau delict. Motoarele au fost încercate în serie, şi expediate. După câteva încercări a plecat şi Carp în Italia. În lipsa lui a fost înlocuit ca *director tehnic* prin colonelul Pop. Când s-a întors la Bucureşti i s-a oferit locul de *consilier tehnic,* tot la I.A.R. Dacă era un criminal, cum i s-a oferit acest loc?

Realitatea este că Carp era la cuţite cu militarii. Aviatorii noştri nu-i puteau ierta tot ce a făcut pentru I.A.R. şi faptul că graţie lui fabrica *mergea*. Fabricaţia românească nu le convine; visul lor e să rămână *la comenzile în străinătate cu mănoasele lor şperţuri*. Străduinţa lor e să distrugă I.A.R.-ul şi tot ce-i desparte de samsarii străini. Mai sunt şi banii lui Lazar-Weiller cu „Gnomul" şi cu Cosăcescu-l lui... Mai e şi ura lui Irimescu împotriva lui Caranfil, concurentul, legat de Carp prin cunoscută prietenie...

Ministerul Aerului după ce a lăsat să apese asupra lui Carp, timp de 2 zile, *toate bănuielile* (până şi pe cea de înaltă trădare), dă astăzi *un comunicat oficial,* în care afirmă că tânărul inginer e *vinovat de fraude*[1], deşi Justiţia nu s-a pronunţat încă! Gravitatea acestei încercări de a *prejudeca* cazul e cu atât mai condamnabilă cu cât „Justiţia" sesizată e cea militară, atât Braşovul cât şi Bucureştiul fiind sub stare de asediu.

Afacerea va avea urmări.

---

6 februarie. *Universul* de azi pune la punct „marea victorie" repurtată de dl Micescu la Geneva şi arată că laudele aduse ministrului nostru de Externe sunt cel puţin exagerate. Contra cui, întreabă *Universul,* s-a repurtat victoria? Contra petiţionarilor evrei? Ridicol. Contra aliaţilor noştri? Şi mai ridicol. La urma urmelor victoria se reduce la normala aplicare a Statutelor S.D.N. de către dl Avenol, Secretarul General al Ligii!

Cum se scrie Istoria:

---

[1] Pe româneşte, când se vorbeşte de fraude se înţelege furt de bani. Ori de aşa ceva nici măcar nu poate fi vorba. Încă o dovadă că se caută crearea unei atmosfere speciale în jurul afacerii înscenate.

Ziarul iugoslav *Samuprava* vorbește de evenimentele din România și arată importanța alegerilor din România în martie, *când corpul electoral va avea să se pronunțe în toată libertatea între politica de dreapta și cea de stânga!!!*

Fermentul corupător:

D. Grozdea a demisionat din partidul averescan, și tot comitetul său (culoarea de Negru) l-a urmat. A se nota că Grozdea e sau a fost până acum un om foarte cumsecade.

Solicitat acum câtva timp (înainte de declanșarea fripturismului) să intre în alt partid, a răspuns că oricare ar fi situația politică, un sentiment de elementară cinste îl împiedică să se despartă de mareșal până ce acesta nu va fi dizolvat partidul său...

Ieri-seară la Radio, Goga a citit o dare de seamă „despre o lună de guvernare" și după el Hodoș „Manifestul către țară", în vederea alegerilor, semnat de toți miniștrii. Ziarele de azi-dimineață publică ambele trei peltele. N-am ascultat și n-am citit nici una din ele. Sunt lecturi care întrec puterile omenești.

Printr-un simplu decret apărut ieri-dimineață s-a etatizat Cooperația. Astfel Cooperația a încetat de a fi Cooperația. Stan Ghițescu ministru, era deja ceva surprinzător — dar Stan Ghițescu legislator, iată ce întrece orice așteptare! Pentru această crimă, domnule Goga, vei muri în spasme, fără mila nimănui la căpătâi!

Ieri-seară alegerea lui Emil Otulescu la Jockey-Club. Voiam cu tot dinadinsul să treacă, și a trecut. Dar de la alegerea lui Jean Duca n-am trecut prin așa sudori. E ciudat cum acest om foarte cumsecade a știut să-și adune o formidabilă colecție de antipatii.

Ape mari, pretutindeni, dar mai ales la Dunăre. De la Brăila în jos inundații cum n-au fost de mult. Mai ales spre Ghecet (peste drum de Brăila) și la Vâlcov. Au pierit oameni și vite cu duiumul. Și de la Breasta mi se scrie că toate apele s-au revărsat. Așa un februarie de moină, mai rar.

Fost ieri la Dinu Brătianu, ca urmare la conversația avută lunea trecută cu Maniu. Am început prin a lămuri cu dânsul o chestiune personală. Într-o vizită pe care mi-o făcuse Victor Slăvescu acum vreo zece

zile, vorbind de situaţia extrem de periculoasă în care ne aflăm, mi-am exprimat părerea că toţi oamenii de bine din această ţară ar trebui să-şi dea mâna ca să mai salveze ce era de salvat. Slăvescu a interpretat fraza ca „o deschidere" pentru a reveni în Partidul Liberal şi s-a dus să vorbească cu Dinu Brătianu. Acum trei zile a venit să-mi spună că Dinu Brătianu a făcut elogiile mele, şi i-a spus că trimisesem deja pe Pangal să vorbească despre acest lucru cu Tătărescu şi că el nu pricepea, date fiind raporturile noastre şi că ne cunoaştem din copilărie, *de ce nu iau contact direct cu dânsul*, şi că în tot cazul trebuia întâi *mistuită* fuziunea cu Gheorghe Brătianu înainte de a încerca una nouă. Or, eu n-am însărcinat niciodată pe Pangal cu nici o misiune pe lângă Tătărescu sau pe lângă altcineva din Partidul Liberal. Nici pe Pangal, nici pe altul. În schimb au venit la mine nenumăraţi emisari *din partea* Partidului Liberal, ce e drept nuanţa Tătărescu. A venit acum în urmă Blumenfeld, cu misiunea directă din partea acestuia; a venit Şoneriu din partea lui Franasovici şi a aceluiaşi Tătărescu şi mi-a propus şi Gh. Brătianu înainte şi după împăcarea lui cu Dinu să fac acelaşi pas ca dânsul. Tuturor le-am răspuns evaziv, aşa încât să nu-i supăr, ca să las poarta deschisă pentru o colaborare, căci în ce privea o fuziune *ea îmi părea şi-mi pare aproape imposibilă.* Nu sunt eu făcut pentru disciplina de partid, şi în general pentru politică şi pentru bucătăria ei nu mai am nici o aplecare.

Chemat la mine, Pangal mi-a dat cuvântul său de onoare că n-a făcut nici un demers pe lângă nimeni din Partidul Liberal, că pe Tătărescu nu l-a mai văzut din 1934 şi că singurul liberal de vază cu care a stat de vorbă a fost dr Angelescu, şi asta în noiembrie, într-un moment în care fostul ministru al Instrucţiunii urmărea să formeze el însăşi un Minister şi tuna şi fulgera împotriva Partidului Liberal.

Am pus astfel cu Dinu chestiunea la punct, şi — mai mult — am fost amândoi de acord că o eventuală colaborare, eu conservându-mi autoritatea mea de om independent şi de şef de grupare, ar fi mult mai utilă şi pentru ţară şi pentru Partidul Liberal. Dinu Brătianu mi-a făcut acelaşi raţionament ca Maniu şi am fost fericit să constat că cei doi şefi ai marilor noastre partide gândeau ca mine. Şi de vreme ce am fost toţi trei de acord, dreptatea trebuie să fie de partea noastră, nu de partea trepăduşilor mei care aleargă după o zgardă.

După ce am lămurit această chestiune am trecut cu Dinu la examinarea situaţiei politice. Şi dânsul e extrem de îngrijorat şi de pesimist. Niciodată România, de la război încoace n-a trecut prin împrejurări mai tragice. N-are nici o încredere în Rege, care în loc să pregătească

soluțiile, le improvizează. Așa a ajuns la Guvernul Goga, și acum nu știe cum să scape de el. Pentru Dinu Brătianu, pericolul cel mai mare al momentului sunt alegerile. *Dacă se fac alegerile, va izbucni o revoluție agrară ca în 1907*. Aceasta e și părerea d-rului Lupu, care a venit să-l vadă și să i se plângă de Maniu, „omul cel mai fals și cel mai mare mincinos din țara românească". (Părerea e a lui Dinu Brătianu, dar probabil că e împărtășită și de d-rul Lupu!). Toți șefii de organizație liberali, pretind și ei, că față de supralicitările și de excitările demagogice ale gogo-cuziștilor și ale gardiștilor, țăranii se vor repezi să ocupe pământurile celor care posedă mai mult de câteva pogoane.

Brătianu e de părere că trebuie să facem tot ce ne va sta în putință ca să împiedicăm alegerile. Să convingem pe Rege de pericolul unei noi convocări a corpului electoral. *Pe acest punct* să facem acordul între toți, afară de Guvern și de Garda de Fier cu care orice negocieri sunt de prisos, în această privință. Dinu nu crede însă că propunerea pe care n-am lipsit să i-o fac (după cum făgăduisem lui Maniu) a unui demers comun pe lângă Rege să fie nimerită. Mai întâi, Regele nu ne va primi în audiență comună — apoi, chiar, numai un memoriu semnat de noi toți îl va impresiona dezagreabil. Nu trebuie să avem aerul că-i forțăm mâna, căci se va încăpățâna în prostia lui. „Să-l aducem să hotărască el ce vrem noi", a precizat șeful Partidului Liberal și prin „ce vrem noi" înțelegea amânarea alegerilor, punctul asupra căruia ne-am putea înțelege cu toții mai ușor(?), căci asupra soluțiilor, odată acest punct obținut, o unire ar fi mai grea. Dacă alegerile ar fi amânate, Brătianu crede că cea mai bună soluție ar fi anularea dizolvării Parlamentului ales în decembrie. Fie prin hotărârea Curții de Casație care ar anula decretul de dizolvare, fie prin inițiativa Regelui sprijinit de partide. În această Cameră Partidul Liberal s-ar putea înțelege cu cel național-țărănesc pentru a sprijini un Guvern format după o formulă fixată de Rege. Rămâne de văzut dacă Partidului Național-Țărănesc i-ar conveni un regim în care Partidul Liberal ar avea, cel puțin numeric, primul rol.

Dinu Brătianu va cere zilele acestea audiență Regelui și va căuta — dacă va fi primit — să-i deschidă ochii. Ne-a sfătuit să facem la fel. L-am părăsit spunându-i că poate voi cere și eu audiență și că voi transmite lui Maniu sugestiile lui.

La o ședință a „Secției Militare" a Partidului Naționa-Țărănesc, Maniu a ținut ieri o cuvântare în care a vorbit despre „Nație" și despre „Rege". Dl prezident a lăsat-o moale de tot. A renunțat la toate aluziile ma-

lițioase cu care presăra de obicei manifestațiile sale oratorice. S-a mulțumit să spună că „Coroana are nevoie de sfetnici loiali și cinstiți".

Tot ieri, dar în culoarea de Negru, dl Jules a conferențiat despre „Democrație și Dictatură", fără să aducă nici un argument nou în discuție.

Dinu Brătianu îmi spunea că ar fi sfătuit pe Rege, nu de mult, să se împace cu Maniu, să caute o apropiere cu șeful Partidului Național-Țărănesc, pe care, ca Suveran nu-l putea nesocoti, — și că Regele i-ar fi răspuns: „Lasă-l să se mai cumințească!" Nu crede Majestatea Sa că a sosit momentul?

Urdăreanu a făcut ieri către seară o lungă vizită lui Tătărescu, și chibiții politici atribuie acestei vizite o oarecare importanță date fiind zvonurile de criză de Guvern care circulă. Blumenfeld s-a repezit la dl Guță, iar acesta i-a declarat că tot ce putea să spună, e că *acum* nu va fi nici o schimbare de Guvern. Cum dl Guță minte de înghiață apele, afirmația sa e lipsită de orice importanță.

Poulet Ghica a întâlnit pe Urdăreanu tocmai când ieșea de la Tătărescu și a stat de vorbă cu el. Urdăreanu a mărturisit lui Ghica că în țară domnește mare anarhie. „Și dacă Guvernul nu o lua majoritatea în alegeri?" — a întrebat Ghica. „Și dacă o lua-o?" — a răspuns laconic Marele Șambelan. Ghica a conchis că în toate cazurile soarta Guvernului Goga era pecetluită. Urdăreanu arbitrul politicii noastre — mai jos nu puteam ajunge! Să mulțumim cu recunoștință Regelui Carol!

Aseară la Jockey-Club, Radu Irimescu conferenția, în mijlocul unui cerc pasionat, despre afacerea Carp. Vorbea cu vădită pornire și cu abilitate. Dânsul pretinde că 40 de motoare au fost lansate fraudulos de Carp, deoarece dânsul a pretins că funcționarea lor era conformă cu caietul de sarcini, pe când în realitate ele consumau *de două ori atât ulei* cât era prevăzut în caietul de sarcini. La masa de experiență, motoarele au mers fiindcă în rezervoarele lor se pompa pe ascuns ulei, din pivnița de sub sala de experiențe, și Carp semna certificate false știind că sunt false. Consecința e că un aviator, având de pildă să facă un raid în teritoriul inamic, în timp de război, ar risca să rămână prizonier cu aparatul său din lipsă de ulei.

O voce din asistență: — „Un aviator zboară oare pe baza cifrelor caietului de sarcini sau pe baza experiențelor deja făcute cu avionul pe care-l pilotează?"

Irimescu: o încurcă.

O voce din asistență: — „Dar dacă e așa, de ce, *după ce ați aflat defectul motoarelor,* ați mai oferit lui Carp locul de consilier tehnic pe lângă fabrica din Brașov?"

Irimescu: — „Fiindcă reputația lui era încă în picioare, *și fiindcă aveam nevoie de el ca să dea sfaturi succesorului său*"!!!!

O voce din asistență: — „E adevărat că Carp a prevenit pe italieni, prin scrisoare despre defectul motoarelor?"

Irimescu: „A scris o scrisoare în acest sens șefului misiunii însărcinată cu primirea avioanelor în Italia".

În rezumat, Irimescu n-a convins pe nimeni. Mi se spune că cel mai înverșunat împotriva lui Carp e Regele. Nu mă miră, căci așa cășună oamenii fără voință, pe câte un nenorocit ce nu se poate apăra.

Dar în afacerea Carp, nu-și va putea juca mendrele.

---

7 februarie. Zilele acestea au circulat tot felul de liste ministeriale, în vederea schimbării pe care toată lumea o așteaptă, liste care mai de care fanteziste. Pe mai multe din ele figuram ca ministru de Externe și despre această înaltă demnitate ce mi s-ar rezerva s-a vorbit mai ales la Ministerul de Externe. Cum a aflat Antoine Bibescu de așa ceva s-a repezit la telefon și a întrebat pe nevastă-mea: „Pot să vin să dejunez la voi?" Nevastă-mea i-a răspuns că da, dar l-a prevenit că mai aveam alte 12 persoane poftite. Antoine a găsit că era prea multă lume „ca să stea de vorbă", și a cerut voie să vină după masă. Se vede însă că între timp s-a informat, și-a dat seama că *zvonurile* erau fără temei, *și n-a mai venit.* Ce lichea!

Încetul cu încetul se formează o nouă disidență liberală în jurul grupului H și a lui Bejan și Ghiață. Din Partidul Liberal au mai demisionat și Tache Slăvescu de la Teleorman și Șerban Răducanu de la Brăila. Moralmente nu e nici o pagubă pentru partid, dar amândoi erau buni electori. *Cuvântul* de azi crede a ști că în curând vor pleca și Tătărescu și Inculeț, pentru a se pune în fruntea disidenței. Cred că *Cuvântul* exagerează, deși simpatiile dintre cei doi șmecheri și noua grupare nu sunt de tăgăduit.

Lumea face mare haz de o istorioară care se povestește de câteva zile: într-un compartiment de tren a intrat un controlor să revizuiască biletele; s-a adresat întâi unui lăncier Cuzist, care în loc de bilet i-a răspuns trufaș: „Izbândă!" — apoi unui jidan sfrijit care i-a întins o mone-

dă de o sută de lei și i-a susurat la ureche: „Dobândă" — în fine unui Gardist, care n-a mai așteptat ca controlorul să-și termine cererea și i-a luat suta de lei din mână cu cuvintele: „Totul pentru Țară!" Istorioara dovedește că românii se cunosc pe ei înșiși și că știu să se judece, cu un grăunte chiar de ironie.

Și Averescu s-a hotărât să se abțină de la alegeri. Partidul Poporului și-a întrunit ieri congresul la „Liedertafel" și a respins cartelul cu Guvernul pe motiv că n-a putut obține de la Goga asigurările programatice pe care le cerea — în realitate fiindcă i s-au oferit 6 locuri și că se băteau oamenii pe ele.

Amicul Goga i-a tras un interviu în *Volkischer-Beobachter*, oficiosul prietenului Hitler. Tavi vorbește nemților de demnitate națională care nu poate tolera amestecul politicii externe în cea internă, și mai întinde și o ramură de măslin ungurilor de dincolo și de dincoace de graniță. Literatură, și din nefericire literatură mediocră.

Pe ziua de ieri (duminică) au fost uciși de jandarmi doi legionari, în județul Ilfov, unul la Măineasca și altul la Maia — iar răniți, și grav răniți au fost mai mulți. Au fost și bătăi și capete sparte — dar fără morți — la Băneasa și la Buftea, unde s-au ciocnit național-țărăniștii cu „lăncierii" lui Cuza-Vodă. Ce o fi fost în restul țării nu se știe încă.

De unde până azi n-a fost îngăduit ziarelor să scrie un cuvânt despre ciocnirile electorale, azi-dimineață ziarele sunt pline cu cele întâmplate ieri; cenzura a lăsat să treacă tot. O dovadă mai mult că zăpăceala domnește în sânul Guvernului. Pe lângă amănuntele pe care le-a putut aduna fiecare, jurnalele publică comunicatele lui Zelea Codreanu și rapoartele Jandarmeriei și ale Poliției, și publică nu numai rapoartele relative la cele întâmplate ieri în Ilfov, dar încă și pe cel privitor la ciocnirea de la Ploiești din 3 februarie, ciocnire asupra căreia presa a fost silită să păstreze o tăcere desăvârșită. Comunicatele lui Zelea Codreanu sunt sobre, cu multă ținută și se mărginesc să aducă la cunoștința opiniei publice faptele așa cum s-au întâmplat, și neprovocata asasinare a celor doi legionari.

În ce privește rapoartele ticluite la Ministerul de Interne e de nepriceput cum un Guvern care posedă două condeie ca al lui Goga și al lui Hodoș să se fi mulțumit cu două „compozițiuni" atât de tâmpite. Dacă ar fi să ne luăm după ele, joi seara la Ploiești, gardiștii s-au mărginit să

facă o plimbare prin oraş, sub părinteasca ocrotire a stăpânirii. Despre morţi sau răniţi, nici pomeneală. Nici pomeneală de asemeni despre aşa ceva, ieri, în Ilfov. Raportul spune că legionarii au fost somaţi să se oprească şi că, deoarece nu s-au oprit, jandarmii au tras *în cauciucurile* camionetelor. Ar fi aflat mai târziu, că într-una din camionete care s-a înapoiat la Bucureşti s-ar fi *găsit* un mort! Şi Jandarmeria cere Poliţiei Capitalei să facă cercetări şi să constate faptul, *ca să se ştie dacă e cazul să se facă o anchetă în judeţ!*

Te pomeneşti că s-o fi sinucis omul, plictisit de dezamăgirile vieţii! Numai că mortul „găsit", după eleganta expresie a onorabilei Jandarmerii, erau doi. Căci până seara a murit la spitalul Colentina, în afară de studentul Nija ucis la Măineasca şi studentul Popescu grav rănit la Maia.

O lume nebună s-a perindat pe la sediul gardiştilor în str. Imprimeriei (Casa Zizi Cantacuzino). Evenimente ca cele de ieri aduc apa la moară gardiştilor, mai mult decât orice altă propagandă. Şi ziua de ieri a fost abia prima duminică a campaniei electorale.

Ziarele anunţă cum Căpitanul şi-a convocat Senatul Legionar (mi se pare că aşa îi zice) pentru a revizui atitudinea mişcării faţă de Guvern. Nu cred că pentru a revizui această atitudine, *ci pentru a încerca să o întărească*. Principalul obiectiv al Gărzii de Fier *e să ajungă la alegeri*. Ea este astăzi singura formaţiune politică care are interes să ajungă la alegeri, pentru că e singura în stare să înregistreze un adevărat succes în faţa urnelor. Ca să ajungă în faţa lor însă, trebuie mai întâi ca alegerile să aibe loc şi al doilea ca Partidul *Totul pentru Ţară* să nu fie scos din luptă. De aci ordinele stricte *de a nu provoca nici o violenţă* date de Zelea legionarilor săi. E evident că la prima violenţă constatată pe socoteala *Totului pentru Ţară,* partidul va fi dizolvat, şi lista lui scoasă de pe buletinele de vot. Zelea Codreanu înghite tot, numai să evite această lovitură, lovitură cu atât mai teribilă cu cât va fi dată mai aproape de termenul din urmă pentru depunerea candidaturilor. Numai că Zelea Codreanu începe să fie depăşit de curentul lui şi nu-şi mai poate ţine partizanii în frâu *şi în pasivitate*. Convocarea forurilor sale Statutare e făcută în nădejea că Căpitanul va găsi într-însele un sprijin pentru atitudinea cuminte pe care a adoptat-o şi a menţinut-o până acum.

Văzut azi-dimineaţă, lung, pe Maniu. M-am dus la el, la Athenée Palace, unde nu-l mai văzusem de ani şi ani de zile. L-am găsit în aceeaşi odaie goală, fără o carte, fără o revistă, fără nimic personal. Aceeaşi valiză mică pentru două cămăşi şi manşetele de celuloid, ca acum 15

ani. Un singur lucru în plus: un aparat de radio, şi, la începutul conservaţiei noastre cel puţin — Mihai Popovici.

În urma însărcinării pe care mi-o luasem faţă de dânsul, acum opt zile, îi datoram rezultatul vizitei mele la Dinu Brătianu. Se vede că aflase deja prin dr Lupu, că dispoziţiile d-lui Dinu erau negative cu privire la un demers comun, căci mi-a mărturisit că trimisese deja sâmbătă seară, alaltăieri, un memoriu Regelui, semnat numai de dânsul, memoriu din care reieşea că stabilirea *unui regim totalitar* în România ar fi însemnat o nenorocire. O dictatură de dreapta ar provoca o imediată imixtiune a Rusiei în afacerile noastre, în indiferenţa Franţei şi a Angliei, tot aşa precum o dictatură de stânga ar determina o intervenţie germană şi poate şi polonă. Memoriul conchidea la o repede revenire la metodele constituţionale şi Partidul Naţional-Ţărănesc se declara gata să-şi asume singur răspunderea situaţiei şi în alegeri, să dobândească 40% din voturi, chiar împotriva Gărzii de Fier.

Din această a treia a mea conversaţie din astă iarnă cu Maniu, în care am atins toate punctele politice în legătură cu situaţia de azi, rezultă cam următoarele:

1) Ca şi Dinu Brătianu, Maniu socoteşte că pericolul viitoarelor alegeri e mare şi că din ele poate ieşi *o mişcare agrară mai gravă ca cea din 1907*, fiindcă oamenii au devenit mult mai întreprinzători şi fiindcă *nu se ştie* ce-va face Armata.

2) Ca şi Dinu Brătianu, Maniu e pentru amânarea alegerilor, numai că dânsul *nu e* pentru o amânare *sine die* ca şeful liberalilor, ci pentru o amânare de o lună sau două, până după semănatul porumbului (aceasta bineînţeles în cazul formării unui Minister naţional-ţărănist).

3) Maniu n-ar admite reînnoirea Camerelor alese în decembrie, şi n-ar consimţi să dea împreună cu liberalii în acest caz, sprijinul său unui Guvern în care forţamente influenţa liberalilor ar fi precumpănitoare (chiar în momente aproape disperate rivalitatea de partid nu-şi pierde drepturile).

4) Maniu propune ca soluţie salvatoare *un Guvern naţional-ţărănesc, nu un Guvern Maniu*, şi socoteşte că cel mai indicat ar fi Mihalache ca să-l prezideze. Dânsul, Maniu, *stă neclintit* pe poziţia care a adoptat-o: nici un contact *oficial* cu Regele până ce Majestatea Sa nu se desparte de d-na Lupescu şi de Camarilă. Cu d-na Lupescu şi cu Camarila în coaste nu se poate guverna. „Am încercat-o de două ori, domnule Argetoianu, şi ar fi curată prostie din partea mea să o încerc o a treia oară. Majestatea Sa a trimis de mai multe ori la mine ca să apar în câte o ce-

remonie publică, la Alba Iulia, la Sinaia etc. Regele ar fi dat astfel publicului spectacolul unei împăcări cu modesta mea persoană şi eu aş fi trecut ca un pocăit faţă de ideile şi de sentimentele pe care le reprezentam. Am refuzat. Eu n-am să mă împac cu Majestatea Sa fiindcă nu sunt certat cu dânsa. Eu sunt un servitor devotat şi prea plecat al Coroanei şi al Regelui, numai că oficial, sau ca ministru nu am ce căuta în preajma Regelui cât timp Regele e jucăria unei oculte corupte. Dacă Regele vrea să mă vadă, nu oficial şi în public, dar într-o audienţă privată, să mi-o spună şi eu voi cere imediat o audienţă în care, foarte respectuos şi politicos voi expune punctul meu de vedere. Prin rolul politic pe care l-am jucat în alipirea Ardealului cu patria-mamă, socotesc că mi-am îndeplinit datoria faţă de ţară şi de fraţii mei, şi atât îmi ajunge ca să las după mine un nume onorabil. Nu mai am nici o ambiţie. Dacă mai pot aduce un serviciu ţării şi Regelui, bine. Dacă nu, iar bine. Eu petrec de minune la Bădăcini. Am primit acum preşedinţia partidului din nou, fiindcă mi s-a impus. Eu aş părăsi-o chiar mâine cu dragă inimă. Domnule Argetoianu, *nici o forţă din lume nu mă va putea constrânge să mai primesc o situaţie oficială câtă vreme d-na Lupescu şi Camarila ei vor fi în preajma Regelui!*"

Şi cum eu îi pusesem întrebarea dacă, în cazul unei audienţe ale mele la Rege, m-aş putea angaja să-l împac cu Suveranul, Maniu a continuat: „Dacă vedeţi pe Rege, nu cumva să-i vorbiţi de d-na Lupescu. *Cine-i vorbeşte de d-na Lupescu se strică cu el.* Noi avem nevoie ca d-ta (şi aci un nesfârşit elogiu al multiplelor mele însuşiri, de mi-a fost scârbă!) să fii bine cu Regele. Despre d-na Lupescu, lăsaţi-mă să-i vorbesc eu, dacă voi ajunge odată să mai stau de vorbă cu dânsul. Eu nu pot să mă stric mai mult cu dânsul decât sunt! Dvs spuneţi numai atât Regelui: «Ar fi bine Majestate cu să staţi de vorbă cu Maniu; faceţi-i un semn că vine numaidecât», restul lăsaţi-l pe mine!" Şiret mai e dl prezident, nu vrea să amestece pe nimeni în raporturile sale cu Regele. Şi bine face. Eu, chiar dacă m-ar fi rugat, tot nu m-aşi fi amestecat, şi întrebarea mea nu avusese decât un scop: *să văd ce* răspunde. Şi am văzut.

5) Părerea lui Maniu e să cer şi eu numaidecât o audienţă, şi pentru amânarea alegerilor ar fi bine să-i ceară câte una şi Averescu şi Iunian.

Am părăsit pe Maniu cam nedumerit asupra adevăratelor sale intenţii. Vrea amânarea alegerilor şi să ajungă la Guvern. Caută să se slujească de toată lumea pentru partea întâi a planului său, convins că va putea duce singur la bun sfârşit partea a doua.

Cred că se înşală. Convingerea mea e că Regele nu va schimba Guvernul Goga decât pentru un regim de dictatură personală. Vrea alege-

rile *fiindcă știe că vor încurca toate firele, că vor da o victorie reală sau cel puțin una morală Gărzii de Fier și o justificare, ca consecință, pentru un regim de dictatură, față de Puterile democratice aliate.* Aceste Puteri *ar încuraja* chiar o dictatură a Regelui împotriva unui regim legionar de doctrină fascistă, înăuntru, și de simpatii germane, în afară. Majestatea Sa se joacă cu focul. Umblând după o dictatură „aprobată" de toată lumea, să nu dea peste o revoluție și peste o curățire generală. Repet: *o dictatură nu se poate întemeia pe imoralitate și pe o totală impopularitate.* Alegerile viitoare vor însemna o astfel de înstăpânire morală asupra țării, a Gărzii de Fier — încât împotriva ei nu va fi nimic de făcut.

Voi mai cumpăni dacă voi cere, zilele astea, sau nu, o audiență Regelui. *Să nu-mi pierd timpul degeaba.*

---

8 februarie. Încă un interviu al Regelui! Mai bine ar vorbi mai puțin ca să-și susțină prostiile și s-ar strădui să le dreagă! De data asta n-a mai vorbit unui simplu gazetar, ci A.S.S. Prințului de Rohan, care publică conversația în *Berliner Tagblatt.* Iar chestiunea ovreiască și iar educația tineretuluiui (în ce scop?). În plus o tartină asupra raporturilor noastre cu Germania. După ce constată că relațiile noastre cu Germania s-au dezvoltat mult în ultima vreme, Majestatea Sa își exprimă intenția de a strânge și mai mult legăturile dintre ambele țări. În interviul acesta, ca și în celelalte dealtminteri, Regele apare ca adevăratul șef și conducător al Guvernului. O vădită intenție în această atitudine, pentru pregătirea opiniei publice străine față de proiectele pe care Suveranul nostru pare hotărât să le aducă în curând la îndeplinire. Numai că acest „în curând" e azi egal cu un „prea târziu"...

Cafeneaua „Corso" a fost devastată ieri pe la orele 7 seara. S-au spart geamurile și s-a încins o bătaie. Nici morți, nici răniți — numai câțiva loviți cu bastoanele peste cap.

Bătaie cu răniri și ucideri la Ploiești, devastarea Adjudului, devastarea Moineștilor, bătaia avocaților în Palatul de Justiție, bătăi pe străzile Cernăuțiului, omoruri și răniri în Ilfov, devastare a cafenele „Corso" — iată bilanțul a mai puțin de 8 zile, sub pașnica guvernare a d-lor Goga și Cuza, oamenii de încredere ai gloriosului nostru Rege Carol II.

Alecu Rioșeanu, care sosește din Bucovina îmi povestește că deși era în uniformă de colonel, a fost oprit între Storojineț și Cernăuți de o serie de posturi de lăncieri, cu svastica la braț, și că a fost silit să se legitimeze. Era încă furios povestind ce i se întâmplase. Sosit la Cernăuți

a văzut învălmăşeală pe strata Iancu Flondor. Haimanale cu svastică băteau o cucoană, d-na Tarnoschi, pe care o luaseră drept o ovreică. Un procuror care trecuse pe acolo şi cunoştea pe d-na Tarnoschi, intervenise şi mâncase bătaie şi dânsul. Când a sosit Rioşanu în mijlocul mulţimii, scandalul se sfârşise. Comandantul Diviziei, generalul X, cu care a putut sta de vorbă i-a spus că Robu taie şi spânzură, că nu vrea să ştie de nimeni, nici chiar de Armată şi se intitulează „prefect al Cernăuţilor şi ministru al Basarabiei!"

Căci are pretenţii să dea porunci şi în Basarabia.

Şoneriu care vine de la Herţa, povesteşte că în Dorohoi domneşte teroarea. Din Botoşani îmi povesteşte acelaşi lucru Stoeanovici. Acolo oamenii au intrat în păduri, taie şi duc lemnele la oraş. Îmi citează cazul pădurilor lui Goilav şi lui Nicu Mavrocordat, cunoscute de dânsul.

Rădulescu-Găulea, care vine de la Craiova, îmi spune că şi în Dolj, la Poiana, au fost împuşcaţi duminică doi gardişti.

Alături de toate aceste excese cuzisto-guvernamentale vin ştiri din toate judeţele despre nemaipomenita creştere a curentului Gărzii de Fier. Nu mai sunt majorităţi, la ţară, sunt adevărate unanimităţi. Cu acest formidabil curent şi cu neîngrădita hotărâre de fraudă şi de violenţă a Guvernului, mă întreb ce vor da alegerile, dacă din nenorocire vom ajunge până la ele!

Cadavrul gardistului Mija, asasinat duminică a fost furat de Poliţie şi îngropat clandestin. Cadavrul era expus la sediul legionar, în strada Imprimeriei; ieri către seară a venit un comisar de poliţie şi un chestor şi au cerut cadavrul ca să se facă la Morgă autopsia legală. Chestorul şi-a adat cuvântul că după autopsie corpul neînsufleţitului Mija va fi readus la Sediu. Căpitanul a consimţit la ridicarea corpului, şi ridicat a rămas! Cu tot cuvântul „de onoare" dat de chestor, cadavrul în loc să fie restituit legionarilor care proiectaseră o înmormântare solemnă în felul înmormântării lui Moţa şi Marin, a fost îngropat pe ascuns. Căpitanul şi legionarii sunt furioşi.

Dinu Brătianu a dat un interviu prin care ia poziţie împotriva Gărzii de Fier, pe care o atacă cu violenţă. Acuză Garda de a fi strâns în rândurile ei *toată pleava ţării,* de a nu avea nici un program şi de a semăna anarhia. Omul vorbeşte cu ură, şi mai vrea probabil să arunce şi o piatră în grădina lui Tătărescu, care 4 ani de zile nu a luat nici o măsură serioasă împotriva Mişcării Legionare. Cu prilejul întrevederii noastre

de sâmbătă mi-am dat seama cât de încordate sunt sentimentele lui Dinu față de dl Guță, când mi-a spus: „Dacă Regele își încurcă caii, vina este a lui Tătărescu, fiindcă nu i-a spus niciodată *nu*. Platitudinea lui Tătărescu trece toate închipuirile. Când îl chem să-i spun ceva, nici nu mă lasă să vorbesc, îmi ghicește gândul și de la primul cuvânt mă întâmpină cu un: *dă-mi voie mie,* și propune *el* ceea ce voiam *eu* să-i propun! Apoi dacă cu mine face așa, ce trebuie să fi fost cu Regele!"

Consilierul Legației rusești, Butenko, a dispărut de 48 de ore. Dispariția lui se ține secretă și ziarele nu suflă un cuvânt. Guvernul e foarte plictisit, temându-se de un conflict cu Sovietele, care numai bine nu sunt dispuse față de România. Butenko era membru al GPU-ului și sunt temeri de o tentativă de răzbunare a rușilor albi. Poliția e în cercetare, dar până acum nu s-a dat de urma diplomatului-polițist.

În logoreea lui electorală din ultima vreme Iorga ar fi spus că Roma nu s-a putut scăpa de Catilina până nu l-a ucis și a mai povestit că în Canada când o sanie e atacată de câini sălbatici, călătorii nu se pot scăpa de banda urlătoare până nu coboară pe „șeful" sau „conducătorul" ei. Aceste amabilități erau bineînțeles la adresa Gărzii de Fier și a lui Codreanu. Nae Ionescu în *Cuvântul* de azi, într-un articol sever acuză pe Iorga de a fi asasinat pe cei doi legionari căzuți duminică. Cu o serie de amabilități la adresa domnului Profesor. Se zice că din cauza acestui articol *Cuvântul* va fi suspendat din nou.

Cuvântul de ieri povestește în reportajul său politic, o sumă de bazaconii cu privire la întrevederile mele cu Dinu Brătianu și cu Maniu. Cum că aș fi fost însărcinat de Brătianu să negociez cu Maniu alcătuirea unui front comun împotriva Gărzii de Fier, și că Maniu m-ar fi refuzat!!!

De Vecchi îmi trimite vorbă prin Radian că e dezolat de prostiile strecurate în gazetă, în această privință, fără știrea sa sau a lui Nae Ionescu și că e gata să publice o dezmințire. Am răspuns că nu e nevoie de nici o dezmințire, căci n-aveam obiceiul să dau dezmințiri de câte ori se pune o informație inexactă în legătură cu numele meu. Aș pierde prea mult timp...

Cu toate știrile contradictorii pare că mergem spre o definitivă lichidare a regimului. Doamne ajută! Că așa rușine n-a mai pățit țara româ-

nească! Din izvor cu totul sigur[1] aflu că aseară târziu Armand Călinescu și-a dat demisia, pe care a înmânat-o lui Urdăreanu ca să o remită Regelui, în loc să o dea lui Goga. Urdăreanu a sfătuit pe Călinescu să și-o retragă și să stea la locul lui *până la sfârșit*. În nădejdea că acest sfârșit va veni repede, Călinescu a consimțit să-și lase pentru moment demisia în suspensie. Călinescu a demisionat sub pretext că e sabotat în îndeplinirea funcțiunilor sale în sânul însăși al Guvernului și al Partidului Național-Creștin. Așa cum s-au îndrumat lucrurile, *dânsul nu mai poate răspunde de alegeri*. E sabotat de cuziști care comit în Moldova, Bucovina și Basarabia excese nemaipomenite. Jefuiesc târgurile, fură tot ce găsesc prin prăvăliile oamenilor, insultă și bat lumea. E interesant că o mărturisește însăși ministrul de Interne. În mai multe târguri din Moldova, au aliniat pe ovrei de-a lungul trotuarului, i-au pus în genunchi și au urinat pe capul lor, ba uneori au slobozit chiar materii fecale[2]. E sabotat de Jandarmerie care nu poate executa ordinile primite, jumătate din jandarmi fiind afiliați Gărzii de Fier.

E sabotat în fine de însuși Gavrilă Marinescu, pe care Călinescu îl acuză că a înscenat devastarea de la „Corso", ca să precipite răsturnarea Guvernului și să facă astfel pe plac Regelui(?). În asemenea condiții, Călinescu afirma azi-noapte la Ministerul de Interne că nu poate continua: Își pierde tot timpul cu „paza ordinei" și nu poate *consacra* „alegerilor" timpul necesar. După spusele lui Gh. K. care asista la scenă, Călinescu era fiert de tot și aproape plângea: „Ce mă fac eu după ce voi demisiona? Trebuie să plec în străinătate, căci aci mă omoară gardiștii! Și cu ce am să trăiesc! Afurisit ceasul în care m-am băgat în încurcătura asta!"

Din același izvor aflu că ar fi demisionat și Gigurtu care nu se poate înțelege cu Cuza pe chestiile privitoare la marea Industrie. Iar cu generalul Antonescu lucrurile nu stau mai bine de când a curs sângele gardiștilor, a cărui răspundere generalul nu vrea să o poarte deloc. *Și dânsul e de părere că nu se poate merge în alegeri*. Și în tot cazul persistă a nu lăsa Armata să se amestece în operațiunile de ordine și în cele electorale — dând astfel încă un pretext de nemulțumire lui Armand Călinescu, care vede toate pricinile insuccesului său afară de două: abjecția cauzei pe care o slujește și incapacitatea sa personală.

Situația Guvernului trebuie în tot cazul să se lămurească în cursul săptămânii acesteia.

---

[1] Prin agenții noștri din poliție, din care unul lucrează în preajma imediată a ministrului de Interne.

[2] Rapoartele sosite la Ministerul de Interne.

9 februarie. Nevastă-mea a fost ieri la Regina Maria. Era întinsă pe „chaise-longue", n-o văzuse de astă-toamnă, dar a găsit-o neschimbată. A avut două hemoragii rectale, la 30 decembrie şi la 4 ianuarie. Ciudată boală! Se vorbeşte de ciroză a ficatului, dar hemoragiile sunt caracteristice tumorilor intestinale. Pe de altă parte faptul că nu slăbeşte, că de atâta vreme de când e bolnavă nu prezintă nici un semn de caşexie pledează împotriva ipotezei unui neoplasm. Mai e şi luecohemia...

Regina, povesteşte nevastă-mea, pare foarte îngrijorată de situaţie, despre care dealtminteri mărturiseşte că nu ştie decât ce i se spune. Deploră pe Carol că n-are un sfetnic în intimitatea sa.. Foarte excitată împotriva lui Urdăreanu a cărui influenţă e mai mare ca oricând. Regina nu-l poate suferi, de asemenea nici Voievodul Mihai. Urdăreanu a trimis (cu învoirea Regelui, nu încape îndoială) o circulară tuturor demnitarilor Curţii prin care îi obligă să nu ceară audienţă Regelui *decât prin mijlocierea lui*. A trimis-o şi lui Balif, vechiul om de încredere al Familiei Regale, care până acum intra la Rege cum vrea şi când vrea. Balif e indignat! E indignată şi Regina.

Regina pleacă în curând la Meran, însoţită de doctorul Mante, care se bucură pentru moment de toată încrederea ei.

Butenko, însărcinatul cu afaceri sovietic continuă să fie de negăsit. Toată Siguranţa şi tot Parchetul sunt mobilizaţi, dar totul până acum în zadar. De duminică seara ora 8, nu se mai ştie nimic despre diplomatul rus. Ministerul de Externe a dat un comunicat, şi presa a primit voie să discute faptul şi să reproducă zvonurile care circulă în oraş.

Fostul Consiliu Superior al Cooperaţiei s-a întrunit ieri într-o şedinţă de protestare împotriva decretului-lege prin care analfabetul Ghiţescu Stan a desfiinţat Cooperaţia şi i-a şterpelit fondurile. O telegramă de protestare a fost trimisă Regelui, „primul cooperator din ţară"(???).

Căminul şi Biserica românească din Ierusalim au fost terminate. După reproducerile din *Universul*, clădirile — mai ales biserica — par onorabile, ca stil şi material întrebuinţat. Rămâne să le umplem de păduchi — mai ales căminul.

A murit la Atena (unde venise pentru căsătoria lui nepotu-său Paul) prinţul Nicolae al Greciei, tatăl ducesei de Kent şi principelui Paul al Iugoslaviei. A murit de arterioscleroză; era născut în ianuarie 1872.

Om deştept şi simpatic, l-am cunoscut la Cotroceni, pe vremea Regelui Ferdinand.

Ieri a circulat zvonul *întăririi* Guvernului prin „cooptarea“ vaidiştilor şi a lui Mironescu. Mironescu ar intra la Finanţe, Costică Angelescu guvernator la Banca Naţională (cu însărcinarea de a conduce de fapt şi Ministerul de Finanţe), şi Tilea ar fi trimis ca ministru la Londra! În ce ar întări această combinaţie Guvernul, mai ales în alegeri??? E probabil „ o şagă“, cum zic moldovenii.

După statistica noastră, România e o ţară fericită în care au dispărut şomerii. N-am mai avea decât 243, de unde în 1936 am mai avut 9 549. Floare la ureche, chiar 9 000, pe lângă cifrele ce reprezintă şomajul în alte ţări. Astfel în Anglia sunt încă 1 499 292 muncitori fără lucru, în Germania 685 000, în Franţa 362 551, în Cehoslovacia 332 951, în Elveţia 71 000, în Polonia 262 000, în Suedia 12 000 — şi aşa mai departe. Şi ne mai plângem!

Dinu Brătianu a fost primit ieri la ora 5 în audienţă, de Rege. N-am aflat încă cu ce impresie a ieşit.

„Senatul“ Mişcării Legionare s-a întrunit aseară. După cum mă aşteptam rezultatul şedinţei n-a fost o înteţire a luptei, sau o declaraţie de război împotriva Guvernului. Comunicatul publicat în toate ziarele de azi-dimineaţă constată atitudinea Guvernului *pe care legionarii nu vor uita-o* dar faţă de care „Totul pentru ţară“ renunţa de azi înainte la orice acţiune de propagandă electorală, *ca să nu facă jocul adversarilor dinăuntru şi dinafară provocând ciocniri şi tulburări*. Renunţând la propaganda zgomotoasă — căci cea tăcută şi ascunsă va continua mai departe — gardiştii nu pierd nimic. Curentul e făcut şi nu mai are nevoie de nimic. Automobilele încărcate cu militanţi şi împuşcăturile care le însoţeau făceau mai mult rău acestui curent, prin sate, căci înfricoşau oamenii şi îi reţineau de la vot. Măsura luată aseară a fost bine chibzuită.

Hotărârea gardiştilor de a nu mai tulbura campania electorală va întări în aparenţă Guvernul, care nu va mai avea omoruri de temut *până în ziua alegerilor*. În realitate însă, ea-i slăbeşte situaţia căci cu retragerea gardiştilor din luptă dispare şi motivul care permitea autorităţilor să ţină calea oamenilor şi să împiedice *orice* propagandă sub cuvânt că

trebuie să împiedice pe cea subversivă. Bariere şi baionete împotriva liberalilor şi ţărăniştilor? Greu de justificat. Propaganda acestor două partide va câştiga o libertate de mişcări care se va traduce prin multe voturi luate Guvernului... iar inactivitatea legionarilor, care dealtminteri va fi numai aparentă, nu va păgubi pe aceştia de nici un vot. În cele din urmă, cel care va pierde va fi tot Guvernul. Lipsa Gărzii de Fier de pe câmpul de luptă, în campania electorală va încuraja însă, poate, pe Rege să meargă până la alegeri, şi asta va fi, cu atât mai rău cu cât înfrângerea Guvernului e acum şi mai sigură.

Ceea ce contribuie mai mult să zăpăcească spiritele e demagogia de voturi. Demagogie agrară nu fac reprezentanţii Gărzii de Fier, o fac prefecţii d-lor Goga şi Călinescu, care făgăduiesc alegătorilor pământul proprietarilor. O face secătura de Ştefănescu Goiceanu(finul meu!) bombardat preşedinte al Uniunii Camerelor de Agricultură, ca recompensă pentru dizerţiunea lui de la Vaida, care trimite circulare prin judeţe invitând pe săteni să nu semneze contractele agricole fiindcă va veni o lege nouă mai favorabilă lor — o face putoarea de Gheorghe Cuza care făgăduieşte până şi ţoalele ovreilor, ţăranilor. Păcătoşi a trebuit să fim ca să ne pedepsească Dumnezeu cu un astfel de Guvern! Mai bine ne copleşeau lăcustele...

Dejunul miliardarilor a avut astăzi pentru prima dată loc în noul local al Asociaţiei din Calea Victoriei (palatul Reginei Elisabeta). Din cauza „conjuncturii" ne-am abţinut de la o inaugurare festivă. După cafea, m-am mărginit la un pahar în sănătatea Regelui (mi-au ieşit vorbele din gât cu noduri!) şi la altul în cinstea fondatorilor Asociaţiei; am adăugat câteva cuvinte de nădejde pentru activitatea ei în noul cămin. Nicu Teodorescu a băut în cinstea mea, cu laude cam exagerate. Am răspuns că modestia mea era pusă la grea încercare; nu era dealtminteri pentru prima dată, şi speram că nici pentru ultima! Au râs cu toţii, şi s-a terminat.

Aranjat, dichisit, garnisit cu lume, localul mi-a părut mai puţin anost de cum se înfăţişase gol. Cei prezenţi au fost încântaţi, ca şi de masă.

Toate ar fi fost bine dacă n-aş fi avut lângă mine pe Jean Th. Florescu, invitat de Nicu Teodorescu. A trebuit să suport toate prostiile pe care le debita, şi n-a tăcut tot timpul mesei. A întemeiat un nou partid, cu nişte foşti combatanţi, care l-au proclamat şef. Dealtminteri mi-a şi trimis o hârtie ca să-mi aducă acest mare fapt la cunoştinţă.

Printre toate prostiile *lui* pe care mi le-a debitat, mi-a repetat şi una de a lui Goga. Mergând zilele trecute pe la Preşedinţia Consiliului a întâlnit pe dl Tavi care l-a apucat de un nasture şi cu vocea fatidică i-a spus: „Dragă Jenică, peste 3 săptămâni voi fi stăpânul României!" Inconştienţă simplă, sau simplă megalomanie?

După dejun, stat de vorbă cu Malaxa. Mi-a mărturisit că Regele e foarte preocupat de situaţie, „a cărei răspundere totală o are" şi că acum caută o soluţie.

„Vântul suflă pentru d-ta, d-le Argetoianu. Regele nu te pierde din vedere".

— „Merçi pentru vânt! Aşa mi-ai spus şi rândul trecut, şi vântul a adus pe Goga! Dealtminteri *acum e prea târziu, nu mai e nimic de făcut!*"

Am întrebat pe Malaxa dacă mai vede pe Rege. Mi-a spus că da. I-am făcut atunci o succintă expunere a tuturor nenorocirilor ce ne aşteaptă dacă mergem în alegeri şi dacă mai menţine Guvernul Goga. Mi-a părut că a priceput, şi mi-a făgăduit că va repeta tot Regelui.

Mi-a făcut impresia că era şi el destul de fiert, şi cred că va vorbi — *şi că a vorbit deja.*

Budurescu a fost la mine trimis de Tătărescu să-mi spună confidenţial că el ar vrea să vin numaidecât la ei, dar că nu vrea Dinu, şi că dacă nu vine el să mi-o spună este ca să nu-l bănuiască zisul Dinu că conspiră împotriva lui. Am explicat lui Budurescu, şi l-am rugat să aducă lucrul şi la cunoştinţa lui Tătărescu, că niciodată nu m-am gândit să *intru* în Partidul Liberal, ci numai la posibilitatea unei colaborări eventuale de Guvern. În sensul aceasta am vorbit şi cu Dinu Brătianu. Dacă s-a spus mai mult, a fost vina intermediarilor prea zeloşi. Rog pe Tătărescu să creadă că rămân şi acum pe acelaşi teren, *şi încă cu multe rezerve.*

Despre audienţa lui Brătianu de ieri Budurescu mi-a confirmat (după ce a tratat pe Dinu de ramolit, ceea ce dovedeşte bunele relaţii dintre cele două grupări ale partidului), că „n-a dat nimic". Regele a fost foarte butonat, a mulţumit pentru informaţiile aduse şi a spus că va aviza: „Am avut impresia că batem apa în piuă" a încheiat Brătianu dând prietenilor săi seamă despre audienţă.

M-am hotărât şi eu să cer o audienţă să-mi mai fac o dată datoria, deşi sunt convins că e degeaba. Cine ştie de unde sare iepurele? Poate

că cel puţin în ceasul al 14-lea va urma sfaturile mele. Să încercăm să mai scăpăm mobilele cel puţin, căci casa pare că s-a dus...

Câţi mai sunt şi în ţara asta, loviţi cu leuca! Primesc o fiţuică, 4 pagini în -4° intitulate *Sic Cogito*---, *revistă periodică lunară*, director: dr Victor Corbul, medic-colonel în retragere. Fiţuica poartă data: ianuarie 1938, anul VIII. Cele 4 pagini sunt pline de inepţii, din care unele în versuri. Şi de opt ani dl doctor colonel scrie mereu, căci un „nota bene" ne informează că „toată revista fiind scrisul meu (sic), articolele nu sunt semnate o parte", de opt ani dl colonel-doctor pisează lumea „gratuit" cu proza şi cu stihurile d-sale, şi nu s-a găsit nimeni să-l împuşte. Şi nătângul ăsta a ajuns doctor şi colonel! Câţi oameni n-o fi trimis *el* pe lumea cealaltă?

---

10 februarie. După ce a participat la o vânătoare prezidenţială la Bielovetca, Regentul Horty a fost primit cu mare alai, şi cu însufleţire, la Varşovia. Această prietenie a Poloniei umilite şi schingiuite de vechiul regim antebelic cu Ungaria, beneficiara aceluiaşi regim şi care nu aspiră decât la reîntronarea lui — n-are decât o singură explicaţie: Cehoslovacia. Polonia şi Ungaria îşi dau mâna într-o ură comună.

A.C. Şercală-Cuza şi-a dat şi el drumul în *Völkischer-Beobachter*. În interviul său de azi, după ce vorbeşte bineînţeles de chestiunea ovreiască, şi pe larg, dl ministru de Stat trece la politica externă şi încheie acest capitol prin cuvintele: „Germania şi România trebuie *să lupte cot la cot*". Ce zice M. Sa Regele despre această formulă? Dar dl Delbos?

Pentru a nu ştiu câta oară, Vâlcovul e din nou sub apă. Inundaţiile au produs anul acesta mari pagube, mai ales de-a lungul Dunării.

Butenko tot n-a fost găsit. Şi nici măcar o urmă deşi *Cuvântul* crede a şti că Butenko nu e Butenko, ci aviatorul Smirnov. Pentru ce Smirnov ar fi devenit Butenko, şi despre ce e cu Smirnov, zisa gazetă nu dă nici o explicaţie.

Universul de azi cere darea afară a tuturor asistenţilor cu nume evreiesc sau străin de la Facultatea de Medicină. Sunt foarte puţini, sunt toţi cetăţeni români. N-au oare oamenii aceştia dreptul să-şi câştige o pâine? Asemenea excese de zel fac cel mai mare rău unei cauze simpa-

tice. Naţionalismul se va prăbuşi, pe de o parte prin excesele de zel ale câtorva fanatici, pe de alta prin admiterea în primele rânduri ale militanţilor săi, a celor mai scârboase elemente, repudiate de vechile partide. Un deplorabil efect a făcut din acest punct de vedere publicarea listei nominale a Senatului Legionar cu prilejul şedinţei de alaltăieri seara. Printre senatorii lui Zelea Codreanu, simpatizanţii mişcării au citit cu stupoare şi cu descurajare numele mai multor escroci notorii şi a câtorva rable întâlnite în culoarele tuturor cluburilor de partid.

Nu e destul că aproape toată presa naţionalistă se găseşte în mâinile unor oameni pe care-i pândeşte puşcăria?

Cuvântul a scăpat de suspendare. Guvernul s-a mulţumit cu o serioasă admonestare lui Nae Ionescu căruia i-a atras atenţia asupra exceselor sale de zel gardist. Nae Ionescu s-a supus, şi numărul de azi aproape nu mai pomeneşte de Garda de Fier, dar în schimb laudă Guvernul, ca şi când ar apare pe spezele lui! Amicul Nae a sărit dincolo de cal!

Acum câteva zile, Nae a scris un excelent articol în care da peste nas lui Iorga şi-l acuza de aţâţare la asasinat. În *Neamul Românesc* de aseară Iorga îi răspunde, şi răspunsul său nu e numai al unui paranoic, dar al unui curat dement, certat cu limba lui, cu bunul simţ şi cu bună-cuviinţă. Şi aşa o zdreanţă mai joacă rol în biata noastră ţară!

În articolul său de azi, menit să îmblânzească stăpânirea, Nae Ionescu susţine că un lucru rămâne câştigat de pe urma Guvernului actual şi anume impunerea „punctului de vedere românesc" în politica noastră internă cât şi în cea externă. E o adevărată aberaţie! „Punctul de vedere românesc" n-a caracterizat decât prea mult, atât politica noastră internă cât şi cea externă, de când România a ajuns stăpână pe destinul ei! Elementele străine n-au jucat la noi rol prin presiunea lor directă, ci numai prin spiritul nostru de maimuţărie şi câteodată prin platitudinea noastră înnăscută de orientali corciţi cu ţiganii. Spiritul de imitaţie şi platitudinea sunt însă tocmai două caracteristici ale „punctului de vedere românesc". Nimeni, nici un străin nu ne-a împiedicat până acum să fim „oameni ridicaţi" în toată puterea cuvântului, ci numai scăzutele noastre moralităţi individuale. Să avem azi curajul să spunem că dăm în jidani ca să le luăm bucata din gură, şi să o mâncăm noi, *şi să lăsăm la o parte pretenţioasele revendicări ale unui primat etnic pe care nimeni nu ni l-a contestat în ţara noastră.*

Milea vine din Ardeal şi-mi povesteşte că pe acolo situaţia e cât se poate de îngrijorătoare. Cartelul Guvernului cu maghiarii a dezlănţuit

din nou ura românimii împotriva minoritarilor. Conducătorii maghiari răspândesc prin toate satele știrea că Guvernul român *s-a dat pe calea revizionismului*, că s-a identificat cu politica axei Berlin-Roma, că în curând Berlinul iar va porunci în România, *și că ei, maghiarii, vor fi iar stăpâni în Ardeal*. Pe această temă fac maghiarii propaganda lor și invită pe ai lor, din fiecare sat, *„să-și facă steaguri"* și să pornească la vot pentru Guvern, *căci s-au schimbat lucrurile*. Și cum n-ar vorbi așa, când dl A.C. Cuza, după ce a spus corespondentului lui *Völkischer Beobachter* că trebuie să luptăm, Germania și noi cot la cot, a mai adăugat: „Mai treci pe la mine după alegeri, *voi putea spune mai mult*"?

Pe lângă această demoralizare a elementelor românești datorată alianței Guvernului cu cea mai semeață din minoritățile Ardealului, o acțiune de corupție și de anarhizare își face drum la sate, îndrumată de autorități. Banii și băutura se împart la fiecare răscruci. În județul Năsăud (circumscripția electorală a lui Milea), prefectul a adus 12 000 kg de bumbac pe care le împarte femeilor *pe credit*, cu condiția să jure că bărbații lor vor vota pentru Guvern. În toate pădurile Statului — și ale particularilor — autoritățile au dat drumul vitelor, fără nici o grijă de lăstarul tânăr. Țărănimii, prefecții și agenții Guvernului, îi promit moșiile și pădurile proprietarilor și aproape că și casele locuite și obiectele din casă. O astfel de demagogie nu s-a mai dezlănțuit asupra Ardealului de mult. Parcă la noi, dincoace de Carpați e mai bine!

De la gazeta ambulantă, adică de la Blumenfeld citire:

Ghelmegeanu i-a spus: „Nu te mai ocupa de Guvern. Guvernul e căzut și alegerile nu se mai fac. Ocupă-te de Guvernul care vine și află ceva, căci asta e interesant. Avem impresia că formula Regelui n-ar fi tocmai cea care ne convine nouă".

Dl Costinescu i-a afirmat și el că alegerile nu se mai fac și că Guvernul e căzut. A adăugat că nu știe ce formulă va adopta Regele, dar știe că Cancicov va fi ministru de Finanțe! Costinescu a mai povestit doctorului Kalman că Dinu Brătianu a fost patetic în audiența sa de marți și că la un moment ar fi spus Regelui: „Sire, îmi pare rău că nu sunt și eu sub pământ ca frații mei și că am trăit destul ca să văd țara mea prada anarhiei înăuntru și umilită în afară!"

Gavrilă Marinescu în fine ar fi confirmat aseară d-lui Scrutator știrile precedente, afirmând și dânsul *că alegerile nu se vor face și că Guvernul pleacă*. La repetatele întrebări ale lui Blumenfeld, Gavrilă ar fi răspuns că nu știe ce Guvern va veni, dar că crede că Mironescu ar a-

vea multe şanse. Gavrilă a mai mărturisit lui Blumenfeld că toate ştirile le deţinea de la Urdăreanu pe care îl văzuse şi cu care vorbise lung alaltăieri-seară.

Ce e sigur, e că pe ziua de ieri, mai ales către seară, tot Bucureştiul era convins că ceasurile Guvernului Goga erau numărate.

Legaţia Sovietică a redactat un comunicat destul de obraznic cu privire la dispariţia lui Butenko, comunicat în care arăta că manifestaţii fasciste(??) au avut loc în faţa Legaţiei în zilele din urmă, şi pune dispariţia lui Butenko în legătură cu aceste manifestaţii. Cenzura a oprit publicarea acestui comunicat şi bine a făcut.

La Camera Comunelor, Eden, răspunzând unei interpelări pe chestiunea ovreiască din România, a răspuns că Guvernul britanic *are un punct de vedere bine stabilit* în această chestiune, şi că speră că în curând situaţia se va ameliora şi în Regatul Dunărean.

---

11 februarie. De ieri după amiază trăiesc ca buimăcit, tâmpit de câte s-au întâmplat şi pe care nu le mai aşteptam să se întâmple.

Dejunasem la Georges Cantacuzino, unde mă cam enervasem din cauza platitudinii lui Antoine Bibescu faţă de Goga şi Micescu. După dejun, am luat-o spre cinematograful Scala, unde m-am dus să văd filmul „Napoleon şi Contesa Walewska" cu Greta Garbo. Abia intrasem, era ora 3 1/4 şi m-am pomenit cu un domn (ocupam un loc de margine, lângă culoar) susurându-mi la ureche în întuneric: „Domnule ministru, am să vă fac o comunicare din partea d-lui Mare Şambelan!" — „Fă domnule!" — „Nu pot aci, domnule ministru!" În fine m-a scos afară, ca să-mi spună că „Domnul Mare Şambelan" mă ruga să mă duc acasă şi îndată ce ajung să-l chem la telefon ca să vină numaidecât la mine, căci avea să-mi facă o comunicare. Ca să trimită după mine până la cinematograf, mi-am zis că trebuia să fie ceva grav; mi-am luat paltonul, m-am urcat într-un taximetru şi după câteva minute am avut plăcerea să aud la celălalt cap al firului pe dl Urdăreanu (Ernestică). Şi după alte 15 minute să-l am lângă mine pe canapea. Până să vină mă tot întrebam cu ce va veni. Am crezut mai întâi că era în legătură cu audienţa pe care o cerusem în ajun prin Pangal. Mă întrebam dacă nu cumva, supărat de audienţa lui Dinu Brătianu, Goga nu ceruse Regelui să nu mai primească vedetele opoziţiei, ca să nu-şi ştirbească autoritatea în ajunul alegerilor — şi dacă nu cumva îmi trimitea pe Urdăreanu să-mi explice

pentru ce nu mă putea primi. Dar o asemenea comunicare nu prezenta un caracter de urgență suficient ca să mă scoată din cinematograf. Trebuia să fie altceva, dar ce? Să nu vină să-mi ceară să intru în Guvern, ca să-l întăresc? La acest gând era să-mi vină rău! și mi-am pregătit, la orice întâmplare, răspunsul drastic pe care eram hotărât să-l dau. Dar și ipoteza aceasta nu-mi părea prea probabilă. Mă tot trudeam să ghicesc rostul misiunii domnului Mare Șambelan, și nu izbuteam. La toate mă gândeam, numai la cea pentru care venea, nu!

În fine a sosit, și de la ușă m-a întâmpinat cu următoarele cuvinte: „Domnule ministru, situația e foarte gravă, Majestatea Sa s-a hotărât să adopte programul dvs și să-l pună în aplicare!“ Mi s-a părut că n-am priceput bine, și am avut senzația că mi se prăbușește tavanul pe cap! Prevederile mele se realizau punct cu punct: am spus într-adevăr totdeauna că Regele se va ralia la programul meu *prea târziu, când nu va mai fi nimic de făcut*!

Urdăreanu a început prin a-mi explica că Regele îl trimisese la mine fiindcă nu putea convoca „șefii de partide“ pentru a-i consulta asupra răsturnării regimului de partide[1], dar că ținea să mă pună la curent cu hotărârile Majestății Sale. Dealtminteri, Majestatea Sa n-a avut această delicată atenție — spunea dl Mare Șambelan — decât pentru mine și pentru dl Iorga (Neculai). M-am arătat foarte măgulit și am ascultat mai departe. Urdăreanu mi-a expus atunci tot planul Regelui: suspendarea și revizuirea Constituției (prin decret), suprimarea tuturor alegerilor, și chiar înainte de promulgarea noii Constituții — suspendarea inamovibilității magistraturii, a statutului funcționarilor, *a activității partidelor* și „punerea la punct“ a presei. Măsuri energice pentru depolitizarea administrației și pentru moralizarea vieții publice vor fi luate imediat ca să se taie iarba sub picioare curentului ce împinge lumea spre Garda de Fier.

Urdăreanu m-a întrebat dacă eram mulțumit. I-am răspuns că desigur, dar că nu puteam să nu regret întârzierea pusă de Rege pentru a păși pe calea cea bună, și l-am întrebat *cum* înțelegea Majestatea Sa să procedeze „în practică“. Urdăreanu mi-a expus că Regele vrea să procedeze în două etape: într-o primă etapă, un Guvern prezidat de Patriarh în care ar intra, dacă se poate, toți foștii președinți de Consiliu, fără porto-

[1] Am aflat pe urmă că primise totuși, în afară de audiența de marți, în aceeași zi la ora 2, pe Dinu Brătianu! Îl chemase însă ca să-i ceară să nu se opună la intrarea d-lor dr Angelescu, Tătărescu și g-ral Văitoianu în Guvern!

foliu, iar portofoliile s-ar distribui după considerații de competență, în tot cazul nu după considerații politice sau de partid — într-o a doua etapă, un Guvern de muncă. Primul Guvern, *de o durată foarte scurtă*, ar avea un program limitat la măsurile revoluționare: suspendarea Constituției, a alegerilor, a partidelor etc. pentru care Regele *vrea girul foștilor președinți de Consiliu*, pentru ca după aceea să nu mai poată protesta împotriva noului regim nici ei, nici partidele lor. Și îi poftește fără portofoliu fiindcă altfel s-ar certa pe ele și nu s-ar înțelege. Și pune pe Patriarh să-i prezideze, tot ca să evite certurile și fiindcă șeful Bisericii e cât se poate de la locul lui în fruntea Ministerului după Guvern național-creștin! Am întrebat pe Urdăreanu: „Și când va începe «prima etapă»?" — „Chiar astă seară. Foștii primi-miniștrii sunt convocați chiar în cursul acestei după amiezi la Palat, din 8 câți sunt[1], 5 primesc, Regele o știe deja..." — „Și Iorga?" — „Și Iorga. Întâi a refuzat, dar pe urmă a primit!"

Urdăreanu mi-a mai spus că Regele îl însărcinase să mă întrebe dacă, *în caz când ar fi nevoie*, aș primi și eu un portofoliu. Regele ar prefera să mă rezerv pentru etapa a doua, și ar voi să facă cele două Guverne succesive cu elemente *cu totul diferite* și n-ar vrea să mă compromită (!!) în primul Guvern ca să nu-mi îngreuneze situația în cel de al doilea. Am rugat pe Urdăreanu să mulțumească Regelui pentru prietenia pe care mi-a arătat-o aducându-mi hotărârile sale la cunoștință, să-l felicite pentru aceste hotărâri și să-l asigure de tot concursul meu. I-am mărturisit însă că mă aflam într-un moment de descurajare politică, că aș prefera în consecință *și eu* să nu particip la Guvern (fie întâiul, fie al doilea), dar că, de va fi necesar pentru ca întreprinderea să nu dea greș, voi primi „à mon coeur défendant"[2] orice portofoliu. Cred însă că, dacă ar trebui să ocup unul, cel mai nimerit pentru mine ar fi al Externelor". „Dar cred — m-a întrerupt Urdăreanu — că Majestatea Sa l-a rezervat lui Micescu, de care a fost mulțumit!" — „Ar fi cea mai mare greșeală. Mulțumit sau nu, e o chestiune *de prezentare* a celor întâmplate la Praga, la Belgrad și la Geneva. Dar nu aci stă chestiunea. Noul regim trebuie să reprezinte și din punctul de vedere extern — mai ales din punctul de vedere extern — o despărțire *netă*, o deosebire *concretă*, față de precedentul Guvern. Păstrarea aceluiași ministru de Externe, oricare ar fi convingerile și meritele lui, n-ar fi pricepută nici la Paris, nici la Londra. *Sau ar fi chiar pricepută pe dos*. Trebuie altceva și alt

[1] Afară de Goga (și de Barbu Știrbei).

[2] Literalmente — căci „inima" nu merge!

nume. Al meu ar suna cum trebuie — dar sunt și altele. În nici un caz Micescu...

Am mai făcut lui Urdăreanu câteva recomandări de procedură, pe care și le-a notat cu interes, făgăduindu-mi că va raporta întreaga noastră conversație Regelui.

Pentru prima dată am vorbit mai serios cu Urdăreanu și trebuie să-i aduc mărturia că e inteligent, și mai ales priceptător; pricepe din ochi.

Multă vreme după plecarea lui n-am putut să-mi revin în fire: cu toate câte mi le spusese dânsul, cu toate zbârnâiturile telefonului care-mi anunțau diferitele „chemări" la Palat, tot nu-mi venea să cred *într-un act de voință* și de ce voință, și în ce disperată conjunctură! Mă așteptam din moment în moment la o știre care să zădărnicească tot ce se întâmplase până atunci și la recăderea „veleitarului" în brațele vechii sale stăpâne, *inerția*. N-a fost însă așa, și evenimentele s-au desfășurat în conformitate cu o prevăzută dar neașteptată partitură.

Regele a primit în tot cursul după amiezii pe d.d. foști primi-miniștrii și s-a tocmit cu ei. Eu am stat în casă, pe de o parte fiindcă eram puțin obosit, pe de alta fiindcă au venit pe capul meu mai mulți din prietenii mei politici, mobilizați prin știrile ce circulau pe piață, în jurul chemărilor de la Palat. Pe la ora 6 1/2 a venit Blumenfeld: știa tot, anume că Guvernul Goga era demisionar și că Mironescu forma noul Guvern. I-am spus că nu cred, și la întrebarea lui: atunci cine? i-am răspuns râzând: „Când ai să vezi, deși ești ovrei, ai să-ți faci cruce!" N-a ghicit, și a plecat de la mine convins că șeful noului Guvern era Mironescu.

Am mâncat liniștit și singur. Pe la ora 9 și ceva telefonul m-a chemat. Urdăreanu m-a întrebat în numele Regelui dacă primesc Ministerul de Industrie. „Trebuie?" — „Trebuie". — „În momentul în care Regele încearcă să aplice programul meu, oricum ar fi, eu nu pot să nu-i dau concursul meu, *fie și numai până trece hopul*, prin urmare da". Urdăreanu mi-a spus că Regele e foarte mulțumit (se vede că telefona chiar din cabinetul lui) și m-a rugat să fiu la ora 11 1/2 la Palat, în frac, pentru jurământ.

Cum nu mă îngrijisem de mașină căci nu prevedeam o chemare chiar în seara aceea, am telefonat lui Șoneriu să-l rog să-mi împrumute mașina lui. Șoneriu a venit să mă ia, la ora 11, dar a venit cu mașina lui Fulga, care spre marea mea mirare purta numărul B 725, pe când a mea poartă B 724. Superstițios cum am cam rămas de pe timpul petrecerii mele în Italia, am văzut în această apropiere de numere un semn favorabil pentru noua aventură în care mă băgam.

Am sosit la Palat la ora 11,25. Deşi totul era luminat a giorno, deşi nu mai lipseau decât 5 minute până la ora fatală, n-am găsit acolo decât pe Flondor (mareşalul), un aghiotant, un popă şi personalul de serviciu. În anticamere, pe scară, în imensa sală a Tronului, răsuna a vraişte. Cinci minute după mine soseşte şi Patriarhul. Viitorul prim-ministru vine drept la mine şi mă întreabă: „Cine intră în Guvern?" Capul meu! Soseşte şi mareşalul Averescu, ca scos dintr-un sicriu. Palid, ca şi când ar fi fost prost îmbălsămat, e îmbrăcat şi încălţat ca un cadavru, cu un frac ce nu se mai potriveşte pe talia lui redusă, cu ghete ce nu mai îmbucă glezna piciorului şi lasă ciorapii să se vadă prin împletitura găetanelor. N-are nici o decoraţie, ca morţii, şi explică bolborosind că le-a trimis toate la Muzeul Militar, şi n-a avut vreme să le ceară înapoi...

În vremea asta, la etajul superior, la Rege, stafiile partidelor se tocmeau încă cu Suveranul. Noii miniştrii pe măsură ce erau aprobaţi, erau convocaţi, aşa încât n-au ajuns toţi la Palat decât după orele 12. Vâitoianu a sosit cel din urmă. A fost sculat din pat, pricepuse convocarea la ora 11 1/2 pentru a doua zi dimineaţa!

Şefii de partide s-au purtat prost. Din conversaţiile avute de mine cu Dinu Brătianu şi cu Iuliu Maniu — şi însemnate mai sus — rezultase că dânşii şi partidele lor erau gata (cu toată rezerva preferinţelor lor) să sprijine *orice formulă a Regelui, numai să-i scape de alegeri şi de Garda de Fier.* După ce s-au văzut în siguranţă, adică după ce Regele ceruse lui Goga demisia şi hotărâse implicit cel puţin amânarea alegerilor, domnii şefi de partide şi-au reluat curajul lor şi au recăzut în meschinăria rivalităţii lor şi în mocirla preocupărilor de gaşcă. Drumul l-a deschis Vaida, pretinzând că nu putea intra singur în Guvern fără a da o satisfacţie prietenilor săi. Regele convocase pe d.d. foşti prim-miniştrii *nu* ca să-i consulte ci ca să-i întrebe dacă primeau să-l ajute în îndeplinirea adevăratei lovituri de Stat pe care o *hotărâse,* şi pe care ar fi adus-o de altfel la îndeplinire şi fără ajutorul lor. În principiu trebuiau să răspundă — vorba lui Tătărescu — printr-un *da* sau *nu.* Aşa a făcut-o Averescu, care a răspuns *da,* şi a cărui audienţă a durat 7 minute. Regele l-a luat în braţe, l-a sărutat şi i-a spus: „Mareşalul trebuie să fie alături de Regele său în momentele de primejdie!" Mareşalul a răspuns *da,* şi toate au fost gata. Cele 7 minute au fost necesare nu pentru înţelegere, care a durat un minut, ci pentru plimbarea de la uşă la biroul Regelui, şi înapoi. Pe Vaida, Regele nu l-a luat în braţe. În schimb a luat Vaida în braţe pe Voicu Niţescu ţiganul şi pe Costică Angelescu bulgarul, şi n-a mai fost chip să-l despartă cineva de dânşii. Plictisit, Re-

gele a cedat, şi a greşit, căci cum a aflat Dinu Brătianu că Vaida obţinuse doi miniştri pentru un preşedinte de Consiliu, a cerut numaidecât 6 miniştri liberali pentru cei 3 foşti primi miniştri ai partidului (dr Angelescu, g-ral Văitoianu, Guţă Tătărescu). În plus, dl Guţă a mai cerut *personal* pentru d-sa Ministerul de Externe. Până în cele din urmă (din urmă de tot, căci toate tratativele nu s-au terminat decât după ora 11 1/2), nenea Dinu a obţinut trei miniştri (Cancicov, Costinescu şi Iamandi) iar Tătărescu numai interimatul Externelor, şi aceasta încă fiindcă Mironescu şi Vaida s-au opus din răsputeri (ca şi mine dealtminteri prin Urdăreanu) la numirea lui Micescu la Externe, căci Regele care nu se uită mai departe decât lungul nasului e pe de-a întregul fermecat de puşlamaua de Micescu, şi nu vrea să se despartă de el. În cele din urmă şi-a dat seama de deplorabilul efect pe care l-ar fi produs în străinătate (Paris-Londra-Geneva) menţinerea ministrului de Externe al Cabinetului Goga şi a renunţat la prima lui idee, oferind lui Micescu — după sfatul meu — un loc de ministru fără portofoliu cu atribuţii de „Consilier juridic" în elaborarea noilor legi, printre care şi noua Constituţie. Micescu a refuzat însă declarând că nu primeşte să fie grefier, după ce a fost judecător.

În fine după ora 12 s-a complectat Ministerul astfel: Preşedinţia Consiliului, Patriarhul; miniştri fără portofoliu următorii foşti primi-miniştri în ordinea vechimii: mareşalul Averescu, generalul Văitoianu, Vaida, Ghiţă Mironescu, Niculai Iorga, dr Angelescu, Guţă Tătărescu[1]; la Interne Armand Călinescu, la Agricultură Ionescu-Siseşti, la Comunicaţii Costică Angelescu, la Finanţe Cancicov, la Sănătate dr Costinescu, la Apărarea Naţională general Antonescu, la Muncă Voicu Niţescu, la Instrucţie Victor Iamandi(!) şi la Comerţ şi Industrie modesta mea persoană. Trei interimate: la Externe (Tătărescu), la Justiţie (Cancicov) şi la Culte (Iamandi). Iamandi fusese întâi numit la Culte, dar l-a refuzat Patriarhul cu care nu se avea bine de pe vreme Guvernului Tătărescu; de hatârul Patriarhului, Regele l-a trecut la Instrucţie şi i-a dat numai interimatul Cultelor. Căci Iamandi trebuia musai să fie ministru: supărat foc de fuziunea cu Gh. Brătianu ameninţa zilnic „partidul" cu plecarea sa şi Brătianu Dinu a vrut astfel *să-l fixeze*. Iată încă o dovadă de ce poate fi moralitatea de partid: plecarea unui Victor Iamandi socotită ca o nenorocire publică?!!

[1] Din foştii primi miniştri nu lipseau decât 3: Maniu fiindcă n-a primit din motive politice, Goga fiindcă n-a primit din motive estetice şi Barbu Ştirbei fiindcă n-a fost poftit.

Locul de la Justiţie a fost rezervat lui Iunian care nu se afla în Bucureşti şi a fost chemat telegrafic din provincie. Un moment au fost miniştri şi Cămărăşescu şi Potârcă, şi pe urmă n-au mai fost. Din precedentul Guvern n-au mai supravieţuit decât doi miniştri: Armand Călinescu şi generalul Antonescu. Un singur subsecretar: generalul Paul Teodorescu la Aer şi Marină.

Înainte de depunerea jurământului, Regele a chemat încă o dată sus pe *toţi* foştii primi miniştri, spre a-i mai solidariza din nou cu hotărârile lui, de data asta unii fiind martori despre asentimentul celorlalţi. Proştii au fost foarte măguliţi de această „distincţiune", fără să-şi dea seama că Regele îşi bătea joc de ei.

După ce au coborât cucuvelele, a coborât şi Regele, însoţit de Voievodul Mihai, şi în faţa lor s-a procedat la depunerea jurământului. Regele şi Voievodul au stat în picioare în faţa Tronului. Dinaintea lor era întinsă masa lungă acoperită cu damasc „fraise écrasée", în jurul căreia ţinusem Consiliul de Coroană din primăvara anului trecut (când cu exoflisirea Prinţului Nicolae) şi în jurul căreia urma să ţinem Consiliu, după Jurământ. Noi, miniştrii, eram înşiraţi dincoace de masă, în semicerc începând cu Patriarhul la dreapta, apoi după vechime, miniştrii cu cucuvelele în cap. Jurământul a fost lung, căci babalâcii se cam încurcau în faţa popii de la Sf. Mina, cu crucea în mână.

Tăioase au căzut cuvintele Regelui după jurământ. Ascultam şi nu-mi venea a crede! Frica e dascăl mare! În fine, minune sau neminune, asta era, la auzeam şi mulţumeam în gândul meu lui Dumnezeu că mă învrednicisem să le aud! A răspuns Patriarhul scurt, câteva cuvinte spuse cu smerenie, şi îndată ne-am aşezat. N-au rămas în sală decât Regele şi miniştrii. Au plecat şi Voievodul Mihai, şi demnitarii şi popa şi stenograful care asistase la jurământ. Regele s-a aşezat la mijlocul mesei, cu spatele spre Tron. În dreapta sa am fost plasaţi: Patriarhul, eu, Voicu Niţescu, Victor Iamandi — la stânga: Averescu, Mironescu, Ionescu-Siseşti. În faţa Regelui, Văitoianu. La dreapta lui: Vaida, Tătărescu, Armand Călinescu, Costică Angelescu; la stânga: Iorga, dr Angelescu, Costinescu, Cancicov. La cele două capete ale mesei, spre dreapta Regelui generalul Antonescu, spre stânga, generalul Paul Teodorescu.

Regele a cerut mai întâi să se desemneze, odată pentru totdeauna pentru Consiliile prezidate de dânsul, un secretar care să redacteze *un protocol* al şedinţei. Aceste protocoale să fie trimise şefilor Departamentelor, şi hotărârile cuprinse într-însele să fie *obligatorii* pentru toţi. Apăsat, cu un aer de autoritate pe care nu i-l cunoşteam, Regele a spus:

„Mi s-a urât cu hotărârile luate în Consiliu și care rămân literă moartă. Înțeleg ca de acum încolo aceste hotărâri să fie executate cu punctualitate!“ „Da, da desigur“ a murmurat corul cucuvelelor, care tocmai nu avea nimic de executat! S-a desemnat ca „secretar“ al ședințelor generalul Paul Teodorescu, cel mai tânăr dintre noi.

Regele a trecut apoi la manifestul său către poporul român. „Nu vi-l citesc ca să-l supun discuției dvs; mi-am luat răspunderea gestului pe care-l fac; îmi iau și răspunderea anunțării lui. Voi primi și vă voi cere chiar unele sugestii în ce privește forma anumitor pasaje — dar asupra *fondului* nu admit nici o discuție“. Cucuvelele se uitau una la alta, cam uluite. Eu beam lapte! Regele ne-a citit apoi următorul manifest:

„Români!

Timp de 8 ani, Mi-am închinat toate gândurile și toate sforțările Mele să cârmuiesc țara rezemându-mă pe organizațiile politice constituite.

Din cauza cerinței de a dobândi un cât mai mare număr de voturi, propaganda făcută cu prilejul diferitelor alegeri a adus o nesfârșită neliniște și tulburare în viața și sufletul poporului Meu.

Această tulburare sufletească s-a dovedit adânc dăunătoare săpând chiar ființa Neamului.

România trebuie salvată și sunt hotărât să o fac, mânat de singurul și vrednicul meu gând:

Interesele permanente ale Patriei și neprecupețita ei întărire.

Voi schimba deci această stare primejdioasă, și Voi păși fără șovăială la o cât mai grabnică îndreptare a acestor stări.

Pentru aducerea la îndeplinire a acestui imperativ național, am alcătuit sub președinția Patriarhului României, un Guvern de oameni de răspundere care, mânați de cel mai desăvârșit patriotism, descătușați fiind de activitatea de partid, vor avea tot răgazul să-și închine toate gândurile și toată munca numai binelui obștesc.

Acest Guvern va dezpoliticianiza viața administrativă și gospodărească a Statului, va alcătui schimbările constituționale care să corespundă nevoilor noi ale țării și năzuințelor de astăzi ale unei Românii ce trebuie să se întărească.

M-am hotărât să pășesc pe această nouă cale cu toată energia și convingerea că este scăparea Patriei și o fac mânat de acel sentiment de dragoste fără margini pentru Țara Mea pe care am fost chemat să o cârmuiesc și să o apăr prin grația lui Dumnezeu și Voința Națională.

Sunt convins că această poruncă a timpului de astăzi corespunde nu numai unei nevoi vădite, dar și năzuinței sufletești a tuturor iubitorilor de Neam ce doresc întărirea și propășirea Patriei.

În timpuri grele singurele mijloace eroice sunt acelea ce pot întări România și salvarea ei este suprema noastră lege, pe care o Voi urma fără ezitare.

Așa să ne ajute Dumnezeu!
Trăiască România!"

Consiliul a ascultat și a aprobat. A aprobat deși se oglindeau pe fețele fiecăruia sentimente diferite. Fiecare căuta să-și dea seama de putințele ambițiilor și lăcomiilor sale de a se încadra în noul curs. Dintre toate oribila față bărboasă a lui Iorga, era sinistră. Paranoicul își da instinctiv seama că domnia goliciunii sale, că farsa logoreei cu care plictisește lumea de moarte și de atâta timp — erau pe sfârșite.

Regele n-a admis decât o singură corectură, relativă la raporturile membrilor noului Guvern cu partidele; nu-i plăcuse prima lui frază, și după un repede schimb de păreri, a admis „descătușați fiind de activitatea de partid", propusă tot de dânsul.

Regele punând ca principiu că orice activitate de partid trebuie să înceteze, că nici unul din membrii noului Guvern nu intrase într-însul ca om sau reprezentant de partid, s-a încins o discuție în care au pisat pe rând apa în piuă Averescu, Iorga și Vaida.

Amânarea alegerilor *sine die* și suspendarea Constituției fiind admise ca să zic așa în mod prealabil s-a trecut la examinarea manifestului Guvernului. Aci Iorga și-a arătat pe față arama. Regele însărcinase pe Tătărescu cu redactarea unui ante-proiect de manifest și l-a rugat să-l citească. Atât i-a trebuit lui Iorga. Cum? era un manifest de redactat, și n-a fost însărcinat el, specialistul unor asemenea proze (crede dânsul!)? Cu observații aproape grosolane a sfârșit toată tartina domnului „Da sau Nu". Și era ușor, căci era o peltea. Dar ce l-a supărat pe Iorga, n-a fost că era o peltea, ci că nu era a lui. În cele din urmă a declarat că nu vedea necesitatea unui manifest al Guvernului după manifestul Regelui, și că în nici un caz dânsul nu va semna *o proză moartă* (Tătărescu schimba fețe). Regele a explicat că însărcinase pe Tătărescu numai cu alcătuirea unui ante-proiect *ca bază de discuție*, și că ne ruga pe fiecare să ne aducem contribuția noastră pentru o redactare finală. După ce am făcut toți pe rând propunerile noastre, Regele le-a rezumat. A respins propunerea lui Iorga de a suprima manifestul Guvernului, declarând că avea nevoie *de o solidarizare a Guvernului* în hotărârile exprimate în manifestul său, al Regelui[1] și în cele din urmă s-a hotărât, cu mare mul-

[1] Punct de vedere greșit: solidarizarea era exprimată prin însăși prezența noastră în Guvern.

ţumire din partea lui Iorga ca manifestul Guvernului să fie redactat de Patriarh şi să ne fie supus a doua zi vineri, la ora 1, la Patriarhie[1].

După aceste două importante chestiuni, Regele a mai adus în discuţie mai multe propuneri, pe rând.

S-a hotărât astfel: întinderea stării de asediu pe tot întinsul ţării, numirea de prefecţi militari în toate judeţele (colonei, comandanţi de garnizoane sau de regimente), dizolvarea tuturor consiliilor comunale şi... *alandala*, după cererea Regelui, declararea tuturor averilor miniştrilor pe ziua numirii lor (o amabilitate pentru Tătărescu?). Bogătaşii Ministerului dr Angelescu şi Mironescu s-au cam strâmbat, Vaida şi alţii au discutat măsura şi au calificat-o drept jignitoare. În cele din urmă s-a hotărât să facem declaraţiile noastre prin scrisori adresate Parlamentului.

Consiliul a luat sfârşit *la ora 3 1/2 dimineaţa*. Eram de la ora 11 în frac, în cămaşă scrobită, nemâncat şi nepişat. Nu ştiu cum am rezistat, dar m-am înapoiat acasă cu Şoneriu şi cu Filip (venise şi acesta la Palat) mai puţin obosit ca ei, care se plictisiseră prin anticamere. Acasă mă aşteptau nevastă-mea şi câţiva prieteni. Nevastă-mea aflase abia de la ora 12 despre cele întâmplate. A trebuit să îi lămuresc pe toţi. Am făcut-o şi m-am culcat la ora 4. Nu mi s-a întâmplat aşa ceva de 40 de ani!

---

12 februarie. Ieri la ora 1, după cum fusesem convocat, am sosit la Patriarhie. La ora 1 şi 20 Patriarhul era încă la Palat, unde se dusese să supună Regelui textul manifestului nostru. Cum acest text îmi era indiferent, şi aveam lume la masă, acasă, am plecat la ora 1,25 fără să mai iau cunoştinţă de manifest (pe care am fost semnat de alţii!) şi fără să mai particip la rugăciuni! Să mă ierte Dumnezeu, că multe duc în spinare!

Înainte, la ora 11 1/2 fusesem să-mi iau Ministerul în primire. Scurte cuvântări ocazionale din partea lui Gigurtu şi a mea. Între altele am spus onorabililor din Minister: „Vă cer muncă şi — *cinste*“ — şi am apăsat lung pe cinste, apoi: „aţi înţeles?“ — Şi am apăsat şi mai tare pe „aţi înţeles“. Efectul a fost excelent, şi cred, salutar.

D.d. Iorga şi Mironescu au declarat că renunţă la leafă, deoarece nu au nimic de făcut. Ce farsă! Cu milioanele lui Bragadir, aş renunţa şi eu la leafă. Încât priveşte pe Iorga, are deja 5 lefuri ca profesor etc. — ar fi într-adevăr greu să mai încaseze una.

[1] Unde Patriarhul ne poftise pentru o rugăciune, în Paraclis.

Lovitura de Stat — căci lovitură de Stat a fost, a mărturisit-o și Regele — a fost primită mai mult decât bine. De ieri toate au însuflețit din nou. Lumea a răsuflat liniștită. Cele 44 de zile de nebunie gogo-cuzistă băgaseră oamenii, de toate soiurile, în răcori. La Bursa din București, toate valorile au țâșnit în sus; la Londra rentele noastre au crescut cu 5 puncte. În Lipscani s-a făcut ieri, într-o singură zi mai mult dever *ca în toată luna lui ianuarie*. Lumea e veselă, ca deșteptată dintr-un vis urât.

Răsuflă și ovreii. Pentru aceștia, am hotărât să urmărim mai departe pe cei naturalizați în fraudă — dar totul să se facă *cu omenie*. Așa încât sunt mulțumiți și ovreii noștri și protectorii lor din Apus.

Liniștea n-a fost nicăieri tulburată. La Hotin prefectul Ciolac a încercat să înscenEze „o revoluție". A telefonat că „sătenii" indignați de căderea Guvernului Goga veneau „cu zece miile" să ocupe Hotinul. Călinescu i-a răspuns că la cea mai mică neliniște va fi arestat și... împușcat. Dimineața colonelul a luat prefectura în primire și nici cea mai mică dezordine n-a avut loc.

Pretutindeni, dealtminteri, cuziștii au intrat în gaură de șarpe. La București, la sediile „lăncierilor"[1] s-au găsit zvârlite prin curți, revolvere, tesace și alte arme — iar lăncierii dispăruți.

Pe ziua de ieri partidele s-au ținut. Național-țărăniștii cu spume la gură. Liberalii mai consolați, căci contează pe Guță ca să „liberalizeze" Guvernul (!).

Jalea mare e la gogo-cuziști. Acolo a fost o adevărată tragedie. Goga — lucrul pare cert — n-a știut nimic din câte se pregăteau până joi la amiază, când l-a chemat Regele și i-a spus că nu mai merge. Tavi a căzut din cer. Om cu tensiune mare, i-a venit rău. A plâns, cu lacrămi, acasă — se zice că a plâns și la Rege. Situația lui e într-adevăr tragică: n-a căzut, s-a prăbușit, pentru vecii vecilor. În după amiaza de joi și-a strâns Consiliu de Miniștri, și a urlat, că și-a făcut toată datoria(!!!) și că România era fericită(!!!), și că va fi prăpăd pe țară după plecarea lor.

A avut însă bunul simț să nu amenințe. Și-a anunțat plecarea în străinătate. A hotărât ca *Tzara Noastră* să nu mai apară decât o dată pe săptămână. Ai lui și ai lui Cuza erau consternați. În ajun Tilică Ioanid vorbea încă de 60% în alegeri!

Seara, masă mare la Günther, ministrul Statelor Unite în onoarea d-nei și d-lui Goga, d-nei și d-lui Savu, d-nei și d-lui Armand Călinescu.

---

[1] Aceste haimanale erau plătite câte 150 lei pe zi!

La orele 6, Goga şi d-na Goga s-au scuzat, pe ei *şi pe colegii lor*, din cauza neprevăzutei crize. Günther a poftit alte 3 perechi. Dar Armand şi M-me Armand au venit! Günther a expediat pe secretarul Legaţiei cu soţia sa, poftiţi în ultimul moment ca să facă număr. Dar abia s-au aşezat la masă, şi Călinescu a fost chemat la Palat! Masă fără noroc!

Tulburările de stradă din Berlin se dezmint categoric. *Ceva a mocnit însă*, ceea ce a fost descoperit la timp şi a provocat ultimele schimbări în înaltul comandament al Armatei şi extinderea autorităţii Führerului şi asupra acestuia.

Popa Christescu, gardist, afirmă că venind spre Bucureşti dinspre Bacău, Emilian[1] a intrat în compartimentul său şi că următorul dialog a avut loc:

Emilian: — „D-ta eşti părintele Christescu?"

Christescu: — „Da".

Emilian: „Îmi pare bine. Eu sunt Emilian, prefect de Neamţ şi am venit dinadins la d-ta să-ţi fac o gravă declaraţie, şi-mi pare bine că sunt martori, să audă şi ei. Am fost chemat alaltăieri la Bucureşti, telegrafic. Când am sosit la Interne mi s-a spus că mă chemase dl Micescu, şi m-am dus după dânsul la Externe. Dl Micescu m-a întrebat cât sunt plătit pe lună ca prefect. I-am spus. «Vrei să câştigi mult mai mult? Curăţă-l pe Zelea Codreanu, care trebuie să dispară!»"

Christescu: „Domnule, îţi dai seama de importanţa declaraţiilor d-tale? Eu voi face uz de ele..."

Emilian: — „Te rog. De aia am venit să ţi le fac. Fă uz de ele, eu nu voi nega spusele mele!"

Părintele Christescu a depus o plângere la Parchet. Să aşteptăm dacă nu judecata, cel puţin instrucţia afacerii!

Zelea Codreanu ar mai fi fost prevenit prin generalul Sichitiu că e ameninţat cu moartea şi din partea Ministerului de Interne. Aceasta ar fi reieşit dintr-o conversaţie a generalului cu Armand Călinescu. O afirmă cel puţin Corneliu Zelea Codreanu într-o circulară pe care o trimite legionarilor şi în care cere să fie răzbunat „după metodele lui Ion Moţa". Generalul neagă să fi spus aşa ceva. Probabil totuşi că a spus-o. Mare emoţie la Ministerul de Interne. Se vorbeşte de urmăriri...

---

[1] Conducătorul „Svasticii de foc", un nebun, (sau cel puţin un descreierat), prefect de Neamţ (era ultima zi a Guvernului Goga).

Iunian n-a primit să intre în Guvern. Era de așteptat. Democrația nu se putea împăca cu o lovitură de Stat, și încă ce lovitură!

---

13 februarie. Ieri la ora 4 am fost convocați în Consiliu de Miniștri de Rege. Ne-am adunat la Palat, sus în etajul unde se află provizoriu cabinetul de lucru al Regelui și unde s-a amenajat, tot provizoriu, o mică — cam prea mică — sală de Consiliu. Zidurile acoperite cu un fel de lemn lustruit, sau de pseudo-lemn. Mobila și perdelele, tot „fraise-ecrasée", culoare de predilecție, pare-se a Suveranului.

S-au adus pe rând în discuție — Guvernul era în completul lui — procedura pentru alcătuirea noii Constituții și a noii legi administrative. Pentru Constituție Regele a propus o comisie prezidată de Micescu. Proteste generale. Regele impresionat. Dar vizibil angajat față de Micescu, se găsea jenat. Am luat atunci cuvântul și am spus: „Sire, ți-ai luat răspunderea schimbării Constituției. *Redactează pe cea nouă cu cine vrei și adu-ne un text*!" Propunerea a convenit de minune Regelui, și celorlalți. Dar urechile Majestății Sale au trebuit să zămăie după câte au auzit despre dl Micescu! Pentru legea administrativă s-a hotărât, cu scârțâituri, să fie dată în studiul Institutului de Științe Administrative, rahatul lui Paul Negulescu.

S-a hotărât să se ridice inamovibilitatea magistraturii (în anumite condiții), să se suspende statutul funcționarilor etc. etc. O prostie: se vor dezlega de jurământul lor, cei care au jurat pentru Garda de Fier! Una bună: interzicerea, *cu sancțiuni*, preoților, profesorilor, funcționarilor de a face politică.

S-a hotărât, de asemenea, abrogarea autonomiei Universitare în aplauzele lui Iorga care le-o dăduse în 1931. Nu e prima sa contrazicere.

Amicul Iorga a mai pățit una. Se zvonise sâmbătă dimineața că oribilul său fiu Mircea urma să fie numit secretar general la Finanțe; ar fi fost să pășim cu stângul. Se vede că a aflat și Regele despre chestie, căci a profitat de un moment de tăcere pentru a spune apăsat: „Domnilor, vă rog să nu numiți în funcții importante, rude. Prin funcții importante înțeleg mai ales pe cele de secretari generali și prin rude apropiate, fii, frații, și nepoții". Paranoicul a înghițit palma și n-a zis pâs.

Regele a dus tot Consiliul cu bagheta. Cu autoritate, dar cu duh. Vaida și dr Angelescu plângându-se că nu au de lucru, că nu sunt întrebuințați, Regele s-a adresat Patriarhului: „Uite, au dreptate. Să meargă amândoi la Președinție și să revizuiască biletele jurnaliștilor de liber parcurs pe calea ferată!" Cei doi foști primi miniștrii n-au priceput iro-

nia și au fost încântați de misiunea ce li s-a încredințat. Tot timpul Consiliului, ca și în Consiliul din noaptea precedentă, Iorga a fost odios. Vanitos, încurcă-lume, pretențios, nepricepător și slugarnic. După Consiliu, m-am dus, cu voia lui, la Rege, pentru două semnături urgente. Mi-a mulțumit pentru ajutorul dat și mi-a spus că după ce va redacta „en petit comité" Constituția, va veni cu ea și cu Micescu în Consiliu, ca să o discute — în gândul său Micescu urmând să o susțină. L-am conjurat să nu facă una ca asta. Dacă o veni cu Micescu, îi sar toți în cap. Să vină singur și să o treacă prin Consiliu *într-o ședință*. Constituția nouă nu trebuie să fie *Constituția Micescu* ci *Constituția Carol II*. A priceput. Acest din urmă argument l-a convins și mi-a făgăduit că va face cum îi cer eu. A rămas să mai vorbim, despre toate marți (ora mea de lucru) căci era târziu și mai așteptau doi miniștri.

Am uitat să spun că în ședința Consiliului *s-a vorbit* și de munca obligatorie a tinerilor. Regele a declarat că chestiunea era în studiu.

Situațiile în cele două partide de guvernământ continuă să se limpezească. La țărăniști, tot mai multă vrăjmășie față de noul regim. Cum nimic nu se mai publică prin gazete cu privire la politică și la politicieni, domnii se văd nevoiți să-și publice disperatele sughițuri peste graniță. Prin știrile ziarelor străine și prin ce „transpiră" aci, am putut afla că dl Maniu e tare tulburat. Nici nu se putea altfel. Dar mai tulburați sunt ai lui, de a fi fost siliți să stea la o parte.

Liberalii sunt foarte cuminți. Azi-dimineață i-a adunat Dinu și le-a spus că pleacă la Pistyan și în străinătate pentru o lună și jumătate. „Aș putea să stau și mai mult, pentru ce am a face aci... Să nu stânjenim pe Rege în opera lui de împăcare și să lăsăm pe dl Tătărescu să netezească drumul ca să poată lua încă o dată 40% în alegeri..."

Tătărescu fiind iar în Guvern, locul său de Secretar General al partidului a fost luat provizoriu de Bebé Brătianu. George Brătianu a fost numit președintele Comisiunilor de Studii, „căci mai mult cu studii are să ocupe de acum înainte partidul" a observat cu ironie nenea Dinu. Tătărescu prezent, a aprobat tot, deși George Brătianu a făcut prostia să dea un interviu vineri — oprit de cenzură — prin care declara că toți membrii partidului care au primit să facă parte din Ministerul actual *s-au exclus singuri din partid*! Copil...

În public, printre colegii mei, frică de liberalizarea Guvernului. Frică neîntemeiată, *fiindcă Regele e în contra.* Dar Tătărescu și miniștrii liberali fac tot ce pot în acest caz. Vom vedea.

15 februarie. Ieri toată ziua au circulat zvonuri persistente despre căderea Guvernului. O sumă de oamni au venit îngrijorați să mă întrebe. Le-am spus la toți: „Cum vreți să cadă un Guvern prezidat de Rege!“ Poate într-adevăr să se schimbe miniștrii, dar să cadă Guvernul — exclus!

Am aflat toate aceste zvonuri — care impresionaseră până și pe cei mai serioși — proveneau din oficina *Universului*. Regele nu poate suferi pe Stelian Popescu (onoare Regelui!) și apucase să spună înaintea Patriarhului că ar fi bine să se suspende și *Universul*. Patriarhul, foarte legat de Stelian care-i cunoaște toate turpitudinile și le menajează, a telefonat prietenului său, vestindu-l, ca „să o lase mai moale“ și adăugând „că mai bine va demisiona decât să semneze suspendarea *Universului*“. Atât i-a fost lui Stelopop de ajuns ca să ordone scoaterea unei *ediții speciale*. Poliția a aflat însă lucrul la vreme, imobilul *Universului* a fost ocupat milităreşte și ediția specială distrusă. Dar alarma, în cafenele, în cluburi, în saloane, pe stradă a fost mare. Stelian și-a făcut și mai șî de drag, pe lângă Majestatea Sa.

---

16 februarie. Luat aseară masa la Victor Slăvescu, cu Fabricius, ministrul Germaniei, care nu-şi putea explica în interesul cărei cauze s-au răspândit știrile false despre o revoluție „pe străzile Berlinului“. Zvonurile au fost lansate de la Londra, prin corespondenții unei noi agenții de informații de curând întemeiate tocmai pentru restrângerea raporturilor dintre Germania și Anglia. Bineînțeles că n-a fost nici măcar începutul începutului unei revoluții, sau măcar a unei rebeliuni, după cum mi-a confirmat-o azi-dimineață și Comnen, sosit aseară de la Berlin. Mișcarea din înaltul comandament, preluarea comandamentului suprem de către Hitler, au fost făcute pentru a se pune capăt unei rivalități surde dintre Armată și partid, și pentru a curma nemulțumirile militarilor împotriva lui Blomberg. Frecături au fost, *mișcări* — nu.

Colonelul Hotineanu, șeful Cenzurii, cercetează cauzele alarmismului de alaltăieri — și caută pe culpabili care se ascund în lumina mare. După câte mi se spune, la *Universul* sunt două bande: una cu Stelian e contra — alta cu Zaharof pentru Guvern. Să nu ne mire că Hotineanu va ajunge să închidă pe Zaharof!

Universul de azi plânge asupra nedreptății ce-i face cenzura. Pretinde că e mai maltratat decât alte ziare. Cenzura e o eroare; ziarele care nu pricep, trebuiesc suprimate. Dealtminteri presa nu trebuie *cenzurată ci îndrumată*.

D-rul Ilie Pușcărie (Rădulescu) înjură trivial foile *care au luat bani* de la Guvernul Goga pentru a-l crtica și ofensa a doua zi după căderea lui. *Universul* întreabă care sunt ziarele ce au luat bani? Pot răspunde *Universului*, că numai de la Ministerul Industriei, *Porunca Vremii* a d-lui Ilie Rădulescu a luat aproape 200 000 lei în 44 de zile! E drept că doctorul Pușcărie n-a înjurat pe Goga după căderea lui!

S-a hotărât ca în fruntea tuturor comisiilor interimare urbane să se pună magistrați. Foarte bine.

Butenko, sau mai bine zis urma lui Butenko a putut fi reperată. A părăsit țara înainte ca plângerea colegilor săi să fi parvenit autorităților românești. În curând se va putea explica publicului toată afacerea. Nici mie n-a vrut să-mi spună nimic dl ministru de Interne. Om discret, ce să-i faci.

Stalin a trimis o scrisoare deschisă ziarului sovietic *Pravda* în care mărturisește că proletariatul rus mai are de luptat până la victoria finală, *și că această victorie nu va putea fi dobândită până ce toate proletariatele nu se vor uni într-un efort comun împotriva burgheziei capitaliste*. E primul apel de acest gen al dictatorului roșu. Să nu-i meargă lucrurile tocmai bine?

Fost ieri în audiență de lucru la Rege. Cum nu aveam decât trei decrete fără însemnătate am vorbit un ceas politică. După ce l-am felicitat încă odată pentru curajosul gest pe care l-a făcut, nu m-am sfiit să-i spun că s-a jucat cu focul, că gestul trebuia făcut demult, și că *acum*, tot ce era atât de ușor de realizat pe vremea când popularitatea sa era intactă, sau aproape — devenea mai greu. A convenit și el că ar fi fost mai bine să se facă mai devreme, dar socotea totuși momentul foarte favorabil din cauza climatului creat prin Guvernul Goga. În această privință i-am dat dreptate. L-am rugat însă să grăbească cu schimbarea Constituției. „On ne fait pas des coups d'Etat à retardement" a fost formula mea, și i-a plăcut. Am mai adăugat că Constituția nouă trebuia să fie foarte scurtă, să nu cuprindă decât principiile și să trimită pentru toate *dezvoltările* la legi speciale ordinare. Mi-am vărsat apoi sacul și i-am spus pe rând:

Că nu trebuie să ia ofensivă, cum îl sfătuiesc unii *împotriva curentelor vii*, cum e curentul pentru Garda de Fier și cel naționalist. Frica și

îngrijorarea pe care a provocat-o Guvernul Goga se vor calma repede, şi atunci Guvernul nu ar mai fi susţinut în acţiunea sa, de nici o putere morală; iar cu cât lupta se va înteţi, cu atât puterea morală a adversarilor, reprezentaţii curentelor vii, ar creşte. De asemenea, n-ar fi util să se procedeze la dizolvarea partidelor, o simplă *sterilizare*, prin măsuri indirecte (suprimarea electoratului) fiind suficientă.

Că nu trebuie să lase pe membrii liberali ai Guvernului să *liberalizeze*, cum încearcă, iniţiativa luată de Rege. Liberalii sunt încă odioşi opiniei publice, şi măsurile pe care le iau d.d. dr Costinescu şi V. Iamandi mai ales, şi „insinuările" lui Tătărescu că va prezida formaţiunea „a doua" fac rău iniţiativei noastre.

Că ar trebui câteva acte de sancţionare a imoralităţii ce a domnit până acum, pentru ca lumea să-şi dea seama că s-a schimbat ceva în ţara asta.

Regele a fost de acord cu mine pe toate punctele. În ce priveşte Constituţia, mi-a spus că a dat instrucţiunile sale lui Micescu, că noua Constituţie nu va avea mai mult de 4 pagini, că proiectul va fi gata până a doua zi seara (azi, miercuri), că joi vrea să ni-l supună, unui cerc intim (şi secret) compus din mine, Tătărescu şi Armand Călinescu, iar vineri să-l prezinte spre aprobare Consiliului de Miniştri, după ce în prealabil va fi obţinut adeziunea lui Vaida, lui Iorga şi lui Mironescu pe care îi va lua în „tête-à-tête" ca să-i împiedice să se dedea la sabotaj în plenul Consiliului, ca nişte ciufuţi şi încurcă-lume ce sunt. Sâmbătă dimineaţa s-ar promulga noua Constituţie, iar luni s-ar deschide registre la toate primăriile din ţară pentru aprobarea noului text prin *plebiscit*.

Întrucât priveşte liberalizarea „ritmului nou", Regele nu vrea să audă de ea. *M-a făcut să înţeleg că-mi va încredinţa mie formarea viitorului Cabinet*, şi că nu se gândeşte un minut la Tătărescu, cum afirmă unii.

La rugămintea mea de a o termina cât mai repede cu „cucuvelele", devenite inutile după promulgarea Constituţiei, mi-a obiectat că ar vrea să facă călătoria la Londra sprijinit pe un Guvern prezidat de Patriarh şi cuprinzând pe toţi foştii preşedinţi de Consiliu. „Noi ştim — a adăugat Majestatea Sa — cât le plăteşte pielea, dar la Londra *nu ştiu* şi cred că reprezintă ceva!" Regele *ar vrea* să ţină Ministerul până după înapoierea sa de la Londra, dar mi-a recunoscut că nu va fi lucru uşor, căci domnii foşti prim miniştrii se mănâncă între ei precum câinii şi într-o bună zi, nu e exclus ca barca să se prăbuşească. Călătoria la Londra fiind fixată pe la 22–24 martie, va fi poate greu de întârziat până atunci cu formaţia Guvernului definitiv. În fine văzând şi făcând.

17 februarie. Faimosul Butenko a dat în fine semn de viață din... Italia. Autoritățile noastre putuseră să-i dea de urmă până la graniță, dar nu voiseră să publice rezultatele investigațiilor lor până ce nu se va fi descoperit fugarul în *străinătate*. Astăzi tot misterul e lămurit. Butenko însuși descrie în *Giornale d'Italia* odiseea lui, cum nu mai putea suferi apăsările morale din țara Sovietelor și cum a evadat. Amănuntele pe care le dă nu sunt măgulitoare pentru actualul regim rusesc și probabil că fostul consilier de Legație Butenko nu va scăpa de răzbunarea lui Stalin și a oamenilor săi.

Aseară recepție la Palat. Anostă. Concertul unui cor mixt englezesc al cărui nume îmi scapă. Pe trei fotolii înaintea noastră, Regele și Prințul de Wied în frac și Voievodul Mihai în uniformă.

Guvernul, Corpul diplomatic (șefii de misiune și atașații militari), demnitarii Curții și ofițerii superiori — toți cu soțiile lor — formau singuri turma invitaților. Încolo nimeni. Bizar!

Regele amabil dar neras. Am putut regla în fine cu dânsul chestiunea Prințului Nicolae la Jocey-Club, pe care voia cu tot dinadinsul să-l înscrie ca Nicolae Brana. Cum colonelul Manolescu mă prevenise că ex-Prințul era hotărât să facă scandal dacă ar fi înscris în anuarul Clubului ca Brana, am izbutit, însă cu greu, să obțin de la Rege autorizarea să șterg pur și simplu pe frate-său din anuar.

Urdăreanu, care cunoaște toate gândurile Regelui, mi-a confirmat ieri-seară cele notate ieri cu privire *la formarea viitorului Cabinet*. „Ziua dumitale sosește repede, repede de tot!" mi-a afirmat cu un surâs grațios dulcele crai de apă dulce! (?????)

Regina Maria a plecat azi-dimineață. Am fost cu nevastă-mea la gara Cotroceni. Multă lume. Guvernul cu damele, Palatul, câteva intime. Regina pleacă la Meran cu Regina Elisabeta, cu colonelul Brătescu, adjutantul ei și cu o soră de caritate elvețiană. La Meran va sta 2–3 luni și fiicele ei vor face cu rândul pe lângă dânsa. Începe Elisabeta.

N-am mai văzut pe Regina de la Bran, și am găsit-o foarte schimbată. Plecarea ei a fost de astă dată o jale. Abia se ținea pe picioare. A adus-o Regele și Voievodul de brațele cărora se ținea. A căzut într-un jeț în care a stat până am ieșit pe peron. Doamnele aduseseră multe flori, și în oribila sală de așteptare a Cotrocenilor am avută o clipă viziunea unui catafalc... Vrând-nevrând, față de atâta tinerețe și putere de viață prăbușită, am fost cu toții adânc mișcați. Cu siguranță ultima călătorie a Reginei care și-a petrecut o bună parte din viață pe drumuri!

Cu prilejul acestei plecări am avut, plocon de dimineaţă, plăcerea să aflu că dl profesor Niculae Iorga se smuceşte toată noaptea în groazele unor acute colici nefretice. De s-ar smuci până ar plesni, să moară crezându-se picat în iad!

Măsurile de ordine pe care le luăm şi mai ales perspectiva celor pe care le vom lua, şi înainte de toate iminenta schimbare a legii constituţionale, au exasperat pe beneficiarii confuziei publice cunoscute sub numele de democraţie.

Dl Iuliu Maniu a adresat următoarea scrisoare Patriarhului:

„Înalt Prea Sfinte Patriarh,

Iubite Amice,

Prietenia şi amintirile comune de o aşa mare importanţă ce ne leagă, mă îndreptăţesc în zilele acestea de hotărâtoare răspântie pentru viitorul Ţării, care pot să distrugă tot ce s-a realizat prin munca noastră comună şi prin jertfa atâtor generaţii, să-ţi adrezez câteva cuvinte a căror greutate n-aş dori să scape atenţiei Tale.

Majestatea Sa Regele m-a rugat şi pe mine să intru în Guvernul pe care-l prezidezi. Aflând scopul pe care i l-a fixat Majestatea Sa, am refuzat cu adâncă durere în suflet.

Majestatea Sa Regele mi-a comunicat că Guvernul prezidat de Tine va înlătura Partidul, va guverna prin decrete-legi, va modifica Constituţia prin Decret şi va suspenda Partidele. Nu aveam nici o îndoială că Majestatea Sa va proceda la înfăptuirea planului Său, urmărit de câţiva ani, de a institui o dictatură regală, care fireşte va putea trece foarte uşor într-un despotism.

Măsurile luate până acum de Guvern justifică întru-totul prevederea mea, şi sunt perfect informat că opera catastrofală începută se va continua cu dramatică repeziciune. Sunt informat că proiectul Decretului pentru abolirea Constituţiei este gata[1] şi se va promulga în zilele acestea. Cunosc şi dispoziţiile principale ale Noii orânduiri şi mă cutremur (!!!) la gândul că drepturile Naţiunii Române, dobândite cu atâtea jertfe şi colaborarea atâtor slujitori ai Altarului să fie distruse cu colaborarea şi sub patronarea celui mai înalt Preot român. Se săvârşeşte o lovitură de Stat, în urma căreia vor fi distruse valori sufleteşti, poate vieţi omeneşti, şi-mi cuprinde sufletul o adâncă tristeţe, că această schimbare de

---

[1] E vorba de „abolirea" Constituţiei din 1923 pe care dl Maniu a declarat-o multă vreme *nulă*, şi pe care a sfârşit prin a o primi dar numai *de fapt*, pentru a putea lua puterea în 1928.

lucruri se întâmplă cu protecția Patriarhului României, care este ardelean, un fost prieten politic, fiu de iobag român, care a ajuns Patriarh cu activa mea colaborare și numai în urma acțiunii mele personale.

Dă-mi voie să afirm, cu toată hotărârea, că în calitățile expuse mai sus, și în urma legăturilor sufletești pe care le ai ca fiu al Ardealului, cu tradițiile acelei provincii, și ca unul care ai depus jurământ alături de mine, pentru păstrarea drepturilor Ardealului și Banatului, prin actul de Unire din Alba Iulia și care, la propunerea mea, ai predat împreună cu Comisia exmisă în acest scop, acel Act al Unirii, în București, Regelui Ferdinand, să afirm că nu ai dreptul să dai lovitura de moarte prin colaborarea Ta, acelor drepturi și că iei o răspundere istorică continuând opera Ta, ca prezident de Consiliu, primită desigur cu bună credință, dar care duce la dezmințirea întregilor tradiții ardelene, a activității Tale din trecut, a colaborării noastre din acel trecut și a jertfelor părinților și strămoșilor Tăi.

Gândește-te că un fiu al Ardealului nu poate să prezideze opera de răpire a drepturilor țăranilor(!!!!!) din Vechiul Regat, care s-au jertfit cu sutele de mii, pentru ca dezrobind pe ardeleni să se dezrobească și pe ei(!!)

Ai văzut rezoluțiile pe care le-a adus Partidul nostru, din care ai făcut parte și Tu. Ele sunt în complectă conformitate cu părerile și hotărârile mele. Cât mă privește voi lupta pentru apărarea vieții constituționale și democratice a țării și pentru asigurarea hotărârilor din Alba Iulia, cu supremă încordare, cu orice risc și cu orice jertfe.

Nu sunt singur, Țara, Poporul Român sunt cu mine în această chestiune. Și nu cred că Patriarhul României ar putea să patroneze o acțiune împotriva lor. O dictatură care nu este pusă în serviciul unei idei mari, generoase, și nu se întemeiază pe un curent popular, ci servește un cerc de interese condamnabil și stări profund imorale, este dinainte condamnată și nu este permis să îngroape sub ruinele ei și cea mai înaltă autoritate bisericească și falnicele noastre tradiții ardelene.

Îți adresez acest apel în calitate de prieten și de fost președinte al Consiliului Dirigent al Ardealului și Banatului, dorind să mă achit de datoria ce am față de Țară, față de prieteni și față de provinciile a căror soartă a fost pusă odată prin voința obștească sub conducerea mea.

În fața gravității problemei, mici considerații oportuniste, momentane, nu mai au loc, nu pot avea nici o importanță.

Te rog să iei la dreaptă judecată situația Ta înaltă și rolul tău istoric, cu aceeași obiectivitate cu care Te rog eu să nu uiți un moment că ești preot și fiu de iobag din Ardeal.

Te rog primeşte sărutarea Sfinţiei Tale drepte şi asigurarea celor mai distinse sentimente şi amintiri".

Iuliu Maniu

Bucureşti, 16 febr. 1938".

Primul efect pe care scrisoarea lui Maniu l-a făcut asupra Patriarhului a fost să-l irite în vanitatea lui: „No, poi cum zice? El m-a făcut?" a exclamat Sanctitatea Sa şi a adăugat „no, poi las că-i răspunde eu!" Aseară mi-a spus că va spune pe şleau lui Maniu că a colaborat cu el în Partidul Naţional *într-un spirit de înfrăţire şi că nu înţelege să-l încurajeze într-o acţiune de învrăjbire.*

---

18 februarie. A apărut decretul pentru modificarea — recte pentru înăsprirea — legii „reprimării infracţiunilor contra ordinii publice" din 1934 şi a făcut destul de mare impresie. Bună, în cercurile doritoare de linişte — rea în cele tinere şi agitate. Nu ştiu dacă era necesar...

Aseară şedinţă la Patriarhie cu generalul Antonescu şi cu Cancicov, în comisie pentru coordonarea comenzilor militare. generalul Antonescu ne-a spus lucruri să te iei cu mâinile de păr, din câte a descoperit la Ministerul lui. Bocanci cu talpa de carton care se strică după două săptămâni dar plătiţi mai scump ca pe piaţă sau oriunde; foi de cort plătite 1 200 lei bucata, când în toate armatele se plătesc între 5 şi 600 lei şi care au devenit inutilizabile *după 6 zile de manevre;* generali care au încasat 200 mii lei misie într-un an (unul) şi câte şi mai câte. Antonescu a instituit un serviciu de control *în afară de ierarhia armatei*, ce pare că dă rezultate serioase. O unificare a comandamentului *şi a răspunderii* e în curs de realizare. Sancţiuni răsunătoare vor fi luate în curând (zice Antonescu!)

Azi-dimineaţă primit vizita lui Mitiţă Constantinescu, guvernatorul Băncii Naţionale, la Minister. S-a prezentat cu buzele pline de miere, ceea ce nu m-a împiedicat să-l întreb dacă vrea război, cu mine — căci eram în stare să-i fac faţă. A părut foarte mirat, şi un „pentru numele lui Dumnezeu, coane Costică, dar de ce spui aşa ceva?" l-a prididit în mijlocul câtorva gesturi ce aveau aerul de temeneli. I-am arătat atunci mirarea mea, că chiar în dimineaţa care a urmat depunerea jurământului noului Guvern, a trimis un inspector la Banca de Credit să-mi examineze contul meu curent. Mitiţă a sărit ca ars, a jurat pe toţi sfinţii că faptul nu era adevărat, a telefonat la Banca Naţională să cheme pe nu mai ştiu

cine la răspundere, mi-a povestit că aceeaşi intrigă i-o făcuse Durma[1] cu Goga, şi a sfârşit prin a-mi face o declaraţie de dragoste.

Pangal a văzut pe Goga şi pe Manoilescu. Goga, foarte amărât şi furios împotriva Regelui, a povestit lui Pangal cum s-a terminat Guvernul lui. Joi 10 februarie s-a dus să lucreze cu Vodă; după ce a terminat cu hârtiile, a cerut Regelui voie să vorbească puţin politică. „Era să ţi-o propun" — a răspuns Regele. Goga a expus rezultatul negocierilor sale cu maghiarii şi cu saşii, şi a arătat Suveranului, că înţelegerile încheiate, cu puterile sale şi ale lui Cuza, era sigur de cel puţin 50% în alegeri. „Da, a replicat Regele, dar alegerile trebuiesc amânate..." Capul lui Goga! „Dar bine, Sire, mi-aţi dat Guvernul ca să fac alegeri!" — „Da, dar situaţia s-a schimbat; agitaţia a sporit, lumea e neliniştită — aş vrea să fac un Guvern naţional din care bineînţeles să faci parte şi d-ta!" — „Un Guvern naţional? Dar când?" — „Chiar azi..." Goga şi-a oferit numaidecât demisia, Regele a primit-o în principiu şi l-a rugat să se mai gândească câteva ceasuri asupra participării sale la Guvernul naţional, participare pe care o refuzase. După amiază la ora 7 Goga a dus Regelui refuzul său definitiv şi a contrasemnat numirea Patriarhului.

Cu Manoilescu conversaţia lui Pangal a fost de altă natură. Manoilescu se vede scos din circulaţie şi vrea să reintre „în mişcare". A venit să se ofere ca intermediar între Garda de Fier şi mine. Ca să o aducem pe o cale mai bună. În loc să lucreze împotriva Regelui, să lucreze pentru Rege. Ca preţ al bunelor sale servicii, Manoilescu cere puţină consideraţie (când mă gândesc că trăia odată cu nasul în nori!) şi să i se lase gazeta (*Bunavestire*) să trăiască. Am spus lui Pangal care a venit să-mi supună târgul că primesc, că primesc chiar condiţia pusă de Manoilescu ca raporturile mele cu Zelea Codreanu să fie asigurate numai printr-însul...

---

19 februarie. Ziua de ieri a fost consacrată Constituţiei şi ca atare a început alaltăieri seară, joi, 18 februarie, de la orele 23.

Pentru acea oră am fost într-adevăr convocaţi la Palat, Guţă Tătărescu, Armand Călinescu, Cancicov şi cu mine. Ni s-a recomandat secretul absolut, ca să nu afle ceilalţi miniştri, mai ales „cucuvelele" şi să nu se burzuluiască. Am pătruns în Palat prin portiţa din strada Imperială, şi un fecior ne-a dus prin Palatul întunecat la etajul al 4-lea, în mica sală de Consiliu cu ferestrele pe grădină. Cu noi venise şi Micescu, juristul. Câteva minute de aşteptare, şi a venit şi Regele.

---

[1] Fost secretar general la Ministerul de Finanţe, numit director la Banca de Credit.

Micescu a început să-şi citească proiectul. L-a citit o dată de la început până la sfârşit, şi apoi am început să-l discutăm pe articole.

Părerea mea a fost totdeauna că Constituţia trebuia redusă la câteva articole esenţiale, care să nu mai fie călcate nici schimbate, şi că restul materiei din Constituţia actuală să facă obiectul unor legi constituţionale modificabile prin Camerele ordinare, cu garanţia anumitor îngrădiri, ca „quorum-ul", majoritatea de două treimi sau de trei sferturi, votul repetat. Multă vreme a fost şi Regele de această părere, şi chiar până în ultima vreme. Influenţat de Micescu, care în beţia lui de cuvinte şi prin jocul gesturilor sale de maimuţă magnetică îl ţine sub vrajă, Regele a revenit la Constituţiile repertorii de pe tipicul Constituţiilor noastre din 1866 şi 1923. Ştiind prea bine că oricum le-ai face, şi lungi şi scurte, Constituţiile sunt totdeauna menite să fie călcate, şi că reprezintă ca atare partea cea mai puţin importantă din legislaţia unei ţări — n-am mai insistat, şi i-am lăsat să facă cum le place. Dealtminteri, întreaga noastră experienţă mi se prezintă ca o mâncare încălzită, şi poate că şi din cauza sănătăţii mele, de câtăva vreme şubredă, nu mai am nici o vlagă pentru tot ce facem.

Am pornit deci la examinarea textului lui Micescu, am puricat articol cu articol, şi le-am redus de la 140 la 100. Am lucrat fără încetare *de la orele 11 la orele 5 şi un sfert dimineaţa,* răstimp în care nu ni s-au adus decât un pahar de bere şi câteva sandviciuri. La ora 5 dimineaţa textul Constituţiei era gata, aşa cum l-am iscălit cu toţii a doua zi seara, afară de articolul privitor la pedeapsa cu moartea şi la subsol. Aceste două articole — dealtminteri singurele — au fost radical schimbate în şedinţa plenară de ieri-seară. În şedinţa intimă de joi noaptea, pedeapsa cu moartea fusese admisă fără altele pentru asasinarea Regelui şi a membrilor familiei Regale, a Şefilor de Stat străini, a membrilor Guvernului şi pentru omorul cu tâlhărie. În ce priveşte subsolul, se hotărâse restituirea lui proprietarilor suprafeţei, cu obligaţia unei importante redevenţe către Stat, şi cu respectarea drepturilor câştigate sub regimul legii actuale. Nu voi însemna aci cum a decurs discuţia în toate amănuntele ei, căci ar fi de un interes mediocru. Atât pot spune, că cu cât ceasurile înaintau, cu atât părerile mele prevalau, căci rămăsesem singurul treaz. Regele moţăia, Istrate Micescu era verde-galben-cadavru ţinut în viaţă printr-o ultimă licărire de voinţă — iar Cancicov, Tătărescu şi Călinescu, beţi de somn, îngânau prostii. Discuţii mai aprinse, în ultimele ore, n-au fost decât în jurul juraţilor şi a ridicării inamovibilităţii magistraturii. Am avut să mă războiesc cu câteşipatru avocaţii prezenţi, dar până în cele din urmă am învins.

Pe la ora 4, discuția fiind sfârșită, Regele a rugat pe Micescu să colaționeze textul definitiv, până al orele 5 p.m. ca să putem convoca Consiliul de Miniștri pentru orele 6.

Înainte de a ne despărți am chibzuit împreună cu Regele cum să „capacităm" înainte de Consiliu pe cei pe care îi bănuiam de recalcitranți, pe Averescu, pe Iorga, pe Vaida și pe Mironescu. Averescu era gripat și nu putea veni. Pentru Iorga am sfătuit pe Rege, să-l ia între patru ochi, și să-i ceară să prezinte el noua Constituție ca și când ar fi a lui, să-i spună *că numai așa va putea fi primită de opinia publică*, și paranoicul va fi câștigat numaidecât. Pe Vaida a rămas să-l mai vadă Micescu (care îl văzuse deja în ajun) iar pe Mironescu să-l *vizitez* eu. Am plecat cu toții acasă. La ora 5 și jumătate am fost în pat. M-am sculat la ora 7 1/2 și abia atunci am simțit că eram frânt de oboseală.

M-am dus totuși puțin la Minister și de acolo la Mironescu, cu care a trebuit să mai pierd un ceas. Mi-am pierdut vreme, dar mi-am îndeplinit misiunea. Am plecat de la Mironescu convins că se va purta ca un mielușel. Iar pentru viitor ne-am înțeles că „lucrăm împreună". Paște murgule...

Aseară la ora 6, conform planului stabilit, Consiliul de Miniștri, în complectul lui, s-a întrunit la Palat pentru aprobarea noii Constituții elaborate de Majestatea Sa. Întrunire solemnă, în sala Tronului, dar convocarea fiind pentru ora 6, eram în jachetă, iar nu în frac, ca la ședința din noaptea depunerii jurământului. Lipsea Averescu — era însă în plus (și vorbăreț) Petrescu-Comnen, noul subsecretar de la Externe.

Ședința a durat până la orele 2 dimineața, dar la masa de lucru numai 6 ore, căci vreo două le-am pierdut cu mâncarea și cu așteptarea textului, la sfârșit, pentru semnătură. De data asta ni s-a dat mâncare bună, rece, la ora 8 1/2 și la ora 12 1/2, în bufetul de lângă sala Tronului.

Mâncam în picioare, la o masă plină de bunătăți. Eu luasem puțină șuncă pe farfuria mea. M-am pomenit cu Iorga, lângă mine, cu care nu mai vorbisem din 1932 (așa-i căşunase lui), luând și dânsul șuncă și întorcându-se spre mine: „Eih, dhrragă, ce buhnă e șhunca asta!" Am întins mâna dreaptă, am luat un blid cu salată, și i l-am oferit cu cuvintele: „Nu vreți și puțină salată?"

Și astfel ne-am împăcat!

După ce ne-am întors la masa de discuție, amicul meu Iorga nu mai cita decât părerile mele și mărturia mea în tot ce spunea! Ce nebun!

Discuţiile au mers fără greutate. Iorga era *pentru* la toate articolele, afară de cel relativ la pedeapsa cu moartea. Era să uit să spun că Regele se conformase sfatului meu şi că prevederile mele se împlinise şi că Iorga primise să fie naşul noii Constituţii! Dar până la pedeapsă cu moartea! Trebuie să mărturisesc că nimeni în jurul mesei nu s-a arătat entuziast *pentru*, afară de Vaida care a apărat-o cu îndârjire. Regele a cerut însă să fie admisă şi până în cele din urmă, după chiar propunerea lui Iorga s-a admis o formulă tranzacţională şi idioată ca toate formulele tranzacţionale: s-a stabilit că Consiliul de Miniştri va hotărî dacă împrejurările vor fi de aşa natură ca să se aplice pedepsele penale militare din timp de război! O formulă atât de tâmpită încât mă împiedic într-însa! Un Consiliu de Miniştri care determină prin „Jurnal" pedeapsa cu moartea, iată ce nu s-a mai văzut!

La chestiunea subsolului s-au inversat lucrurile, faţă de ce se hotărâse în ajun: s-a lăsat subsolul în proprietatea Statului, dar acesta a fost obligat să dea proprietarului suprafeţei jumătate din redevenţa şi din preţul concesiunii.

Discuţia a mers ceasuri, ca toate discuţiile, fără incidente. Cei mai odioşi au fost Vaida şi Ionescu-Siseşti, care au luat cuvântul la fiecare articol, ca să spună mai mult prostii. Bine, Vaida e Vaida, dar Ionescu-Siseşti? Morcovescul dracului ne-a mâncat cel puţin un ceas şi jumătate din vreme! Să-l blesteme Dumnezeu!

Regele, care la începutul şedinţei ne-a spus că nu va ridica-o până ce nu vom sfârşi, ne-a mai declarat că şedinţa era şi istorică şi a pus să ne fotografieze. Pe la ora 10 1/2 au venit nişte fotografi, şi ne-au pisat şi aceştia vreo zece minute.

În cabinetul de alături, de lângă scară, trona Micescu cu doi aghiotanţi şi cu doi dactilografi. Călinescu (Charmant) făcea pe piccolo şi serta-ferta între sala de şedinţe şi acest improvizat oficiu de ultimă redactare. În cămaşă, printre hârtii, maşina de scris, pahare şi sticle goale, talere spurcate — Micescu ţipa, înjura şi tremura, furios de toate amputările ce se aduseseră textelor sale preferate, cele în legătură cu juriul, cu magistratura, cu creanţele. Înjura, scuipa, dar redacta. Niciodată nu te-ai fi crezut în acel salonaş la doi paşi de Tron. Am stat şi eu câteva minute, pe timpul supeului, şi am plecat scârbit.

Cum la ora 2 dimineaţa textul complect era încă departe de a fi gata, s-a bătut la maşină ultima pagină şi am semnat-o toţi pe rând, după rang. Regele ne-a adresat apoi câteva cuvinte de mulţumire, la care a răspuns Patriarhul şi totul s-a terminat.

Cu prilejul discuției am avut buna sau proasta idee să scap de Franasovici. Regele a introdus nu mai știu unde un alineat pe baza căruia nu mai puteau deveni miniștri decât cei născuți români în a 3-a generație de români. M-am gândit la bietul Franasovici și cum ședeam lângă Rege i-am atras atenția asupra consecințelor propunerii sale. Regele mi-a mulțumit, și a adăugat la alineatul său cuvintele: „afară de cei care au fost deja miniștri“[1].

M-am înapoiat acasă cam obosit, după aceste două ședințe istorice, și toată ziua am fost cam tâmpit.

O singură dorință m-a mânat, să ajung mai repede la pat, să dorm!

Regele ne „șambrase“ în intenția de a promulga noua Constituție chiar azi-dimineață. S-a văzut însă că lucrurile nu puteau merge așa de iute și că nici nu era bine. Nu puteau, fiindcă înainte de a rămâne definitiv textul trebuia „șlefuit“ pe toate părțile ceea ce cerea timp — nu era bine, fiindcă pregătirile pentru plebiscit nu erau gata și nu era nimerit ca între promulgare și plebiscit să treacă prea multă vreme și să se permită astfel o propagandă negativă din partea oamenilor lui Maniu și din partea lui Brătianu. Armand Călinescu pretinzând că nu poate fi gata cu plebiscitul înainte de joi, s-a hotărât în cele din urmă promulgarea pentru luni, dimineața, 21 februarie și ministrul de Interne a fost rugat să grăbească plebiscitul, pentru miercuri.

Regele m-a însărcinat să mă duc la Averescu azi, să-i iau semnătura. Până în momentul în care scriu aceste rânduri (orele 6 p.m.) nu mi-a sosit încă textul de la Palat. Și voiau să-l promulge azi-dimineață!

---

20 februarie. Generalul Prodan a fost numit președinte la I.A.R. în locul lui Bastake, victimă a afacerii Carp. Se putea alege un dobitoc mai puțin notoriu.

Pangal a revăzut pe Manoilescu care a văzut pe Zelea Codreanu, cu care a vorbit pe lung. O apropiere a Mișcării Legionare de Rege, nu e exclusă. Codreanu și ai lui sunt dezorientați și înfricoșați de tot ce se pregătește împotriva lor, sau mai exact de ce cred că se pregătește. *Se gândesc să propună lui Iorga președinția Partidului „Totul pentru Țară!“* E de necrezut, dar e așa! Nebunul e în stare să primească. Lucrul trebuie cu tot dinadinsul împiedicat.

---

[1] M-am gândit după ce m-am întors acasă, că din cauza acestui articol, așa cum era redactat, nici un ardelean, nici un bucovinean și nici un basarabean nu mai putea fi ministru. Am telefonat azi-dimineață lui Urdăreanu și s-au făcut rectificările necesare în textul definitiv.

Textul Constituției pe care urma să-l duc lui Averescu să-l semneze, nu mi-a sosit decât aseară la ora 8. Eram deja în pat. M-am dus la mareșal azi-dimineață la ora 11. L-am găsit întins, cu perdelele lăsate, bolnav de gripă și posomorât. Mi-a declarat de la început categoric, că nu semnează nimic. Găsea că nu era nici o nevoie să se schimbe Constituția și în nici un caz pe caz pe cale de decret. A început să-mi povestească din 1907, când a stăvilit o revoluție nu numai fără schimbare de Constituție, dar încă fără stare de asediu, deși Guvernul îi propusese să o instituie; dânsul o refuzase însă. Ce silește pe Rege să schimbe acum Constituția? Fiindcă așa i s-a năzărit? Nu era un motiv suficient. O jumătate de ceas am căutat să-l conving, să-i arăt că împrejurările actuale nu se asemănau întru nimic cu cele din 1907, că era mai bine să schimbăm Constituția, chiar așa cum o facem, decât să o călcăm zilnic. Toate argumentele mele au fost zadarnice. Neputinciosul bătrân mi-a declarat că poate să i se taie mâna, *dar nu iscălește*. „Vor mai fi și alții care nu vor semna!" I-am spus atunci că au semnat toți. „Și Văitoianu? Și Vaida?" (Mi-am dat seama că complotase, sau *începuse* să complóteze ceva cu ei). La răspunsul meu afirmativ, a dat din cap și a cerut să vadă. I-am arătat. „Ei bine, eu nu semnez, și pace!" L-am întrebat dacă la formarea Guvernului Regele nu-i spusese pentru ce formează — și mi-a răspuns *că nu*. Și atunci a început alt cântec. „Regele mi-a spus că foștii președinți de Consiliu vor fi miniștrii fără portofoliu. De ce a dat unul — fie și prin interim — lui Tătărescu, primul ministru de ieri și omul odios tuturor care a provocat stările de azi și reacția Gărzii de Fier". Și s-a pus să beștelească pe Tătărescu de n-a mai rămas nimic din el. „Dar pe d-ta de ce te-a trimis? Nu e protocolar!" Pretindea că ar fi trebuit să vină Patriarhul, ca prim-ministru, cu hârtia, bineînțeles pentru formă, că tot nu o iscălea. După ce m-am convins că nu era nimic de făcut, l-am părăsit și m-am dus la Palat. Am înapoiat actul lui Urdăreanu și i-am povestit tot, ca să raporteze Regelui.

Am adăugat că părerea mea era:

1) Să se mai facă un demers pe lângă Averescu prin Papacostea și către seară prin Patriarhul. Către seară pentru ca, în cazul în care mareșalul și-ar da demisia aceasta să nu apară decât mâine după promulgarea Constituției.

2) Actul semnat de toți miniștrii să rămână la Arhivă — absența numelui lui Averescu fiind explicată prin boala mareșalului care l-a împiedicat să ia parte la dezbateri — iar afișarea Noii Constituții să se facă numai cu numele Regelui și al Patriarhului ca prim-ministru. Soli-

daritatea miniştrilor cu actul săvârşit era suficient marcată prin prezenţa lor în Guvern, dar absenţa numelui lui Averescu pe afişări ar putea da loc la comentarii dezagreabile. Ce o face Averescu după promulgare, era mai puţin important. Voia lui să se înnece împreună cu Maniu (în ipoteza bineînţeles că Guvernul ar câştiga partida, ceea ce nu depinde de prezenţa sau de absenţa lui Averescu în sânul său).

La plecarea de la Palat, am întâlnit pe Tătărescu care sosea, şi care ca întotdeauna m-a luat de un nasture şi mi-a spus că trebuie să-mi vorbească şi că va veni la mine azi sau mâine. Ca întotdeauna i-am spus că va fi bine venit.

Şoneriu vine de la Franasovici să-mi spună că „ei", Tătărescu şi prietenii lui au hotărât să lupte până în pânzele albe pentru un Minister Argetoianu şi *repede*. Bre, bre! Ce porcărie o mai fi şi sub asta.

Pe de altă parte Blumenfeld a aflat de la Mironescu că „acţiunile mele sunt în repede creştere, la Rege!!!" Mironescu a observat că în timpul Consiliilor, Regele se uită în ochii mei, cerând sfat şi ajutor şi niciodată în ai altora! Ce observator moş Ghiţă! Ce e mai ciudat, e că am şi eu impresia „că se apropie". Ce păcat că e prea târziu.

---

21 februarie. Noua Constituţie a apărut azi. Ea a fost publicată în prima pagină a tuturor ziarelor şi afişată pe străzi şi în localuri publice. Constituţia e semnată de Rege şi de toţi miniştrii afară de Averescu, care a fost „dat bolnav" printr-o informaţie explicativă înserată în gazete, în urma textelor constituţionale. Propunerea mea de *a publica* Constituţia numai cu semnătura Regelui şi a Patriarhului n-a fost urmată şi cred că s-a greşit. Am constatat în tot cazul cu plăcere că Papacostea şi Patriarhul n-au reuşit mai bine decât mine să întoarcă pe bătrânul încăpăţânat.

Constituţia este precedată, în publicarea textului ei, de un manifest al Regelui, scurt şi călduros — şi urmată de un apel al Patriarhului „ca Ierarh Suprem al Bisericii şi Preşedinte al Consiliului de Miniştri", lung şi searbăd.

Din câte am putut vedea azi, efectul noii Constituţii e bun. Oamenii se mulţumesc cu puţin, şi evident că Constituţia cea nouă e mai bună ca cea veche, deşi nu e *ce trebuie să fie*.

Regele nu s-a învoit să corecteze articolul relativ la cele 3 generaţii române cerute de acum înainte miniştrilor, spunând că prin „români" se înţeleg şi cei născuţi în ţinuturile alipite. Bine, dar minoritarii? Aceştia rămân excluşi de la orice nădejde de a ajunge miniştri.

Plebiscitul a fost hotărât pentru joi, 24 februarie. El se va face în toată ţara, pe comune, la Primării, prin viu grai. Primarii vor întocmi procese-verbale pe care le vor înainta *prin prefecturi* tribunalelor. De la tribunale procesele verbale vor fi trimise la Ministerul de Justiţie unde o Comisie prezidată de primul preşedinte al Consiliului Legislativ (Gane) şi compusă din 4 consilieri de la Casaţie (traşi la sorţi) vor concentra şi publica cifrele.

Criză în Anglia. A demisionat Eden pe chestiunea de neînţelegere cu Chamberlain în materie de tactică politică. O înţelegere cu Germania şi cu Italia, o vrea şi Eden şi Chamberlain, dar Eden e mai puţin zorit şi n-o vrea decât în anumite condiţii peste care Chamberlain, zorit, e hotărât să treacă.

De departe şi fără a cunoaşte toate dedesubturile e greu de judecat de care parte atârnă dreptatea. Pare că alături de Eden sunt mulţi parlamentari şi mulţi membri din Partidul Conservator. Se vorbeşte chiar de o sciziune în acest partid, care poate să fie plină de consecinţe în viitoarele alegeri, peste un an. Oricum ar fi, plecarea lui Eden din Guvern mă încânta; nu puteam suferi pe edenicul Anthony, deşi nu-l văzusem decât de două ori în viaţa mea. Dealtminteri nici el nu ne prea iubea, pe noi românii.

Adolf Hitler şi-a urlat ieri mult aşteptatul său discurs. O zgomotoasă şi entuziastă dare de seamă a operei naziste de la 1933 şi până azi. O diatribă împotriva S.D.N-ului în care Germania nu se va mai înapoia niciodată. O preamărire a forţei armate germane. O declaraţie de pace lumii întregi. Satisfacţia pentru reglarea raporturilor dintre Germania şi Austria. Ura împotriva comunismului şi Sovietelor etc. etc.

Ieri adunare Generală la Banca Naţională. În mijlocul frământărilor şi preocupărilor de ordin constituţional, această adunare a trecut neobservată şi „şobolanii" au făcut ce au vrut. Dealtminteri procurile acţionarilor erau deja de mult în mâinile lor, şi post vacant de umplut de Guvern era numai unul, al lui Savu, care s-a restituit detentorului mutat pentru 44 de zile la Ministerul de Finanţe.

---

22 februarie. Discursul lui Hitler de duminică se poate rezuma în trei capitole: pangermanism, problema austriacă, coloniile. Tot restul a fost garnitură.

Dl Căpitan publică un comunicat prin care anunţă dizolvarea Partidului „Totul pentru Ţară", care, în împrejurările create „de ultimele măsuri" nu mai are nici un scop de urmărit. Căpitanul „mulţumeşte" celor bătrâni pentru modul cum au crezut că trebuiesc întâmpinate şi tratate năzuinţele celor tineri, a căror zi n-a sosit încă şi declară că părăseşte ţara pentru a se stabili la Roma unde va scrie partea a II-a a cărţii sale şi va supraveghea traducerea părţii I, în franţuzeşte şi în italieneşte. „Totul pentru Ţară" e dizolvat *dar Mişcarea Legionară nu*. Probabil că de acum înainte acţiunea sa va deveni clandestină şi prin urmare cu atât mai periculoasă.

Gheorghe Brătianu mi-a trimis în plic circulara pe care a expediat-o ieri tuturor organizaţiilor liberale, circulară prin care le invita la o totală abţinere faţă de plebiscitul de joi. În aceeaşi circulară se mai specifica cu privire la prezenţa miniştrilor liberali în Guvern că „faţă de decretarea noii Constituţii care a avut loc la 20 februarie, şi de modul de a cere învoirea ţării, Partidul Naţional Liberal, consecvent hotărârii sale anterioare declară că nu are, nici direct, nici indirect vreo răspundere în elaborarea şi în aplicarea ei şi că *acţiunea unor membri ai Guvernului, din iniţiativa şi răspunderea lor personală, nu angajează pe aceea a Partidului, faţă de faptele îndeplinite, ce nu sunt conforme nici doctrinei, nici tradiţiei sale politice*".

În trimiterea acestei circulare[1], Gh. Brătianu a făcut pe trepăduşul, a telefonat lui Dinu la Pistyan, a telefonat lui Bebe Brătianu (secretarul partidului ad.int.) la Timişoara şi n-a vrut să ţină seamă de observaţiile lui Tătărescu[2] şi ale lui Franasovici care s-au opus cât au putut la nesăbuitul act, şi care ameninţă chiar cu demisia din partid.

După câte ştiu Regele e convins că Gh. Brătianu a fost şi la Averescu şi l-a hotărât la atitudinea pe care a luat-o duminică, după ce admisese în cele două Consilii ţinute la Palat la începutul guvernării, modificarea Constituţiei fără să facă vreo observaţie.

La ţărănişti e dezorientare mare şi descurajare, după câte mi se spun.

Regele a mai creat o decoraţie: „Coroana României" pentru militari, deosebită de cea pentru civili! Cele multe înainte!

Demisia lui Eden fapt împlinit. Lord Halifax însărcinat *provizoriu* cu conducerea Ministerului de Externe. Mare dezbatere în Camera Co-

[1] Nici o circulară n-a ajuns la destinaţie — Tătărescu le-a oprit la poştă prin Ministerul de Interne.

[2] În locul circularelor lui Gh. Brătianu, oprite, Tătărescu a trimis altele *prietenilor săi*, cerându-le să meargă în mase la plebiscit cu steaguri şi muzică în frunte.

munelor. Eden și-a explicat punctul său de vedere (înțelegere cu Italia și cu Germania *după obținerea* anumitor condiții cerute de Anglia în afacerea spaniolă în Mediterană) și a arătat și Chamberlain pe al său (înțelegere prealabilă cu cele două Stat pentru *a obține* condițiile cerute). Marea majoritate a Comunelor a fost de partea lui Chamberlain. Opoziția a aplaudat pe Eden. Dezbaterile între cei doi miniștrii au fost pline de curtenie, deși la un moment dat Neville Chamberlain a spus că în afir-mările sale Eden n-a fost „corect" (fair), cuvânt foarte grav în atmosfera plină de demnitate a Parlamentului englez.

Citind ieri noua Constituție, așa cum a fost publicată m-am speriat de greșelile și de lipsurile ei. Să se învețe minte Regele să se mai încreadă în caraghioși ca Istrate Micescu și să ia drept jurisconsult „un hâtru bun de glume!" O fi bun Micescu la vânătoare, la un pahar de vin, fie și la bară ca să latre — dar *la treabă*, nu. M-a mirat mai mult neglijența lui Cancicov și a lui Armand Călinescu, băieți serioși, căci lor li se încredințase alături de Micescu ultima pieptănare a textului și redactarea definitivă a articolelor.

Ca să nu citez decât lipsurile și erorile principale, s-a uitat textul prin care se acordă Regelui dreptul de a dizolva Parlamentul; de asemenea nu s-a trecut la art. 45 limita de vârstă de 30 de ani pentru Senat; s-a introdus un text la art. 17 prin care autoritatea drepturilor câștigate nu putea fi impusă decât în favoarea Statului, lăsându-se în vânt toate concesiunile acordate societăților de către particulari înainte de naționalizarea subsolului! La articolele tranzitorii, s-a înlocuit cuvântul „bunuri" prin cel de „pământuri", ca mai românesc, lăsându-se la o parte toate celelalte categorii de proprietăți, și s-a vorbit numai de „pământurile distribuite" neglijându-se tot domeniul Statului neîmpărțit!

La articolul cu pedeapsa de moarte s-a dat o redacție în așa fel, încât Consiliul de Miniștri avea aerul să statueze asupra fiecărui caz, când în realitate legiuitorul a înțeles să-i dea numai dreptul de a fixa *perioadele* în care justiția ordinară putea aplica pedepsele Codului militar de justiție, din timp de război — adică și pedeapsa cu moartea! Și câte alte greșeli am mai găsit!

Mergând azi-dimineață la Rege în audiență de lucru i-am semnalat aceste lacune și greșeli. Regelui nu i se semnalase decât cea cu dreptul său de dizolvare, care și fusese corectată într-un mare număr de *Monitoare* (!!) — nu într-al meu — și a fost foarte impresionat de tot ce i-am semnalat. A chemat numaidecât pe Urdăreanu (când Regele cheamă pe

Urdăreanu, sună şi spune: să vină Ernest! Spunând aşa, n-am priceput bine dacă-l tratează ca un simplu valet, sau ca un Prinţ de sânge!), a chemat pe Urdăreanu şi pe Cancicov şi le-a exprimat cam drastic mirarea sa. Apoi a dat lui Cancicov corecturile mele şi tot după sfatul meu s-a convenit să se scoată astă-seară o nouă ediţie a Constituţiei pe baza unui raport al Ministrului de Justiţie care va arăta că în prima publicaţie făcută în zor şi cu personal de duminică, se strecuraseră greşeli şi că în aceastâ a doua ediţie, *care reproduce exact documentul sigilat din arhiva Statului,* s-au corectat erorile şi s-au împlinit golurile. Cam trasă de păr, dar ce era de făcut?

Tătărescu azi la mine. A stat un ceas. Ti ta ti, ta ti ta, ti ta ti. Îşi dă seama că *el* nu mai e posibil, că în tot cazul nu e posibil pentru moment, că are nevoie şi el şi-ai lui de reapus — şi dintre toate posibilităţile *a mea* îi convine mai bine. A venit să mi-o spună. Ne-am înţeles. Îmi va da concursul pe lângă Rege, ca să-mi încredinţeze mie formarea noului Guvern. Îmi va da concursul apoi, din afară de Guvern, şi pe Cancicov dacă îl vreau. Ne-am legat să lucrăm împreună în zilele ce urmează şi în care se va zămisli Guvernul chemat să aplice noua Constituţie. Şi Tătărescu crede că actuala formaţiune nu va putea dura până la voiajul la Londra. Probabil că criza va izbucni chiar săptămâna viitoare.

De pus în legătură cu ce mi-a spus Regele azi-dimineaţă: „Îi ţin de păr până după plebiscit — de vineri înainte facă ce or vrea...!" Ar fi şi greu — dacă Regele pleacă la Londra — să lase ţara în împrejurările actuale pe mâna Patriarhului...

---

23 februarie. Dacă liberalii au încercat (Gh. Brătianu) să trimită organizaţiilor lor circulare în doi peri, propovăduind abţinerea de la plebiscit şi s-au lepădat *ca partid* de elaborarea noii Constituţii — naţional-ţărăniştii au mers mai departe, şi pe ascuns au trimis organizaţiilor lor instrucţiuni de adevărată vrăjmăşie împotriva Guvernului şi a Regelui. Iată comunicatul clandestin pe care-l răspândesc!

COMUNICAT

„Astă-noapte tipografiile din Capitală au cules Decretul referitor la o nouă organizare a Statului românesc.

Lovitura de Stat era aşteptată şi anunţată.

Partidul Naţiolnal-Ţărănesc socotind ca atare zisul decret, declară că nu-l consideră ca o nouă Constituţie a Ţării[1].

El are putere numai în măsura în care poate să-l impună puterea executivă.

Acest decret reprezintă o răpire a drepturilor poporului, pentru care el a sângerat (!) şi care i-au fost acordate în timpul când cu viaţa şi cu sângele lui a făptuit cu sânge (cât sânge) unirea tuturor românilor între aceleaşi hotare.

Partidul Naţional-Ţărănesc protestează în contra farsei aşa-zisului plebiscit organizat peste câteva zile cu vot pe faţă sub stare de asediu şi cenzură şi cu regimul de astăzi al presei care fac imposibilă libera manifestare a voinţei populare.

Pentru acest decret poartă răspunderea politică şi juridică miniştrii care au cutezat să contrasemneze călcându-şi jurământul depus pe Evanghelie şi Sfânta Cruce, ofensând adânc demnitatea naţională şi violând Constituţia Ţării şi hotărârile de Unire ale provinciilor Unite.

Ei sunt cioclii libertăţii cetăţeneşti şi ai drepturilor Naţiunii.

Partidul Naţional-Ţărănesc decide ca membrii ţării (??) să nu ia parte la aşa-zisul plebiscit".

Aseară şedinţă lungă şi penibilă la Justiţie. Juriştii ne arată că corectura la art. 17 din Constituţie şi la articolele tranzitorii (legile agrare) e mai complicată decât credeam, şi că n-ar putea fi făcută cu unul sau două cuvinte. Pe de altă parte Regele nu vrea corecturi prea lungi. În cele din urmă s-a hotărât ca să se adauge numai, afară de dreptul de dizolvare al Regelui deja introdus, limitarea la 3 ani a incompatibilităţii miniştrilor care au contractat cu o societate, de a intra în consiliul ei de administraţie. Corectura art. 17(subsolul) se va face printr-un articol special care se va insera imediat în legea minelor. Mâine dimineaţă ne şi întrunim la Ministerul de Industrie, Cancicov, Călinescu şi cu mine, plus specialiştii necesari ca să redactăm acest articol. Legile agrare omise, la titlul tranzitoriu, vor înceta să mai aibă caracter constituţional — şi nu va pieri lumea. Pentru vârsta de 40 de ani la Senat, s-a lăsat *soluţia* chestiunii pe seama legii electorale.

Comnen, deliciosul, în drum spre Ankara s-a oprit la Belgrad, unde a fost primit cu cinste şi a jucat rol de om de Stat. În Balcani toate sunt posibile.

[1] Sintaxa şi stilul sunt ale Partidului Naţional-Ţărănesc.

Într-o a doua şedinţă a Camerei Comunelor, care s-a încheiat printr-un vot de încredere în favoarea Guvernului, Neville Chamberlain a aruncat peste bord Societatea Naţiunilor, în forma ei actuală cel puţin. „Sunt partizanul securităţii colective, a spus premierul englez, *dar cine crede că Societatea Naţiunilor e în stare să asigure această securitate se înşală*". Şi mai departe: „Urmăresc menţinerea păcii cu pasiune, *dar pacea nu poate fi asigurată prin Societatea Naţiunilor,* ci numai prin negocieri între diverse Puteri".

Pentru prima dată s-au auzit asemenea cuvinte, în Parlamentul britanic, pronunţate de un prim-ministru. Impresia e mare pretutindeni. Titulescu trebuie să fi leşinat.

După discursul Führer-ului care a urmat noua înţelegere dintre Germania şi Austria, chestiunea Anschlussului a intrat în faza realizărilor. La Londra Anschlussul se consideră chiar ca inevitabil, dacă o înţelegere de ultimul moment nu va interveni între Anglia şi Italia. Necesitatea acestei rapide înţelegeri e principala cauză a exoflisirii lui Eden.

La Praga mare îngrijorare. Un statut special de autonomie, cel puţin culturală, pentru nemţii de pe graniţele Cehoslovaciei — se prevede ca inevitabil.

Führer-ul a înregistrat în tot cazul, cu revendicările lui, un nou şi incontestabil succes.

Pangal vine să-mi spună următoarele: „M-a chemat Mihai Popovici şi mi-a declarat că l-a însărcinat Maniu să aducă la cunoştinţa Regelui pe o cale indirectă că orice alt Guvern afară de un Guvern Argetoianu, ar atrage cea mai violentă opoziţie din partea Partidului Naţional-Ţărănesc. Un Guvern Tătărescu, Vaida sau Iorga ar fi în special considerat ca o *provocare*. Faţă de un Guvern Argetoianu, partidul ar păstra o atitudine de expectativă neutrală. Dacă Urdăreanu vrea să afle acest lucru şi să-l raporteze Regelui n-are decât să vină la dânsul — a adăugat Popovici, şi îi va spune de două ori, nu o dată". Am rugat pe Pangal să meargă să comunice această conversaţie lui Urdăreanu. Pangal a fost, Urdăreanu i-a mulţumit şi a observat că declaraţiile lui Popovici erau foarte interesante pentru caracterizarea mentalităţii maniştilor. Şi cu acest prilej a informat pe Pangal că Regele s-a fixat pentru dânsul asupra Legaţiei din Berna. Tronc Mariţo! Probabil că vrea să mi-l scoată din cale, în cazul unei definitive fixări asupra mea pentru Guvernul de mâine. Se poate...

Iar țărăniștii *dacă mă vor*, e că în realitate *nu mă vor deloc*, și că speră că simpatia lor mă va îndepărta în sufletul Regelui de încrederea pe care i-o inspir!

Dacă ar ști și unii și alții cât de indiferente-mi sunt aceste planuri și intrigi, și cât de puțin țin să mă așez la o masă cu mâncăruri încălzite, m-ar lăsa în pace! Cred că nu s-a întâmplat niciodată ca un om politic să se agite atât de puțin ca mine pentru un loc invidiat de toți și urmărit de atâția. Sunt candidatul *altora* la Președinția Consiliului, *dar nu al meu*!

Afacerea Carp continuă să împartă lumea. Evenimentele politice au pus-o în vremea din urmă în umbră, dar îndată ce se va sfârși cu plebiscitul, cu Constituția și cu schimbarea de Guvern, patimile se vor dezlănțui din nou.

---

24 februarie. Ieri-dimineață m-am pomenit cu moș Ghiță Mironescu la telefon spunându-mi cam jenat, că a fost „delegat" de Președinția Consiliului să prezideze Delegația Economică, de câtre ori se va întruni. I-am răspuns că acestă decizie mă miră deoarece președinția Delegației Economice o are prin lege ministrul Industriei, și că chiar primul ministru când asistă la ședințele ei[1], nu e decât un oaspe. Era pentru mine o neașteptată jignire pe care eram hotărât să nu o suport, și să merg până la demisie. Natural, nu puteam discuta chestiunea cu Pojghiță, care dealminteri, în această afacere nu avea nici inițiativă nici răspundere. S-a mirat și el, după răspunsul meu, de însărcinarea ce i se dăduse.

Am cerut imediat o întrevedere Patriarhului, ca să pun chestiunea la punct. Cum dimineața mergea la Palat, mi-a fixat ora 6. Dar până să ajung la ora 6 mi-a mai telefonat o dată Pojghiță: se înșelase Președinția: nu era vorba de Delegația Economică a Guvernului ci de *Consiliul Economic Superior*, nou creat și prezidat de Ion Cămărășescu. Și astfel s-a terminat, înainte de a începe, o criză ministerială neprevăzută.

Blumenfled la mine. Maniu, Gh. Brătianu, Iunian și Partidul Social Democrat (!!) au negociat și s-au înțeles aproape să semneze împreună un memoriu de protestare împotriva noii Constituții prin care „se răpesc drepturile poporului" (nu e adevărat! nu se răpesc drepturile poporului, ci ale *speculanților poporului!* Poporul se salvează, prin noua Constituție din ghearele acestor speculanți!) — și a modului cum s-a

[1] Mironescu pretindea, în mesajul său telefonic, că fusese însărcinat *să înlocuiască* pe primul ministru.

organizat plebiscitul. S-au înțeles *aproape*, dar nu de tot, căci nu au semnat nimic în comun, și au depus până acum memorii separate, Maniu și Gh. Brătianu *în numele Partidului Liberal* (ce zice Tătărescu?).

Tineretul Partidului Național-Țărănesc s-a adunat apoi, și la această adunare a asistat și dr Lupu(!). Furioși contra lui Maniu *care-i pune pe o linie moartă*. Au discutat pe lângă chestiunile lor de partid și despre eventuala formare a noului Guvern și au ajuns la concluzia că un Guvern Tătărescu, sau Vaida, sau Mironescu, fie prin impopularitatea, fie prin slăbiciunea lui ar aduce apa la moara lui Maniu, lui Gh. Brătianu și a lui Zelea Codreanu, care, după tinerii țărăniști, ar fi legați politicește între ei. Rezultatul discuției a fost susținerea unui Cabinet Argetoianu!!! Informațiile lui Blumenfeld confirmă astfel cele spuse ieri de Mihai Popovici lui Pangal.

Furtună mare de nisip în frumosul Egipt. Orașul Rahiten complect distrus de foc — au ars o sumă de oameni. De-a lungul Nilului au fost distruse o sumă de sate.

O frază de notat în ultima cuvântare a lui Neville Chamberlain: „Nu trebuie să amăgim națiunile mici și slabe cu credința că Liga Națiunilor le poate garanta securitatea".

Flandin publică la Paris un articol prin care invită Franța să face aceeași evoluție ca Anglia și să abandoneze politica frontului popular, dealtminteri falimentară, dacă nu vrea să rămână singură alături de Rusia Sovietică și de Spania Roșie.

Averescu a scris o scrisoare Patriarhului prin care îl întreabă dacă rămânerea lui în Guvern mai e compatibilă cu faptul că a refuzat să semneze noua Constituție. De acord cu Regele, Patriarhul a răspuns mareșalului că nu vede nici o incompatibilitate între faptul invocat și rămânerea în Guvern(!!!). În consecință Averescu a rămas în Guvern, cum vrea Regele, până după promulgare.

Întrunit azi-dimineață la Minister — după ce am „plebiscitat" la Visarion — pe Canoicov, Osiceanu, Ficșinescu, N. Theodorescu, Emil Otulescu, Al. Zănescu și pe reprezentanții serviciilor competente pentru a redacta un nou articol în Legea Minelor prin care să se repare gafa articolului 17 din noua Constituție. Făcut.

Trăiască Constituţia nouă, care printre alte binefaceri m-a dezlegat şi de politica de partid în care avusesem slăbiciunea să alunec în 1932. Şase ani n-am cunoscut decât sarcina cârdăşiei de clientelă, pretenţioasă şi interesată, *care şi-a arătat arama* cu prilejul crizei din noiembrie trecut şi a alegerilor care au urmat.

Reproduc aci, ca o încheiere a 6 ani de activitate politică, circulara pe care am rugat pe Radian, secretarul general al partidului, să o trimită tuturor organizaţiilor noastre judeţene.

„Domnule Preşedinte,

Prin Înalta hotărâre a M.S. Regelui, un nou Guvern sub preşedinţia Sanctităţii Sale Patriarhului Miron Cristea a luat frânele ţării.

Trecând peste deosebirile de convingeri politice şi ascultând numai îndemnul datoriei către ţară, foştii preşedinţi de Consiliu şi foştii miniştri şi-au dat mâna pentru a ajuta pe şeful Bisericii în marea misiune ce i-a fost încredinţată.

Acestui Guvern îi revine marea misiune de a readuce pacea între cetăţenii ţării şi de a reorganiza pe baze noi, viaţa noastră publică.

În apelul adresat ţării de M.S. Regele, precum şi în apelul Guvernului se cere tuturor Românilor să-şi dea sprijinul lor pentru împlinirea acestei mari opere. Acest sprijin impune încadrarea tuturor acţiunilor politice în disciplina noilor aşezări.

Patimele trebuiesc domolite, preocupările personale înfrânte, pentru a se putea instaura pe tot cuprinsul ţării atmosfera de linişte şi concordie necesară noilor înfăptuiri ce se pregătesc. Fiecare cetăţean trebuie să-şi revizuiască conştiinţa şi să privească cu serioasă cumpănire calea cea nouă ce se deschide şi îndatorirea ce o are în clipa de faţă.

Pentru noi cei grupaţi în jurul d-lui Constantin Argetoianu în Partidul Agrar hotărârea nu este grea; *pentru noi nu este ziua ispăşirii, ci ziua mult aşteptată a izbânzii unei credinţe* pentru care am luptat şi pe care am propăvăduit-o.

În congresul din noiembrie 1936 dl Constantin Argetoianu, preşedintele Partidului Agrar îşi termina expunerea cu următoarele cuvinte:

«Năzuinţele mele nu merg către dictatură, ci către organizarea autoritară şi cinstită a Statului pe care o cred din zi în zi mai necesară. Sunt convins că aceste năzuinţe se vor realiza fiindcă toată lumea le aşteaptă, deşi nici un om politic nu are curajul să le mărturisească şi să se sacrifice pentru ele. Se vor realiza fiindcă o ţară nu piere şi ele constituie singura scăpare din noianul de neputinţă şi de mocirlă în care ne afundăm din zi în zi. Las cui vrea ziua de azi, pe mine mă interesează ziua de mâine!».

Vă reamintiţi că atunci când ne-am adunat laolaltă, scopul nostru a fost să constituim un organism de promovare a intereselor agriculturii şi agricultorilor, interese neglijate sau rău înţelese de majoritatea conducătorilor vieţii noastre publice.

Grupare profesională ca ideologie şi componenţă am adoptat organizarea de partid numai pentru a putea realiza într-un regim dominat de electoral credinţele noastre.

Am rămas refractari mentalităţii de partid şi am criticat viaţa noastră publică şi am cerut cu hotărâre emanciparea puterii executive de influenţa electorului şi stăvilirea atotputerniciei partidelor printr-un Guvern de autoritate.

Cum prevederile Constituţiei din 1923, nu făceau cu putinţă întronarea unui asemenea regim, congresul partidului nostru din 1935 a aprobat cu unanimitate propunerea d-lui Constantin Argetoianu de a se înscrie în programul partidului revizuirea Constituţiei *fără formule prevăzute în vechea Constituţie. O Constituţie nouă ocrotită de Suveran şi supusă aprobării populare printr-un plebiscit.*

Am fost învredniciţi de soartă să vedem dorinţele noastre a căror realizare abia o puteam întrezări, înfăptuite prin voia M.S. Regelui Carol al II-lea!

Rostul nostru *politic* a încetat.

În viaţa publică ce începe sub regimul noii Constituţii ne găsim în adevăratul nostru rost de reprezentanţi ai profesiei plugăreşti, precum găsim şi posibilităţile de înfăptuire ale programului nostru economic.

În noua aşezare interesele agriculturii nu vor mai fi supuse influenţelor trecătoare ale preocupărilor electorale, ci vor forma obiectul unei politici de Stat, permanent susţinută de breasla agricultorilor.

Dreptele revendicări ale agricultorilor vor putea fi înfăptuite prin solidaritatea de breaslă, în armonie cu interesele celorlalte bresle, pe bază de realităţi economice şi nu de ficţiuni politice.

Partidul Agrar îşi încetează activitatea, dar nu dispare.

Ideea agrară care ne-a călăuzit, rămâne îndreptarul acţiunilor noastre şi rămân nealterate legăturile noastre stabilite în cursul anilor de luptă pentru triumful acestei idei.

Rămâne întreagă solidaritatea noastră bazată pe comunitate de credinţe şi nealterate sentimente de respect şi dragoste faţă de preşedintele nostru, dl Constantin Argetoianu, care şi-a închinat priceperea şi puterea de muncă cauzei agricultorilor.

Cu acest patrimoniu vom putea fi în domeniul profesional o forţă creatoare de înfăptuiri.

În loc de organizații cu cluburi comunale, vom înființa asociații agricole sau ne vom încadra în unele existente.

Cooperația descătușată de influența intereselor politice poate fi un teren fecund pentru inițiativele economice.

Sindicatele agricole ca organism de apărare și de promovare a intereselor profesionale, oferă un larg câmp de activitate energiilor sincere și bine intenționate.

Nu ne despărțim decât pentru a ne regăsi — de data aceasta pe drumul cel mai drept ce duce la ținta pe care totdeauna am urmărit-o.

Cu nădejde că era nouă ce se deschide în istoria țării va fi și o eră nouă pentru agricultură și pentru agicultorii țării, ne îndreptăm gândul nostru recunoscător către M.S. Regele Carol al II-lea căruia, după datina strămoșească, îi urăm:

Noroc și belșug la brazda nouă!

Secretarul General al
Partidului Agrar
Alexandru Radian"

Cu alte cuvinte, o înmormântare de clasa I-a!

---

25 februarie. Plebiscitul a reușit în plin; a fost un succes peste toate așteptările. Au votat peste 4 milioane de oameni și aproape toți pentru. După cifrele provizorii peste 99% din votanți au spus: *da*! Desigur că lucrurile erau astfel întocmite încât în tot cazul rezultatul nu putea fi decât larg pozitiv. *Dar a fost adevărat curent, pentru.* Lumea scârbită de politicieni și politicianism a votat pentru suprimarea omnipotenței agenților electorali. Prevederile mele de atâtea ori expuse Regelui, s-au adeverit exacte, și în această privință.

---

26 februarie. Eden s-a explicat înaintea alegătorilor săi din Warwickshire. Între dânsul și Chamberlain nu există decât o deosebire de metode. Amândoi doresc o înțelegere cu Italia și cu Germania. Numai că dânsul, Eden, nu putea admite să se discute noi angajamente, atât timp cât cele vechi nu au fost aduse la îndeplinire. Ceea ce urmărea dl Eden înainte de toate — afirmă d-sa — era *neștirbirea prestigiului britanic!* Din partea d-lui Eden, această ultimă afirmație nu e lipsită de haz, căci d-sa a fost desigur ministrul de Externe britanic sub care Anglia a înghițit aproape numai umilințe.

---

28 februarie. Ziua de ieri, duminică, a fost consacrată promulgării noii Constituţii. Mi se umflase iarăşi un picior (acces uşor de gută) şi era cât pe aci să nu mă pot duce să „jur“ şi eu pe noul text! Nu s-ar fi prăpădit lumea, nu e vorbă! Noroc că oblojele puse peste noapte m-au mai dezumflat, aşa încât am putut încălţa pantofi largi...

Praznicul a început la Patriarhie, printr-un scurt Te Deum slujit în Paraclis, la care n-am asistat decât noi, membrii Guvernului. Iorga cu care mă împăcasem în noaptea semnării Constituţiei, iarăşi înţepat faţă de mine şi anost tuturor. De la Patriarhie am plecat cu automobilele unele după altele (după ce ne-am fotografiat pe scara din faţa Mitropoliei) — spre Palat unde am sosit puţin înainte de ora 12. Înainte de a ne înşira după grade şi vechime (să fi văzut cum se îndesau cucuvelele ca să se plaseze înaintea noastră, a miniştrilor cu răspundere!) la dreapta Tronului, am fost poftiţi în salonaşul de alături (acelaşi în care bea şi scuipa Micescu în noaptea cea de pomină) ca să semnăm exemplarele legate în piele ale noii Constituţii, menite să fie păstrate în Arhivele Statului. Le-am semnat, iarăşi pe rând, ca la moară. Erau tipărite pe o hârtie care sugea cerneala şi cum îmi uitasem acasă şi ochelarii şi tocul (stilograful), nici nu ştiu cum am semnat. A fost o semnătură informă ca de porc.

După ce am semnat deja, am trecut în sala Tronului. La dreapta, cum am spus-o deja, ne-am înşirat, noi, Guvernul, iar la stânga demnitarii Curţii. Prima, d-na Mavrodi, apoi în şir Balif, Stârcea, Urdăreanu, Flondor şi ceilalţi. Am putut astfel afla prezenteţea d-lor, în ultimă hotărâre.

Ceremonia a decurs după program, şi cum o descriu gazetele timpului. Gane slab ca un lindric, şi în frac, a venit pe mijlocul sălii celei mari, precedat de mareşalul Curţii şi de halebardieri, urmat de cei 4 consilieri de la Casaţie în robă roşie, care număraseră buletinele plebiscitului. Sala cea mare era departe de a fi ticsită; de o parte, spre piaţă erau autorităţile civile (secretarii generali, înalta magistratură, Curtea de Conturi etc.) — de cealaltă militarii, generali şi colonei. Gane şi roşiorii au venit până în faţa Patriarhului şi Gane ploconindu-se i-a întins procesul verbal de numărătoare, frumos legat în piele, şi el. Patriarhul i-a dat citire, apoi Regele a scos o fiţuică din buzunar şi a citit la rândul lui o declaraţie, pe care dealtminteri o scrisese şi o semnase deja în fruntea fiecăruia din cele 3 exemplare oficiale ale Constituţiei. Prin această declaraţie, Regele care jurase deja pe alta şi o călcase, şi care nu mai voia să repete gestul, îşi da cuvântul că va respecta şi apăra noua aşezare, până i s-o năzări altfel, bineînţeles.

Suvernaul, care jongla cu chivăra, cu mantaua de cavaler ce o tot arunca peste umăr, cu bastonul de mareşal, cu sabia şi cu fiţuica, ca un artist desăvârşit, a coborât treptele Tronului, lângă care înlemnise de strajă Voievodul Mihai, şi a semnat Constituţia aşezată pe o măsuţă în faţa lui, Constituţia definitiv promulgată prin această ultimă formalitate.

Au urmat apoi jurămintele noastre, ale miniştrilor. Am mai jurat pe rând, ca în noaptea de la 10 spre 11 februarie, cu Averescu în minus[1]. Dar pe lângă credinţă Regelui, am mai jurat şi pe Constituţie, pe cea nouă bineînţeles. Zăpăcit de durerea mea de picior îmi uitasem ochelarii acasă, aşa încât a trebuit să împrumut pe ai doctorului Angelescu. Când i-am încercat am văzut cu ei, când i-am pus pe nas în faţa formulei jurământului, vax. A trebuit să-mi sufle Urdăreanu formula, ca la teatru! Ce kix!

Eram furios.

După depunerea jurământului i-au mai tras Patriarhul şi Regele, două mici cuvântări destul de nimerite, şi întrucâtva s-a terminat, dar nu de tot. Am fost într-adevăr poftiţi în salonaşul de alături (faimosul) şi Regele a venit, însoţit de Voievodul Mihai, şi ne-a decorat pe toţi miniştrii, plus Istrate Micescu şi Vlahide. Colane, plăci, cordoane, a dat de toate. Lui Vaida i-a dat colanul Ordinului Carol, lui Mironescu pe al Serviciului Credincios. Lui Iorga şi Patriarhului nemaiavând ce le da, le-a dat câte un portret cu dedicaţie, în ramă de argint. Mie mi-a dat ordinul „Pentru Merit" (!! ani de zile după ce l-a dat lui Ilasievici!).

De la decoraţii Regele a trecut pe balcon, spre piaţă unde fuseseră masaţi străjerii, care l-au aclamat. După străjeri au venit diplomaţii la rând. A trebuit să ne înşirăm iarăşi, ca cepele, şi să ascultăm o cuvântare fără miez a Nunţiului, căreia a răspuns Regele, tot pe franţuzeşte. Cerc cu diplomaţii (numai şefii de misiuni) apoi dejun, jos, fără diplomaţi. Dintre dânşii fusese invitat numai Nunţiul Papal, şi era singurul străin. Guvernul, Casaţioniştii cu Plebiscitul şi demnitarii Palatului au ocupat cele 40–50 de scaune de o parte şi de alta a mesei prezidate de Rege şi de Voievodul Mihai. În tot timpul dejunului — dejun în frac, ce oroare! — a cântat radiofonul şi a domnit o plictiseală fără nici o adiere de mai bine. Au vorbit iarăşi Patriarhul şi iarăşi Regele. Scurt. După Patriarh a încercat radiofonia să bage câteva măsuri ale imnului Regal dar n-a izbutit decât să scoată câteva pârţâituri informe. Tocmai când, disperat, a început Regele să vorbească, s-a slobozit şi radio cu acordurile lui Hübsch...

[1] Averescu s-a dat bolnav cu opt zile înainte şi n-a mai ieşit din casă.

După masă ne-a mai torturat Regele în sala de alături cu un cerc în care n-a vorbit decât un putoarea de Iorga. Abia la ora 3 1/2 am fost acasă. Mama ei de Constituție! Mi-a ieșit prin călcâie!

Pe când Regele vorbea cu Iorga, Urdăreanu îmi spunea că păduchele cultural lucrează din răsputeri împotriva unui Guvern al meu și pentru un Guvern *al lui*. Am spus lui Urdăreanu la rândul meu, că nu sunt câtuși de puțin candidat pentru viitorul Guvern — dar că un Guvern Iorga ar însemna o prăbușire a încercării de redresare întreprinsă de Rege. Urdăreanu a fost cu totul de acord cu mine.

S-au împlinit 100 de ani de la nașterea lui Hasdeu și cu acest prilej s-a slujit un parastas la biserica Mântuleasa. Au asistat la această slujbă trei tunși și un râios. Și când îmi aduc aminte câtă vâlvă s-a făcut în jurul lui Hasdeu pe timpul copilăriei mele, mă împac cu perspectiva „viitorului" ce așteaptă pe Iorga!

Mitropolitul Gurie a hotărât în fine să se supună hotărârii Sinodului și să se retragă într-o mănăstire până la definitiva lui judecată. Se va retrage undeva în Bucovina.

Mare dezbatere în Camera franceză cu privire la politica externă. S-a hotărât să se păstreze toate alianțele și prieteniile existente, și să se meargă mai departe pas cu pas, după Anglia.

Toate lichelele care mă părăsiseră după reîncredințarea lui Tătărescu și mai ales după chemarea lui Goga, caută să se apropie din nou de mine, fără nici o rușine. Am alungat cum meritau pe Vladimir Christi, pe frate-său Victor, pe Sârbu, pe Ohanes, pe Sciucă, pe Bosco — din Basarabia. Și idem pe domnul Radovici din Făgăraș și București.

---

2 martie. Alaltăieri, după-amiază, am fost poftit de Patriarh ca să explic cucuvelelor modificarea Legii Minelor. Se adunaseră acolo pe lângă Patriarh — Iorga, Văitoianu, moș Ghiță Mironescu, dr Angelescu și Vaida. Și mai fuesese convocat și Cancicov ca „promulgător de legi", în calitatea lui de ministru interimar la Justiție. După ce le-am explicat și au priceput articolul de lege menit să pună Legea Minelor în acord cu noul articol 17 al Constituției — cucuvelele au început să se vaite și să se certe între ele. Toate mergeau rău, toate mergeau pe dos, fiindcă

domnii foşti primi miniştri n-aveau atribuţii în Guvern! Iorga a declarat că va spune neted Regelui că trebuie să-i dea controlul „Turismului" şi „Radiofoniei". Văitoianu a sărit ca înţepat: „Pardon, *Turismul* e al meu, mi l-a încredinţat mie Regele!" — „Pardon, am drepturi mai vechi ca d-ta" a replicat Iorga, hotărât la urma urmei să se mulţumească şi cu Radiofonia. A mai cerut şi doctorul Angelescu ceva şi Vaida nu mai ştiu ce. În fine simfonia corbilor răsuna în armonii infinite sub bolţile Patriarhiei...

———

A murit d'Annunzio, în Viitorialul său, brusc, de inimă. Avea 75 de ani. Cu el, pe lângă un mare scriitor, un mare animator şi un mare farsor, mai dispare pentru mine şi martorul aproape zilnic al uneia din cele mai frumoase etape ale vieţii mele... Câte amintiri n-a înghiţit trecutul...

———

La Ankara, balcanicii au recunoscut Imperiul Italian şi cucerirea Etiopiei. Şi au mai hotărât ca cele 4 ţări să trimită „agenţi" oficiali pe lângă Guvernul naţionalist din Spania. Mussolini şi Franco pot de acum înainte dormi liniştiţi.

———

3 martie. Împlinesc astăzi 67 de ani! Nu-mi vine să cred *că tot rostul meu e îndărăt,* căci ca la 30 de ani *nu văd viaţa decât în perspectiva viitorului,* ceea ce la vârsta mea e cam ridicol. Dacă rugina artritismului nu s-ar depune pe toate organele — m-aş simţi încă tânăr!

. . . .

———

Ducesa de Windsor (madam Simpson, ex) a fost declarată într-un concurs ţinut la Paris, cea mai elegantă femeie din lume. Ce e Tronul Angliei pe lângă o asemenea situaţie mondială!

———

Kaufmann care vine de la Viena îmi povestea ieri că Schuschnigg a fost păcălit de von Papen şi de ministrul de Externe Schmidt, în dusul său la Berchtesgaden. Cei doi şmecheri îl convinseseră că Hitler era jos de tot, descurajat prin cele întâmplate la Berlin (cu Armata) şi că *era momentul* pentru Austria să obţină de la dânsul tot ce vrea.

În locul omului pleoştit, Schuschnigg a găsit la Berchtesgaden un ţanţoş răstit, care a luat-o de sus. Faţă de bietul vienez a împins brutalitatea până a întreba pe generalul X prezent la întrevedere: „Câtă vreme ar trebui forţelor germane ca să ajungă până la Viena?" —

întrebare la care generalul a răspuns: „*În caz de rezistență, 6 ore*!" Schuschnigg a fost turtit, și a scăpat cum a putut din ghiarele Führerului — dar convingerea tuturor la Viena e că va rezista *sincer* și până la limita puterilor sale, cerințelor germane. Numai o înțelegere între Anglia, Franța, și Italia va mai putea scăpa însă independența Austriei. Tragică este situația numai pentru cehi.

———

Ziarele sunt pline de „ororanzele" ce se dau lui Gabriele d'Annunzio mort. Dacă din lumea cealaltă se mai poate arunca o privire în a noastră, marele Cabotin trebuie să fie mulțumit. Un nemaipomenit teatru se face în jurul trupului său neînsuflețit, până și la ultima expoziție pe „prora" navei incastrată în stâncă deasupra oglinzii apelor.... Deși n-a fost Nerone, și despre dânsul se poate zice că a pierit un mare artist!

———

La Iancu Cosăcescu s-a făcut o lungă percheziție, iar dumnealui a fost „reținut" 24 de ore în casă. Cosăcescu e omul lui Lazare Weiller (motoarele Gnome-Rhone) și percheziția a fost făcută în legătură cu afacerea Carp — I.A.R. care reîncepe să pasioneze lumea, pe măsură ce vâlva promulgării noii Constituții se calmează.

———

Azi lungă vizită a lui Max Auschnit. A venit să-mi vorbească despre diferite probleme economice. Se vede că a simțit *și el* „ceva". E incontestabil un om foarte inteligent și vede lucrurile *clar și just*.

———

În ultima mea audiență (marți) Regele m-a întrebat dacă cunosc oamenii politici de la Londra. I-am răspuns că foarte puțin, dar că am relații bune în City. „Apoi în Anglia, City conduce politica" a ripostat Regele și a început să-mi vorbească de câțiva oameni politici englezi, în special să-mi laude pe Neville Chamberlain și a fost foarte mulțumit când i-am spus că pe Sir Neville îl cunosc și-l apreciez. Să se gândească serios să-și schimbe Guvernul de cucuvele înainte de plecarea la Londra?

S-ar părea că da, și că continuă să se gândească la mine, o dovedește nu numai acest crâmpei de conversație, dar încă și reproșul pe care mi l-a făcut că probabil „prietenii mei" răspândesc știrea „însărcinării mele" viitoare, ceea ce îi îngreuiază enorm situația (am ghicit scenele pe care i le-a făcut Iorga). „*Chiar dacă m-aș gândi serios la d-ta* („façon de parler" — căci se gândește), pentru ca *planul* să se realizeze trebuie cât mai multă discreție, altfel totul poate rata. Nici nu-mi trece

prin gând *că d-ta vorbești — dar se vorbește, și bănuiesc pe prietenii d-tale*". — „Sire eu unul, bineînțeles că n-am spus o vorbă despre un plan *pe care eu nu-l urmăresc,* și despre care Majestatea Ta mi-a dat să înțeleg că n-ar fi străin preocupărilor Sale. Dacă eu n-am vorbit nici măcar prietenilor mei în această privință, cum ar putea vorbi ei altora despre un lucru pe care nu-l știu? Adevărul este *că toată lumea mă vrea și că toată lumea vorbește despre ce dorește*". Și am explicat Regelui că un Guvern Argetoianu este pentru orice om de bun simț complementul natural al schimbării regimului constituțional. O Constituție de autoritate cu un colac de pupeze în loc de Guvern nu poate fi decât o formulă de faliment. Până și adversarii mei naturali preferă *în momentul de față* un Guvern Argetoianu oricărui altul. „Iată Sire — am încheiat această parte a convorbirii noastre — că am trăit să văd pe Tătărescu la mine spunându-mi că ei, liberalii, nu pot și nu vor să participe la viitorul Guvern și că singura formulă pe care o admit și o vor susține, e un Guvern Argetoianu. Același lucru mi l-a comunicat și Maniu, prin Mihai Popovici — fără a mai vorbi de Garda de Fier!"

Regele a părut mulțumit de explicațiile mele, și am vorbit de altceva!

---

4 martie. A apărut decretul-lege pentru suspendarea inamovibilității și a stabilității funcționarilor. Consiliile de disciplină sunt desființate. Funcționarii vor putea fi scoși și înlocuiți prin decrete Regale sau prin decizii ministeriale, după cum vor fi numiți. Măsura mult așteptată pentru „curățirea" Administrației și a Justiției, ar fi mult mai eficace dacă s-ar depolitiza (din punctul de vedere al cârdășiilor de partid), și Guvernul.

Mari inundații în California. Peste zece mii de familii se găsesc fără adăpost; au pierit 124 de persoane și pagubele trec de 25 de milioane de dolari (aproape 5 miliarde de lei!).

Comnen s-a înapoiat de la Ankara, mândru de a fi bătut trei zile apa în piuă.

S-a cerut agrementul pentru Irimescu, la Washington.

Un nou proces politic a început la Moscova. Printre cele 20 și ceva de viitoare victime ale lui Stalin sunt și următorii fruntași ai mișcării sovietice: Rikov (fost președinte al Sovietelor), Buharin (teoreticianul),

Krestinski, faimosul Rakovski și Iagoda infamul GPU-nist. În ce hal trebuie să-i aducă, prin ce torturi fizice sau morale trebuie să-i treacă, căci mărturisesc toți tot ce li se cere. Ba se întrec chiar, cu patimă, în mărturisirile lor.

Dacă n-ar fi vorba de bestii care au atâtea victime la activul lor, fiecare, tragedia în atâtea acte ce se desfășoară de doi ani la Moscova, ar fi trebuit să ridice indignarea Europei la intervenția ei. Dar fiind vorba de cine e vorba, lumea privește cu indiferență cum se nimicesc bandiții între ei.

---

5 martie. Piccard, primul muritor care s-a suit în stratosferă dovedind astfel existența atmosferei la 25 kilometri de pământ, a hotărât să se coboare la 9 000 de metri sub nivelul Oceanului, într-o sferă metalică rezistentă a cărei construcție e deja foarte înaintată. Întrebare: după ce ne vom fi plimbat și prin lună, fi-vom mai fericiți și izbuti-vom să trăim fie și numai două ceasuri peste sorocul pe care ni-l înseamnă fatalitatea?

A murit D.M. Bragadir și Basilescu-Țiganul, fostul decan al Facultății de Drept din București. Cu Bragadir am fost coleg de clasă la Liceul Sf. Gheorghe, și-l văd și acum, rumen și grăsuliu, cu buzunarele pline de acadele. Era ultimul în clasă, dar băiat bun. Nu i-a plăcut cartea, dar i-a plăcut *treaba* și pe lângă averea pe care i-a lăsat-o tată-său a mai strâns și el una, și bună.

Basilescu a fost un bandit și a terorizat pe toți în jurul său. Mai ales pe miniștri, și astfel a putut rămâne în fruntea Facultății de Drept, împotriva legii, până după 70 de ani — și în altă ordine de idei, să scape de faliment deși pasivul său întrecea de trei ori activul. Toată viața lui a jonglat cu legile țării, până și cu Codul penal. L-am întâlnit la ultima întrunire a Consiliului de Administrație al CEC-ului; părea în puteri și voios. Moartea a fost însă mai tare ca el și l-a răpus. A fost poate prima lui înfrângere.

Arcizewski s-a înapoiat de la Varșovia de unde aduce vești interesante. După câte i-a spus chiar ambasadorul polonez de la Moscova, actualele masacre proiectate (cel mai recent proces antitroțkist etc.) nu sunt într-adevăr lipsite de oarecare popularitate (!!), în tot cazul de aprobarea celor mai largi straturi ale opiniei publice. Actualii acuzați sunt într-adevăr *delatorii celor condamnați în procesele precedente*, și

lumea sovietică vede cu ochi buni pedepsirea celor care au acuzat *pe nedrept* pe alții. Căci azi până și Stalin își dă seama că mulți din cei împușcați în vara trecută (mareșalul Tuhacevski, spre pildă) au fost nevinovați. Printre cei inculpați azi, pe lângă vedete, sunt și o sumă de personalități mai obscure, dar cu mare trecere locală, și acuzărilor cărora se datorează moartea a sute și sute de oameni fără vină. Lumea vede acum cu mulțumire că Stalin pedepsește pe trădători, așa încât, oricât ar părea de inverosimil lucrul, ecatomba ce se pregătește va întări după toate probabilitățile situația dictatorului roșu.

Regimul lui Stalin este totuși departe de a sta pe roze. Faimosul plan cincinal a dat greș — mai ales a fost sensibil lovit de insuccesele din China și din Spania. Nu e exclus ca Stalin că întreprindă o diversiune. În Extremul Orient nu e nici un pericol de atac din partea rușilor, care n-au acolo decât vreo 250 000 de oameni, ce n-ar putea rezista japonezilor. Nici un pericol de asemenea dinspre granița Basarabiei; rușii știu că o ofensivă împotriva României ar declanșa autonomic Polonia și probabil Germania — și Moscova nu dorește un război general. Într-un asemena război Sovietele n-ar putea înarma succesiv mai mult de 4 milioane de oameni, ceea ce n-ar fi destul. Chiar dacă ar putea înregistra câteva succese la început, ceea ce este îndoielnic, armatele sovietice s-ar prăbuși repede împotriva forțelor ce le-ar putea fi opuse. Astfel stând lucrurile, la Varșovia se crede că dacă Moscova se va mișca pentru a crea o diversiune, o va face împotriva unuia din Statele Baltice, și ministerul de Externe polon crede a ști că Statul atacat va fi *Letonia*.

Natural, față de această situație Statele Baltice reacționează și o alianță a fost chiar propusă în ultima vreme Poloniei de către Suedia...

Atitudinea Germaniei față de Austria începe să îngrijoreze și pe polonezi. Polonia e în momentul de față în cei mai buni termeni cu Germania, dar totuși n-ar vedea cu plăcere puterea Germaniei sporind prea mult. Pentru Varșovia e clar că în ziua în care Italia se va fi înțeles cu Anglia, Anschlussul nu va mai putea fi realizat, și tocmai de aceea diplomația poloneză crede că Germania va da lovitura înainte ca această înțelegere să fie desăvârșită, prin urmare foarte curând. Pentru Arcizewski dealtminteri, Anschlussul e deja ca și realizat (exagerare!).

Pentru a pune un zăgaz puterii germane înspre Orient (căci petrolul și bogățiile României o vor ademeni-o desigur — spune ministrul Poloniei) ar trebui o înțelegere intimă între România, Iugoslavia, Polonia și Ungaria. Polonia e gata să mijlocească o apropiere între Ungaria și

România ca să împiedice pe cei de la Budapesta să adere prin Viena la blocul german. E o muzică pe care am mai auzit-o, dar una pe care nu am auzit-o încă din glas polonez, e privitoare la un plan de înţelegere care ar cuprinde şi Cehoslovacia, *pentru a i se garanta independenţa.* Cum Arcizewski nu repetă probabil decât ce a auzit la Varşovia, declaraţiile lui în această privinţă sunt mai mult decât interesante şi trebuiesc reţinute.

Ministrul Poloniei nu mi-a mai vorbit de astă dată de „Uniune personală" nici de Mareşalul Rydz-Smigly — şi bineînţeles că nu i-am pomenit nici eu despre aşa ceva.

Lady Hoare e plină de „imprévu". Poftise lume la masă zilele acestea, între alţii şi pe Emil Costinescu cu soţia (Moritz, născută Blank). Aceasta din urmă i-a telefonat ca să o întrebe dacă era masă mare sau intimă, dacă domnii trebuiau să vină cu cravată albă sau neagră. „Oh, dear — i-a răspuns nobila lady — cred că cu cravată neagră. Dar toate aceste recepţii mă plictisesc atât, încât nu ştiu. Nici n-am să mă cobor la masă: am să profit de soru-mea care este aci[1], şi să o rog să mă înlocuiască. Seamănă aşa mult cu mine încât nimeni nu-şi va da seama de substituire! Oh, darling, te rog să nu mă denunţi!"

Păcat de ea că e nebună, căci altfel e nostimă. Ca şi bărbatu-său de altfel, foarte deştept când e treaz..

---

6 martie. În bugetul ei pe 1938/1939, Anglia a prevăzut pentru apărarea naţională frumoasa sumă de *343 milioane de livre, adică circa 250 miliarde lei!* Pe un singur an! De pus în comparaţie cu cele 40 de miliarde ale noastre eşalonate pe *15 ani!* Nu e vina noastră că nu putem mai mult, dar e vina noastră *că încercăm ca broasca să ne umflăm cât un bou!*

Şi mai e încă ceva: cele 250 miliarde engleze, merg *toate* la armament; câte din miliardele noastre reprezintă *material într-adevăr livrat*?

August Filip, secretarul meu, îmi povesteşte o frumoasă poveste. În calitatea sa de avocat s-a ocupat cu reglarea pasivului morii Violatos din Brăila şi a izbutit să împace pe creditori cu plata unei sume de 9 milioane în loc *de peste 100,* dar cu condiţia ca plata să fie imediată. Filip a venit la mine să mă roage să intervin la o bancă să găsească

[1] Lady Barbara Bentink, nepoata ducelui de Portland.

suma, garantată prin veniturile morii repuse în funcţiune. L-am recomandat succesiv Băncii de Credit şi Societăţii Bancare, dar nici una nici alta n-a vrut să facă afacerea care le-a părut şi nesigură (în ce privea veniturile morii) şi de prea lungă durată (banii urmând să fie rambursaţi în zece rate anuale). Acum oamenii lui Violatos au căzut din nou în spinarea lui Filip, care faţă de insuccesele trecute, a avut ideea să îndrumeze pe cei interesaţi spre Urdăreanu. Contactul a fost luat prin Ulea, şi totul a fost aranjat prompt. *Banca Naţională va înainta banii printr-un scont direct.* Onorariile: 2 milioane lei. S-a dat un credit în alb asupra unei bănci, printr-o scrisoare adresată unui avocat Bobulescu, care la rândul lui va vărsa banii cui trebuie! „Fără comentariu" — şi de astă-dată!

---

8 martie. Aseară Consiliu de Miniştri la Palat, prezidat de Rege. La ordinea zilei, una caldă şi una rece: cea caldă, o ofensivă pentru „toaleta" satelor (aranjarea şoselelor, refacerea podeţelor, curăţirea şanţurilor, etc.) — cea rece: acţiunea împotriva partidelor. Dizolvarea sau nedizolvarea? Iorga a fost hotărât contra, Vaida tot atât de hotărât pentru. În cele din urmă Iorga a consimţit să li se aplice legea asociaţiilor (obligaţie de a declara scopul pe care-l urmăresc, de a arăta mijloacele de care dispun, de a preciza persoanele din conducere). Am luat cuvântul şi am arătat că o dizolvare a partidelor nu putea fi decât generală şi că în asemenea caz pentru multe partide — care nu s-au făcut vinovate cu nimic împotriva noului ritm — ea ar corespunde cu *o măsură preventivă* pe care starea de perfectă linişte a ţării n-ar justifica-o. Am arătat mai departe că o dizolvare a partidelor liberal şi naţional-ţărănesc ar mai pune Guvernul şi într-o situaţie delicată faţă de bunurile lor imobile. Amândouă partidele posedă bunuri însemnate (mai ales Partidul Liberal) în Bucureşti şi în provincie; lichidarea lor ar fi anevoioasă căci Constituţia nouă n-a prevăzut confiscarea decât pentru averile defraudatorilor. Întrucât priveşte propunerea Iorga de a aplica partidelor legea asociaţiilor, am observat că ar avea un mare inconvenient, *acela de a legitima toate partidele şi grupările care, nesocotind fondul ar fi respectat forma.* În concluzie am cerut să se lase partidele cum sunt, să li interzică însă anumite îndeletniciri *prin lege,* şi să li se aplice sancţiunile prevăzute *tot prin lege* în caz de vină. Aceste sancţiuni ar putea merge până la dizolvare — dar o astfel de dizolvare, punitivă iar nu preventivă, ar fi primită mai uşor de opinia publică. Regele şi Consiliul s-au raliat la părerea mea.

În cursul ședinței Regele ne-a adus la cunoștință că a renunțat să mai creeze un nou Minister pentru Propagandă, Radiofonie și Turism[1] și că pentru moment se va mulțumi cu o direcție, pe care va încredința-o lui Dimăcescu[2] — direcție agregată la Preşedinția Consiliului. Iorga a sărit ca ars cu foc: cum rămânea el cu Radiofonia, unde voia cu tot dinadinsul să plaseze pe licheaua de fiu-său? „Să mă ierte Măria Ta — a început bărbosul să graseieze — dar eu cum rămân? Eu fac acolo cu oamenii mei o anchetă, să mă duc să o supun respectuos d-lui Dimăcescu?" Regele s-a enervat, s-a enervat și Iorga. A urmat un schimb de cuvinte, tăioase din partea Regelui — înțepate din partea lui Iorga. În cele din urmă Regele a încheiat: „Dimăcescu nu-și va lua postul în primire decât după înapoierea mea de la Londra; până atunci vei fi isprăvit ancheta d-tale!

În tot timpul Consiliului cucuvelele s-au arătat agitate sau posomorâte, după temperament, căci țesuseră de 3 săptămâni atâtea intrigi, încât nu mai știau cum să iasă din ele. Fiecare (de necrezut, dar până și generalul Văitoianu!) sconteazǎ sau cel puțin speră succesiunea actualului Guvern, și cum nici unul din domnii foști primi miniștri nu știe ce gândește Regele, toți vor să fie cu mâna în farfurie să nu le scape ciolanul! Și sări pe cel care a apucat o bucată mai bună!

Dar intriga nu e singura lor armă. Mai e și șantajul. Primul împotriva căruia l-au întrebuințat a fost Tătărescu. Îndată ce au fost siguri — adică acum trei zile — că Regele vrea să meargă la Londra lăsând la București un Guvern prezidat de Patriarh înconjurat de șase pupăze, au început să miște. S-au adunat la Patriarhie și au pus Patriarhului neted chestiunea: dacă Tătărescu merge la Londra ei demisionează! Să meargă s-o spună Regelui! Erau toți, mai puțin dr Angelescu și Văitoianu, care au complotat mai rău ca ceilalți, dar care n-au vrut *să apară* în calitatea lor de colegi de partid cu pârâtul! Patriarhul s-a executat și Regele s-a supus și Tătărescu nu mai merge la Londra — și face un cap de pare că a pierdut ce n-a avut!

Încurajate de succes, cucuvelele nu s-au oprit aci. Au început să ceară în gura mare „atribuțiuni"! Regele, descoperit în slăbiciunea lui, a mers mai departe pe calea concesiunilor și la sfârșitul ședinței de ieri a rugat pe Patriarh să cedeze „Domnilor Miniștri de Stat" unele din atri-

[1] Ministerul pe care la început îl destina lui Tilea și pe care cred că l-am torpilat eu!

[2] A fost consul și atașat de presă prin America — și carlist pe vremuri grele. Acum, de vreo doi ani e la Londra ocupat cu publicitate pentru Rege. Nu-l cunosc, dar mi s-a spus că e băiat inteligent.

buțiunile lui. Și astfel s-au dat lui Vaida chestiunile privitoare la minoritari și lui Mironescu președinția Delegației Economice, pe care i-am cedat-o cu dragă inimă! Eram gata să-i cedez și „Industria casnică" și „Energia" și tot Departamentul, numai să mi-l fi cerut!

Dr Angelescu și Văitoianu deși nu s-au ales cu nimic, n-au zis nimic dar a protestat bineînțeles Iorga: „Ca de obicei (!!!!) Majestatea Ta m-a uitat!" Regele s-a uitat lung la el, și în privirea sa era și mirare și dispreț, și i-a răspuns: „Ai deja Turismul și Radiofonia!" Iorga și-a mușcat buzele și a mormăit: „Într-adevăr, e prea mult și asta!"

Mă așteptam ca azi-dimineață să-i citesc demisia în ziare — dar n-a dat-o încă. Nu mai face ca pe vremea mea în 1931: știe că azi nu mai e nimeni care să-i „aranjeze" gafele.

Știrea pe care mi-a dat-o ieri-seară Mironescu că Regele ar lua la Londra pe Vaida, nu s-a adeverit: mi-a dezmințit-o azi-dimineață Regele însuși, care va pleca probabil numai cu Comnen și suita din Casa Regală.

Consiliul de ieri a ținut de la ora 4 la ora 7 1/2. Am pisat apa în piuă. Au vorbit aproape într-una numai Iorga și Vaida, și bineînțeles pisălogul de Ionescu-Sisești. *Decât un astfel de regim sovietic, mai bine unul parlamentar.* Cel puțin pe vremea Camerelor mai puteam ieși pe culoare și fuma o țigaretă la bufet!

De la Palat am trecut pe la Grigore Filipescu, înapoiat din Franța, prăpădit. Îmi telefonase nevastă-sa că vrea să mă roage ceva. L-am găsit în pat, cu un cap impresionant; gâfâia și abia vorbea, și numai piele pe oasele lui. Parcă era tată-său cu o lună înainte de a muri... Oricât de mare poate fi disprețul meu pentru această secătură, m-a cuprins mila, la jalea ce se citea în ochii lui.

Alfred Rosemberg, doctrinarul nazismului german, directorul oficiosului hitlerist *Völkischer Neobachter* a fost numit ministru și șef al „Anticominternului". Să se bucure și el — ce? numai Göring și Goebbels?

Azi-dimineață la Rege cu guvernatorul Băncii Naționale și cu ministrul Finanțelor, pentru schimbarea regimului de export-import. Regele a aprobat proiectul nostru, pe care-l va semna mâine în Consiliul de Miniștri convocat pentru buget.

Elisa Brătianu a dejunat la noi. Nu o mai văzusem de mult. S-a schimbat și s-a domolit nu numai fizicește dar și moralicește. De unde înjura

pe Rege cât o ţinea gura, acum îl aprobă şi se declară prietena lui !!! Ar dori să pună scumpa ei bibliotecă sub ocrotirea Fundaţiilor Regale ca să o scape *de sectarismul Brătienilor şi de învârtelile de partid!* (Ea vorbeşte!) Îmi cere să presimt pe Rege. Dar să nu spun nimănui, nici Regele să nu spună, *nici chiar lui Fotino,* care va cere o audienţă (vrea să fie numit profesor universitar!) şi pe care Elisa Brătianu roagă pe Rege să-l primească! Şi să-l mai întreb când vine să vadă biblioteca!
!!

Regele fericit să se vadă solicitat de văduva lui Ionel Brătianu a primit cu încântare şi ideea unei viitoare ocrotiri a Bibliotecii, şi pe aceea a unei vizite în strada Lascăr Catargiu şi pe a audienţei de acordat lui Fotino. Vizita şi audienţa vor avea loc după înapoierea Regelui de la Londra. Ionel Brătianu s-a şi întors cu faţa în jos, în mormântul său de la Florica.

Mi se cere o porcărie de compensaţie pentru Prinţul Nicolae (vreo 100 de milioane!) şi alta pentru Casa Regală. Rezist!

Lord Perth, ambasadorul Angliei şi Ingram, expertul Foreign-Offisului au sosit la Roma iar Ribbentrop noul ministru al Reichului se pregăteşte să meargă la Londra. Negocierile între Anglia, Italia şi Germania — negocierile pe faţă — pot fi considerate ca începute. Cele secrete nu numai că au început de mult, dar pot chiar fi considerate ca terminate. La Roma ca şi la Berlin, barometrul diplomatic e la „beau fixe". La Paris, enervare.

Ca şi cele precedente, procesul din Moscova se desfăşoară într-un ritm fantastic. Acuzaţii se întrec cu învinuirile, mărturisesc mai mult decât li se cere, parcă ar fi ahtiaţi după culpabilitate şi ar voi să ajungă cât mai repede la condamnare. Ce îngrozitoare chinuri trebuie să îndure aceşti oameni hârşiţi şi obişnuiţi cu suferinţa, ca să alerge după moarte ca după o izbăvire? Până şi în filosovietica Franţă îşi face drum în presă un curent de scârbă şi de oroare pentru un regim pe care nici cel mai absurd fanatism nu-l mai poate apăra.

Onorariile de 2 milioane Ulea-Urdăreanu în afacerea Violatos, despre care am notat ceva la pag. 164 au fost reduse la 1 700 000 lei. Grecii tot mai tari!

9 martie. Mişcări serioase antisemite sunt din nou înregistrate şi la Varşovia. S-au spart geamuri de prăvălii ovreieşti, s-au molestat jidani pe stradă. Boala din vecini e molipsitoare... Israel trece prin mari încercări!

De la Berlin vin ştiri serioase că mandatul lui Schacht în fruntea Reischbankului, care expiră la 1 aprilie va fi reînnoit. Până acum în urmă se spunea că nu. Să fi învins bunul simţ asupra spiritului de partid?

Nu pare însă să fie cazul la Paris de unde ne vin veşti de criză. Chautemps vrea să ceară mâine împuterniciri pentru promulgarea anumitor legi financiare şi economice prin decrete şi se pare că Camera nu i le va vota.

Gogu Georgescu a avut mare succes la Berlin unde a dirijat orchestra filarmonică în aplauzele unei săli pline. Cât drum au făcut românii în 100 de ani, de la 1838 la 1938!

La Curtea Nouă zisă şi Curtea Arsă, unde se ridica odată palatul lui Ipsilanti-Vodă se fac lucrări de nivelare pentru parcelarea terenului. Din vechiul Palat n-au mai rămas decât pivniţele, monumentale, adaptate de Mott la fabricarea şampaniei. În cursul lucrărilor de nivelare, ieri, s-a surpat un mal omorând un om şi rănind grav vreo trei.

---

10 martie. Pentru duminică, 13 martie s-a hotărât plebiscit în Austria. Schuschnigg a publicat un manifest prin care se arată că austriecii vor avea să se pronunţe pentru existenţa unei Austrii independente, naţional-creştine, unitare şi germane — sau contra (adică pentru Anschluss). Emoţie mare, în Austria şi în toată Europa Occidentală. Se pare că plebiscitul a fost hotărât după întrevederea la Berchtesgaden. Probabil că Schuschnigg speră să aibă majoritatea şi crede că va înlătura astfel pentru câtva timp pretenţiile Berlinului. Ar fi însă o înfrângere de prestigiu pentru Hitler, care nu prea e obişnuit cu insucces. Aşa încât s-ar putea ca, în cazul în care Austria se va pronunţa contra Anschlussului, Führerul să ocupe ţara (în 6 ore?). Ce va face în asemenea caz Europa? Probabil nimic.

Cartea Românească a fost închisă pe zece zile. Motivul? Vindea însemne de ale Gărzii de Fier, cu toată interzicerea portului oricăror însemne...

D. Burilleanu, fostul guvernator al Băncii Naţionale, omul cu barbă frumoasă, şi-a dat demisia *motivată* (zic gazetele) din partidul d-lor Goga-Cuza. Nu cunosc motivul, dar presupun că pentru că nu i s-a dat nici un os de ros în cele 44 zile de guvernare.

În Ungaria, Daranyi şi-a dat demisia şi s-a refăcut Guvernul, tot cu Kanya la Externe şi cu o echipă nouă la celelalte departamente.

Ieri de la ora 4 la ora 7 1/2 Consiliu de Miniştri la Palat, sub preşedinţia Regelui, pentru buget. Înainte să vină Regele, Iorga şi Iamandi erau să se ia de păr. A fost o scenă ca la cârciumă. Nebunul a ţipat, a ţipat şi Iamandi. Apoi paranoicul a făcut apel la Patriarh ca „să cheme pe dl ministru al Instrucţiunii la ordine" — „No, poi potoliţi-vă şi unul şi altul" a replicat cuviosul părinte. — „Nu şi unul şi altul, numai d-lui, d-lui..." şi a început bărbosul să dea cu pumnul în masă. Tocmai atunci a intrat şi Regele, şi scena a luat sfârşit. Regele a dat numaidecât cuvântul lui Cancicov ca să prezinte noul buget. Cancicov e băiat deştept şi un ministru harnic, dar se crede şi se ascultă. Ne-a tras un discurs ca la Cameră, şi a vorbit un ceas bătut ca să se laude cu ce a făcut, ca să ne dovedească că bugetul în curs se va încheia probabil cu un deficit şi ca să conchidă... la un spor de 1 miliard 700 milioane pentru bugetul viitor! După dânsul a luat cuvântul Regele şi cu foarte mult bun simţ a cerut ca disponibilităţile Statului, oricare ar fi ele, să se împartă după următoarea scară de precăderi: 1. Apărarea Naţională, 2. Agricultura, 3. Căile de Comunicaţie, 4. Sănătatea. Celelalte departamente urmând a-şi împărţi ce va mai rămâne.

A urmat o discuţie generală şi inutilă. Ionescu-Siseşti ne-a pisat un ceas cu lucruri pe care le cunoşteam toţi, Iorga şi Vaida s-au lăsat în scări ca întotdeauna, şi de data asta s-a mai adăugat limbuţilor noştri obişnuiţi şi prichindelul de Călinescu. Doctorul Angelescu a pătimit rău: toată lumea, cu Regele în frunte s-a ridicat împotriva exceselor lui şcolare, care au dus la un buget de aproape 5 miliarde, ca să se întreţină banda de învăţători şi de profesori hipertrofiată de crapă, pe când românii au rămas toţi analfabeţi. Cu prilejul acestei discuţii s-a făcut în fine dreptate vechii mele teorii *că nu şcoala face civilizaţia, ci civilizaţia cere şcoala*. Extraordinar, dar de aceeaşi părere a fost şi Iorga, care a mai profitat de prilejul acestei discuţii ca să ceară să i se dea bugetul Instrucţiei şi al Cultelor pe mână, căci el se obligă să taie *2 miliarde din el*! Îşi plătea nebunul poliţa, lui Iamandi! Regele şi Consiliul au încu-

viințat, rămânând ca Consiliul *să revadă* tăieturile pe care le va face Iorga. Cum Iorga n-are decât un singur scop, acela de *a tăia* pe Iamandi din Guvern, vom petrece la viitorul Consiliu! Nu e vorba, că petrec eu la fiecare ședință, căci nimic nu e mai nostim decât capetele acestor pompe de venin a căror țâșnitură se pierde într-un rânjet ce ar voi să fie un surâs... Toți sunt gata să scoată cuțitul și toți se întrec în amabilități unul față de altul, care mai de care.

Deși toți am fost de acord cu propunerea Regelui și cu scara propusă de dânsul, Cancicov a reluat cuvântul și a cerut să se primească bugetul pe 1938/1939 în forma celui pe 1937/1938 cu sporul propus de dânsul — urmând ca propunerile Regelui să fie introduse în buget prin succesive rectificări. Și așa s-a hotărât.

După ce s-a terminat cu bugetul am trecut decretul cu noul regim al importului și altul privitor la două modificări în legea minelor. Domnii erau obosiți și au semnat fără să mai ceară multe explicații. Ce vicleim!

Am dejunat ieri cu nevastă-mea la Guță Tătărescu. Frumoasă casă, bună masă (ce homar, ce icre moi, ce vinuri rafinate!), lux în toate. Mare noroc e pentru om, să fi fost 4 ani prim-ministru! Pentru prima oară mi-am dat și eu seama de toate foloasele politicii. Mi-am adus aminte de timpul când bietul Guță distribuise invitaților săi „bonuri de pâine" și am priceput în fine pentru ce a trebuit să fie menținut 4 ani în scaun.

---

11 martie. Guvernul Chautemps a demisionat. A demisionat după ce a obținut în Cameră cele mai formidabile voturi de încredere. Chautemps a simțit însă că atmosfera era tulbure, că politicienii pândeau Guvernul său din umbră, ca pe chestiunea deplinelor puteri nu va mai avea umanități și nici măcar majorități. În loc să pună chestiunea și să cadă pe un vot, a preferat să vină ieri în Cameră, să expună situația și să arate remediile pe care le credea necesare. Dacă după discursul său, purtătorii de cuvânt ai Partidului Socialist s-ar fi solidarizat cu programul expres, Chautemps ar fi rămas la postul său și ar fi dat lupta. Din rândurile socialiste nu s-a sculat însă nimeni. Primul ministru a tras concluziile acestei tăceri și a părăsit Camera.

Președintele Republicii a însărcinat pe Blum cu formarea noului Guvern. Blum se zbate și nu știe dacă va reuși să constituie Cabinetul.

D-na Ebert, soția fiului fostului președinte al Republicii Germane s-a sinucis din mizerie, la Berlin. Trăia cu văduva lui Ebert, cu soțul ei și

cu un frate al acestuia într-un apartament sărăcăcios, într-o mahala a Berlinului. Amândoi fiii lui Ebert sunt şomeri şi n-au ce mânca.

Ura naziştilor nu cunoaşte milă.

Toată presa europeană e agitată prin plebiscitul ce urmează să aibă loc duminică în Austria. În Austria lumea e în fierbere. Şi partizanii lui Schuschnigg şi naţional-socialiştii se dedau la o propagandă disperată. Pronosticurile sunt împărţite. Ziarele franceze reamintesc că Austria nu-şi poate schimba Statutul său decât cu consimţământul Societăţii Naţiunilor. Biata Societate a Naţiunilor!

---

12 martie. Lumea întreagă — cel puţin Europa — e în fierbere, în fierbere cum n-a mai fost de mult; Hitler a dat aseară lovitura! Printr-un ultimatum trimis ieri după amiază la Viena, a obţinut mai întâi demisia lui Schuschnigg („decât să vărs sângele compatrioţilor mei, mai bine mă supun"!), apoi înlocuirea lui prin Seyss Inquart, hitleristul care fusese numit ministru de Interne după întrevederea de la Berchtesgaden. Seyss Inquart numit cancelar, şi-a format un Guvern naţional-socialist pur şi primele sale acte au fost să amâne plebiscitul *şi să facă apel la trupele germane pentru asigurarea ordinii în Austria.*

După ştirile primite azi, pare că trupele germane au intrat în Austria prin mai multe puncte şi au fost pretutindeni bine primite.

La Viena viaţa publică şi privată e suspendată şi telefonul şi telegraful fiind sub cenzură, nu se transmit decât ştiri oficiale — şi aproape deloc.

La Budapesta panică. Bursa peste cap, băncile închise, transporturile oprite.

La Praga îngrijorare mare. Consiliul de Miniştri în permanenţă. Telegrame anunţă o mobilizare generală a Armatei.

La Paris, unde criza ministerială nu s-a terminat încă(!!) manifestaţii de stradă zgomotoase, cerând războiul.

Sola a spus lui Pangal că Italia n-a ştiut nimic despre lovitură, şi reprezentantul lui Mussolini părea cam plictisit de cele întâmplate. Sola e de părere că România n-are în momentul de faţă decât trei lucruri de făcut: 1) Un Guvern Argetoianu (e şi părerea mea!); 2) o înţelegere imediată cu Ungaria (pentru ce?) şi 3) să amâne călătoria Regelui la Londra (probabil că se va amâna şi fără voia noastră).

La Londra enervare, dar stăpânire de sine. Se lucrează la redactarea obişnuitei note de protestare.

Lucru ciudat, nimeni nu vorbeşte de Societatea Naţiunilor şi nici despre convocarea Consiliului ei!

La Palat mare agitaţie — şi deprimare. Voiajul la Londra fiind până aseară principala problemă a omenirii, oamenii care se învârteau în jurul ei nu se pot obişnui cu ideea că ar mai fi şi alte probleme de rezolvat şi că, „nu se va mai merge la Mecca". Piară Austria, piară Cehoslovacia, fie război între zece popoare, toate floare la ureche — dar să nu mai apară M. Sa Carol al II-lea la Londra în alba sa pelerină, iată nenorocirea cea mare!

Azi trebuia să fie iscălit decretul lui Comnen de numire ca ministru de Externe. Regele a avut tactul să-l trimită înapoi; după cele întâmplate de aseară această numire ar fi putut fi socotită ca unicat de platitudine faţă de Hitler, pe lângă care Comnen a fost acreditat până acum.

Se vorbeşte iar în oraş de numirea mea la Externe. „Ich pfeiffe drauf!" — cum zice neamţul.

La Legaţia austriacă s-a arborat drapelul austriac *şi pe deasupra* drapelul german hitlerist, cu svastica!

Ovreii sunt disperaţi. Au şi de ce. Bietul Kaufmann care-şi instalase o frumoasă vilă la Sant Gilgen (lângă Ischl) şi o damă la Viena, aproape nu mai poate vorbi. Azi-dimineaţă îl tot îneca plânsul... Iată încă o ţară care li se închide...

Puterile Londrei:

Patriarhul Miron a adresat o scrisoare primului rabin Niemirower prin care cere tuturor cultelor, prin urmare şi celui ovreiesc, să ordone rugăciuni publice pentru împăcarea „fiilor aceleiaşi ţări". Patriarhul mai cere rabinului să facă tot ce-i va sta în putinţă pentru domolirea învrăjbirii pe care politica a introdus-o între credincioşii diferitelor culte. Scrisoarea a fost publicată de toate ziarele şi a făcut senzaţie — şi efect bun.

De câteva zile ieşirea din ţară a fost oprită *fără o viză specială* a Prefecturii de Poliţie Bucureşti (sau a ministrului de Externe pentru paşapoartele diplomatice) în scopul de a împiedica echipe de gardişti sau de naţional-ţărănişti să treacă graniţa. Siguranţa a fost într-adevăr informată că asemenea echipe ar avea intenţia să huiduiască pe Rege la Londra şi la Paris!!! Sola a avut mare dreptate când a spus: „Regele vrea să facă dictatură cu inamicii dictaturii — să nu se mire prin urmare dacă aceştia vor sabota opera sa". La „inamicii dictaturii" ar fi putut adăuga javrele şi lichelele care îi fac şi mai mult rău.

Dejunat azi la Elisa Brătianu. E de necrezut cât a făcut de când n-am mai fost pe la ea. O sală de conferințe nouă, frumoasă și încăpătoare, saloane aranjate pentru expunerea cărților rare, achiziții numeroase și prețioase. Biblioteca numără deja peste 40 000 de volume (numai Istorie și Geografie).

Cu toate veștile care dovedesc o adevărată înstăpânire a Germaniei asupra Austriei, nu-mi vine să cred că Hitler va comite greșeala unei anexări imediate. Dacă ar proceda în etape și ar desăvârși de pildă, din lună în lună, mai întâi un „Zollverein", apoi succesiv, unificarea legislativă, o alianță militară strâmtă, o interpenetrare culturală etc., nici o Putere nu s-ar putea opune unor acte care nu exclud „Suveranitatea" din partea Austriei. Cine ar putea declara război Germaniei pentru un Zollverein, pentru o alianță militară sau pentru o convenție juridică încheiată cu altă țară?

Și odată toate aceste etape trecute ar fi gata și „Anschlussul" și nimeni n-ar mai zice nimic. Știrile ce sosesc din toate părțile sunt însă atât de încurcate încât nu se poate încă prevedea cum se vor desfășura lucrurile.

---

13 martie. Aseară emoția a fost la culme: s-a auzit glasul lui Hitler, în radio, de la Linz! Urla Führerul de dârdâia aparatul, și urla și mulțimea înnebunită prin avântul evenimentelor!

„Ein Reich und ein Führer!" a strigat noul cancelar al Austriei Seyss Inquart, în aclamațiile celor de față! Finis Austriae! Führerul a petrecut noaptea la Linz și astăzi va fi în Viena.

Azi-dimineață situația a început să se mai lămurească. Ziarele reproduc manifestul lui Hitler către „toți germanii" și publică știri din Berlin din care reiese că presupunerile mele de ieri nu erau lipsite de temei. Se pare că Hitler nu va proceda într-adevăr la încorporarea imediată a Austriei în Reich; vor fi deocamdată două State, cu Führerul în frunte (Austria va proclama pe Hitler „Führer" în locul lui Miklas) și cu două Guverne conduse de 2 cancelarii: Göring pentru Germania și Seyss Inquart pentru Austria. Un plebiscit ulterior va determina definitiv în Austria forma de guvernământ.

Cuvântul rezumă foarte bine, în modul următor, repercuțiile evenimentelor din Austria asupra Cancelariilor străine.

La Londra:

Acţiunea Guvernului german este socotită de natură să aibă efectul cel mai dăunător asupra relaţiilor anglo-germane şi asupra încrederii generale în Europa;

La Paris:

Problema austriacă este considerată lichidată. Singura preocupare rămâne soarta Cehoslovaciei asupra căreia se concentrează astăzi întreaga atenţie a lumii politice franceze.

La Roma:

Printre marile realităţi ale Europei actuale sunt revoluţia naţional-socialistă şi formarea Statelor potrivit principiului naţionalităţilor. Pe baza acestor realităţi poporul austriac îşi dă Guvernul pe care-l vrea şi manifestă caracterul său german rostindu-se în favoarea revoluţiei naţional-socialiste.

La Washington:

Se păstrează deocamdată o atitudine rezervată.

La Varşovia:

Evenimentul este considerat ca rezultatul unei lungi evoluţii istorice şi dovedeşte că nu există o diplomaţie destul de înţeleaptă şi de prevăzătoare care să poată împiedica ceea ce este în firea lucrurilor.

La Praga:

Cehoslovacia nu este în chestiune pentru moment. Guvernul cehoslovac găseşte că nu e necesar să facă vreo declaraţie.

La Belgrad:

Anschlussul este mai puţin periculos decât restaurarea Habsburgilor!

După o ştire de la Londra Guvernele francez şi englez „studiază" *problema la ordinea zilei*! Această frumoasă expresie nu e o noutate, ea revine: a mai fost întrebuinţată în momentul năvălirii forţelor germane în zona demilitarizată din stânga Rinului. „Studioşii" s-au pus iar pe lucru; probabil că vor avea acelaşi succes ca în 1935!

De la Paris se telefonează că pe bulevarde atmosfera e aceeaşi ca în 1914. Toată lumea se crede în ajunul intrării în război — dar criza ministerială continuă. Încercarea lui Blum de a forma un Guvern naţional de la comunişti la republicanii de dreapta n-a reuşit din cauza refuzului acestora de a intra într-un Guvern cu comuniştii. Blum încearcă acum să formeze un Guvern cu radical-socialiştii şi cu sprijinul comuniştilor. Nu se ştie dacă va reuşi.

Hitler a adresat o scrisoare lui Mussolini prin care declară frontiera Brennerului intangibilă, ca și *frontiera dinspre Franța*. Despre frontiera cu Cehoslovacia, *o asemenea declarație lipsește*, deși ministrul Reichului la Praga a mulțumit lui Krofta pentru calmul cu care Guvernul cehoslovac a întâmpinat evenimentele și l-a asigurat de toată bunăvoința Führerului. Evident, revendicările împotriva Cehoslovaciei nu vor fi formulate acum — *dar chestiunea e numai amânată*.

Consiliul Suprem Fascist a luat act cu satisfacție (vorba vine) despre desfășurarea evenimentelor și a aprobat refuzul Ducelui de a lua parte la „o acțiune" comună cu Franța, propusă de Guvernul din Paris, împotriva Germaniei.

Se anunță oficial că Voievodul Mihai va însoți pe Rege la Londra. Dar va mai avea loc călătoria Regelui la Londra?

Ministerul de Interne a dat ordine severe pentru ca intrarea ovreilor fugiți din Viena, din Austria și eventual chiar din Ungaria, să fie oprită la granița noastră. Te întrebi unde se vor refugia nenorociții ăștia? Viena fără ovrei va fi jumătate paralizată...

14 martie. Anschlussul s-a făcut totuși. El a fost proclamat ieri la Viena printr-o declarație citită de cancelarul Seyss Inquart, declarație-proclamație ce va deveni lege la 10 aprilie, zi pentru care a fost fixat plebiscitul, adevăratul plebiscit.

Problamația lui Seyss cuprinde 5 articole din care primul sună astfel: „Austria este un Stat al Reichului".

Un Stat al Reichului... Pare că sub această formă Austria își va conserva o autononmie administrativă, dacă nu politică. E foarte probabil că se vor păstra două Guverne, Führerul fiind Șeful ambelor State. Președintele Miklas a și demisionat și în locul său a fost proclamat „Führer" al Austriei Adolf Hitler. Hitler a mai fost proclamat și șeful suprem al Armatei austriece, al cărui comandant — deocamdată — a fost numit generalul german Bock. Bock a și sosit la Viena și a fost călduros aclamat de trupe și de mulțime.

Schuschnigg a dispărut, cel puțin nu se spune unde este. Hitleriștii pretind că-l ascund ca să nu i se întâmple ceva, iar prietenii săi, — foștii săi prieteni — pretind că ar fi arestat la Schloss Belvedere...

După triumful de sâmbătă seară de la Linz, Hitler n-a pornit spre Viena. S-a dus ieri la Braunau să-și vadă locul de naștere, s-a dus în alt sat

să se închine înaintea mormântului părinților săi, va face zice-se și un tur în Stiria. În Viena nu va intra decât joi — alții spun însă că va sosi chiar azi. Hotelul Imperial a fost evacuat de toți locatarii și rezervat lui Hitler și autorităților germane.

Judecând după primirea făcută primelor trupe germane sosite ieri după amiază, și la Viena — cu toți ovreii și cu toți social-democrații de acolo — domnește mare entuziasm pentru Anschluss. Și era greu să fie altfel căci entuzaismul este boală molipsitoare. Se vede că Hitler a mai întârziat cu intrarea în Viena, tocmai ca să mai lase molima să se întindă.

Știrea răspândită alaltăieri și ieri în București despre convocarea unei ședințe a Consiliului Micii Înțelegeri, la București, e lipsită de orice temei. O asemenea ședință n-a fost convocată nici la București, nici aiurea. Cehoslovacia a informat Guvernul din Londra despre manifestația de prietenie făcută de Göring ministrului cehoslovac la Berlin și despre declarațiile pacifice făcute cu acest prilej. Guvernul britanic ar fi fost de părere să se dea o formă solemnă acestor declarații. E probabil că Hitler *care nu aleargă după doi iepuri deodată* și care nu urmărește nimic pentru moment în Cehoslovacia, va primi să facă declarații oricât de solemne. N-a declarat el oare că intervenția sa în Austria n-a fost făcută decât pentru salvarea păcii în Europa?

Se dezmint toate zvonurile de mobilizare din partea Cehoslovaciei.

La Paris s-a constituit în fine ieri-seară Guvernul Blum. Guvern al Frontului popular, sprijinit și de comuniști, dar fără comuniști. Au intrat 15 socialiști, 15 radicali, 3 din Uniunea Socialistă Republicană (Boncour) și un socialist independent. Din fostul Cabinet Chautemps fac parte 15 din noii miniștri. Chautemps și Bonnet n-au intrat în Guvern dar au promis sprijinul lor (?). A rămas Daladier la Apărarea Națională și Dormoy la Interne. Fiasco Delbos a părăsit și el Externele și în locul lui a fost numit... Paul Boncour! O satisfacție dată S.D.N.-ului — probabil! Finanțele au fost luate de însuși Blum. Poate că va manifesta la acel departament anumite aptitudini atavice! E păcat însă că a plecat Bonnet, căci a fost un ministru de Finanțe abil.

Noul Cabinet Blum se va prezenta joi 17 martie în fața Parlamentului. În fața Europei, impresia e deplorabilă.

Numai Hitler trebuie să se bucure.

Procesul de la Moscova s-a terminat. Optsprezece inși au fost condamnați la moarte. Printre ei Rikov, Iagoda, Buharin și dr Levin orga-

nizatorul torturilor „fiziologice" în pușcăriile GPU-ului... Racovski și alți doi necunoscuți au fost osândiți la 20 de ani închisoare — adică tot la moarte, dar cu o scurtă amânare și cu un supliment de suferințe...

Dacă n-ar fi cine sunt!....

Pe ziua de ieri, duminică, s-au ținut slujbe în templele tuturor cultelor pentru „împăcarea sufletelor" și pentru dezlegarea de jurăminte făcute în afară de cele legale!...

Dejunat ieri la Sola cu 24 de necunoscuți, pentru remiterea unei decorații italiene lui Valer Pop. Tronc Marițo! Regimurile totalitare nu sunt numai totalitare mai sun și *excesive*. Sola voia să mă facă să cred ieri, că lovitura lui Hitler în Austria, *era un succes al lui Mussolini*!!!

---

15 martie. Hitler a sosit ieri la Viena, cu automobilul. Primire entuziastă.

Iată ce transmite corespondentul *Universului:*

„Niciodată Viena, orașul artistic, leagăn al armoniei, n-a cunoscut mai multă fierbere, mai multă agitație și mai multă larmă.

În rândurile acestea transmise telefonic nu anticipăm asupra consecințelor și nu comentăm faptele sub aspectul lor politic. Concluziile le vom expune mai târziu.

Cronicari vizuali ai realității, noi transpunem cu obiectivitate placa fotografică, așa cum s-au desfășurat etapele intrării în capitala Austriei a Führerului Germaniei, dl Adolf Hitler.

Orașul întreg e pavoazat cu drapele cu svastică; toate clădirile au arborat stindarde; cetățenii afară de svastica de la butonieră mai poartă câte un steguleț roșu cu insigna național-socialistă.

Școlile sunt închise, majoritatea magazinelor de asemenea. Dinspre barierele orașului au pornit de dimineață spre centru camioane încărcate cu membri ai diferitelor societăți ori simpli spectatori care vin să întâmpine pe cel ce de azi înainte e Șeful Statului unic.

În uniforme și formațiuni militare, tineri și tinere în marș la paradă, vin și se înșiruie pe rând de-a lungul străzilor pe unde are să treacă dl Hitler.

Ordinea o face Poliția germană, intrată de ieri în funcțiune.

Pe străzi sunt încă parte din unitățile germane motorizate, sosite în cursul zilei.

De la ora 12, Ringul, piețele și străzile principale sunt literalmente întesate de public. Pe trotuare, pe străzi, la toate balcoanele imenselor

clădiri, ciorchini agăţaţi în pomii desfrunziţi, până şi pe acoperişurile caselor, stau oameni şi femei în aşteptare.

S-au improvizat scări, s-au adus scaune de acasă, automobile au fost transformate în tribune.

Imposibilă orice mişcare. Circulaţia vehiculelor este complect oprită în această parte centrală a oraşului şi aglomeraţia se măreşte în fiecare clipă, cu valurile de lume care inundă mereu fără întrerupere.

Echipele şi ambulanţele Salvării au avut mult de lucru. Cu toate acestea, şase ore mulţimea a stat înghesuită dar bine dispusă în aşteptarea d-lui Hitler.

Pe la St. Poelten, cu automobilul, dl Hitler a intrat în Viena prin Schönbrunn, anunţat de clopotele bisericilor, precedat şi urmat de opt automobile de gardă.

Din marginea oraşului prin Schwarzenbergplatz la «Imperial», hotelul de pe Kärntnerring, unde sunt găzduiţi dl Hitler şi suita d-sale, a fost o neîntreruptă explozie de ovaţii, de strigăte, de urale.

Dl Hitler, în uniformă simplă, sta în picioare în automobil şi saluta cu mâna în sus mulţimea, ca răspuns uralelor cu care-l întâmpinau din belşug compatrioţii săi.

Când la ora 6 seara dl Hitler a descins la hotel Imperial, şi peste câteva minute a ieşit în balconul de la al doilea etaj, entuziasmul mulţimii s-a transformat în delir; ca sub impresia unui hipnotism colectiv, vocile tuturor se îmbinau într-un strigăt general, unic, uniform: «Heil Hitler»!, care umplea atmosfera amurgului ce se lăsa asupra Vienei.

Se îmbina ziua cu noaptea când sosise dl Hitler. S-au aprins luminile clădirilor; ţâşniseră de pretutindeni culorile multiple ale reclamelor luminoase; trec ceasuri şi lumea continuă să ovaţioneze, silind pe Führerul Germaniei să iasă încă de trei ori în balcon în mijlocul aceluiaşi nestăpânit delir al mulţimii.

La ora 10 1/2 dl Hitler a rostit la Radio câteva cuvinte răspicate şi hotărâte arătând însemnătatea istorică a unirii, în mijlocul ovaţiilor extraordinare ale mulţimii care asculta vocea amplificată de megafoane — în faţa mulţimii care staţiona pe stradă deşi trecuse de miezul nopţii.

Mâine, marţi, la ora 11 dim. dl Adolf Hitler, după ce va depune o coroană la mormântul soldatului necunoscut, va vorbi mulţimii în Heldenplatz, şi cuvântarea sa va fi radiodifuzată.

În numele poporului german, este de astăzi înainte formula oficială a fostei Republici austriece care de acum face parte din Germania. Autorităţi, armată, diplomaţie, Poliţie, sunt încorporate în ritmul Reichului cu deviza: «Un popor, o ţară, un conducător!».

În acelaşi ritm naţional-socialist vor fi şi legiuirile — unele au şi fost puse în aplicare — cu privire la preponderenţa arienilor în barouri, printre medici etc., legiuiri despre care vom da precizările oficiale în numerele viitoare.

De trei zile, Viena populară şi ospitalieră este în sărbătoare, în entuziasm; deciziile schimbătoare şi inevitabilele griji încep de mâine încolo.

Sunt peste 300 de ziarişti străini veniţi din toate părţile lumii să urmărească fazele transformării Austriei intrată de acum în trecutul istoric.

Conducerea serviciului de presă încredinţată unei vechi cunoştinţe bucureştene, dl Hans Lazăr, fost preşedinte al Asociaţiei corespondenţilor străini din România, ne e o sinecură, mai ales de mâine când va începe partea grea, constructivă, a Anschlussului".

Din ce în ce se grămădesc dovezile că Anschlussul s-a făcut pe neaşteptate, că Hitler şi nemţii nu se gândeau să-l aducă deja la îndeplinire, şi că numai hotărârea lui Schuschnigg de a recurge la un plebiscit a precipitat mişcarea. Aşa se explică ştirile contradictorii şi succesive: odată a fost vorba de două State deosebite sub un „Führer", apoi nu a mai fost — într-o zi s-a vorbit de o graniţă rămasă în picioare între Germania şi Austria, graniţă care a doua zi a dispărut şi ea. În toate discuţiile Anschlussul se săvârşeşte în plină zăpăceală. *N-a fost pregătit.* Planul lui Hitler a fost cu totul altul: să obţină în Austria un Guvern nazist şi acesta să pregătească întâi atmosfera pentru unire, *şi apoi să o determine. Iniţiativa trebuia să vină exclusiv din partea Austriei.* În ziua în care s-a hotărât intrarea în Austria, Hitler trebuia să fie la Hamburg! Într-un moment a trebuit să-şi schimbe şi planul şi programul fixat.

Hanenschild, ministrul Austriei s-a prezentat ieri la Ministerul nostru de Externe şi a declarat că Legaţia Austriei a încetat să existe. Protecţia foştilor supuşi austrieci a trecut asupra Legaţiei Germaniei... Un fapt divers, poate, dar emoţionant! Câte amintiri nu se leagă de Legaţia Austro-Ungariei, câte de vechea Monarhie a Habsburgilor, câte de Viena imperială! S-au dus toate!

Trupe austriece au fost trimise la München „să întoarcă vizita" trupelor germane pătrunse în Austria!!! Şi glumele de felul acesta ar trebui să aibă un rost!

Regele a renunţat la călătoria la Londra. În agitaţia Europei din acest moment nici n-ar fi avut vreun rost. Se vorbeşte de luna iunie pentru realizarea scumpului proiect — dar până atunci?

Cancelariile europene se agită. Ca să se afle în treabă. La Camera Comunelor gestul Germaniei a fost viu criticat şi grav condamnat. La Paris, la Praga, la Varşovia, la Roma se scriu note şi memorii pe capete. Agitaţie sterilă ca întotdeauna. Hitler citeşte şi zâmbeşte.

Tătărescu îmi spunea că Beneş ar fi telegrafiat *„că este poate cazul să revizuim politica noastră de până acum“*. Iar Veverka (ministrul Cehoslovaciei) *nu cere decât răgazul de a trata cu Germania*. Poate să fi fost o naivitate din partea lui Veverka, dar sunt propriile lui cuvinte.

Cu prilejul procesului de la Moscova ziarele din Viena publică povestirile asistenţilor profesorului Eppinger chemat în septembrie trecut la Moscova să vadă pe Stalin. Măsurile de poliţie luate în jurul şi împotriva lui Eppinger au fost nemaipomenite: s-au luat profesorului până şi „amprentele digitale!“ Eppinger a stabilit că Stalin nu suferea de angina de piept, ci de intoxicare prin plumb. Otrava i se administra pe foiţele de ţigară, şi în mâncare. Cu acest prilej al petrecerilor în Moscova, asistenţii lui Eppinger au putut afla că chimiştii ruşi prepară o soluţie de *mescalină* şi *heroină* al cărui efect e o adormire totală a voinţei, fără nici o influenţă asupra celorlalte facultăţi. E mixtura întrebuinţată de zbirii moscoviţi împotriva inculpaţilor în procesele politice.

Hitler a telegrafiat — se ştie — lui Mussolini, în termenii următori, după proclamarea Anschlussului:

„Nu voi uita niciodată atitudinea dvs“

Glumeţii pretind că Mussolini ar fi răspuns: „Nici eu pe a dvs!“

În realitate Mussolini a răspuns cam astfel:

„Atitudinea mea a fost dictată de prietenia italo-germană în Axă (sic)“.

Cam sec, dar exact.

---

16 martie. Baba mea: e cu soare. O fi poate un an bun înaintea mea?

La Viena delirul continuă. Discursul Führerului pe Heldenplatz i-a încântat şi i-a înnebunit pe toţi şi mai bine.

Colonelul Manolescu care soseşte de la Kitzbühel (unde a fost să vadă pe Prinţul Nicolae) îmi povesteşte impresiile sale, căci a trăit aco-

lo la Kitsbühel zilele Anschlussului. Jumătate din populaţie (mai mult golănimea de sus şi de jos) e încântată, *dar cealaltă jumătate e consternată*. Toţi cei care trăiau în Austria din turism şi din industriile anexe, sunt dezolaţi. Cea mai bună parte din clienţi era compusă din ovrei, americani, englezi, franţuji — care toţi acum vor înceta să mai vină. Apoi toate restricţiile monetare, toate imperativele autarhismului german. Pe lângă cei care trăiau din turism — cea mai mare parte — mai sunt cei care trăiesc din industriile locale mai toate conduse de ovrei, şi apoi mai sunt ovreii înşişi, atât de numeroşi.

Naţional-socialiştii au început cu vexaţiile lor tâmpite, cu controlul oamenilor prin trenuri, cu coborârea lor prin gări — şi toate aceste porcării indispun pe austrieci, oameni paşnici. Manolescu povestea că la Linz, Prinţesa Ileana (care venea de la Meran şi pe care Manolescu o întâlnise în tren) era cât pe aci să fie dată jos din tren. Dealtminteri, castelul lor de la Sonenburg e ocupat de o echipă de puşlamale cu svastică... Manolescu mai povestea că mai ales la Viena, indiferenţa şi îngrijorarea burghezimii apare vădită, pe străzi, sub zgomotul celor cu uniformă cafenie şi cu cruce încârligată pe braţ...

Hitler s-a oprit în fine, pentru Austria, la formula unui Reichsstatthalter, demnitate cu care a fost oficial învestit Seyss Inquart. Austria e astfel pusă pe acelaşi picior cu Bavaria, singura ţară din Germania care se bucura până acum de prezenţa unui Reichsstathalter.

Schuschnigg s-a căsătorit în starea lui de arest (se zice că va fi dat în judecată pentru înaltă trădare) cu o contesă Czernin fostă Principesă Fugger.

Excesele antisemite au şi început la Viena, în oraşele austriece şi prin trenuri. Toţi ovreii au fost daţi afară din slujbe. Bossel a fost arestat — şi alţii. Bietul Kaufmann n-a ajuns decât până la Budapesta de unde oftează după tot ce a lăsat la Viena şi la St. Gilgen.

Se spune că pertractările dintre Ciano şi ambasadorul lord Perth (noul nume al lui Drumond Wolf) progresează. Să dea Dumnezeu.

Marele Consiliu fascist s-a întrunit şi a hotărât (vorba vine, adică a hotărât Mussolini) să reformeze Constituţia Italiei prin înfiinţarea unei noi Adunări reprezentative.

Jean Paul Boncour a fost numit directorul cabinetului lui unchiu-său, noul ministru de Externe. Bine că am scăpat noi de el! Era o cutră, şi nepricepător al stărilor noastre.

Fulgerătoarea ofensivă a naţionalilor spanioli, în Aragon. Forţele albe înaintează repede spre Barcelona, compuse mai ales din trupe italiene. Mare emoţie la roşii. Primul ministru Nigrin a fost pentru o zi la Paris, să ceară ajutor.

La Paris mare emoţie. Se simte că înfrângerea roşilor nu va putea fi interpretată decât ca o nouă palmă pe faţa Puterilor democratice. Consfătuiri numeroase între Blum, Boncour şi generali. Anglia contra oricărei acţiuni. Nici la Paris poftă multă nu e. Probabil nu se va face nimic, nici de astă dată.

Capitularea Barcelonei pare a fi „proximă", roşii nu mai pot rezista, o mărturisesc ştirile venite din Franţa. Să fie într-adevăr sfârşitul?

După ştirile sosite din Paris se pare că Blum tot n-a renunţat la o lărgire a Cabinetului spre dreapta. Se negociază cu înfrigurare. Cei din dreapta sunt gata să intre în Guvern, dar nu vor nici un contact cu comuniştii de care Blum pare că nu se poate despărţi decât cu greu. Un apel la unire al lui Paul Reynaud, difuzat la Radio, a făcut mare impresie. Opinia publică cere cu nerăbdare *un Guvern naţional.*

Vorbit lung cu Tătărescu, despre situaţie. Şi el crede că situaţia actuală nu mai poate dura. Regele compromite prin acest Guvern ridicol ce a câştigat prin actul său de energie. Lumea aşteaptă „la suite", şi îşi pierde încrederea în aşteptare. S-a făcut o lovitură de Stat ca să avem un Guvern de autoritate *şi nu avem nici măcar un Guvern.* E mai rău ca-nainte.

Tătărescu mi-a promis că va vorbi mâine serios cu Regele.

Eu i-am vorbit ieri. Nu l-am convins. „Acum că te-ai întors de la Londra, dă-i drumul!" A râs, dar mi-a răspuns că situaţia e prea încurcată în Europa ca să-şi schimbe Guvernul tocmai acum. I-am răspuns că cu cât era mai încurcată cu atât se impunea mai mult *să aibă un Guvern,* iar nu un vicleim. Toate argumentele mele, şi au fost multe l-au lăsat pe gânduri, dar nu l-au hotărât. Am avut impresia că nu va face nimic până la sfârşitul lunii. Numai de nu ar face atunci o schimbare de 1 aprilie.

Lungă conversaţie ieri cu Sola. Ne oferă în numele Italiei să ne cumpere tot ce vrem, iar noi să luăm din ţara lui tot armamentul, care e

cel mai bun din Europa, cel mai ieftin, procurabil cu cel mai lung credit, etc. etc. Numai că părerea mea e să ne fabricăm armele în țară, căci nu mai putem scoate parale peste graniță.

---

17 martie. De la Viena vin știri care dovedesc — după cum spunea Manolescu — că entuziasmului unora se opune disperarea altora. Ele mai dovedesc *slăbiciune* din partea noului regim, căci excesele nu sunt în fond decât manifestări de slăbiciune. Astfel se anunță că maiorul Fey, fostul conducător al Heimwehrului și vicecancelar sub Dolfuss s-a sinucis, după ce și-a ucis soția și fiul. S-au sinucis de asemenea, Kuhnwall (fost consilier financiar al tuturor Guvernelor austriece de după război), Reitlinger mare industriaș din Stiria, împreună cu fiica sa — profesorul Gustav Bayer din Innsbruck, cu o fiică și el. Pe de altă parte oameni ca Louis Rotschild, Russo, Grünwald, Klausner, faimosul profesor Neumann, și faimosul profesor Freud au fost arestați. Ilustrul sociolog Karl Kautsky, singurul marxist cu scaun la cap abia a scăpat cu fuga la Bratislava.

Dolfuss instalase mai multe lagăre de concentrare pentru național-socialiști. Acum le-au umplut național-socialiștii cu foștii partizani ai lui Dolfuss. Așa se învârtește roata lumii...

Hitler s-a înapoiat cu avionul la Berlin. Ca Cesar poate spune: veni, vidi, vici! Berlinul i-a făcut o primire triumfală. Hitler a vorbit „boborului“ la Tempelholf, și a înregistrat o cucerire mai mult.

La Londra se afirmă că „contactul cu Parisul“ e permanent! Slabă consolație pentru adversarii lui Hitler și ai lui Mussolini!

La Paris semne — încă slabe, dar semne, — de deșteptare din letargia democratică.

În cele din urmă politica de neintervenție atât în Austria cât și în *Spania* a triumfat. Cu Guverne ca cele din Londra și Paris, nici nu se putea altfel.

Mussolini a tras un discurs în Cameră prin care s-a reabilitat față de opinia publică italiană — în lipsă de fapte, prin vorbe. După un istoric foarte bine făcut al evoluției Statului austriac de la război până azi — Ducele a ajuns la neașteptata concluzie... că Piemontul a făcut Anschlussul! Fiindcă Piemontul a dat prima lovitură Imperiului austriac!!

În ultimul său discurs la Camera Comunelor, Chamberlain a spus că Anglia nu poate asigura Cehoslovaciei mai multe garanţii *decât are în calitatea ei de membră a Societăţii Naţiunilor!!* E acelaşi Chamberlain care a spus acum câtva timp, tot în Camera Comunelor, *că Societatea Naţiunilor e incapabilă să asigure securitatea colectivă!* Sir Neville e un mucalit!

---

18 martie. Şi polonezii vor să dea mica lor lovitură. O pun la cale contra Lituaniei căreia au trimis un ultimatum. Rusia stă la pândă, să intre şi ea în Letonia şi stă la pândă şi Germania să pună mâna pe Memel...

Reichstagul a fost convocat pentru un discurs al lui Hitler. Va fi apoi dizolvat şi reales pe tot cuprinsul noului Reich. În sesiunea(!) actuală va fi reprezentată şi Austria.

La Viena lichidarea comuniştilor şi evreilor e în curs. Comuniştii sunt urmăriţi până în cele mai nebănuite ascunzători, iar evreii sunt goniţi din funcţii, din fabrici, din prăvălii. Camioane conduse de „nazi" golesc prăvăliile însemnate cu un afiş din care reiese că „marfa e confiscată *din cauză de bănuială de fugă*(!) La Viena sunt 150 000 de ovrei, dar cu toţi cei care au un ascendent semit sunt peste 400 000 care nu vor vota la viitorul plebiscit. Sinuciderile continuă printre austrieci refugiaţi în Cehoslovacia...

Trei poliţişti austrieci au fost trimişi la Stuttgart — în schimb trei mii de poliţişti germani au venit la Viena. Aceasta se cheamă înfrăţire...

Guvernul Blum s-a prezentat ieri înaintea Camerelor. Declaraţia ministerială e literatură, ca toate declaraţiile Guvernelor democratice. Blum s-a declarat totuşi gata să faciliteze orice combinaţie pentru alcătuirea unui Guvern de uniune generală. Flandin a făcut un lung discurs prin care s-a pronunţat împotriva oricărei colaborări cu comuniştii „care primesc instrucţiunile lor de la Moscova". Paul Reynaud a vorbit pentru unirea tuturor. Blum a declarat că dacă Camera ar fi dat un vot *unanim* de încredere în Guvern ar fi demisionat imediat pentru a înlesni un Guvern de uniune. Camera a votat însă încrederea cu vreo 350 voturi contra 100 şi Blum a rămas. Până când? Se vorbeşte cu multă insistenţă de un Guvern Pétain.

Şi Statele Unite fac literatură:
Hull, secretarul de Stat a făcut un lung expozeu asupra situaţiei politice mondiale. N-a spus nimic.

Naţionaliştii spanioli continuă să înainteze. Barcelona a fost bombardată, amarnic, de avioane. Sunt mai bine de 500 de morţi.

Chamberlain are dificultăţi în Camera Comunelor. Mai mulţi miniştri s-au pus împotriva politicii sale. Churchill s-a pus în fruntea a vreo 50–60 de deputaţi conservatori şi cere demisia lui Chamberlain. Un nor care trece, pe cerul politic britanic — dar care nu va determina furtuna.

Rusia a luat iniţiativa convocării unei conferinţe internaţionale la care n-ar fi poftite Germania, Italia şi Japonia. Litvinov şi-a trimis propunerea la Londra şi la Paris. S-a urcat scroafa în copac. Propunerea rusească n-are şanse să fie acceptată. La Londra se declară că o asemenea conferinţă n-ar face decât să întărâte şi mai rău pe ceilalţi.

Dejunat azi la Miliardari, unde am prezidat masa dată în cinstea delegaţiilor economice cehoslovacă şi iugoslavă. Era aşa de cald la soare încât am luat cafeaua afară, fără mantale, în haine, şi fără pălărie. Ce babe ciudate!

---

19 martie. Hitler a pronunţat ieri în faţa Reichstagului un discurs pe care unii l-au judecat moderat şi pacifist, dar în care a avut grijă să nu vorbească de Cehoslovacia... La sfârşitul discursului său a declarat Reichstagul dizolvat; alegeri noi, în tot Reichul mărit, la 10 aprilie, odată cu plebiscitul din Austria. La şedinţă au asistat Reischsstathalterul Seyss Inquart şi miniştrii austrieci.

O seamă de negustori şi de bancheri din City (mai multe sute) s-au adunat şi au semnat o moţiune prin care cer Guvernului englez „să asigure drepturile şi libertăţile Statelor Mici". Avem şi noi protectorii noştri!

La Viena sinuciderile şi arestările continuă. Printre ovrei domneşte o atmosferă de teroare. Au fost arestaţi şi Principii de Hohenberg, cei doi fii ai Arhiducelui Franz-Ferdinand.

Mareşalul Averescu despre care nu s-a mai vorbit de o lună, a început să dea iarăşi semne de viaţă. Ziarele spun că s-a restabilit şi că va începe să facă vizite. Şi probabil şi intrigi; aveam deja destule cucuvele şi fără dânsul!

Ieri-seară se răspândise ştirea că polonezii au intrat în Lituania, şi că intraseră şi ruşii[1]. Lucrurile n-au ajuns însă în realitate până acolo. Ultimatul adresat de Polonia Lituaniei a expirat azi-noapte, şi până acum nu se cunoaşte încă nici răspunsul Lituaniei, nici hotărârea Poloniei. Despre ruşi, nu se aude nimic.

Din informaţiile pe care le-am avut, din câte am vorbit cu Arcizewski, mi-a rămas impresia *că Polonia s-a înţeles cu Germania*. Şi nici nu putea biata ţară să rămână ameninţată şi de o parte şi de alta. Între Rusia şi Germania a ales să se împace cu Germania, şi iarăşi nu se putea altfel. Înţelegerea pare făcută pe bazele următoare: Polonia va lua Memel şi îşi va procura o ieşire la mare acolo — în schimb va ceda culoarul şi Dantzigul Germaniei. Gdinia va rămâne porto-franco pentru comerţul Poloniei.

Dacă acest plan se va realiza imediat şi germanii vor pune acum stăpânire pe Danzig şi pe culoar, vor turba francezii şi englezii — dar nu cred că vor mişca. Ce vor face ruşii? Polonezii cred că nu sunt în stare să mobilizeze şi că nu se vor împotrivi ocupaţiei Lituaniei de către trupele poloneze. Se prea poate căci Germania ar sări numaidecât în ajutorul Poloniei.

Un grup englez în frunte cu îndrăzneţul antreprenor Stewart ne propune refacerea totală a portului Constanţa şi construcţia bazei navale de la Taşaul. Lucrările s-ar face pe cheltuiala grupului care ar cere în schimb concesiunea porturilor pe 50 de ani. Concesiunea s-ar acorda unei societăţi anglo-române, care ar garanta Statului român pe răstimpul acestor 50 de ani venituri cel puţin egale cu cele de azi. Stewart mai cere un lucru: să i se plătească cele 30 000 livre pe care Statul român i le-a rămas dator de pe urma cunoscutului contract al drumurilor. Şi aci stă buba: nu în cele 30 000 livre, datorie pe care noi o contestăm, ci în jalnica amintire rămasă de pe urma acelui jalnic contract...

---

[1] Aceştia în tot cazul n-ar fi putut intra decât în Polonia, căci Rusia nu are frontieră comună cu Lituania.

21 martie. Petrecut ziua de ieri, duminică la Breasta. Vreme splendidă, soare de mai, poenile pline de viorele, de brebenei și de întârziate tămâioare. Sălciile, ulmii și boschetele înmugurite — veselie multă în aer și pe pământ. Câmpul are însă nevoie de ploaie. Ovăzul și mazărea însămânțate de două săptămâni nu încolțesc. Grânele mai slabe au început să pălească...

Seara la gară, o delegație, compusă din cei mai simandicoși proprietari din Dolj a venit să-mi ceară ridicarea prohibiției de export a porumbului.

Chestorul a venit și el să-mi spună că i s-a telefonat de la București să nu lase să se publice nimic *asupra accidentului de automobil întâmplat Principelui Mihai*. Mai mult nu știa. Azi-dimineață, și în cursul zilei, am căutat să aflu mai mult prin Filip, dar n-a fost chip. Cei de la Interne și de la Poliție sunt muți. Se vorbește de un biciclist pe care l-ar fi răsturnat *mașina* Voievodului. Se vede că în mașină era Voievodul și că biciclistul a fost omorât — altfel nu s-ar ascunde lucrurile.

Lituanienii s-au supus ultimatului Poloniei. Polonezii sunt mândri de succesul obținut, dar parcă ar fi preferat să o pornească spre Memel. „Ce n'est que partie remise“. Europa e recunoscătoare Lituaniei (așa scriu gazetele franceze) pentru sacrificiul adus păcii și e supărată foc pe Franco, fiindcă a bombardat din nou Barcelona. Dealtminteri naționaliștii înaintează repede spre mare. Ziarul *Le Temps* publică un articol delicios: de unde până acum în urmă cerea evacuarea voluntarilor din Spania, marele ziar parizian se declară acum foarte mulțumit cu situația actuală și cere numai ca Italia și Germania să nu ajute pe naționaliști *oficial și pe față*!!

Colonelul Wolf, șeful legitimiștilor austrieci s-a sinucis în condiții dramatice. A ridicat pe casa lui drapelul imperial al Habsburgilor și după ce un ofițer german însoțit de mai mulți soldați a dat jos drapelul, Wolf l-a ridicat iarăși; ofițerul înaintând împotriva lui, Wolf l-a doborât cu o lovitură de revolver, apoi s-a sinucis pe trupul neînsuflețit al adversarului său.

---

22 martie. „Nazii“ au arestat la Viena pe prima mea soție, Talevici, i-au confiscat 1 000 de șilingi (aproape 200 000 lei!) și i-au sechestrat mobilele din casă. Pentru ce? D-na T. e într-adevăr o semi-nebună. S-a măritat cu un fel de escroc, Fleischer, care mai era și jidan. Să fi fost

molestată din cauza asta, sau fiindcă manifesta sentimente entuziaste pentru Dolfuss? Dar pe Fleischer l-a lăsat de 10 ani şi nu-i mai poartă numele, deşi nu e divorţată formal — iar Dolfuss a murit de mult! Fiică-mea e pe capul meu ca să scap pe imprudenta antihitleristă. Din închisoare am scăpat-o, prin Gurănescu dar va fi mai greu să-i scap banii...

Totuşi, ce vremuri!

Ziarele engleze publică un interviu al lui Beck prin care acesta declară solemn că Polonia va respecta independenţa şi integritatea Lituaniei. Grav angajament pentru un ministru de Externe!

La sfârşit, Beck conchide „că Societatea Naţiunilor a încetat să mai fie o instituţie europeană!" Probabil ca să se ia bine cu Parisul!

Ştirile din Anglia ne dau să înţelegem că Guvernul britanic se pregăteşte la un complect „laşaj" al Cehoslovaciei. Pare că aşa ar cere-o şi Dominioanele, care au fost consultate şi care găsesc că Imperiul nu se poate angaja prea mult în problemele Continentale. Joi va fi o mare dezbatere în Camera Comunelor, pentru fixarea atitudinii Guvernului în problemele externe. Rezultatul e cunoscut dinainte. Cehoslovacia poate medita asupra jalei de a fi miel în mijlocul lupilor... Cehii au şi început cu reforme interne ca să dea nemţilor indigeni dreptul să sugrume tânăra Republică beneşistă...

Germania a adresat o notă la Geneva spre a informa Secretariatul General al S.D.N.-ului că Austria nemaiexistând ca Stat separat, nu mai face parte din zisul S.D.N. Acesta se găseşte însă foarte încurcat, căci după Statutele sale un Stat nu se poate retrage decât prin *demisie*, cu 2 ani de preaviz! Cum să înregistreze S.D.N.-ul dispariţia *unui Stat membru* fără să se fi cerut intervenţia înaltului for? Dar pe de altă parte nimeni nu a atacat în faţa Societăţii actul de forţă al Germaniei! Fost-a mai întâi un act de forţă? N-a fost oare şi un act de autodeterminare al Austriei? Ce încurcătură, ce încurcătură.

---

23 martie. Ieri am fost convocaţi pentru ora 6 la un Consiliu de Miniştri la Patriarhie. La amiază, am fost decomandaţi. N-am ştiut pentru ce am fost convocaţi, nici pentru ce am fost decomandaţi. În locul Consiliului — ar fi fost primul de la constituirea Ministerului![1] — a avut

---

[1] Consiliile ţinute până acum au fost toate convocate de Rege şi prezidate de dânsul şi n-au avut la ordinea zilei decât chestiuni de ordin general, iar nicidecum măruntul dar indispensabilul schimb de vederi dintre miniştri.

loc o ședință a Delegației Economice în care am mai dat drumul la export la 5 000 vagoane de porumb. Cu acest prilej am întrebat pe colegii prezenți dacă știau ceva despre rostul convocării și deconvocării Consiliului de Miniștri. Nu știau nici ei nimic. Moș Ghiță Mironescu știa atât: „Mi-a spus Patriarhul *că a cerut voie* (!!) Regelui să convoace un Consiliu, și că Regele i-a dat această voie, *dar nu i-a prea plăcut*... Ce vrei? La noi Maniu moare să fie Rege, și Regele să fie prim-ministru, ha, ha, ha!" Moș Ghiță are câteodată și duh...

În Franța se întemeiază o Casă Autonomă a Apărării Naționale. Ea va fi dotată cu sumele provenite din beneficiile și din rămășițele fondului schimburilor (apărarea francului), și cu alte alocații așa încât să-și înceapă activitatea cu un minimum de 10 miliarde franci. Președinția Consiliului ei de Administrație va fi încredințată unui general cu vază.

---

24 martie. A murit Maria Yarka, văduva lui Scarlat, născută Prejbeanu[1]. Încă o figură caracteristică — deși nu prea simpatică — a vechiului București dinainte de război, care se duce. În casa ei de la Șosea (actualul palat al Principesei Elena) a primit mult și la masa perechii Yarka s-au perindat toți afamații orașului. Fiica lor adoptivă Arabella, faimoasa Arabella, a modernizat „stilul" casei și al primirilor după ce s-a căsătorit cu Citta Davila. Căsătorie vijelioasă și nenorocită dealtminteri...

Austria: Germanii au hotărât să creeze o flotilă militară pe Dunăre — intenții bune, cum se vede, față de vecina Cehoslovacia. Arhiducele Josef Ferdinand (un „toscanin") a fost arestat în regiunea lacului Mondsee, fiindcă înjura pe naziști.

Ziarele germane protestează împotriva exagerărilor foilor evreo-democratice din străinătate, cu privire la știrile senzaționale publicate în urma „operațiunilor" Anschlussului. Astfel, la Viena, n-ar fi fost arestate *decât* 742 de persoane; nu s-ar fi sinucis 1 700 de disperați, ci numai 96, etc. etc.

Monsieur Paul Boncour a făcut un expozeu în fața Comisiei Afacerilor Străine, în Senat. Vorbe, vorbe, vorbe. Cum mai poate cineva vorbi în vremurile de azi, ca să nu spună nimic?

---

[1] D-na Prejbeanu, mama ei, era născută Lahovari, soră cu Gheorghe și Grigore Lahovari.

Guvernul cehoslovac a mai fost părăsit de o grupare germană. Din 4 câte erau în coaliţia guvernamentală, au plecat până acum două. Simptomatic.

---

25 martie. Vizita Regelui României la Londra s-a amânat pentru toamnă. Regele Angliei are, după câte ni s-a răspuns, toată vremea împărţită până la vară, *şi n-ar putea* (?!) găsi în iunie cele trei zile necesare pentru primirea Regelui de la Răsărit, aşa cum dorisem noi.

Senatul francez a respins legea Casei Autonome a Apărării Naţionale, aşa cum a prezentat-o Blum şi cum o votase Camera. Senatul a admis avansul de 5 miliarde pe care urmează să-l facă Casei Banca Franţei, dar n-a admis trecere fondului pentru egalizarea schimburilor la noua Instituţie. Blum n-a pus chestiunea de încredere, şi proiectul va fi resupus Camerei.

Camera Deputaţilor a votat în unanimitate (529 de voturi) proiectul de lege pentru organizarea naţiunii în caz de război, prezentat de Daladier. Pe baza acestei legi, între altele, toţi oamenii de peste 18 ani, oricare ar fi meseria lor, sunt *rechiziţionaţi* în caz de război.

Pe când Camera manifesta astfel patriotismul său, C.G.T.-ul organiza greva generală la uzinele Citroen, în periferia Parisului. Lucrătorii, 16 000, nu s-au mulţumit cu declararea grevei: au ocupat şi uzinele. Biata Franţa! Noroc că-l are pe Boncour!

Gazeta Transilvaniei fondată de George Bariţiu, la Braşov, în 1838, împlineşte 100 de ani. Cu acest fericit prilej, „ce charmant“ Voicu Niţescu ne-a „tapat“ cu sume importante, la toate Ministerele. Ardelenii nu pierd niciodată nordul, cum se zice.

Chamberlain şi-a făcut ieri înaintea Camerelor Comunelor mult aşteptatele declaraţii. A vorbit fără pretenţii oratorice dar cu miez.

Interesante două precizări: 1) Anglia va veni în ajutorul Franţei, oricând ar fi atacată şi 2) în ajutorul Cehoslovaciei (care nu prezintă *un interes* vital pentru Imperiul Britanic), Anglia nu va sări în mod automatic, ca pentru Franţa, ci după împrejurări. Cu alte cuvinte în această din urmă chestiune, Anglia îşi păstrează libertatea de acţiune întreagă.

Această declaraţie a nemulţumit şi pe cehoslovaci şi pe nemţi. Pe cehoslovaci, fiindcă e deopotrivă cu o declaraţie de abandon. Pe nemţi, fiindcă „abandonul“ nu e destul de categoric. Chamberlain a cam în-

curcat-o, într-adevăr, că deşi S.D.N.-ul s-a dovedit incapabil să asigure securitatea colectivă, totuşi, Anglia îşi va retrage toate obligaţiunile ce decurg dintr-o sinceră aplicare a pactului — că, evident, dacă Franţa se va încurca alături de Cehoslovacia, Imperiul Britanic nu-şi va putea lăsa aliatul în încurcătură, etc. etc...

Poate că câteva cuvinte energice ar fi fost mai de folos, în momentele de faţă, şi ar mai fi potolit avânturile amicului Hitler. În tot cazul, Chamberlain n-a făcut fraze şi a vorbit cu bun simţ şi mai ales cu sinceritate.

Printr-o convenţie încheiată între Germania şi România s-a asigurat un serviciu aeronautic între Bucureşti şi Berlin. Cursele vor începe la 1 mai şi vor fi asigurate de „Luft-Hansa" şi de societatea noastră „Lares".

---

26 martie. Mi-a fost îngăduit să săvârşesc pe ziua de ieri un act mare: am făcut primul pas, în regimul petrolului pe o cale nouă şi raţională. *Se va salva astfel ce mai este de salvat din bogăţiile noastre petrolifere.*

Cele trei legi ale Minelor, din 1895, din 1921 şi din 1929 au fost legi criminale care au consfinţit *un regim de jaf* al bogăţiilor noastre de petrol. Câte trei legile concepute într-un spirit exclusiv poliţist şi fiscal, au nesocotit cu totul şi gospodăria momentului şi măsurile de prevedere pentru un foarte apropiat viitor. Legislatorul neurmărind decât „interesele" imediate ale Statului a căutat numai să tragă cât mai multă spuză pe turta fiscului fără să se preocupe de metodele de exploatare în adevăratul înţeles al cuvântului şi să impună o raţionalizare a lucrărilor care să permită o extracţie sistematică a petrolului. Rezultatul a fost că în terenurile de azi zise epuizate, *jumătate ţiţeiul a rămas în straturi*, de unde nu mai poate fi scos, deoarece presiunea naturală a subsolului a scăzut prin irosirea gazelor. Dată fiind adâncimea straturilor, o extracţie prin pompaj n-ar mai fi remuneratoare, cu preţurile ţiţeiului de azi.

Legile de până azi n-au contribuit numai la irosirea unei avuţii de miliarde, ele n-au avut nici măcar prevederea ca în locul bunurilor irosite să se descopere altele. Prospectarea şi explorarea terenurilor posibil petrolifere — şi câte nu sunt! — n-a preocupat un moment nici măcar pe oamenii lipsiţi de scrupule sau de conştiinţă care s-au perindat pe la Ministerul Industriei, de la înfiinţarea lui. Sau dacă au fost unii care au măsurat toată adâncimea răului, politicianismul şi regimul de

partid i-a împiedicat să facă ceva. Până azi perimetrele așa-zise de exploatare, se dau pe bază de favoare politică și de speţ. În anii din urmă, pornindu-se de la intenţii bune, dar ajungându-se la deplorabile concluzii, s-au introdus în această materie pur economică și criterii naţionaliste. S-au considerat ca *drepturi*, ceea ce în realitate era o sarcină, și în loc să se dea perimetre de explorat celor care aveau *mijloacele* pentru a le explora — s-au dat mofluzilor politici (indivizi și societăţi) care le-au pus la mezat, când au putut, dar în cele mai multe cazuri le-au lăsat în părăsire, căci ultima lege specială a lui Valer Pop șperţarul, nu era de natură să incite pe nimeni la muncă.

Rezultatul acestor stări de lucru e dezastruos: în terenurile productive de azi *mai avem petrol pentru 6–7 ani*, iar din aproape 1 milion de hectare ce trebuie să explorăm, *n-am explorat încă nimic*! Pentru această explorare, după studiile făcute, va fi nevoie *de circa 3 miliarde de lei*! Prin ultima modificare a legii minelor făcută de Valer Pop-naţionalistul, s-a constituit un fond de explorare anual (prin perceperea anumitor taxe) care pentru anul 1938 se urcă *la 60 milioane lei*!

Astăzi, mai putem pune în sarcina marilor Societăţi spezele de explorare, dându-le avantaje corespunzătoare. Când petrolul din exploatările actuale va fi secătuit, nici o societate *nu va mai avea de unde să scoată parale*, și va trebui — cum am spus mai sus — să scoată Statul banii. De unde?

Pentru a curma răul, pentru a instala — fie și la spartul târgului — un regim raţional în exploatările noastre de petrol, am hotărât următoarele *măsuri radicale*:

1) Am creat o comisie compusă din teoreticieni (geologi), din directorii marilor societăţi și din conducătorii administrativi ai Ministerului de Industrie — comisie care să stabilească un plan pe 5 ani, pentru raţionalizarea exploatărilor, a prospectărilor și a explorărilor.

2) Acest plan quinquenal (după 5 ani el trebuie să fie revăzut și modificat pe baza conjuncturilor momentului) elaborat de comisie va fi examinat de Consiliul Superior Economic și aprobat în cele din urmă de Guvern — *după care va fi decretat ca obligatoriu.*

3) Legea minelor va fi modificată (o comisie, alta, lucrează deja la această modificare) în conformitate cu acest plan. Poate că voi scoate petrolul din legea minelor, pentru a întocmi un cod special al petrolului. În tot cazul voi scoate pe petroliști din Consiliul Superior al Minelor și voi forma un *Consiliu Superior al Petrolului și al Gazelor subterane*.

4) Pe viitor politica petrolului va fi îndrumată de Ministerul Industriei numai în cadrul programului *quinquenal*, şi sub controlul Consiliului Superior al Petrolului.

O eră nouă se deschide astfel petrolului românesc. Primul pas l-am făcut ieri, căci Regele a semnat cu entuziasm decretul prin care am numit Comisia specificată la punctul 1 de mai sus. Am ţinut ca această comisie să fie numită prin Decret Regal, ca să oblig şi pe succesorul meu de mâine (dacă nu voi avea eu răgazul — cum şi sper! — să duc modificarea legii minelor la bun sfârşit) să calce pe urmele mele. O inovaţie: în această comisie am numit şi străini — pe Otto Stern, directorul Societăţii „Astra" şi pe Bolton, directorul Româno-Americanei. De vreme ce profită de bogăţiile noastre, de ce n-aş pune munca şi experienţa lor la contribuţie?

Odată cu Comisia pentru petrol am prezentat Regelui şi propunerea unei Comisii identice pentru Gazele subterane. Aci, exploatările fiind mai noi, situaţia nu e atât de compromisă ca la petrol. Dar în legislaţie domneşte aceeaşi anarhie, aceeaşi lipsă de metodă şi de prevedere. Şi pentru gaze se va întocmi *un plan quinquenal*, ca pentru petrol. Nu ştiu însă dacă voi întocmi un Consiliu Superior al Gazelor sau dacă voi face pentru Gaze o secţie în Consiliul Superior al Petrolului.

Sunt mulţumit, pe deplin. Pentru prima dată de când m-am aşezat pe scaunul ministerial de la Industrie. După cum numele meu a rămas legat în 1921 de stârpirea comunismului, în 1931 de conversiunea datoriilor, va rămâne în 1938 legat de salvarea bogăţiilor subsolului nostru.

În Franţa, criza ministerială a fost evitată, după votul Senatului. Guvernul a primit punctul de vedere al maturului Corp, cu privire la Casa Autonomă a Apărării Naţionale — şi Camera a revotat proiectul, aşa cum îl amendase Senatul.

Mişcarea grevistă se întinde din nou, în toată Franţa. Se vorbeşte cu insistenţă de un Guvern naţional sub preşedinţia lui Daladier.

Secretariatul de Stat american, Hull, a luat iniţiativa unei acţiuni pentru aşezarea refugiaţilor politici din Austria — recte a ovreilor fugiţi din Viena şi alte oraşe austriece. Hull s-a adresat la 29 de ţări, la ţările semitofile din Europa (printre care nu ne-a numărat, dar lucru ciudat a enumerat Italia!) şi la ţările Americii de Sud. Succesul acţiunii d-lui Hull pare dubios.

Toată lumea se declară mulțumită de declarațiile lui Chamberlain, până și bieții cehoslovaci (dacă Chamberlain ar fi vorbit altfel, ar fi supărat pe nemți!!) ceea ce dovedește că Anglia *e încă foarte puternică.*

Profesorul de fizică Șonțu a împlinit 84 de ani și a fost sărbătorit, dimineața, în sala festivă a *Universului* și seara printr-un banchet la Continental. M-a examinat și pe mine la Liceul „Matei Basarab", pe vremuri. Om de treabă și simpatic. Aș fi luat și eu parte la sărbătorirea lui dacă n-ar fi fost organizația sub auspiciile spurcăciunii de Stelian Popește.

Vicarul Patriarhului a avut nerușinarea să spună, vorbind de *Universul:* „pâinea noastră cea de toate zilele" — și n-a zburat până acum din postul său. Cu asemenea slăbiciuni, un Guvern de autoritate nu poate dura.

---

28 martie. Petrecut ziua de ieri (duminică) la Constanța. Plecat dimineața la ora 9 1/2 m-am înapoiat în București la ora 10 1/2 seara. Făcut drumul cu automotorul cumpărat de Franasovici (7 milioane, la „Astra") în două ore și jumătate, la dus ca și la întors. Zi luminoasă, vreme de toată frumusețea și mare idem. Eram 14, numai tineret în afară de mine. Vizitat la Mamaia noul hotel pe care-l ridică Oficiul de Turism împreună cu C.F.R. Foarte frumos, foarte confortabil, foarte luxos. Până acum s-au cheltuit *126 milioane* și mai trebuiesc 20. Fie. Dar nu e iar căruța înhămată înaintea boilor? Constanța e o porcărie, nu există un mijloc *civilizat* de transport de la gara Constanța la noul hotel; ne lipsesc încă atâtea *esențiale, pretutindeni* — de hotel pe malul mării ne ardea nouă? Și mi se spune că alt hotel, la Balcic, e ridicat de roșu, și altul la Turnu Severin idem! La Turnu Severin!! Până și Franasovici a avut dreptul să-și bată joc de țara asta?

La dus, câmpul, de la București până la Constanța părea o stepă africană. Totul era ars. Grânele de toamnă mici și ofilite, semănăturile de primăvară nerăsărite. Pe la ora 6 a început o sfântă de ploaie — cerul se înnorase de pe la ora 2 — care a ținut până am ajuns la București, și după, toată noaptea. Azi-dimineață am telefonat la Breasta: nimic! Ieri a fost un vânt grozav, iar azi-dimineață, cerul era senin!! Poate că va ajunge mai târziu ploaia și în Oltenia, căci după Institutul Meteorologic presiunea s-a schimbat. În tot cazul, o parte a țării a fost deja salvată.

Naționaliștii spanioli înaintează mereu. Depeșele de azi anunță că trupele generalului Franco au intrat în Catalonia.

O puternică ofensivă chinezească s-a declanșat pe frontul de Nord al ostilităților chino-japoneze — și pare că cu succes. Succes efemer, bineînțeles, și probabil de surprindere căci japonezii nu sunt oameni să se lase înfrânți.

Alaltăieri, sâmbătă, a avut loc un Consiliu de Miniștri prezidat de Rege, pentru încheierea Bugetului și bugetelor. Regele a întârziat puțin. Cucuvelele s-au arătat foarte enervate, adică Vaida, Iorga și dr Angelescu, căci Mironescu (bolnav) și Tătărescu (absent din București) au lipsit. Atmosferă de „plecare". Iorga făcea glume, cu privire la precaritatea Guvernelor, dar în fundul sufletului l-am simțit plin de venin, deși față de mine mai miere ca întotdeauna.

„Domnule Profesor, d-ta care știi să faci horoscopuri, ce zici de soarta noastră?"

— „Ca Guvern? (a răspuns Iorga). Foarte bună. De vreme ce Regele se sfătuiește dar nu cu prezidentul Consiliului (era Armand Călinescu la Majestatea Sa[1] e semn că Guvernul n-a căzut încă!"

D-rul Angelescu sta ca după mort; Iamandi, Costică Angelescu păreau nemulțumiți și ei. Generalul Antonescu, arțăgos și hotărât. Se zice că a pregătit două legi, ca să-și facă popularitate în Armată. Una prin care înființează o asigurare automatică a ofițerilor, pe viață; alta *prin care limitează beneficiile tuturor industriilor care lucrează pentru Armată la un procent anumit*, beneficiile ce ar trece peste această limită urmând să fie vărsate într-un fond *pentru sporirea soldelor ofițerilor*. Antonescu ar fi hotărât să se retragă pe aceste legi dacă Regele i le-ar refuza. În dubiu nu poate fi decât cea din urmă. Dar Regele n-ar putea lăsa pe ministrul său de Război să plece pe o asemenea lege populară. Greutatea e însă mare, căci Malaxa e furios și a pus *toate bateriile sale în mișcare* ca să zădărnicească lovitura. Neputând lăsa pe generalul Antonescu să plece singur, nu e exclus ca Vodă să grăbească schimbarea Guvernului ca să scape de ministrul bucluclaș. Din informațiile pe care le am rezultă că criza s-ar putea declara joi...

Cancicov ne-a pisat iarăși două ceasuri. Mai întâi ne-a tras un discurs. Are calități, dar „il s'écoute parler". Apoi ne-a citit expunerea de

[1] Regele primise în ajun, la masă, o serie de coloneli prefecți și probabil că a vrut să transmită lui Călinescu informațiile culese și să-i dea instrucțiuni.

motive, lungă şi dânsa cât un discurs. Înţeleg la Cameră, dar într-un sfat ministerial? Bugetul prietenului Cancicov nu se ţine în picioare, dar cum nu eram la Cameră, m-am abţinut de la orice critică. Regele a spus şi de data asta cuvinte pline de bun simţ. „Bugetul acesta e un simplu cadru. Importanţa lui e minimă. *Statul trebuie aşezat pe alte baze organice*. Se va întocmi atunci un buget real. Dealtminteri bugetul încheiat azi va putea fi rectificat oricând. Am preferat să am pe ziua de 1 aprilie un buget *formal* gata de prezentat, decât să recurg la douăsprezecimii provizorii, până la stabilirea unui adevărat bilanţ raţional şi exact". După cele spuse de Rege nu mai era nimic de adăugat. Cele câteva prostii îngânate de câţiva miniştri s-au pierdut în indiferenţa generală. Ne-am despărţit convinşi mai toţi că asistasem la ultimul Consiliu al Guvernului Miron Cristea din 10 februarie.

Urdăreanu a fost numit ministrul Casei Regale. Restabilirea funcţiei nu mai putea fi întârziată. Regele îndeplinind funcţiile de prim-ministru, prezenţa unui şef de cabinet, accesibil în orice moment, pentru bucătăria guvernării era indispensabilă. De o lună de zile am cerut încontinuu reînfiinţarea unei funcţii fără de care nu puteam merge înainte. N-am pretenţia să spun că Regele a ascultat sfatul meu; a ascultat însă sfatul bunului simţ, în numele căruia vorbisem şi eu. Asupra personalităţii lui Urdăreanu „il y a du pour et du contre". E incontestabil foarte deştept, pricepe iute şi bine — şi se bucură de toată încrederea Regelui. Asupra moralităţii sale sunt însă multe de zis. Aşa cum e, e însă cel mai indicat din anturajul Regelui, pentru însărcinările ce i s-au încredinţat. Eu i-am spus-o şi lui, acum vreo 10 zile...

De la Berlin vin telegrame prin care se anunţă o iminentă schimbare a Guvernului român, în jurul lui Vaida pentru politica internă — în jurul meu pentru politica externă. Ştiu nemţii mai multe decât ştim noi...

O scrisoare de la Gurănescu, din Viena, mă informează că banii confiscaţi d-nei Talevitsch-Fleischer au fost restituiţi (în mărci) şi că femeia a fost lăsată în pace. „Furia teutonică" a trecut peste Viena ca un val, şi s-a spart.

Am convocat azi-dimineaţă la Ministerul Industriei pe redactorii economici ai diferitelor gazete şi le-am făcut un expozeu asupra planurilor mele cu privire la petrol şi la gazele subterane.

Deoarece aflasem că liberalii voiau să înceapă o campanie împotriva proiectelor mele, sub pretext că voiam să favorizez societățile străine — m-am folosit pentru a accentua *că primatul românesc în politica petrolului e un principiu de la care nu mă voi depărta*, dar că nu trebuie confundată politica petrolului cu raționalizarea producției și a explorărilor. Simt că cele câteva societăți românești mofluze, și care nu trăiesc decât din favorurile Statului și din șantajarea societăților străine, îmi vor pune multe bețe în roate. Sau mai bine zis, vor pune succesorului meu, căci eu, în tot cazul, nu voi mai sta mult la Industrie, dar, prin trecerea mea pe la acest Minister *voi fi însemnat o dâră*, și atât îmi ajunge.

Blumenfeld vine să-mi povestească havadișurile lui. A văzut pe Victor Antonescu, pe Tătărescu, pe Armand Călinescu, pe Inculeț și pe Franasovici. La liberali, încep să se lepede toți de Tătărescu, ca de Satana, chiar cei ca Inculeț și Franasovici care până ieri erau legați de dânsul ca degetele aceleiași mâini (hrăpărețe!). Inculeț și Franasovici pretind acum că Tătărescu e fals, că i-a mințit *și că a dat partidul de râpă*! Dânșii înclină din nou spre Dinu Brătianu, care nu mai ascunde nimănui că vrea să pregătească succesiunea șefiei pentru Gheorghe Brătianu.

În aceleași vederi e și Victor Antonescu, care în fața lui Blumenfeld a înjurat pe Tătărescu de l-a spurcat. „Nu voi ierta niciodată lui Tătărescu — a spus Victoraș — atitudinea sa în actualul Guvern. Pe când, până și Argetoianu, un reacționar de care ne temeam, a luat cuvântul și a vorbit contra dizolvării partidelor, dl Tătărescu ca să facă pe placul Regelui, a tăcut chitic și ne-a trădat. Toată guvernarea sa de 4 ani, cu Valer Pop al lui, a fost o pacoste pentru partid. Am spus lui Dinu Brătianu că eu alături de Tătărescu nu voi sta. Dar și Dinu a făcut greșeli. A numit președinte la Banca Românească pe Cancicov, o lichea care face toate numai pe placul Regelui, un trădător care deja s-a desprins de Partidul Liberal, ca o lipitoare plină care se desprinde de trupul pe care-l suge. Gheorghe Brătianu îmi povestea deunăzi că Cancicov (ca ministru de Justiție) era să-l aresteze. I-am spus: Ce te miri? E pe linia lui: În 1918 a vrut să aresteze pe Ion Brătianu, în 1938 vrea să aresteze pe fiul lui Ion Brătianu! (tare-l doare pe Victor Antonescu că nu i s-a dat lui președinția Băncii Românești!) Eu am spus lui Dinu Brătianu: cu Tătărescu am sfârșit-o, sunt prea bătrân ca să mănânc căc.t!"

Pe Tătărescu, Blumenfeld l-a găsit foarte nervos și deprimat. A avut impresia (numai impresia, căci de spus Tătărescu nu i-a spus-o!) că săptămâna asta fostul președinte al Consiliului de 4 ani *își va da demi-*

sia. Şi nu va primi nici o situaţie în viitorul Guvern. Mai multe n-a vrut să-i spună... În realitate în Partidul Liberal sunt două curente: unul reprezentat de Dinu Brătianu, gata pe luptă cu Regele (mai mult în ascuns decât făţiş) pentru răsturnarea *regimului* inaugurat — altul reprezentat de Tătărescu care urmăreşte revenirea la putere *prin favoarea Regelui*, ca odată reînscăunat să se înstăpânească şi pe ţară şi pe Rege (!) Între aceste două curente masa partidului şovăie şi nu ştie de ce parte să se dea...

De Călinescu, Blumenfeld îmi raportează o sumă de fleacuri, printre care să însemnăm:

1) Guvernul nu va ţine mai mult decât săptămâna asta şi el, Călinescu, nu ştie ce va face Regele. Poate va ţine mai departe pe Patriarhul, cu un vicepreşedinte *efectiv* al Consiliului. Poate va face un Guvern civil. În acest caz, el crede că cele mai multe şanse le au Mironescu şi Argetoianu. Nu ştie dacă dânsul (Călinescu) va face parte din noul Guvern şi la ce portofoliu.

2) Partidul Naţional-Ţărănesc nu se mai poate reforma nici în jurul lui Maniu, nici în jurul lui Vaida.

3) El, Călinescu, se face forte să-l regrupeze în jurul lui Mironescu!!!!

Câte nu se mai aud şi în Ţara Românească.

---

29 martie. Azi-dimineaţă audienţă de lucru la Rege. După ce am terminat cu lucrările Ministerului, am trecut la politică. I-am arătat situaţia şi i-am demonstrat că pe zi ce merge pierde beneficiul actului de curaj pe care l-a săvârşit. „Da, nu mai merge — trebuie schimbat!" E tot ce am putut scoate de la el. Încolo ermetic. Ce trăznaie mai pregăteşte?????

Era încântat, în schimb, de efectul măsurilor luate în domeniul petrolului. „Toate ramurile economiei trebuiesc raţionalizate, şi ai să vezi, atunci!" — „Desigur, Sire!"

Am plecat de la Palat nelămurit dar convins că Regele coçea ceva.

Restaurantul gardist de la Liceul Lazăr şi cel de la Obor, precum şi magazinul lor de coloniale au fost închise. Măsură pripită după mine, dar nici chiorul de la Interne nici Regele nu m-au întrebat. Cu acest prilej Zelea Codreanu a adresat o scrisoare lui Iorga[1], în care între altele îl

[1] În furia lui antigardistă, Iorga a cerut prin *Neamul Românesc* închiderea localurilor întemeiate de legionari.

tratează de *incorect* și de *sufletește necinstit*. Nebunul s-a făcut foc, a răspuns lui Zelea printr-un comunicat turbat, și l-a dat în judecată pentru „ultragiul unui ministru în exercițiul funcțiunilor sale"(!!!). Asta vrea și Zelea Codreanu, *căci nu se mai vorbise de mult de dânsul!*

Comunicate oficiale germane informează că Schuschigg e în libertate, la Viena. Se zice însă că va fi dat în judecată în fața Curții de Justiție din Lipsca pentru „încercare de falsificare a plebiscitului"!!

Otto de Habsburg a dezlegat pe partizanii săi din Austria de orice obligație față de „cauza sfântă" — lăsându-i liberi să-și apere cum vor putea viața, familiile și avutul.

Ieri după-amiază am întrunit la Minister, Comisia Petrolului și Comisia Gazelor, și le-am dat instrucțiunile necesare. Toată lumea părea încântată, afară de Mrazec, ramolit, care n-a priceput nimic.

---

31 martie. Apele s-au revărsat, ieri. Impresia mea de marți dimineața, că Regele cocea ceva, s-a dovedit exactă. Marți seara, pe când eram în Delegație Economică, la Președinția Consiliului, am fost convocați pentru ieri, miercuri, la orele 12 1/2, la un Consiliu de Miniștri la Palat. Nici unul din miniștrii prezenți nu știa pentru ce. Eu mi-am dat seama numaidecât că era pentru schimbarea Guvernului, dar n-am priceput rostul ședinței — și am continuat să nu-l pricep, chiar după ședință. Ce nevoie mai era de înscenarea ridicolă care a avut loc? Ridicolă, deși cei trei protagoniști care-și împărțiseră rolurile, n-au fost lipsiți de dramul de emoție indispensabil tuturor actelor mari!

Ne-am întrunit zece minute înainte de ora fixată, toți miniștrii (afară de mareșalul Averescu, G. Mironescu și Comnen — ră indispuși) în sala mică de consilii, de sus. Deși acum toți miniștrii își dădeau seama *pentru ce* fuseseră convocați, nici unul nu știa ce va fi. Până și Patriarhul se făcea că nu știe. Toți miniștii mă luau la o parte să mă întrebe pe mine! Chiar și Tătărescu, confidentul lui Miki Maus și al lui Urdăreanu, la rândul lor confidenți ai Majestății Sale. Mai toți *credeau* a ști că tot Patriarhul va fi însărcinat cu formarea noului Guvern, dar mai departe tot felul de presupuneri. Mulți dau pe Vaida ca vicepreședinte al Consiliului (vaidiștii împânzesc de opt zile Bucureștiul cu „șansele lui Vaida"!), alții pe mine (!!!)

La ora 12 și 35 a sosit Regele. În câteva cuvinte, cam jenate, după ce ne-a mulțumit de tot concursul pe care i l-am dat pentru îndeplinirea

„marelui act" și ne-a asigurat de adânca Sa recunoștință, Majestatea Sa a declarat *că mai mulți membri din Guvern*[1] au venit să-i spună că sarcina Guvernului constituit pentru promulgarea Constituției era îndeplinită și că situația și opinia publică cereau un alt Guvern. „Am convocat, domnilor, acest Consiliu de Miniștri ca să vă consult asupra celor ce trebuie făcute..." Și a dat numaidecât cuvântul lui Iorga, *care nu-l ceruse* (dar cu care era convenit dinainte să-l ia). Iorga s-a întins într-o destul de lungă peltea din care reieșea că rolul echipei de „sfetnici" și de „ocrotitori"(?), al foștilor președinți de Consiliu a încetat. Acum după votarea Constituției, și atâtor alte legi printre care și bugetul care singur ar fi meritat să fie votat de actuala echipă, trebuia să se facă loc unui Guvern unitar și de acțiune. Dl profesor după ce a adus omagiile sale de platitudine Regelui pentru inteligența și tactul cu care a condus toate dezbaterile, ne-a făcut grația să se declare mulțumit și de raporturile de colegialitate care au domnit între miniștri, cu toate divergențele de opinii. Dânsul, în dezinteresarea sa (cine n-o cunoaște, dezinteresarea sa!) e bucuros să facă loc altora, dar înainte de a pleca nu se poate împiedica de a spune câteva cuvinte asupra a două mari probleme ce urmează a se rezolva, și speră că cu îngăduința Regelui, cuvintele sale vor putea ajunge până la urechile marelui public[2]. Cele două probleme la care dl Fute Vânt făcea aluzie erau cea administrativă și cea electorală. În materie administrativă dl F.V. e de părere că trebuie să ne întoarcem la *sat* și să abandonăm noțiunea artificială de comună, iar în materie electorală pentru *dubla votare*(!!!). Las la o parte toate năzbâtiile de ordin secundar pe care le-a înșirat, și într-o chestiune și în alta, ca să mă opresc un moment la cele două deziderate principale. Toată lumea e de acord că noțiunea de „comună" trebuie apropiată cât mai mult de noțiunea de „sat", dar a face din acest deziderat o regulă rigidă și a crede că într-însul se rezumă toată filosofia reformei administrative, e o prostie. Ce să mai spun despre „dubla votare". Ascultați pe dl profesor: „Eih, câți oameni nu votează ca să-și facă un chef, aruncă votul lor de milă ori de șagă. Văzând însă rezultatele, oamenii își revin în minți și votează a doua oară așa cum trebuie. Dacă în decembrie trecut, când mulți alegători au votat Garda de Fier numai ca să protesteze împotriva unei nemulțumiri, s-ar mai fi votat odată, mulți, foarte mulți, văzând prăpastia pe care voturile lor o deschiseseră ar fi votat altfel și

[1] Printre care, în afară de mine, Tătărescu, Mironescu și generalul Antonescu.
[2] Nădejde deocamdată înșelată, căci în ziarele de azi-dimineață a fost publicată cuvântarea Patriarhului, dar a sa — nu.

nu s-ar fi întâmplat ce s-a întâmplat!" Toţi oamenii cu o cât de mică experienţă electorală vor spune d-lui Iorga că voturile repetate la scurt interval nu fac decât să întărească curentele! Dar ce importanţă are ce crede sau spune dl Neculai Iorga!

După ce d-sa a sfârşit, cerând încă o dată schimbarea Guvernului, Regele a dat cuvântul Patriarhului. Şi dealtminteri la atât s-a mărginit *consultarea Consiliului de Miniştri*. Patriarhul a vorbit popeşte, cu voce de bas, pentru a constata necesitatea imperioasă de a da o formă nouă Guvernului. Discursul său a fost reprodus în toate ziarele, şi socotesc inutil a-l mai rezuma aci. Conchidea la demisie, şi la constituirea unui nou Cabinet. Şi de fapt, Patriarhul a încheiat înaintând Regelui demisia întregului Guvern.

Regele a mulţumit încă o dată Patriarhului şi tuturor miniştrilor de munca depusă şi de concursul dat, şi a primit demisia. Tot Consiliul, cu Rege împreună, a ascultat ultima parte a discursului Patriarhului şi cuvântarea M. Sale, în picioare. Regele ne-a poftit apoi pe toţi la masă, şi a ridicat şedinţa.

Ne-am coborât în hall-ul de jos. După câteva minute au venit şi Regele şi Voievodul Mihai Ucigaşul, cu figura lui de degenerat. Am prins într-un colţ pe Urdăreanu; mi-am zis că ăsta trebuie să ştie, şi într-adevăr a ştiut. „Ascultă, domnule, — l-am întâmpinat eu — dacă e trădare, trădare să fie, dar să ştiu şi eu!" Ministrul ex-Şambelan făcea un nas de un cot, şi părea într-adevăr extrem de plictisit. A luat-o pe franţuzeşte (mania lui): „Je vais vous dire — Sa Majestè s'est decidèe de faire immédiatement les grandes réformes organiques. La nouveau Ministére sera presidé toujours par le Patriarche, avec des ministres de second ordre. Le Roi s'est decidé si vite (!!!) que leurs noms ne sont pas encore fixés. Il n'y a de sûrs que Ionescu-Siseşti, Călinescu, Cancicov et Comnen. Pour les autres, incertitude. Le Roi légalisera ce soir — même le Conseil de Couronne, dont fenont partie les arciens présidents du Conseil et *vous*. Les membres du Conseil de Couronne auront rang de premiers ministres, le titre de ministres d'Etat et des frais de représentation". Bre, bre! — *„Dans quelques jours on créera le Conseil Supérieur Economique, qui, comme vous le savez aura en main tout le gouvernement du pays. Le Roi vous réserve la présidence de ce Conseil. Voilà. Ce n'est certaiment pas la solution que j'eusse désirée, mais qu'y faire?"*

Regele mi-a vorbit într-adevăr deseori de planul lui de reformă organică a Statului. A făcut aluzie la această reformă chiar şi în şedinţa

Consiliului consacrată aprobării bugetului[1]. Planul său nu e decât chintesenţa memoriilor pe care i le-am dat, a ideilor pe care i le-am dezvoltat de atâtea ori verbal — deformate în anumite direcţii de mentalitatea *specială* a Cărluţului nostru. După acest plan, Guvernul după concepţia actuală, politicianist şi unitar, va fi transformat într-un Guvern schematic tripartit şi apolitic. De o parte va fi „gospodăria ţării" reprezentată prin *Consiliul Superior Economic*, care va dirija toate departamentele economice (Industria şi Comerţul, Agricultura, Comunicaţiile, probabil şi Finanţele — minus bugetul şi trezoreria — şi poate şi Sănătatea) — pe de alta Consiliul de Coroană, organ *politic* consultativ. Consiliul Economic, compus din 8–10 membri, ar hotărî asupra tuturor problemelor în legătură cu gospodăria ţării. În deosebire de Consiliul Economic, Consiliul de Coroană nu va hotărî nimic, va da numai avize, atunci când va fi consultat de Rege — Regele având dreptul să urmeze sau nu sfaturile Consiliului său de Coroană. Deciziile de ordin politic le va lua Regele, cum va voi. Între Consiliul Economic şi Consiliul de Coroană vor funcţiona Ministerele neîncadrate (Apărarea Naţională, Externele, Instrucţia, Justiţia, etc.) dar şi acestea organizate pe baze tehnice şi în afară de orice consideraţiune politică.

După dejun Regele a făcut cerc în fumoarul de alături, dar a stat foarte puţin şi a plecat, poftind pe Patriarhul sus. De la acesta aflasem că Ministerul se va forma la ora 6 şi că-l va prezida tot dânsul. Cu atât am plecat. Ba era să uit: Patriarhul m-a întrebat că de ce nu voiam să rămân la Departamentul meu. Ce era să-i răspund? Să-l înjur? Părea săracul atât de nevinovat de întrebarea lui încât nu mi-ar fi fost cu putinţă. El pretindea că i s-ar fi zis că eu aş fi spus că mă simţeam prea obosit! Interesant! Pe mine nu m-a întrebat nimeni. Eu n-am spus nimănui că eram obosit şi că nu voiam să mai stau la Industrie. Cine o fi fost acela care va fi spus Patriarhului că nu mai vreau să stau în Guvern? Grozav aş fi vrut să ştiu cine a fost, şi nu m-ar mira să fi fost chiar Regele. El singur ştia — i-o spusesem în mai multe rânduri — şi de aceea îl bănuiesc pe el, că eram hotărât să nu mai primesc un portofoliu în viitoarea combinaţie, că voiam tot sau *nimic*, adică preşedinţia Consiliului sau libertatea. Atunci de ce n-a spus adevărul Patriarhului şi i-a povestit mofturi cu „oboseala"? Voi lămuri eu odată şi chestiunea asta, când mă voi răfui definitiv cu Majestatea Sa.

După orele 6 s-a constituit următorul Minister:

[1] „Bugetul acesta n-are nici o importanţă, va fi cu totul dat peste cap, după îndeplinirea reformei organice a Statului".

Președinte: Patriarhul Miron Cristea; la Interne Armand Călinescu (și ad-interim la Sănătate), la Finanțe Cancicov, la Instrucție și Culte episcopul Clujului Colan(!), la Externe Comnen, la Justiție Victor Iamandi, la Agricultură Ionescu-Sisești, la Comunicații Ghelmegeanu, la Industrie Mitiță Constantinescu, la Muncă Ralea, la Apărarea Națională generalul Argeșeanu, la Aer și Marină generalul Paul Teodorescu. Au fost numiți și următorii subsecretari: unul Măgureanu la Președinția Consiliului, părintele Nae Popescu (încă un popă, dar singurul Popesc din Minister!), generalul Glatz (omul lui Malaxa și dușmănitul de Antonescu!). Cred că n-am uitat pe nici unul din acest glorios Minister!

Formarea acestui Minister de mizilicuri n-a fost totuși lipsită de oarecare greutăți și de frecături. Regele a mai vrut cu tot dinadinsul un ardelean și l-a cerut lui Vaida, pe Voicu Nițescu. Vaida punându-se însă — cu logica care-l caracterizează — pe terenul de partid la care renunțase de atâtea ori în Consiliile noastre, a cerut două portofolii (Nițescu și Costică Angelescu) *pentru partidul său* de vreme ce se „angajaseră" trei liberali și doi țărăniști (fără să mai vorbească de Călinescu). Regele care semnase deja decretul de dizolvare al partidelor n-a vrut să audă de o astfel de pretenție. Voicu Nițescu s-a declarat însă solidar cu Vaida și cu Costică Angelescu și n-a vrut să primească în ruptul capului portofoliul ce i se oferea. Neizbutind să obțină un ardelean de la Vaida, Regele a recurs după sfatul Patriarhului la episcopul Colan și a rezervat Ministerul Sănătății (pe care-l încredințase generalului doctor Marinescu, fratele lui Gavrilă — „restons en famille!" — și un coțcar) pentru un Hațiegan oarecare.

În fine, după puțină bătaie de cap, cu puțin clei și cu puțină bunăvoință s-a pus în picioare Guvernul de „chibiți", în a cărei realitate, după ce a fost proclamat, nimeni nu voia să creadă.

Odată cu numirea noului Guvern au mai apărut trei decrete-legi și un manifest al Guvernului.

Prin primul decret-lege se da caracter legal Consiliului de Coroană care a funcționat până acum (sub Ferdinand I și sub Carol al II-lea) pe baza tradiției create, după prima convocare solemnă a reprezentanților partidelor, de către Carol I, în august 1914, la Sinaia. Regele Ferdinand a păstrat intactă tradiția unchiului său la Iași, în 1918 convocând în afară de Guvern, câte trei reprezentanți ai partidelor de guvernământ. În 1925 însă, la Sinaia, n-a mai chemat decât Guvernul și pe șefii partidelor de guvernământ. Aceeași normă a fost respectată și de Regele Carol al II-lea. Aceste Consilii de Coroană, deși în sânul lor s-au luat hotărâ-

rile cele mai importante pentru îndrumarea Statului nostru, n-au avut până acum nici un caracter legal.

Prin decretul de ieri-seară s-a înfiinţat astfel o instanţă supremă politică, care fără să lege mâinile Suveranului, va influenţa greu asupra hotărârilor sale. Va fi greu Regelui să ia hotărâri împotriva votului Consiliului de Coroană, deşi ar putea să o facă. Dar şi în constituirea Consiliului acesta de Coroană au intervenit schimbări de ultim moment. Regele îmi spusese că Consiliul va fi constituit din foştii preşedinţi de Consiliu (cu dizolvarea partidelor dispăreau şi „şefii"), iar încă ieri înainte de masă Excelenţa Sa Domnul Ministru Urdăreanu îmi confirmase lucrul, adăugând că în afară de foştii primi-miniştri va fi numită şi Excelenţa Mea, „le seul en dehors des anciens presidents du Conseil...". În decret sună însă că Regele va numi membrii Înaltului Consiliu (al căror număr rămâne nelimitat) „*dintre* actualii şi foştii demnitari ai Statului, Bisericii, Oştirii şi ai Curţii Regale, sau din personalităţile de vază ale ţării". Mâine ne vom pomeni cu Gusti sau cu Dimăncescu. Pentru moment ne-a dat pe Balif (generalul). Iar din foştii primi miniştri, n-a numit pe Barbu Ştirbei (atât mai lipsea!!) pe Maniu şi pe Iorga. A numit în schimb pe Prezan, care dealtminteri a luat parte la toate ultimele Consilii.

Iată-mă dar „Consilier Regal", „cu rang de ministru de Stat", cu loc „în ceremoniile oficiale îndată după preşedintele de Consiliu de Miniştri" şi cu „o indemnizaţie de reprezentare". Mă bucur şi dau din coadă, ca căţeii!

Prin al doilea decret-lege s-a ridicat incompatibilitatea între funcţiile de ministru titular al unui departament economic şi cele de guvernator al Băncii Naţionale, pentru a permite d-lui Mitiţă Constantinescu să primească portofoliul Industriei şi Comerţului fără să piardă locul său de la Banca Naţională. Schacht-ului românesc nu i-a fost însă impusă nici inteligenţa nici cultura Schacht-ului german.

Prin al treilea decret în fine au fost dizolvate toate partidele, asociaţiile şi grupările politice. Ca o atenţie specială pentru Garda de Fier, Armand Călinescu de la Interne a fost cuplat cu Victor Iamandi la Justiţie...

Manifestul Guvernului e searbăd şi fără nici o vlagă. Partea cea mai importantă e desigur cea consacrată viitorului Consiliu Superior Economic, menit să execute politica de „planificare"[1] (fiecare şi toate după un anumit plan stabilit pentru mai mulţi ani), ultima marotă a Regelui. Para-

[1] „Planul" ca principiu de guvernare e bun, dar nu e de ajuns — mai trebuie şi un cap.

graful manifestului care se ocupă cu această esențială reformă este însă slab conturat, și nimeni la citire nu și-a dat seama de toată importanța pe care Regele vrea să o dea în viitor acestui Consiliu Superior Economic.

Discursurile, la depunerea jurământului au fost scurte, mai ales al Regelui. Regele a „salutat cu bucurie" un Guvern mai mult. Fraza cea mai importantă și cea mai nostimă în același timp a discursului Regelui a fost următoarea: „Sunteți chemați a îndeplini, *nu o funcție politică după vechiul sens al acestui cuvânt*, ci să trageți la același plug spre a deschide o brazdă nouă etc. etc..." Bieții boi, înainte de a porni la tras au belit ochii și au căutat să priceapă...

---

2 aprilie. Sâmbătă. Loviturile de miercuri și noul Guvern au făcut impresie detestabilă în întreaga opinie publică. Lumea, care începuse să nădăjduiască ceva după „lovitura de Stat" ce trebuia să întroneze *Guverne de autoritate*, nu pricepe rostul acestui Guvern de mizelicuri cu trei popi. Încrederea, care începuse să revină e iar zdruncinată. Eu n-am văzut un om care să nu înjure pe Rege și să nu beștelească Guvernul. După câte știu numai doi oameni sunt mulțumiți: Regele și Tătărescu.

Tătărescu a declarat joi lui Blumenfeld că criza a fost admirabil rezolvată. Prin menținerea Patriarhului s-a curmat concurența pentru președinție(!!!), iar prin alegerea miniștrilor Regele *a constituit un instrument de forță desemnând cele mai destoinice elemente din generația sa*! Bucuria lui Tătărescu e întemeiată mai întâi pe mulțumirea *că nu a luat un om politic locul lui* — apoi pe nădejdea că va forma el partidul unic de guvernământ, pe care se va sprijini Regele după promulgarea și aplicarea legii electorale. Tătărescu lucrează deja cu Călinescu Micki-Maus la alcătuirea acestui partid, și a dat chiar să înțeleagă lui Blumenfeld că-mi vor solicita și concursul meu (!!!) — și cu acest prilej dl Guță m-a acoperit cu flori în fața miratului Scrutator!

Regele știu că era încântat miercuri seara, dar cred că chiar de joi dimineața a început „à dechanter"! Prea e unanimă nemulțumirea și îngrijorarea. Până și în Corpul diplomatic domnește cea mai complectă nedumerire, și fiecare se întreabă: unde merge Regele?

Primit ieri-dimineață vizita lui Gh. Brătianu. Dinu ar vrea să stea cu mine de vorbă, dar starea lui nu-l lasă să iasă din casă decât cu greutate[1] și Gheorghe venise să mă roage să merg să-l văd. I-am făgăduit că voi merge mâine, duminică, la ora 6 1/2 seara.

---

[1] Un reumatism articular la umăr i-a anchilozat încheieturile. O cură la Pisttyan de unde s-a înapoiat acum 8 zile, nu l-a vindecat.

Cam știu eu ce vrea. Vrea să mă ademenească să iscălesc și eu un protest, adresat Regelui, împotriva dizolvării partidelor. Acest protest va fi foarte aspru, și după ce va fi tras la șapirograf, împărțit în secret. La mintea omului că nu eu care am semnat Constituția din 27 februarie aș putea protesta împotriva dizolvării partidelor, deși n-am găsit oportună dizolvarea lor în acest moment.

Maniu a hotărât să nu se supună decretului de dizolvare și a și trimis o circulară organizațiilor partidului său prin care declară dizolvarea *ilegală* și neavenită. Mai ales în Ardeal, adaugă dl prezident, nu s-ar putea concepe suprimarea Partidului Național. O asemenea dizolvare au încercat-o și ungurii, ceea ce n-a împiedicat Partidul Național să-și ajungă țelul. „Așa va fi și acum". Vădit, Maniu caută să fie dat în judecată, și dacă se poate arestat.

După câte mi se spune, cel mai furios e Mihalache. Nu poate ierta Regelui că i-a ademenit pe rând pe Armand Călinescu, pe Potârcă, pe Simian, pe Vasile Rădulescu, pe Ghelmegeanu, pe Ralea — elemente pe care dânsul conta. Și Vaida e supărat foc. Și Iunian, și Iorga!

Văzut ieri după-amiază pe Malaxa. Părea sincer. Afară de Urdăreanu — poate — Camarila n-a știut nimic despre ce cocea Regele care nu s-a oprit la formula lui decât în ultimul moment. Părerea lui Malaxa e că actualul Guvern nu va putea dura fiindcă e prea ridicol și descoperă prea mult pe Rege. I-am spus că într-o țară de blegi, toate sunt posibile...

Malaxa a fost foarte gentil și mi-a promis că-mi numește pe Filip într-una din societățile sale.

Zelea Codreanu a fost dat judecății pentru ofensarea d-lui Fute Vânt[1]. Maximul pedepsei ce i se poate da e de 6 luni închisoare și de 3 000 lei amendă. Dar ce vâlvă și ce reclamă în schimb!

Naționaliștii spanioli înaintează repede spre Marea Mediterană. Lerida a fost ocupată. Rezistența roșilor pare definitiv înfrântă.

Negocierile anglo-italiene, la Roma, merg bine. Înțelegerea pare iminentă pe toate chestiunile. În acest răstimp, în Guvernul Blum la Paris neînțelegeri mari pe toate chestiunile.

La 14 martie, era cât pe aci ca trei divizii franceze să treacă în Spania în ajutorul roșilor. Informația pe care am notat-o deja, se adeverește

---

[1] A se vedea pag. 198 a acestor Însemnări.

acum ca perfect exactă, și este iarăși perfect exact că numai Anglia a împiedicat acest gest stupid.

Între Blum și colegii săi radicali neînțelegerea este mare și pe terenul proiectelor financiare.

În asemenea condiții rodomontadele adresate de Paul Boncour ambasadorului german Wilezsek, cu privire la securitatea Cehoslovaciei, n-au trebuit să facă mare impresie.

În Cehoslovacia situația politică devine din ce în ce mai precară. Nu numai majoritatea populației germane cere *autonomia*, dar o mai cer și foarte mulți slovaci. Nu trebuie uitat că la ultimele alegeri legislative autonomiștii slovaci au însumat 480 000 de voturi față de 660 000 dobândite de slovacii anti-autonomiști. În Cehoslovacia *s-a interzis acum orice întrunire publică sau manifestare politică*. Pentru o țară care se pretinde prototipul democrației, e ceva...

Efectele secetei și frigului:

Satul Dioști din Romanați a ars în întregime. Grație vântului, focul s-a întins dintr-o casă într-alta. Au ars case, grajduri, pătule, hambare — tot. E un dezastru.

A ars, de asemenea, și satul Ardoeni (nume predestinat) în Bacău.

Nemții retrag trupele din Austria, ceea ce încântă pe englezi care se temeau că aceste trupe să fi fost masate pe malurile Dunării împotriva Cehoslovaciei.

A murit colonelul House, prietenul și confidentul lui Wilson, care a jucat un mare rol în timpul războiului și la încheierea păcii, prin influența sa. Nu ne-a fost prieten.

Italia refuză să participe la Comitetul de ajutorare a refugiaților din Austria, propus de americani (ca să ajute pe ovrei).

Grozav am îmbătrânit! Citesc prin jurnale darea de seamă a alaiului cu care au plecat din Sofia și din Varșovia miniștrii noștri Radu Crutzescu și Alexandru Zamfirescu; și unul și altul s-au jucat pe genunchii mei, ca copilași!

Belgia a recunoscut Imperiul Italian. Ce succes pentru Mussolini!

Zvonul răspândit despre punerea lui Rakovski în libertate nu s-a confirmat. Prea-l urăşte pe Stalin ca să poată scăpa.

La bursa din New York, nouă scădere catastrofală. E acelaşi ritm ca în 1929. Şi-o fi scăpat Citta Davila micile economii?

A murit maharajana de Patiala, maharaja cu drept la 17 lovituri de tunuri[1] în deplasările sale. Se zice că era unul din cei mai bogaţi Principi indieni.

La comandamentul Corpului II n-a fost numit (în locul lui Argeşanu trecut ministru) generalul Parthenie, cum s-a spus la început, ci generalul Iacobici. Iacobici e un bun ofiţer, provenit din armata austriacă (e de neam bucovinean) şi devotat Regelui, dar e slab. Nu-mi pare indicat pentru *răspunderile* ce ar putea avea în situaţia actuală ca şef al forţelor armate din Bucureşti.

Despre generalul Antonescu tot se mai spune că va fi numit şef al Statului Major, dar mă întreb dacă numirea va mai avea loc, căci furios, Antonescu urlă pe toate potecile şi înjură. Sunt care merg chiar până a pretinde că a comunicat lui Zelea Codreanu copii după documente compromiţătoare pentru şperţarii de la Ministerul de Război. Nu cred, că în patima lui, Antonescu să fi împins lucrurile până acolo...

Se vorbeşte de un mare scandal care a izbucnit săptămâna aceasta. Xeni, fost ministru, (admiratorul meu de acum câteva zile[2]) a fost inculpat într-o afacere de contrabandă de aur, împreună cu Lică Buzdugan, cu junele Flavian (fiul d-nei Rosa Xeni dintr-o primă căsătorie), cu Mişu Gârleşteanu (fiul generalului) şi alţii. La băncuţa lui Gârleşteanu din Smârdan se procura aurul, la Xeni acasă se depozita şi împacheta. Lică Buzdugan cu paşaportul său diplomatic îl transporta în Franţa şi Flavian, care deschisese la Paris altă băncuţă, cu unul Löbel dat afară de la Banca Comercială — *îl manipula.* Nu mă miră de tânărul Gârleşteanu, o secătură, nici de Buzdugan, un bandit, nici de Flavian, un escroc — dar mă miră de Xeni. Îl ştiam fără scrupule şi gheşeftar, dar „în limitele legalităţii" şi n-aş fi crezut niciodată că cu averea lui însem-

[1] Rangul prinţilor indieni e determinat prin numărul loviturilor de tun la care alaiul lui are drept, număr care variază de la 7 la 21.

[2] După expozeul meu în faţa presei asupra problemei petrolului, Xeni îmi trimisese o scrisoare călduroasă de admiraţie şi de felicitare!

nată şi cu „un standing" de fost ministru(!) se va coborî până pe treapta delincvenţilor ordinari! Din cauza lui, afacerea face mare senzaţie în tot Bucureştiul!

Decadenţa viţelor imperiale:

Se zice că Kaizerul Wilhelm e greu bolnav şi că zace la Doorn părăsit de toată lumea.

Împărăteasa Zitta şi Arhiducele Otto, pierzând orice nădejde de Restaurare s-ar fi hotărât să treacă în America şi să îmbrăţişeze cariera de conferenţiari!

Ce vor zice Habsburgii şi Hohenzollernii din morminte?

Ziarele ne mai aduc şi vestea senzaţională că Principele Franz I al Lichtensteinului a trecut „puterile sale", *conform Constituţiei Ţării*(!!), nepotului său, Principele Franz-Josef!

Secretarul de Stat Hull a declarat la Washington că Mexicul are dreptul să exproprieze exploatările particulare de petrol, dar trebuie să indemnizeze pe foştii proprietari[1]. Dacă Statele Unite menţin acest punct de vedere, conflictul e gata căci Mexicul nu are de unde plăti indemnităţi de sute de milioane de dolari.

---

3 aprilie. Ofensiva chineză la Sud de Şantung pare a continua. În tot cazul până acum japonezii n-au putut lua o contra-ofensivă serioasă.

Acest succes a ridicat mult moralul chinezilor care au proclamat pe mareşalul Cian Kai-Şi dictator al întregii Chine. S-a proclamat totdeodată un regim „totalitar" naţionalist şi anticomunist. Bestiile moscovite pierd pretudindeni teren...

Mulţumită brutalei anexiuni a Austriei, care a impresionat adânc opinia publică în Italia — şi negocierilor anglo-italiene care au ajuns aproape de concluzia lor, se observă un reviriment în *tendinţele* politicii fasciste. O apropiere de Franţa, pe lângă apropierea de Anglia, nu e deloc exclusă. Această perspectivă e salutată cu mare bucurie de întreaga presă franceză, chiar de cea care până ieri înjura pe italieni...

Conflictul între Hitler şi Vatican a ajuns acut. Vaticanul cere aplicarea strictă a Concordatului şi s-a desolidarizat deocamdată de acţiunea

---

[1] Zilele trecute Prezidentul Mexicului, Cardenas, a declarat toate exploatările din Mexic, proprietate de Stat şi a expulzat pe toţi reprezentanţii Societăţilor în majoritate americane (U.S.A.)!

episcopatului austriac în favoarea Anschlussului, acțiune dealtminteri impusă cam cu forța. Vaticanul a declarat că „episcopii austrieci au vorbit pe propria lor răspundere" și nu în numele Bisericii Universale. Se zice că Hitler, iute cum e, va denunța Concordatul chiar în cursul săptămânii viitoare.

———

Germania a notificat în scris Anschlussul, cancelariilor din Paris și din Londra. Guvernul francez și cel englez au luat cunoștință *despre situația de fapt* și au cerut executarea pentru consulii lor generali la Viena. Și astfel s-a terminat și „chestiunea Anschlussului", în liniște și pace.

———

A ars și o bună parte din satul Cudalbi, în Covurlui. Dacă nu va ploua, o să ardă țara întreagă.

———

Alt incendiu: lumea e foc de ridicarea impozitelor. Vai de „mama" Regelui...

———

4 aprilie. Văzut ieri pe Dinu Brătianu. Deși copleșit de dureri reumatice, l-am găsit plin de avânt. Dealtminteri foarte calm, câtuși de puțin supărat. Nu clocotea într-însul ura; vorbea un simț de răspundere „sui generis" și mândria lui de Brătian. „Regele n-are voie să dizolve un partid, domnule Argetoianu, care a adus Dinastia lui pe Tron!" Ca și Maniu e hotărât și dânsul să nu recunoască legalitatea decretului de dizolvare și continuă să considere Partidul Liberal ca mai departe existent. Maniu a adresat deja un memoriu Regelui, prin care ridică protest împotriva măsurii luate. Pregătește și dânsul un memoriu în acel sens, în care, ca și Maniu, se va ridica împotriva decretului și va aduce la cunoștința Suveranului că Partidul Liberal nu se consideră dizolvat. „Sunt obligat să iau această atitudine, spunea Dinu, am 80 de ani de tradiții de apărat. N-am avut niciodată patimă politică, ca frate-meu Vintilă, de pildă, și voiam chiar să mă retrag din puțina politică pe care o făceam, când din nenorocire a murit Ionel. Puteam să las pe Vintilă, pe care-l știam bolnav, singur? Am rămas. Și iată că după tată-meu, după Ionel, după Vintilă, am fost silit să iau eu în brațe apărarea unei moșteniri ce îmi este scumpă. De la moartea lui Duca, Tătărescu a făcut tot ce a putut ca să mă dea la o parte. L-a ajutat și Regele. Nu l-a numit prim-ministru decât ca să-i mărească prestigiul și să mă poată răsturna și cu mine toate tradițiile partidului. N-au izbutit: aceasta dovedește forța tradițiilor partidului nostru. Ea se va dovedi și acum. Iar eu am datoria să

stau la postul meu. Sau *mai* bine zis să mai stau până voi putea trece mâna lui Gheorghe". L-am întrebat: „Dar ce va face Tătărescu în asemenea ipoteză?" — „Tătărescu n-ar admite niciodată pe Gheorghe. A pus toate piedicele împăcării noastre. Dar Tătărescu nu mai face parte din Partidul Liberal. E ocupat să constituie cu Armand Călinescu partidul unic care se va încadra în noul decret ce va fi promulgat dinadins în vederea acestei geniale creațiuni. Parcă un partid se poate crea prin decrete, fie ele și legi!" — „Ați avut 6 miniștri în Ministerul de la 10 februarie, cum de nu a protestat nici unul împotriva dizolvării partidelor, căci chestiunea a fost adusă *din prima zi* în discuția Consiliului și numai Iorga și cu mine am fost contra?" — „Tătărescu a trădat. El a umplut capul Regelui cu aceste bazaconii. Ceilalți cinci s-au purtat prost, o recunosc..."

Dinu mi-a explicat apoi că dorise să mă vadă ca să mă întrebe dacă n-aș vrea să semnez o protestare comună împotriva dizolvării partidelor, protestare de adresat Regelui. Această protestare comună, întemeiată numai pe textele actualei Constituții, ar fi pe deasupra protestului Partidului Național-Țărănesc pe care Maniu l-a trimis deja și al Partidului Liberal care va fi înmânat Regelui zilele acestea. Dinu luase deja contact cu Averescu, cu Maniu și cu Iunian care au aprobat câteșitrei ideea și s-au declarat gata să semneze hârtia. Cu Vaida, căci l-a văzut și pe dânsul, Dinu n-a putut ajunge la nimic. Cu Vaida se ajunge dealtminteri greu la ceva, căci obișnuit să-și plimbe interlocutorul din znoavă în znoavă, nu poate fi fixat decât cu greu asupra unui subiect. Încolțit totuși la un moment dat de Dinu, fratele Alexandru a izbucnit. „No, poi cum să semnez așa ceva! Regele ș-o bătut joc de mine încă din decembrie și mi-o luat oamenii pe rând. Eu am spus atunci Majestății Sale: mai bine dizolvă-mi partidul întreg și să se sfârșească odată! Dacă i-am spus așa, acum cum să semnez o protestare?" Era o glumă, dar ceea ce nu a fost glumă, a fost că n-a vrut să semneze.

Pe Iorga, Dinu nu-l văzuse încă. Spera să ajungă până la dânsul, și să-l găsească într-un ceas bun. L-am asigurat că Iorga nu va semna niciodată nimic *alături de Maniu*.

Întrucât mă privea pe mine, i-am expus și lui Dinu punctul meu de vedere cu privire la dizolvarea inutilă a partidelor, dar i-am explicat în același timp că nu puteam semna o protestare împotriva acestei dizolvări dintr-un întreit motiv:

1) Îmi dizolvasem (înaintea decretului) partidul meu și prin urmare nu mai aveam calitatea să vorbesc ca șef de partid;

2) Eram hotărât să nu mai fac politică militantă;

3) Ca semnatar al noii Constituții și ca „complice" al Regelui *în lovitura de Stat*(!) nu puteam protesta împotriva unei măsuri care decurgea din însăși acțiunea politică pe care o aprobasem. Faptul că am găsit *momentul dizolvării* inoportun nu era suficient pentru a justifica o schimbare de atitudine.

Dinu a declarat că pricepe scrupulele mele și eu la rândul meu am recunoscut temeinicia atitudinii sale de apărător al unor vechi tradiții, aproape... de familie. Am promis lui Dinu să rog pe Rege să o lase mai moale cu partidele și am convenit să ne vedem din nou după audiența mea eventuală.

Iată comunicatul pe care ni l-a trimis Maniu în plic, azi-dimineață:

„Conducerea Centrală a Partidului Național-Țărănesc luând cunoștință de decretul-lege prin care se declară dizolvate partidele politice, constată:

Partidele politice au izvorât din necesitatea de reprezentare a curentelor de opinii care frământă diferitele straturi ale poporului. Întrucât nu prin ordine se pot suprima curentele de opinie, partidele politice nu pot fi desființate prin decrete.

Făcând abstracție de la aceasta, decretul-lege în chestiune este anticonstituțional și el constituie unul din șirul atât de bogat al loviturilor de Stat care au tulburat în ultimul timp opinia publică a Țării. Chiar și noua ordine de Stat impusă Țării, garantează drepturile și libertățile politice, între care libera exprimare a opiniilor precum și libertatea de asociație. Decretul-lege în chestiune prevede numai pentru viitor ființarea partidelor politice în conformitate cu o lege, care s-ar aduce în viitor. Viața publică însă nu poate să fie întreruptă prin ordin fără a primejdui grav interese de Stat și naționale.

Drept urmare, conștienți că Partidul Național-Țărănesc continuă să reprezinte curente și opinii izvorâte din adâncurile vieții poporului românesc, nu putem considera rostul nostru istoric în evoluția Statului ca încetat în urma unui decret-lege neconstituțional și în consecință, *nu ne socotim dizolvați, ci ne simțim obligați a continua activitatea noastră,* depusă (sic?) totdeauna în interesul superior al Statului român.

Constatăm cu durere că Partidul Național-Țărănesc, care în vechea lui formă ca *Partid Național al Ardealului și Banatului* a fost dizolvat de Guvernul maghiar pentru istorica luptă de dezrobire a neamului, este dizolvat de astă dată de un Guvern românesc din cauza luptei ce du-

ce pentru democrația națională, pentru dezrobirea socială și economică a țărănimii și pentru înlăturarea dictaturii".

„Domnii M. Ghelmegeanu și M. Ralea, primind să facă parte din Guvernul dictatorial prezidat de I.P.S.S. Patriarhul Miron Cristea, au fost eliminați din Partidul Național-Țărănesc".

Blumenfeld Scrutator a aflat:

1) Că legea controlului presei (controlul mijloacelor de apariție, al scopurilor urmărite, etc.) va apare mâine dimineață.

Tot mâine dimineață va apare și legea modificatoare a Consiliului Economic care să permită numirea mea ca președinte (!)[1].

2) Că Vaida e furios. Încă în cursul dejunului de la Palat din ziua de 30 martie, era convins că va fi numit *cel puțin* vicepreședinte al Consiliului. Furios, de asemenea, și Iorga, după câte a venit Georgescu-Cocoș să spună lui Tătărescu. Paranoicul se aștepta să fie nu vice, ci președinte întreg al Consiliului — și când a venit Urdăreanu să-i vorbească despre „organizarea Consiliului de Coroană" a strâmbat din nas și dacă n-a făcut scandal e numai fiindcă a fost asigurat *că nu voi fi eu* prim-ministru. Cred că această din urmă informație e exactă. Iată pe ce preț a dat Regele *tot ceea ce reprezentasem eu*: pacea „guristului" și discursul de lingător de talere pe care l-a ținut în ședința Consiliului de Miniștri din dimineața zilei de 30 martie! Majestatea Sa o să plătească scump această lașitate și am impresia că a și început să plătească.

3) Că generalul Antonescu a fost lăsat pe dinafară din cauza văditelor sale simpatii gardiste. Deja Iamandi semnalase Regelui mai multe intervenții ale generalului în favoarea unor învățători legionari cunoscuți, loviți de zisul zbir Iamandi. Regele mai fusese informat de Siguranța Generală că la mai mulți ofițeri inferiori se găsiseră mici depozite de arme. Generalul Antonescu solicitat să intervină împotriva acestor ofițeri, ar fi refuzat.

Pe lângă această simpatie față de Mișcarea Legionară, s-a mai reproșat lui Antonescu gura pe care o făcea în jurul jafului banului public săvârșit în ultimii ani cu prilejul tuturor cheltuielilor așa-zisei „reînarmări a țării".

În această materie, Antonescu pretinde:

---

[1] Iar o să zică Regele că prietenii mei au fost indiscreți. Eu n-am destăinuit o vorbă din cele mie comunicate de Urdăreanu, căci pe altă cale n-am avut nici o informație despre intențiile Regelui. Dacă într-adevăr vrea să-mi pună în spinare această sarcină, rămâne de văzut dacă voi primi-o.

Că unele cheltuieli (de pildă fortificațiile de pe frontiera de Vest) au fost făcute cu bună credință dar cu o desăvârșită lipsă de competență și inteligență. Bani aruncați pe fereastră;

Că s-au comandat materiale plătite scump, prin șperțuiala întregului personal, de la ofițeri mai mărunți până la Tătărescu;

Că s-au făcut avansuri enorme unor întreprinderi indigene care n-au izbutit totuși încă să pună în picioare o industrie națională, și că s-au creat societăți românești în singurul scop de a încasa comisionul convenit cu firmele străine.

Toate aceste lucruri Antonescu le striga în gura mare, așa încât „compromitea apărarea națională"(!!). *Mărturisesc aci că mi le-a spus și mie.*

4) Că (câți „că"!) Tătărescu declară că toate afirmațiile lui Antonescu sunt simple bârfeli, că nici un contract n-a fost aprobat de dânsul *ci de Rege*, că situația lui e excelentă[1] și ca dovadă va pleca în curând să viziteze principalele țări ale Europei (poate și Rusia!) spre a aduna informații din ordinul Regelui! Și va forma cu Micki-Maus, tot din ordinul Regelui, „partidul unic" care va ferici țara! Partidul Unic, adaugă Blumenfeld, va fi format tot din Partidul Liberal. Tătărescu va proclama chiar săptămâna asta ruptura cu Dinu Brătianu și pretinde că va fi urmat de 59 de șefi de organizație din 71. Pentru viitorul partid, Tătărescu contează (tot din ordinul Regelui?) și pe mine. Paște murgule!

Această cârdășie a Regelui (dacă într-adevăr există) cu Tătărescu și toți transfugii țărăniștilor și vaidiștilor îi va fi fatală. Să sperăm că se va trezi la timp.

Pangal a întâlnit pe dr Lupu care spumega și înjura de-l rupea pe Maniu. „Ne-a înnebunit ani de zile cu Lupeasca, Lupeasca în jos, Lupeasca în sus. Altceva nu mai era în țara asta decât Lupeasca și camarila ei! Și iată că deodată Regele pune piciorul în prag, și noi am rămas cu botul în noroi! M... lui de trocar! N-a văzut nimic! Ce cap facem noi acum? Regele ne-a luat pe rând pe cei mai buni colaboratori, am rămas cu Madgearu, m... lui!" Bietul doctor, ca orice bun democrat nu aspiră decât la un portofoliu ministerial — și iată, că i s-au năruit toate nădejdile!

Cum se vede, „protestările" din sânul comitetului de conducere al Partidului Național-Țărănesc nu sunt la unison!

---

[1] Desigur că nu în opinia publică!

Alexandru Zamfirescu, noul nostru ministru la Roma, venit de la Varșovia, plin de admirație pentru „clarviziunea" lui Beck care a înregistrat un atât de frumos succes cu Lituania, a venit să mă vadă. Beck l-a însărcinat să spună Regelui să ne împăcăm imediat cu Ungaria, care altfel va trece *forțat* cu Germania, deși lumea politică din Budapesta *nu vrea* și *ar prefera* o înțelegere cu noi. Ungurii nu ne-ar cere lucru mare, o simplă declarație „de echitate" în raporturile cu minoritățile maghiare de peste Carpați. Beck crede că chestiunea *e palpitantă* și trebuie rezolvată în câteva săptămâni. S-ar putea în fine crea un bloc Polonia-Cehoslovacia-Ungaria-Iugoslavia-România care să constituie un obstacol serios tendințelor de progresiune germane de la Vest spre Est — și rusești de la Est spre Vest. Polonia e foarte îngrijorată de revărsarea Germaniei și e gata să se împace și cu Cehoslovacia pentru realizarea înțelegerii mai sus arătate.

Zamfirescu mi-a declarat că mesajul lui Beck era exclusiv pentru Rege și că nu-l va comunica lui Comnen. Dar de ce mi l-a comunicat mie?

———

Primul efect al Guvernului de mezilicuri: lumea a început să înjure din nou pe Rege, mai ales pe chestiunea ridicării impunerilor. Desigur: pe cine să înjure — pe inexistentul Miron Cristea sau pe fantele Cancicov?

———

A sosit știrea că Schuschnigg ar fi înnebunit și că a fost internat la Steinhof[1]. Poate să fi fost internat la Steinhof, dar de înnebunit e puțin probabil că a înnebunit.

———

Pactul anglo-italian va fi încheiat la sfârșitul săptămânii sau la începutul celeilalte — în tot cazul înainte de Paști. Înțelegerea e deplină.

———

Lerida e în mâinile naționaliștilor. Trupele lui Franco înaintează nebunește spre mare. În Barcelona domnește panică. Madridul a fost din nou greu bombardat.

———

5 aprilie. Seceta continuă. Focuri mari se vestesc printr-o sumă de județe. Astfel la Catane (Dolj), la Măgureni (Teleorman), la Movilița (Putna), la Bălțați (Râmnicu-Sărat), au ars zeci și sute de gospodării. Catanele au ars pe jumătate.

[1] Casă de nebuni lângă Viena.

La Camera Comunelor, nouă dezbatere asupra politicii externe: a 15-a în trei luni ceea ce e fără precedent, cum spune Chamberlain, în analele parlamentare engleze. Laburiştii au prezentat o moţiune de neîncredere, întemeiată pe faptul că politica Guvernului duce la război. Moţiunea a fost respinsă, după o cuvântare de o jumătate de oră a primului ministru, prin 359 voturi, contra 152.

La protestul comun al „şefilor" împotriva dizolvării partidelor şi-ar fi dat asentimentul — pe lângă Brătianu, Maniu, Iunian şi Averescu — şi Iorga. Dar l-a dat „à Iorga". A refuzat să semneze *fiindcă a ieşit prea recent din Guvern*, dar a autorizat pe ceilalţi să spună că protestul a fost redactat şi cu consimţământul său. Zelea Codreanu cu care a avut aseară Maniu o întâlnire a refuzat să semneze, iar Goga şi Cuza n-au dat încă răspunsul lor. Se povesteşte că Urdăreanu ar fi telefonat lui Goga, care se afla la Viena în preziua Anschlussului, că Regele ar fi dorit să aibă informaţii despre cele petrecute în Austria. Goga ar fi răspuns că Majestatea Sa are agenţii săi oficiali ca să-l informeze şi ar fi închis telefonul! Evident că cine a inventat această istorioară nu cunoaşte pe Goga — am reprodus-o totuşi aci fiindcă ea dă măsura mentalităţii care domneşte. Precum o dă şi altă istorioară care circulă în toate cercurile, anume *că o cucuvea cântă în toate nopţile pe acoperişul Palatului şi că nimeni nu izbuteşte să o împuşte*...

Ruptura între liberali se va face astă seară la ora 5. Tătărescu a trimis o scrisoare foarte drastică lui Dinu Brătianu, din care reiese că cei trei miniştri liberali (Cancicov, Victor Iamandi şi Mitiţi Constantinescu) s-au solidarizat cu dânsul. Vechii liberali posedând în schimb majoritatea acţiunilor „Casei Partidului" au dispus darea afară a răzvrătiţilor din Club şi de la *Viitorul*. Mă întreb ce s-ar fi petrecut *dacă partidele n-ar fi fost dizolvate*!!!

La liberali ca şi la naţional-ţărănişti, decretul de dizolvare n-a tulburat în nimic viaţa de partid. Trăiască dictatura!

---

6 aprilie. Constantin Xeni, Mişu Gârleşteanu, D. Zaharescu, Treistenbrot zis Triteanu şi Stela Melun — mica Steluţă! — au fost arestaţi azi-noapte şi depuşi la Văcăreşti. Dl Lică Buzdugan, în calitatea sa de ginere al soţiei d-lui Codin Ştefănescu, procuror general, semipeşte şi escroc întreg, a scăpat *deocamdată*. Până şi *Universul* care până azi n-a spus un cuvânt despre această afacere de contrabandă cu aurul, s-a vă-

zut silit să publice lista celor urmăriți și celor arestați. E dureros, căci C. Xeni este vicepreședintele Consiliului de Administrație a cărui principală podoabă e dl Stelian Popescu.

În proiectele financiare pe care Guvernul francez le-a prezentat Parlamentului, mărul de discordie e impozitul pe capitalurile de la 150 000 fr. în sus. În atmosfera „eminamente" burgheză și capitalistă a Franței, proiectul a dezlănțuit o adevărată furtună. La Cameră, grupurile sunt și pentru și contra, dar se crede că în cele din urmă proiectul va fi votat. În schimb, Senatul și marea majoritate a presei sunt pe față ostile. O criză de Guvern nu e exclusă, căci în Partidul Radical e departe să fie unanimitate în favoarea unei reforme ce reprezintă pentru țăranul francez culmea îndrăznelii. Marii electori nu vor să indispună faimosul „bas de laine".

Regele a avut ieri la dejun o droaie de generali și de colonei, iar către seară a făcut o vizită mareșalului Averescu, să se împace cu el[1]. Să-și dea seama Majestatea Sa că a început lumea să mârâie iarăși, și că mai ales în Armată nemulțumirile sunt mari?

Și cum să nu fie, când nu face decât prostii? Iată că ieri a numit pe Marinescu, general doctor și frate cu Gavrilă, ministru al Sănătății! Îndoită greșeală, mai întâi fiindcă acest Marinescu este o secătură și al doilea fiindcă este fratele lui Gavrilă, odios tuturor. Ce păcat!

Panica la Barcelona și noi greve în Franța — iată ultimul buletin al democrației. Trupele lui Franco înaintează fără să poată fi oprite spre mare.

Seceta și focurile:

La Catane (Dolj) pagubele au trecut de 20 milioane. A ars mult mai mult decât s-a crezut. Foc și la Întorsura (tot în Dolj) și la Văleni în Cahul, unde a ars aproape tot satul.

A apărut decretul cu crearea corpului de controlori *pe care l-am propus Regelui încă în primăvara anului 1931* (planul Ministerului Pre-

[1] Averescu n-a mai avut contact cu Regele de la promulgarea Constituției noi. La început a pretextat o gripă (reală) ca să nu participe la Consilii. Apoi n-a mai pretextat nimic. După ce s-a înființat Consiliul de Coroană, Averescu a declarat că era prea suferind ca să mai participe la întrunirile lui. Vizita Regelui a avut de scop să împiedice pe bătrân de a-și manifesta în public nemulțumirea — și pare că demersul a reușit.

zan). Rămâne de văzut pe cine va numi. De obicei nu prea are mâna fericită şi dacă îi va dicta lista Gavrilă Marinescu, Micki Maus sau Don Mircea Salazar — apoi vom sta bine...

S-a răspândit zvonul că Fiala, faimosul director de la Skoda, amestecat în afacerea furniturilor noastre militare, ar fi fost destituit şi că lui Seletzki, nu mai puţin faimos, i s-ar fi încredinţat un post important la fabrica din Pilsen. Legaţia Cehoslovacă dezminte ambele ştiri.

Pe când scriu aceste rânduri, îmi soseşte veste că Lică Buzdugan s-a sinucis azi-dimineaţă. De aceea nu figura numele său printre al celor arestaţi. În momentul când a venit să-l ridice, şi-a tras un glonţ, şi a murit pe loc.

Mai bine nu fura, sau se împuşca de mult. N-ar mai fi necinstit numele lui tată-său.

Kessler (I.B.A.) succesorul lui Deterding, îmi face o lungă vizită. Inteligent. Mă descoase cât poate şi am impresia că ce aude va fi raportat la Intelligence-Service. I-am descris situaţia în România, cum e, cu o notă de fals optimism. Am vorbit şi politică externă. E convins că Rusia nu ne va ataca niciodată pentru Basarabia, ci numai dacă cumva s-ar război cu Germania, *ceea ce nu e probabil*. E convins că Germania va domina din ce în ce mai mult Europa Centrală, şi că nimeni nu se va opune în calea ei. Vede influenţa franceză înlocuită în România prin cea germană. Franţa nu va exista pe harta Europei până nu va pricepe că trebuie să-şi îndrepte stările interne şi să-şi dezbrace puterea de producţie de hainele utopiilor demagogice.

Ruptura dintre liberali care trebuia să aibă loc aseară a mai fost amânată, deşi toţi cei interesaţi şi-au dat seamă că ea este inevitabilă.

Delegaţia Permanentă a „partidului" s-a întrunit aseară la ora 5. N-au luat parte nici Tătărescu, nici Inculeţ, nici Victor Antonescu (absent) şi bineînţeles nici unul din miniştrii actuali. Dinu Brătianu fără să facă nici o aluzie la conflictul latent dintre dânsul şi Tătărescu, a propus: 1) Semnarea unui manifest comun de protestare împotriva dizolvării partidelor[1]; 2) trimiterea unei circulare tuturor organizaţiilor prin care să li se aducă la cunoştinţă că partidul nu se supune decretului de dizolvare; 3) excluderea d-lor Victor Iamandi şi Cancicov din partid.

---

[1] E vorba de manifestul pe care Dinu îmi propusese să-l semnez alături de el, de Maniu, de Averescu, de Iunian şi eventual de Iorga (!!).

În unanimitate — mai puțin Dinu Brătianu, Gheorghe Brătianu și Bebe Brătianu, — Delegația a respins cele trei propuneri. În schimb a fost adoptată propunerea ca dl Dinu să ceară audiență Regelui și să-i spună *respectuos* obiecțiile partidului. Văzându-se izolați, cei trei Brătieni au primit propunerea și a rămas ca situația din partid să se lămurească *după* audiența d-lui Dinu.

În cursul dezbaterilor a avut loc o vie altercație între d.d. Rișard Franasovici și Gheorghe Brătianu. Era chiar să se ia de păr.

Regele a plecat aseară pe neașteptate și pe ascuns, cu trenul la Piatra Olt — însoțit de Gavrilă Marinescu și de Urdăreanu. De acolo s-au suit în mașini. Macovei, directorul C.F.R. care mi-a destăinuit acest grozav secret de Stat(!!!), adăugând: „Nu știu ce e, dar se vorbește de «mișcări» în anumite unități de trupe..."

Mi s-a făcut părul măciucă.

Acum adevărul:

Regele a plecat, dar fără Urdăreanu și nu cu Gavrilă ci cu doctorul Marinescu noul ministru al Sănătății. S-a dus să împartă ajutoare la Diosti (Romanați), care a ars, și de acolo va trece prin Craiova, să inspecteze trupele — adică să facă „ceva popularitate". Face bine, căci are nevoie.

Blumenfeld la mine. Toate merg rău. La liberali, după ședința de aseară, cei mai mulți s-au răzgândit și vor acum manifestul comun. La țară, din cauza strășniciei prefecților care pun oamenii la muncă cu 20 lei pe zi, nemulțumire mare. La orașe tot așa din cauza impozitelor crescute. La Guvern toți sunt fierți, cu Patriarhul în frunte. Brrr!

Țigănia politică nu-e un privilegiu al dulcei Românii. Iată cum vorbește Lloyd George despre colegii săi, într-un interviu acordat unui ziar francez:

— „C'est curieux comme, *depuis moi,* on s'est plu à mettre des médiocres à la tête de ce pays (Anglia). Bonar Lew, êntre nous, ce n'était pas un as. Stanley Baldwin n'est pas une lumière. Sir Samuel Hoare est un rien fatigué. Lord Halifax n'est qu'un maniaque...

Après quoi doucement:

— „Tous ceux — là pourtant ce n'est encore rien auprès de l'honorable M. Neville Chamberlain. Je crois bien que dans toute l'histoire d'Angleterre on ne trouvera jamais personne d'aussi stupide. La malheur, voyez-vous, c'est que l'Anglais moyen mettra bien six mois à sàen

aprecevoir et M. Chamberlain six autres mois à comprendre que l'Anglais moyen a enfin compris!"

Noi cel puţin ne spălăm rufele între noi, iar nu în faţa străinilor.

7 aprilie. Regele s-a înapoiat azi-noapte din Oltenia. La Craiova a făcut pe prefectul. S-a dus la Prefectură, s-a aşezat la biroul prefectului şi a început să purice bugetul. A cercetat ce s-a făcut cu şoselele în judeţ, cât s-a cheltuit, cât mai e disponibil, în ce stare sunt. S-a dus apoi la Strand, a criticat lucrurile, a dat sfaturi — iar de acolo la Primărie, unde a înjurat pe cei care au ruinat finanţele comunei şi la palatul de Justiţie unde a inspectat schelele — căci atât e de văzut acolo. Craiovenilor nu le venea să creadă, dar erau încântaţi. Mai încântat era însă Regele, care s-a jucat până acum de-a primul ministru, de-a ministrul, de-a subsecretarul de Stat, de-a parlamentul, de-a patriarhul — dar de-a prefectul încă nu.

În Spania lupte crâncene înspre Tortosa care apăra defileul Ebrului prin munţii ce despart frontul naţionalist de mare. E ultimul punct de rezistenţă al roşilor şi au băgat în foc tot ce le-a mai rămas din trupe. O ultimă încercare disperată.

În Franţa, după dezbateri furtunoase, Camera a votat prin 311 voturi, contra 249 şi 42 de abţineri, proiectele financiare. Au vorbit contra şi Flandin şi Paul Reynaud. Au votat contra jumătate din radicali-socialişti... Socialiştii cer retragerea radicalilor din Guvern. Senatul va respinge probabil proiectele. Conflictul e gata. „Gramatici certant" — iar grevele se întind pretutindeni. Biata Franţă! Pe când se zvârcoleşte în anarhie, Europa se reorganizează!

---

8 aprilie. Aseară circulau zvonuri alarmante de la Paris. Se vorbea de ciocniri în stradă şi de câte şi mai câte. Până acum n-a fost decât o manifestaţie ostilă a socialiştilor în faţa Senatului. Situaţia este însă foarte încordată. Lumea e exasperată, şi nu se mai ţine, de o parte şi de alta.

Abcesul trebuie să crape, şi probabil că va crăpa azi sau mâine, căci Senatul nu va vota deplinele puteri cerute de Guvern şi votate de Cameră pe baza cărora se va trece la:

Agravarea fiscală,
o contribuţie asupra capitalului,
reevaluarea stocului de aur,
un început de control al schimburilor şi o extindere
a alocaţiilor familiale.

Se pare că un Guvern Daladier de mână tare e gata.

O serie de oameni cumsecade, în Franța și în Anglia, care s-ar zbârli la ideea să cadă pradă comuniștilor își manifestă simpatiile neprecupețite pentru roșii din Spania. Până și blânda și sfrijita de Ducesă de Atthol. Până unde poate duce patima politică!

E drept că 4 deputați laburiști au adresat o scrisoare publică lui Stalin, prin care îi arătau toată oroarea lumii civilizate pentru masacrele politice pe care le organizează periodic sub aspectul de procese politice.

Toată nebunia în care se zbate Europa numai bolșevismul a pricinuit-o.

Legea modificatoare a Consiliului Superior Economic a apărut. E scurtă și începe așa: „*Până va interveni legea pentru organizarea Consiliului Superior Economic*... etc. etc." Va-să-zică mai vine una. Deocamdată s-a hotărât că acel Consiliul se va compune din 15 membri și un președinte numit de Rege. Și că: „pe lângă alte atribuții, Consiliul va întocmi planul general economic *care va fi supus aprobării Consiliului de Miniștri*".

Dacă Regele continuă să „mă vrea" președinte al acestui Consiliu Economic își închipuie oare că mă voi osteni să întocmesc un plan pe care să-l supun aprobării d-lui Mitiță Constantinescu?

Nebunie curată și asta!

Mandatele de arestare împotriva lui Xeni & Co au venit ieri la confirmare. Dezbaterile au ținut până azi-dimineață la ora 3. Au pledat pentru Xeni — Emil Otulescu, Periețeanu (Gr. Ion), Mircea Djuvara, Iunian, etc. Iunian a profitat de ocazie pentru a ataca regimul, decretele-legi, dictatura. Xeni s-a apărat foarte bine, și citind depunerea lui rămâi cu impresia că nu e vinovat cu nimic. A primit în depozit aurul fiului nevestei-si, mutat la Paris, fără să știe de unde vine și unde trebuia să fie transportat... de alții. Tribunalul a confirmat totuși toate mandatele.

Petrescu „dit Comnen" (*comme „dit" le Temps*) a făcut declarații presei, asupra politicii externe. Mai bine nu le făcea. Tot vechiul cântec, fără măcar o notă mai veselă.

Cu prilejul vizitei Regelui se pusese la cale o expoziție românească la Londra (altițe și bibiluri, plus Străjerie și O.E.T.R.). Vizita la Londra

s-a amânat în ultimul moment, dar expoziția care își luase avânt s-a deschis totuși. Cu organizarea ei a fost însărcinată Mic Catargi..

Inaugurarea a fost un mare succes: a asistat aghiotantul Ducelui de Gloucester, cele 2 „pairesse“ încuscrite cu români[1] ducesa de Norfolk și marchiza Asquith de Oxford precum și Vansittard, omul lui Titulescu. Bietul Grigorcea a avut o zi bună.

---

9 aprilie. Dinu Simian, fost subsecretar de Stat sub Guvernul Goga, un transfug de la țărăniști pe care i-a părăsit „în promoția“ lui Armand Călinescu, Potârcă, și Vasile Rădulescu — a fost numit secretar general al Ministerului Justiției. Poate că fratele Armand va găsi și pentru Potârcă un post de ușier...

În Guvern e ceartă mare din cauza unui decret-lege „pentru apărarea Statului“ pe care Armand Călinescu l-a redactat împreună cu Victor Iamandi, din ordinul Regelui. Grupul mai democratic din Guvern nu vrea să ia răspunderea unor măsuri ce par prea drastice ca să nu zicem odioase. S-a ținut un Consiliu la Patriarhie marți, și era să se termine cu demisii. S-a ținut altul ieri, și „chestia“ tot nu s-a terminat. Nu se va termina decât săptămâna viitoare.

Dr Demetrescu-Brăila, bunul prieten al lui Xeni, a venit ieri să mă roage să intervin la Rege în favoarea inculpatului pe nedrept, după cum afirmă nu numai prietenii lui, dar și multă lume care abia-l cunoaște. După câte spun aceștia nu pare să se fi putut stabili nici o complicitate între Xeni și contrabandiștii de aur. O fi? Atunci de ce arestare preventivă, de ce închiderea într-o celulă, de ce culcatul pe rogojină (O fi?), de ce interzicerea unei hrane mai bune și a „țoalelor“ de acasă? (O fi?). Deși n-am nici cea mai mică intenție să mă amestec în această afacere, am promis doctorului Demetrescu să intervin la Palat.

Guvernul Blum a fost trântit de Senat, ieri-seară. A fost o zi de extremă încordare, în afară și înlăuntrul Luxemburgului. În afară, mulțime mare în tot jurul vechiului Palat; armată multă a izbutit însă să mențină ordinea care n-a fost tulburată, după cum fusese oarecare teamă. În incintă Blum și-a prezentat proiectele însoțindu-le cu o expunere care n-a fost decât o continuă provocare a Senatului. Primul ministru a fost

---

[1] Lady Oxford e mama vitregă a nevestei lui Anton Bibescu, iar lady Norfolk un fel de mătușă a nevestei lui Matila Ghika-Costescu.

întrerupt de mai multe ori prin manifestări ostile ale aproape întregii adunări. După Blum a luat cuvântul Caillaux, care cu abilitatea sa, a apărat drepturile Senatului şi a atacat, subsidiar, proiectele Guvernului. Rezultatul a fost că prin 223 voturi, contra 49, maturul Corp a refuzat să ia măcar în discuţie proiectele votate de Cameră.

Blum şi-a dat demisia. Preşedintele Republicii a însărcinat pe Daladier, pe „Generalul" Daladier, cu formarea noului Minister.

Ieri-seară la ora 7 am fost convocat la o şedinţă a Comitetului pentru ridicarea monumentului lui Ionel Brătianu. În afară de liberali eram acolo, eu, Goga şi primarul Peter. Goga înapoiat de la Berna întinerit, graţie unui tratament special îndrumat de faimosul doctor Kocher. A plecat umflat şi trist din Bucureşti şi s-a înapoiat subţire şi vesel.

Al. Lapedatu, care prezida ne-a făcut raport asupra tot ce s-a făcut de la ultima şedinţă, acum 4 ani! Monumentul, cioplit de Mestrovici, şi amenajarea pieţei au costat împreună aproape 7 milioane de lei. Nu e mult, căci s-a făcut lucru frumos. S-a discutat apoi despre data inaugurării, de fixat. Mai toţi voiau să amâne până la toamnă, *fiindcă acum nu s-ar putea face manifestaţii „omagiale" destul de impunătoare*. Am luat cuvântul şi am arătat că continuile amânări riscă să croiască şi statuii lui Brătianu soarta statuii lui Barbu Catargiu, care n-a fost inaugurată niciodată. Că era o umilinţă pentru Ionel Brătianu să fie lăsat luni şi luni de zile cu cearceaful peste cap; că era de temut în fine că până la toamnă *să nu se mai poată aduna Partidul Liberal întreg la picioarele fostului şef* (aluzie la discordiile actuale din partid, aluzie primită cu uşoare murmure!) sau că stăpânirea *să nu mai permită inaugurări de statui!!* Butadele mele au convins pe cei prezenţi, şi aproape în unanimitate s-a hotărât inaugurarea pentru mai sau iunie.

D-na Elisa Brătianu şi Dinu Brătianu suferinzi, nu au luat parte la şedinţă. N-a fost nici Tătărescu, nici Franasovici, nici Inculeţ...

Blumenfeld vine să-mi golească sacul lui de ştiri. Unul în izvoarele lui de informaţie, în momentul de faţă, e Ghelmegeanu, cu care e foarte legat.

Ghelmegeanu i-a explicat cât a suferit în sufletul său ca să primească portofoliul ce i se oferea. Dar ce să facă... Cu Maniu nu se mai înţelegea de mult; în crezul său democratic se pusese un cârcel; Mihalache se dezinteresa şi de politică şi de democraţie — şi apoi Regele era tot Regele! Şi-a luat inima în dinţi şi a primit! Dar ce a fost pe el, când du-

pă depunerea jurământului, în primul Consiliu, i s-a adus spre semnare decretul cu dizolvarea partidelor! „Dacă n-am murit atunci de apoplexie — povestea lui Blumenfeld — e că n-am să mor niciodată de *așa ceva!*" Ce era să facă? Să plece? Își strica cariera pe viață. A semnat...

„Îți închipuiești d-ta, d-le Argetoianu, ce a resimțit *Mișu* marțea trecută la Patriarhie, când Victor Iamandi și Călinescu au venit cu proiectul de lege pentru aplicarea celui de dizolvare! Se acorda Guvernului dreptul să pecetluiască orice local de partid, să confiște arhivele, să vândă mobilierul găsit (pe baza unei legi din 1920 sau 1921 prin care se autoriza vânzarea mobilelor și obiectelor rămase de la inamic!), să aresteze pe cei ce nu se supuneau decretului de dizolvare, să impună cetățenilor *suspecți* domiciliu forțat" — și Blumenfeld se cutremura la enumerarea atâtor orori. S-a cutremutat și Mișu; a luat cuvântul și a vorbit un ceas. A vorbit așa de frumos încât a convins și pe Patriarhul care a ridicat ședința, anunțând una următoare pentru ieri, ca până atunci să se ajungă la o înțelegere. După câte crede Blumenfeld — Mișu a vorbit lung despre chestiune și cu Regele — se va ajunge la o mare îndulcire a legii. Se va renunța la vânzările silite și se va renunța la „categoria suspecților!".

„Mișu" a mai povestit lui Blumenfeld că după părerea lui nu se mai poate merge cu Patriarhul. E un om cumsecade, dar nu știe nimic, o mărturisește el singur. În tot Guvernul domnește credința că se merge spre un Guvern Argetoianu(!) „Ei, și o regreți?" — a întrebat Blumenfeld pe Mișu. — „Deloc, aștept așa o schimbare cu plăcere, căci cu Argetoianu m-aș putea înțelege".

Amuzant de notat, că în această privință, Urdăreanu a spus cam același lucru lui Pangal[1]. Toată lumea mă vrea, mă vrea și Majestatea Sa, dar nu mă vrea *cu tot ce reprezint eu*, și până să-mi vină rândul se comit ireparabile prostii...

Blumenfeld mi-a mai povestit că a văzut pe Franasovici care e foarte descurajat. De când a plecat de la Minister, Regele nu l-a primit, deși a solicitat încontinuu audiență. „Patru ani de zile Regele nu a mers nici până la privată fără mine sau fără Vania (Inculeț). Acum nu mai existăm, nici unul nici altul pentru dânsul". Franasovici e ingrat, pentru că știu că Regele se gândește serios să-l numească ambasador la Varșovia. Dar probabil că e amărât prin nenorocirile lui conjugale: dulcea Mary, abia vindecată de Pușcariu a căzut cu tronc pe Berea, o vietate de la Ex-

[1] „Regele a vrut să dizolve partidele încă sub președinția Patriarhului. Ceasul d-lui Argetoianu e mai apropiat decât se crede".

terne, un caraghios de plimbat printr-o alee de palme. Zilele trecute Berea a fost numit secretar la Helsingfors, şi Mary Franasovici a leşinat. Drame, scandal, etc., într-un cuvânt bietul Franasovici a început să-şi simtă iar coarnele în mod supărător.

Pare că şi cu Tătărescu s-au cam stricat iţele. Ca să strângă fruntaşii liberali pe lângă dânsul a dat sfoară că lucrează „din ordinul Regelui la formarea partidului unic". Regele a aflat, s-a supărat, şi ieri l-a chemat şi i-a retras misia pe care i-o încredinţase de a merge prin ţările Apusului „să explice" lovitura din februarie. Se zice că în locul lui Tătărescu va trimite pe Urdăreanu...

În urma hotărârilor luate la Ankara am recunoscut şi noi *oficios* Guvernul lui Franco. În consecinţă Prat y Soutzo a fost recunoscut şi el ca „Agent général" al Spaniei Naţionaliste în Bucureşti. Trimisul nostru la Salamnca n-a fost încă desemnat.

---

10 aprilie. Ziarele de ieri-dimineaţă ne-au destăinuit măsurile pe care Majestatea Sa le-a luat în ajun, vineri, 8 aprilie. Din decretele publicate *in extenso* am aflat:

1) Că dl Constantin Argetoianu, membru al Consiliului de Coroană (sic) se numeşte preşedinte al Consiliului Superior Economic, şi că d.d. Garoflid, C. Angelescu, Ion Gigurtu, Ion Bujoiu, Victor Slăvescu, A. Oţoiu, Ion Văluţă (basarabean), Fritz Connerth şi Ion Flueraş (preşedintele Confederaţiei Generale a Muncii din România!!) — se numesc membri ai aceluiaşi Consiliu.

2) Că s-a creat Ministerul Economiei Naţionale prin contopirea Ministerului Industriei şi Comerţului cu toate serviciile Ministerului Agriculturii care au format la un moment dat departamentul Cooperaţiei şi anexele lui (verificarea cerealelor, exportul produselor agricole, etc.), precum şi cu diferitele servicii de Statistică economică. Noul departament nu e decât tot Ministerul Industriei, puţin sporit. Mitiţă Constantinescu a fost numit ministrul Economiei Naţionale, Institutul de Emisiune rămânând ca mai înainte independent.

3) Că vechiul Comitet al Contingentării (de pe lângă Ministerul Industriei) a fost dizolvat şi înlocuit prin două altele, unul administrativ (care va elibera autorizaţiile de import) şi altul consultativ. Eu mă mulţumisem să schimb personalul de la contingentare, să înlocuiesc prin oameni cinstiţi pe cei cunoscuţi ca potlogari sau bănuiţi ca atare.

Las la o parte cele două din urmă măsuri, în amănuntele lor, şi mă mărginesc să notez că un minister al Economiei Naţionale fără Agri-

cultură, Comunicațiile (Transporturile), Munca și Finanțele (minus bugetul și trezoreria) nu e un Minister al Economiei Naționale — iar în ce privește reforma de la Contingentare, că s-a mers prea departe în rigiditatea aparatului menit să cârmuiască regimul de import și export. Mă voi întinde ceva mai mult asupra Consiliului Economic, fiindcă aci „chestia" mă privește personal.

Va-să-zică Majestatea Sa m-a numit președintele celui mai înalt „for" gospodăresc și a numit și pe viitorii mei 12 colaboratori, fără să mă întrebe pe mine dacă primesc și fără să mă consulte asupra numirilor. Despre numirea mea n-am știut decât puținul pe care mi l-a destăinuit Urdăreanu în ziua de 30 martie (notat mai sus), și cât mi-a adus zvonul public, în ultimele 8 zile. Procedeul e cu atât mai bizar, cu cât niciodată n-am vorbit cu Regele de chestiuni personale. Majestatea Sa s-a mărginit să-mi expună planul său de „reorganizare a Aparatului de Stat, pe care l-am discutat, pe care nu l-am aprobat în complectul lui și pe care eram convins *că-l vom mai discuta*, căci *pricepusem* că încrederea Suveranului căzuse pe mine pentru *îndrumarea organelor economice ale noului aparat,* organe pe care dânsul le socotea ca cele mai importante în Stat.

Regele hotărâse ca Consiliul Economic Superior să aibă în mână toate firele gospodăriei naționale și să fie astfel nu un organ consultativ *ci unul executiv*. De un Minister al Economiei Naționale n-a fost vorbă. Acum mă întreb: cum se vor împăca Consiliul Superior și Ministerul? Care va hotărî îndrumările? Care va aplica planurile hotărâte, sau mai bine zis *cum* se vor aplica ele, căci evident că va avea să le aplice Ministerul. Sunt chestiuni pe care trebuie să le lămuresc cu Regele înainte de a primi o sarcină pe care n-am solicitat-o și care mi s-a pus în spinare fără să fiu consultat. Dacă Consiliul Superior a fost diminuat la rolul unui organ sfătuitor, dacă hotărârile rămân în mâna Ministrului Economiei Naționale, voi refuza demnitatea ce mi se oferă. Sub controlul d-lui Mitiță Constantinescu, eu nu primesc să lucrez. Rămâne însă de pe acum de lămurit că procedările Majestății Sale, sunt ciudate! Și se zice că ține la mine! Ce ar fi dacă n-ar ține!

Daladier tratează încă formarea Ministerului său. Știrile sosite de la Paris, deși contradictorii, arată că noul Guvern va fi un Guvern „tare" dar tot în formula partidelor și a majorităților parlamentare. Franța n-a priceput încă în ce stare se află, *și nu e încă coaptă* pentru măsurile de salvare.

În Consiliul municipal de la Paris, antisemitismul a ridicat pentru prima dată, capul. Un consilier municipal a propus să se revizuiască încetățenirile evreilor și să nu se mai acorde altele. Moțiunea a fost pusă la ordinea zilei unei viitoare ședințe, pentru a fi discutată. Semn al timpurilor... ·

La Varșovia s-a deschis o expoziție de arhitectură românească, organizată de tineri arhitecți sub conducerea d-lui Grigore Ionescu, profesor la Școala de Arhitectură din București. Cât drum am făcut în 100 de ani! În 1838 nu expuneam decât posterioarele noastre la loviturile cizmelor oricui, acum organizăm expoziții de artă românească la Paris, la Londra, la Varșovia! Frumos drum...

Au început să se suprime școli normale de băieți și de fete. În fine! Doctorul Angelescu trebuie să se întoarcă în mormântul său, căci e îngropat de viu!

---

11 aprilie. Ministerul Daladier s-a constituit ieri la orele 13, ceea ce se poate considera foarte repede, date fiind obiceiurile politice în Franța. Ministerul e constituit numai din 19 miniștri — față de 23 în cel vechi, și fără nici un subsecretar de Stat, ceea ce se poate iarăși considera ca un pas spre coeziune, date fiind ideile încă predominante pe culoarele Palatului Bourbon. În Guvern — compus în majoritate din radicali-socialiști — n-au intrat nici socialiști, nici oameni de dreapta. De la centru au intrat Paul Reynaud, dar la Justiție, nu la Finanțe (unde a rămas Marchandeau), Mandel (la colonii) și alți câțiva. La Externe a fost numit Georges Bonnet, și din nefericire la Interne Albert Sarraut. Chautemps e vicepreședinte și însărcinat cu „coordonarea Departamentelor".

Ministerul Daladier nu e Ministerul de autoritate pe care unii îl așteptau. E încă un Minister încadrat în principiile echilibrului parlamentar, și aci stă slăbiciunea lui, căci nu poate conta decât pe o majoritate de complezență. Atât socialiștii lui Blum cât și grupările de dreapta par pentru moment hotărâte să susțină noua formație. Dar cât va dura această bună dispoziție?

E ciudat că în Franța unde toți votează cu stânga și extrema stângă, Guvernele de extremă stângă provoacă totdeauna „un malaise" și lumea e încântată să le vadă plecând. Așa a fost pe vremuri cu Herriot, așa acum — pentru a doua oară — cu Blum.

Se așteaptă cu nerăbdare acțiunea lui Daladier împotriva grevelor și reacția socialiștilor.

Plebiscitul din Germania şi Austria pentru aprobarea politicii lui Hitler a avut loc ieri şi a dat rezultatele aşteptate. Au luat parte peste 98% din alegătorii înscrişi, şi voturile *pentru* au fost în proporţie de peste 99% — în Austria ca şi în Germania.

Astfel s-a terminat ultimul act al tragi-comediei Anschluss-ului.

Căruţa cu favoriţii regali a dat peste hopuri. Amicul Dimăncescu s-a încurcat rău de tot, în fruntea serviciului Presei şi Propagandei. Aducându-şi aminte (ce memorie!) că acum 5–6 ani Dimăncescu a atacat violent pe Mussolini şi pe Hitler la San-Francisco (unde era consul sau viceconsul) cei doi miniştri ai Italiei şi ai Germaniei au declarat că nu vor luat contact cu dânsul, şi au defins reprezentanţilor presei italiene şi germane să apropie pe cel spurcat. Dimăncescu poftise pe toţi reprezentanţii presei străine la un ceai, acum câteva zile. Faţă de atitudinea nemţilor şi italienilor, boicotatul director s-a făcut bolnav, s-a pus în pat şi a amânat ceaiul. Amicii lui Dimăcescu (cine n-are amici?) au adus imediat faptele la cunoştinţa Regelui care s-a supărat foc — dar şi-a dat seama că trebuie să găsească altceva pentru protejatul său.

Miniştrii Statelor dictatoriale au luat-o dealtminteri cam razna. Mai ales Fabricius. Într-un cerc destul de numeros nu s-a jenat să declare că nu va trata nimic cu noul ministru al Muncii Ralea, fiindcă şi acesta a înjurat pe Hitler, înainte de a fi ministru. Să aibă Berlinul pretenţia să ne numească ei miniştrii?

---

12 aprilie. Între Bolgrad şi Reni o maşină izolată a prins un camion automobil pe linie. Barierele erau ridicate, camionul încărcat cu lume — Cursa Galaţi-Cetatea Albă — a fost izbit în plin. Consecinţă: 11 morţi şi 21 răniţi.

De câteva zile, frig îngrozitor. La Predeal, la Sinaia, în munţi zăpadă. În restul ţării brumă intensă. S-au dus toate caisele şi piersicile. În unele locuri şi prunele, unde au înflorit arborii mai devreme. Ploile parţiale, insuficiente, au făcut ceva bine. Dar n-a plouat destul...

Guvernul german a hotărât accelerarea lucrărilor canalului Mein–Dunăre. S-a alocat 1 miliard de mărci pentru terminarea săpăturilor şi barajelor. Terminare căii de apă Rin-Dunăre va avea consecinţe incalculabile pentru întreaga economie a Europei. Şi pentru politică...

Tratativele dintre Anglia şi Italia trebuie să fie terminate şi acordul, deşi ţinut încă secret, semnat — căci Guvernul britanic a intervenit oficial la Geneva cerând să se pună chestiunea Abisiniei la ordinea zilei în viitoarea şedinţă a Consiliului S.D.N. Intervenţia englezilor e un cap de operă de ipocrizie şi de prudenţă. După ce arată că unii din membrii S.D.N.-ului au recunoscut anexarea Abisiniei de către Italia, iar alţii nu, delegatul lui Sir Neville la Geneva afirmă că această situaţie anarhică nu mai poate dăinui şi roagă Secretariatul General să pună la ordinea zilei discuţia asupra *„consecinţelor ce decurg din situaţia actuală a Etiopiei"*! Anglia nu precizează mai mult intenţia ei de a recunoaşte anexarea Etiopiei, nu numai din motive de ipocrizie şi pentru menajarea unei anumite opinii publice britanice, dar şi *din prudenţă*. După câte se pare, Anglia s-a angajat să obţină recunoaşterea Imperiului Italian numai odată cu executarea anumitor măsuri în bazinul Mediteranei, de către Italia. Până ce Italia nu se execută, Anglia nu pronunţă cuvântul definitiv...

După câte se comunică de la Roma, toate acestea par a fi numai forme — acordul între cele două ţări e perfect. Înţelegere asupra poziţiilor fiecăruia în bazinul Mediteranei (Spania şi Marea Roşie cuprinse), înţelegere asupra recunoaşterii de la Geneva.

Guvernul Daladier care se prezintă azi Camerelor e primit cu simpatie de întreaga presă. Bursa ameliorată. Livra engleză a căzut de la 161,12 frs. la 159,90. Rămâne de văzut cum vor primi şi Camerele proiectele financiare ale noului Guvern.

De aproape două luni de zile, ziarele de dimineaţa sunt obligate să publice în fiecare zi, pe coloane întregi telegramele de felicitare primite de Rege pentru înfăptuirea loviturii de Stat. Semnate de tot felul de necunoscuţi, de popi, de peşti şi de învăţători, aceste telegrame n-au nici un rost, şi ridiculizează o mişcare pornită în alt scop decât să provoace aplauzele nechemaţilor. E o glumă de prost gust care ar trebui să înceteze. Dar platitudinea e atât de mare în jurul Regelui...

Ca răspuns Guvernului Daladier, socialiştii şi comuniştii au întins grevele în ultimele 48 de ore; în regiunea Parisului numai sunt 130 000 grevişti din care 60 000 ocupă uzinele...

În *Times* un articol semnificativ. „În Anglia, scrie marele ziar londonez, nimeni n-a contestat dreptul germanilor din Austria de a se con-

topi cu germanii din Reich. Numai asupra metodelor îndeplinirii acestei uniri s-au făcut oarecare rezerve. Nici un obstacol nu stă în calea unei înţelegeri între Marea Britanie şi Marea Germanie". Acest articol trebuie să fi făcut plăcere la Paris.

---

13 aprilie. A murit Şaliapin! A fost cu siguranţă cel mai desăvârşit artist din câţi am văzut. A fost nu numai un cântăreţ cu o voce şi cu o şcoală incomparabile, dar şi un actor neîntrecut. Creaţia sa din „Boris Gudunov" mi-a rămas întipărită în minte ca o neştearsă amintire de pe vremea petrecerii mele la Petersburg. Deşi bătrân, până acum câţiva ani, juca şi cânta ca un tânăr.

Guvernul Daladier a fost primit ieri la Parlament cu mare nădejde. Camera i-a votat încrederea cu 576 de voturi, contra 5, Senatul în unanimitate în mijlocul ovaţiilor.

Noul Guvern s-a declarat „Guvern de apărare naţională" şi a făcut un mişcător apel la patriotismul tuturor francezilor pentru salvarea ţării. Guvernul Daladier e hotărât să urmărească o politică de redresare morală, politică şi socială, să nu mai tolereze atentate la libertatea muncii ca ocuparea uzinelor şi nici grevele în stabilimentele care colaborează la înarmarea naţiunii. Un călduros apel la împăciuire e adresat prin declaraţia guvernamentală atât muncitorilor cât şi patronilor. În politica externă, noul Minister va continua politica tradiţională a Franţei, într-un spirit de înţelegere însă şi cu naţiunile cu care până acum raporturile au fost mai încordate (Germania şi Italia).

Guvernul a cerut imediat Parlamentului depline puteri financiare, care de data asta vor fi votate şi de Senat.

Acordul anglo-italian va fi publicat zilele acestea. E probabil că şi Franţa va recunoaşte Imperiul Italian. Se putea altfel? Demersul Angliei la Geneva a produs mare mulţumire la Roma.

La Berlin se manifestă încântare faţă de înţelegerea anglo-italiană — cu aceeaşi sinceritate cu care Roma şi-a manifestat bucuria faţă de Anschlussul cu Austria.

Japonezii n-au izbutit încă să restabilească situaţia în China. Chinezii vorbesc de 8 milioane de oameni (!) sub arme şi continuă să aibă iniţiativa mişcărilor. Cât va ţine?

Decretul-lege pentru controlul mijloacelor de existență a ziarelor a apărut. Foile de șantaj, și cele care trăiau din mila ministerelor și a societăților anonime vor fi silite să-și înceteze comerțul, spre disperarea escrocilor care le scoteau.

Mi se spune că faimoasa scrisoare de ruptură pe care Guță Tătărescu a trimis-o acum 10 zile lui Dinu Brătianu e un cap de operă de fanfaroană megalomanie, un „pendant" al declarațiilor din preajma ultimelor alegeri (cunoscuta cuvântare la Radio cu „da sau nu?"). În scrisoarea către Dinu, dom'Guță începe opt propoziții pe rând cu cuvintele „nu admit"!

Între altele, „nu admite" să se ia contact cu adversarii fățiși ai M. Sale Regelui (Maniu și Zelea Codreanu). „Nu admite" ca partidul (?) să ia poziție împotriva Constituției sancționate de Majestatea Sa Regele, „nu admite" să se protesteze împotriva decretului de dizolvare a partidelor semnat de Majestatea Sa Regele, „nu admite" să se ia măsuri disciplinare împotriva lui Cancicov și a lui Victor Iamandi pentru rămânerea lor în noul Guvern deoarece au fost desemnați de Majestatea Sa Regele pentru posturile lor, și le-au primit cu aprobarea sa (Tătărescu), și în altele câteva pe care Guță „nu le admite" și pe ele...

Dinu Brătianu a făcut haz de această scrisoare, cu prietenii lui, și a răspuns răzvrătitului cu o serie de „ai admis", în care a enumerat tot ce a admis dl Guță, fiind în Guvern, împotriva partidului și împotriva moralei publice.

Și așa s-a făcut ruptura, care nu s-a dat încă în vileag pentru tot felul de motive, dar care e iremediabilă.

Am aflat în fine ieri pentru ce Kaufmann face o mutră de un cot de când s-a perpetrat Anschlussul cu Austria. Cu câteva zile înainte de plebiscitul lui Schuschnigg, Kaufmann a trimis acestuia un milion de lei și o scrisoare; milionul ca să contribuie și el la succesul așteptat — scrisoarea ca să nu-l uite „șeful" în momentul victoriei. Or banii (și scrisoarea) au fost trimiși prin Legația Austriei la București, și cum nemții au intrat cam în același timp în Austria, au fost confiscați de oamenii lui Hitler, iar numele lui „Oscar Kaufmann aus Bukarest" a fost înscris în cartea neagră. Kaufmann nu va mai putea probabil călca niciodată în Austria, de aci prăbușirea lui sufletească. Altfel, dacă n-ar fi fost acuzat de înaltă trădare — ca cetățean român nimic n-ar fi fost mai ușor.

O nouă maimuțărie a Regelui: printr-un decret-lege a creat ofițeri „à la suite" ca pe vremuri în Germania. Ofițeri „à la suite" nu vor putea însă fi numiți decât combatanții care s-au distins în mod special în lupte sau au fost răniți. Vor putea fi numiți și post-mortem, ofițerii și subofițerii căzuți în lupte — și vor putea fi chiar înaintați. Astfel corectată, măsura, deși cam teatrală, e menită să ridice moralul Armatei.

Printre cei în viață, primii ostași numiți à la suite au fost generalul Rasoviceanu, colonelul Irimescu și colonelul Licuță Filitti — iar printre cei morți sergentul Gheorghe Donici (căzut la Robănești în vârstă de 68 de ani) care a fost înaintat în același timp sublocotenent.

Ieri la ora 4, lungă audiență de lămurire cu Majestatea Sa. Am pus întâi chestiunea Consiliului Economic, apoi pe a mea personală.

Am arătat Regelui îndoita greșeală care se făcuse. Mai întâi că se crease un Consiliu Superior Economic și un Minister al Economiei Naționale, menite să se concureze, să se vrăjmășească și să nu producă astfel decât încurcătură și anarhie. Al doilea, Ministerul Economiei Naționale, așa cum fusese întocmit, nu era un astfel de Minister decât cu numele. Resorturile soluțiilor economice sunt două: transporturile (tarifele) și asieta impunerilor. Un Minister al Economiei Naționale fără Departamentul Comunicațiilor și al Finanțelor (mai puțin Trezoreria) nu e de conceput. După cum nu e de conceput fără Departamentul Agriculturii. Dar toate aceste Departamente la un loc nu sunt menite decât să fixeze *cadrul* în care trebuie să se dezvolte activitatea producătorilor. Fără o acțiune directă și o educare a producătorului însuși, cadrul rămâne o formă moartă. Iată de ce la cele patru Departamente propriu-zis economice trebuiesc adăugate, într-o acțiune de îndrumare a Economiei Naționale, și Ministerele Sănătății și Muncii.

În organizarea care s-a decretat, s-a înființat un Consiliu Economic cu posibilități de coordonare tehnică dar fără puteri de executare practică și un Minister al Economiei Naționale cu puteri de executare (limitate și acestea) dar fără posibilități de coordonare. Și nici o punte între ambele organe, nici un teren comun de colaborare. „După câte știu, Sire, n-ai vrut să creezi un simplu sfat, un organ consultativ mai mult, creând Consiliul Economic. Vrei ca acest organ să fie organul îndrumător al vieții noastre economice. În acest caz, *trebuie să o spui limpede în lege*, și să reglementezi colaborarea Consiliului nu numai cu Ministerul Economiei Naționale *ciuntit*, ci cu câteșișase Departamentele Economice".

Regele a fost de acord cu mine că s-ar putea ivi oarecare concurență între Consiliul Economic și Ministerul Economiei Naționale, *dar aceasta numai în aparență*. În realitate Consiliul are căderea să coordoneze planurile și programele economice — mi-a afirmat dânsul — iar Ministerul, sau mai bine zis Ministerele, au menirea să le aplice.

Am propus atunci Regelui, pentru a evita orice echivoc și a împiedica o rivalitate dăunătoare binelui obștesc, ca șefii celor șase Departamente Economice să intre și dânșii în Consiliul Economic, ca membri de drept. Și să se specifice în legea de organizare a Consiliului că programele și planurile aprobate de Consiliul Superior, în plenul său, vor fi întărite prin Decret Regal, după ce bineînțeles vor fi primit și consfințirea Consiliului de Miniștri.

Regele a aprobat toate propunerile mele și m-a autorizat să redactez proiectul de lege pentru reorganizarea Consiliului în sensul acestor propuneri. Dacă legea va trece așa, și d.d. miniștri nu-i vor da un „croc en jambe" ulterior, cred că se va putea asigura o colaborare rodnică între Consiliu și Guvern.

După ce am terminat cu chestiunea Consiliului am trecut la chestiunea mea. Am ținut să mă explic pe șleau cu Majestatea Sa. I-am arătat că în cursul evenimentelor care s-au desfășurat în urma loviturii de la 11 februarie m-a jignit adânc. Deși din toate punctele de vedere, deși după părerea aproape[1] unanimă succesiunea primului Guvern Miron Cristea îmi revenea ca să zic așa de drept, nu faptul că am fost exclus m-a jignit. De opt ani de zile, de câte ori am conjurat pe Rege să se hotărască pentru programul meu, i-am spus: „Sire, primește programul meu și aplică-l cu cine vrei. N-am nici o ambiție și nici o pretenție personală. Nu-ți cer nimic. Fă un Guvern Drosso (Drosso trăia pe atunci) dar fă un Guvern de autoritate și dă agenții electorali la o parte!" Nu mi-am schimbat sentimentele nici azi. Gândesc și acum ce am gândit ieri. Nu faptul că n-am ajuns prim-ministru într-o țară în care a ajuns un Văitoianu, un Coandă, un Mironescu, un Tătărescu, un dr Angelescu etc. mă putea jigni. Ceea ce m-a jignit adânc, e că, fiind în Guvern, Regele nu m-a consultat niciodată[2] pentru nici unul din actele mai importante pe care le-a săvârșit. Nici pentru Constituție, nici pentru Legea presei, nici pentru buget, nici pentru dizolvarea partidelor, nici măcar pentru reorganizarea Consiliului Economic, al cărui președinte m-a numit totuși...

[1] Toată lumea afară de cei interesați (Iorga, Vaida & Co).

[2] Noaptea petrecută cu Istrate Micescu, cu Călinescu, cu Tătărescu, cu Cancicov și cu Majestatea Sa, numai consultație n-a fost!

Dacă m-ar fi consultat n-ar fi comis două mari greşeli: dizolvarea partidelor şi sporirea impozitelor. Când faci o lovitură de Stat, prin care forţamente nemulţumeşti o lume întreagă de beneficiari ai regimului răsturnat, e inutil şi imprudent să mai sporeşti vrăjmăşiile pe gratis. Dizolvarea partidelor a fost o provocare inutilă a straturilor de sus, căci partidele erau condamnate să piară de la sine prin jocul natural al noii Constituţii. Cine are să mai facă într-adevăr sacrificiul vremii şi paralelor sale pentru alcătuirea unei majorităţi sau unei minorităţi importante în sânul unui Parlament născut mort? Sporirea impozitelor a fost o provocare a maselor. Ştiu că trebuiesc bani mulţi. *Dar mai bine un deficit la buget decât dezafecţiunea definitivă a poporului.*

La aceste două greşeli, Regele a adăugat o a treia: constituirea unui Guvern fără nici o vază şi fără nici o autoritate. Decepţia opiniei publice a fost mare. Lumea a început să înjure de sus şi până jos pe Rege ca înainte de 11 februarie. Tot beneficiul gestului de autoritate din acea zi e pe punctul să se irosească...

Am continuat să expun Regelui că la urma urmei ce face e treaba lui, dar că eu trebuie să trag consecinţele. De vreme ce nu mai are nici o încredere în mine, mă voi retrage din politică, am şi alte lucruri de făcut. Voi redacta Legea de reorganizare a Consiliului Economic, ca să fac un ultim serviciu Majestăţii Sale, dar apoi mă voi duce acasă. Să numească alt preşedinte în fruntea acestui Consiliu...

Regele a început să-mi înşire că iarăşi aparenţele numai îmi dau dreptate, că nici un moment n-a pierdut încrederea în mine, că să am răbdare că toate se încadrează în timpul lor, că-mi va veni rândul la toate(!) şi că pentru moment nu admite să mă dau în lături de la o sarcină grea dar de care depinde viitorul ţării(!). Mi-a vorbit lung apoi despre ce aşteaptă de la Consiliul Superior Economic şi după ce a sfârşit a trecut la chestiunea cu dizolvarea partidelor şi cu impozitele. Pentru cea dintâi a recunoscut că era poate mai bine să nu se încurce în ea — pentru cea de a doua a susţinut că nu putea face altfel. În cele din urmă m-a luat de mâini şi mi-a cerut să rămânem prieteni(!)

Prieteni nu mai eram de mult.

Deocamdată am mai rămas în fruntea Consiliului Economic, dar cred că nu voi sta mult. Am poftă nebună să mă curăţ de toată porcăria asta politică.

Îmi uitasem ochelarii sus pe biroul regal. Coboram scările, când aud un galop după mine, pe trepte. Era Regele în persoană: „Coane Costi-

că, ţi-ai uitat ochelarii!" Are gesturi gentile — dar are şi altele, prea deseori...

Pangal a fost numit ministru pe lângă generalul Franco. Regele îi promisese de mai multă vreme o Legaţie şi se vorbise de Berna. Pangal socotind postul din Spania mai interesant, a cerut pe acesta. Acum două zile Urdăreanu spune lui Pangal: „Uite, Regele ezită să te trimită pe lângă Franco fiindcă ai fost mason mare". Pangal râde şi îi arată însemnele de „falangist de onoare" pe care le posedă[1] numai 10–12 inşi în România! „Dă-le încoace, îi replică Urdăreanu, asta schimbă chestiunea!" Ieri, Regele îmi anunţase că numise pe Pangal la Burgos şi adăugase: „J'ai voulu leur démontrer que je me moque de leur prétentions et j'ai nommé Pangal malgré ses qualités maçonniques!" O fi tot aşa de sincer când îmi spune câtă încredere are în mine, şi câtă prietenie?

Îmi pare bine pentru Pangal că a fost numit, dar mie îmi va lipsi mult. E un prieten sigur şi inteligent.

---

14 aprilie. Franţa va adera probabil la acordul anglo-italian. Daladier şi Bonnet vor merge la Londra să se înţeleagă pe această chestiune cu Guvernul britanic.

Camera cu 508 voturi, contra 12 şi Senatul cu 288, contra 1 au votat deplinele puteri cerute de Guvernul Daladier pentru redresarea financiară. Măsurile sunt cam aceleaşi ca cele proiectate de Blum (poate impozitul pe capital în minus?), dar s-a schimbat obrazul, şi în consecinţă şi voturile.

Grevele sunt pe cale de aplanare. Uzinele ocupate vor fi evacuate. Lira engleză a scăzut la Paris la 188,50.

Regele a petrecut ziua de ieri la Oradea Mare şi la Cluj, în inspecţie nepregătită. Porcăriile pe care le-a găsit în Dolj i-au dat curaj şi poftă.

Corespondenţă[2]

(Dl G. Tătărescu către dl Dinu Brătianu)

5 aprilie 1938

„Stimate Domnule Brătianu,

Valul de nedumerire care a atins în ultimul timp pe mulţi din prietenii noştri, mă obligă a vă face următoarea comunicare:

---

[1] E prieten cu Prat, care i le-a procurat!

[2] Cenzura nepermiţând polemicile personale cu caracter politic, cei interesaţi îşi trimit proza poligrafiată, în plic.

Nu pot admite sub nici o formă atitudinea de ostilitate sau de rezervă față de actualul Guvern, a cărei misiune este, între altele, și apărarea țării împotriva curentelor destrămătoare și a cărui acțiune în toate domeniile, trebuie lăsată nestânjenită.

Nu pot admite sub nici o formă ca prietenii noștri Cancicov și Iamandi să fie blesați direct sau indirect pentru intrarea lor în Guvernul actual ascultând o chemare de la care, în aceste ceasuri grele, nu trebuiau și nu puteau să se derobeze.

Nu pot admite sub nici o formă ca prin acte, declarații sau comunicate să deviem de la linia noastră tradițională care reclamă o identitate complectă între țelurile actelor noastre și țelurile actelor Coroanei și deci drept primă consecință, nu pot admite pactizarea fie și numai vremelnică și limitată cu oameni care au adoptat o atitudine de protestare sau de agresiune împotriva Suveranului.

Iată punctul meu de vedere, precis, categoric, pe care vă rog a-l împărtăși în convorbirile dvs prietenilor noștri.

Îndatoririle mele față de țară și față de Coroană mă obligă să socotesc nevalabile orice acte făcute și orice hotărâre luată împotriva acestei linii de conduită și să clarific în cel dintâi ceas al normalizării vieții noastre politice situația ce s-ar crea prin nesocotirea ei.

Munca desfășurată în timpul ultimilor 4 ani de guvernare, în slujba nevoilor și intereselor generale îmi dau, cred, dreptul să vorbesc astfel într-un moment hotărâtor pentru viitorul țării, și într-un moment în care actele noastre trebuiesc călăuzite numai de grija binelui obștesc.

Primește iubite domnule Brătianu, expresia acelorași vechi simțăminte de respectuoasă afecțiune.

Gh. Gh. Tătărescu"

Se zice că această scrisoare a fost citită în ședința Delegației Permanente a partidului (la Dinu Brătianu acasă) într-o atmosferă de mare surescitare. Despre această ședință am însemnat ceva mai sus. Printre alte comentarii mai obiective, Dinu ar fi spus: „Tată-meu a stat 12 ani la Guvern și când a plecat a trebuit să împrumute de la prieteni banii necesari ca să plătească la Credit mica rată datorată pe proprietatea sa de la Florica. Dl Tătărescu a venit desculț la putere și a plecat după 4 ani cu casă și cu multe milioane..." Franasovici, prezent, a încercat să apere pe Tătărescu, și atunci a intervenit Gheorghe Brătianu cu apostrofa: „D-ta să taci d-le Franasovici, căci n-ai obrazul să vorbești în asemenea chestiuni..."

Unde a ajuns armonia liberală!

Scrisoarea d-lui V. Madgearu adresată d-lui C. Vişoianu:

București 11 aprilie 1938

„Scumpe Domnule Vişoianu,

Sunt informat că la şedinţa cercului revistei *Viaţa Românească* care a avut loc joi, 7 crt., dl Mihail Ralea — cu care dvs împărţiţi răspunderea conducerii excelentei reviste — a ţinut să dea explicaţii privind noua sa atitudine politică.

Este de la sine înţeles că n-aş fi întru nimic îndreptăţit să intervin într-o discuţie la care n-am luat parte. Scopul acestor rânduri este străin de o asemenea intenţie nedelicată.

Am fost însă informat că în cursul expunerii sale, dl M. Ralea ca să justifice schimbarea bruscă şi fundamentală a poziţiei sale în spaţiul vieţii publice româneşti, a făcut unele aserţiuni, care mă obligă la o punere la punct.

Dl M. Ralea a afirmat că dl Iuliu Maniu, preşedintele Partidului Naţional-Ţărănesc, ar urmări să determine partidul la o colaborare cu Mişcarea Legionară. Dl M. Ralea, care până acum câteva zile făcea parte din organul de conducere centrală, era ţinut să ştie că Partidul Naţional-Ţărănesc, de la pactul de neagresiune electorală încheiat în noiembrie trecut cu Partidul «Totul pentru Ţară», cu un scop precis, delimitat: apărarea comună a libertăţii şi sincerităţii alegerilor şi care pact a luat sfârşit la 31 decembrie trecut, n-a mai avut nici un fel de înţelegere[1] cu această grupare. Pactul sus-menţionat a fost însă aprobat la timpul său de dl Ralea; mai mult decât atât, când în ianuarie trecut, în cursul campaniei electorale din timpul Guvernului Goga-Cuza, s-a discutat în Delegaţia Permanentă tactica de urmat, dl M. Ralea nu numai că a susţinut cu însufleţire reînnoirea pactului de neagresiune cu partidul d-lui Corneliu Codreanu, dar a mers mai departe, propunând apropierea politică cu gruparea «Totul pentru Ţară», în care scop s-a străduit să ne convingă că n-ar fi deosebiri esenţiale între ideologia celor două organizaţii politice.

Această ieşire cu totul neaşteptată din partea unui ideolog al democraţiei, m-a silit să-l combat cu toată tăria. Propunerea d-lui Ralea a fost respinsă de Delegaţia Permanentă.

În aceste condiţii este cel puţin straniu ca dl M. Ralea să acuze pe dl Iuliu Maniu că ar urmări o colaborare cu Mişcarea Legionară, ba să şi insiuneze că d-sa ar fi informat despre existenţa unui pact secret între d.d. Maniu şi Codreanu, repetând cu atâta uşurinţă o versiune inventată

[1] ?

de duşmanii politici ai partidului pe care dl Ralea îl reneagă astăzi. Oricine cunoaşte pe dl Iuliu Maniu ştie însă că d-sa nu foloseşte metoda înţelegerilor oculte[1] şi lucrează totdeauna la lumina zilei.

Dar dl M. Ralea a mai lansat versiunea, tot atât de falsă, că dl Mihalache ar fi declarat că nu-l mai interesează viaţa politică. Este dureros de surprinzător, ca dl M. Ralea să răstălmăcească în aşa fel vorbele d-lui Ion Mihalache, spuse chiar în prezenţa mea. Aflându-ne împreună, d-nii Ghelmegeanu, Ralea şi eu, subscrisul, duminică, 27 martie crt. la Dobreşti, oaspeţi ai d-lui Ion Mihalache, în cursul convorbirilor cu prilejul cărora dl Mihail Ralea a raportat că fusese invitat să intre în Guvern, dar refuzase şi a adăugat că nici nu se gândeşte să facă un asemenea pas — întrebându-l pe dl Ion Mihalache ce plan de acţiune vede posibil în actualele împrejurări pentru Partidul Naţional-Ţărănesc, acesta i-a răspuns: «De două săptămâni am fost absorbit de lucrările plugăreşti pe care le fac cu pasiune. N-am avut răgazul să reflectez[2]. Cred însă că în scurt timp voi fi în măsură să o fac; voi veni la Bucureşti şi vă voi spune părerea».

Dl Ion Mihalache n-a spus nici un cuvânt din care un om de bună credinţă să fi putut deduce că ar avea intenţia să renunţe la viaţa politică, care-l îngrijorează astăzi mai mult decât oricând şi căreia îi acordă o atenţie deosebită.

Este de mirare că dl Ralea a putut fi capabil să denatureze în aşa măsură adevărul. Dealtminteri, dl Ralea a doua zi după vizita de la Dobreşti, în dimineaţa zilei de luni, 28 martie, s-a dus la dl Iuliu Maniu căruia, de asemenea, i-a raportat că a fost invitat să intre în Guvern dar a refuzat categoric, complectând că este hotărât să rămână neclintit în partid şi nefăcând nici o obiecţie în ce priveşte atitudinea partidului şi a preşedintelui său, ceea ce nu l-a putut, fireşte, împiedica să intre în Guvern 48 de ore mai târziu.

Fără a reda decât ceea ce este strict necesar pentru a înlesni aprecierea valorii aserţiunilor şi justificărilor d-lui Mihail Ralea, adaug un singur fapt: în chiar dimineaţa zilei de miercuri, 30 martie, când a intrat în Guvern, venind la mine pentru a-mi comunica această intenţie, la întrebarea dacă va da adeziunea sa actului de dizolvare a partidelor — despre care fusesem informat că va forma prima hotărâre a noului Guvern — dl Mihail Ralea a declarat categoric că se va opune şi va trage imediat consecinţele. În aceeaşi seară, la primul Consiliu de Miniştri,

---

[1] !!

[2] !!

dl Mihail Ralea a aprobat decretul de dizolvare a partidelor şi evident n-a părăsit Guvernul.

Aceste fapte riguros exacte vorbesc de la sine şi mă dispensează de orice calificare.

Te rog scumpe domnule Vişoianu, să ai amabilitatea să convoci cercul de colaboratori ai *Vieţii Româneşti* şi să le citeşti rândurile de faţă.

Cu toată afecţiunea

V. Madgearu".

Unde a ajuns frăţia ţărănistă!

---

15 aprilie. Ziarele sunt pline cu tot felul de ştiri privitoare la vizita pe care Daladier şi Bonnet o vor face în curând la Londra. Se vorbeşte de nimic mai puţin ca o *alianţă militară* între Anglia şi Franţa. În caz de război, armatele ambelor Puteri ar fi comandate de un general francez, iar aviaţia comună de un general englez.

Acordul anglo-italian va fi probabil semnat şi publicat mâine, sâmbătă. Va adera desigur şi Franţa la el. La Paris se zice că Flandin va fi numit ambasador la Roma.

Fiindcă e vorba de ambasadori, să însemnăm că a fost cerut agrementul pentru Franasovici, la Varşovia. Primul *ambasador* român va fi astfel un *potlogar!* Regele are un adevărat talent de a devaloriza tot şi toate!

În afară de această preocupare, Majestatea Sa mai dă în momentul de faţă la iveală şi altă patimă: aceea de a juca rol de „inspectru". După ce a dat fuga la Oradea şi la Cluj, dl Inspectru s-a repezit ieri la Ploieşti, unde a avut plăcerea să constate potlogăriile prietenilor d-lui Bejan, prietenul Majestăţii Sale. În afară de constatarea potlogăriilor, Regele a mai hotărât, pe loc, începerea unui tunel pe sub gară, prin care să treacă automobilele care merg la Sinaia...

A apărut azi decretul-lege privitor la „Apărarea Ordinei de Stat". E drastic, şi îndreptat mai ales împotriva Gărzii de Fier. Numai să-l aplice; să nu se întâmple ca cu dizolvarea partidelor, care tocmai de când au fost dizolvate se agită mai rău.

Se pare că promulgarea acestei legi asupra căreia miniştrii nu se înţeleseseră încă pe deplin, a fost grăbită din cauza informaţiilor culese din toate izvoarele cu privire la o reîncepere foarte activă a propagandei

legionare, propagandă care în multe regiuni reușește mai bine ca înainte.

Se povestește astfel că Constantinescu, asasinul lui Duca, fiind chemat ca martor într-un proces la Galați[1] deși transportat cu un vagon dubă în secret, și pe un itinerar complicat, a fost aclamat de legionari în toate stațiile pe unde a trecut trenul, și primit cu cântece legionare.

Că mai deunăzi la Buzău, cu prilejul înmormântării unui legionar, au fost iarăși manifestări zgomotoase și o lume imensă. S-au operat 70 de arestări...

Se mai povestește că tatăl lui Belimace (alt asasin al lui Duca) e portar la Athénée Palace, și că printr-însul gardiștii află tot ce se poate prinde cu urechea în hotelul care adăpostește atâtea notorietăți politice și diplomatice. Din cauza asta era chiar să fie închis alaltăieri hotelul, deși Ion Stănculescu (de la Banca Românească) care mi-a arătat somația, pretindea că îi fusese trimisă (e administrator al Societății Athéhée-Palasului) fiindcă adăpostea pe Maniu și pe doctorul Lupu!

Se zice, de asemenea, că în Consiliul de Miniștri care se va ține astă-seară sub președinția Regelui se vor fixa „domicilii corecționale" la peste 150 de conducători legionari și că Casa lor Verde de la Bucureștii Noi va fi sechestrată...

Tătărescu a trimis o nouă și ultimă scrisoare lui Dinu Brătianu ca răspuns răspunsului primit de la acesta — o nouă scrisoare prin care-l informa că e prea *legalist* ca să întreprindă o răfuială de partid în momentul în care partidele sunt dizolvate, dar că îndată ce legea specială privitoare la partide, și pe baza căreia Partidul Liberal va putea funcționa din nou, va apare — se va grăbi să lămurească situația fiecăruia. Până atunci, dată fiind libertatea dată d-lui Gh. Brătianu de a-l insulta (pe el, Tătărescu), se vede silit să rupă până și raporturile personale cu șeful *actual* al partidului...

Pamfil Șeicaru s-a răzvrătit împotriva lui Armand Călinescu și se zice că l-ar fi înjurat de mamă, în față. Să nu mai existe „fondurile secrete" la Ministerul de Interne? sau nu mai vrea Armand-Charmant-Manchand să le împartă cu nimeni? Șeicaru e toată ziua la Urdăreanu și prin acesta poate să-i facă lui Micki-Maus o atmosferă rea, Sus.

---

[1] Când a sosit înaintea tribunalului și-a desfăcut haina de ocnaș: dedesubt era îmbrăcat cu cămașa verde a legionarului!

16 aprilie. Naţionaliştii spanioli au ajuns la mare, tăind astfel comunicaţia între Barcelona şi Valencia şi restul Spaniei republicane. Începe actul final al războiului civil.

Acordul anglo-italian va fi semnat astăzi. Telegramele din Roma publică deja clauzele lui. Sunt patru puncte principale şi şase secundare.

Punctele principale:

1) Reînnoirea gentlemen-agrementului din ianuarie 1937.

2) Declaraţiile Italiei şi Angliei asupra drepturilor acestor două mari Puteri în Marea Mediterană şi o declaraţie specială a Italiei asupra drepturilor ei vitale în această mare.

3) O libertate complectă a navigaţiei în Marea Mediterană, inclusiv Canalul Suez, atât în timp de pace cât şi în timp de război.

4) Asigurări din partea Italiei că nu urmăreşte ţinte teritoriale nici în Spania, nici în Insulele Baleare şi nici în coloniile africane spaniole.

Punctele secundare:

1) Fixarea frontierelor exacte între Abisinia, Sudan şi Kenya.

2) Interzicerea pe teritoriul britanic a comerţului de armament pentru Abisinia.

3) Dreptul Egiptului şi Angliei asupra apelor din lacul Tsana în ce priveşte alimentarea Nilului de către aceste ape.

4) Stabilirea de zone politice de influenţă ale Angliei şi Italiei în Arabia.

5) Interzicerea propagandei britanice sau italiene în Orientul Apropiat.

6) Respectarea drepturilor italiene în Palestina, în cazul când s-ar ajunge la o modificare constituţională în această ţară.

Acordul va intra în vigoare imediat după ratificarea lui care se va face după ce Anglia va recunoaşte Imperiul Italian şi după ce Italia îşi va retrage trupele din Spania.

Încheierea acordului a făcut cea mai bună impresie la Roma şi în cele mai de seamă cercuri din Londra şi din Paris. Acordul dintre Franţa şi Italia va urma repede. În curând vor începe negocieri în vederea chestiunilor speciale de rezolvat între ambele ţări. Aceste negocieri vor fi, pare-se, conduse de Flandin. În acest sens trebuie interpretată ştirea dată zilele trecute despre *misiunea diplomatică* la Roma, ce urmează a i se încredinţa.

Telegramele omagiale adresate Regelui cu prilejul loviturii de Stat, continuă să fie publicate prin ziare, zilnic, din ordin. Pentru ce această inutilă exasperare a opiniei publice?

Şi totuşi s-a făcut prostia, s-a închis Athénée Palace-ul până la noi dispoziţii, s-a închis adică *nemaiadmiţându-se locatari noi*, cei aflaţi rămânând pe loc. Condiţia redeschiderii: expulzarea lui Belimace portarul, a lui Maniu şi a doctorului Lupu!!

Consiliul de Miniştri de aseară n-a fost prezidat de Rege, ci de Patriarh. Comunicatul vorbeşte numai de condiţiile acordului de la Paris cu detentorii străini de rentă, care au fost aprobate. Nu se ştie încă dacă s-a hotărât ceva şi în privinţa „domiciliilor forţate".

Azi-dimineaţă am „inaugurat" lucrările noului Consiliu Superior Economic. Şi fiindcă nu avem mobile în localul Consiliului (închiriat din octombrie!) am făcut inaugurarea la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, în palatul Cantacuzino din Calea Victoriei.

După o scurtă slujbă religioasă, au ţinut o tot atât de scurtă cuvântare în care am arătat rosturile noii instituţii şi am exprimat nădejdea unei perfecte înţelegeri între Consiliu şi Guvern.

După mine, au vorbit în acelaşi sens şi foarte ambil pentru mine, Patriarhul şi Mitiţă Constantinescu, Economul Naţional. Au fost prezenţi toţi membrii Consiliului, şi pe lângă Patriarh, cei 6 miniştri ai Departamentelor Economice.

După această parte reprezentativă a şedinţei, ne-am întrunit în jurul mesei verzi, numai consilierii permanenţi, legea organică prin care cei 6 miniştri economici sunt numiţi membri de drept ai Consiliului nefiind încă promulgată. Ne-am înţeles asupra modului de a lucra, am fixat câteva puncte de organizare internă, ne-am împărţit materia de studiat pe timpul vacanţelor şi am hotărât să ne întrunim după 15 mai (după înapoierea mea din străinătate).

Înainte de şedinţă, Ghelmegeanu m-a luat la o parte să mă asmută asupra lui Mitiţă Constantinescu „care omoară lumea cu discursuri", iar după dânsul m-a luat Mitiţă să mă excite asupra „colegilor" săi. În gândul meu mi-am zis: „il y a du bon e" — miniştrii nu vor face niciodată zid împotriva noastră, simpli muritori din Consiliu!

Dealtminteri Mitiţă a pus multă apă în vin. Se cam suise la început „scroafa în copac" şi în primele zile ale ministeriatului său se cam dăduse în faţa presei ca un dictator economic. Acum a mai lăsat-o. Ba în discursul său de azi-dimineaţă a lăsat-o de tot — iar în ziarele de aseară am putut citi cu plăcere că a pus în executare cea mai mare parte din măsurile privitoare la exportul petrolului, pe care le pregătisem (augmentarea cotei de devize libere, facilităţi de transfer, etc.). La şedinţa de

azi-dimineață s-a scuzat față de mine că n-a ajuns încă și la măsurile relative la încurajarea exportului de lemne, de cereale și de animale. L-am liniștit, acordându-i încrederea mea pe viitor!....

Kaufmann mi-a mărturisit astăzi cum s-au întâmplat lucrurile cu milionul lui Schuschnigg. *N-a trimis nimic peste graniță cum s-a zis*: în calitatea sa de consul (onorific) al Austriei, Hanenschield (ministrul Austriei) a venit să-l „tapeze" pentru plebiscit. A dat banii lui Hanenschield... și n-a mai știut nimic despre ei. Dacă ministrul Austriei nu i-a expediat pe căile legale, cu atât mai rău pentru el...

Partidele fiind dizolvate și cenzura domnind, reproduc aci — pentru cunoașterea vremurilor — declarațiile făcute de Dinu Brătianu la 5 aprilie în Delegația Permanentă a Partidului Liberal, după formarea celui de-al doilea Minister Miron Cristea (30 martie trecut)[1]:

„La constituirea Guvernului prezidat de I.P.S.S. Patriarhul ce urma să aibă caracterul unui Guvern de uniune națională, Partidul Național Liberal a înțeles nu numai să nu stânjenească dar chiar să ușureze opera noului Cabinet, de pacificare sufletească și de restabilire a ordinii legale, prin prezența în Guvern a foștilor președinți de Consiliu, membri ai partidului.

După evenimentele petrecute la începutul acestei guvernări de caracter național, partidul socotește astăzi că nu mai poate da nici direct, nici indirect, sprijinul unor noi formațiuni ministeriale.

Pentru a lămuri această hotărâre și motivele care o determină este de neapărată nevoie să amintim desfășurarea evenimentelor.

La 10 februarie, în ultima audiență pe care am avut-o la M.S. Regele, Suveranul mi-a pus în vedere constituirea unui Guvern național și revizuirea Constituției *în partea care privea sistemul electoral*. Această reformă urma să cuprindă o modificare a limitei de vârstă pentru exercitarea dreptului de vot și o nouă alcătuire a Camerei, în care sufragiul universal să nu mai aibă un rol precumpănitor.

Guvernul trebuia să fie alcătuit din toți primii-miniștri ca miniștri fără portofoliu, conducerea Departamentelor fiind încredințată unor tehnicieni în afară de partide. Totodată, Majestatea Sa mi-a arătat că nu poate cere Partidului Național Liberal să ia parte la dărâmarea regimului pe care l-a creat prin acțiunea sa de peste 3/4 de veac, mi-a dat însă asigurarea că revizuirea Constituției se va face după ce proiectul noului așe-

---

[1] După textul împărțit de însăși direcția Partidului N.L.

zământ va fi adus la cunoştinţa partidelor de guvernământ, dându-le astfel posibilitatea să fie consultate şi să-şi exprime punctele lor de vedere.

La aceste indicaţii s-au adăugat declaraţiile ce mi-au fost făcute în cursul aceleiaşi zile de d.d. Tătărescu şi dr Angelescu, după audienţele lor respective. Din aceste declaraţii au reieşit următoarele:

a) Nu se suspendă nici inamovibilitatea magistraturii, nici Statutul funcţionarilor publici, fiind vorba numai de reorganizarea şi întărirea procedurii disciplinare;

b) nu se revizuia Constituţia prin surprindere;

c) nu se desfiinţau partidele politice, suspendându-se numai temporar activitatea lor publică, dar favorizându-se propaganda partidelor de ordine;

d) prezenţa în Guvern a unor miniştri liberali era menită să pună o frână unor tendinţe socotite excesive şi să amelioreze decretele-legi în curs de elaborare.

Iată ce a fost convenit la constituirea Guvernului şi pe ce baze s-a hotărât atitudinea noastră în acel moment.

În ce mod s-au îndeplinit aceste condiţii? Încă din seara alcătuirii Cabinetului, pe lângă foştii preşedinţi de Consiliu, trei fruntaşi ai partidului, foşti miniştri, au fost chemaţi ca tehnicieni la conducerea Departamentelor. Deşi aceasta era în afara prevederilor noastre, ne-am mărginit să publicăm un comunicat în oficiosul partidului, prin care se preciza că fruntaşii noştri aflaţi în Guvern se găseau acolo în calitate de foşti sfetnici ai Coroanei, iar nu de membri ai Partidului Naţional Liberal. Delegaţia Permanentă întrunită la 16 februarie sub preşedinţia mea, a precizat de altfel în circulara pe care a aprobat-o cu unanimitate, că «deoarece programul Guvernului prevede radicale schimbări în toate instituţiile care alcătuiesc temelia Statului român, întregul trecut de tradiţie şi de doctrină al Partidului Naţional Liberal, ne impune în această direcţie până la o mai deplină cunoaştere a acestor proiecte» — o justificată rezervă. Socoteam mai ales că o modificare a pactului fundamental, nu se putea înfăptui fără consultarea ţării şi a partidelor de guvernământ.

Totuşi Constituţia nouă s-a decretat într-o noapte fără nici o consultare prealabilă a partidelor, iar învoirea ţării a fost cerută printr-un plebiscit în termen de 72 de ore, fără ca cei mai mulţi alegători să poată lua cunoştinţă de noul text al pactului fundamental.

S-a suspendat inamovibilitatea cu toate dezminţirile ce ne-au fost date, arătându-se că era vorba doar de o greşită redactare a unui comunicat al Guvernului.

S-a discutat în Consiliul de Miniştri desfiinţarea prin decret a partidelor politice, iar primul ministru a făcut declaraţii publice indicând oprobriului public hidra cu 29 de capete printre care era şi Partidul Liberal. Presa a fost supusă la un regim excepţional înlăturându-se orice acţiune şi până şi cuvântul de partid. *Viitorul*, oficiosul partidului nostru a fost obligat să publice articole care conţineau dezaprobarea propriei noastre politici. Acţiunea partidului a fost oprită până şi în manifestaţiile normale ale vieţii sale interne; firmele cluburilor noastre au fost desfiinţate în multe localităţi pe când acţiunea clandestină a altor organizaţii, cu tendinţe periculoase ordinii publice, n-a fost cât de puţin stânjenită.

În fine decretele-legi iscălite de miniştrii liberali, privitoare la magistraţi şi funcţionari, în flagrantă contradicţie ideologică cu principiile partidului au arătat că prezenţa lor în Guvern n-a constituit o frână în această privinţă.

Care trebuie să fie deci astăzi atitudinea noastră?

Noi înţelegem, ca partid, să nu ne încetăm nici o clipă activitatea. Să ne strângem rândurile în jurul programului şi doctrinei noastre. Credem că departe de a-şi fi încheiat menirea, ideea de partid îşi păstrează tot rostul ei în viaţa Statului român. Partidul, apărat de tendinţele demagogiei care-l puteau îndepărta de la drumul său firesc, rămâne în ţara noastră instrumentul de guvernare verificat prin capacitate şi experienţă, aparatul de selecţionare al valorilor, organul natural de legături între autoritate şi opinia publică. Regimul excepţional îi poate suspenda activitatea dar nu o poate în nici un caz înlocui.

Mai curând sau mai târziu, tot la acţiunea de partid trebuie să se revină pentru a se da vieţii naţionale un ritm normal. Nu înţelegem desigur să tulburăm o atmosferă de ordine şi de împăciuire mai ales în împrejurările tulburi de dincolo de hotare, şi ne supunem noii Constituţii ca unui fapt împlinit, păstrând însă crezul şi principiile noastre liberale. Acţiunea Partidului Naţional Liberal este mai necesară ca oricând, pentru că combate extremismul ce s-a manifestat în ultima vreme în politica noastră, cu tendinţele şi metodele sale atât de primejdioase. Organizaţiile extremiste ca acele ale Gărzii de Fier, pot deveni elemente de răzvrătire împotriva ordinii publice şi sociale pe ale cărei temelii s-a clădit România Mare şi instrumente de acţiune violentă în mâna unor îndrumători străini. Este de observat că de la stânga la dreapta, de la comunism la gardism, extremele se ating şi că sub alte flamuri şi cu alte lozinci, aceleaşi metode de acţiune ameninţă ordinea şi liniştea publică.

Propagandei lor, care n-a încetat nici o clipă sub noul regim, trebuie să-i opunem pe aceea a unui partid de ordine ca al nostru, deplin conștient de răspunsurile sale și de gravitatea întreagă a situației. În nici un caz nu putem rupe cu întregul nostru trecut, luând parte la distrugerea unei opere de 80 de ani care constituie rostul istoric al partidului nostru în viața și în dezvoltarea României moderne. În astfel de condiții nu mai putem lua parte la nici o răspundere a activității Guvernului. Dacă am putut admite ca unii membri ai partidului să facă parte, pe răspunderea lor, dintr-un Guvern de uniune națională, în împrejurări excepționale, nu putem da asentimentul nostru ca ei sau alții dintre fruntașii partidului să mai participe la noul Guvern, alcătuit pe baza unor tendințe opuse ființei și menirii partidului.

Am comunicat acest punct de vedere tuturor miniștrilor liberali din Cabinetul constituit la 11 februarie. Ultimii pe care i-am văzut au fost Mircea Cancicov și Victor Iamandi — cel dintâi la 29 martie, iar cel de al doilea chiar în ziua de 30 martie, la ora 12, înainte de a se duce la Consiliul de Miniștri ce fusese convocat la Palat. Amândoi m-au asigurat că nu vor primi să facă parte dintr-un nou Guvern, înainte de a-mi fi cerut părerea, iar de va fi nefavorabilă se vor conforma respectând disciplina și obligațiile de partid. În aceeași zi Guvernul a demisionat și s-a constituit de îndată noul Cabinet prezidat de I.P.S.S. Patriarhul, dar fără participarea foștilor președinți de Consiliu. În acel Guvern dl Cancicov a păstrat portofoliul Finanțelor, iar dl Iamandi a primit pe al Justiției, semnând în aceeași seară decretul de dizolvare a partidelor politice. Nu mai este deci vorba în noua situație ce s-a creat, nici de atitudinea noastră față de noua Constituție pe care am definit-o mai sus, nici de devotamentul nostru față de Coroană, de atâtea ori încercat în toate împrejurările, ci de existența însăși a Partidului Național Liberal.

E de altfel ușor de constatat că măsura luată de noul Guvern se îndreaptă cu deosebire împotriva celor două partide de guvernământ care reprezintă principii de organizare și de acțiune, îndrumând cele mai însemnate curente ale opiniei publice: partidul nostru și Partidul Național Țărănesc.

D.d. Mircea Cancicov și Victor Iamandi care au primit să facă parte dintr-un Guvern a cărui primă misiune era desființarea partidelor, s-au pus deci în afară de Partidul Național Liberal prin acea acțiune. Noi credem că un partid ca al nostru nu se poate suprima și nici desființa prin decret. Un decret poate desființa formațiuni politice a căror existență este în exclusivă atârnare de putere; el nu poate atinge Partidul Național

Liberal — închegat prin statornice convingeri comune şi adânci legături sufleteşti, în care generaţiile şi-au adus pe rând aportul lor de jertfă, de gândire şi de îndemnuri generoase identificate de decenii cu cele mai înalte aspiraţii ale neamului.

Partidul nostru şi-a afirmat trăinicia nu prin forme şi manifestări exterioare, ci prin sentimentele de neclintit devotament ale tuturor acelora care au stat de strajă ţării în rândurile sale — şi asemenea sentimente nu se desfiinţează prin decrete sau ordonanţe.

Conştiinţa noastră nu ne îngăduie deci, nici o abatere de la drumul nostru, în dauna ţării şi a Coroanei. De aceea partidul va dăinui, împlinindu-şi întreaga datorie cu aceeaşi hotărâre şi abnegaţie de care a dat atâtea dovezi în trecutul său. Numai astfel el va putea să se păstreze ca o rezervă pentru momentul în care regimul excepţional de astăzi nu-şi va mai avea rostul şi să folosească întregul său capital de autoritate şi experienţă în îndeplinirea misiunii sale istorice de acoperire pentru Coroană şi de garanţii ca factor de răspundere şi încredere în faţa ţării".

Scrisoarea lui Guţă Tătărescu către Dinu Brătianu reprodusă la pag. 235–236 a acestor Însemnări, a fost trimisă în ziua convocării Delegaţiei Permanente a partidului în care aceste declaraţii au fost făcute.

---

17 aprilie. Acordul anglo-italian a fost semnat aseară la ora 6 la Palazzo Ghigi de către Ciano şi lord Perth. O lume imensă adunată pe piaţa Colonna a aclamat pe cei doi semnatari la ieşirea lor din palat.

Guvernul englez a poftit pe d.d. Daladier şi Bonnet la Londra, oficial. Miniştrii francezi vor trece Mâneca pe la 27–28 aprilie şi vor sta 22 zile în capitala Angliei. Franţa va călca pe urmele aliatei sale şi se va împăca şi dânsa cu Italia.

Destindere generală...

Poate că fără stupida politică a stupidului Eden (Anthony pour les dames), Germania n-ar fi îndrăznit să păşească la înfăptuirea Anschlussului...

„Tout se paie".

De la Paris se anunţă că aproape toate fabricile au fost evacuate de grevişti şi că miercuri (după Paştele catolic) lucrul va reîncepe pretutindeni.

În Europa se liniştesc astfel iarăşi toate lucrurile, şi câtva timp nu voi avea să mă mai ocup în aceste Însemnări de întâmplările de peste graniţă, deoarece repercutările lor asupra politicii noastre interne nu vor mai fi de temut.

Gurănescu, al cărui post la Viena a fost suprimat, e mutat la Berna. Între Ştirbei şi Titulescu — e şi asta o situaţie.

———

Beneş Curcanul a adresat un călduros apel poporului cehoslovac. Sub cuvânt că serveşte PACEA, se milogeşte pe trei coloane pentru existenţa Statului cehoslovac. Îl vor auzi slovacii, rutenii şi nemţii?

———

Micki-Maus a descoperit un mare complot gardist. Ieri-seară a venit Blumenfeld speriat la mine, speriat de câte auzise. Nu mai ştiu în ce casă se descoperise un arsenal întreg de grenade de mână, bombe, puşti, revolvere etc. Şi documente. Documente foarte compromiţătoare... Blumenfeld se vedea deja tras în ţeapă, şi făcea o mutră de un cot... Mi-a spus că se va publica o dare de seamă despre tot ce s-a găsit.

S-a şi publicat astăzi, în toate gazetele. Mai întâi o serie de circulare de ale lui Zelea Codreanu şi de ale altor „şefi"— foate copilăreşti în trufia lor ameninţătoare. Eu cunosc un vechi proverb românesc: „Pisica cu clopoţei nu prinde şoricei!" Domnii din Garda de Fier scriu prea mult... şi scriu prostii, ceea ce e mai trist.

Ziarele mai publică şi fotografia „arsenalului" găsită: pe o batistă întinsă pe o masă zac jalnic un revolver, două cuţite şi câteva cutii cu muniţii...

Am impresia că Micki-Maus a vrut să se claseze „ca salvatorul Ordinei", dar că a înscenat lucrurile atât de prost încât n-a izbutit decât să se facă de râs.

———

Şedinţa de ieri a Consiliului Superior Economic — discursurile — a făcut impresie bună în public.

———

Fost azi-dimineaţă la Ploieşti cu Donescu, să vizitez noua rafinărie a societăţii Petrol-Block. Progresul tehnicii e înspăimântător. E monstruos. Ceea ce m-a impresionat mai mult e un aparat mulţumită căruia toate lămpile din fabrică şi din jurul fabricii se aprind *automatic* îndată ce înnoptează şi se sting tot automatic, îndată ce crapă de zi...

Am bătut Anglia, căci dacă tunelul sub Mânecă nu poate ajunge să devină o realitate, în curând vom avea tunelul sub gara Ploieşti — căci ordinele Regelui de acum trei zile au şi primit un început de executare.

———

19 aprilie. Breasta. Plecat ieri la ora 2 1/2 cu automobilul am sosit seara la Breasta. E o minune. E primăvară, şi ce să spun mai mult. Pop, administratorul meu, mi-a pregătit o surpriză: podul peste Brestuică e gata, se poate trece pe el şi ieşi în şoseaua judeţeană tocmai la podul

Jiului. Se evită astfel doi kilometri de praf, și vara zăvoiul prin care străbate drumul e de toată frumusețea.

Ziua de duminică, alaltăieri, a fost închinată pe tot cuprinsul țării Gărzii de Fier. Percheziții și arestări în masă au început de sâmbătă seara, au ținut toată noaptea și nu s-au terminat decât duminică după amiază, pe la ora 4.

Au fost arestați toți conducătorii Mișcării Legionare, agitatorii ca și conducătorii de organizații, de legiuni, de cohorte etc. cu Zelea Codreanu în cap. În orașele de provincie, prin sate, arestările au făcut oarecare vâlvă, în București au fost operate însă tiptil și fără zgomot, așa încât, în afară de familiile și prietenii celor interesați, nimeni n-a știut de ele până către seară. Eu unul n-am știut nimic până pe la ora 5, când ducându-mă la Jockey-Club am aflat că Alexandru Cantacuzino, Tell și Radu Meitani, membrii cercului au fost ridicați. George Manu (băiatul lui Jean Manu, magistratul) — și Cantacuzino (fiul lui Papanel) scăpaseră până la acea oră. Am aflat că și Neagoe Flondor nu putuse fi prins. George Meitani, tatăl lui Radu, era disperat fiindcă astfel după noua lege a „Apărării ordinii" prin simplul fapt al arestării lui fiu-său, conferențiar la Universitate, își pierdea automat postul. M-a rugat să intervin, să intervin să-i dea drumul! Pe lângă cine era să intervin?

În București s-au operat cam 150 de arestări. Arestații au fost toți parcați în Liceul „Mihai Viteazul", gol din cauza vacanțelor Paștelui, începute cu o zi înainte. Nici unul, nici în sate, nici în orașele de provincie, nici în București n-a opus rezistență. Pe Corneliu Zelea Codreanu l-a arestat colonelul Dombrowski, prefect de Ilfov. S-au supus toți ca oile.

Lovitura a fost bine pregătită și bine executată. Publicarea diverselor circulare și scrisori ale lui Zelea și ale fruntașilor legionari (cu apeluri copilărești ca: „să fiți gata să muriți", „să fiți gata la primul semnal al Căpitanului", „fiecare știe ce are de făcut" etc. etc.), descinderile și confiscările de arme (cu care nu s-ar fi putut cuceri nici o mahala), închiderea hotelului Athénée-Palace[1] — n-au fost decât o introducere la actul săvârșit duminică.

---

[1] Hotelul Athénée-Palace a fost definitiv închis, duminică, și evacuat. Sub pretext sanitar. În realitate ca să se spargă vadul de cancanuri și intrigării politice ce se țeseau pe culoare, în hall, pretutindeni — în jurul lui Maniu și altor fruntași politici din opoziție (Lupu, doctorul și Costache, și alții) Pentru a-și dovedi imparțialitatea Siguranța a evacuat din hotel, printre primele persoane, pe d-na Ambrozie, văduva unui ofițer și rudă de aproape cu d-na Lupescu, căreia îi telefonase toată ziua. Unii spun însă că deși rudă cu d-na Lupescu, d-na Ambrozie fusese câștigată de opoziție, pentru contul căreia spiona pe ilustra sa rudă. În vremuri ca cele pe care le trăim toate sunt posibile.

Lovitura a fost bine pregătită, dar ne putem întreba dacă a fost şi bine chibzuită. Am impresia că s-au dramatizat lucrurile mult prea mult. Asprimea şi chiar teroarea nu trebuiesc întrebuinţate când metode mult mai blânde pot duce la acelaşi rezultat.

Mai întâi nu trebuie confundat „gardismul" cu „legionarismul". Curentul incontestabil al opiniei publice, manifestat cu prilejul ultimelor alegeri a fost *gardist* nu *legionarist*. Numai legionarii sunt fanatici care urmăresc schimbarea regimului de Stat de astăzi, pe cale revoluţionară. Dar legionari sunt puţini, şi cu o mână de oameni nu se face o revoluţie, mai ales când această mână de oameni e constituită din copii *care se joacă de-a revoluţia* şi-şi descoperă „planurile" cui vrea să le audă, până şi cele mai secrete. Marea masă a „simpatizanţilor gardişti", a celor care formează în realitate curentul — a celor care au votat în decembrie — nu e revoluţionară, în nici un sens al cuvântului. E lume care prin „gardismul" său nu înţelege altceva *decât să protesteze împotriva regimului de potlogărie şi imoralitate sub care trăim*. Atât şi nimic mai mult. Prin arestarea fanaticilor legionari, nu se va dezarma opinia publică protestatară. Această opinie publică va fi şi mai îndârjită când va vedea că Zelea Codreanu e trimis la puşcărie şi Franasovici potlogarul ambasador la Varşovia... Adevărata combatere *a pericolului gardist*, dacă pericol e (unde e norocul) constă numai într-o moralizare a vieţii noastre publice. Dacă aceasta s-ar pune la cale, s-ar îndepărta orice pericol de răzvrătire şi caraghioslâcurile legionarilor n-ar mai impresiona pe nimeni. Regele trebuie să priceapă că nu poate domni între Gavrilă Marinescu şi Urdăreanu — cu binecuvântarea lui Tătărescu şi a lui Franasovici, adică sub scutul celor mai dispreţuiţi oameni din ţară.

Acum, când gardiştii sunt sub călcâiul Poliţiei, s-au mai repezit asupra lor şi Iorga şi Averescu, prin două scrisori date publicităţii, două scrisori prin care amândoi şmecherii fac pe caraghioşii împotriva lui Zelea Codreanu. Un act de laşitate mai mult, pentru fiecare din cele două răsuflate personalităţi, a căror carieră e deja atât de bogată în acte de laşitate...

S-a zvonit duminică că lui Maniu şi doctorului Lupu s-au impus domicilii forţate. Faptul este cu totul neexact. Lui Maniu, cât timp a stat la Athénée Palace, i s-au refuzat — acum în urmă — comunicaţiile telefonice cu provincia. Atât tot. E chiar motivul pentru care Maniu fără

să mai aştepte să fie expulzat, s-a mutat de la hotel în casa ocupată până aci de Mihalache, alături de generalul Condiescu.

Schimbări de limită de vârstă şi facilităţi de pensionare la Curtea de Casaţie, la Consiliul Superior Legislativ, la Curtea de Conturi. Demagogie şi asta: prin aceste deblocări se împing o droaie de funcţionari înainte numai ca să li se câştige bunăvoinţa, iar nicidecum fiindcă merită. Dar se măreşte întruna numărul pensionarilor şi astfel se tot sporesc cheltuielile... şi sarcinile contribuabililor.

Consiliul Superior al Magistraturii a fost transformat. Consiliul se va compune de acum înainte din 3 consilieri de la Casaţie şi din 2 consilieri de Apel (de la Curţile din provincie) — adică din 5 membri în loc de 16. Măsura e bună.

Dianu, dobitocul de Dianu, actualmente ministru în Chile, a fost numit la Moscova... În locul lui, în Chile a fost numit Vălimărescu, fost la Riga şi rechemat şi ostracizat până acum ca „titulescan".

Mussolini a hotărât să restaureze în Roma — nu departe de mausoleul lui August — „Arae Pacis", ridicată de Senat în cinstea marelui Împărat după înapoierea sa din Spania şi din Galia. Mussolini vrea, prin această restaurare, să celebreze încheierea acordului anglo-italian, pe care italienii, după obiceiul lor, vor să-l preamărească şi să-l ridice la însemnătatea unui eveniment mondial. N-au mers ei oare până a declara că prin acest acord *s-a stabilit paritatea absolută între Anglia şi Italia pe planul imperial!!!*

Rămăşiţele „Arae Pacis" se află la Muzeul Naţional din Roma, la Vatican, la Luvru şi la British Museum. Le vor da englezii şi francezii?...

De necrezut!

Presa oficioasă de la Moscova — adică toată presa! — *publică articole foarte favorabile dezvoltării averilor particulare*, fără de care progresul social nu e posibil. Prin averi particulare, ziarele ruseşti nu înţeleg numai casele în oraşe şi pământurile la ţară, *dar şi depunerile în bănci* al căror secret trebuie garantat!!! Ce zici, nene Lenin de urmaşul tău Stalin?

Vin turcii!

Şi e mai rău ca pe vremea lui Pasvantoglu, căci vine jidanul Rüstü Aras şi primul ministru Bayar(!!) ca să aranjeze vizita lui Kemal Atatürk, care va sosi şi el de 8 iunie! Vai de noi!

În legătură cu arestarea gardiştilor au fost suprimate şi ziarele *Cuvântul* şi *Buna Vestire*. Până ieri la amiază, Nae Ionescu scăpase nearestat, mi s-a spus însă că urma să fie arestat în cursul după amiezii. Întrucât priveşte pe Manoilescu, Guvernul, în afară de suspendarea *Bunei Vestiri* s-a mulţumit să-i ia din mână mina de cărbuni de la Şoricani care servea şmecherului de bază pentru toate învârtelile şi escrocheriile lui.

Pezevenghiul de dr Ilie Rădulescu a scăpat până acum cu *Porunca Vremii* neoprită. Se putea altfel!

Mare incendiu la fabrica de pielărie a lui Mociorniţă. Păcat, căci Mociorniţă e unul din românii cei mai harnici. Se zice că era asigurat. Pagubele întrec 10 milioane.

Aviatorul Ruţă Ion s-a prăbuşit pe aerodromul de la Băneasa, încercând un aparat. S-a prăbuşit duminică, câteva minute înainte de trecerea mea prin faţa aerodromului, la întoarcerea de la Ploieşti. Am văzut aparatul dărâmat şi lume multă împrejur — n-am avut curajul să mă apropi...

Ieri la ora 12, înainte de a părăsi Bucureştiul am prezidat adunarea generală anuală a Băncii de Credit. Adunarea a fost foarte numeroasă. Kaufmann invitase tot Bucureştiul, căci Banca celebra cu acest prilej şi cincantenarul său. Am făcut un mic speech „bine simţit" şi am acoperit pe Kaufmann cu flori. De data asta Hefter n-a venit să tulbure adunarea cu acuzaţiile lui împotriva lui Kaufmann... În fine s-a reglat şi chestiunea preşedinţiei Băncii. După refuzul meu categoric de a o primi[1], a fost ales Guţă Tătărescu, „recomandat" de Majestatea Sa... Am primit însă, de hatârul lui Kaufmann, una din cele două vicepreşedinţii.

Adunarea a hotărât, după propunerea lui Murgăşanu, baterea unei medalii comemorative a cincantenarului, în aşteptarea centenarului...

Reproduc aci textul inedit al răspunsului lui Dinu Brătianu, adresat lui Tătărescu după scrisoarea acestuia din 5 aprilie (vezi mai sus, pag. 235–236) şi a doua scrisoare — şi ultima — trimisă de Tătărescu lui Dinu ca răspuns la scrisoarea lui. Le reproduc cu întârziere căci abia acum le-am primit.

---

[1] Am preferat să păstrez preşedinţia Societăţii Bancare. Amândouă nu se putea.

„Stimate Domnule Tătărescu,

Dacă nu am răspuns îndată la scrisoarea d-tale prin care îmi arătai ceea ce nu poţi admite, a fost pentru a evita între noi o corespondenţă care ar fi putut da naştere la o ruptură în relaţiile noastre, pentru că chestiuni de atare natură nu se rezolvă pe cale cominatorie.

Înainte de Delegaţia Permanentă te invitasem ca împreună cu alţi prieteni să iei parte la o consfătuire în care să fixăm punctele în discuţie de supus Delegaţiei. Ai crezut că nu este necesar ca să asişti la consfătuire, unde ai fi putut expune punctul d-tale de vedere şi nici la Delegaţie, unde puteai susţine soluţiile d-tale cu argumente.

Să punem două întrebări:

Prima: Ce atitudine trebuia luată în privinţa dizolvării partidului nostru;

A doua: Ce sancţiuni erau de aplicat celor ce şi-au călcat cuvântul, luând parte la un Guvern care a comis decretul de dizolvare a partidelor politice.

Faţă de noua Constituţie nu era vorba de ostilitate ci de supunere. În ce priveşte rezerva noastră faţă de activitatea Guvernului însă, pe aceasta mi-o ceruse[1] M.S. Regele şi în acest sens dădusem un comunicat cu care ai fost de acord şi pe care te rog să-l reciteşti, fiindcă mi se pare că ţi-a scăpat din vedere.

Nu cred că este bine să-mi pui chestiuni de sinceritate, nici de credinţă, deşi sunt gata să le discut în largul lor.

D-ta declari că nu poţi admite sub nici o formă atitudini de ostilitate sau de împotrivire faţă de actele actualului Guvern. Oare faci aluzie la decretul de dizolvare al partidului al cărui Secretar General eşti?

În acest caz nu suntem deloc de acord pentru că nu pot admite teza susţinută de dl Inculeţ, că trebuie să omorâm partidul nostru politic ale cărui merite şi utilitate o recunoaşte (sic) toată lumea din ţară şi din străinătate, ca pe urma ruinelor sale să se poată forma un alt partid compus din adunăturile strânse în jurul grătarului destinat satisfacerii poftelor şi ambiţiilor.

D-ta mai declari că nu poţi admite sub nici o formă ca d.d. Cancicov şi Iamandi să fie blamaţi direct sau indirect pentru intrarea lor în Guvernul actual.

După cele ce mi-au declarat aceşti domni, cu toate făgăduielile ce mi-au dat, ei au acceptat să facă parte din Guvernul care a săvârşit un grav atentat împotriva propriului lor partid, şi aceasta în urma îndem-

[1] N-ar fi mai exact: „mi-o îngăduise"?

nurilor d-tale, deşi te puseseşi de acord cu mine să nu mai aibă loc nici o colaborare mai departe a partidului nostru într-un Guvern care nu ar avea caracter de Guvern naţional, ci de strânsori de transfugi din alte partide.

Prin acest act d-ta ai dorit să acoperi de răspunderi pe cei doi miniştri, rămâne totuşi de văzut dacă vei reuşi să acoperi şi pata neştearsă care a rămas.

Nu ştiu care au putut fi intenţiile d-tale, dar este un fapt unic în istoria politică a ţării, ca un organism politic pentru care Ţara şi Tronul nu pot avea decât recunoştinţă, să fie supus loviturilor distrugătoare ale acelora pe care el însăşi i-a ridicat acolo unde se află azi.

Spui că nu vei recunoaşte validitatea hotărârilor Delegaţiei. Recunoaşterea validităţii actelor Partidului Liberal nu mai poate avea nici o importanţă pentru d-ta, dacă recunoşti totodată validitatea actului de dizolvare..

Pe de altă parte reaminteşti munca Guvernului Partidului Liberal ce ai prezidat. Regret că nici în Consiliul de Miniştri, când preşedintele Consiliului a declarat că trebuie distrusă hidra cu 29 de capete, din care unul era al partidului pe care acolo îl reprezentai, nici în campania dusă de oarecare presă sub regimul cenzurii Guvernului, nu ai protestat o singură dată în contra unor atacuri nedrepte îndreptate tocmai în contra administraţiei, la care ai prezidat şi pe care o revendici ca un titlu de glorie pentru d-ta.

Trebuie să-ţi reamintesc că Partidul Naţional Liberal prin trecutul său, prin eminentele servicii aduse României, prin tradiţia sa de muncă, onoare şi demnitate, nu poate nici să dispară, nici să fie jocul valurilor politice trecătoare şi că tot el este destinat să domine în viitorul politic al României pe care a creat-o[1].

Constantin I.C. Brătianu

Bucureşti în 12 aprilie 1938".

„Stimate Domnule Brătianu,

Respectul şi deferenţa pe care vi le datorez şi de la care nu voi devia cât voi trăi, nu-mi îngăduiesc să discut nici fondul şi nici forma scrisorii dvs din 12 aprilie.

Răspunderile mele mă obligă totuşi să vă rog să luaţi act de următoarele observaţii şi hotărâri:

---

[1] Pe care a „deformat-o"...

Consider atitudinea dvs, față de dezvoltarea generală a evenimentelor interne, nelogică și în același timp păgubitoare pentru țară și primejdioasă pentru noi.

Consider directiva dvs „supunere pasivă" față de noua Constituție inacceptabilă căci, datoria noastră și rostul nostru ne impune, în interesul superior al Țării, „colaborare activă", fără rezerve și fără reticențe.

Consider contactul și pactizările dvs cu detractorii Coroanei și cu adversarii noștri și ai ordinii actuale, o eroare cu urmări grave pentru acțiunea noastră de mâine.

Consider, apoi, ultimele dvs manifestări drept contrazicătoare atât cu tradiția noastră, cât și cu simțămintele și cu voința quasi-unanimității prietenilor noștri.

Declar în consecință în numele tuturor[1] acestor prieteni neavenite toate circularele și îndrumările date de dvs după promulgarea Constituției, și care se dovedesc de altfel, a fi exclusiv inspirate de elementele fără de răspundere ce s-au adăpostit recent în mijlocul nostru. În cel dintâi moment — când ne vom fi reluat activitatea în cadrul noii Constituții și a legilor ei dezvoltătoare — voi dezbate valabil în fața forurilor noastre, gravul diferend ivit astăzi între noi și vom putea trage atunci, și dvs și eu, consecințele hotărârilor luate.

Și pentru a vă ușura executarea unei dorinți ale cărei urme le găsesc în scrisoarea dvs, vă rog să socotiți de azi rupte raporturile noastre.

Cu sentimente alese (!)

Gh. Tătărescu

București, 13 aprilie 1938".

După cum se vede dl Tătărescu — „Nu admit" (fost „Da sau Nu"?) a devenit „Dl Consider că"!

Ce caraghios!

Copiile precedentelor scrisori mi-au fost trimise de Dinu Brătianu (ca la toți fruntașii politici) odată cu următoarea Circulară destinată șefilor organizațiilor liberale:

„Pentru lămurirea dvs și a prietenilor dvs vă trimit alăturat următoarele:

1) Comunicatul publicat la constituirea Guvernului de uniune națională la 11 februarie a.c.;

2) Expunerea ce am făcut-o în ședința Delegației Permanente din 5 aprilie a.c.;

3) Scrisoarea ce am primit de la dl Tătărescu în ziua convocării Delegației Permanente;

[1] „Ecce saltus!"

4) Răspunsul ce l-am trimis d-lui Gh. Tătărescu la 12 aprilie a.c.;

5) Scrisoarea ce am primit de la dl Gh. Tătărescu la 13 aprilie.

Nu am mai răspuns la aceasta din urmă de vreme ce dl Tătărescu declară că a rupt relaţiile cu mine, dar am ţinut să luaţi cunoştinţă de ea spre a fi pe deplin lămuriţi asupra împrejurărilor şi a răspunderilor.

Veţi vedea din expunerea alăturată[1] cum s-au desfăşurat evenimentele.

Vă las să judecaţi dacă a apăra existenţa unui partid de acţiunea căruia se leagă toate înfăptuirile glorioase ale Istoriei Naţionale[2] din ultimele secole[3] este o atitudine «nelogică şi păgubitoare pentru ţară» şi pentru care din «noi» poate fi considerată primejdioasă! Mă întreb de asemenea dacă un om de Stat şi conducător de partid se poate angaja fără nici o restricţie să susţină cu ochii închişi acţiunea unui Guvern străin de partidul său şi care ia hotărâri ce nu le cunoaştem şi dacă o asemenea acţiune poate fi folositoare Statului şi mai ales Coroanei.

De altfel vă veţi convinge din citirea comunicatului (a se vedea pag. 243–247 a acestor Însemnări) Partidului Naţional Liberal de care a avut cunoştinţă şi Suveranul, că M.Ş. Regele nu avea intenţia să angajeze partidul nostru în opera de transformare a aşezămintelor constituţionale ale Ţării, şi prin urmare, spre a nu face dificultăţi Coroanei şi a ne conforma dorinţelor M. Sale nu puteam decât să ne supunem Constituţiei şi decretelor ce urmau să-i aplice dispoziţiile fără să participăm la întocmirea lor.

Drept răspuns la toate insinuările şi răstălmăcirile ce se încearcă, îmi ajunge să vă amintesc că în gândul meu n-a fost şi nu este nici o acţiune îndreptată împotriva Coroanei şi a noilor aşezări constituţionale şi nici o pactizare cu adversarii Ei.

Am ţinut însă să aduc la cunoştinţă Suveranului protestul Partidului Naţional Liberal împotriva decretului de dizolvare care lipseşte Ţara şi Coroana de sprijinul lor cel mai temeinic şi de cea mai sigură rezervă de viitor.

Va veni vremea să vă arăt toate sacrificiile ce le-am adus în ultimii ani unităţii partidului. Socotesc însă că mai presus de orice, conducerea Partidului Naţional Liberal înseamnă respectul cuvântului dat, păstrarea unei tradiţii de încredere în puterile Ţării şi ale noastre, de demnitate în sentimente şi atitudini. Desigur partidul nostru a ştiut să cuprin-

[1] A se vedea pag. 243–247 şi următoarele, ale acestor Însemnări.
[2] Rămâne de văzut *cum* se leagă!
[3] Sunt mai multe?

dă în acţiunea sa, în decursul vremurilor, curentele sănătoase ale opiniei publice, împrospătându-şi mereu programul după cerinţele şi aspiraţiile ei. El e gata să o facă şi acum. Un factor constant în activitatea sa a fost însă grija de a rămâne în toate împrejurările, pârghia de suţinere şi de legătură (frumoasă pârghie) între Coroană şi Naţiune, misiune ce nu înţelege să o părăsească nici astăzi.

În numele acestei tradiţii, fac apel astăzi la legăturile sufleteşti ce au închegat în trei generaţii puterea de înfăptuire a partidului nostru, încredinţat că veţi fi alături de mine, urmând calea ce v-o arată conştiinţa limpede a intereselor superioare ale Ţării şi a destinelor Partidului Naţional Liberal.

Preşedintele Partidului Naţional Liberal
Constantin I.C.Brătianu".

---

20 aprilie. În Franţa, grevele au încetat şi lucrul a fost reluat pretutindeni. A fost de ajuns să nu mai fie dl Blum în fruntea Guvernului.

În Spania naţionaliştii înaintează pe toate fronturile. Tortosa a fost cucerită.

Japonezii, după ce au oprit ofensiva chinezească, care-i surprinsese, au reluat ei ofensiva pentru recucerirea teritoriilor pierdute. Nici nu era de închipuit că succesul chinezilor să fie serios şi durabil.

Procesul intentat de Iorga lui Zelea Codreanu a început. Pentru Căpitan e numai „o intrare în materie" căci îl aşteaptă alt proces, mai dezagreabil şi probabil cu consecinţe mai grave pentru dânsul...

De aseară plouă şi e frig. Sunt numai +8°. Acum se vor ţine ploile lanţ. Ce n-a stricat seceta, vor strica umezeala şi răceala.

---

21 aprilie. Senzaţional, senzaţional!

Ziarele îmi aduc în liniştea de la Breasta vestea unei noi lovituri a Domnului Popescu. (Cum l-au poreclit detractorii lui, pe bunul nostru Rege). Printr-un nou decret-lege se ridică cetăţenia română(!!!) „cetăţeanului român care locuieşte în străinătate dacă se va face vinovat, ca *autor sau complice* de un fapt care ar putea avea drept efect tulburarea ordinii publice a Ţării, *sau dacă printr-o purtare potrivnică îndatoririi de fidelitate faţă de Ţară, vatămă interesele româneşti sau micşorează*

bunul renume și prestigiul României. Se socotește purtare potrivnică îndatoririi de fidelitate față de Țară, chiar faptul de a fi înlesnit propaganda dușmănoasă împotriva României".

Decretul e vădit îndreptat împotriva lui Titulescu, împotriva aceluiași Titulescu pe care *acum doi ani* același Rege Carol l-a decorat *cu colanul* Ordinului Carol, trecând peste dispozițiile statutare ale Ordinului[1], numai ca să dovedească Talleyrandului nostru, recunoștința sa!

Decretul mai prevede că „dezîncetățenitului" i se mai sechestrează și toată averea aflătoare în România. Vinovăția o stabilește o comisie compusă dintr-un director al Ministerului Afacerilor Străine, un director din Ministerul Justiției și doi Consilieri ai Curții de Apel din București, toți desemnați de miniștrii respectivi și prezidați de un membru al Consiliului de Coroană, desemnat de președintele Consiliului de Miniștri. De nu mi-ar cădea pacostea mie în spinare!

Pe baza ultimelor decrete, o hecatombă în magistratură. Între alții au fost scoși la pensie Gane, primul președinte al Consiliului Legislativ și Juca președinte de Secție, la Casație.

Regele s-a îmbolnăvit de gripă ca să dea lui Mamulea plăcerea de a semna comunicate. Dictatorul are 38° căldură și 84 pulsații pe minut. Indispoziție fără importanță.

Nu știu ce va fi spus Iorga la procesul pe care l-a intentat lui Corneliu Zelea Codreanu, nu știu dacă, după cum ne spusese în Consiliul de Miniștri, va fi cerut achitarea inculpatului „mulțumindu-se cu prostiile pe care desigur le va debita în public, în fața Justiției" — dar constat că Consiliul de Război a condamnat pe Zelea la 6 luni închisoare, în așteptarea celor care vor mai veni...

Ministerul de Interne începe să dea drumul „materialului documentar" găsit și ridicat cu prilejul descinderilor operate sâmbătă, 16 curent la agitatorii „fostei" (?) Gărzi de Fier.

Ziarele de ieri publică (publică și facsimilul) o scrisoare a lui Zelea Codreanu (Corneliu) adresată lui M. Stelescu câtva timp înainte de asasinarea lui I.G. Duca. Scrisoarea e foarte compromițătoare, căci dintr-însa reiese clar că Zelea Codreanu a știut de asasinarea lui Duca, a încu-

[1] Pentru a putea fi decorat cu colanul Ordinul Carol trebuie să fi fost cel puțin un an și jumătate prim-ministru.

rajat-o şi a desemnat chiar pe Belimace să o săvârşească... Un fapt nou care ar putea servi la redeschiderea întregului proces al acestei asasinări...

Cert e că împotriva lui Zelea Codreanu şi a Gărzii de Fier a început o acţiune de exterminare. „Curentul" cu pricina nu va fi însă jugulat cu uşurinţă...

Negocierile franco-italiene au început — cele franco-germane au fost amânate, până după ce vor izbuti, dacă vor izbuti, cele anglo-germane. Un vânt de pace suflă peste toată Europa, nu se vorbeşte decât de destindere, pretutindeni. Cum rămâne cu supra-armamentele indispensabile situaţiei economice...?

De câteva săptămâni, tot felul de zvonuri circulă asupra Principelui Bernard fericitul soţ al oribilei Juliana — nădejdea Olandei. S-a spus mai întâi că Principele a fugit fără să lase urme. Apoi i s-a dat de urmă în Sicilia, unde se plimba cu frate-său. Acum a fost reperat pe lângă Cannes (în Franţa) unde a suferit un nou accient de automobil[1] dar pare-se cu totul anodin. Adevărul nu e atât de dramatic după cât ar părea. După toate probabilităţile „masculul" Dinastiei de Nassau-Orange, n-a mai putut suporta tirania celor două cocoane, al căror despotism e cunoscut şi teribil, şi a plecat să mai răsufle — dar se va înapoia la iesle, ca un armăsar supus. Căci altfel ar muri şi el şi frate-său, de foame. Ceea ce nu se cade pentru Prinţ.

Presa din Paris din 18 şi 19 aprilie e plină de articole favorabile noului regim din România. Se vede că în 17 a sosit cecul la Paris...

Le Temps publică un articol de fond în care observă între altele:

„Între declaraţiile făcute de curând, dl Comnen, ministrul Afacerilor Străine, a definit cu cea mai mare precizie atitudinea ţării sale: menţinerea păcii, întărirea tratatelor, alianţelor şi prieteniilor încheiate, credinţă faţă de Mica Înţelegere şi de Înţelegerea Balcanică.

Sunt cuvinte — scrie *Le Temps* — pe care le apreciem la adevărata lor valoare. Politica externă astfel definită este aceea pe care o apără Guvernul de la Bucureşti, salvgardând odată cu ea şi liniştea internă contra unor agitatori de extremă dreaptă care au tulburat prea multă vreme întreaga viaţă a naţiunii".

---

[1] Prinţul a suferit acum câteva luni, la Amsterdam, un accident grav de automobil, cu leziuni la cap, de pe urma cărora ar fi rămas cam ţicnit.

Le Journal declară între altele că M.S. Regele Carol al II-lea conduce mişcarea de regenerare naţională a României. Etapele cele mai grele au fost trecute — spune ziarul. Reconstrucţia a început în România prin noua Constituţie corporativă (?).

Le Matin relevă faptul că Suveranul face călătorii de inspecţie (!) în toată ţara. În concluzie ziarul arată că noul regim este hotărât să pună capăt abuzurilor de tot felul, atât în administraţie, cât şi în activitatea comercială. (Să o creadă ei!).

L'Epoque scrie la rândul ei că noul regim din România este un regim de ordine.

Excelsior constată: Azi liniştea domneşte în Bucureşti şi în provincie. Publicul este satisfăcut de măsurile energice luate de Guvern şi nu manifestă nici o simpatie pentru cei loviţi de aceste măsuri.

L'Intransigent arată că noul regim din România înţelege să asigure ordinea internă care este o condiţie a ordinii externe.

Şi iată cum se scrie Istoria...

---

22 aprilie. Azi-dimineaţă la ora 8, termometru nu arată decât 5 grade peste zero. Ieri am tremurat de frig toată ziua. Azi-dimineaţă uşoară brumă. Dar să nu ne plângem: citesc că la Belgrad a căzut un strat de zăpadă de 0,30 cent., că în Germania ninge şi viscoleşte ca iarna, că în *Sudul Franţei* zăpada şi îngheţul au stricat toate viile şi pometurile aducând pagube de milioane.

Beneş Curcanul a adresat un manifest Armatei cehoslovace cu prilejul aniversării a 20-a a întemeierii sale, în timpul războiului, în Italia şi cu concursul italienilor. Tot manifestul nu e decât un imn de recunoştinţă faţă de Italia şi faţă de Mussolini, „care a cunoscut grelele începuturi ale încolonării Cehoslovaciei şi care a ajutat-o personal (?)". Beneş Curcanul „a profitat de ocazie" ca să facă italienilor *avansuri* şi să-i invite să ia poziţie în favoarea menţinerii independenţei cehoslovace. E şiret Beneş Curcanul, dar şiretenia lui e cusută cu otgonul. Să sperăm totuşi, pentru echilibrul Europei, atât de instabil, că glasul său va fi auzit la Roma...

Scrisoarea adresată de Zelea Codreanu lui Stelescu, şi reprodusă în facsimile în ziarele de ieri, face multă vâlvă. *Viitorul* scrie: „Dacă documente noi vor mai fi descoperite în sensul acestor indicaţii compromiţătoare, procesul asasinării de la Sinaia ar putea căpăta o revelatoare

actualitate. S-ar putea confirma astfel anumite suspiciuni mai vechi în privința autorilor asasinării lui Ion Duca.

Asasinii ar apărea astfel drept executanți ai ordinelor conducerii fostei organizații a lui Corneliu Codreanu, iar moartea lui Stelescu s-ar explica prin frica aceleiași conduceri de a-și vedea divulgate secretele acțiunii ei teroriste, pe care Stelescu în calitatea lui de fost fruntaș al acestei mișcări le cunoștea amănunțit".

Zile grele se pregătesc pentru Zelea Codreanu și credincioșii lui.

---

23 aprilie. Pe baza unui raport înfricoșător semnat de Arhanghelul Armand (Călinescu) și de Arhanghelul Victor (Iamandi), Consiliul de Miniștri a hotărât (pentru a câta oară) dizolvarea Gărzii de Fier, a asociației Arhanghelul Mihail și a Partidului „Totul pentru Țară". A mai hotărât lichidarea averilor acestor grupuri politice și eventuala fixare de domiciliu forțat pentru membrii lor mai periculoși. Tot prăpădul pe care-l descriu Arhanghelii Guvernului în raportul lor trebuie primit sub beneficiu de inventar, căci între altele se vorbește acolo de o sumă de *40 milioane lei* pe care Zelea Codreanu urma să o împartă sau ar fi împărțit-o deja — ceea ce, evident, nu poate fi decât de domeniul fanteziei. Împotriva lui Codreanu, în afară de proiecte copilărești, nu rămâne decât scrisoarea adresată lui Stelescu. Mărturisesc că aceasta e gravă; dar mă întreb: o fi adevărată?

Lista arestaților și daților în judecată n-a apărut încă.

Sunt oameni la București care pretind că gripa Regelui e de ordin diplomatic, ca să nu fie silit să meargă diseară la Înviere. „Frichi la mine, frichi la tine", cum cântă Kalikenberg al lui Vasile Alecsandri, și arhanghelul Armand Cardinal Calinesco.

Alții spun că gripa e adevărată (și azi a apărut un buletin al lui Mamulea) și că Regele e furios că nu poate merge la biserică, tocmai fiindcă știe ce va crede lumea. Intimii Palatului pretind chiar că Regele va merge, cu toată opunerea lui Mamulea.

În cursul săptămânii, și în lipsa mea, s-a zvonit la București că Patriarhul nu vrea să mai fie călău și că pleacă de la Președinție. Imediat s-a și constituit un Guvern Averescu-Argetoianu!!!

---

24 aprilie. Paști! E tot frig — dar frumos. Ieri-seară a plouat, dar ploaia a stat ca din minune pentru Înviere. Suntem toți aci la Breasta, cla-

ie peste grămadă, până şi soţia mea. După Înviere am luat tradiţionala supă de găină şi am ciocnit ouă roşii, galbene, verzi şi încondeiate.

———

Ilustrul jurisconsult Barthelmy a scris un articol senzaţional ca să demonstreze că după desfacerea Tratatului de la Locarno, Franţa nu mai are îndatorirea să ia armele în ajutorul Cehoslovaciei, în cazul când aceasta ar fi atacată, şi că libertatea ei de hotărâre rămâne întreagă. Presa franceză s-a împărţit în două tabere, o parte susţinând teza lui Barthelmy — alta pe cea contrară. Osuski, ministrul Cehoslovaciei şi-a muiat degetul în cerneală şi a scris ca un disperat, ca să dovedească că Franţa e obligată să mobilizeze, în ziua în care cineva s-ar atinge de graniţele sau de drepturile Cehoslovaciei.

În acelaşi timp Neguţul a protestat dinainte împotriva celor ce au să se întâmple la Geneva, unde a anunţat că va trimite un delegat şi a pus şi el să scrie în Anglia în favoarea tezei independenţei Abisiniei.

În politică, cauzele care se pledează sunt pierdute dinainte.

———

Printr-un decret regal s-a întins — în principiu — „cartea funduară" peste tot cuprinsul Regatului. În Ardeal şi Bucovina s-a reglementat mai bine — în vechiul Regat şi Basarabia urmează să se introducă treptat.

———

Nevastă-mea care a sosit ieri de la Bucureşti, povesteşte că acolo se vorbeşte foarte serios de un Guvern Averescu-Argetoianu. Ce are să mai inventeze Majestatea Sa?

———

27 aprilie. Plecat ieri la ora 5 după-amiază din Breasta pe ploaie şi pe frig. Sosit la Bucureşti, de asemenea, pe ploaie şi pe frig. Azi, tot ploaie şi frig... Nu-mi aduc aminte de aşa Paşti lugubre... Parcă suntem în noiembrie. Câmpul s-a îndreptat însă mult, după seceta cumplită pe care a suferit-o.

———

La Bucureşti găsesc linişte şi pace. Teatrul pe care d.d. Armand Călinescu şi Victor Iamandi îl fac — din ordin, în mare parte — nu impresionează pe nimeni. Dar şi teatrul din partea cealaltă, din partea Gărzii de Fier, care se dă la iveală acum, cu toate titulaturile, disciplinele, teoriile şi caraghioslâcurile Mişcării Legionare a doborât mult, dacă nu cu totul, entuziasmul „simpatizanţilor" de acum trei luni. Toată mişcarea apare, sub lumina documentelor ridicate în ultimele percheziţii şi publicate prin jurnale, ca o mişcare copilărească, cu o pregătire în

realitate slabă şi cu scopuri foarte puţin determinate. Franzeologie şi gongorism, care n-a dus la cele câteva omoruri cunoscute decât prin excesele unor temperamente excesive şi excesiv de supraexcitate. Ordinele, circularele, instrucţiunile ce se publică azi, ca şi inventarul celor câteva arme răzleţe găsite la unii din militanţi, nu prezintă mare interes, decât pentru fixarea unei anumite mentalităţi.

Singurul document interesat — dacă nu e apocrif — este acela din care reiese că cei 3 asasini ai lui Duca — Constantinescu, Belimace şi Caranica — au fost înaintaţi „Comandanţi ai Buneivestiri (!!!)", în ianuarie 1937, *adică 4 ani după înfăptuirea crimei*. Această cinstire postumă, (ca şi scrisoarea lui Zelea Codreanu către Stelescu, dacă e adevărată), dovedeşte legăturile pe care direcţia mişcării a avut-o în 1933 cu autorii atentatului de la Sinaia, pe care Căpitanul — reiese acum — l-a pregătit, sau în tot cazul l-a aprobat. Un fapt nou, fără îndoială în stabilirea exactă a răspunderilor acelui atentat, dar din punct de vedere al „pericolului de revoluţie (!)", nul şi dânsul.

Telegramele sosite din Italia şi publicate în ziarele de azi ne aduc vestea neaşteptată că întreaga presă fascistă aprobă acţiunea Guvernului român şi măsurile luate contra Gărzii de Fier. Să fie o repercuţie a sentimentelor provocate de Anschluss împotriva nemţilor şi a tuturor celor care au manifestat simpatii germane, ca nenea Zdreale Codreanu?

Germania a hotărât să nu participe la Expoziţia din 1939 în New York, *fiindcă n-are devize*, cu care să facă faţă cheltuielilor. România, care se vede că e însă plină de devize, va participa la această Expoziţie, cel puţin aşa mi-a spus-o Gusti despre care se zicea că a fost grav bolnav de angină de piept, dar care mi-a părut sănătos tun, pentru fericirea Expoziţiilor.

Cehoslovacia a intrat în dramă.

Sudeţii se întrunesc la Karlsbad şi redactează un număr de revendicări de ordin intern şi extern, a căror realizare ar transforma Cehoslovacia într-o „confederaţie" ca cea Helvetică, afiliată Berlinului cu jertfa actualelor alianţe cu Franţa şi Rusia Sovietică.

Slovacii nu se întrunesc nicăieri, dar o bună parte dintr-înşii cer autonomie tot atât de completă ca cea cerută de germani.

Guvernul din Praga se zbate. Refuză programul germanilor şi slovacilor, dar întinde ramuri de măslin în toate părţile. „On sent la De-

tresse". Beneş lansează manifeste patriotice şi caută să capteze bunăvoinţa Italiei şi a Poloniei — şi chiar a Germaniei. Osuski, la Paris pledează. Toată lumea simte însă cât de şubrede au fost bazele pe care un conglomerat de apetituri şi de revendicări a fost ridicat la situaţia de Stat independent.

În situaţia critică în care se găsesc „prietenii" noştri, facem şi noi ce putem. Trimitem soldaţi la Praga să bată talpa la jocurile Sokolilor... „Et cela nous fera à tous de belles jambes!".

În Ungaria se votează în momentul de faţă o lege în virtutea căreia participarea ovreilor la orice întreprindere publică sau economică nu va putea trece de 20%. Într-o ţară în care Israel domnea, o asemenea lege face vâlvă mare. Bieţii ovrei încep să nu-şi mai găsească loc nici în ţările care treceau până acum complect supuse dominaţiei lor. În curând va veni şi rândul Franţei, Angliei şi Statelor Unite. Simptome precursorii s-au înregistrat şi pe acolo.

Pe de altă parte ovreii au putut dovedi că maiorul Szallassy care conduce în Ungaria mişcarea extremistă de dreapta, era de origine armean din Moldova cu numele de Seneşan! Renegaţii sunt totdeauna cei mai aprigi naţionalişti!

Democraţii integrali încep să se pocăiască. Iată fraza lapidară pe care a pronunţat-o dulcele Eden (Anthony pour les dames) într-o întrunire la Londra:

„Am încredere pornită din convingere în democraţie, dar ar fi stupid şi poate fatal pentru supravieţuirea[1] însăşi a democraţiei, dacă nu am ţine seama de rezultatele enorme atinse sub alte forme de guvernământ...

Dealtminteri, toată elita democraţiei de pretutindeni e în fierbere. Toţi bobocii ei din Franţa şi din Anglia se adună acum la Londra să discute despre înţelegerea franco-italiană şi despre cea anglo-franco-germană. E un adevărat „pululu"[2] pe marginile Tamisei. Nu e lucru uşor să tot făureşti înţelegeri care să liniştească sufletele oamenilor şi să menţii în acelaşi timp o situaţie internaţională destul de încordată ca să justifice enormele armamente fără fabricarea cărora ţările industriale ar ajunge la revoluţie *prin şomaj*!

---

[1] Traducerea e a *Universului*.
[2] Nume ce se dă discuţiilor teologice evreieşti, în sinagogi.

Şi Regele Zogu face teatrul lui la Tirana. E o operetă, ce ar putea fi intitulată „Geraldina", după numele domnişoarei Apponyi pe care „*M'Bretul*" a luat-o de nevastă zilele trecute după protocolul fixat de Lehar în „Die lustige Witwe"! Fiecare ţară cu moravurile ei, şi fiecare om cu capul său!

La Moscova alt teatru. Acolo e dramă întunecoasă. Se vorbeşte de un nou proces şi de 3 900 de arestări făcute în vederea primului Mai...

Japonezii continuă cu succes ofensiva lor şi recâştigă toate teritoriile ocupate acum câtva timp de chinezi prin surprindere.

A apărut în volum capitolul final al *Amintirilor* mele, sub titlul *Pe urmele trecutului* şi cu subtitlul *O călătorie în Egipt*. Editat de tipografia *Adevărului*, volumul se prezintă destul de mediocru din punct de vedere tehnic...

---

28 aprilie. Ministerul de Interne ocupă o pagină întreagă, în toate ziarele de azi-dimineaţă, cu publicarea genealogiei lui Corneliu Zelea Codreanu şi cu facsimilele actelor prin care se dovedeşte că Domnul Căpitan nu e român, ci polonez. Familia n-a obţinut schimarea numelui de Zelinski în cel de Zelea decât după naşterea voievodului Corneliu.

O fi. Dar curentele nu se schimbă prin simple forme de stare civilă, ca numele. Curentul legionar există, în oarecare scădere ce e drept, dar există — indiferent dacă Codreanu s-a născut Zelinski sau Zelea. Nimeni nu mai poate contesta azi că conducătorul mişcării gardiste e român. Că anumite stigmate atavice, de rasă, străine de temperamentul şi firea noastră pot explica anumite porniri şi aberaţii morale în atitudinea şi în actele lui Codreanu, e altă chestiune.

Multă lume găseşte deasemeni că Ministerul de Interne dă prea mare importanţă publicaţiei materialului informativ pe care-l posedă. Umplând coloane cu dovezi de „vinovăţie" împotriva lui Codreanu, Ministerul de Interne dă personalităţii Căpitanului un relief pe care actele lui personale n-au izbutit să i-l dea până acum. Dl Armand Duplessis-Calinesco sare dincolo de cal şi comite o eroare pe care un om cu mai multă experienţă decât dânsul n-ar fi comis-o.

Se mai spune că se întrebuinţează *material vechi*, şi se trage consecinţa că în ultimele percheziţii efectuate la gardiştii mai cunoscuţi, nu s-a găsit lucru mare. Astfel facsimilele actelor de stare civilă relative la

ascendenţa d-lui Corneliu au mai fost publicate anul trecut, înainte de alegerile Tătărescu, fără să aibă vreo înrâurire asupra alegătorilor. Faimoasa scrisoare către Stelescu, deşi apare pentru prima dată, face şi dânsa parte dintr-un stoc vechi al Siguranţei. *Ea a fost remisă Ministerului de Interne de către mareşalul Averescu, după asasinarea lui Stelescu. Ea fusese încredinţată mareşalului de însuşi Stelescu.* De ce n-a făcut Tătărescu, discipolul şi urmaşul lui Duca, uz de dânsa?

Ziarele de azi-dimineaţă mai dau şi o lungă listă de legionari cărora s-a fixat un domiciliu forţat, pe timp de un an la mănăstirile Tismana şi Dragomirna — şi la Miercurea Ciucului. Printre cei deportaţi sunt şi cei trei membri ai Jockey-Clubului: Al. Cantacuzino, Radu Meitani şi Al. Chr. Tell. Mai e şi dl Dragoş Protopopescu. N-am citit însă nici numele lui Zelea Codreanu tatăl, nici al lui Neagoe Flondor (pare că acesta din urmă e tot ascuns). Jale mare în familiile deportaţilor...

Hotărât lucru, Cehoslovacia răstignită e la ordinea zilei. Ziarele ne dau programul domnilor Daladier şi Bonnet care petrec zilele de azi şi de mâine la Londra şi din acest program se simte că punctul nevralgic al discuţiilor va fi privitor la politica de adoptat faţă de Statul d-lui Beneş (căci nu se poate vorbi *de o ţară)*, ameninţat de prăbuşire. De la Praga, ştirile sosite arată că între Guvernul ceh şi Henlein, şeful partidului sudeţilor, orice negocieri şi chiar orice raporturi au fost rupte, deoarece zisul Henlein s-a declarat împotriva regimului parlamentar-constituţional în fiinţă şi împotriva legii naţionalităţilor pe care Guvernul o pregăteşte dar pe care dânsul nici nu o cunoaşte încă.

Raporturile au fost rupte cu Henlein, dar nu şi cu partidul său. Cu partidul se tratează prin parlamentarii lui.

În Polonia pe de altă parte, vrăjmăşia faţă de Cehoslovacia a căzut cu totul şi cel mai înverşunat ziar anti-ceh, *Kurier Kodzienny*, a început chiar o campanie în favoarea unei înţelegeri între Varşovia şi Praga.

A murit Ştefan Meitani. Nu era lipsit de inteligenţă şi de cultură şi nici de prezumpţie. Dar era cu totul lipsit de caracter. A făcut multă politică şi n-a avut norocul să ajungă unde alţii mai proşti şi mai puţin pregătiţi au ajuns. Mulţi ani a fost pentru mine un adevărat „coşmar"! La fiecare schimbare de Guvern îmi cerea să-l fac ministru sau *preşedinte al Senatului* (avea o adevărată slăbiciune pentru acest din urmă post, probabil fiindcă văzuse piesa lui Flers „le Roi"!) — ca şi cum ar fi depins de mine! Dumnezeu să-l ierte, căci nu va mai pisa pe nimeni pe lumea cealaltă, deoarece a lăsat prin testament să fie ars!

29 aprilie. Contele Römer, ginerele lui Ch. Mitilineu a căzut lovit de un glonț de revolver. „Accidentul" s-a petrecut în Polonia, la moșia defunctului. Nu se știe încă dacă a fost accident sau sinucidere. Römer era șeful protocolului la Ministerul de Externe din Varșovia.

Altă istorioară tot cu Römer — dar altă categorie de „Römeri". În urma denunțurilor primite s-a făcut o anchetă serioasă la direcția Poștelor și s-au constatat o serie de matrapazlâcuri însemnate. Mită și șperțuială în stil mare pentru cumpărare de material, pentru numiri, pentru tot. Unul din funcționarii prinși a făcut mărturisiri senzaționale: cea mai însemnată profitoare a bandei era d-na Richard Franasovici, dulcea Mary! Sediul bandei era la d-na Ștefania Römer[1], cea mai intimă prietenă a perechii Franasovici, și tot la dânsa aveau loc întâlnirile și „lichidările"! Decretul de ambasador al lui Franasovici (la Varșovia) trebuia să apară astăzi, dar întâmplarea de la Poștă a avut drept rezultat să amâne publicarea. O simplă amânare dealtminteri, până se va mușamaliza afacerea cu Mary. Richard I (pe lista ambasadorilor români) e la Paris unde își face uniforma *după desenurile Regelui*! Autentic!

Arcizewski a fost numit ambasador la Roma. În locul său va fi trimis ambasador la București un conte Racinski. Numai de nu și-ar rupe șalele la Roma bietul Arcizewski, căci Natașa se va arunca din brațele lui Mussolini în ale Cardinalului Paccelli. Noi pierdem în tot cazul, un bun prieten — și eu în special.

„Une petite poule", sosită de la Paris, povestea: „Am fost dată afară de la Athénée Palace, sub cuvânt că hotelul a fost închis. M-am mutat la „Boulevard". Vineri seara, au venit să mă scoată și de aci, nu știu pentru ce[2]. Am răspuns că sunt bolnavă și silită să stau în pat. Mi-au pus un polițist în cameră! Și așa încurajați dvs turismul în România? Să vă fie de cap!" Pațachina avea dreptate. Dar a avut dreptate și Armand Chiorul să-și păzească pielea — deși nu face două parale.

Doctorul Petre Mihail, medicul județului Dolj, un șperțar și un incapabil cu care mă războiesc din 1931, a fost în fine răpus. A fost retro-

---

[1] D-na Römer din Focșani și nepoată lui Duiliu Zamfirescu după mamă. A fost căsătorită cu Georgescu, pe vremuri prefect și cenzor la Banca Națională. Jean Cămărășescu i-a făcut un băiat și o rentă. Femeie cu farmec.

[2] Toate camerele au fost evacuate vineri și sâmbătă seara, înainte de Paști, pe tot parcursul Cortegiului Oficial ce ducea la Mitropolie!

gradat şi trimis medic de plasă la Hurezeni în Gorj! Acum două luni mai îndrăznea să vină la Breasta să amenințe că ne închide moara şi că ne ia dispensarul! A nimerit-o prost!

Toată presa se ocupă de întrunirile de ieri de la Londra, între francezi şi englezi, care vor urma şi azi. Diseară miniştrii francezi se vor înapoia la Paris. În cele două şedinţe de ieri s-au discutat problemele Europei Occidentale: Franţa şi Italia; Italia şi Geneva; Franţa, Anglia şi Germania; Spania etc. Ambele Guverne s-au pus de acord asupra acestor probleme şi, lucru mai însemnat, asupra unei *eventuale* (întotdeauna rezervele Angliei!) coordonări a forţelor armate engleze şi franceze. Mai ales asupra cooperării aeriene. Atât s-a spus aseară în public.

Azi, Excelenţele se vor ocupa de Europa Centrală şi Orientală. Chestiunea Cehoslovaciei. Cu acest prilej se va discuta şi asupra concesiunilor ce se vor recomanda Guvernului de la Praga, în favoarea minorităţilor etnice, mai ales celei germane. Totul pe baza unui memoriu al Guvernului cehoslovac remis acum câteva zile Ministerelor de Externe din Paris şi Londra.

Cehii vor face mari concesiuni, afară de două asupra cărora se declară ireductibili:

1) Nu vor recunoaşte existenţa Partidului Naţional Socialist şi

2) Nu se vor îndepărta de la alianţele cu Franţa şi cu Rusia Sovietică.

Astă-seară se va de la Londra un comunicat.

Un mare progres: graţie iniţiativei lui Dombrowski, prefectul colonel — promovat general — al judeţului Ilfov, s-a stabilit o variantă prin Baloteşti-Dimieni-Tunari-Pipera-Floreasca pentru degajarea şoselei naţionale Bucureşti-Ploieşti, până la kilometrul 24 — *şi s-a interzis pe această şosea tracţiunea animală.* Acesta este progresul. Când vom putea oare să-l înregistrăm şi în oraşul Bucureşti cel puţin în centru?

Londra, 5 mai. De cinci zile sunt pe drum. Am plecat din Bucureşti, sâmbătă, 30 aprilie, dimineaţa, cu Simplonul. Am luat ruta Simplonului ca să mai schimb, deşi până la Paris, călătoria este cu o zi mai lungă. Drumul a fost plăcut. În Banat, între Mehadia şi Caransebeş, printre munţi am avut o viziune nouă: prunii înfloriţi se înfăţişau ca pete de zăpadă pe pajiştile verzi, iar trunchiurile mestecenilor ca înnălbite de brumă...

Revăzut cu drag coasta mării la Triest și intrarea în Veneția. Podul pentru automobile, lipit de al căii ferate, n-a stricat priveliștea, cum mă temeam. A stricat-o acum o sută de ani podul drumului de fier — dar podul cel nou a lărgit numai pe cel vechi...

Călătorit până la Veneția cu Grigore Gafencu și soția sa, Nouchette, nu numai o poamă, dar chiar o grădină de femeie. Mi-a vorbit de Eschil și de armoniile Partenonului... E mult mai la locul ei ca soție și colaboratoare de intelectual decât ca „danseuse Esmée", goală pe tavă de argint cum a fost prezentată pe vremuri la „Olympia" la Paris. E simpatică și pace.

Gara din Milano, o minune germană cam disonantă pe pământ latin. A întrecut cu mult însă și gara din Frankfurt și pe cea, mai nou, din Leipszig. Gara veche a fost doborâtă și locul pe care se ridica parcelat și clădit. Gara nouă, în imensitatea ei, cu toate liniile noi de acces, constituie o construcție ciclopică, care a trebuit să coste nu numai câteva miliarde dar și un efort de voință excepțional.

Am trecut pe lângă lacul Maggioro prea târziu și n-am văzut nimic. Dealtminteri ploua.

Înainte de a pleca din București am aflat moartea bietului Paul Prodan. Suferea de doi ani. I se umflaseră ganglioanele gâtului și medicii nu putuseră stabili o diagnoză precisă. Înainte de Paști, a contractat o gripă și nu s-a mai sculat. Glandele lui sclerozate n-au mai putut să-l apere; i s-au blocat rinichii, inima, plămânii și a murit. De vreo patru ani a făcut treabă bună în fruntea Teatrului Național. A creat „Studio" din piața Amzei. A montat piese cu grijă și a făcut o selecție bună printre actori. A fost cel mai bun director de la Al. Davila. Dar a mai fost și un răzvrătit, și Dumnezeu l-a pedepsit : Prodanii sunt idioți și dânsul și-a permis să fie mai puțin idiot ca frații lui — culpă mare ce nu putea rămâne fără cuvenită răsplată. Venea des pe la noi acasă, mai ales la Sinaia. Moartea lui ne-a întristat pe toți.

În tren, Gafencu m-a pus la curent cu drama lui Arcizewski. În ultimul moment n-a fost numit ambasador la Roma, ci pur și simplu rechemat la Minister, la Varșovia. Probabil din cauza deplorabilei ținute a nevestei-sii. Gafencu l-a văzut plângând. A lucrat cât a putut pentru crearea Ambasadei ploneze la București, a sperat-o pentru dânsul — și nu s-a ales cu nimic. Păcat de dânsul căci e un diplomat inteligent. Victima femeii și dânsul.

La Paris, unde am stat de luni dimineața până marți seara, n-am văzut decât expoziția de artă engleză, deschisă la Luvru, în fosta sală La-

caze. Minunată. Turner, Lawrence, Constable, Reynolds, Gainsborough şi alţii, reprezentanţi prin pânze de toată frumuseţea, din colecţiile particulare engleze.

De la Paris la Londra am venit noaptea, direct, într-un vagon cu paturi transportat pe ferry-boat. Infect. Marea era agitată şi am avut senzaţia, timp de 4 ore de la Dunkerque la Dover *că vagonul fuge în apă.* Aşa încât n-am putut dormi deloc.

Am regăsit Londra mai triumfală decât oricând, plină de viaţă şi de încredere în sine. E adevărat metropola lumii întregi şi în această privinţă a luat de mult locul Parisului ofilit. La Paris nu vezi pe ferestre şi pe prăvălii decât „appartement" sau „boutique à louer" — la Londra nu e nimic disponibil, nimic de închiriat. Şi toată lumea aleargă, tot omul având ocupaţia lui. Pentru haimanale nu e loc.

Alerg şi eu de dimineaţa până seara, târât în ritmul general. Trece ziua fără să bag seama, şi seara mă culc buimăcit. Abia aflu ca prin vis ce se întâmplă aiurea. Am aflat astfel că Hitler a sosit la Roma şi că a fost primit ca un Împărat, de Rege şi de Duce. Că Guvernul francez a hotărât să coboare francul la 175-180 franci livra, că Banca noastră Naţională a scăzut scontul la 3 1/2.

E „marea idee" a lui Mitiţă Constantinescu, menită să învioreze creditul! Banca Naţională scăzând dobânda cu 1%[1], băncile particulare sunt silite după lege să scadă dobânda lor cu 2% şi să o reducă astfel de la 9 la 7%. Kaufmann (Banca de Credit) şi Creţeanu (Banca Românească) veniţi cu mine la Londra pentru Comitetul „Stelei Române", sunt furioşi. Măsura nu va da însă rezultatele aşteptate: comprimarea artificială a dobânzii duce la *restrângerea Creditului, nu la lărgirea lui.* Dacă a ajuns şi Mitiţă de la Comitetul Agrar să aibă idei în materie financiară ne putem aştepta la şi mai rău, cât o fi dânsul cel puţin în fruntea bucatelor. O, Sire, Sire, de ce-ţi porcăieşti toate întreprinderile.

Văzut ieri pe Grigorcea, ministrul nostru şi stat mult de vorbă cu dânsul. Vizita lui Daladier şi a lui Bonnet a avut înainte de toate de scop revalorizarea francului şi chestiunea cehoslovacă. Daladier a declarat ritos că în cazul atacului Cehoslovaciei, Franţa va fi nevoită să intervină cu armele. Englezii au priceput însă că această declaraţie nu constituia decât o presiune asupra lor, ca să-i silească să facă o declaraţie în favoarea Cehoslovaciei. Această declaraţie, englezii n-au făcut-o. Grigorcea e convins că în cazul unui conflict între Germania şi Ceho-

[1] Ceea ce nu o costă lucru mare căci aproape nu mai dă scont la nimeni.

slovacia, Anglia — ca şi Franţa dealtminteri — nu va mişca. Englezii nu urmăresc decât un scop (şi Germania o ştie), acela ca alipirea fâşiilor de nemţi din Cehoslovacia, la Reich, să se facă fără vărsare de sânge, fără război.

Am vizitat noua Legaţie, cumpărată de noi, Belgrave Square 1 şi mi-a plăcut. Vom fi în fine la Londra în localul nostru, şi într-un local demn de o ţară ce se pretinde mare. Reparaţiile vor fi gata peste 2 luni. Deocamdată Grigorcea stă într-un apartament mobilat (o casă întreagă), foarte simandicos şi el, tot în Belgrave Square, la nr. 34.

---

6 mai. Ieri-dimineaţă prima şedinţă intimă: Alb. Stern, Champin, Kaufmann, Creţeanu şi eu. S-a discutat chestiunea comisioanelor exagerate percepute de Steaua British şi de Soc. Pallas — şi chestiunea „decapitării" lui Osiceanu. Pe viitor comisioanele vor fi sensibil reduse şi nu se vor percepe decât pentru cantităţile vândute *realmente*. Pentru Osiceanu, s-a hotărât o reformă a întregii organizaţii. Se va suprima directorul general şi vor rămâne doi directori şi trei administratori delegaţi. Printre aceştia 3 va fi încadrat şi Osiceanu.

La ora 1, dejun mare oferit la Savoy de Fraser, preşedintele Stelei British (şi totodată şi al Societăţii anglo-iraniene, fostă anglo-persiană). Au asistat şi Kessler şi Macdonald.

Stat mult de vorbă după masă cu Fraser. Mi-a părut mediocru. Poate să fie o impresie greşită.

Fost după masă la Midland Bank unde am avut o lungă convorbire cu preşedintele ei Mac Kenna, fost multă vreme ministru de Finanţe. „First class", om de bun simţ şi de pătrunzătoare inteligenţă. Gata să vină României în ajutor, cu enorma lui influenţă. Cred că i-am lămurit bine situaţia de la noi, şi că am făcut un bun serviciu ţării.

---

7 mai. Soarta francului a fost hotărâtă ieri la Paris. S-a hotărât pentru stabilizarea lui de fapt, o limită inferioară de 179 frs. livra engleză, sub care să nu fie lăsat să cadă. Londra şi New York-ul s-au pus de acord să susţină acest curs, pe baza înţelegerii tripartite semnată cu Franţa. Cum era de aşteptat, alinierea francului la adevărata lui valoare de schimb şi de cumpărare, a produs o mare uşurare pe piaţa Parisului şi capitalurile fugite au început, chiar de ieri să se întoarcă la matcă. Întrebarea este cât va ţine această uşurare? Situaţia politică nu s-a schimbat mult; cu toată energia verbală manifestată de Daladier, politicianismul domneşte ca mai înainte, producţia nu s-a îmbunătăţit şi grevele au început din nou.

Scăderea francului de la război încoace e tipică pentru jalonarea continuei decăderi a unei țări prost guvernate. Plecat de la o valoare de 100 centime aur înainte de război, după catastrofale fluctuații, francul a fost fixat de Poincaré în 1928 la 20 centime. În 1936 francul Auriol nu mai valora decât 15 centime. Bonnet l-a redus în 1937 la 13 centime. Iată-l acum redus de Daladier la 8... În curând o să ajungă leul nostru și să cadă mai jos decât el: am fost un bun proroc în 1932!

Ieri, după-amiază, a doua ședință „între auguri" la „Steaua", și după aceea a Comitetului. De data asta „augurii" n-au fost decât Albert Stern, Champin și cu mine. Stern ne-a propus o nouă formulă de „reorganizare" a Societății: un singur director (Angot)[1], doi vice, sau sub-directori, de desemnat (români), trei administratori-delegați, Crețeanu, Osiceanu și Roggers. Champin și cu mine am primit formula sub rezerva acceptării celor absenți. S-a convenit să nu se comunice lui Osiceanu, fiindcă e gură de petece, până nu se va hotărî definitiv, între grupuri. Lefurile lui Osiceanu și Roggers ar fi reduse la jumătate. Economie sănătoasă.

În ședința Comitetului discuție mai vie a fost în jurul dividendului de dat. Față de linia descendentă a afacerilor — producția și prețuri — englezii și francezii nu vor să dea mai mult de 4%. Din grupul român, Crețeanu e de părerea străinilor dar Kaufmann vrea numaidecât 10%. Ca și chestiunea reorganizării, a fost amânată până la adunarea generală (23 iunie, București) și chestiunea dividendului.

Luat aseară masa la Kessler, potentatul Royal Dutch-ului, la Beckenham unde locuiește, fără alt domiciliu în Londra. Au venit să mă ia, Otto Stern cu nevastă-sa și am pus 3/4 oră cu automobilul până acolo. Kessler are o vilă confortabilă în mijlocul unei grădini frumoase, ca toate grădinile din Anglia. Interior de burghez olandez, cu o nevastă care hârâie, ca toți olandezii și 5 fete mari, făcute în serie tot după tipul olandez. Instalație de burghez iar nu de miliardar. Pe ziduri, ciudat, numai tablouri din școala modernă franceză, nepotrivite cu cadrul în care se găseau. Un Degas de toată frumusețea, restul mai secundar. Masă deplorabilă! D-na Kessler mi-a povestit că hoții i-au călcat de 3 ori în ultima lună, noaptea, și le-a furat toată argintăria. Ce face faimosul Scotland Yard al romanelor polițiste, nu veghează? Drumul prin Londra meridională, până la Beckenham, delicios. Numai vile și grădini, îndată ce

[1] Directorul actual francez, pe care toată lumea, inclusiv Crețeanu, e de acord să-l considere o capacitate.

ieşi din Lambeth. La masă era şi ministrul Olandei, al cărui nume îmi scapă[1], dar pe care l-am cunoscut la Berlin, şi pe vremuri, ca secretar, la Roma.

Sir Albert Stern mi-a încredinţat ieri că conferinţa cu Fraser şi cu Kessler pentru preluarea acţiunilor grupului român („Steaua") n-a dat rezultate favorabile.

Fraser e contra. Am explicat aseară lui Kessler că afacerea e avantajoasă pentru dânşii: azi au o creanţă împotriva băncilor *care nu vor plăti-o niciodată*, dar n-au acţiunile; preluând acţiunile în plată, vor avea cel puţin ceva în schimbul banilor debursaţi. Nu e vorbă, din dobânzile plătite de băncile româneşti şi din comisioanele petrolului vândut sau nevândut, s-au rambursat ei de mult. Kessler nu e defavorabil preluării şi mi-a promis să mai vorbească cu Fraser.

A murit ducele de Devonshire. Numai taxele succesorale pe care noul duce (până acum marchizul de Hartington, deputat) trebuie să le plătească Statului se urcă la 1 milion 200 mii livre sterline — adică 1 miliard 200 milioane lei, circa! Frumoasă moştenire.

În cercurile diplomatice din Londra se spune că negocierile dintre Franţa şi Italia merg bine şi că până la 15 mai cel mai târziu, înţelegerea va fi fapt îndeplinit.

A murit şi a fost înmormântat cu toate onorurile la Paris, americanul Edward Tuck, care a dat zeci de milioane Franţei în scopuri culturale şi filantropice. Între altele a răscumpărat şi a dăruit poporului francez castelul Malmaison, pe care l-a restaurat pe spezele lui, adunând şi o bună parte din colecţia napoleoniană păstrată acolo. Tuck fusese decorat cu marea Cruce a Legiunii de Onoare şi proclamat „cetăţean de Onoare al Parisului".

Citesc în *Le Temps* comunicatul final al întrunirii Micii Înţelegeri ce a avut loc la Sinaia — precum şi cuvântarea d-lui Comnèn-Quand Même. Mai mare caraghioslâc nu se poate. Eterna solidaritate şi soliditate(!) a Micii Înţelegeri e din nou cântată pe toată gama exagerărilor, tocmai în momentul când nimeni nu se mai îndoieşte de soarta care aş-

[1] Limburg-Stirum.

teaptă Cehoslovacia! Şi iarăşi cupletul nelipsit asupra nezdruncinatei autorităţi a Societăţii Naţiunilor! Până şi *Le Temps* socoteşte aceste manifestări mai mult de ordin ritual decât practic sau politic! Despre anexarea Austriei de către Reich, nici o vorbă! Politica struţului care-şi ascunde capul în nisip, să n-audă şi să nu vadă! Această anexare este însă o realitate şi până şi caraghioşii Micii Înţelegeri au trebuit să o înregistreze indirect, cu prilejul unui examen al chestiunii Dunării, pusă iarăşi — dar sub altă formă — la ordinea zilei.

Cât de perimate şi de ridicole par glasurile acestea din fundul Carpaţilor, auzite din mijlocul „businessului" de la Londra — unde prostia ajunge câteodată să se impună dar minciuna mai greu.

Dejunat azi cu Elena Zănescu la Richmont, la hotel Richmont Hill, în faţa minunatei vederi pe valea Tamisei şi vizitat apoi grădina de la Kew. Vremea n-a prea fost prielnică, dar ne-am bucurat de priveliştea frumoasei colecţii de orhidee.

---

15 mai. Nisa. Mâine, luni, se împlinesc opt zile de când m-am dat a fund. A fund pe Coasta de Azur. Înapoiat duminica trecută, seara, de la Londra la Paris (călătorie admirabilă în „Golden Arrow", mare excelentă), am plecat a doua zi la Marsilia — şi de aci a treia zi la Nisa. Am vrut să mă odihnesc o săptămână, să nu mai văd pe nimeni cunoscut, să nu mai aud de nimic, să nu mai primesc şi să nu mai scriu o scrisoare.

Ştirea morţii lui Goga, publicată în ziarele din Londra de sâmbătă seara (7 mai) şi confirmată de Grigorcea m-a impresionat adânc. Îl ştiam bolnav de boala lui Basedow (pe care o mărturiseau ochii lui împroşcaţi) şi că suferea de o tensiune arterială destul de ridicată, pe care i-o dobora, de două ori pe an, profesorul Kocher, de la Berna. Tocmai fusesem în Elveţia după căderea Guvernului său şi-l întâlnisem cu câteva zile înainte de plecarea mea din Bucureşti: era vesel şi încântat de efectele curei de la Berna, şi de data asta. „Trebuie să ne vedem să stăm de vorbă", au fost ultimele lui cuvinte — dar nu l-am mai văzut şi am plecat la Paris. Niciodată nu mi-ar fi trecut prin minte că vorbisem cu un muribund. După câte se pare o hemoragie cerebrală, care l-a paralizat cu două zile înainte de moarte, a fost cauza sfârşitului, mai mult neaşteptat.

Ştirea aceasta a morţii lui Goga m-a tâmpit de tot. Prietenia noastră se cam răcise şi totala lui lipsă de caracter mă cam îndepărtase de dânsul. Dar oricum n-avea decât 58 de ani şi omul resimte loviturile, chiar

primite de alții, prin propriul său sistem de rezonanță. Câteva zile mi-am simțit bătăile inimii mai pripite și mai dureroase ca de obicei.

În afară de moartea lui Goga, toate câte s-au întâmplat și câte le-am aflat în aceste opt zile m-au lăsat rece — n-am vrut, am mai spus-o, să știu de nimic. Am citit cu indiferență în ziare discursurile lui Hitler și lui Mussolini la Roma și tonul lor mai mult literar decât politic nu m-a mirat câtuși de puțin. Nu m-am întrebat deloc pentru ce o înscenare atât de fastuoasă[1] ca să se ajungă la relativ banala declarație a intangibilității frontierei Brennerului. Nu era nevoie de atâta solemnitate și de atâta fast, dacă pe lângă cele mărturisite nu mai erau și înțelegeri nemărturisite și pline de pericol pentru ziua de mâine!...

Am citit cu indiferență în ziarele franceze despre atentatul dezmințit de la Cotroceni din ziua de 10 Mai (un revolver care ar fi pornit singur în buzunarul unui agent de poliție!) — am luat act cu aceeași indiferență de palinodiile de la Geneva (sesiunea Consiliului deschisă la 9 mai) care s-au terminat prin libertatea acordată fiecărui Stat „membru" al S.D.N.-ului de a recunoaște sau nu — după interese — anexarea Etiopiei de către Italia și nici chiar prezența Negusului la dezbateri (ultim caraghioslâc) nu m-a tulburat. După cum nu m-au tulburat nici știrile unei manifestații gardiste(?) a studenților la statuia lui Mihai Viteazul — și în alt ordin de idei, a morții neașteptate a lui Van Saanen, cu care luasem masa la prietena mea Marie Mirea o săptămână înainte de a părăsi Bucureștiul. Am lăsat toate să treacă, m-am învelit în azurul mediteranic și am trăit opt zile numai în trecut, față în față cu natura și cu monumentele nepieritoare rămase de pe urma oamenilor...

Pe lângă nevoia de a mă odihni câteva zile, am mai realizat cu prilejul acestei „escapade" un vis mângâiat de multă vreme: de zeci de ani doream într-adevăr să văd orașele ilustre din acest colț al Franței, despre care citisem mult, dar pe care nu le cunoșteam. Mi-a fost dat în fine să iau contact cu Avignon, cu Nimes, cu Arles și cu Aix en Provence — fără să mai număr Marsilia care mi-a servit numai de bază pentru excursiile mele.

La Aix, nu e lucru mare de văzut. Un triptic, „le buisson ardent", de Nicolas Froment (din secolul al XV-lea), o minune de coloratură, un

[1] Roma și Italia n-au făcut nici unui Împărat, nici unui Suveran sau om politic primirea pe care au făcut-o lui Hitler. A fost ceva „Neronian" în sensul fastului și exagerărilor demonstrațiilor publice și de ordin particular. Șeful Casei Savoia, Regele și Împărat, plin de morga sângelui său, adus la gară și la parăzi în cinstea zugravului ajuns stăpânul Germaniei — trebuie să fi suferit crunte în amorul său propriu.

„chiostro“ și batisterul (foarte vechi) — toate în catedrala St. Sauveur (în parte romanică din al XIII-lea, în parte cea mai mare însă încontinuu restaurată) — e ce am văzut mai interesant. E drept că n-am văzut muzeul, pe care-l știu foarte bogat și plin de opere de mâna întâi — dar vizitarea muzeelor, mi-am interzis-o în aceste plimbări care nu aveau un caracter de studii, ci de pură recreație. Ținuta aristocratică a orașului e în special impresionantă și de vechile ziduri se mai desprind și astăzi mărturii de eleganță și de liniște sufletească din veacurile trecute.

Avignonul e o minune. Adică colțul cu Palatul Papilor, cu catedrala (Notre Dame des Doms), cu „promenade des Rochers des Doms“ și cu priveliștea încântătoare asupra Rhonului cu podul său vechi rămas în picioare numai peste jumătatea fluviului (pont St. Bénezet). Acest colț al Avignonului nu mi-a dat nici o decepție, dimpotrivă, realitatea a depășit toate așteptările. Din câte a ridicat mâna omului, opera arhitecților avignonezi din veacul al XIV-lea e una din cele mai impunătoare. Impunătoare prin masă, dar și prin ritmul proporțiilor. „La grande audience“ sala cea mare a Palatului e cu siguranță cea mai minunată concepție a genului, și ce realizare. Redusă la mica provincie a „comitatului Venaissain“, Biserica Universală și-a exprimat în proporțiile Palatului din Avignon, dacă nu puterea ei — un moment eclipsată — cel puțin pretențiile ei față de Puterea Seculară și de Eternitate. Întreg Avignonul e oraș simpatic, plin de caracter. Încins în centura lui de ziduri aproape intacte (inferioare totuși ca proporții și construcția zidurilor rămase în picioare în alte orașe ale Franței), cu nenumăratele sale biserici, mărturii ale timpurilor trecute, vechea metropolă a Rhonului, stă de strajă, nemișcată și fără să se preocupe prea mult de ritmul vieții moderne care-i dă asalt din toate părțile.

Excelent dejun la hotel de l'Europe (unde nu se mănâncă bine în Franța?), veche casă aristocratică transformată cu inteligență în han, fără să-și piardă caracteristicile ei din veacul al XVII-lea.

Nimes e un oraș protestant și mult mai banal decât Avignonul. Dar și mai viu. Arenele romane, destul de bine conservate (mai bine ca Coliseul de la Roma) și „la Maison Carrée“ (un templu dedicat probabil fiilor lui Agripa, Caius și Lucius Caesar) mărturisesc încă și azi importanța municipiului pe vremea romanilor. Această importanță o mai dovedește dealtminteri și rămășița de apeduct cunoscută sub numele de „pont du Gard“, pe lângă care am trecut mergând cu automobilul de la Avignon la Nimes. Arhitectură maestuoasă din epoca Augustiană, încadrată într-o priveliște de toată frumusețea.

„La Fontaine“ e o grădină publică în terase, la capătul orașului, fastuoasă și demnă de o reședință regală sau imperială — cam depreciată în mijlocul hughenoților transformați în vremea din urmă în comuniști.

Arles e un oraș delicios și plin de locuri frumoase. În mijlocul unei vegetații de o incomparabilă bogăție, teatrul antic (rămășițe), Arenele (ceva mai puțin bine conservate ca cele din Nimes) și câteva biserici, mai ales Saint-Trophime, cu o fațadă și cu un „chiostro“ din primele secole creștine — sunt locuri de duios pelerinaj. „Les Aliscamps“ merită reputația lor.

Nu am văzut muzeele, nici la Nimes, nici la Arles: mă plictisesc — și a fost păcat, căci conțin opere remarcabile și ele. Dar mă simțeam atât de obosit...

Înapoindu-mă de la Arles la Marsilia, am trecut prin Martigues, pe „Etang de Berre“, un vechi port pitoresc, fost principat, acum decăzut dar întrucâtva înviat prin noua viață dată de curând regiunii prin crearea centrelor de aviație de la Istres și Margonane — vecine cu Martiques pe Etang de Berre — și prin înființarea marilor fabrici (rafinărie de petrol, pulberărie, industrii chimice) din jurul lacului.

Am găsit Marsilia cum mă așteptam să o găsesc: un oraș monumental, banal și puturos în care oamenii mișună ca păduchii. În centru, animația e ca la Paris, căci toți marsiliezii trăiesc pe stradă. Nimic mai amuzant decât un răscruci pe Cannebiera, privit de la terasa unei cafenele. În mijlocul străzii stă un sergent, ca în orice oraș mare, ca la Paris, ca la Londra, ca la Berlin și probabil ca la New York și reglează circulația cu un baston alb. Dar pe când în toate orașele din lume agentul se mulțumește cu un gest indicator al brațelor, la Marsilia e un adevărat teatru. Agentul nu mai e agent de circulație, ci un adevărat șef de orchestră care se zbate ca Toscanini al răscrucilor, scoate o serie de trecători dintr-o parte, refulează pe alții în alta, extrage din mulțime câte o cocoană — ca un sunet de flaut — aruncă la o parte câte un trecător burtos ce șuieră ca un saxofon. Șeful nu se odihnește o secundă; din brațe, din picioare, din cap, conduce enorma simfonie ca și cum ar crea-o el! Tot temperamentul meridional izbucnește aci, și spectacolul e de toată nostimada.

În afară de icoana vieții, nimic de văzut în Marsilia. Pe cât e orașul de animat, pe atât e portul de mort. Am luat o șalupă automotoare și m-am plimbat prin toate bazinele. O jale. N-am văzut mai mult de 15–20 de vapoare mari și mici.

De joi după-amiază (12 mai) sunt la Nisa (hotel Ruhl, fost „des Anglais“). Plec mâine seară spre București, prin Milano. Aci, la Nisa, ade-

vărat repaus pe loc, cu plimbări neobositoare în autocar la Monte Carlo, la Cannes , la Beaulieu.

Vizitat azi-dimineață la Monaco, muzeul Oceanografic întemeiat de defunctul Principe Albert. Singurul muzeu care m-a atras în această călătorie a fost al peștilor! N-am priceput nimic, dar m-a interesat enorm acvariumul din subterane. Ce viziuni neașteptate! Am vizitat și grădina „Exotică", pe stâncile de peste Condamina. Toată flora cactușilor din lumea întreagă. Ghimpi mulți. Interesant.

Pe „Riviera" n-am fost decât o singură dată, în 1900. Am găsit după 38 de ani multe schimbări și în bine și în rău. S-a făcut mult. Regiunea dintre Cannes și Ventimilia e azi una din cele mai „civilizate" din Europa și prin urmare din lume. Dar populația, băștinașă și flotantă s-a înmulțit atâta încât ritmul agitației a devenit obositor, mai ales că totul e mecanizat. Nicăieri n-am văzut atâtea autobuze; mașini cât un vagon cutreieră toate șoselele, între diferitele localități. S-au construit hoteluri imense, adevărate palate, prin toate colțurile de-a lungul mării. Tendința lumii e să părăsească înălțimile și să se apropie de mare. Dealtminteri, Nisa și toate localitățile de pe coastă, care până ieri erau numai stațiuni climaterice de iarnă, au devenit de câțiva ani și localități balneare de vară. Din primăvară și până în toamnă, oamenii se plimbă goi pe plajă. Cu toate acestea, criza se resimte și pe aci. Mai ales pentru hotelurile luxoase și scumpe. Hotelurile de la Cimiez, Regina-Palace și Majestic (cele mai elegante pe vremuri) au închis. Palace-hotel de la Monte Carlo e pe drojdii. Chiar jos, lângă mare, multe stabilimente sunt pe pragul falimentului. Regina-Palace a fost amenajat în apartamente de locuit, care se vând dar nu se prea cumpără. Chiar afacerile Cazinoului de la Monte Carlo sunt departe de a mai fi ce au fost. Hotel și Café de Paris, la Monte Carlo, sunt singurele instituții vechi rămase în picioare.

Și totuși — e drept că înainte de criză — s-au mai construit două cazinouri noi, luxoase și somptuoase, „Palais de la Méditerranée" la Nissa (pe promenade des Anglais) și „Sporting-Club" la Monte Carlo (lângă hotel de Paris).

Nisa a ajuns oraș prea mare. E obositor. Dealtminteri, de la Cannes și până la Monte Carlo nu mai e decât un singur oraș, casă lângă casă. Cannes mi-a părut ceva mai liniștit. Cine caută însă odihnă, să caute aiurea, nu pe Coasta de Azur.

La Nisa am regăsit pe Vogade, cu fructele lui zaharisite. La Cannes, Rumpelmayer nu mai există...

16 mai. Azi-dimineață — ultima mea zi pe Coasta de Azur! — plimbare cu trăsura la Cimiez, apoi cu autobuzul la Menton, prin Monte Carlo și înapoi la Beaulieu unde am dejunat „à la Réserve" luptându-mă cu o formidabilă „bouillabaisse".

După-masă a început să plouă și înapoiat la Nisa mi-am făcut bagajul și am privit pe fereastră cum curgea apa șiroaie, în mare.

Acum 38 de ani, la Cimiez, Regina-Palasul și Riviera-Palace[1] erau singurele clădiri în mijlocul grădinilor. Acum e oraș, până sus la Cimoez. În schimb, hotelurile, ca și „Majesticul" ridicat mai în urmă, au decăzut. Moda s-a mutat de la deal la vale, lângă mare. Englezii și americanii nu mai cer aerul de munte, ci plajă. Riviera-Palace mai luptă cu falimentul, Majesticul a fost provizoriu închis — Regina transformat în apartamente care se vând. Ca pretutindeni, blocurile cu apartamente au copleșit Nisa. Dimensiunile lor sunt însă colosale, ca la Londra. Prin masa lor întunecă grădinile și au întristat veselul aspect de mai înainte ale acestui oraș scăldat în verdeață și în flori.

---

20 mai. Plecat din Nisa luni seara, 16 mai, pe ploaie și pe frig — am sosit la Milano a doua zi dimineața la ora 8,40. Cum Simplonul pe care trebuia să-l iau nu trecea prin Milano decât la ora 12,12, m-am repezit în oraș să revăd locurile pe unde nu mai călcasem de mai bine de 30 de ani. M-am dus glonț la Brera: închis, nu deschidea decât la ora 10. Ploua. Mi-am întins umbrela și pe via Brera, prin fața Scalei, prin pasajul Victor Emmanuel am ajuns la piața Domului. Am intrat într-însul. Ce splendoare de proporții și puritate de linii! Uitasem cu totul această adevărată minune. Pe cât e domul Milanului de neplăcut pe dinafară, pe atât e de impresionant pe dinăuntru. Interiorul catedralei din Milano e o operă de artă desăvârșită.

Am avut tot răgazul să examinez pe dinafară și pe dinăuntru noua Gară Centrală pe care Fascismul a dăruit-o Milanului. Clădită cu scopul vădit de a întrece pe scara „colosalului" construcțiile similare din Germania și America, acest rezultat „du plus grand" a fost atins. Dar atât tot. Nici din punctul de vedere tehnic, dar mai ales nici din cel artistic, nu s-a ajuns la o operă de artă. Toate raporturile proporțiilor sunt greșite și liniile și bolțile sunt mute și moarte.

Pornit pe frig din Nisa, trecut prin Italia tot pe frig și pe ploaie — am găsit miercuri dimineața (18 mai) în România, soare și căldură tro-

---

[1] Riviera Palace din Nisa, Palace-Hotel din Monte Carlo și Chezireh-Palace din Cairo au fost primele mari hoteluri clădite pe tipul „Palasurilor".

picală, ca în iulie. De la Timişoara am avut să înfrunt trei pacoste: căldura excesivă, pe Scanavi şi pe Tătărescu (Guţă). Am rezistat şi am ajuns cu bine la Bucureşti.

Ploile din ultimele săptămâni au ridicat grânele de nu mai sunt de recunoscut. Pentru prima dată de când călătoresc am găsit câmpul mai frumos în România decât în străinătate şi trebuie notat că vin din Franţa şi din Lombardia, adică din regiunile cele mai bine cultivate şi din punct de vedere agricol, cele mai bogate din Europa.

. În trei săptămâni, cât a durat lipsa mea din ţară, n-am găsit mari schimbări şi nici nu puteam găsi. Totuşi o demonetizare continuă a Guvernului care riscă de a compromite acţiunea întreprinsă în februarie de Rege. În opinia publică începe să încolţească decepţia: în afară de urmărirea Gărzii de Fier şi de arestarea legionarilor, nu se face nimic. Furt, şperţ şi neglijenţă ca mai înainte. Fiecare se întreabă dacă „lovitura de Stat" n-avea alt scop decât înăbuşirea unei mişcări pe care opinia publică o judeca cu mai puţină severitate ca Majestatea Sa şi tovarăşii Majestăţii Sale de... afaceri. Şi totuşi se aduc multe lucruri bune la îndeplinire, dar lucruri mărunte, care trec aproape nebăgate în seamă. Lumea ar vrea să vadă *lucruri mari*, să vadă câţiva hoţi în puşcărie şi câţiva şmecheri cu botul pe labe — şi aşteaptă.

Din informaţiile culese de la cei prezenţi la defilare (soţia mea a fost la câţiva paşi de automobilul Regelui, la plecare), pare că într-adevăr n-a fost nici un atentat la 10 Mai, şi că, dacă foc de revolver a fost, n-a putut fi decât accidental şi neobservat de nimeni.

Lui Goga i-au făcut funeralii naţionale; a asistat şi Regele. Poate în cinstea poetului — căci omul politic nu merita atâtea surle, mai ales după tragi-comicul guvernării sale de 40 de zile.

Am găsit legea mea (Legea Consiliului Superior Economic) nepromulgată; dealtminteri aşa cerusem şi eu, să nu se promulge, de frică să nu iasă ceva alandala.

Ieri-dimineaţă, abia sosit, am fost la Preşedinţia Consiliului unde Măgureanu (subsecretarul de Stat) mi-a dat textul înapoi (i-l trimisesem, ca să-l aibă, prin Lupu Kostaki) sfătuindu-mă să iau viza Regelui, *căci erau unii miniştri care făceau obiecţii*[1].

---

[1] În realitate *unul singur*, Mitiţă Constantinescu, care se crede Schacht şi nu vrea să mai asculte de nimeni!

Am luat proiectul de lege și am cerut imediat o audiență Majestății Sale, prin aghiotantul Puiu Filitti — Urdăreanu fiind dus la Monăstirea (după câte am aflat) să pregătească de Sfânta Elena un week-end înduioșător Duduii și Duduiului. Am cerut audiența nu numai ca să o termin odată cu legea Consiliului, dar și ca să comunic Regelui cele cu care mă însărcinase Grigorcea, la Londra (confidențele lui Sir Alexander Harding cu privire la „indispunerea" Regelui George).

Majestatea Sa m-a primit azi la orele 5 p.m. Am intrat îndată după Petrescu Comnen, sosit în ajun de la Geneva și care se prezentase pentru a raporta despre ultimele isprăvi ale S.D.N.-ului. Ne-am întâlnit un minut la Urdăreanu și cum neofitul ministru-voiajor se plângea de atâtea drumuri (București-Ankara, București-Geneva, Berlin-București etc.) i-am spus în glumă: „Ce vrei, nu mai ești acum „Petrescu-Comnen, ești Comnescu Petren!" Urdăreanu a făcut mare haz de acest tâmpit „à paupres", dar Comnen a luat-o în serios și s-a burzuluit, ceea ce dovedește că e mai puțin deștept decât credeam.

Am povestit Regelui istorioara lui Grigorcea. M-a ascultat cu interes și singura lui concluzie a fost: „Grigorcea e un pesimist. Am scris Regelui George o scrisoare foarte cordială ca să-i explic de ce nu mai pot merge la Londra. Am trimis-o prin Hoare. Nu pot să cred că n-a ajuns la destinație". O fi Grigorcea un pesimist, dar constat că la această scrisoare de „decomandare", Regele Angliei n-a răspuns *printr-o nouă invitare*, cum s-ar fi căzut. Cum nu-mi place să mă amestec în treburile care nu mă privesc, n-am insistat față de Majestatea Sa. Îndeplinindu-mi însărcinarea luată față de Grigorcea, am socotit indicentul închis, pentru mine.

Am trecut la legea Consiliului Economic și am întrebat pe Rege încă odată dacă vrea sau nu să facă din acest Consiliu ceva serios. Mi-a răspuns răspicat că da. La urma urmei nu e ideea mea, ci a lui. Eu am primit să organizez noua instituție ca să-i fac plăcere iar nu din convingere că vom ajunge pe această cale, pe terenul economic la cine știe ce rezultate. Un soviet nu va putea niciodată face cât ar putea face un singur om. Cu condiția însă ca acest om să nu fie un caraghios ca Mitiță Constantinescu. Poate că Consiliul Superior Economic să aducă neașteptate servicii neutralizând veleitățile dictatoriale ale acestui Schacht țigănesc pe care Dumnezeu în mânia lui l-a hărăzit României...

Regele mi-a repetat *că vrea* să facă din Consiliul Economic organul de îndrumare *reală* a gospodăriei noastre publice și private. Că aprobă proiectul meu de lege. Dar că trebuiesc menajate anumite susceptibili-

tăţi şi că în acest scop mă roagă să trimit proiectul meu fiecăruia din cei 6 miniştri economici şi să le cer şi avizul lor. După aceea, dacă nu am putea cădea de acord (miniştrii şi cu mine), ne va întruni dânsul, Regele, pe toţi, şi va pune chestiunea la punct. Am primit şi am adăugat chiar că mă voi duce eu în persoană la fiecare ministru, să discut cu dânsul. Regele mi-a mulţumit. I-am mai povestit despre conversaţiile mele de la Londra cu Makenna şi cu Fraser şi Majestatea Sa a binevoit a aproba tot ce am făcut în străinătate. Ne-am despărţit prieteni. Prieteni, prieteni, dar în loc să facă ce-i spun eu se ia după Mitiţă Ridicolul şi după Armand Dicta-chiorul.

De la Rege am fost la Consiliul Economic unde am ţinut prima şedinţă cu plenul aşa cum a fost prevăzut prin decretele din aprilie. Am discutat asupra metodelor noastre de lucru. Între timp s-a copiat proiectul de lege în 6 exemplare şi l-am trimis fiecărui ministru, însoţit de o scrisoare amabilă prin care anunţarm „o proximă" vizită.

Patriarhul a plecat aseară la Varşovia. În lipsa sa a fost însărcinat cu preşedinţia Consiliului generalul Argeşeanu, cel mai nou ministru. Faptul se poate explica fie prin împrejurarea că în acest Minister de felceri cel mai vechi e Ionescu-Siseşti(!), fie prin aceea că luni începe procesul lui Codreanu Zelea şi că Regele a vrut ca acest proces să înceapă „sub manu militari". *Je crois plutôt que sous un regime de „sabre et de goupillon", quand le goupillon s'en va, la sabre prend tout naturellement sa place!*

Elisa Brătianu mi-a cerut o dedicaţie pe volumul meu *Pe urmele trecutului*. I-am scris pe prima pagină: „Doamnei Eliza Brătianu, în semn de adâncă admiraţie pentru calităţile mele pe care le regăsesc întrînsa!" Aştept să mă pleznească!

---

22 mai. Sosit ieri-dimineaţă la Breasta să petrec ca de obicei ziua Sfântului Constantin lângă mormântul scumpei mele mame.

O vreme glorioasă, cum zice englezul. Natura în toată splendoarea ei. E frumos. Frumos — şi totdeodată atât de trist pentru mine...

La biserică, preotul a ţinut o frumoasă cuvântare despre viaţa de sfântă a mamei. Apoi a slujit un parastas, fără să-l cer eu... Cântă păsările, zburdă fluturii, strălucesc florile şi în sufletul meu e numai chin: simt că se apropie ziua în care trebuie să le părăsesc pe toate!

La Breasta câmpul se arată de toată frumusețea, grânele mai ales. Numai porumbul a dat greș anul acesta, și dealtminteri în toată țara. Boabele au stat prea mult în pământ, fără să răsară, din cauza frigului și s-au stricat. A trebuit să se semene acum în urmă, a doua oară. Cum e de timpuriu, poate că această întârziere să nu fie păgubitoare — mai ales dacă va ploua în iunie și în iulie.

---

23 mai. Înapoiat azi-dimineață la București. Au fost două zile liniștite la Breasta, dar infinit de triste. M-am cufundat în amintirea trecutului și pentru mine acum viitorul începe să se confunde cu trecutul... A contribuit la starea mea sufletească și începutul de lichidare pe care l-am săvârșit zilele acestea. Cei ce se duc trebuie să se gândească și la ce lasă în urma lor, și cui lasă. Am dăruit cărțile mele mai de preț Bibliotecii Brătianu din București. Elisa Brătianu a venit ieri la Breasta cu Fotino și au ales ce le-a plăcut. Au încărcat patru lăzi; mai încarcă și azi...

La București am găsit atmosferă de îngrijorare cu privire la situația internațională. Cehoslovacia continuă să fie punctul nevralgic al Europei. De la anexarea Austriei, echilibrul intern al Cehoslovaciei și raporturile acestei țări cu Germania s-au schimbat repede și lucrurile au alunecat din zi în zi spre conflict. Alaltăieri o patrulă cehă a împușcat doi nemți, lângă Eger. Mare vâlvă. Urlete în presa germană. Intervenții engleze la Berlin și la Praga.

Ieri au avut loc alegeri comunale în toată Cehoslovacia. În centrele germane listele partidului lui Henlein (autonomist-separatist) au fost alese cu o zdrobitoare majoritate, aproape cu 90% din voturi. Deși lucrurile par mai liniștite, conflictul între Guvernele din Praga și Berlin pare inevitabil...

Azi-dimineață a început procesul lui Corneliu Zelea Codreanu în fața tribunalului militar. Am fost citat și eu ca martor, dar nu m-am dus. Ce aș fi putut spune în favoarea inculpatului? Nimic? Și împotriva lui și mai puțin...

A venit Xeni la mine cu ordonanța judecătorului de instrucție și cu dosarul afacerii sale. Nici o dovadă de culpabilitate nu reiese împotriva sa și arestarea preventivă pe care a suferit-o apare mai mult decât nedreaptă, ca un abuz de putere.

Xeni pretinde că toată înscenarea (împotriva sa) n-a fost decât o răzbunare a lui Victor Iamandi. Deşi-l cunoştea puţin, a primit din partea lui, în vara anului 1933, o cerere de împrumut de 5 000 lei. Xeni n-a avut întreaga sumă asupra lui şi i-a dat numai 3 000 lei. Nu i-a mai văzut niciodată. Venind Partidul Liberal la Guvern, Xeni şi Alexandru Otulescu, rămaşi de căruţă, s-au văicărit împreună şi au judecat cu oarecare severitate pe cei ridicaţi, printre care şi pe Iamandi. Xeni a povestit istorioara cu cei 3 000 lei şterpeliţi. Se vede însă că Otulescu a povestit istorioara mai departe, căci după două zile Iamandi a chemat pe Xeni la telefon, i-a făcut aspre mustrări (!!) şi i-a trimis banii prin mandat poştal. De atunci nu şi-au mai vorbit, unul cu altul. Iamandi a mai fost convins că campania dusă în *Universul* împotriva sa (cu prilejul unei călătorii în străinătate cu automobilele Ministerului de Interne) a fost inspirată tot de Xeni (ceea ce acesta neagă cu tărie). Xeni e convins că Iamandi i-a plătit acum aceste poliţe... Poate să fie şi poate să nu fie. Poate să fie numai zelul Parchetului *care a încercat să terorizeze tocmai fiindcă nu găsea probe*.

Ce e ciudat, e că *s-a închis în prevenţie,* pentru un delict *ce nu* e pedepsit de lege prin închisoare, ci numai prin amendă.

---

24 mai. Cehoslovacia continuă să fie centrul preocupărilor internaţionale. Deşi foarte gravă, situaţia pare ceva destinsă de ieri. Presa germană s-a mai calmat. Se pare că ceea ce a contribuit mai mult la destindere, pe lângă demersurile engleze, a fost şi atitudinea Poloniei care s-a declarat hotărât de partea Angliei şi a Franţei în cazul unui conflict armat şi general. Beck, care a sosit la Stockholm, a trecut ieri prin Berlin şi fapt simptomatic — dată fiind intimitatea sa recentă cu Führerul şi cu Guvernul acestuia — nu s-a coborât din vagonul său şi n-a văzut cât a stat în gară decât pe ambasadorul polonez.

Neville Chamberlain a făcut declaraţii în Camera Comunelor şi a subliniat că tot efortul Guvernului britanic s-a îndreptat în zilele din urmă spre împiedicarea declaraţiilor şi actelor *ireparabile*. Sunt speranţe de înţelegere între Praga şi Berlin. Negocierile între Hodza şi Henlein au început — prima întrevedere a avut loc ieri. Italia a declarat că problema priveşte Germania şi Cehoslovacia, ca să nu se amestece în rezolvarea ei, şi că păstrează atitudinea de simplu observator.

Trichard Ramassovici, ambasadorul nostru la Varşovia — primul ambasador român, pleacă mâine la post. Ar fi putut să fie acolo pentru

vizita Patriarhului-Președinte de Consiliu, dar se vede că dl Trichard ține să respecte tradiția marilor seniori, ambasadori din secolele trecute, care-și pregăteau Ambasada luni de zile.

Dealtminteri, pentru ce face bietul Patriarh Miron la Varșovia, nu era nevoie de multă asistență diplomatică. Se învârtește printre popii ortodocși, în ciuda celor catolici care constituie marea majoritate a clerului polonez, mormăie rugăciuni și vorbește nemțește cu Președintele Republicii, Mošcicki — probabil despre nemurirea sufletelor sau despre avantajele sinecurelor gras remunerate.

Herr Comnescu-Petren, retur de la Geneva a strâns gazetarii și le-a făcut o expunere. După ce le-a servit toate banalitățile cunoscute asupra Micii Înțelegeri, Înțelegerii Balcanice și „Operei" de la Geneva, Talleyrandul nostru a afirmat că politica noastră la S.D.N. e bazată pe două principii:

1. Menținerea României pe picior de egalitate cu celelalte State și
2. Convingerea că instituția de la Geneva e o instituție politică iar nu una de jurisdicție.

Două prostii, căci nimeni n-a contestat României „piciorul" pe care stă la Geneva, iar în ceea ce privește caracterul instituției, părerea d-lui Comnen ar fi fost interesantă la întemeierea instituției, iar nu la spartul târgului.

La Viena au început deja nemulțumirile împotriva „Anschlussului". Au izbucnit cu prilejul raționării materiilor alimentare. Au fost chiar tulburări și au fost făcute peste 100 de arestări. Caracterul ușuratic al vienezilor va fi greu de schimbat și disciplina germană de fier va apăsa greu asupra unor oameni obișnuiți cu toate licențele.

Dimăncescu a întrunit pe reprezentanții tuturor ziarelor, din provincie, inclusiv ziarele minoritare, și le-a pus în vedere noile orientări ale Direcției Presei. Presa din provincie a fost foarte mulțumită de ajutorul tehnic pe care-l va primi de aci înainte de la această Direcție (știri telefonice, comunicate și rezumate de presă, informații etc.). E realizarea unei idei a Regelui. Bună. Numai că presa minoritară, în loc să o ajut, aș fi suprimat-o. Cine vrea știri, să învețe să le citească pe românește.

Procesul lui Zelea Codreanu a început ieri. Actul de acuzare e slab și motivele de inculpare, mai ales cel de înaltă trădare, ridicole. Apă-

rarea lui Zelea Codreanu e bleagă, lipsită de orice avânt sau vlagă. Un mediocru încăpățânat, care a găsit o atmosferă favorabilă și a profitat de dânsa. Procesul în continuare azi. Ieri, mai toată ziua a fost consacrată incidentelor de incompetență sau de amânare, ridicate de apărare — și toate respinse.

---

25 mai. Pe neașteptate — și fără nici un rost — Consiliul de Miniștri a introdus ieri, pe termen de un an, pedeapsa cu moartea. Conform textului Constituției celei noi, și pentru crimele ce se vor săvârși de ieri-seară înainte. Secretul a fost bine păstrat. Acum se explică rostul călătoriei Patriarhului în Polonia și numirea generalului Argeșanu ca președinte interimar. Prin semnătura acestuia s-a dat jurnalului Consiliului un caracter marțial, iar Patriarhul se vede că nici n-a vrut să semneze hotărârea. N-a semnat-o nici celălalt popă din Guvern, Colan, ministrul Instrucției și al Cultelor, care s-a dus la Cluj și nu s-a înapoiat la București decât aseară, după Consiliu. În expunerea de motive se arată că mari demnitari ai Statului sunt amenințați zilnic cu moartea, prin scrisori anonime și că pedeapsa capitală e instituită ca „o măsură preventivă" împotriva acestor amenințări. Unul din cei mai amenințați e Iorga, devenit ținta tuturor atacurilor foștilor gardiști. Nu m-ar mira ca printre cei care au cerut cu mai multă insistență decretarea pedepsei cu moartea să fi fost tocmai Domnul Profesor, care, în Consiliul de Miniștri în care a fost discutată introducerea acestei pedepse în Constituție, s-a ridicat cu cea mai hotărâtă energie împotriva ei. Regele venise cu propunerea introducerii pedepsei cu moartea, fără nici o rezervă. Formula hibridă care s-a adoptat n-a fost primită de Rege decât ca să împiedice pe Iorga să iasă din Minister... Logica a fost însă totdeauna certată cu Marele Nostru Istoric și acum era vorba de pielea lui. Pedeapsa cu moartea fiind limitată la crime odioase, decretarea ei n-a făcut mare impresie în opinia publică.

Procesul lui Zelea Codreanu a continuat și ieri, fără mare interes. Interogatorii, din care nu reiese nimic căci n-are ce să reiasă. Cine citește dezbaterile, ordonanța de urmărire, răspunsul lui Zelea Codreanu, interogatoriile, nu poate să nu fie de partea acuzatului și să nu-și dea seama de ridicolul acuzației. Tot procesul a fost fals înscăunat. Orice regim are dreptul să se apere. Dacă cineva îi declară război, război să fie. Zelea Codreanu a declarat că *„între Regele Carol și Mișcarea Legionară e un abis*[1] *pe care nimic nu-l va putea astupa"* — și politica legionară a

[1] Declarație făcută mie în casă la Dinu Arion, în vara anului 1937.

fost îndrumată în consecință. Era dreptul — și datoria — Guvernului să dea pe Zelea Codreanu și pe ai lui în judecată și să-i condamne. Nimeni n-ar fi avut nimic de zis, nimeni n-ar fi considerat pe cei cu drept urmăriți drept martiri, și toată lumea s-ar fi înclinat în fața energiei și hotărârii Guvernului. Dar să vii să acuzi pe un om că a luat bani de la străini când n-a luat, că a comis acte de înaltă trădare când n-a comis, că și-a însușit documente secrete compromițătoare pentru Siguranța Statului când nu și-a însușit nimic — e să faci dintr-un vinovat un mucenic și să subminezi autoritatea de Stat. Șmecherii, secăturile de șmecheri care mișună în jurul Regelui, au să-l nenorocească...

Depunerea generalului Antonescu, așteptată ca „marele eveniment" al procesului Codreanu, a fost de o slăbiciune și de o „încurcătură" care a surprins pe mulți. Nu pe mine. Militarii rămân tot militari, în toate împrejurările vieții. Depoziția lui Manoilescu a fost ridicolă, a lui Nichifor Crainic scârboasă — încolo toate câte s-au desfășurat ieri, lipsite de orice interes. Azi se va spovedi Maniu. Nu va spune nimic nici el.

Buba cehoslovacă s-a mai liniștit, abcesul nu a crăpat, dar inflamația a dat înapoi. Toate știrile sosite de luni seara (23 mai) din Paris și din Londra dovedesc o reală destindere.

Sola (ministrul Italiei) afirmă că acest rezultat este efectul unei foarte energice intervenții engleze la Berlin și la Praga. La Berlin, englezii ar fi spus că în cazul unui conflict armat în Europa Centrală, Anglia n-ar putea rămâne indiferentă[1] și că alături de dânsa se vor găsi nu numai Franța, Polonia și Rusia *dar și Statele Unite, pe al căror ajutor Anglia e în măsură să se sprijine*. Se zice că între ambasadorul Angliei și Ribbentrop ar fi fost o scenă epică, ca în 1914. La Praga, Anglia a cerut imediata demobilizare a contingentelor ce fuseseră chemate sub arme, măsura care înnebunise aproape pe nemți. Interesant de notat că italianul Sola povestea cu oarecare plăcere cele petrecute la Berlin...

Presa democratică din Europa întreagă înregistrează darea nemților înapoi ca o înfrângere a lui Hitler, prima de când a preluat puterea. Eu cred că Hitler și nemții nu sunt câtuși de puțin înfrânți fiindcă n-au avut niciodată intenția să intre în Cehoslovacia. Programul lor îmi pare definitiv fixat în următoarele etape: 1) autonomia ținuturilor nemțești din Cehoslovacia; 2) proclamarea ținuturilor autonome ca alipite Germaniei; 3) ocuparea militară germană a acestor ținuturi *ca răspuns la ape-*

---

[1] ?

lul liber hotărât al populației lor. Ne aflăm astăzi abia în prima etapă, *care nu comportă intervenția directă din partea Germaniei*.

Radu Crutescu și-a prezentat scrisorile de acreditare la Praga. Cu acest prilej a făcut un frumos discurs — frumos din punct de vedere literar — dar prea liric; i-a răspuns Beneș cu un rahat destinat lumii întregi în care a proclamat o dată mai mult drepturile intangibile ale drotoșilor. Iată și pe Radu Crutescu ajuns factor istoric.

Cancicov ieri, și Mitiță Constantinescu azi-dimineață, au convocat pe directorii băncilor Românească, de Credit, Societatea Bancară, Comercială, Comercială Italiană și le-au cerut un împrumut pe termen scurt de 1 400 000 000 lei. Dobânda ar fi de 4 1/2%. Băncile discută, dar vor trebui să se supună. Condițiile și quantum-ul pentru fiecare bancă vor fi stabilite zilele acestea.

Vești proaste despre sănătatea Reginei Maria. Ar fi părăsit, sau va părăsi zilele acestea Meranul pentru a merge la Weisser Hirsch, lângă Dresda. Pentru ce la Weisser Hirsch?

---

26 mai. Nu e zi în care Smintiță Constantinescu să nu facă una boacănă și să nu ridice lumea împotriva lui. Regele a dat briciul pe mâna maimuței și numindu-l în fruntea Ministerului Economiei Naționale n-a nimerit-o deloc. Minte și suflet de vechil; în subordine merge, dar nu în posturi de inițiativă și de concepție. E unul din cei mai de seamă „saboteurs" ai regimului.

Ploi, ruperi de nori, grindină în toată țara. La Dâmbovița, pe valea Ialomiței, a fost un adevărat dezastru. Grindină cât nuca și șiroaie de ploaie care au rupt totul în calea lor. La Craiova ploaie catastrofală, care s-a mai liniștit spre Breasta, de unde mi se scrie că n-a făcut stricăciuni. În județele Brăila și Constanța a început rugina...

Patriarhul s-a înapoiat aseară de la Varșovia și interimatul generalului Argeșanu la Președinția Consiliului a încetat. Dealtminteri castanele au fost scoase din foc: pedeapsa cu moartea a fost decretată și procesul Zelea Codreanu e pe sfârșite într-o neprevăzută indiferență generală.

Méssieu Thierry a adunat ieri la Legația Franței un tacâm de idioți și în prezența lor a ținut un searbăd discurs (la care a răspuns monsinio-

rele Colan) asupra identității sufletești franco-române (a nu se confunda cu banca cu același nume, mofluză) și a sfârșit prin a oferi un număr de volume franceze principalelor noastre instituții culturale. Legăturile noastre sufletești cu Franța trebuie să fie într-adevăr solide ca să reziste unor asemenea palinodii — căci rezistă.

La procesul lui Codreanu s-a ajuns la audierea ultimilor martori. S-a renunțat la audierea mea, și a altora. Se crede că la noapte totul se va sfârși. Amin.

---

27 mai. Procesul lui Zelea Codreanu s-a terminat azi-noapte la ora 3 prin condamnarea lui Zelea Codreanu la 10 ani muncă silnică...

În același timp Franasovici a sosit la Varșovia, ca ambasador, iar Tașcu Pucerea, escrocul de la Silistra dat în judecată (dar nearestat) nu numai că se plimbă liber, dar a fost chiar văzut ieri la Ministerul de Justiție *recomandând magistrați* pentru avansare!

Rechizitoriul procurorului, transmis *urbi et orbi* prin Radiodifuziune a fost ceva mai abil ca ordonanța de urmărire, dar totuși *nu ce ar fi putut și trebuit să fie*. Armand Călinescu s-a lăudat la un prieten al meu că a lucrat o noapte întreagă ca să-l refacă; *il n'a pas de quoi se vanter*. Sentința a fost dată pe baza unor acuzații copilărești. Pledoariile apărătorilor și apărarea lui Zelea Codreanu n-au fost date publicității. În general impresie rea, dar și multă indiferență. Nimeni nu crede că condamnarea e serioasă...

Dimăncescu[1] mi-a povestit ieri că pe când era acum în urmă la Londra a fost chemat la telefon de Berlin. Spre marea lui mirare o voce de român i-a spus: „Totul s-a aranjat. Vei fi primit de Führer săptămâna viitoare la Berchtesgaden. Guvernul german va da *Străjeriei* exact aceeași sumă pe care o dă lui Zelea Codreanu..."

Dimăncescu a întrerupt aci (?) întrebând: „Cu cine vrei să vorbești, domnule?" — „Dar nu vorbesc cu dl Șoimescu? (era la Londra și ăsta)" a fost răspunsul. Dimăncescu s-a numit și telefonul a fost închis de la Berlin, fără ca „Domnul" de la capul firului să se numească. Dacă povestirea lui Dimăncescu e exactă, *e primul lucru grav* în sarcina lui Codreanu cu privire la subvenționarea sa de către un Guvern străin. Dar e exactă? Poate fi Dimăncescu crezut pe cuvânt? Și chiar dacă Dimăncescu poate fi crezut, n-a putut fi înșelat? N-a putut vorbi de la Berlin

---

[1] Directorul propagandei, al presei, al Oficiului de turism, al radiofoniei — ultima descoperire a Regelui Carol, un băiat deștept, dealtminteri, și priceput.

un agent al Siguranței românești tocmai pentru a stabili un grav punct de acuzare împotriva lui Zelea Codreanu? Câte puncte de întrebare! În tot cazul, dacă e natural că informația lui Dimăncescu să nu fi figurat la proces din teamă de complicații diplomatice — cum se explică că dl Șoimescu (o putoare dealtminteri) mai e încă în fruntea „Străjeriei românești"?

Sămânță de eroi:

D-na Claudian (mama lui Alexandru Teil, gardistul cu domiciliul forțat) mi-a adus o petiție către Rege, semnată de internații de la Miercurea Ciucului, cu rugămintea de a o face să parvină Majestății Sale. Mi-au încredințat-o mie *fiindcă n-au încredere în altcineva*, ca scrisul lor să ajungă la destinație.

Cum această petiție nu va fi dată publicității o reproduc aci, ca să rămână pentru posteritate. E un apel disperat al unor tineri, care meritau o soartă mai bună.

Iată „factum-ul", de altminteri bine scris:

„Majestate,

Subsemnații, foști membri ai Partidului *Totul pentru Țară*, aflați în domiciliul obligatoriu la sfânta Mânăstire Tismana, ne îndreptăm spre Majestatea Voastră rugând-o să primească acest al nostru memoriu.

Am fost membri ai Partidului *Totul pentru Țară*, activând în cadrul Constituției și legilor țării, având drept țintă supremă a acestei activități înălțarea neamului nostru, întărirea Statului, apărarea credinței strămoșești și strălucirea Coroanei.

Totuși, înainte chiar ca noua Constituție și legile subsequente să fi interzis activitatea partidelor, noi am încetat a mai fi membri ai Partidului *Totul pentru Țară*, abținându-ne, prin urmare, de la orice fel de activitate politică. Cu toate acestea, printr-o dispoziție arbitrară și de neînțeles a Ministerului de Interne, am fost ridicați din mijlocul familiilor noastre în noaptea de 16 aprilie, sechestrați câteva ore în București și transportați în noaptea următoare aici în cel mai mare secret, fiind de atunci supuși unui tratament de izolare și privațiuni, care nu se aplică nici condamnaților de drept comun.

Am aflat că această situație constituie «domiciliul nostru obligatoriu» deși din punct de vedere juridic calificarea este improprie.

Majestate,

Atâta vreme cât am activat în cadrul zisei organizații politice, tot gândul nostru curat și toate faptele noastre au fost închinate Patriei și Tronului.

Suntem profund monarhici. Generație trăind pe plan istoric[1], noi nu suntem deprinși să ne potrivim gândurile după interesele unei clipe și urâm formulele goale ca și falsele atitudini de oportunitate[2]?

De aceea, monarhismul nostru noi nu-l descoperim acum, ci l-am descifrat(?) în chiar destinul acestei nații și Coroana vie, Coroana dreaptă este indisolubil legată, pentru noi, de acest destin.

Aceasta a fost îndrumarea activității noastre politice cu permanentă grijă a marilor interese de Stat.

Ne credem îndreptățiți, deci, să ne întrebăm fără a ne putea înșine răspunde: de ce atâta ură, atâta prigoană, atâta nedreptate?

Cine are interes să lipsească Țara și Tronul de puterea noastră de muncă, de entuziasmul și de capacitatea unor oameni care au dat, în atâtea rânduri, dovada că știu să lupte, că știu să moară în slujba crucii, a Regelui și a Neamului, cu singura mulțumire a împlinirii unei sfinte datorii?

Majestate,

În acest ceas de grea cumpănă când nedreptatea și ura ne lovesc din toate părțile, gândul nostru merge către Supremul Arbitru al Statului și al Neamului românesc, către Majestatea Voastră.

Nu cerem slăbirea unor măsuri riguroase, nu cerem înlăturarea unor suferințe; noi atribuim suferinței sens de înnobilare a vieții. Dar cu vorba străveche a Neamului nostru și cu încredere în înalta ei semnificație etică, cerem Domnului Țării dreptate!

Ai Majestății Voastre prea plecați

Tismana în 8 Mai 1938"[3].

(Urmează semnăturile)

Prea frumos scris, numai că, nu ceri dreptate celui împotriva căruia ai pornit război, și pe care l-ai lovit de câte ori ai putut...

Printre semnături am putut descifra: profesor Ion Zelea Codreanu (tatăl Căpitanului), prof dr Luca Teodoriu, Radu Meitani, conferențiar universitar, ing G. Clime, (șeful Partidului *Totul pentru Țară*, dr Eugen Ionică(?), Vasile Christescu, profesor A. Polihroniade, preotul Grigore Christescu, A.C. Tell, Alexandru Cantacuzino, Radu Budișteanu, membru în Consiliul de disciplină al Baroului de Ilfov, Ion Dobre, prof Colegiul Național Sf. Sava, Ion Diaconescu, pr D. Ionescu, ing Virgil Io-

[1] Toate generațiile trăiesc pe un plan istoric. Poate autorul a vrut să zică „pe un plan revoluționar"?

[2] Le urăște și nenea Ion Zelea Codreanu, omul meu de la Teaca (1921).

[3] Memoriul a fost scris la Tismana. Deportații au fost apoi transportați la Miercurea Ciucului, de unde mi l-a adus d-na Claudian.

nescu, prof Radu Gyr-Demetrescu, Neculai Totu, prof N.G. Slăvescu, A. Cotigă(?), Nicolae Crudu, Petre Bolintineanu, Bănică I. Dobre, ofițer în rezervă și o serie de nume indescifrabile.

———

Comitetul de neintervenție de la Londra mișcă din nou. Murise, nu se mai vorbea de el. Deodată vești noi ne vin. Puterile — minus Sovietele, ca și până acum — au căzut de acord asupra unei formule și toată lumea e mulțumită. Parcă se căzuse de acord asupra unei formule și astă-toamnă și formulă a rămas! Redeșteptarea activității Comitetului de la Londra rămâne totuși ca o palmă pe obrazul Spaniei roșii, care prin comunistul Del Vayo a cerut acum în urmă la Geneva renunțarea la politica de neintervenție. O palmă și pentru cei care au dus pe Del Vayo de mână.

———

Anery, un deputat englez cu oarecare vază (conservator) a făcut declarații presei propăvăduind amestecul economic britanic în țările din bazinul Dunării, *care altfel vor fi cucerite de industria și de comerțul german*. Exact ce am spus eu lui Mackenna și lui Fraser. Să fie un ecou al vorbelor mele, sau un imbold al bunului simț anglo-saxon?

———

În jurul Cehoslovaciei, lucrurile s-au mai liniștit. Hodza și Henlein negociază. Un interviu al lui Henlein aruncă însă azi unt-de-lemn pe foc. Henlein cere *autonomie complectă* a ținuturilor cu majorități germane. Dacă autonomia nu se va obține, două soluții: apel la dreptul oricărui popor de a dispune de soarta sa prin plebiscit — *sau apel la ocuparea germană*. Se pare că Henlein va primi de la Berlin instrucțiuni să se mai potolească. Dar sfârșitul — când? — va fi tot acela pe care-l prevede Henlein.

———

Ieri-seară, în prezența Regelui și a Voievodului Mihai, s-a inaugurat la Ateneu „marea frescă a Istoriei Românilor". Poftit, am refuzat să mă duc, ca să nu scuip. Costin Petrescu e cel mai păcătos pictor din câți există. N-am nevoie să-i văd fresca ca să știu că e o porcărie. A trebuit în fruntea Ateneului un dobitoc ca d-rul Angelescu, și un comitet de viețuitoare ca cel care l-a ales, pentru ca un cacograf ca dl Costin să fie însărcinat cu zugrăvirea epopeei noastre naționale. Angelescu, Stelian Popescu și alți scatologi s-au lăsat pe vine și au curs șiroaie de discursuri tâmpite. Bietul Rege! Biata Istorie a Românilor.

———

D-na Claudian îmi povestea că după promulgarea noii Constituţii, Zelea Codreanu (Corneliu) a venit la masă la dânsa cu vreo doi prieteni. În cursul conversaţiei Zelea ar fi spus: „După acest gest, trebuie să ne apropiem de Rege!" Unul din cei prezenţi s-ar fi mirat de această declaraţie şi ar fi întrebat: cum? Căpitanul a răspuns: „Când vrea, românul găseşte totdeauna o cale ca să ajungă la locul dorit!" Dacă e aşa, o înţelegere ar fi fost mai de folos Regelui decât toată acţiunea de urgie pe care a dezlănţuit-o.

Grindina continuă să cadă cu violenţă în multe părţi ale ţării. Pe ziua de ieri a prăpădit judeţele Râmnicul Vâlcea, Romanaţi, Mehedinţi, Tutova, Botoşani, Tecuci şi Râmnicul-Sărat. S-au stricat toate, s-a stricat şi clima.

---

28 mai. Barometru politic e tot în urcare în Europa, şi toate merg spre liniştire — cel puţin pentru moment. Beneş îşi sărbătoreşte netulburat a 54-a aniversare a naşterii sale, şi o sărbătoresc şi drotoşii din Cehoslovacia şi din afară. Să nu fie pentru ultima oară...

La Shanghai a izbucnit holera: norocul japonezilor care şi-au reînceput dealtminteri cu succes ofensiva.

Ovreii trec printr-o fază de adânci suferinţe. După prăbuşirea lor în Germania şi în Austria, după persecuţiile şi violenţele pe care au avut să le întâmpine în Palestina, în România, în Ungaria şi în alte ţări — iată că şi Polonia e pe punctul să promulge legi restrictive cu caracter violent antisemit. Parlamentul polonez a şi fost convocat în acest scop pentru ziua de 8 Iunie.

---

29 mai. Dl Hull, secretarul de Stat american a făcut, cu consimţământul Preşedintelui Roosevelt, declaraţii importante presei asupra conflictului cehoslovac. După ce a afirmat că nici Anglia, nici Franţa, n-au făcut apel la intervenţia Statelor Unite(!), că nici Cehoslovacia n-a cerut sprijinul Cabinetului de la Washington, dl Hull a mărturisit că un conflict armat, provocat de imixtiunea Germaniei în afacerile Cehoslovaciei *nu putea lăsa Statele Unite indiferente*. E confirmarea comunicării confidenţiale făcute acum câteva zile de Anglia la Berlin. Se pare că eventuala atitudine cu anticipaţie mărturisită de Guvernul american a fost determinată de teama ca nu cumva alegerile comunale cehoslovace de azi (a doua serie, circa 2 500 de comune) să nu provoace dezordine.

În Cehoslovacia însă lucrurile s-au mai liniştit pentru moment; sudeţii şi reprezentanţii Guvernului continuă să „pertracteze" — iar la Berlin nu se mai insistă pentru o soluţie *imediată*.

Logică: tânărul Brutus(!) Coste[1] secretar de Legaţie la Londra a fost pus în disponibilitate fiindcă e gardist — iar Lucă Sturdza, şi mai gardist, a fost scos din disponibilitate şi numit ministru la Copenhaga!

A murit şi mama lui Octavian Goga. Bătrâna de 85 de ani se afla într-un sanatoriu la Sibiu şi de mai multă vreme nu mai avea plenitudinea facultăţilor sale. N-a ştiut de moartea lui fiu-său Octavian, pe care cei din jurul ei i-au ascuns-o fără mare greutate.

Veturia Goga a fost vineri în audienţă la Rege, probabil ca să-i mulţumească că a venit la înmormântarea soţului ei. Lumea idioată a răspândit zvonul că s-a dus să ceară autorizaţia Regelui pentru şefia Partidului Naţional-Creştin, pe care ar fi hotărâtă să o preia dânsa!!

Contele Raczinski, primul ambasador străin în România a sosit ieri. L-a primit Grigorcea şi însărcinatul cu afaceri polonez. A călcat cu stângul. Prima lui declaraţie a fost că mulţumită Poloniei, România a ajuns în rândul Statelor serioase (adică cu Ambasade!), şi că e fericit să o constate. Există şi o contesă Raczinski. Să sperăm că nu va călca pe urmele Nataşei Arcizewska.

După naţionalizarea şantierelor de petrol din Mexic, societăţile străine au înarmat un general —după obiceiurile pământului — împotriva Guvernului dictatorului Cardenas. Generalul Cedillo a înregistrat la început câteva succese împotriva lui Cardenas, dar în cele din urmă acesta a învins şi Cedillo e pe fugă, în munţi. E puţin probabil că societăţile să se dea, şi ele, învinse.

Vizitat ieri pe Marta Bibescu la Mogoşoaia. Povesteşte cu farmecul ei despre vizita lui Hitler la Roma, la care a asistat — din public şi de la fereşti bine plasate. Sosirea Führerului a văzut-o bineînţeles alături de ex-Regele Alfons XIII al Spaniei, şi nu departe de Principesa Maria de Savoia (fiica Regelui Victor Emmanuel) de la o fereastră ce da pe piaţa Veneţia. Fostul vagmistru-vopsitor la dreapta Şefului Casei Savoia, a

---

[1] Fiul bănăţeanului, politician liberal georgist, fost prefect de Torontal.

fost un spectacol care a încântat pe Burbonicul Alfons, încântare pe care a manifestat-o prin aplauze şi strigăte de entuziasm. În cortegiu lipsea Mussolini. Savoia şi Adolf ocupând prima trăsură, Ducele n-a vrut să urmeze într-a doua. De la gară a şters-o la Palat, pe alte drumuri. Înainte de sosirea neamţului a fost ceartă: Mussolini n-a vrut să meargă Regele la gară în întâmpinarea Führerului, a vrut să-l primească el şi numai el. Regele a protestat, a arătat că Hitler fiind Şef de Stat, era prerogativa sa să-l primească, şi l-a primit. Decoraţiunea străzilor şi monumentelor a fost, din punct de vedere estetic, admirabilă. Mai ales efectele de lumină, noaptea. Publicul, cald, dar nu cu exces — aclamând mai mult pe Mussolini decât pe Hitler. Toţi ovreii din Roma au fost strânşi şi închişi la Sant 'Onufrio (pe Janicul), cât a stat Führerul la Roma. Toată formidabila înscenare, la Roma, la Napoli, la Florenţa, a fost vădit mai mult o glorificare a Italiei decât un omagiu adus oaspelui. La Quirinal însă, Adolf Hitler a fost tratat cu aceleaşi griji ca pe vremuri, Wilhelm al II-lea. Camera sa de culcare a fost copleşită de flori (florile sunt patima Führerului), i s-au dat mâncările lui obişnuite şi în jurul său au domnit toate regulile etichetei. Împăratul Wilhelm a venit la Roma cu 30 de persoane — Hitler cu 150! Numai Papa a rămas la o parte, protestatar. Plecat la Castel Gandolfo, a dat ordin ca nici măcar o lumânare să nu ardă în Vatican pe tot timpul petrecerii ereticului în Roma!

---

30 mai. Fantezii macabre: un ungur, numit Lugoj, din comuna Geoagiu s-a sinucis punându-şi dinamită în gură şi dându-i foc. A fost făcut puzderii.

Omul află în fiecare zi câte ceva, astfel am aflat şi eu azi că există la Braşov o Universitate Latină înfiinţată cu scopul de a învăţa pe români limbile franceză, italiană şi latină şi pe străini limba română. Universitatea ţine cursuri în vacanţe, a fost înfiinţată de farsorul de Şerban (profesorul de la Iaşi) şi a fost până acum frecventată de mulţi auditori. O serie de profesori francezi şi italieni au venit la Braşov şi au ţinut cursuri. Şerban e un caraghios care a voit să fie rector de Universitate. Câteodată şi farsorii fac treabă bună.

Am aflat în fine precizări asupra bolii Reginei Maria. Regina ar suferi de *boala lui Bandi*(?), o entitate nosologică nouă, determinată de către profesorul Bandi. E o boală a splinei caracterizată prin distrugerea globulelor roşii şi prin hemoragii. De 15 zile hemoragiile se ţin lanţ şi Regina, spune-se, e foarte slăbită.

Alegerile comunale din Cehoslovacia s-au desăvârşit ieri în linişte, ca şi duminica trecută. Dealtminteri, destinderea între cehi şi nemţi e tot mai accentuată. Intervenţia americanilor a făcut senzaţie şi efect. Furtuna pare, pentru moment, înlăturată.

Ieri, zi de Derby, am fost la curse. Amabil, ca întotdeauna, Regele n-a venit şi nu ne-a prevenit decât câteva ore înainte. A venit, în schimb şi în locul lui, Armand Călinescu, zis Dictachioru. Am luat întâlnire cu dânsul pentru poimâine, să vorbim despre reforma administrativă.

Derby-ul a fost câştigat de Radu Polizu — „Polutzi" cum zice Madam Vesnici — cu calul *Oştean* născut la Pincas şi vândut de el lui Polizu pe 150 000 lei. Acest *Oştean* a câştigat până acum toate cursele în care a alergat şi pare a fi un cal mare în genul lui Zori-de-Zi. Mi s-a spus că Polizu vrea să plece cu el în Franţa şi în Anglia cu nădejdea să adune franci şi livre. După cursă am ciocnit, conform obiceiului, un pahar de şampanie cu proprietarul învingătorului şi i-au urat „la mai mare". În acel moment un glas din public a intervenit: „peşte zburător!" Vorba francezului, „cela a jeté un froid" — dar amicul Votei Blank s-a făcut că n-aude.

Lume a fost ieri mai multă ca oricând. Loja Jockey-Clubului era tixită căci Barbu Catargiu invitase o sumă de lume, şi au fost şi persoane care au intrat fără să aibă dreptul. Printre acestea ministrul Statelor Unite[1] cu d-na Günther, care au mai introdus şi pe Lileta Butculescu, născută Pop. Membrii vechi ai Clubului au protestat şi era să fie scandal.

La Budapesta s-a ţinut congresul eucharistic cu alaiul obişnuit acestor congrese, cu Cardinalul Pacelli şi cu benedicţiunea Papei la megafon. O înscenare mai mult în favoarea revendicărilor ungureşti, încurajate de Biserica Catolică. Asiaticii maghiari sub oblăduirea Bisericii Latine, iar noi, „fiii Romei" în rândurile slavilor şi levantinilor ortodocşi, iată una din „surprizele divorţului"[2] şi ale Istoriei!

Miniştrii actuali nu primesc. Mai întâi fiindcă neavând electori, parlamentari şi opinie publică de menajat nu se prea obosesc — apoi, fiindcă sunt toţi jumătate morţi şi zac. Cancicov poartă corset şi se luptă cu boala; Smintiţă Constantinescu suferă de stomac şi de maţe şi abia se ţine pe picioare; Victor Iamandi e jumătate orb şi alcoolizat până în

[1] Nu e membru al Clubului.
[2] Titlul unei piese hazlii franţuzeşti.

măduva oaselor; Ionescu-Sisești e ofticos; Armand Călinescu chior și Patriarhul cu sifilisul în gât și în rinichi. Miniștrii nefiind accesibili, oamenii se reped la noi „Consilierii Regali", crezându-ne cu trecere. În casa mea e mai rău ca pe vremuri când eram ministru. Înaintări, mutări, numiri — Consilii de Administrație, contencioase, subvenții, ce nu mi se cere zilnic! Și tot felul de intervenții. Așa a venit astăzi Valjean să mă roage „să intervin" să nu se mai judece procesul Gârleșteanu, Xeni&Co., fiindcă astfel vor ieși lucruri urâte la iveală. Nu le va scoate el, Doamne ferește, „e doar un om care pricepe ce trebuie spus și ce nu" — dar mai sunt și alți avocați în cauză și aceștia vor arăta că pe lângă cumpărătorii de aur și de devize *sunt și vânzătorii*, și vor destăinui că printre aceștia sunt aproape toți diplomații din București, M.S. Regina Maria (târg făcut de Gârleșteanu chiar în Palatul Regal pentru 1 000 de livre engleze), dl *George Cesianu, administratorul Băncii Naționale* și alți mulți, toți boieri de viță. Mi-am declinat competența în această delicată materie, dar după cum se vede procesul va putea lua o întorsătură „picantă".

---

31 mai. La Berlin s-au semnat zilele acestea acorduri noi comerciale între Germania și Italia. Conținutul lor nu e încă cunoscut, dar se știe că e vorba de o înțelegere asupra concurenței ambelor țări în Bazinul Dunărean și în Europa Orientală. Se pare că Italia recunoaște preponderența Germaniei în aceste regiuni, dar că Germania la rândul ei garantează intereselor italiene respectul pozițiilor câștigate. Dar noi ce zicem la această împărțeală pe spinarea noastră?

În Iugoslavia s-a celebrat centenarul „Gărzii Regale". O gardă regală în 1838, pe vremea domniei porcarilor, e lucru de necrezut de frumos și care trebuie să măgulească amorul propriu al sârbilor. Dar garda preistoricilor Karageorgevici trebuie să fi avut un fason *sui generis*...

Partidele guvernamentale poloneze au ținut duminică o mare întrunire în care au votat o moțiune favorabilă Cehoslovaciei. Moțiunea explică că integritatea Cehoslovaciei e o condiție esențială a securității Poloniei împotriva unei încercări de învăluiri din partea Germaniei. Micile neînțelegeri dintre Polonia și Cehoslovacia trebuiesc împăcate prin negocieri directe, și oricare ar fi soluția lor, ele nu pot împiedica Polonia de a-și executa angajamentele luate prin tratate, mai ales cele luate față de Franța.

Atitudinea Poloniei, după a Americii, a dat de gândit celor de la Berlin, care, pentru moment, au muiat-o de tot.

Ieri s-a inaugurat linia aeriană Berlin-Bucureşti. Avionul plecat din Berlin ieri la ora 9,10 dimineaţa a sosit la Bucureşti la ora 5 după amiază — după mai multe escale intermediare. Prin văzduh ne-am asigurat legături, nu mai rămâne decât să ne asigurăm şi pe cele de pe pământ...

Inelul pe care l-a purtat Napoleon „le jour du Sacre", un inel de aur cu un splendid smarald înconjurat de însemnele Imperiului, gravate, a fost găsit de un colecţionar din Paris, dl Lucien Bazangier, în Austria. Fusese adus Împărătesei Marie-Louise, după abdicare, şi acolo rămăsese. Direcţia muzeului Malmaison a examinat inelul şi a garantat autenticitatea lui. Rămâne ca un miliardar american, un nou Tuck, să-l cumpere şi să-l dăruiască muzeului amintirilor Napoleoniene.

Ziarele publică un decret-lege prin care de fapt se confiscă bunurile partidelor dizolvate. Ele sunt sub administraţia Ministerului de Justiţie, care le va lichida, iar produsul lichidării va fi împărţit între foştii membri ai partidului respectiv, după anumite norme. Decretul atinge Partidul Liberal, Partidul Naţional Ţărănesc, şi Partidul *Totul pentru Ţară* (casa Verde). Decretul nu e destul de clar în ce priveşte societăţile anonime pe acţiuni (cazul „Casei Partidului Liberal"). Să aşteptăm aplicarea. Dealtminteri toată chestiunea cu partidele nu e încă destul de lămurită *şi cere să fie neapărat lămurită, şi cât de curând.*

La procesul lui Zelea Codreanu, depoziţiile martorilor au fost sau n-au fost date publicităţii, după plac. Despre unele din ele aflăm astăzi prin măsurile luate împotriva anumitor ofiţeri sau funcţionari. Astfel generalul Petrovicescu a fost „demis" din armată fiindcă a depus foarte favorabil pentru Zelea. Petrovicescu a fost comisarul regal care a susţinut acuzarea în procesul asasinilor lui Duca în 1934 (era încă colonel pe vremea aceea) şi a venit să declare că Codreanu n-a avut nici o vină în acel asasinat, că l-a ajutat mult să dovedească culpabilitatea criminalilor şi că-l consideră ca bun român. O depoziţie mai puţin categorică, dar pare-se totuşi foarte favorabilă lui Zelea a făcut-o şi dl Petit, consilier la Casaţie. A zburat şi dânsul din post. Pe Petit l-am avut prefect la Bălţi, în 1920–1921, e un om cumsecade dar îi cam turuie gura.

Au fost daţi afară din armată şi cei doi căpitani, membri ai Consiliului de război, care au votat contra condamnării lui Codreanu, după câte se află acum. În schimb (sistemul una caldă şi una rece) pentru a câştiga simpatiile Armatei(!) Majestatea Sa a înaintat la gradul de generali de Corp de Armată pe generalii Motaş şi Gh. Florescu. Ca consecinţă au fost ridicaţi la acelaşi grad şi toţi generalii de divizie în rezervă, mai vechi ca Motaş şi Florescu. Şi s-au mai făcut înaintări cu duiumul în toate gradele.

Generalul Antonescu n-a fost scos până acum.

Volanski, primul preşedinte al Curţii de Casaţie şi-a dat în fine demisia. Bolnav de boala lui Parkinson, nu-şi mai îndeplinea funcţiunile de aproape doi ani. Era o ruşine. Din nefericire în locul lui e vorba să fie numit Andrei Rădulescu, o lichea.

Nulitate între nulităţi, lipsit de caracter şi de demnitate, Andrei Rădulescu a fost o invenţie a defunctului Pârvan, de pe vremea când tăia şi spânzura la Academie. Având o sumă de bunuri de administrat, Pârvan s-a gândit că ar fi mai economicos să aleagă un jurisconsult în Academie decât să plătească un şef de contencios. Cum a găsit capul de praz, neisprăvitul mâncat de molii, omul ce răspândeşte mătreaţă în loc de idei, nu ştiu. După moartea lui Pârvan, a intrat printre linguşitorii lui Iorga. În ultimii ani s-a tăvălit în praf înaintea Regelui. După lovitura din februarie, s-a extaziat în faţa noii Constituţii. Atât a făcut de ajuns ca să fie promovat preşedinte de secţie şi mâine va fi numit prim-preşedinte. Greşeli capitale ale Majestăţii Sale, pe care le va plăti scump — mi-e frică.

---

1 iunie. Porcăria s-a făcut: Andrei Rădulescu, împins de câteva săptămâni, şi de cur, la preşedinţia unei secţii a Curţii de Casaţie, a fost numit prim-preşedinte. Ce obraz va face stârpitura faţă de Lupu şi de alţi magistraţi cinstiţi şi cu carte?

Dar şi mai ruşinoasă ca înaintarea lui Andrei Rădulescu e a lui Liciu, numit prim preşedinte la Curtea de Apel în locul lui Stârcea trecut la Casaţie. Liciu e cunoscut de tot Bucureştii ca magistrat prevaricator. A fost dat de mai multe ori în judecata Consiliului de disciplină şi achitat numai prin stăruinţele politice (e liberal). Miniştrii liberali au încercat de mai multe ori să-l înainteze, dar n-au putut — s-au izbit de fiecare dată de opunerea dârză a întreg Consiliului Superior al Magistraturii. A trebuit să vină un beţiv în fruntea Ministerului Justiţiei şi să fie

înlăturat Consiliul, ca Liciu să fie înaintat. Pentru asta am schimbat noi regimul politic?

Dealtminteri porcăriile se țin lanț. Nu e zi în care să nu mi se aducă una la cunoștință.

Astfel, pe ziua de azi:

1) Fostul prefect de Soroca, Eremia și fostul deputat liberal Mihăilă, tot de la Soroca, arestați pentru delapidare de bani publici (singurii pe țară, minune și asta!) *au fost puși în libertate*! Pe când toți legionarii care n-au furat nimic stau închiși!

2) Ca președine al Camerei de Agricultură din județul Lăpușna a fost numit dl Dragomir, care, fiind director al cooperativei „Brazda" din Chișinău, a făcut grave nereguli cu furnizarea făinii pentru Armată, nereguli constatate și consemnate în procese verbale de direcția Cecopava. Ce presiuni au putut să determine pe corectul Ionescu-Sisești să comită un asemenea act de depravare politică?

Cosăcescu la mine: se fac (?) silozurile. Cine oare a fost însărcinat cu construcția lor, cu organizarea selecționării cerealelor și cu a waranțării? Generalul Paul Teodorescu, ministrul Aerului și Marinei!!! Autentic.

În Spania, pe frontul Teruel, lupte înverșunate. Naționaliștii afirmă oarecare succese, dar incontestabil nu mai intră ca în cașcaval și roșii rezistă destul de bine, ceea ce dovedește că au primit serioase ajutoare, în oameni și material, prin frontiera franceză. În tot cazul nădejdile unui repede sfârșit al războiului s-au cam năruit.

Reichul german nu vrea să plătească datoriile contractate de Austria în Anglia. Negocierile au fost întrerupte și Leith Ross a părăsit Berlinul.

Financial News publică un articol important prin care se susține necesitatea Angliei de a deschide credite importante în Ungaria și în România spre a împiedica acapararea piețelor din aceste țări de către Germania. Pare că vorbele pe care le-am lăsat să cadă la Londra n-au intrat în urechea unui surd[1].

Profitând de decretul pentru lichidarea bunurilor dizolvatelor partide, și de prezența prietenului său Victor Iamandi la Justiție, Tătărescu a

[1] Conversația me cu Mackenna, la Midland Bank.

dat o lovitură nouă — și crudă — lui Dinu Brătianu. Regele a hotărât într-adevăr, că în afară de oropsita Gardă de Fier (împotriva căreia sunt îndreptate toate fulgerele Guvernului), pentru toate celelalte partide și grupări, custozii și lichidatorii să fie numiți din înșiși membrii fiecărui partid sau grupare — și Tătărescu a obținut de la Victorașul său ca custozii sau lichidatorii destinați Partidului Liberal să fie toți aleși din prietenii săi, cu excluderea brătieniștilor. Au fost astfel numiți I. Nistor, N. Maxim și N. Budurescu care conform decretului-lege au și luat *Viitorul* în primire și au exoflisit pe Sasu, pe Al. Lapedatu, pe Mihai Berceanu și pe Bebe Brătianu „toți brătieniști de frunte" și numiți de curând de nenea Dinu în locul direcției precedente (Maxim & Co) devotată lui Guță. Quadrumviratul lui Dinu dăduse preaviz de concediere tuturor gazetarilor *Viitorului* — probabil că triumviratul lui Guță le va mări lefurile, căci sunt toți oameni de casă ai fostului prim-ministru.

Așa dictatură mai rar. Toată în serviciul liberalilor, nuanța Tătărescu. În toate Ministerele ei domnesc. Pungașii lor sunt intangibili. Iată acum că și decrete speciale sunt promulgate ca să ajute pe Tătărescu să răpună pe Dinu Brătianu. În ce scop? Nu s-a terminat cu partidele — cu toate? Ce vrea Regele? N-are dreptate Guță să spună că e stăpân pe situație, că va fi în câteva săptămâni Cancelar(!!) și că domnia Partidului Liberal va reîncepe iarăși, de data asta sub conducerea sa necontestată?

Primul ambasador acreditat în România și-a prezentat ieri scrisorile. Contele Raczinski a fost primit de Rege cu un alai deosebit. Mă temeam că cu acest prilej fanteziile Regelui să nu se traducă prin cine știe ce născociri ridicole. Din fericire n-a fost cazul. Alaiul ambasadorului s-a deosebit de acela al miniștrilor plenipotențiari prin faptul că trăsura regală a fost escortată de un escadron de roșiori, escortă de care miniștrii nu se bucură, prin prezența primului ministru la predarea scrisorilor (în plus de ministrul de Externe) și prin neînsemnate alte amănunte. Cu un cuvânt, Curtea noastră s-a mărginit să copieze protocolul stabilit în țările cu ambasadori și n-a inventat nimic nou. Să-i fim recunoscători.

În momentul în care Regele primea pe Raczinski, și-a prezentat și Fazanovici scrisorile la Varșovia. Discursul lui Raczinski a fost scurt, concis și precis, rezumând prietenia și colaborarea polono-română în fo-mule simple. Cuvântarea lui Fazanovici a fost o peltea fără sfârșit: li-teratură și platitudine.

Recepția pe care o va da, pentru prezentări, noul ambasador, fixată pentru poimâine, vineri, dă loc la fel de fel de comentarii. Merge-vor

sau nu reprezentanții Marilor Puteri, rămași simplii miniștri? Până și valahii strâmbă din nas, că de ce să meargă ei cei dintâi „la străin". Li s-a explicat, dar unii tot n-au priceput. Ca să nu se pună în uniformă (după obiceiul de pretutindeni), recepția n-a mai fost orânduită seara, ci după prânz la orele 18 cu jachetă ca ținută. Chiar așa, nu se știe încă dacă toți șefii de misiuni vor merge. Dacă va merge englezul, vor merge toți.

Iată-ne în fine Mare Putere. Pârț!

---

2 iunie. Pipițele plimbate cu duba: zilele trecute pransesa Jeana Mavrocordato (fata lui Nicu Pop din Craiova și a lui Reli Bragadiru-Marinescu), pransesa Pita Cantacuzino(?) și sfertul de pransesă Otilia Oteteleșanu au fost ridicate noaptea de la domiciliu, după ce au suferit ultrajul unei amănunțite percheziții, și reținute la Gavrilă-Palace două zile. Întrepidele gardiste s-au bocit cu hohote, au leșinat și s-au „murdărit" succesiv, s-au lepădat de Căpitanul și de Satana — a fost un adevărat spectacol. În cele din urmă au fost puse în libertate. Toată întâmplarea mi-a povestit-o aseară Armand Călinescu, cu care am luat masa. Ce e mai nostim e că pransesa Mavrocordat și ilustrul ei soț „Nico" au oferit ieri protipendadei bucureștene un „garden party", în frumoasa lor locuință. Dacă aș fi știut despre întâmplarea cu duba m-aș fi dus și eu, să văd capul Alteței Sale!

Și fiindcă venise vorba despre coconetul gardist, am întrebat pe Călinescu cum se explică că tânărul Coste a fost scos din diplomație pentru simple simpatii gardiste pe când Lucă Sturdza a cărui nevastă și a cărui soacră sunt în fruntea militantelor legionare, a fost numit ministru la Copenhaga. Călinescu mi-a mărturisit că nu știe și nu pricepe nici el nimic. A aflat despre numirea lui Sturdza după ce a fost făcută și s-a mulțumit să trimită lui Comnen dosarul corespondenței și hârtiilor găsite la percheziția care s-a făcut în casa noului trimis extraordinar[1].

Luasem întâlnire cu Călinescu ca să discutăm asupra noii legi administrative, dar de fapt am vorbit mai puțin despre aceasta și mai mult despre altele. Legea administrativă — proiectul lui Călinescu — departe de a fi o operă complectă și perfectă, constituie totuși un serios pas înainte, pe cărarea bunului simț. Organizația provincială și cea comunală sunt bune, și cu puține retușări vor putea deveni chiar foarte bune. Ceea ce în proiect era însă buimăcitor, era delimitarea provinciilor. Da-

---

[1] Un ministru plenipotențiar, un trimis al Regelui, cu percheziție — asta nu s-a mai văzut!

că ar fi rămas așa, ar fi fost un dezastru. Cerusem lui Călinescu o întrevedere numai ca să încerc să-l conving să revină asupra unei împărțiri care lega de pildă Făgărașul cu Craiova (!) deși la Brașov era reședința unei gubernii, Vasluiul cu Chișinăul trecând peste Iași, Gorjul și Mehedințiul cu Timișoara nesocotind Craiova! Eram hotărât să merg până la Rege, să urlu în public, să demonstrez „coram populo" că o provincie ca să fie un organism viu trebuie să se sprijine *pe o comunitate de interese și de tradiții, pe o unitate sufletească*, pe care numai vechile legături istorice le pot da. Regionalismul nu e periculos decât întemeiat pe separatism; acolo unde nu există tendințe separatiste — și este cazul tuturor ținuturilor noastre — *regionalismul este fecund*. De comparat regionalismul german și italian cu centralismul francez: viață provincială vie de o parte, letargie provincială de alta. Lupta împotriva regionalismului provinciilor noastre alipite, luptă stupidă, au inaugurat-o liberalii în 1919 din interese de partid. Eu am luat încă din 1923 poziție categorică în favoarea unui regionalism neîntinat de separatism (discursul de la Timișoara) și în ambele mele proiecte de reformă administrativă (1921 și 1932) am introdus ca inel principal în lanțul administrativ, regiunea, pe care cel dintâi am îndrăznit să o propun (1921).

Până să ajungem la masa de aseară lucrurile s-au schimbat însă. Au văzut și cei de la Interne absurditatea împărțelii propusă și au făcut alta, acceptabilă. În noua împărțeală, se ține seamă de criteriile istorice, numai Basarabia e cam ciopârțită. Dar din punct de vedere al tradiției istorice și al situației ei actuale, în ce privește populația, Basarabia e mai puțin interesantă ca celelalte ținuturi. Criteriul istoric n-a fost din nenorocire adoptat pe deplin și fiecare provincie a rămas cu o excrescență în dauna teritoriului unei provincii vecine. Timpul va arăta prostia acestor încâlciri antiregionaliste și sunt convins că o rectificare a limitelor provinciale va interveni mai repede decât se crede. Dându-mi seama că pentru moment nu se putea obține mai mult de la antiregionalistul nostru Rege (cum de a primit „ideea" provincii?), și lăsând pe seama viitorului corectările necesare, m-am mărginit să răsfoiesc cu Călinescu proiectul său și să-i fac o serie de observații din care, pe multe le-a găsit și dânsul justificate.

Lăsând la o parte problemele administrative, am abordat cu tânărul ministru de Interne și calfă de dictator terenul politic. Călinescu nu e om de mari concepții de nici un soi, dar e inteligent: nu concepe, dar pricepe — pricepe și nuanțele nuanțelor. Inteligența lui e pe măsura trupului său: măruntă, ageră și cam chioară. Fără să fie om de desăvârșită

încredere, e simpatic și o colaborare cu dânsul nu e la urma urmelor de exclus. Ca și mine, vede și dânsul toate defectele regimului, lipsa unui comandament unitar, lipsa pur și simplu de comandament în Guvern, lipsa unui plan de înfăptuiri care să caracterizeze regimul de față de cele din trecut, lipsa mijloacelor de executare fie și pentru inițiativele luate în fiecare Departament. Numirile alandala, întârzierea sancțiunilor anunțate împotriva prevaricatorilor, întețirea urmăririlor fiscale și sporul impozitelor, au răcit entuziasmul maselor pentru nou ritm — o recunoaște și dânsul. Călinescu mi s-a plâns mult de acțiunea miniștrilor liberali. *Iamandi a mers până să mute judecători de la instanțele chemate să judece delincvenți liberali* (cazurile de la Dolj și Prahova). Și el, și Cancicov și Mitiță Constantinescu nu numesc decât liberali, așa încât convingerea *că tot liberali guvernează* se acreditează din ce în ce.

Călinescu e convins că situația de azi va mai dura cât va mai dura, dar că mult nu poate să meargă. Mi-a povestit multe și deodată: „Nu vrei să facem un partid împreună?" — „Partid nu, — i-am răspuns — dar sunt gata să fac politică cu d-ta!" Atât aștepta. Numaidecât a pornit la precizări. După mai multă discuție am ajuns cu dânsul la următoarele concluzii:

1) Să lucrăm paralel pentru înlocuirea Guvernului actual printr-un Guvern Argetoianu (ține el mai mult ca mine!) dânsul rămânând la Interne;

2) Să ne comunicăm reciproc demersurile făcute și eventualele rezultate obținute și să păstrăm un contact strâns;

3) Să însărcinăm pe Potârcă și pe Radian — în Basarabia pe Christi(!), în Ardeal pe cine vom putea (Popa Milea(?) eventual grupul lui Goga) — cu organizarea de sindicate și de asociații agricole, cărora le vom da la timpul oportun forma și destinația cele mai adaptate regimului electoral ce se va stabili.

Punctele 1 și 2 rămân secrete, între noi.

———

Ieri după-amiază, Consiliu de Miniștri prelungit la Palat. A ținut 3 ore. În oraș se răspândise vestea că a căzut Guvernul și gazetarii m-au omorât cu telefonul. Dictatură cu vești de acest soi, iată încă un lucru care nu s-a mai pomenit! În realitate, nici o criză; Guvernul sub impulsia și sub președinția Regelui a examinat și decis o serie de măsuri pe care lumea le crezuse uitate, măsuri inutile și vexatorii pentru populația noastră minoritară. Acest val de tardiv naționalism e menit să compenseze măsurile de prigoană împotriva mișcării legionare, după formula tuturor regimurilor slabe: una caldă și una rece!

În jurul Cehoslovaciei acţiunea de destindere se accentuează din ce în ce, dar sudeţii continuă să fie dârji în revendicările lor. Pare totuşi că Germania nu se gândeşte pentru moment la o acţiune violentă.

Acordurile comerciale italo-germane semnate la Berlin n-au fost date publicităţii nici până azi. Din câte s-a aflat, pare totuşi că principalul lor obiect e regimul comercial al Triestului. Acest port e grav atins prin desfiinţarea Austriei. În viitor, el va înceta de a mai fi port liber pentru traficul mărfurilor provenite din fostele ţinuturi austriece, dar Reichul se obligă să asigure totuşi un anumit trafic german prin fostul port al Monarhiei Habsburgice.

Călinescu mi-a spus ieri că după ce Consiliul de Revizie se va pronunţa asupra recursului lui Codreanu (cel mai târziu până la 10 iunie) vor fi daţi în judecată în serie şi ceilalţi gardişti deţinuţi la Miercurea Ciucului şi aiurea. Altă serie de victime şi de inutili martori....

---

3 iunie. După două luni de la înfiinţarea lui, a apărut în fine azi-dimineaţă legea de organizare a Consiliului Superior Economic. Pentru 3 săptămâni de întârziere, să zicem o lună, sunt de vină eu, căci m-am plimbat prin străinătate. Restul timpului, discuţii cu Mitiţă Constantinescu şi plimbarea textului de la Mitiţă la Patriarh şi de la Patriarh la Rege, şi iarăşi de la Rege înapoi.

În fine s-a terminat, şi a ieşit o corcitură. În ce privea planul şi programul am învins eu[1] obţinând ca miniştrii membri de drept să ia parte la alcătuirea lor — în schimb dl Smintiţă a obţinut ca consultarea Consiliului cu privire la legile economice şi la convenţii să rămână facultativă pentru miniştrii interesaţi.

Pe baza acestei legi, odată planul şi programul întocmit, Consiliul Economic nu va mai avea lucru mare de făcut. Treaba Regelui, n-a fost marota mea ci a lui. Dacă n-a fost în stare să-şi impună voinţa Guvernului său, îl priveşte. Eu am luptat cu Mitiţă nu din convingere (convingerea mea era că avea dreptate el) ci ca să mă ţin de angajamentul luat faţă de Majestatea Sa. Majestatea Sa este însă un dictator de o speţă mai rară, şi se lasă plecat la toate vânturile.

---

[1] Mitiţă nu voia ca miniştrii membri de drept să ia parte la alcătuirea planului şi programului, sub cuvânt că urmau să se pronunţe asupra acestora în Consiliul de Miniştri, iar eu am cerut prezenţa lor tocmai ca să le angajez răspunderea faţă de Consiliul de Miniştri. Dacă n-ar fi participat la alcătuirea planului şi programului la ce ar mai fi servit membri de drept în Consiliul nostru?

Elisa Brătianu încântată de cele 800 volume pe care i le-am dat de la Breasta le-a expus în noua sală a bibliotecii Brătianu. Expoziția a fost deschisă ieri la orele 6. Lume aleasă. Fotino mi-a adresat o cuvântare călduroasă și mi-a exprimat o recunoștință pe care nu o meritam. Am răspuns cu un mic logos prin care am pus lucrurile la punct, mulțumind d-nei Brătianu pentru adăpostul pe care a binevoit a-l acorda cărților mele. Expoziția a avut mult succes. Lumea a trecut apoi în grădină și a admirat statuia cioplită de Mestrovici, descoperită pentru circumstanță. E o operă de toată frumusețea și de o putere impresionantă. Metrovici e urmașul lui Michelangelo și a lui Rodin pe planul concepțiilor.

———

Ziarele de azi-dimineață ne aduc o veste senzațională: Anglia ar fi dispusă să intervină între beligeranții din Spania în vederea încheierii păcii. Și ar fi deasemeni dispusă să înceapă cu Germania negocieri pentru retrocedarea fostelor ei colonii, cu condiția ca Reichul să renunțe în același timp să mai tulbure pacea în Europa.

Ziarele din Londra și din Paris comentează aceste senzaționale știri și subliniază importanța lor.

Numai că:

E puțin probabil ca beligeranții din Spania să renunțe, fiecare, la ajutorul străin — cum vrea Anglia — înainte de a fi siguri că negocierile vor izbuti.

E foarte probabil, e chiar sigur, că nemții vor primi orice condiții în Europa pentru a obține coloniile, dar că a doua zi după ce le vor fi obținut se vor arunca asupra Cehoslovaciei sau asupra Danzigului.

———

Furtună de o rară violență în sudul Angliei și în nordul Franței. Zeci de milioane de livre pagube în Anglia — mai mulți morți la Paris.

Aceeași furtună și în Bulgaria. La noi căldură tropicală, de ieri. Scăpa-vom teferi? Sunt mulțumit că m-am asigurat ieri contra grindinei.

———

Junele Dimitrie Sturdza, fiul lui Olga Sturdza s-a înecat în Bistrița. Moștenitorul unei enorme averi, n-avea decât 30 de ani. În anii din urmă cheltuise mult în județul Neamț ca șef al organizației georgiste și obținuse frumoase succese electorale.

———

4 Iunie. Primul ambasador acreditat în București, contele Raczinski, și-a dat ieri recepția protocolară de înscăunare. La orele 18 au fost

poftiţi Mareşalii, Consilierii Regali, membrii Corpului Diplomatic, membrii Guvernului, văduvele naţionale şi demnitarii Palatului. La orele 19 restul demnitarilor, foştii miniştri, generalii, înalţii funcţionari şi „high-life-ul" bucureştean. Ambasadorul, d-na Raczinski şi personalul Ambasadei înşiraţi în primul salon au primit defilarea invitaţilor, pe care Grigorcea, directorul protocolului din Ministerul de Externe îi numea succesiv ambasadorului. În viaţa lui n-a făcut Grigorcea un asemenea efort intelectual. Primirea s-a săvârşit fără nici un incident; toţi miniştrii străini, cu ai Franţei, Germaniei, Angliei şi Italiei în frunte, au răspuns la apelul noului ambasador prin prezenţa lor.

———

Ieri, şedinţă interesantă la Consiliul Superior Economic. Am început discuţia principiilor în care să se încadreze planul economic. Am început cu problema libertăţii economice şi valutare. Pe rând, Victor Slăvescu, Garoflid, C. Angelescu, Bujoiu au făcut expuneri interesante. Au fost toţi unanimi să admitem „o tendinţă bine pronunţată în favoarea libertăţii atât economice cât şi valutare, rămânând ca aplicarea acestor principii să fie luată în consideraţie când conjunctura internaţională va permite".

———

Într-un concurs de platitudine generală, dl Andrei Rădulescu a fost instalat ieri în fruntea Înaltei Curţi de Casaţie. Integrul Lupu, preşedintele Secţiei a III-a şi care merita locul de prim-preşedinte, şi-a interzis până şi un cuvânt de ironie la adresa lichelei parvenite numai prin linguşire şi abdicare morală...

———

S-a hotărât ca noile provincii în număr de zece să poarte numele câte unui râu: Mureşul, Crişurile, Jiul, Prutul, Dunărea, Dâmboviţa (!! fără glumă) etc. Aveam până acum gările şi satele-oameni, de acum înainte vom avea şi provinciile-râuri, sau viceversa! Ca la noi la nimeni!

———

Jurnalele publică un comunicat care ne informează că diploma de licenţă în Drept (Iaşi, 1906) a d-lui C. Cernat, a fost anulată fiindcă a fost eliberată prin fraudă. Acest Cernat a fost director general al Siguranţei(!) şi prins cu mâna în sac a fost destituit şi dat în judecată. Achitat de către instanţele judecătoreşti, *a fost repus în fruntea Siguranţei,* de unde a fost din nou trimis la plimbare, din noroc înainte de a i se fi anulat diploma! Probabil că asemenea lucru, iarăşi, numai la noi se întâmplă!

Academia Română a ales şi ea o serie de caraghioşi ca membri activi şi de onoare. Printre ei, episcopul Colan. Fiindcă e ministrul Instrucţiei? Ajunge atât? Nu e instituţie care sub domnia binecuvântată a Regelui Carol să nu fie devalorizată.

Statistica oficială publică numărul minoritarilor *revizuiţi* pe toată ţara: 315 507. Dintre aceştia câţi vor fi găsiţi într-adevăr fără acte în regulă? Câtă larmă degeaba, şi câte vexaţiii!

Anumite depoziţii de la procesul lui Codreanu n-au fost publicate în ziare. Ele au fost totuşi stenografiate şi păstrate într-un dosar secret. Astfel s-a procedat cu depoziţiile lui Maniu, generalului Antonescu, lui Emanuel Antonescu şi altele.

Mi s-au adus astăzi notele stenografice luate cu prilejul depoziţie lui Maniu. Le reproduc aci, căci sunt interesante pentru fixarea unor anumite mentalităţi — şi nu e vorba de oameni de rând, ci de oameni care au condus ţara.

Întrebarea d-lui Codreanu: „De ce s-a făcut între noi pactul de neagresiune, când ideologiile noastre sunt atât de diferite?"

Răspunsul d-lui Iuliu Maniu: „Într-adevăr ideologia noastră şi a dvs este direct opusă şi nici nu cred că există în ţara aceasta două partide de o adversitate categorică mai mare decât sunt ale noastre[1].

Partidul nostru este un partid democratic şi în special eu sunt un aderent fanatic al democraţiei, fiindcă numai prin ea cred că se poate dezvolta o naţiune şi îşi poate asigura în mod durabil existenţa progresivă în Stat. Şi pentru că ştiu ce a făcut democraţia în Atena(!!), care a făcut să înflorească ştiinţa şi arta, care a făcut ca elenii să strălucească şi astăzi ca un luceafăr(!) pe firmamentul omenirii. Ştiu ce a făcut democraţia în marele Imperiu al Rusiei(!), până a venit corupţia dictaturii cezarilor[2]. Ştiu ce a făcut democraţia în Anglia(!), care din secolul al XII-lea progresează pe baza constituţionalismului parlamentar, devenind cel mai grandios (sic) Imperiu pe care l-a cunoscut vreodată omenirea şi care stăpâneşte o treime din glob. Ştiu ce a făcut democraţia în Franţa, care este astăzi în fruntea popoarelor(?) civilizate şi ştiu ce a făcut democraţia în Statele Unite care au devenit azi un fel de(!) arbitru şi asupra continentului nostru.

[1] Nu-mi permit nici o corectură la stilul notelor stenografice pe care le am dinaintea ochilor.

[2] Aţi priceput?

Ori, Garda de Fier este totalitară, în contra democrației, este pentru un fel de dictatură. Ori, eu sunt un fanatic adversar al dictaturii sub orice formă s-ar prezenta ea[1].

Eu sunt în politica externă pentru o colaborare cu Franța, cu Anglia și cu democrațiile apusene. Pentru că numai astfel văd posibilă asigurarea ființei și integrității Statului nostru, în grozava învălmășeală care se apropie.

Dl Codreanu este pentru politica externă cu Germania, ceea ce găsesc primejdios pentru Statul nostru.

Partidul d-lui Codreanu este un partid antisemit, partidul nostru însă nu este antisemit. Și în special eu sunt în contra oricărei persecuții de orice natură ar fi ea. Ideea fundamentală a prtidului nostru este ideea națională și naționalismul constructiv. Și este de credință că Statul este dator să facă tot posibilul ca poporul român să fie întărit și ridicat, fără însă să suprime sau să persecute alte popoare.

În afară de acestea ne deosebește metoda de luptă politică.

Date fiind aceste deosebiri de ideologie este firească întrebarea: Cum de am ajuns să încheiem o înțelegere electorală?

Motivul este dublu. Întâi un motiv personal: nu l-am cunoscut pe dl Codreanu până am făcut pactul de neagresiune. Am urmărit însă cu atenție activitatea și atitudinea d-sale. Am putut constata din partea d-sale o sinceritate, calități care se găsesc atât de rar în viața noastră politică și la conducătorii vieții publice. Pentru aceste motive i-am întins mâna cu încredere și cu plăcere[2]!

Afară de acest motiv cu caracter personal au mai fost și motive de natură politică (!)

Dl Codreanu, ca și mine crede că pentru o viață sănătoasă națională și de Stat, este absolut necesară respectarea demnității naționale. Ori, prin numirea d-lui Tătărescu ca prim-ministru s-a atins grav nu numai demnitatea națională dar și spiritul Constituției. De aceea a fost cazul să ne dăm mâna pentru a face ca națiunea să respingă această încercare de a se izbi în demnitatea națională. Am reușit (??!!)

Dl Codreanu crede ca și mine că ideea națională este factorul vital în propășirea unei națiuni. D-sa crede ca și mine că Statul cu toată puterea trebuie să perfecționeze calitățile fără seamăn de frumoase ale poporu-

---

[1] Ce a fost Guvernul său din 1928?

[2] Din pactul de neagresiune am făcut parte și eu. Niciodată n-a fost vorba „să ne dăm mâna" ci numai să nu ne atacăm reciproc și să ne unim pentru paza urnelor în ziua alegerilor. Așa sună hârtia pe care am iscălit-o cu toții.

lui românesc, susţinător de Stat, şi să-i dea posibilitatea ca punându-i-se la dispoziţie mijloacele materiale, culturale şi sociale să-şi poată îndeplini misiunea care o are în această parte a lumii (!!)

Adevărat că dl Codreanu precum am arătat, are în concepţiunea sa un element, acela al antisemitismului pe care nu-l aprob, dar ideea fundamentală este identică şi sunt sigur că se va convinge şi prin ultimele evenimente că o politică de Stat antisemită, la noi nu este posibilă.

Afară de aceasta dl Codreanu este de aceeaşi convingere cu mine că fără respectul regulilor de corectitudine în viaţa particulară şi publică şi fără a se ţine seamă de morala creştină, nu se poate asigura dăinuirea unei naţiuni, şi că părăsirea acestora ar însemna şi pentru poporul nostru ceea ce a însemnat pentru multe popoare din trecut: distrugere şi pieire. Pentru aceasta suntem de acord în tendinţa de a impune în viaţa particulară, socială şi publică, corectitudinea (vezi Boilă!), onoarea şi morala creştină pe care astăzi — durere — atâţia o calcă.

De asemenea, suntem de acord că într-un Stat monarhic constituţional contactul dintre Coroană şi naţiune trebuie să fie direct şi netulburat de imixtiunea factorilor nerăspunzători".

Dl Preşedinte: „Vă rog, această chestiune nu admit să fie discutată!"

Dl Iuliu Maniu: „Mă supun, voiam să spun că am fost de acord cu dl Codreanu, că trebuie înlăturată Camarila.

Toate acestea au fost îndemnuri hotărâtoare pentru a face înţelegerea cu dl Codreanu, şi-mi pare bine că am făcut-o.

Întrebarea d-lui Codreanu: „Dacă Partidul Liberal când era la Guvern n-a folosit Poliţie, Siguranţă, Jandarmerie şi toate autorităţile de Stat pentru oprirea propagandei electorale a partidelor de opoziţie?

Dl Preşedinte se opune la această întrebare.

Întrebarea d-lui Codreanu: „Dacă în practica vieţii noastre politice, partidele de opoziţie n-au protestat public, în presă şi în Parlament, împotriva ingerinţelor electorale şi dacă n-au prezentat copii de pe ordinele date de autorităţi subalternilor, în această privinţă?

Răspunsul d-lui Maniu: „Într-adevăr în toate alegerile, afară de cele din 1928 şi 1932, pe care le-a făcut Partidul Naţional Ţărănesc (natural!), Guvernele au folosit puterea executivă, Jandarmeria şi Siguranţa pentru scopurile electorale ale partidului de la Guvern şi ele nu s-au mărginit numai la activitatea Siguranţei de Stat. Partidele de opoziţie întotdeauna s-au năzuit să pună mâna pe ordinele secrete de a împiedica opoziţia în acţiunea şi în mişcările sale politice. Astfel, eu însumi în 1927 am avut în mână 16 ordine secrete confidenţiale ale puterii publice prin

care puterea executivă era pusă în serviciul partidului de la putere (câtă „putere"!). Aceste ordine secrete le-am publicat în ziare. Mai mult, m-am dus la președintele Consiliului Ionel Brătianu și le-am prezentat într-un memoriu (sic) pentru a protesta în contra acestor ingerințe. Nu mi-au făcut nici primul ministru, nici autoritățile nici un cap de acuzare și nici nu puteau face, fiindcă deținerea și câștigarea unor astfel de ordine secrete era în toate partidele de opoziție un uz constant".

Întrebarea d-lui Codreanu: „Dacă acest fapt al deținerii de acte de către un șef al unui partid de opoziție ar putea constitui un act de trădare sau ar putea periclita ordinea în Stat și siguranța publică?"

Răspunsul d-lui Maniu: „Niciodată. A fost un uz constant".

Întrebarea d-lui Codreanu: „Dacă știe dl Maniu că voiam să vin acum la putere sau dacă din discuțiile avute cu d-sa mi-am manifestat graba de a veni la putere?"

Răspunsul d-lui Maniu: „Nu. Din contră. Din conversațiile pe care le-am avut, am stabilit în privința aceasta o deosebire de atitudine între noi; eu insistam ca drept rezultat al alegerilor, partidul nostru să vină imediat la putere, căci era dreptul nostru firesc și găseam necesar pentru țară (ce?). Pe câtă vreme dl Codreanu accentua încontinuu că nu este grăbit, că are vreme și că momentul lui încă nu a sosit!"

Întrebarea d-lui Codreanu: „Dacă dl Maniu a văzut în mine și în mișcarea pe care am condus-o, pe un om care să fi urmărit răsturnarea ordinei de Stat sau provocarea unui război civil?"

Răspunsul d-lui Maniu: „Dacă aș fi bănuit sau aș fi văzut ceva, nu aș fi încheiat cu d-sa pactul electoral și nu aș fi dat mâna pentru o campanie politică, pentru că am crezut totdeauna și cred, că pentru națiunea noastră și Statul român, cea mai mare nenorocire ar fi o răzvrătire, dezordine sau un război civil".

Întrebarea d-lui Codreanu: „Dacă am discutat cu dl Maniu probleme politice de natură externă și dacă în aceste discuții am pus interes personal sau am fost condus exclusiv numai de intime convingeri?"

Răspunmsul d-lui Maniu: „În conversațiile pe care le-am avut, am discutat în două rânduri chestiunea externă. Am constatat că suntem adversari pe această chestiune și m-am silit să-l conving că singura politică externă corespunzătoare intereselor României este aceea îndreptată către Franța, Anglia și marile democrații din Occident. D-sa și-a arătat considerațiile teoretice în celălalt sens. Eu mi-am expus argumentele și vederile mele, d-sa a contrazis. Întreaga această discuție a decurs pe tărâmul interesului obștesc și național fără a fi putut observa la dl Codreanu vreun interes personal".

Întrebarea d-lui Codreanu: „Dacă știe dl Maniu că propaganda mișcării mele ar fi fost conspirativă, ocultă sau clandestină?"

Răspunsul D-lui Maniu: „În campania electorală am dat de organizații ale Gărzii de Fier, care se manifestau pe față, cu mare combativitate, făcând manifestații fățișe și energice".

Întrebarea procurorului: „Crede dl Maniu că ar fi fost bine sau rău, dacă dl Codreanu ar fi pus mâna pe putere?"

Răspunsul d-lui Maniu: „Dl Codreanu este șeful unui partid, eu sunt președintele altui partid, cu ideologii cu totul opuse. De aci urmează în mod firesc, că eu nu aș fi crezut de bine ca să vină la putere partidul d-lui Codreanu, fiindcă nu aprob politica d-sale. Dacă aș fi aprobat-o și aș fi găsit-o bună pentru țară, am fi fost în același partid.

Toate partidele vreau binele Țării, însă realizat pe căi proprii. Eu cred că singura cale bună este cea prezentată (sic) de partidul nostru. Drept care nu găsesc că venirea la putere a unui alt partid decât a Partidului Național-Țărănesc ar face bine Țării. Precum am arătat ideologia și metoda d-lui Codreanu și a partidului său nu le împărtășesc, deci nici aplicarea lor într-o politică de guvernământ n-o pot găsi salutară.

În definitiv, pentru mine este hotărâtoare voința națiunii și partidele au dreptul să năzuiască a câștiga opinia publică, dar nu pot admite ca Guvernele să fie impuse în contra voinței naționale".

După cum îl cunosc, Maniu a trebuit să fie încântat de acest răspuns pe care l-a dat procurorului.

---

5 iunie. Ieri către seară a venit Blumenfeld la mine. De câtva timp își petrece viața între Ghelmegeanu și Armand Călinescu și repetă tot ce aude pe la ei. Clanul transfugilor țărăniști e furios de figura pe care le-a făcut-o Victor Iamandi cu numirea sechestrilor-lichidatori ai Partidului Liberal. Nici chiar Călinescu, ministrul de Interne totuși, n-a știut nimic. Lovitura a fost montată de Iamandi ca să facă pe placul prietenului său Tătărescu. Călinescu și Ghelmegeanu spun cu drept cuvânt că e o provocare inutilă a unor oameni care pentru moment păstrează o desăvârșită neutralitate. Ei s-au dus la Rege și au declarat (eu cred că s-au dus numai la Urdăreanu!) că vor fi siliți să-și dea demisia dacă s-ar lua vreo măsură de lichidare și împotriva Partidului Național-Țărănesc... Rușine? Frică? Nădejdi nemărturisite? Cei doi miniștri au luat poziție fățișă împotriva aplicării decretului de lichidare a partidelor, și după măsura luată împotriva Partidului Liberal lucrurile s-au oprit. A rămas astfel numai Partidul Liberal, cu sechestrii-lichidatori; s-a făcut adică

jocul lui Tătărescu împotriva lui Brătianu. Cum să nu zică că dl Guţă că e stăpân pe situaţie? Guvernul e foarte plictisit de toată această încurcătură.

---

6 iunie. Sunt de ieri-dimineaţa la Breasta. E o frumuseţe. Şi linişte. Şi câmpul e frumos, mai ales grâul. Porumbul foarte întârziat, nu va ajunge să dea ceva decât cu ploi multe, în iunie şi iulie.

La Bucureşti, am lăsat oraşul plin de zvonuri de schimbare de Guvern. La Craiova m-au întâmpinat toţi cu oribila întrebare: „Când vii?" Oamenii nu vor să înţeleagă că Regele nu va face apel la mine *decât când nu va mai putea altfel.* Obişnuit cu lichele, nu-şi va pune el faptele şi poftele, de bună voie, sub controlul unui om cinstit. E drept că nemulţumirile au început să se ridice într-un cor impunător... Prigoana tineretului gardist necompensată prin nici o urmărire de pungaşi, aceleaşi abuzuri ca mai înainte la care se mai adaugă „cazonismul" coloneilor-prefecţi, sporirea impozitelor şi urmărirea fără milă a fiscului, străjnicia faţă de debitori sub pretextul restabilirii creditului (!!) — sunt atâtea motive care ridică lumea împotriva noului regim. De mult n-a mai fost înjurat Regele cum e înjurat acum... Bine că n-am *eu* să-i acopăr prostiile!

---

7 iunie. Înapoiat azi-dimineaţă de la Breasta. În lipsa mea ar fi sosit telegrame vestind că în Spania, în lagărul lui Franco, ar fi izbucnit o mişcare revoluţionară pornită împotriva *străinilor* care au pus mâna pe comandamentele Armatei... Ziarele nu publică însă nici o ştire de felul acest şi-mi închipui că, dacă aşa ceva s-ar fi întâmplat, presa democratică ar fi făcut gălăgie mare. În schimb, e neîndoios că o localitate franceză din apropierea graniţei spaniole, *Orgeix* (Arriege) a fost bombardată de avioane străine. Generalul Franco protestează şi declară că nici un avion naţionalist nu s-a apropiat de frontiera franceză în ultima vreme. E mai mult ca sigur că atacul a fost opera avioanelor republicane, Guvernul de la Barcelona nemaiavând altă speranţă de scăpare decât într-o încurcătură internaţională.

La Londra e mare indignare împotriva bombardamentelor oraşelor libere, de care se abuzează atât în Spania cât şi în China. La Alicante, la Valencia, la Madrid — la Canton, oameni nevinovaţi au fost răniţi şi omorâţi cu miile.

Ieri, pe câmpul aviației de la Băneasa, generalul Valle, subsecretar italian al Aerului, a remis Regelui Carol insigna de „Pilot de Onoare" italiană. Fratele Valle venit să facă ceva afaceri — comenzi de avioane etc. — a nimerit de-a dreptul în punctul sensibil al Majestății Sale. „Pilotul de Onoare" nu va mai refuza nimic trimișilor Regelui Împărat.

La Moscova se pregătește o nouă serie de condamnări; noile victime sunt alese printre fruntașii sovietelor diferitelor republici confederate.

Dl Sayre, adjunctul ministrului de Externe al Statelor Unite, a făcut noi declarații cu privire la „imposibilitatea Guvernului federal de a rămâne indiferent față de provocările războinice din centrul Europei. Statele Unite vor apăra dreptul împotriva forței". Repetatele declarații americane, mai categorice ca cele engleze, par a fi făcut un efect serios la Berlin. Fapt e că agitația sudeților în Cehoslovacia s-a potolit mult. Berlinul se mulțumește pentru moment să împingă — prin mijloace cunoscute — populația slovacă la răzvrătire. Duminică a și fost o încăierare la Bratislava între slovacii guvernamentali și aderenții Partidului Populist Slovac, de sub șefia abatelui Hlinka, partid după cum se știe, autonomist. Capete sparte dar nici o moarte de om.

Ieri s-a deschis expoziția Satelor și azi e congresul „Căminelor culturale Regale". Fundațiile Regale au cheltuit cu aceste cămine mult, dar ceva tot a rămas de pe urma lor în cele 90 de sate în care au lucrat 150 de echipe de studenți. Echipele au petrecut în aceste sate câte 3, 6 sau 9 luni și au dat 252 187 consultații medicale, au făcut 36 562 injecții antisifilitice, au construit 28 de băi și dispensare. S-au săpat și s-au curățit 280 929 metri șanț și s-au reparat și lucrat 269 760 metri șosea; s-au construit, de asemenea, 524 poduri noi și s-au reparat alte 926: s-au săpat și asanat 740 fântâni și s-au secat 55 mlaștini. S-au lucrat și reparat 44 897 metri gard și s-au amenajat 145 727 metri pătrați pentru terenuri de sport. S-au construit mai departe 34 case, s-au reparat 34 și s-au realizat 79 alte construcții. S-au dat în fine sfaturi și pilde bune. Amicul Gusti e un farsor, dar aci a făcut operă bună și utilă.

Lingăii din jurul Regelui nu mai știu ce să inventeze ca să-și măgulească stăpânul. Nu le era de ajuns că pentru comemorarea fatidicei zile de 8 Iunie s-a mobilizat tot tineretul, toată școlărimea românească plim-

bată de o săptămână prin arșiță și prin praf, de dimineața până seara, ca „să se antreneze“ pentru „exercițiile“ zilei de mâine. Nu le era de ajuns cu expoziția și cu congresul „formațiunilor culturale regale“, cu distribuirea de fanioane cohortelor străjerești, cu defilări, cu fel de fel de bazaconii mulțumită cărora școlarii și școlărițele în loc să-și prepare examenele cum ar fi natural în epoca aceasta, năvălesc străzile Bucureștiului — le-a mai trebuit ceva inedit: de la cele 4 granițe ale țării (Nord, Vest, Sud și Est) au pornit trei ștafete pe jos, pe bicicletă, cu aeroplanul, aducând Regelui pământ, grâu și nu mai știu ce (poate urzici!) de la hotare! Cele 4 oale cu pământ sunt aduse de ștafetele pe jos. Ieri-seară, pe drum de la Breasta la gară am trecut prin fața Prefecturii: ușile vestibulului principal erau deschise, fațada clădirii era luminată prin reflectoare, piața era pustie, dar în vestibul am zărit un catafalc acoperit cu flori și la cele patru colțuri ale lui, de veghe, câte un străjer! Sosit la gară am întrebat, nedumerit, dacă murise cineva de seamă și totodată odios, căci nu era suflet să-l plângă, în jurul lui! Mi s-a răspuns cu un surâs: „E pământul de la granița de Vest, *care doarme* la Craiova!“

Mobilizând timp de câteva zile toată suflarea tineretului, în acțiuni de adulare a Coroanei, lingăii socotesc că fac plăcere Regelui și se iau bine cu el. Regele primește acest omagiu, mai întâi fiindcă îi face plăcere, *apoi fiindcă crede că astfel galvanizează credința monarhică în popor*. Lingăii exagerează însă și sar dincolo de cal. Excesele de măgulire la care se dedau exasperează lumea potolită și pașnică care nu pricepe tot acest „teatru“. Și mai exasperează pe părinții copiilor care nu se împacă cu continua serta-ferta de ambele sexe. Exasperează în fine copiii, care se coc ceasuri întregi la soare și-și văd examenele periclitate. Rezultatul final al acestor manifestări exagerate de lealism dinastic e că toată lumea de la copil până la bătrân, înjură pe Rege de-l spurcă. S-a ajuns astfel la rezultatul opus celui urmărit.

---

8 iunie. Fiindcă n-am fost la 10 Mai (eram în străinătate) m-am hotărât să mă duc la festivitatea de azi, la ONEF devenit ANEF. Cu atât mai mult că n-am fost până acum la nici o aniversare a „Restaurației“. Chiar când am fost la Guvern, în 1931 — am ștero-o la Breasta. Am sosit „la fața locului“ la ora 8 1/2 — Regele a sosit la ora 9 și numaidecât a început să plouă. Și ce ploaie! Se deschiseseră toate zăgazurile cerului!

Bietele străjerițe și bieții străjeri, muiați până la piele îi dau cu curaj înainte cu cântecele. Regele, episcopi și popoi, ciurciurea, priveau cu jale cum se vărsau noii. Am fugit cu nevastă-mea la adăpostul unei ga-

lerii, căci tribunele sunt descoperite. Puțin înainte de ora 10 n-a mai mers. Regele a întrerupt eroic reprezentația și a plecat. Cât am stat, am stat între mareșalul Prezan și generalul Balif: amândoi ironizau fără sfială regimul; interesant. Iamandi a venit la mine, să mă roage să primesc prezidarea comisiei de judecată instituită printr-un decret-lege împotriva românilor care cleveteau în străinătate contra țării și a Regelui. Am refuzat. Am impresia că toți consilierii Coroanei (după decret trebuie să prezideze unul din ei) — refuză. E vorba să fie dat imediat în judecată Citta Davila. A căutat-o cu lumânarea.

La ora 10 1/2 am fost înapoi acasă, fericit.

Cu prilejul serbării de azi, *Universul* publică în prima pagină versuri ditirambice la adresa Regelui, semnate de I. Gr. Perieţeanu. Printre ele următoarea perlă:

„Guri roșii de balaur vreau să ne soarbă glia!" Autorul acestei imbecilități e un fost ministru și actual decan al Asociației avocaților din întreaga țară, ceea ce nu mă miră — dar mai trece și drept un om subțire, ceea ce nu e de crezut!

Comunicatele Palatului apar de două zile între două chenare cu bibiluri. Dedesubtul chenarului superior, titulatura „*Casa M. Sale Regelui*".

„Comunicat nr...."

Toate ziarele sunt obligate să publice în această formă știrile și ordinele primite de la dl Mare Șambelan Ernest.

Citind darea de seamă a serbărilor de ieri am mai aflat de o decorație: „Meritul Străjeresc", ordin cu mai multe clase. Nu pricep de ce nu se instalează un muzeu de decorații, ca să le cunoaștem și noi pe toate.

Regele nu se ferește de nici un gest ridicol. Ieri „a înălțat" la rangul de sublocotenent pe Victor Antonescu, caraghios zaharisit cu părul verde, în amintirea zborului său de la Salonic la Iași, în timpul războiului. Până ieri, Antonescu era soldat prost, acum nu mai e soldat, dar a rămas tot prost.

Primesc o invitație să iau parte la sărbătorirea lui Ghiță Mironescu, pentru că împlinește 30 de ani de profesorat. Sărbătorirea tuturor imbecililor a devenit un obicei la noi; un decret-lege ar trebui să oprească acest abuz.

9 iunie. Festivitatea de ieri de la ANEF[1] întreruptă de ploaie, a continuat azi-dimineață. În acest scop, Președinția Consiliului de Miniștri a sunat aseară goarna la toți invitații de ieri. Serviciile publice au fost suspendate și azi: norocul funcționarilor. Vremea a fost ideală. Ocupat peste măsură nu m-am mai dus, mulțumit cu apa pe care am luat-o ieri în spinare.

Azi-dimineață am citit discursul Regelui de ieri, adresat străjerilor, pe care din cauza ploii n-am putut decât să-l ascult. E un discurs frumos și n-am decât un lucru de spus: păcat că Majestatea Sa *nu-și pune de acord faptele cu vorbele.* Discursul de ieri ar fi meritat să fie adresat nu numai străjerilor, ci poporului întreg. Probabil că Regele a bătut șaua ca să priceapă iapa. Asta e cusurul lui: bate într-una șaua în loc să dea în iapă...

Prin comunicatul Palatului de aseară s-a fixat un nou protocol de prezență în ordinea următoare: Patriarhul–Prim-Ministru (quid? când personalitatea se va dedubla?), Consilierii Regali, Președinții Corpurilor Legiuitoare, *Guvernul,* Comandantul Străjii Țării, Directorul General al Fundației Culturale Regale „Principele Carol", *Subsecretarii de Stat,* Prefectul Poliției etc.; va să zică subsecretarii de Stat nu mai fac parte din Guvern, vin după Straja Țării și abia înaintea Prefectului de Poliție...

Dealtminteri, miniștrii au fost foarte vexați ieri de locurile ce li s-au dat la masă. La masa de onoare, la masa Regelui și a Marelui Voievod n-au fost plasați decât ministrul Instrucției sârb Miletici, ministrul Aerului, general Valle, Patriarhul și Consilierii Regali. Toți miniștrii au fost așezați la mesele perpendiculare, de-a valma cu ceilalți invitați. Pe vremuri, masa de onoare era mult mai mare, se întindea pe trei laturi ale sălii, și toată lumea era mulțumită: la mesele anexe sta numai plebușcăria. Are însă Regele nostru talentul special de a-și face de drag...

Urdăreanu mi-a spus ieri că Regina Maria nu merge bine. E la Weisser Hirsch, lângă Dresda, unde urmează un vag tratament. Ce e mai prost e că i s-a prăbușit cu totul moralul: medicii germani au avut cruzimea să-i dezvăluie adevărata ei stare și să-i spună că nu mai poate fi vindecare pentru dânsa... Arhiducesa Ileana cu copiii, e la Weisser Hirsch.

---

[1] Am aflat aseară cum s-a transformat ONEF în ANEF: nu mai e „Oficiul Național de Educație Fizică" ci *Academia* Națională etc. etc. Când nu poate crea o nouă decorație, Regele înființează o nouă Academie. Tot e ceva...

Urdăreanu mi-a mai spus câte şi câte. Regele ar fi vrut — şi at mai vrea — să mă trimită la Londra ca ambasador vremelnic, să-i aranjeze călătoria — dar, durere (cum zice Maniu), englezii nu vor să primească încă ambasadori romnâni şi să ne trimită ambasadori englezi... Al doilea ambasador la Bucureşti va fi cel... turcesc! Nu e lucru mare, dar e un pas înainte în nădejdea de a trage şi pe alţii pe acelaşi drum. Am spus neted lui Urdăreanu că n-am nici o ambiţie, de nici un soi — ci numai o dorinţă, să văd pe Rege pe calea cea bună, şi că numai în dorinţa de a vorbi cum trebuie i-am cerut audienţa, pe care însuşi el, Urdăreanu, m-a sfătuit să o cer. Dl Mare Şambelan s-a grăbit să-mi spună că voi fi primit astăzi, şi aseară am şi primit cartonul pentru azi la ora 4.

Urdăreanu mi-a mai mărturisit că Regele e cam supărat pe Jockey-Club fiindcă cei trei membri supuşi domiciliului forţat, (Al. Cantacuzino, Meitani şi Tell) n-au fost eliminaţi din Club, şi că l-a însărcinat chiar să vorbească cu mine şi cu Mocsony despre această chestiune. Din această cauză n-a venit la Derby, şi nu va veni nici la Premiul Regal şi la masa anuală a Cercului, dacă dorita eliminare nu se înfăptuieşte. Am arătat lui Urdăreanu că Statutele Cercului nu ne permit o excludere *fără o sentinţă judecătorească*, şi am adăugat că Regele nu face bine războindu-se cu oameni, care pe deasupra nu i-au făcut nimic. Din atitudinea lui Urdăreanu am văzut că nu era nimic de făcut cu Regele în această privinţă, şi cum la urma urmelor Regele e Preşedintele Clubului, şi socotind că pentru instituţie ar fi un dezastru dacă s-ar restrânge din fruntea ei, am declarat că mă supun, dacă mi se dau mijloacele să fac *ce mi se cere*. După dejun, am avut o mică consfătuire cu Armand Călinescu şi cu Victor Iamandi, în prezenţa lui Urdăreanu şi s-a hotărât ca Ministerul de Interne să dea o ordonanţă sau o circulară, prin care să explice că în baza decretului-lege nr... (cel cu domiciliul forţat) *asociaţiile care au legături cu Statul sunt ţinut să elimine membrii lor supuşi domiciliului forţat.* În virtutea acestei noi ordonanţe Comitetul Jockey-Clubului va putea elimina fără altă formalitate pe cei trei membri ai săi sus pomeniţi. Pfui! De ce o fi forţând nota Majestatea Sa?

Ploaie mare ieri, nu numai în Bucureşti, dar în tot apusul ţării, mai ales în Basarabia — unde a domnit seceta până acum. În sudul Basarabiei se semnalează chiar inundaţii mari, care au întrerupt circulaţia. La noi în Oltenia nici o picătură de ploaie, ieri.

Focul a distrus ieri o parte din acoperişul Spitalului Brâncovenesc. Câteva servicii au trebuit să fie evacuate, dar pagubele nu sunt prea mari.

A murit Ovid Densușianu, profesor de filologie romanică la Facultatea de Litere din București. Un nume răsunător pe vremuri, înainte de 1900, pe când trăia bătrânul Densușianu — uitat cu totul și de toți de câteva decenii.

Ultimul din Densușeni a fost dascăl bun și filolog de seamă.

Francezii au hotărât să doboare avioanele străine care ar trece granița Pirineilor. Așa se va putea afla — eventual — căruia din beligeranți a aparținut aparatul. În același timp, Guvernul francez a renunțat să mai trimită note de protestare, fie la Burgos, fie la Barcelona, considerându-le inutile. Anglia aprobă pe deplin procedura franceză.

Congresul socialiștilor francezi de la Royan s-a sfârșit. Partidul declară odată mai mult că n-are încredere decât în politica securității colective (oamenii sunt orbi, dar încăpățânați). Se declară gata să aprobe o înțelegere și cu Statele totalitare, fără a aproba toate acțiunile lor. În fine, în cazul în care pacea nu ar putea fi menținută, Partidul Socialist afirmă hotărârea sa de a apăra granițele țării și libertățile poporului francez, cu toate forțele de care dispune.

Câinii au pierdut orice respect: regina Danemarcei a fost mușcată de un dulău, pe când se plimba pe o plajă și grav rănită. A trebuit să fie transportată într-un Sanatoriu...

---

10 iunie. Întreruptă prin ploaie, serbarea Restaurației a fost reluată ieri-dimineața la ANEF și pare că a fost cu totul reușită. Ocupat cu alte treburi n-am putut să mă duc și-mi pare rău.

În schimb am fost după-amiază la inaugurarea primului concurs hipic internațional în România. Echipe de ofițeri, cu caii lor, au venit din Franța, Germania, Italia, Grecia, Polonia și Cehoslovacia. Când mă gândesc că acum o sută de ani singurii ofițeri străini pe teritoriul nostru erau ofițerii cazacilor veniți „să ne execute“, nu pot să nu fiu mândru de drumul pe care l-am făcut. Concursul are loc pe hipodromul Curselor de trap și va ține opt zile. Prima ședință a fost strălucită în fața Regelui, a Guvernului, a Corpului diplomatic și a unui public ales.

Defilarea grupurilor străine cu generalul Comănescu, călăreț impecabil, în frunte, a fost impresionantă. Grupurile străine s-au oprit în fața lojii regale și au salutat pe Suveran pe când muzica intona imnul fiecărei nații. Au defilat apoi, înhămați la brecuri, cei mai frumoși cai din

herghelii Statului, lipițani, arabi, rasa nonius și ghidrani. Priveliștea a fost de toată frumusețea.

M-a încântat și aranjamentul hipodromului de trap, datorat stăruinței lui Ionel Matak și a tovarășei sale de viață și de grajd, contesa Benckendorf. Cum a ajuns această epavă a aristocrației rusești, născută Naryschkin, femeie de o rară frumusețe și prestanță, după război, în brațele lui Ionel Matak nu știu. Dar fapt e că abandonând tot, a rămas credincioasă iubitului și împreună cu dânsul s-a consacrat aproape exclusiv... trapului. Nu o văzusem de vreo zece ani: am regăsit-o tot atât de seducătoare ca atunci. Nu mai pusesem piciorul — „pe la trap" tot de vreo zece ani; în locul baracelor de lemn pe jumătate prăbușite, în locul mizeriei și murdăriei ce copleșise tot, am găsit verdeață, flori, eleganță și tribune frumoase de zid. Încă un colț al Bucureștiului transformat ca printr-o baghetă magică.

Gara Mogoșoaia, gara regală, „unde des grandes pensées du règne", a fost inaugurată ieri. Acum ne pot veni musafirii de lux — numai să vină!

Compensație pentru gardiștii ce vor fi condamnați zilele acestea: 105 comuniști au fost osândiți la Chișinău. Pedepsele au variat între 1 lună și 2 ani închisoare. Porția lui Zelea Codreanu a fost mai mare.

Charles Maurras a fost ales membru al Academiei Franceze „au premier tour". Ilustrul pisălog e un mare scriitor, un virtuos al limbii franceze și alegerea sa n-ar avea nimic extraordinar dacă n-ar fi și situația lui în mișcarea socială și politică a țării sale. Monarhist, regalist convins și aprig, a fost condamnat de curând la un an închisoare, pe care l-a și ispășit. Alegerea lui e simptomatică. Semnele unui reviriment în opinia publică franceză se întețesc.

Presa străină a fost mai în toate țările foarte elogioasă la adresa Regelui cu prilejul aniversării suirii sale pe Tron. Mai ales presa franceză. *Excelsior* i-a consacrat o pagină întreagă. Cât a trebuit să coste această dubioasă manifestație! Păcat de banii noștri!

Primit ieri vizita lui Beverley Baxter, președinte al lui Associated Newspapers (*Daily Telegraph, Daily Sketch* etc.) și membru în Parlamentul englez.

Conservator de nuanţa lui Chamberlain, călătoreşte „ad informandum". A fost la Belgrad şi de la noi merge la Praga să vadă pe Beneş. Inteligent. Mi-a pus două chestiuni: 1) „Ce poate face Anglia pentru România?" şi 2) „Cum ar putea Anglia împiedica Germania să dobândească hegemonie în Europa Centrală şi Orientală?". Am răspuns la prima chestiune repetându-i cele spuse lui Mackenna la Londra, având şi de data asta grija să asociez Ungaria României. Numai credite serioase deschise de Citty în aceste două ţări le-ar putea salva din alternative: pieire sau supunere Germaniei. Întrucât priveşte a doua chestiune, răspunsul se suprapune celui precedent. Nu printr-o acţiune *împrejurul* Reich-ului. Să consolideze poziţiile Cehoslovaciei, Ungariei, Iugoslaviei şi României — şi toate eforturile Germaniei vor rămâne zadarnice. Baxter a fost impresionat de expunerea mea şi mi-a spus: „Voi repeta din cuvânt în cuvânt lordului Halifax propunerile d-tale".

———

11 iunie. Ritmul nou: trenul automotor de la Constanţa a fost atacat ieri cu pietre între staţiile Sighireanu şi Lehliu. Cum se vede dictatura a pus ordine în toate şi a calmat spiritele.

———

În Covurlui rupere de nori. Înspre Oancea gospodăriile au fost distruse cu zecile, ca şi şoseaua spre Cahul.

———

Buchmann, factotum-ul Majestăţii Sale, gheşeftar de seamă, a fost prins cu mâna în sac de Urdăreanu, supus la o amendă de 50 000 lei şi — zice-se — concediat din postul ce ocupă. Din nenorocire e vorba să se pună în locul lui un Arion, escroc notoriu. Descoperirea a fost făcută deja de câtva timp şi dizgraţia lui Codin Ştefănescu din tribul familial al vulpoiului de Buchmann, se datoreşte dizgraţiei prealabile a acestuia. Codin Ştefănescu era ca toţi procurorii generali, procuror cu delegaţie. Acum o lună i se făcuse un decret-lege special prin care era *numit* procuror general şi i se mai dăduse şi gradul de consilier la Curtea de Casaţie. Spre marea surprindere a tuturor, a fost, abia după câteva săptămâni scos din postul în care fusese confirmat prin decret-lege ad-hoc şi trecut într-o secţie la Casaţie. Cauza ascunsă a acestei măsuri neaşteptate n-a fost decât înrudirea lui Codin cu Buchmann cel oropsit...

———

Cancicov va lua deocamdată un concediu. În locul lui, se zice că va conduce Ministerul de Finanţe Mircea Durma (!!) care va fi numit subsecretar de Stat!

Se mai spune că popa Colan va părăsi Ministerul Instrucţiei şi că în locul lui va fi numit Victor Iamandi, devenit imposibil la Justiţie. La Justiţie ar fi să se numească Măgureanu, subsecretarul actual de la Preşedinţie. S-ar mira şi el!

Regele m-a primit ieri într-o lungă audienţă. Audienţa solicitată după îndemnul lui Urdăreanu ca să-i spun părerea mea asupra greşelilor regimului.

Am spus Regelui pe şleau tot ce gândesc în această privinţă. Că un regim excepţional nu se poate justifica decât prin înfăptuiri excepţionale. Că până acum dictatura sa nu s-a manifestat decât prin condamnarea lui Codreanu şi prigoana gardiştilor. Materialmente, singura schimbare constatată după 4 luni de străduinţă e numai sporirea impozitelor — *încolo nimic*. Moralmente, nici o schimbare: aceeaşi pungaşi şi profitori ai partidelor săvârşesc aceleaşi potlogării. Încercări timide de sancţiuni împotriva hoţiilor constatate au fost oprite pe loc. Numirea unui Franasovici la Varşovia, unui Liciu în fruntea Curţii de Apel din Bucureşti, unui Bursan în capul comisiei de angajări — dovedesc că tot elementele corupte ale epocii electorale domnesc, şi după aparenta înlăturare a partidelor. Am mai reamintit Regelui că o dictatură care nu se sprijină pe un partid sau pe un curent bine pronunţat trebuie cel puţin să nu devină odioasă întregii opinii publice — *ceea ce regimul Majestăţii Sale e pe cale să devină*. „Sire, n-are importanţă dacă în fruntea Guvernului e Patriarhul, eu sau Ulea. *Important e să se facă ce trebuie ca să se deosebească noul regim de cele precedente*. Lucrări în stil mare, drumuri, poduri, spitale, amenajări urbanistice — asanarea administraţiei şi simplificarea ei — măsuri de valorificare a producţiei, a tuturor producţiilor — dreptate pentru toţi, selecţie pe baza valorilor *reale* (nu relative, în funcţie de devotament) — iată care ar trebui să fie bilanţul celor 4 luni de guvernare al Majestăţii Tale. Cel puţin o îndrumare în toate aceste direcţii..."

Câte nu i-am mai spus, bietului Rege! M-a ascultat cu răbdare şi bunăvoinţă şi am avut impresia *că era de acord cu mine*, ceea ce nu-l va împiedica să continue să nu facă nimic din ce ar trebui să facă...

Ieri la ora 5 1/2 şedinţă quasi-solemnă la Consiliul Superior Economic pentru instalarea membrilor de drept. Dintre aceştia nu au venit la timp decât 3 din 6; Mitiţă Constantinescu, Ionescu-Siseşti şi generalul Marinescu. Ghelmegeanu (politeţea nu se învaţă la bătrâneţe) a sosit

după ce s-au ținut cuvântările, Ralea s-a scuzat, iar Cancicov, bolnav, nici nu s-a scuzat.

Hotărât să împac până la sfârșit capra cu varza am salutat prezența domnilor miniștri — membri de drept, prin cuvintele cele mai împăciuitoare și deferente, insistând asupra faptului că eu cerusem Regelui complectarea Consiliului cu membri de drept, că o înțelegere sinceră și deplină între Consiliu și Guvern era indispensabilă pentru o operă rodnică și că mă voi strădui să obțin această înțelegere. Mi-a răspuns Mitiță Constantinescu printr-o peltea semi-supusă, semi-arțăgoasă care a fost primită de toată lumea cu indiferență și dispreț, „y compris“ de către colegii d-sale ministeriali, care au socotit de cuviință să mai adauge fiecare câteva cuvinte amabile și de încredere. După câteva minute, dl Mitiță s-a scuzat „fiind tare ocupat“ și a plecat. Antipatia dintre cei trei miniștri rămași (între timp sosise și Ghelmegeanu) și dânsul era vădită. Ionescu-Sisești schimba fețe pe când vorbea cancelarul Economiei. Ghelmegeanu mi-a spus cu bucurie mai târziu (se așezase lângă mine) că între Mitiță și Rege raporturile s-au mai răcit. În ultimele Consilii, pe când vorbea fără sfârșit și fără rost idiotul, Regele se uita în tavan și făca rotogoale de fum din țigaretă...

Cei trei miniștri amabili au asistat la toată ședința și au luat parte activă la discuție...

Se zice că Comnen va sări de la Afacerile Străine, fiindcă s-a certat cu Urdăreanu. Regele ar fi trimis pe acesta din urmă la Externe să ceară numirea lui Flondor în nu mai știu ce Legație, fiindcă nu mai putea vedea, la masă, cum tremurau degetele Mareșalului Curții Sale (Flondor e un vechi alcoolic). Ori, Comnen ar fi întâmpinat cererea cu observația că Regele îi ceruse cu două zile înainte Legația pentru altcineva. Urdăreanu, cam impulsiv din fire a răspuns tăios ministrului că nu e dispus să discute și că transmite din ordin, un ordin. La rândul său Comnen a replicat că n-are obiceiul să primească ordine *prin interpuși*. Urdăreanu i-ar fi întors spatele și a plecat. Dar i-o coace el...

Despre Comnen se mai povestește o istorioară, evident inventată, dar care zugrăvește de minune platitudinea și oportunismul omului. Se zice că, chemat de la Berlin, și găsind pe Tătărescu instalat la Externe ca interimar, din „Monsieur la Président“ și „Excelență“ nu l-a scos. După ce a fost numit subsecretar de Stat, s-a mărginit la un „mon cher Président“, iar după ce a ajuns ministru plin la Externe n-a mai abordat pe fostul său șef, exoflisit, decât cu cuvintele: „Tătărescule dragă!“ Istori-

oara e nostimă şi aşa, dar eu am complectat-o astfel: după ce va ajunge prim-ministru, Comnen, de va da de Tătărescu îi va striga: „Ieşi afară, Guţă!"

---

12 iunie. Ieri la ora 6 am adunat Comitetul Jockey-Clubului şi fără nici o obiecţie am eliminat pe cei trei membri gardişti ai Cercului, supuşi domiciliului forţat. Deşi cei 3 membri exoflisiţi nu sunt elemente simpatice, am procedat cu toţii la excluderea lor fără nici un entuziasm. Măsura era perfect nestatutară şi ne-am supus împrejurărilor. Am socotit că în interesul instituţiei trebuia să facem tot ca să păstrăm pe Rege în fruntea ei.

În ajun primisem următoarea adresă din partea Ministerului de Interne:

„Către Societatea Jockey-Club

Confidenţial

Avem onoare a vă aduce la cunoştinţă că d.d. Cantacuzino Gr. Alexandru, Meitani G. Radu şi Tell Chr. Alexandru făcându-se vinovaţi de acţiuni dăunătoare siguranţei Statului au fost supuşi domiciliului obligatoriu şi se găsesc puşi sub urmărire penală pentru infracţiuni la Legea pentru Apărarea Ordinii de Stat.

În ce priveşte pe Cantacuzino Gr. Alexandru, acesta prin sentinţa nr. 862 din 17 mai 1937 a Tribunalului Braşov Sec. II a fost condamnat la un an şi şase luni închisoare corecţională pentru faptul prevăzut şi penat (sic) de art. 1 al 1 şi 2 şi art. 9 din Legea pentru Reprimarea unor Noi Infracţiuni la Linişte Publică, pedeapsă confirmată şi de Curtea de Apel din Braşov Sec. I prin Decizia nr. 2970 din 5 mai cor.

Faţă de cele ce preced, întrucât sus-numiţii fac parte din Asociaţia dvs, vă rugăm să binevoiţi a lua măsurile necesare pentru excluderea lor din rândurile membrilor permanenţi dat fiind că acţiunea întreprinsă compromite această instituţie, *ceea ce atrage aplicarea art. 16 din Legea Apărării Ordinei în Stat*"[1].

Ministru

Armand Călinescu"

Nr.39.157 din 9 iunie 1938

Partea subliniată era adăugată şi scrisă de mâna lui Călinescu. Era inutilă şi e nedibace. Călinescu ştia bine, căci vorbisem cu el, *că nu teama unei presupuse complicităţi*(!!) ne punea în mişcare, ci *numai* im-

---

[1] Acest art. 16 din Lega Apărării Ordinei în Stat, prevede că întreprinderile sau asociaţiile care nu se desfac de cei urmăriţi, pot fi trase la răspundere ca complice (!!)

perioasa necesitate de a păstra pe Rege în fruntea Societății. Îl rugasem cu insistență să ia o măsură de ordin general, și să nu ni se mai adreseze nouă direct; n-aveam nevoie decât de *un pretext* iar nu de o *amenințare*. N-a priceput sau s-a făcut că nu pricepe. Un prost sau o lichea.

Am explicat Comitetului că fiind vorba de un act *nestatutar* și care trebuia săvârșit repede, că aflându-ne sub regim de forță dictatorială în care oamenii sunt închiși fără sentință judiciară necum dați afară *de oriunde* — nu era locul să convocăm o Adunare Generală (conform legii noastre) pentru excluderile care ni se cereau, și că era cazul să le pronunțăm noi. Fără discuție sau obiecțiuni, Comitetul a aprobat următorul comunicat pe care l-am afișat imediat în saloanele Cercului:

„Pe baza *Legii Apărării Ordinei în Stat,* Comitetul Cercului a hotărât în ședința sa din 11 iunie 1938 radierea d-lor Alexandru Gr. Cantacuzino, Radu C. Meitani și Alexandru Chr. Tell din lista membrilor Cercului".

Nimeni n-a zis *pâs*, ceea ce dovedește o dată mai mult că în țara noastră lumea e cu stăpânirea, îndată ce aceasta face act de autoritate.

Aseară, la Jockey-Club, masă mare în cinstea lui Weber, președintele (și creatorul) Congresului internațional pentru încurajarea pur-sângelui. S-a întâlnit cu Barbu Catargiu astă-vară, la München și astă-iarnă la Nisa și la Paris cu prilejul alergării internaționale „das Braune Band" și a primelor congrese, și colegul meu a voit să întoarcă neamțului politețele cu care îl copleșise. Weber e un mitocan, tip de măcelar, dar „băiat bun". În afară de însușirile lui sportive, mai are și prestigiul — pentru nemți — pe care i-l dă numărul său de înscriere în Partidul nazist: are numărul *3*, pe când însuși Hitler n-ar avea decât numărul 7! Din acest motiv se bucură de mare influență — zice-se — asupra Führer-ului. Fabricius, ministrul Germaniei, prezent la masă, îl sorbea din ochi, gata să-i îndeplinească toate poruncile. Barbu Catargiu, care invitase tot comitetul Curselor, pe membrii cercului proprietari de cai, pe Ionescu Brăila și pe Matak, a ținut la sfârșitul mesei un mic speech pe nemțește, foarte elegant. Vorbește cu mult mai multă ușurință pe nemțește decât pe românește.

Dl Smintiță a demisionat pe Osiceanu din fruntea Uniunii Camerelor de Comerț ca să pună pe un „profesor" Bungețeanu, sub pretext că vrea să facă o reformă a Camerelor de Comerț. Treaba lui, dar nu văd în ce-l jena Osiceanu ca să-și îndeplinească reforma. Ce va fi această re-

formă se poate vedea din alt gest, căci a înlocuit și Comisia interimară a Camerei de Comerț din București. În locul Comisiei *alese* numită de mine, cu Penescu-Kertsch în frunte, a numit alta cu profesorul Penescu, cu Niculescu-Ritz, cu Gr. Alexandrescu — toată *banda* pe care eu n-am îndrăzinit să o numesc deși erau *partizanii mei politici*!

A apărut decretul prin care se acordă mareșalilor Averescu și Prezan câte 150 000 lei pe lună, alocație în care intră toate, și pensie și speze de reprezentare. E normal. Deși decretul nostru de înființare prevedea speze de reprezentare, nouă Consilierilor Regali, nu ni s-a dat încă nimic.

Sărbătorirea unui erou: generalul „à la suite" Rasoviceanu e în realitate un caraghios, dar s-a purtat bine în război. Cel puțin așa spun unii. Batalionul 10 vânători îi oferă azi *o baionetă de onoare!* Am avut a face cu dânsul pe când eram ministru al Agriculturii: s-a cam înfruptat într-o întreprindere de colonizare *patriotică* în Cadrilater. Nu face nimic: așa sunt toți eroii!

Aflu că cu Buchmann s-au terminat lucrurile așa: mai rămâne până în toamnă lefegiu al Palatului, ca să împlinească 38 de ani de serviciu, dar fără funcție. *Funcția de secretar personal al Regelui a fost suprimată* (recte a trecut și asta asupra lui Urdăreanu!) așa încât nu mai e pericol de numire a unei lichele suplimentare, cum ar fi fost de pildă Mih. Arion, despre care s-a vorbit.

În Belgia a fost ieri la amiază un important cutremur. Geamuri sparte, ziduri crăpate, lume zăpăcită pe străzi la Bruxelles, la Gand, la Anvers. Ca întotdeauna în asemenea caz s-au revărsat și apele pricinuind pagube însemnate. La noi nu s-a simțit nimic.

Contele și Contesa Raczinski, ambasadorul și ambasadorița Poloniei, ne-au făcut ieri „vizită anunțată", după noul protocol ambasadorial. Le-am oferit oranjadă! Sunt cumsecade amândoi, bine crescuți dar anoști. Înainte de a veni la noi, el a fost Voievod (Guvernator) al Posnaniei și subsecretar la Ministerul Agriculturii. Fratele său *mai mic* e de 3 ani ambasador la Londra.

O nouă serie de „dați în judecată" la Moscova; de data asta fac iar diplomații onorurile listei. Principalul acuzat e Iacubovski, fost minis-

tru la Oslo. E dat în judecată şi Vinogradov, fost consilier la Bucureşti şi tovarăş al lui Ostrovski, care a scăpat şi de data asta. Toţi acuzaţii şi-au mărturisit deja vinovăţia, conform obiceiului.

În Cehoslovacia calm. Continuă negocierile între sudeţi şi Guvern. Au început însă să se mişte şi să ceară drepturi ruşii şi rutenii din regiunile sub-Carpatine. Agitaţie întreţinută de nemţi, ca şi cea slovacă, nu încape îndoială.

---

14 iunie. Petrecut câteva ceasuri ieri, la Sinaia. Dus şi întors cu automobilul pe o căldură îngrozitoare, caniculară, ca în iulie. Pe şosea, în apropiere de Băicoi, s-au instalat aparate de luminat noaptea. O încercare. Alta, cu alt fel de aşezare a aparatelor, aproape de Otopeni, spre Bucureşti. Mi s-a spus că aceste aparate dau o lumină portocalie, foarte plăcută.

Pe neştiute, ca să nu zic pe ascuns, Regele s-a îmbarcat cu Urdăreanu, cu Ştiubei şi cu aghiotantul de serviciu pe noul său yacht „Luceafărul" — fostul „Nahlin" al dragostelor Windsoriene — şi a petrecut zilele de sâmbătă şi duminică pe mare, împingând-o până în Bosfor. S-a înapoiat ieri, luni la amiază.

La Bruxelles nouă serie de cutremure, ieri şi alaltăieri. La Bruxelles şi în aproape toată Belgia. Probabil că sunt „tasări" sau „afesări" de teren datorate golurilor rămase de pe urma scobirii minelor de cărbuni. Ultimele cutremure au fost mult mai puţin violente ca cele dintâi.

Naţionaliştii spanioli au început iar să înainteze pe frontul mediteranean. Telegramele ne anunţă că au ocupat Castellon şi alte câteva localităţi mai puţin importante.

Naziştii au adus la cunoştinţa Guvernului englez că Reichul nu va plăti datoriile Austriei. Plăcere mare în Citty şi gest elegant care va întări raporturile amicale dintre Anglia şi Germania.

Cererile sudeţilor au fost primite ca bază de discuţie, de către Guvernul cehoslovac — ceea ce nu vrea să zică că negocierile nu vor fi anevoioase.

Alegerile comunale cehoslovace s-au terminat alaltăieri, duminică. Din totalul operaţiunilor electorale reiese că partidul lui Heinlein repre-

zintă marea majoritate a elementului german (peste 75%) pe când partidul autonomist slovac (al lui Hlinka) nu reprezintă decât 40%–45% din poporul slovac.

Ziarele rectifică veștile pe care le dăduseră asupra împrejurărilor decesului nepotului lui Hopp (fiul sorei lui Beneș). Se spusese că murise de pe urma insultelor și maltratărilor suferite într-o secție de vot din partea sudeților. Insultele și maltratările au avut loc, dar după ce a primit îngrijiri într-un spital, căci se simțise rău, Hopp a ieșit pe stradă însoțit de un prieten și s-a plimbat. Târziu seara, s-a simțit din nou rău și a murit. Era un cardiac, cu boala înaintată.

---

15 iunie. Căldura a fost ieri copleșitoare, a trecut de 33 de grade la umbră. Pe la orele 6 seara un ropot de ploaie a mai răcorit pământul. Azi nu mai este așa cald. A plouat și azi-noapte. Ar fi bine să fi plouat peste tot — altfel se duce porumbul, încă mititel ca în aprilie.

Victoria naționaliștilor spanioli de la Castellon a fost mai mare decât părea la început. Telegramele de azi-dimineață informează că guvernamentalii se pregătesc să evacueze Valencia și că la Castellon au suferit pierderi mari de material. În Camera Comunelor, Chamberlain, întrebat ce măsuri e hotărât să ia pentru apărarea vaselor engleze bombardate în porturile spaniole, a răspuns cu mult bun simț că nu poate lua nici o măsură afară de una: să declare război lui Franco, ceea ce nu crede că ar fi nimerit.

A apărut un nou decret-lege relativ la pierderea cetățeniei pentru atacuri aduse Țării sau Regelui prin presa străină, sau pe altă cale. Prin acest decret „condamnarea“ se pronunță *direct* prin jurnal al Consiliului de Miniștri dar numai după avizul conform al unei Comisii prezidată de un Consilier Regal. Cum nici unul din noi n-a vrut să primească cinstea de a executa pe Davila[1]; Regele a trebuit să schimbe legea. Și a mai schimbat-o într-un punct: sechestru și lichidare juridică numai pentru averea imobiliară a condamnatului, aflată în țară.

Toată afacerea e curată nebunie!

---

[1] Când am fost ultima oară la la Rege, vinerea trecută era tocmai Văitoianu în audiență, ultima speranță a M. Sale! Regele, a docănit un ceas pe Văitoianu să primească președinția Comisiei chemate să judece pe Davila, fără să-l poată îndupléca. Refuzul unanim al Consilierilor Regali de a funcționa ca zbiri ai regimului e spre cinstea lor.

Societatea „Lares", adică Statul român își înmulțește liniile aeriene: ieri s-au inaugurat două linii noi — Cernăuți-Cluj-Arad și Cernăuți-Galați-Constanța.

Ne civilizăm!

---

16 iunie. Ziarele anunță ca ceva catastrofal și excepțional inundații enorme ale fluviului Galben în China. Catastrofale or fi, dar excepționale nu. Asemenea revărsări de apă sunt normale în China. Și de data asta, ca de obicei, au pierit oamenii cu zecile de mii... Așa se curăță chinezii, ca păduchii...

S-a publicat numirea a 7 sau 8 controlori generali. Nume necunoscute și fără vază, afară de al lui Eugen Sturdza, avocat famelic, guraliv și afacerit — care e bine cunoscut. Încă o idee bună dată de mine[1] pe care Majestatea Sa o sabotează prin numirile pe care le face. Ce control pot să facă zdrențuroșii pe care i-a cocoțat mai sus de puterile lor?

Lașitate universitară:

Ziarele de azi-dimineață publică știrea anulării deciziei de fixare a domiciliului obligatoriu în favoarea profesorilor universitari Dragoș Protopopescu și Luca Teodoriu — și mai publică și declarațiile și jalba acestor eroi, prin care se leapădă de Satana. După ce, fiecare în parte, semnează cele mai rușinoase lepădări de Mișcarea Legionară — regrete pentru trecut și făgăduieli „pentru toată viața" — amândoi împreună iscălesc următoarea cerere umilită:

„În complectarea declarației recent înmânate de noi și pe care noi înțelegem cu acest prilej să o reconfirmăm, subsemnații profesori(!!) universitari, socotim potrivit să adăugăm *cu respect*(!!) rugămintea noastră, anume:

În cazul când eliberarea noastră imediată nu intră actualmente în vederile onoratului(!!) Guvern, rugăm respectuos(!!) să fim izolați, declarându-ni-se domiciliul obligatoriu — cum de altfel prevede legea (!!) — la domiciliul familiei (față de care avem și grave îndatoriri) sau în centrul de Universitate (de care suntem legați printr-o muncă dârză (!!) de la zi la zi) — viața noastră ajungându-ne imposibilă și constituind o dublă pedeapsă în mijlocul unei colectivități *cu care nu avem nimic de comun* (ce scârbă!).

---

[1] Programul și memoriile date de mine Majestății Sale în momentul proiectatei formări a Ministerului Prezan (februarie 1931).

Pentru onoratul Guvern izolarea noastră în modul de mai sus constituie aceeaşi garanţie.

Iar în schimb noi ne obligăm pe onoarea şi conştiinţa noastră de profesori universitari (!!) şi oameni de carte (dar nu şi de conştiinţă) şi de condei (!!) să respectăm cu sfinţenie angajamentele luate, abaterea cea mai mică atrăgându-ne orice pedeapsă, cât de mare.

Prof dr *Dragoş Protopopescu*
Prof dr *Luca Teodoriu*"

O mai imundă dovadă de platitudine sufletească mai rar se poate întâlni!

Aceştia erau oamenii cu care „Căpitanul" voia să regenereze moralitatea românească!

Aceştia sunt oamenii care prin foile lor de şantaj ne tratau pe noi de „bestii" şi de „vânduiţi"!

Trebuie să adaug că, dacă cu asemenea ruşinoase retractări, Guvernul încearcă să „asaneze" opinia publică — se înşeală în socotelile lui.

Odată cu cei doi domni profesori — mă întreb cu ce obraz vor îndrăzni să se mai urce pe o catedră — „s-a pocăit"! şi colonelul Piperescu, dar într-o formă mai puţin umilită...

Am reprodus aci porcăria de „retractare" ca să afle şi generaţiile de mâine în ce lături morale ne-am bălăbănit noi...

M.G. Bujor, comunistul condamnat după război la închisoare pe viaţă, şi graţiat, a fost din nou condamnat pentru propagandă comunistă, de data asta la un an şi jumătate, de Consiliul de război din Chişinău.

Regele Petre II al Iugoslaviei a fost proclamat membru de onoare al Automobil-Clubului Român — pentru fericirea lui Iancu Mitilineu.

Concursul hipic s-a terminat ieri. Principala concurenţă, Premiul Naţiunilor, a fost câştigat în prezenţa Regelui de echipa belgiană. Francujii au luat locul al doilea. Nemţii nicăieri. Românii s-au clasat ai patrulea. Nu ştiu al cui a fost meritul, dar concursul a fost admirabil organizat. Străinii au plecat încântaţi şi vor reveni la anul. Prin cai, ca şi prin femei, intrăm şi noi în rândul oamenilor.

Acum o lună mă plimbam în Sudul Franţei, între Marsilia, Avignon, Nîmes şi Arles. Ce aproape şi ce departe sunt acele zile minunate şi însorite. Stau la masa mea de lucru şi privesc cum plouă, plouă... Acum

o lună, o solidă și elegantă mașină mă ducea pe drumurile umbrite ale Provencei. Lângă mine, un fir blond de tinerețe mă împăca și mai bine cu viața. Îmi aduc aminte ca ieri hotelul de la Avignon, unde am luat o masă, hall-ul acela vechi și plin de farmec cu galeria lui de lemn împrejur ce-i da aspectul unui hotel englezesc de provincie, cu stampele și cu mobilele lui vechi de două veacuri. Îmi aduc aminte de impresionantul palat papal și de ghidul șugubăț care ne-a plimbat printr-însul — de Arles și de Sant-Trophime, de grădina din Nîmes. Și de câte altele nu-mi aduc aminte! Trec ceasurile și trece viața...

---

17 iunie. Grindină puternică a căzut în Dolj și a distrus tot între Padea și Comoșteni, pe valea Jiului. Breasta a scăpat până acum... Furtuni cu grindină abundentă au mai fost semnalate pe zilele de ieri și alaltăieri în Brăila, Constanța și pe lângă Cluj.

Recursul lui Zelea Codreanu a fost judecat alaltăieri și ieri de Consiliul de Revizie al Armatei. În ziare nici o dare de seamă n-a fost permisă: trei rânduri azi-dimineață numai, prin care se aduce la cunoștință că recursul a fost respins și că Zelea a rămas condamnat la 10 ani muncă silnică. Foarte bine; dar atunci de ce s-a făcut atâta publicitate în jurul procesului la prima instanță?

Luat masa aseară la Continental cu Principesa văduvă Sixte de Parma, născută La Rochefoucault. Mă poftise Kaufmann, și mai erau prezenți contele și contesa de Béarn însoțitorii Prințesei, d-ra Bernard — una din surorile Bernard ale Elenei Văcărescu, și M-me Thierry (Rostchild), soția ministrului Franței. Principesa Sixte e femeie simpatică, arătoasă și chiar frumoasă — și ceea ce nu strică, inteligentă. A venit la noi să facă o conferință („Femeia în politică"; sau așa ceva), și o și face mâine. Conferința este însă numai un pretext, în realitate a venit să încaseze 2 milioane rămase la noi din nu mai știu ce afacere a lui bărbatu-său. Cât a trăit, Sixte de Parma a fost nu numai mână spartă dar și pe jumătate escroc și a minat definitiv pe nevastă-sa, pe care o luase foarte bogată și a lăsat-o în sapă de lemn. Cealaltă jumătate de escroc a fost Béarn, care a ajutat cât a putut pe Sixte să toace banii altora. Ce e mai ciudat, e că Principesa plină de dispreț și de ură pentru defunctul ei soț a rămas în relații de prietenie și de afaceri cu complicele acestuia, Béarn. Contesa de Béarn, e o gâsculiță frumușică. Toată banda a tras la Zoe Caribol, aleasă pentru această cinste de soru-sa, Elena Văcărescu

18 iunie. Mi se spune că la Consiliul de Revizuire, în afacerea Codreanu, președintele, generalul Turbatu a fost pentru revizuire. După proces, a chemat pe Hențescu, avocatul lui Zelea și l-a felicitat pentru pledoaria sa. La Palat s-a știut acest lucru, și foarte probabil că Turbatu va fi trimis să se odihnească aiurea — unde se trimit câinii... turbați. Dealtminteri, interesant de notat, condamnarea definitivă a lui Codreanu n-a făcut efect asupra opiniei publice; nimeni nu vorbește despre ea. Românul e bleg și lipsa de publicitate a făcut restul.

La controlul Averilor a fost în fine găsit culpabil un director de prefectură din Dolj, care n-a putut justifica o sumă de 18 000 lei! E primul osândit și singurul până acum de mai bine de 5 ani de zile de când funcționează legea onorabilului domn Mihai Popovici. Ceea ce dovedește odată mai mult cinstea onoratului nostru corp de funcționari. În afară de acest nenorocit care a delapidat 18 000 lei, nici un funcționar român n-a luat o centimă. Palatele construite, moșiile cumpărate sunt infame calomnii. Toți bănuiții pot înfățișa certificate de cinste, cu ștampila Justiției. Dulce țară!

Din știrile ce sosesc de la Viena reiese că austriecii au început să se deștepte din beția Anschlussului și că vechea și înrădăcinata ură împotriva „prusianilor“ își arată din nou vârful nasului. Nu m-ar mira să ajungem în curând la demonstrații pe Ring și pe Graben.

Ieri-seară am deschis radio, pe la ora 9, la o prietenă la care mă aflam. Cu tremurătură de glas, cu intonații succesive de bas, de tenor și de scopit, un dobitoc înșira vorbe fără șir. Am crezut că era o „scenetă“ în genul lui Caragiale și am rugat pe prietena mea să închidă aparatul, când, deodată am recunoscut vocea lui Smintiță Constantinescu. M-am uitat în gazetă și am aflat că într-adevăr Excelența Sa vorbea în acea clipă la adunarea Camerelor de Comerț din întreaga țară — și am ascultat mai departe. Nu-mi venea să cred! A fost ceva oribil, ceva nebun! Nici un șir în idei, cuvinte fără rost trâmbițate sau șușurate — și ridicole tot timpul! Dacă Regele a ascultat și el la radio pe ministrul său și nu-l dă afară imediat, e că s-a prostit de tot. Am avut impresia netedă că Mitiță începe o paralizie generală.

---

19 iunie. Aseară prânz de 60 tacâmuri la Externe în cinstea lui I.W. Beyen, președintele Băncii Reglementelor Internaționale, din Basel.

Fuseseră poftiți miniștrii economici, foștii miniștri de Finanțe, financiari etc. Astă-seară, prânz identic oferit aceluiași personaj, la Banca Națională de către Mitiță Constantinescu. M-am dus aseară, mai ales fiindcă nu mă duc astă-seară. Și nu mă duc astă-seară, nu atât fiindcă sunt de la amiază în Breasta (aș fi putut să nu părăsesc Bucureștiul, căci nimic urgent nu mă chema la țară) cât fiindcă nu mai pot să văd în ochi pe Mitiță, prea e prost. Și cleios, și fățarnic și pezevenghi. Ieri-seară după masă, s-a agățat de Mihai Popovici care vorbea cu mine ca să-i spună: „Mulțumesc, mulțumesc, coane Mihai, că am avut fericirea să stau lângă doamna Popovici! Nu știi cât am fost de fericit, mulțumesc, mulțumesc din suflet!" Zaharisit, Mihai Popovici surâdea și da din cap, dar nu prea pricepea rostul unor mulțumiri — dacă mulțumiri era să fie — care se cuveneau lui Grigorcea căci el plasase lumea la masă, sau la rigoare lui Comnen, stăpânul casei. Dar ăsta e Mitiță: după cum alții fac „de l'art pour l'art", dânsul face „de la platitude pour de la platitude". Masa a fost bună, dar în jurul ei anostie și plictiseală. Ghelmegeanu mi-a povestit ultima sa întrevedere cu Regele, cum i-a spus el că multe lucruri merg de-andoaselea, că unii miniștri se mulțumesc să fie agenți liberali și că toți la un loc nu fac nimic pentru sporirea prestigiului regimului. „*Da, a replicat Regele, recunosc că între țară și Guvern este un gol*". Ghelmegeanu socotește că așa cum merge nu mai poate merge...

Banca Reglementelor Internaționale a fost înființată în vederea utilizării plăților germane (din despăgubirile de război) pentru ușurarea transferurilor și schimburilor dintre Statele beneficiare. Germania încetând plățile, instituția de la Basel a rămas fără parale și fără utilitate și s-a transformat într-un fel de cafenea în care guvernatorii Băncilor de emisiune europene merg din când în când să ia un spriț. Și mai primesc pe deasupra, și gratis, câte o înjurătură bună din partea lui Schacht. Am întrebat pe Mitiță ce căuta onor. dl Beyen la noi. Mi-a răspuns că a venit să-l vadă! Dacă e adevărat (și nu văd ce altă misiune ar fi avut), asta judecă un om! Bineînțeles că n-am încercat măcar să mă apropii și să schimb două cuvinte cu un om destul de nărod să străbată Europa ca să vadă pe Mitiță Constantinescu. Aș fi înțeles să înconjoare lumea ca să scape de el!

Se zice că acest Beyen ar avea o avere de 4 până la 500 milioane lei venit! Dar nu se vede, căci nevastă-sa n-are o sculă pe ea. E dealtminteri un bărbat simpatic și vorbește curat franțuzește, ceea ce pentru un olandez e mai rar.

„Havas“ transmite: „Un nou val de antisemitism s-a revărsat asupra Germaniei. Poliția își înmulțește descinderile în localurile locuite de evrei și a procedat până acum la aproape două mii de arestări.

Ministrul Agriculturii a interzis prin decret tuturor evreilor orice activitate în sporturile hipice. În diferite cinematografe evreii au fost siliți să părăsească sala. Sunt de așteptat măsuri de ordin general pentru întregul Reich în ce privește cinematografele.

Oficiul de asigurări a interzis spitalelor evreiești să găzduiască bolnavi arieni și pregătește actualmente măsuri pentru despărțirea de rase în spitale.

Ministerul de Interne a dat astăzi un decret prin care se hotărăște ca toate întreprinderile evreiești să pună un semn special la prăvăliile lor.

Poliția face mereu descinderi în cafenelele și localurile de consumație evreiești precum și în casele unde poliția bănuiește că sunt găzduiți evrei refugiați din Austria.

Tribunalele au admis ca motiv de divorț faptul că unul din soți cumpără mărfuri dintr-un magazin evreiesc.

În cercurile național-socialiste se declară că Berlinul era pe pragul de a deveni «refugiul evreilor» din întreaga Germanie și adaugă că numeroși israeliți locuiesc în Capitală fără să fi îndeplinit obligațiile de ordin polițienesc.

Voelkischer Beobachter anunță o serie de decrete privitoare la «activitatea economică a evreilor», decrete care tind la eliminarea totală a evreilor, în scurt timp, din economia germană.

Evreii de naționalitate străină atinși de ordonanțele mareșalului Göering, privitoare la înregistrarea bunurilor evreiești din Germania, au cerut protecția reprezentanților diplomatici, dar cererile de lămuriri n-au primit până acum răspunsuri satisfăcătoare.

În urma manifestațiilor antisemite care s-au desfășurat pe Frankfurter Allee, magazinele evreiești din acest cartier au fost închise, din măsură de precauție.

În vitrinele magazinelor au fost puse mari afișe pe care se poate citi: «Aici este magazin evreiesc». Geamurile unui mic magazin evreiesc au fost sparte în cursul manifestației fiindcă pe ușă sta scris: «Evreul proprietar al magazinului a lovit un tânăr hitlerist».

În grădinile publice numai anumite bănci sunt rezervate evreilor, și este vorba să li se desemneze de asemenea locuri speciale în tramvaie, autobuze și la spectacole.

Totuși, pe străzi domnește liniște iar populația nu pare ațâțată“.

!!

Să fi slăbit regimul hitlerist ca să aibă nevoie de așa teatru?

Regele iar a plecat pe mare, pentru două zile, cu „Luceafărul", cu dama, cu Urdăreanu și cu toată sindrofia lui obișnuită. Dreptul lui să mai răsufle de toată munca săptămânii. Duminica trecută a răsuflat atât de bine încât, ajuns la Bosfor, n-a mai avut șampanie, și a trimis să se cumpere ce s-a găsit în Constantinopol! A fost un chef de pomină...

Inundațiile din China par a fi trecut peste tot ce s-a văzut până acum. Apele se întind peste mii de kilometri pătrați și milioane de oameni fără adăpost sunt amenințați să moară de foame sau înecați. Cine a citit romanele lui Pearl Buck poate să-și închipuie dezastrul, chiar fără să fi fost în China.

Dejunat ieri la Vladimir Mavrocordat cu Prințesa Sixt de Burbon și cu M-me Thierry (Rotschild). După dejun ne-am pus la „table", să sângerăm jidoavca.

Rezultatul a fost că Prințesa a pierdut 1 000 de lei, eu 1 500 și „jidoavca" a luat astfel 2 500!

De azi la amiază sunt la Breasta. Vreme încântătoare, răcoroasă, dar nu pot să mă bucur de ea din cauza unui formidabil guturai care mă tâmpește.

Spaniolii naționaliști înaintează încet dar sigur spre Valencia; cehii și nemții tratează la Praga; Londra și Parisul s-au mai liniștit.

S-a ridicat autonomia sectoarelor din București, și bine s-a făcut.

Dl general Paul Teodorescu a cerut ca și Ministerul Aerului și Marinei să facă parte din Consiliul Superior Economic, ca membru de drept. S-a admis. Se vede că bietul om vrea să petreacă!

În sarcina fostului primar al Craiovei, Negrescu, s-au descoperit potlogării nemaipomenite din care unele în complicitate cu Banca Comerțului, al cărei nepot era. Nu numai că s-au expropriat imobilele aparținând Băncii, dar și altele aparținând debitorilor Băncii, pentru ca Banca să își poată încasa creanța pe cale de poprire. Văzându-se încolițit, Negrescu și-a ipotecat averea la Bancă, pentru o datorie fictivă de câteva milioane. Lumea se întreabă dacă protecția liberalilor va putea să-l scape de osândă.

Procurorul Giugiuc, magistrat integru cu o vechime de 10 ani în post, a fost mutat *judecător de ocol rural* la Sibiu fiindcă a iscălit rechizitoriul împotriva fostului prefect Gârboviceanu, alt escroc. Asemenea scandal nu s-a întâmplat nici sub domnia regimului de partid.

Se spune că Madam Sixte a ținut o conferință copilărească (ieri, la Dalles). A vorbit ca un elev silitor de liceu despre Elena lui Paris, despre Lucreția, despre Cleopatra etc. și până și despre amicele Elenei Văcărescu, omițând cu răutate pe Marta Bibescu, cea mai înzestrată dintre romănce.

Ieri s-a celebrat parastasul de 40 de zile, pentru odihna sufletului lui Goga. Au dus acolo și pe Svietoslavski, ministrul Instrucției polonez — în vizită la noi — pe care l-au proclamat alaltăieri *doctor honoris causa* al Universității București. Îl vor fi dus la parastasul lui Goga fiindcă acesta n-a avut nici un doctorat? În schimb Svietoslavski n-are nici un pic de talent.

---

21 iunie. Aseară din gara Craiova m-au copleșit știrile privitoare la evadarea gardiștilor. Apatică de atâta vreme, lumea se înfierbântă și fiecare povestea o versiune „sigură" despre cele întâmplate. Pe drum așișderea. La București, în gară, mă așteptau prieteni cu un: „ai auzit?" Ca să le fac plăcere le-am spus că n-am auzit nimic, și au început oamenii să povestească d-a capo.

Din informațiile sigure, iată ce am aflat azi-dimineață: 19 gardiști au fost porniți de la Miercurea Ciucului spre București, ca să fie judecați, iar la București n-au ajuns decât 18, deși erau păziți de 12 plutonieri majori. Făcându-se apelul s-a constatat că cel care lipsea era Alexandru Cantacuzino. Atât. Nu e adevărat că au mai dispărut și alții, după cum s-a zis. Nu e adevărat că a fost luptă. Cum și unde a dispărut Cantacuzino nu se știe. Ceea ce se știe este că n-a mai fost găsit. Cu două zile înainte, soția sa a cerut lui Michel Sturdza automobilul să meargă la Miercurea Ciucului. Sturdza l-a dat, imprudență pentru care a fost adus din post în post de jandarmi, de la Florești la București. Aci după un interogatoriu de 3 ceasuri a fost pus în libertate... dar șoferul său a rămas arestat. Arestată a fost și soția lui Alecu Cantacuzino, Milcoveanca. Porcărie cu atât mai mare cu cât își alăpta copilul; pe acesta l-a luat d-na Mogâldea și-l hrănește cu biberonul.

Se pare că acest fapt divers a învârtit capul tuturor; al celor de la Guvern de frică (te întrebi, frică de ce?), al celorlalți de bucurie că Guvernul a primit o palmă (?).

Un mic fapt dă măsura buimăcelii guvernamentale: Principesa Sixte de Bourbon care se afla duminică la Sinaia, fusese poftită de Didina Cantacuzino (mama lui Alexandru) la Braşov, la o recepţie a „Femeilor Române"; Guvernul a intervenit prin d-na Thierry ca Prinţesa să nu mai meargă — şi de fapt, şi spre marea indignare a Didinei (care în acel moment nu ştia de fuga lui fiu-său), s-a făcut bolnavă şi n-a mai mers! Didina necunoscând intervenţia Guvernului, a înjurat pe Madam Sixte, de a spurcat-o!

Regele a avut duminică o întrevedere cu Atatürk, alias Kemal, pe Bosfor. Se pare chiar că a dejunat pe yachtul dictatorului turc, „Savarona". Să sperăm că Kemal a dat Regelui sfaturi bune căci aşa dictatură ca cea pe care o avem, *mai bine lipsă!*

Evreii au fost scoşi şi din bursele de efecte şi de mărfuri, pe tot cuprinsul Germaniei, inclusiv Austria! Bursă fără evrei, iată ceva nou! Toate măsurile luate tind a face pe evrei să lichideze şi să plece. Lichidarea se face într-un mod foarte inteligent... pentru „arieni"! Averea evreului nu se poate lichida decât în „Wander-Sperr-Mark" care valorează 16% din valoarea markului obişnuit, pentru evreu, dar care în mâna creştinului recuperează numaidecât valorea normală a monedei. Creştinul care cumpără asemenea mărci, trebuie să le depună la o bancă unde rămân blocate, şi nu se eliberează decât pentru lucrări de construcţie, *pe plan şi deviz aprobat*. Evreul recuperează astfel 16% din averea sa, iar arianul profitor e obligat să repună banii în circulaţie în cercul lumii muncitoare şi să sporească avutul obştesc prin investiţiile făcute...

Dl Negrescu, faimosul Noaţă, nepotul lui Neamţu şi până ieri primarul Craiovei, a fost în fine chemat la judecătorul de instrucţie şi interogat 3 ceasuri, împreună cu complicii săi. Scriu, şi nu-mi vine să cred. Să nu mai existe pentru liberali drept de jaf în ţara noastră?

Ziarele anunţă cu surle sosirea lui Guţă Tătărescu la Londra unde l-a primit la gară ministrul României şi unde lord Halifax îl aştepta cu nerăbdare. Dejunuri organizate, vizite fixate — şi la sfârşit cel mai negru insucces probabil, căci Tătărescu e făcut pentru „climatul" Londrei ca peştele pentru un boschet de lămâiţă. Ce reclamagiu — şi ce javră, amicul Guţă!

Peste opt zile Regele şi Regina Angliei vor sosi la Paris, în vizită oficială. De o lună, zilnic, ziarele franceze ne tâmpesc cu pregătirile care se fac. Refacerea Ministerului Afacerilor Străine, mobilierul regal, livrelele celor 400 de lachei şi genealogia celor zece bucătari ataşaţi M.M.L.L. umplu coloane întregi cu amănuntele lor. Ştim de 2 săptămâni tot parcursul sosirii şi plecării, cu toată decorarea acestor căi triumfale. Francezii nu sunt speriaţi de obicei, dar de data asta pare că s-au speriat. Dorinţa de a eclipsa primirea lui Hitler la Roma sau smerenia „dominionului" faţă de stăpân?

Aplicarea acordului anglo-italian întâmpină oarecare dificultăţi. Italienii primiseră clauzele spaniole în convingerea prăbuşirii Barcelonei după ofensiva din luna trecută. Această prăbuşire n-a avut loc, pentru marea decepţie a Guvernului fascist. Acum, lui Mussolini nu-i mai convine să retragă voluntarii săi, dar englezii insistă asupra acestei clauze prealabile, primită de Guvernul italian cu intenţia să nu o aplice. Între Londra şi Roma sunt negocieri în curs, şi probabil că vor dura.

---

22 iunie. S-au împlinit 16 ani de la moartea lui Take Ionescu: vremea trece repede. Cât loc a ocupat în politica romnească şi în preocupările cafenelei — azi cine şi-ar mai aduce aminte de dânsul dacă Popeştele fidel n-ar publica în *Universul* câte un articolaş la fiecare aniversare a morţii fostului său patron? Vremea trece repede, dar simpatiile şi antipatiile oamenilor trec şi mai repede.

La Londra subcomitetul neintervenţiei — prin urmare şi Comitetul — a ajuns la o înţelegere asupra retragerii voluntarilor din Spania.

Şi Italia şi Rusia sunt de acord.

Un comunicat oficial aduce la cunoştinţa lumii acest mare succes, dar până acum nu s-au dat în vileag condiţiile înţelegerii. Dar de vreme ce Italia le-a primit presupun că nu sunt dezavantajoase naţionaliştilor.

Hoare Beliska, ministrul de Război al Angliei a declarat că Marea Britanie cheltuieşte *un milion de livre pe zi* (aproape un miliard de lei!) pentru înarmare! La ce nebunii a ajuns omenirea în goană după o efemeră supremaţie!

Popa Colan a părăsit Ministerul Instrucţiei Publice şi a rămas numai cu Cultele şi cu... Artele. Interimatul Ministerului Instrucţiei sau al Educaţiei Naţionale, cum se zice acum, a fost dat lui Armand Călines-

ții, ceea ce dovedește că opera polițistă va fi întețită în Universități și în școli.

Fraude mari, de mai bine de 9 milioane au fost descoperite la primăria de Verde din București. Ceea ce nu vrea să zică că n-ar fi fraude decât *acolo*, ci numai că acolo au fost descoperite. Se fura și mai înainte, pretutindeni, cu vârf și îndesat...

Madama Sabiha Gökcen, fiica adoptivă a lui Kemal a căzut cu aeroplanul său la Buzău, unde se rătăcise, pe drum de la București la Istanbul. Kemal nu se mulțumește să-și adopte curvulițele, dar le și mai trimite în străinătate, să se facă de râs. Anul trecut ne-a trimis una, anul acesta ne trimite alta. Nu suntem doar prieteni, dacă n-ar fi semilună, am putea zice chiar frați de cruce?

Mare serbare aseară, cu spectacol, cu muzică, cu discursuri și cu băutură la regimentul de Gardă 6 Mihai Viteazul, în prezența Regelui. S-a cultivat cu toată intensitatea dorită delirul dinastic și platitudinea inferiorilor față de superiori. Nu se poate zice că Regele Carol II nu-și cheltuiește puterile pentru consolidarea Tronului. Să ne trăiască!

Ieri-seară a murit Marie Marghiloman, văduva lui Alexandru Marghiloman. A murit încă relativ tânără, într-o mizerie neagră. Ieri la orele 5 am fost solicitat să-i trimit ceva parale din partea Jockey-Clubului, la sanatoriul St. Vicenț de Paul, unde zăcea în agonie. I-am trimis 20 000 de lei prin Costică Stoeanovici, și două ceasuri mai târziu a închis ochii. Operată de 2 ori de cancer la sân — fără să știe nimeni — năprazнica boală cuprinsese și plămânii.

Când mă gândesc la tot luxul, la tot „galantarul" reprezentativ al lui Alexandru Marghiloman, cu Théophile ca să-l servească și cu rufele spălate la Londra, nu pot să cred că întreaga lui avere s-a irosit de n-a mai rămas nimic și că văduva fostului vicepreședinte atât de vanitos al Jockey-Clubului va fi înmormântată din mila acestei instituții. Nu e vorbă, toată vâlva pe care a făcut-o Marghiloman, n-a fost decât un foc de paie — și pe toate terenurile.

---

23 iunie. Englezii pregătesc un cod pentru limitarea bombardamentelor aeriene. Până să facă codul, spaniolii lui Franco au mai scufundat două vase engleze încărcate cu grâu, în fața Valenciei. Naționaliștii fac

dealtminteri un mare efort în momentul de față și au avut mari succese pe frontul de la Ternel, unde au străpuns liniile republicate în mai multe locuri...

Beneș Curcanul care trebuia să facă o vizită oficială la Paris, în iulie, și-a amânat-o, „din cauza evenimentelor". Tot „din cauza evenimentelor", Otto de Habsburg și-a cumpărat o moșie în Argentina și a hotărât să se instaleze acolo și să învețe rumba. Ca distracție va mai putea vizita și noile cataracte descoperite în regiunile *neexplorate* (!) din nordul zisei Argentine, cataracte care după câte se spune ar fi comparabile cu cele de la Niagara și în fața lor se va gândi cum s-au prăbușit toate în jurul lui și al Casei sale...

Ralea, ministrul, s-a întors din Germania unde s-a dus să învețe ce e aia, „Kraft durch Freude". Să sperăm că s-a înapoiat cu ceva „Kraft" căci dânsul a trebuit să fie pentru nemți, o „Freude"!

Se spune că în Consiliul de Miniștri de alaltăieri seară, Citta Davila a fost executat, adică i s-a retras cetățenia. Boncescu, înapoiat de la Washington povestește că Davila și-a pierdut complectamente capul. A dat interviuri, a inspirat articole, a convocat întruniri printre „rumunii" de stânga (jidanii) — toate împotriva Regelui distrugător al Democrației și împotriva lui Irimescu! Ovreii români au redactat un manifest adresat Secretariatului de Stat prin care cereau ca Irimescu să nu fie primit în Statele Unite. După cercetările făcute, asupra acuzațiilor aduse noului reprezentant al României, Secretariatul de Stat a dat, ceea ce n-a mai făcut până acum, un comunicat plin de laude la adresa noului ministru iar Roosevelt l-a primit pe Irimescu cu o deosebită atenție și fără să amintească măcar de existența fostului ministru...

După câte spune Boncescu, atitudinea lui Davila a consternat chiar pe cei mai buni prieteni ai săi. Zvezecul era aproape logodit cu Mrs. Hammond, foarte bogată, fosta soție a fiului ambasadorului cu același nume — dar după toate câte a făcut, dama l-a abandonat. Boncescu mi-a mai povestit ceva foarte nostim: una din femeile cele mai cu vază din New York e o țărancă română din Bucovina, născută Grigorcea (nici o rudenie cu familia boierească de același nume). Fată silitoare, a fost trimisă pe vremuri (acum e femeie de 50 de ani) la „Viana" să-și termine studiile. Se vede că era foarte frumoasă, căci a sedus acolo pe un american bogat, Stiles, care a luat-o de nevastă și a dus-o la New York. După oarecare vreme a divorțat de Stiles și a luat pe Breed, unul din cei mai

mari avocaţi. Acum, tronează într-unul din saloanele „cotate" ale New York-ului. A fost şi dânsa una din cele mai bune prietene ale lui Davila şi l-a ajutat mult — dar acum l-a abandonat.

Cu expulzarea lui Citta din Statele Unite, Boncescu pretinde că lucrurile nu stau tocmai cum mi le-a povestit Urdăreanu. N-a fost expulzare, *ci numai refuz de viză pentru înapoierea în Statele Unite*. Ca rezultat e cam tot una.

Călinescu şi-a luat noul minister în primire (Instrucţia Publică) cu alai şi cu discursuri ca să dovedească că interimatul său are un caracter mai special. În discursul său a spus pe şleau: „Vin ca ministru interimar, dar nu ca ministru provizoriu" şi a dezvoltat un întreg program de poliţist, pe care-l va aduce la îndeplinire. Înainte de a cunoaşte lapidarele cuvinte ale d-lui Armand, mi-am dat seama că numirea d-sale la Instrucţie nu putea avea alt scop decât „purificare" Universităţilor şi şcolilor în genere.

Au apărut decretele prin care se reorganizează Cooperaţia. Cele cinci instituţii[1] din fruntea organizaţiei actuale au fost desfiinţate şi fuzionate într-un „Institut Naţional al Cooperaţiei" pus sub controlul Statului şi al Băncii Naţionale. Tot personalul de direcţie, politicianizat, a fost schimbat şi înlocuit (din nefericire prin secături).

Un credit de un miliard cu 2 1/2% a fost pus de Banca Naţională la dispoziţia Cooperaţiei astfel reformată. În fruntea Institutului a fost pus Rîmniceanu, omul lui Mitiţă, bun. Reforma e bună, nimic de zis, dar incompleetă: s-au îmbunătăţit lucrurile la centru, dar la periferie „mişcarea" a rămas tot în mâna politicienilor. Dl Mitiţă ar fi putut să ne consulte şi pe noi, cei de la Consiliul Economic: nu i-am fi răpit nici o foiţă de laur, dar i-am fi dat sfaturi bune. Şi ar fi fost o politeţe din partea lui. Dar ce să ceri politeţe de la un Mitiţă Constantinescu! Asta se învaţă de mic, de acasă!

---

24 iunie. A murit contesa de Strathmore, mama Reginei Angliei şi a d-lui Bow Lyons, agent de schimb în Citty. Călătoria Suveranilor britanici la Paris a fost amânată între 19–22 iulie viitor. Disperare la Paris, unde poporul, după cum se ştie, e atât de dinastic...

---

[1] Banca centrală Cooperativă, Centrala de îndrumare, organizare şi control — Centrala cooperativă de producţie, aprovizionare şi valorificare agricolă (Cecopava), Centrala Cooperativă de Consum, având pe deasupra lor Casa Centrală a Cooperaţiei.

Ministrul Comerţului şi alte autorităţi financiare din Statele Unite trâmbiţează începutul unei noi perioade de renaştere economică şi de prosperitate. Să nu se termine şi încă repede, cu un krach răsunător!

Un eveniment mondial: la New York, în faţa unui popor în delir, negrul Joe Louis a răpus în 2 minute şi 2 secunde pe campionul german de box Max Schmelling. I-a zdrelit şi o vertebră deasupra rinichilor... Ziarele de pretutindeni consacră câte o pagină întreagă (cel puţin) acestui eveniment „care va avea o repercuţie extraordinară în lumea întreagă", după cum scrie serios o foaie din Paris. Fericită omenire, care nu are alte preocupări mai importante...

Înainte de a ne părăsi, sinecuristul de la Basel, şi prietenul d-lui Smintiţă, dl Beyen a binevoit a declara presei româneşti care-l asculta cu gura căscată: „Sunteţi un popor de mare viitor!" Mersi pentru prezent.

Anglia a cerut Guvernului de la Burgos explicaţii în termen scurt pentru scufundarea repetată de vase engleze. Numai de ar ajunge răspunsul până nu vor mai fi scufundate şi altele!

La Praga „palabra" între cehi şi sudeţi merge în mod satisfăcător, povestesc ziarele. Cehii par foarte doritori să lungească conversaţia. Cum se va sfârşi, se va vedea.

Nevastă-mea îmi scrie de la Marienbad că e acolo un timp îngrozitor şi că toate caloriferele sunt în plină funcţiune. Din cauza vremii, dar mai ales din cauza „evenimentelor" (Marienbadul e în plin ţinut al sudeţilor), localitatea e pustie. Principalul stabiliment balnear nici nu e deschis. Parodiind cunoscuta lozincă hitleristă: „Ein Land, ein Volk, ein Führer" — localnicii îşi exprimă cu humor decepţia faţă de pustiul în care se zbat prin formula: „Ein Land, ein Volk, *ein Gast*!"

O societate egipteană s-a angajat să scoată din fundul mării — cu ajutorul englezilor — vasele franceze scufundate de Nelson în bătălia navală de la Abukir. Flota lui Bonaparte înainte de a sosi la gurile Nilului, ocupase Malta şi luase de acolo tezaurul cavalerilor, aur şi pietre scumpe. Cel puţin aşa se crede şi e vorba acum să se regăsească acel tezaur.

Ieri s-a deschis „luna cărții", în prezența Regelui, într-un pavilion ce s-a construit pe temeliile plouate ale viitorului Senat, lângă Palatul de Justiție. Una din numeroasele și inutilele manifestări regale menite să atragă o simpatie care se refuză tot mai mult. Ceremonie banală, cu o serie de discursuri searbede din care extragem următoarea formulă culeasă pe buzele lui Nolică Tătărescu: „Noi modeștii servitori ai cărții și soldații devotați ai idealului..." Îndrăzneala escrocului care a primit acțiunile „Scrisului Românesc" ca șperț pentru salvarea Băncii Comerțului de către Guvernul lui frate-său, întrece toate limitele.

Primit o scrisoare de la Franasovici de la Varșovia. În capul hârtiei, frumos gravat în albastru: „L'Ambassadeur de Roumanie" — trăii să o văd și pe asta!!

Platitudine față de presă și inconsecvență față de demnitatea lor, au dovedit o serie de oameni dealtminteri cumsecade, aducând escrocului Hefter omagiul lor, cu prilejul apariției numărului al 1 000-lea al ziarului *Le Moment*. De la dr Angelescu, trecând prin toți miniștrii străini din București și până la câteva vedete din Apusul Europei, laude ditirambice și felicitări la adresa pușcăriașului, care le publica bineînțeles, în imunda lui foaie. Atâtea palme trase fără rost pe obrazul cinstei și bunei-cuviințe.

Domnul Guță Tătărescu anunță că Chamberlain l-a primit și a stat cu dânsul de vorbă o jumătate de oră. Da ce, era să nu-l primească? Nu-i mai lipsea decât să adauge — ca Fleva într-un raport celebru din Roma — că primul ministru englez i-a dat și mâna. Sinistră gloată!

---

25 iunie. Nu numai ziarele din Londra dar și cele din Paris se ocupă mult de proiectele de intervenție economică a Angliei în bazinul Dunărean, pentru a împiedica înstăpânirea germană. Ziarele din Londra anunță că foarte probabil dl Leith Ross, consilierul tehnic de pe lângă Treasury, va veni să facă o recunoaștere la București. După cum se vede sământa semănată de mine la începutul lui mai a încolțit. Probabil că Tătărescu se va lăuda că a obținut dânsul binevoitoarea atenție a Angliei față de nevoile noastre. O minciună și o fățărnicie mai mult în cariera lui, nu numără.

Ieri după-amiază s-a ținut la Palat o mare consfătuire „pentru ridicarea vieții sociale la sat". Lăudabilă intenție. Numai că cine să o realize

ze? Pe lângă miniştri au mai fost prezenţi, natural Gusti şi vreo 3–4 caraghioşi, printre care Şoimescu. Cu Şoimescu, cu Victor Iamandi, cu Mitiţă Constantinescu şi de alde ei la cheie, nu se poate redresa o situaţie morală. De ce nu o fi putând lucra Regele decât cu lichele?

Primii 7 controlori generali au depus ieri jurământul în faţa Regelui şi au fost reţinuţi la dejun de Majestatea Sa. Numai dacă această cinste le va întări cinstea lor, în urmărirea necinstei. În tot cazul au făcut deja ceva: au depus un jurământ şi au înghiţit un dejun mediocru, dar regal.

Noul vas al S.M.R.-ului, „Transilvania", construit în Danemarca a sosit în Constanţa şi va fi luat azi sau mâine în primire. Dimensiuni, putere, viteză e cam de două ori cât „România". Mare poftă aş avea să fac o călătorie cu dânsul.

Mi se aduce copia unei scrisori adresată în mai de către gardişti lui Iorga. E o lungă peltea anonimă şi informă în care singura parte interesantă e alineatul în care se enumeră diferitele emolumente pe care copiii Profetului le încasează de la Stat. Sunt respectabile, şi se ridică pentru fiecare, băiat sau fată, la zeci de mii de lei pe lună. Numai să fie aşa. E probabil că în urma acestei scrisori, Niculai Iorga să fi scos o tonă de diaree din el.

Odată cu scrisoarea mi s-a adus şi următoarea „şaradă":

Cine-i înalt şi nu-i proţap?
Are barbă şi nu-i ţap?
Cine a supt de la trei Regi
Şi are toţi copiii blegi?

---

26 iunie. Întâlnit ieri la „Adriatica" pe Manoilescu, disperat. Materialmente e curăţat. Creditul Industrial i-a luat Şoricanii, deşi plătise regulat ratele împrumutului(?) şi ce e mai grav, a pus toată întreprinderea în vânzare şi se va vinde pe nimic. Se vede silit să-şi vândă casa şi tot ce mai are[1]. Şi asta n-ar fi încă nimic. Dar toate persecuţiile s-au năpustit asupra lui: „Ce are Regele cu mine? — mă întreba duios fostul favorit — a pus să mi se facă o percheziţie în casă, la 6 iunie, în ziua aniversării sosirii sale, mie! Mi-au răscolit toate dulapurile, fără să găsească nimic (ce era să găsească) — mi-au închis gazeta, acum e vorba să mă scoată şi de la catedră!" Mi-am adus aminte de vremea când, stăpân pe

---

[1] Manoilescu, ca şi Tăslăuanu, e din acei pungaşi „mână spartă". Sau mai bine zis, iau cu o mână şi cheltuiesc cu alta. Când mâna care ia nu mai poate lua, se prăbuşesc în mizerie.

sentimentele Regelui, tăia și spânzura, și l-am consolat cum am putut, dar cu gândul eram la Mitiță Constantinescu și mă întrebam: „Când am să-l văd și pe *ăla* așa, căci nu-i plătește pielea mai mult decât lui Manoilescu".

Sisica Carp, văduva lui P.P. Carp, m-a rugat să trec ieri pe la dânsa. Deși are 84 de ani sunați, biletul ei era slovă de femeie în toată puterea, fără un tremurat. M-am dus la Constanța Cantacuzino, soru-sa, unde stă, și am fost minunat de luciditatea și de puterea ei de argumentare. Mă chemase să-mi vorbească de cunoscutul proces al lui nepotu-său, care s-a judecat în fine. Judecata s-a terminat vineri, alaltăieri, dar Consiliul de Război, în loc să pronunțe achitarea imediat, cum se așteptau toți cei care au asistat la proces, a amânat pronunțarea peste opt zile. Familia Carp se teme că această întârziere să nu fie pricinuită prin *ordine de condamnare* venite de sus. Am spus d-nei Carp că toate sunt posibile, dar că spre marele meu regret nu puteam da urmare cererii d-sale de intervenție deoarece eram sigur că intervenția mea, *față de alta*, ar fi rămas fără nici un efect.

Republicanii spanioli au ajuns la ultimele lor zvârcoliri. Deja de multe luni partida este iremediabil pierdută pentru dânșii, și dacă mai prelungesc rezistența e numai în nădejdea unei complicații europene care să-i scape. Ei și protectorii lor, moscoviții, au făcut tot ce au putut ca să provoace această complicație. Răbdarea Angliei și Franței, și trebuie să o recunoaștem, moderația Italiei și Germaniei, au dejucat până acum planurile lui Stalin. Ziarele de azi ne aduc însă o veste senzațională. Profitând de enervarea provocată la Londra și Paris de bombardările aeriene naționaliste, oamenii din Barcelona au adus la cunoștința Guvernului francez că vor exercita represalii nu asupra orașelor naționaliste spaniole, ci asupra orașelor țărilor care dau naționaliștilor concursul lor, adică asupra orașelor din Italia și Germania. Știrea a făcut senzație la Paris și la Londra unde bineînțeles a fost umflată de presa judeo-democratică. Italia a răspuns simplu, că la război va răspunde cu război. Am impresia că totul este un bluf și că Barcelona nu va îndrăzni să-și pună amenințarea în execuție. Dacă ar face-o, o escadră italiană ar nimici-o, fără ca mult dorita „complicație" europeană să se realizeze.

Când, acum câteva zile toate lucrurile se liniștiseră în Europa, am spus prietenilor mei: „Va veni în curând altceva care să înăsprească situația căci ritmul armamentelor și investițiilor militare, indispensabile combaterii crizei, cere o atmosferă de continuă tensiune internațională.

Altfel proştii, faţă de sume atât de considerabile ce li se iau din pungă, ar începe să mârâie. N-au trecut opt zile şi prezicerea mea s-a realizat.

Dl Iosifescu, preşedintele Camerei de Comerţ din Ploieşti, a adunat taxele şi impozitele indirecte pe care le suportă o marfă de la intrarea în fabrică şi până la vânzare, în detaliu, consumatorului, şi a găsit *cincizeci şi cinci* de taxe şi impozite! Pe acestea le plătesc toate mărfurile, de orice natură, dar pentru unele din ele se mai adaugă *alte nouă*, pentru băuturile spirtoase şi alte produse alimentare, de pildă! Şi se mai miră lumea că e viaţa scumpă? Şi se mai miră lumea de fraudele fiscale şi de speïţăria care domneşte în aplicarea taxelor?

---

27 iunie. Ieri o zi de supliciu. Pe o căldură caniculară a trebuit să merg la curse(!) ca „să primesc" pe Rege, căci se alerga Premiul Regal (pe care l-a câştigat pentru a şasea oară, dar nu pe rând, căcănaşul Schwartz[1], şi în acea zi Regele ne cinsteşte cu prezenţa sa. Să n-aibă odihnă pe lumea cealaltă boul care a aşezat tribunele cum le-a aşezat, cu faţa în soare. În jachetă neagră, mi-au curs două ceasuri năduşelile încât, înapoiat acasă şi dezbrăcându-mă am găsit rufele mele aşa muiate de parcă căzusem în apă. Regele era însă voios, încântat de viaţă, de opera sa şi de Armand Călinescu.

Seara, Majestatea Sa ne-a cinstit din nou, la Jockey-Club de data asta, unde a luat masa. Eram 120; să mori, nu altceva. Şi aci mi s-au făcut rufele leoarcă. În plus, probabil fiindcă n-am mâncat decât îngheţată şi că am băut apă minerală, m-a apucat după masă o cacarelă, cu colici şi cu supliment de năduşeli. Mi-am petrecut seara între Rege şi closet — petrecere frumoasă după cum se vede. Bine dispus, cu toată căldura, Regele nu mai pleca. În fine la ora 12 1/2 ne-a părăsit, şi la ora 1 am putut fi în pat.

Cel puţin această zi de suferinţă a dus la un rezultat: Regele a convenit că de la anul înainte *toate serbările să ia sfârşit la 8 iunie*. Cu serbarea de la 8 iunie se va încheia „sezonul"(!) Bucureştilor. Numai să se ţină de cuvânt!

Aseară, Călinescu, pe care-l poftisem, mi s-a plâns de *liberalizarea* regimului din cauza numirilor pe care le fac Mitiţă Constantinescu şi Iamandi. Am priceput că şmecherul Regelui îi are pe amândoi în nas şi că va face ce va putea ca să-i debarce. Tinerii gardişti ai căror proces a început alaltăieri, sâmbătă, vor fi condamnaţi. Am încercat să scap pe

[1] Cu calul „Buburel"!

Tell care mi-e simpatic, fiindcă e pederast și copil din flori, și apoi ne mai trebuie și o rezervă pentru eventuala înlocuire a lui Mitiță Constantinescu — dar n-am reușit. Călinescu mi-a afirmat că Tell a făcut declarații imposibile și că nu poate fi scăpat. Pe Cantacuzino, să-l prindă, *dar se teme ca nu cumva jandarmii, care sunt foarte îndârjiți, să nu-l împuște.*

Cu prilejul vizitei pe care ne-a făcut-o ieri, Regele a ratat două gesturi elegante. Pe unul îl sugerasem eu: decorarea lui Barbu Catargiu cu cordonul Coroanei — pe celălalt Urdăreanu: înălțarea lui Al. Em. Lahovari și Dem. Ghica la rangul de ambasador. Nici unul din cei trei domni nefiind o lichea, Regele ne-a tratat cu refuz; așa știe să-și facă de drag, și e păcat căci e simpatic.

Ieri a fost disputat la Paris „le Grand-Prix". Pe când eram la masă la Jockey-Club a venit telegrama care anunța victoria calului italian „Nearco". Pentru prima dată, de când există cursa câștigă un cal italian un mare premiu în Apus. Victoria e cu atât mai însemnată cu cât *Nearco* a bătut cai de clasă mare, între alții pe câștigătorii Derby-urilor francez și englez. Cum se vede fascismul a galvanizat până și rasa cabalină. Sola, prezent la masa de aseară, exulta.

La o serbare dată ieri la Liceul industrial Pitești, în grădina publică, a explodat un tub de vreo 0,60 cm încărcat cu artificii. Explozia a zvârlit pietrișul în fața oamenilor și câțiva au fost răniți, destul de serios. Rănire prin pietrișul unei grădini, iată un accident tipic românesc!

De patru luni de zile, ziarele publică zi de zi câte trei coloane pline cu telegramele de felicitare primite de Rege pentru lovitura de la 10 februarie. *Natural nu le citește nimeni,* dar e un pensum impus de Cenzură tuturor foilor, probabil ca să le pedepsească de licențele pe care și le luaseră înainte.

Cehoslovacii continuă să se zbată cu statutul naționalităților, spaniolii să se bată între ei și „Puterile" să pertracteze ca să nu ajungă la nimic. Guvernul englez a declarat pe un ton amenințător *că își vor apăra navele dacă avioanele lui Franco le vor mai ataca*(!!!) Barceloniștii au renunțat — după declarațiile formale pe care le fac — la represalii împotriva orașelor străine. Se vor mulțumi cu orașele spaniole naționaliste. Italienii vestesc însă, că de vor ataca Majorca unde-și au ei bazele

de ravitaliere, *aviaţia italiană* va intra imediat în acţiune pentru pedepsirea îndrăzneţilor.

Printr-un comunicat al Ministerului de Interne, Armand, Charmand, Marchand, ne aduce la cunoştinţă că Cenzura va îngădui de acum înainte critica actelor administrative, atât ale centrului, cât şi ale judeţelor şi comunelor. Ce generozitate, ce amabilitate! Mersi, mersi! — Pentru puţin, mă rog!

Boncescu, excelentul nostru agent financiar şi propagandist a fost rechemat din Washington *fiindcă fiind mason ca şi Davila ar putea fi influenţat de acesta!!* Unde sunt vremurile în care Masoneria împăca pe Vodă cu Familia Regală engleză (prin ducele de Conaught) şi cu Guvernele franceze prin Marea Lojă din Paris, şi în care Majestatea Sa binevoia să se declare „tovarăş" clandestin al Marelui Ordin?

Se zice că Dimăncescu ar fi în dizgraţie. În tot cazul, la Palat, toţi declară că „propaganda", în ţară şi în afară de ţară e dusă alandala. Dar să fie vina lui Dimnăcescu? Inventat de M. Sa şi adus cu mare alai de la Londra „ca să îndrepte şi să îndrumeze propaganda, turismul, radiofonia etc.", Dimăncescu a fost succesiv trecut sub ordinele ministrului de Interne şi ale ministrului de Externe pentru presa străină, şi nu i s-a dat nici un mijloc de execuţie a programului cu care fusese însărcinat. Zilele trecute, faţă de această vădită rea voinţă şi devalorizare, Dimăncescu şi-a dat demisia. Demisia i-a fost deocamdată respinsă, dar decretul-lege care trebuie să-i dea autoritate şi mijloacele de a face ceva, n-a apărut încă!

Toţi favoriţii îşi macină încrederea, numai Mitiţă Constantinescu, pacostea, rămâne *pentru moment* neclintit.

---

28 iunie. Ieri, la procesul gardiştilor (prima serie, vreo 20), preotul Gr. Christescu, profesor la Facultatea de Teologie şi unul din conducătorii mişcării, precum şi preoţii A. Mihăilescu, St. Musta şi Teofil Bălibanu, s-au lepădat de Căpitanul şi de Mişcarea Legionară ca de Satana. Au semnat chiar scrisori ruşinoase. A lui Christescu e un cap de operă de laşitate învelită în ipocrizie popească şi în smerenie creştinească. Nu lipseşte într-însa nimic: nici cupletul de înfierare a terorismului, nici supunerea faţă de morală şi de... Rege, nici exortarea tuturor preoţilor din ţară să imite pasul său. Am reprodus acum câtva timp scrisoarea lui

Dragoş Protopopescu, fiindcă am crezut-o singură de felul ei — renunţ să mai reproduc pe a lui Christescu, fiindcă acum, asemenea scrisori încep să curgă în serie, şi nu aş avea răgaz să le copiez pe toate.

Satul românesc Morlaca din judeţul Cluj a ars aproape complect. Va face Regele acelaşi gest ca la Dioşti, pentru reconstruirea lui? Echilibrul inter-provincial ar cere-o, dar dacă gestul s-ar repeta, te pomeneşti că ard toate satele, ca să le refacă Vodă pe toate mai frumoase.

A mai murit odată, ieri, Take Ionescu. De data asta sub forma unui inspector general al P.T.T.-urilor.

Albinele au 5 ochi: 2 de o parte şi de alta şi trei în vârful capului. Ochii lăturalnici sunt simpli, cei din vârf cu faţete, 13 000 la trântori, 5 000 la regină, 6 000 la albinele muncitoare! Omul învaţă în fiecare zi câte ceva!

Ziarele poloneze vorbesc de „o axă neutrală", de-a lungul graniţelor Rusiei, care ar merge de la Helsinki (Finlanda) la Ankara (Turcia). Acest plan ar reprezenta ultima idee genială a lui Beck. Să nu fie, cum zice francezul, „un bec de gaz"!

În Spania, alte trei vase engleze au fost bombardate şi scufundate de către avioanele naţionaliste, în porturile guvernamentale. Mare emoţie la Londra. Emoţie, dar nimic mai mult. De data asta au fost mai multe victime. Printre ele şi un român!

În China războiul s-a întețit în aer. Telegraful ne aduce vestea că o luptă a fost dată între mai multe zeci de avioane japoneze şi chineze şi că 90 de avioane japoneze au fost doborâte. O fi? Se bat în aer ca să nu-şi ude picioarele, căci pe pământ totul este inundat.

S-a intervenit ieri-seară pe lângă mine ca să rog pe Călinescu să dea drumul soţiei lui Alexandru Cantacuzino să plece din Bucureşti la un aer mai răcoros, căci i se prăpădeşte copilul de dizenterie. Am intervenit şi Călinescu a învoit numaidecât pe îndurerata mamă să plece *oriunde va voi*.

La Hamburg s-a ţinut congresul anual al operei „Kraft durch Freude". Au fost poftite şi naţiunile străine, din care 18 au răspuns la apel

Printre ele şi noi. Printr-o delegaţie de străjeri. Nimic de zis, dar m-a mirat curajul Guvernului nostru. Ce vor obiecta tutorii de la Paris? Te pomeneşti că au fost şi francezi la Hamburg?

Mama Reginei Angliei, contesa de Strathmore, decedată acum câteva zile a fost înmormântată în intimitate, ca să nu zicem în ascuns, la castelul Glamis, proprietatea familiei Strathmore, de pe la 1100. Această ceremonie „în intimitate" a fost impusă prin situaţia cam falsă a defunctei doamne: ca mamă a Reginei legitime făcea parte din Familia Regală, dar ca simplă contesă nu putea fi cuprinsă în familia domnitoare. Pentru moartea ei Curtea engleză n-a luat decât un *doliu de familie*, iar Casele Suverane înrudite — a noastră de pildă — nici unul.

---

29 iunie. La naţional-ţărănişti e mare debandadă. Toţi socotesc că Călinescu, Ghelmegeanu, Ralea etc. au fost mai deştepţi decât dânşii. Toţi o gândesc — afară de Maniu bineînţeles, chiar şi Mihalache — dar nu îndrăznesc să o spună. În curând o vor şi spune-o. Aşa e românul, sincer. Lacom dar sincer. Maniu îşi întruneşte din când în când Comitetul, pentru un „sursum corda", de fiecare dată însă vin mai puţini.

La ultima întrunire — a asistat şi Mihalache, dar n-a spus un cuvânt — Maniu a propus trei lucruri prietenilor săi:

1) Să se înceapă o „rezistenţă activă" adică să se profite de nunţi, de botezuri, de toate praznicele de familie pentru a se face o propagandă serioasă împotriva regimului, propagandă ce ar putea merge până la propăvăduirea neplăţii impozitelor;

2) Să se desemneze „inspectori" care să cerceteze toate regiunile ţării spre a constata dacă „şefii de organizaţie" îşi îndeplinesc sau nu datoriile faţă de partid;

3) Să se hotărască o abţinere totală a partidului de la aplicarea noii legi administrative.

Fără să fie aprinsă, discuţia a fost lungă şi rezultatul nul. La primul punct, mai toţi cei prezenţi au mărturisit că nu vor putea obţine nimic. Unii şi-au permis chiar să judece sever pe dl prezident pentru politica prin care a înfundat partidul de nu-l va mai putea scoate nimeni la lumină. Cum Maniu trata pe Călinescu, Ghelmegeanu &Co. de „canalii", s-a sculat Gică Măcărescu şi i-a spus verde: „Mai las-o mai moale, domnule Maniu, cu epitetele fără rost, şi te rugăm să ne explici cum d-ta ai putut să-ţi laşi ideologia la o parte şi să te înţelegi într-o jumătate de oră cu Zelea Codreanu, iar faţă de Rege, aceeaşi ideologie te împiedică

de ani de zile să cazi la o înțelegere? Și să ne mai spui cum ne vom prezenta toți înaintea țării, după un an-doi, cu mâna goală pe când «canaliile» se vor prezenta cu tot ce vor fi înfăptuit grație sprijinului Regelui și deținerii puterii?"

Maniu a răspuns cu câțiva „să vezi d-ta, dragule" — dar ieșirea lui Măcărescu a aruncat „un froid" asupra sindrofiei.

Chestiunea cu „inspectorii" a trecut în indiferența generală, dar când s-a ajung la aplicarea legii administrative, cearta a reînceput. Unii (mai ales Sever Bocu!) au fost pentru primirea posturilor mari, guvernatori de provincie (paște murgule!) etc. dar pentru abținere de la posturile mici.

Aci s-a ridicat Mihalache, care până atunci tăcuse și a apostrofat cu vehemență pe candidații la guvernatorie, cerând dimpotrivă abținerea de la posturile *de conducere și de răspundere ale sistemului*, dar autorizarea celor mărunți să se ocupe de interesele comunelor și plășilor.

Consfătuirea s-a terminat fără nici o „rezoluție" și s-au dus cu toții să ia masa la Madgearu, unde s-au dedat la toate înjurăturile la adresa Guvernului și a Regelui. În toiul mesei, Măcărescu, mucalit, a făcut observația: „Ascultă Madgearu, de unde ai feciorul ăsta care a ieșit?" — „L-am luat ca extra, căci prea erați mulți!" — „Ah, extra, da, da, îmi aduc aminte acum: săptămâna trecută am luat masa la Călinescu, *era și acolo*!" Madgearu a rămas ca trăznit, convins că introdusese un polițist în casă, care va repeta la Interne tot ce auzise. Și la urma urmelor n-o fi fost așa?

Armand Călinescu, care vede mic, urmărește o mare idee, aceea de a aduce pe Mihalache să se pocăiască în fața Regelui, și să se lepede de Maniu. Câtă trudă fără rost! Parcă în vremurile de azi, ce gândește sau spune dl Mihalache poate avea vreun interes. Dar totdeauna chestii personale: dl Armand socotește, că dacă și Mihalache ar face gestul său, cei rămași de cealaltă parte a baricadei l-ar putea trata mai cu greu de „canalie".

Asociația Gafencu-ex-societatea Adevărului — nu s-a încheiat încă. Sunt greutăți. Se așteaptă intervenția lui Tătărescu sosit aseară. Și la liberali lucrurile nu stau bine. Nu numai ceartă între brătieniști și tătărescciști, dar chiar în lagărul lui Tătărescu zâzania e mare. Inculeț a început să se agite. Pretinde că „ține pe Tătărescu în mână". Cum zice neamțul, „dort liegt ein Hundbegraben" și pute rău. Vom vedea ce va mai ieși și din această ceartă.

Ieri, la procesul gardiştilor, s-a lepădat de mişcare şi preotul Georgescu-Edineţ, care pe vremuri era unul din cei ce zbârnâiau mai tare. Alt cavaler!

A apărut jurnalul Consiliului de Miniştri prin care Città Davila, Emanoil Schachmann şi Radu Drăgulinescu au fost scoşi din rândurile cetăţenilor români(?!). Mare carieră a mai făcut şi Davila: iată-l ajuns Christos, răstignit între doi tâlhari!

Schachmann e al doilea fiu al doctorului Schachmann, pe vremea copilăriei mele unul din medicii cei mai căutaţi şi apreciaţi din Bucureşti — şi fratele lui Yonnel, „cabot" de seamă la Comedia Franceză. Biata Franţă a ajuns locul de scurgere al tuturor ghetto-urilor. Emanoil Schachmann a fost ataşat de presă, pe timpul Guvernelor ţărăniste, şi toată vremea *omul lui Titulescu* şi jefuitorul tuturor celor pe care îi întâlnea. Băiat frumos, dar antipatic, mi-a fost întotdeauna nesuferit.

Drăgulinescu, zis Casanova, zis Romulus, zis Dorel, zis Roberto Razzini, Willman Eduard, Rozenberg etc. este un escroc de o treaptă mai joasă. Jurnalul Consiliului de Miniştri îl califică, „de profesiune escroc, falsificator şi trişeur (sic)".

Schachmann a înlesnit lui Davila să ţină o conferinţă la „Comité d'Etudes pour l'Europe Centrale", conferinţă în care dl Citta şi-a bătut joc de ţara românească şi de Rege — iar Drăgulinescu[1] a înjurat ţara în publicaţia pe care o editează la Paris sub numele de „Buletin du Comité(?) Roumain d'Action Républicaine".

Măsura luată împotriva acestor trei domni e idioată, dar domnii nu sunt interesanţi, nici unul. Dispreţul ar fi fost suficient pentru activitatea d-lor politici.

La Roma, pentru prima dată se vorbeşte *serios* de retragerea voluntarilor italieni din Spania. Fiindcă Guvernul fascist crede că victoria generalului Franco e de acum înainte asigurată şi mai ales *fiindcă n-ar vrea ca Guvernul Chamberlain să cadă*, căci ştie că odată cu dânsul ar cădea şi înţelegerea anglo-italiană, încă foarte fragilă, dar indispensabilă intereselor economice italiene...

Ieri adunare generală la „Steaua Română". Caldă. Agitată. Ne-a pisat între alţii cu un lung discurs Lăscăruş Catargiu, care a pus chestiu-

[1] Condamnat de mai multe ori în România pentru escrocherie.

nea exploatării „Stelei Române" prin „Steaua Française" și „Steaua British". Dar a pus chestiunea prost și inexact, așa încât lucrurile au trecut fără mare pagubă. Champin și-a dat demisia din vicepreședinție și comitet. În locul său ca vicepreședinte a fost ales Mény iar în comitet Salem, de la Banque de Paris et Pays Bas.

Pentru locurile vacante românești din Consiliu, am amânat cooptările fiindcă ne-a cerut și Ministerul de Finanțe un loc, și a rămas să mă înțeleg cu Cancicov asupra *persoanei*.

---

30 iunie. Căldurile tropicale, omorâtoare, continuă. Fost ieri-seară la noul restaurant Zissu, construit la Băneasa, lângă fosta pădure, pe marginea apei. Delicios, era aproape răcoare. Păcat că mâncarea și serviciul lasă de dorit. Dar nu le poți avea toate...

Voievodul Mihai s-a înapoiat în București după 10 zile de călătorie de studii prin țară. Studii, vorba vine — în realitate a căutat să facă popularitate pentru Dinastie. Să sperăm că a reușit.

(Urmează volumul al V-lea, 1 iulie – 31 decembrie 1938)

INDICE*

nume de persoane

* Întocmit de Cristina Arvatu.

CUPRINS

Apărut: octombrie 2002

Tehnoredactare computerizată:
MIHAELA NICOLA

Str. Zamfir Arbore nr. 5, sector 2, București
Tel./fax 240 66 77; 092 22 39 31